Poëmata GEORGII SABINI BRANDEBVRGENSIS V. CL.

ET NVMERO LIBRORVM ET ALIIS ADDITIS AVCTA, ET EMENDATIUS denuo edita.

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

LIPSIAE. [1583]

Cum Priuilegio Decennij. 1581

LLVSTRIS-
IMO ET REVEREN-
ISSIMO PRINCIPI AC
OMINO, DOMINO SIGIS-
undo, Archiepiſcopo Magdeburgenſi,
rimati Germaniæ, Adminiſtratori Hal-
erſtatenſi, Marchioni Brandebur-
enſi, Stetinenſium, Pomeraniæ, Caſ-
ubiorum, Vandalorum, & Croſnæ in Sile-
ſia Duci, Burggrauio Noribergenſi,
ac Rugiæ Principi, &c. Do-
mino ſuo Clementiſsi-
mo,

S. P. D.

CVM MIHI SIGNIficatum eſſet ab amicis Lipſicis, futurum vt ibi denuò exprimerentur poëmata ac cætera ſcripta Clariſsimi viri & Poëtæ D. Georgij Sabini, & pleniora & emendatiora quàm antea, petitumq́;, vt ad elaborationem huius libri aliquid à me quoque conferrem: De cæteris quidem, quibus ornaretur opus iſtud non tulit res & tempus, vt quod precium opere eſſet, à me præſtaretur, ad Celſitudinem verò tuam (Re-

am (Reuerendiſs. & Illuſtriſs. Princeps) compellationem meam quoque ſubiectiſsimo ſtudio vt præponerem, & mihi eſt viſum, & prudentiores ſuaſerunt. Etſi enim ipſe D.Sabinus hæc ingenij ſui monumenta ad talem modum vno libro collecta cum ederet, peculiari epiſtola & quaſi dedicatione ſua Illuſtriſsimæ Celſitudini tuæ ea conſecrauit, Ego tamen alteram hanc veluti nuncupationem ad eandem Celſ. T. hac potiſsimum de cauſſa ſuſcepi, ne vlla occaſio à me prætermitteretur celebrandi tuæ Celſ. & Illuſtriſsimorum gentilium huius beneficia erga D. Sabinum & familiam eius, & vt eidem, ſocero de me optimè merito, à me officio aliquo quaſi parentaretur. Primùm autem natus eſt D. Sabinus in ditionis Illuſtriſs. Celſ. veſtræ oppido eo, quo dignitas Septemuiratus Imperatori creando in inclita Marchionum familia fundatur, parentibus in ea Repub. honeſtis & primarijs. Is poſtquam puer admodum ſingularis indolis & ingenij ſpecimen præclarum edidiſſet, ab Illuſtriſsimo Celſ. V. auo Ioachimo Primo Brandeburgenſi Electore, & huius fratre Alberto Septemuiro Moguntino, ac Magdeburgenſi Archiepiſcopo, &c. benigniſsimè habitus fuit, quorum munificentia non noſtris ſolùm

hominí-

hominibus, ſed & Italiæ ac cæteris nationibus D. Sabini ingenium innoteſcere cœpit. Poſtea contracta affinitate tecum Philippo Melanthone, ſanctæ memoriæ, ab Alberto Moguntino Septemuiro, Archiepiſcopo, &c. inter huius familiares in aulam aſcitus; & ab eo propter prudentiam & facundiam inter primarios conſiliarios cooptatus eſt. Inde paulò poſt de voluntate Illuſtriſs. Principis D. Ioachimi Marchionis Brandeburgenſis Electoris, &c. in ſcholam Francofordianam vocatus eſt; quam nomine & operis ſuis aliquanto celebriorem reddidit. Accidit autem non multis annis poſt, vt illuſtriſ. Boruſsiæ Dux Albertus Senior, de conſtituenda in Regiomonte Boruſsiæ ſchola publica piam ac Principe bono dignam ſuſciperet deliberationem. Cumq; in hoc ſancto propoſito ea potiſsimum cura optimum Principem exerceret, vt non ſolùm eruditione ac ſapientia præſtantis, ſed & ingenij monumentis clari cuiuſpiam viri copiam, quantiſcunque etiam ſumptibus, compararet, cuius ductu, conſilio & autoritate res ſcholaſtica conſtitueretur, gubernaretur atque conſeruaretur: D. Sabinus in multis celeberrimis Germaniæ ſcholis vnus inuentus eſt, qui ad hanc rem idoneus videretur. Et ſuo igitur

& aliorum iudicio Illuſtriſsimus Princeps Albertus I. Boruſsiæ Dux ab Illuſtriſsimo Electore Brandeburgenſi obtinuit, vt poteſtas D. Sabino fieret, hoc ſanctum & ſalutare opus promouendi. Itaq; D. Sabino adminiſtro & opera huius inclita ſchola Regiomontana conſtituta eſt, ac frequentia diſcentium & eruditis monumentis publice ibi editis paulatim celebrari cœpit etiam apud exteros. Ea vero confirmata, iam D. Sabinus ad Illuſtriſsimum Electorem Brandeburgenſem Ioachimum II. in Academiam patriam redijt, vt conſtitutum erat. Ac iam ætate grauis, rerumq; vſu edoctus, non ſolum ſcholæ docendo ac conſulendo præfuit, ſed & ab Illuſtriſsimo Electore Brandeburgenſi, &c. Celſ. Veſtræ patre & Illuſtriſs. Celſitudine veſtra inter conſiliarios præcipuos aſcitus eſt, & tum domi ad deliberationes grauiſsimas & ſecretas adhibitus, tum foris in expediendis non paruis negocijs apud exteros reges ac Principes, fidem, induſtriam, dexteritatemq; ſuam Illuſtriſsimæ domui veſtræ probauit, & apud exteros laudem ſibi peperit, nomenque ſuum hac acceſsione admodum amplificauit. De his vero & cæteris virtutibus eius politicis in præſentia plura non addam, quarum viui teſtes ſunt. Magnifici & Ampliſsimi

pliſsimi viri, virtute, ſapientia, ac dignitate vere nobiles D. Paulus Prætorius, & D. Thomas Matthias eorundem Principum conſiliarij intimi & primarij, conſiliorum huius, ſtudiorum & operarum omnium maxime conſcij. Præcipue vero ingenij eius monumenta quæ extant, vniuerſæ Germaniæ & vero imprimis patriæ ornamento, & apud exteros admirationi ſingulari ſunt & erunt, quam diu aliqua erit docta & erudita poſteritas. A multis nunc ſeculis celebratur memoria Orphei, Amphionis, Lini & ſimilium, quorum alios ſua Muſica feras demulſiſſe, alios ſaxa & arbores traxiſſe ferunt. Apparet autem veteres ſapientes non tantum ſingularem in his & quaſi prodigioſam ingenij vim & orationis fulmen prædicare voluiſſe, ſed potius oſtendere, excellentem ſapientiam, Heroicam ingeniorum vim, & eloquentiæ flumen, propria & miranda Dei opera eſſe generi humano maximarum in vniuerſa vita vtilitatum cauſſa conceſſa. Ac quantum apud homines ad perſuadendum & excitandos animi quoſuis motus valeat eloquentia manifeſtum eſt. Hæc vero omnia conſpectiora & admirabiliora ſunt, magiſq; afficiunt, cum oratio ſonora numeris & legibus incluſa, quam

poëticam vocant, proponitur. Hæc verò vis ingenij rara eſt, quam etſi arte excitari & excoli neceſſe eſt: tamen ſemina cœlitus trahit, & admirandum Dei donum eſt in natura. Sicut autem modulationes Muſicæ non vnius modi ſunt, ita huius diuinæ Muſicæ veteres Græci quinque genera nominant. Vnum Pæanicum, quo compræhendiſſe videntur omnia, quæ ad Religionem illorum temporum pertinuerunt. Alterum σωφρονιστικὸν, hoc eſt, præceptorum & inſtructionis ad honeſtatem & decus. Tertium ἐγκωμιαστικὸν, quo laudes decantantur, & quaſi præconia fiunt virtutis & hæc præſtantium hominum. Quartum, θρηνητικὸν; quo in funerum triſticia & lamentis vſi fuêre. Quintum, ὀρχηματικὸν, quo complectimur illa omnia, quæ ad delectationem componuntur. In quibus omnibus quid præſtiterit D. Sabinus, & quàm propè abſit ab exemplo veterum, ij ſtatuent, qui hæc monumenta verſuum ipſius legerint. Nos hæc noſtro quaſi præconio proclamare minus fortaſsis deceat, & Græcus verſus quærit, τίς πατὴρ αἰνήσει? Ingenij certè vim diuinam ad fundendam orationem numeroſam, ſonoram, dulcem auribus atque gratam mentibus eruditorum, natura ei attribuit, quam ipſe à puero artium ac rerum

Cognitione multiplice, excoluit, auxit & ornauit, ſeq; ad imitationem optimorum in omni genere autorum compoſuit. Idq; duce natura & arte magiſtra conſecutus eſt, vt ab ingenio & eruditione laudem inter noſtræ ætatis doctos non poſtremam habeat. Huius verò ſi aliqua ad ſeram vſq; poſteritatem fama, & prædicatio feretur, Tuæ Celſitudini, eiuſdemq; patri, auo & gentilibus alijs debebitur tota, quorum & munificentia D. Sabinus euectus eſt, & virtutes ac laudes viciſsim hiſce ingenij eius monumentis præclare celebrantur. Verùm Celſ. T. hæc pro ſua ſapientia rectius intelligit, quam ſubmiſsè oro, vt quemadmodum exemplo aui, patris & reliquorum gentilium ſuorum D. Sabinum viuum benigniſsimè complexa eſt, propter eius ingenium ac virtutes, cuius & fidem ac induſtriam in negocijs arduis ſæpe experta eſt: Ita & familiam eius pari clementiſsimi reſpectus benignitate foueat. Fuit enim is pater multorum liberorum, magisque iuuandis alijs, quàm ſuis ſuorumq; commodis ſtuduit. Quo factum eſt, vt immatura præuentus morte præter nominis ſui famam ſempiternam hæreditatis parum reliquerit ſuis. Oro autem filium DEI, Dominum noſtrum Ieſum Chriſtum, ἱκέτην καὶ

μεσίτην, vt Illuſtriſs. Celſ. T. clementer gubernet ac protegat, corporiſq; & animæ viribus confirmet, augeatq;, vt quam longiſsime gubernationi ſalutari, & propagationi doctrinarum, publicæq; tranquillitatis defenſioni ſuperſtes ſit. Bene ac feliciter valeat Illuſtriſs. Celſ. Tua. Vuitebergæ III. Cal. Maij. 1563.

Illuſtriſs. Celſ. Tuæ
humiliter deditus

Euſebius Menius.

IOACHI-

IOACHIMVS CAMERARIVS EVSEBIO MENIO, S. D.

TVam Epiſtolam accepimus tempori. Etſi enim paulo ſerius illa huc miſſa eſt,nihil tamen morata eſt editionem hanc, quam impedire neſcio quid cæperat. Afferuntur autem difficultates,cum aliæ ſæpe hominum conatibus, tum præcipuè operarum & impenſarum penuria. Quanto enim egeat inſtrumento typographia, non eſt obſcurum. Sed erant omnia expeditiora, ſi non cupiditates nimiæ in hoc & alijs quoque queſtibus iam elaborationis diligentiæ officerent. Quæ ſcilicet cum alijs huius ſæculi incommodis ferenda ſunt, mutari enim nequeunt. Sane tuam epiſtolam legens in memoriam redij mecum neceſsitudinis eius, quæ cum tuo ſocero mihi fuit ſingularis, non illam quidem extinctam, ſed hac occaſione eminentem clarius, luminis inſtar cui inſtilles oleum. Ac inter graues dolores amiſsi illius, nonnulla voluptate affici me ſenſi recordantem ſuauiſsimi vſus amicitiæ mutuæ. Nam à primis pueritiæ eius annis & dilexi ipſum, & de

& de præſtantia laudis ad quam peruenturus eſſet haud falſam cepi coniecturam. Erat autem certiſsimum ſignum naturæ excellentis & magni ingenij, Cupiditas immenſa animi ardentis incredibili amore liberalis cognitionis & doctrinæ eruditæ, & ſibi ipſi iraſcentis in fruſtratione. Atque vidi ego lacrimas eius & querimonias audiui, non procedentibus ijs quæ inſtituerat componendo aliquid Muſici operis. Quo nomine cum valde triſtem aliquando eſſe cernerem, eum ego & conſolatus & ad incumbendum in adamata ſtudia cohortatus ſum. Ab hac igitur ille incitatione ſua ad eam perfectionem eruditæ doctrinæ proceſsit, quæ & nunc eſt & deinceps erit celebris vbicunque delubra Muſarum colentur & conſeruabuntur ſacra. Narrant quendam olim ſeipſum ad ſtudia diſciplinarum liberalium verberibus etiam inſtigaſſe. Id quidem nugatorium vel etiam inhumanum videri poſsit. Iſta autem vera eſt & vtilis caſtigatio, ſuccenſere negligentiæ, reprehendere deſidiam, indignari, ſi videat alterum, qui ætate eadem ſit, antevertere. Sic enim qui impelluntur, ij contendendo vincunt & obtinent palmam, quam meretur ingenij, ſtudij, induſtriæ curſus. Non potui non mentionem facere

ɀ quaſi

quaſi incunabulorum laudum ſoceri tui, cuius tu granditatem prædicares, perſtringendo quidem verius quam explicando. Atque ego hoc cum præclare de ipſo commemorari iudico, tum ſpero momenti non nihil habiturum ad aliquorum animos excitandos & corroborandos exemplo, ne vel in iſto ſpacio defatigentur, vel virtutis præmia ſine moleſtia laboris ſe ſperent eſſe con ſecuturos. Et in certaminibus enim imponuntur coronæ fortibus, & Epicharmi verſus neſcio quem vetat mollia ſectari ne obtingant dura, quemadmodum illum Socrates Xenophonteus expoſuit, his verbis:

ὦ πονηρὲ μὴ τὰ μαλακὰ μώεο, μὴ τὰ σκλήῤ ἔχῃς.

Equidem autor atque hortator fui Erneſto noſtro vt in ſua officina iterum exprimendum librum hunc curaret, quod requiri exemplaria & lectionem illius prodeſſe ſtudioſis bonarum literarum ac artium magnopere poſſe ſcirem, & cuperem nomen ſoceri tui ſummi viri omnibus modis celebrari: Qui me amando ac colendo ſic eſt de me meritus, vt plurimum illi à me deberi ingenue confiteri nunquam dubitarim. Et cum ſtatuam mihi perhonorificam fuiſſe coniunctionem noſtram, cumq̀

Deo æterno ita viſum ſit, vt ante me ille excederet è vita qui ingreſſus eam eſſet ſerius: Si non quibuſcunque rebus & modis liceat ac concedatur, memoriam grati in mortuum quoq; animi declarari ſtudeam, quis non me iure optimo improbum & leuem perhibeat? Quod ego quidem crimen atrox & omnibus viribus fugiendum eſſe exiſtimo. Tu vero quod & abs te aliquid contuliſti ad alteram hanc editionem, & ſoceri tui quaſi curriculum in patriæ ſuæ Principum Illuſtriſsimi ſplendoris laudatiſsima familia confectum magis indicaſti quam enarraſti, (hoc enim iam hiſtoriæ opus futurum erat) gratiam tibi habeo, & tuæ pietatis ſubiectiſsimum ſtudium Reuerendiſs. & Illuſtriſs. Principi, quem compellas, clementiſsime gratum acceptumq; futurum eſſe, certo ſcio. Quo etiam meliore cum ſpe elaboratio libri huius (quem & nos epiſtolis quibuſdam auximus) ſuſciperetur, ius priuilegij de talibus ſcriptis mihi aliquando impetrati impertiendum Typographo putaui, non minus merentibus hoc monumentis ſoceri tui, quam vllius alterius, eorum quoque quibus antiquitas autoritatem addit, Quæ ad te omnia perſcribenda duxi, vt hac in parte promti animi cupiditas ſignificaretur.

tur. Atque vtinam facultas ſit luculentius illam demonſtrandi. Sed vt poſſumus, aiunt. Te quam rectiſsime viuere & optime valere, cum Sabiniana ſobole, cui tu nunc alter parens relictus es, precor. Vale. Lipſ. Id. Maij. Anno CHRISTI IESV,

M. D. LXIII.

CATA-

CATALOGVS EORVM QVAE HOC VOlumine continentur.

Elegiarum libri VI.

Cæſares Germanici.

De nuptijs Regis Poloniæ carmen Heroicum, continens præcipuas omnium Polonicorum Regum hiſtorias.

Ecloga de Gallo ad Ticinum capto.

Ecloga de nuptijs Illuſtriſſimi Principis Alberti Marchionis Brandeburgenſis, primi Ducis Pruſſiæ.

Epigrammatum & Hendecaſyllaborum libri II.

Liber Carminum Adoptiuus.

Additæ ſunt aliquot epiſtolæ; cum ipſius Sabini: tum Petri Bembi, aliorumq; eruditorum, & Caroli V. Imperatoris, de Sabino ſcriptæ.

Acceſſerunt etiam præcepta de carminibus ad veterum imitationem artificioſè componendis, & quædam inſuper epiſtolæ antea non editæ.

ILLVSTRISSIMO ET REVERENDISSIMO PRINCIPI AC DOMINO, DOMINO SIGISmundo, Archiepiſcopo Magdeburgenſi, Primati Germaniæ, Adminiſtratori Halberſtatenſis Eccleſiæ, Marchioni Brandeburgenſi, Stetinienſium, Pomeraniæ, Caſſubiorum, Vandalorum, & Croſnæ in Sileſia Duci, Burggrauio Noribergenſi, ac Rugiæ Principi:

Georgius Sabinus

S. P. D.

VT alij motus heroici, quibus ceu flammis accenduntur excellentes virtutes, ſunt ſingularia DEI opera in hominum natura, vt Herculis, Achillis, Alexandri fortitudo: ita non dubium eſt, vim ingenij excellentem ad fundendum carmen ſonorum, copioſum, dulce mentibus auribusq; eruditorum, propriè DEI

opus eſſe, ac ſingulare & mirandum naturæ humanæ decus. Lucet autem magis, cum res ſapienter cogitatæ, & illuſtratæ verborum luminibus, numeroſa oratione exponuntur: quod ſine multarum artium ac rerum cognitione effici non poteſt. Quid enim excogitari pulcrius in natura humana poteſt tali ſeu muſica ſeu poëtica, quæ inſtructa ſapientia & cognitione rerum optimarum, fundit ceu flumen, illam magnarum rerum expoſitionem dulciſſima harmonia numeroſæ orationis? Talis eſt Homeri, Virgilij & Ouidij Poëtica: & fortaſſis talia fuerunt multorum aliorum excellentium virorum ſcripta, Orphei, Amphionis, Lini, Muſæi, Ennij: quorum etſi non extant integra volumina, tamen cum tam honorifica de eis iudicia facta ſint, vt alij feras, & ſaxa traxiſſe ferantur, alij ſummis viris familiares fuerint, & fragmenta oſtendant, eos res maximas carminibus complexos eſſe: credibile eſt vim naturæ in eis & ſapi-

entiam fuiſſe maiorem, quàm qualis eſt in mediocribus hominibus. Itaq; de vera Poëtica cogitans, magnum quiddam & diuinum, eam eſſe affirmare non dubito. Ac ſæpe doleo, non ſolùm Reges & Principes, qui non ſunt exculti doctrina, pulcritudinem huius facultatis non conſiderare: ſed hos etiam, quorum ingenia non abhorrent ab hac muſica, adeò negligentes eſſe, vt naturæ facultatem non ſtudeant augere & ornare doctrina, & imitatione optimorum exemplorum. Aliqui enim vim ingenij in materijs indignis lectu, in maledictis, aut obſcœnitate conſumunt. Sed profectò aliqua eſt & Principum in ea re culpa, qui ſi & eligerent, & fouerent ingenia, plures ad verũ decus tenderent. Nam quantulumcunq; eſt, quod ſtudio ad naturam adijci poteſt, tamen poſtulat tempus, ocium, animum vacuum ſordidis curis, rerum multarum doctrinam, collationem iudiciorũ cum doctoribus, emendationem: nec quic-

quam præclarum ſubitò naſcitur. Hæc autem fieri non poſſunt, niſi Principū ſapientia & diſcernantur ingenia, & liberalitate adiuuentur. Cum ineptus quidam Poëta olim in conuiuio peteret ab Archelao Macedonum rege munus magni precij: in eodem verò conuiuio Euripides quoq; adeſſet: rex iubet mox afferri munus, ac dari Euripidi: addens ſui iudicij ſignificationē, his verbis: iſte dignus eſt qui petat, Euripides dignus eſt qui accipiat. Si hoc modo & diſcernerentur & alerentur ingenia, tum literis tum reipublicæ melius conſuleretur. Nō haberet hæc ætas tam multùm pernicioſorum librorum, qui ſpargunt errorum & ſeditionum ſemina, ſi graui autoritate ad diligentiam in ſcribendo bona ingenia inuitarentur, & naturæ diſtortæ, monſtroſæ, ſeditioſæ, venenatæ, reprimerentur. Mores ciuitatum mutari, dixit vetuſtas, mutata muſica: verius eſt, quod nos vidimus, mores hominum mutari ſcriptis ſine delectu

editis.

editis. Et ſæpe fit, vt clamores tribu-
nitij, quia alludunt ad populi affectus,
vincant. Huius rei cum hæc ætas ha-
beat inſignia exempla, commoueri
certè Principes gemitibus bonorum
omnium debebant, vt ſtudia doctrina-
rum maiore cura inſpicerent, & rege-
rent, diſcernerent ingenia, inuitarent
bonas mentes ad diligentiam, com-
peſcerent audaciam temere ſcriben-
tium ſine cura veritatis, & ſine cura
publicæ ſalutis. Scio tantum autorita-
tis in oratione mea non eſſe, vt his tan-
tis malis publicis mederi queam: nec
profectò vnus illam infinitam turbam
malorum ſcriptorum pellere poteſt.
Sed tamen cum hæc mea ſcripta ede-
rem, dolor, qui mihi cum omnib. bo-
nis communis eſt, me impulit, vt hanc
querelam effunderem. Equidem fate-
or me & amare & magnifacere Poëti-
cam, & optare vt eius pulcritudinem
plures intelligerent: ſed excellentibus
ſcriptoribus nequaquam me inſero, &
propter ingenij imbecillitatem, & pro-

pterea quia in hac confuſione temporum non licuit mihi tribuere huic arti tantum ſtudij, quantum magnitudo rei poſcit: conſpici tamen in carminib. meis, & voluntatē honeſtā & mediocrem diligentiam exiſtimo: materias enim vtiles ſumſi,&recte loqui ſtudeo.

Cæterum hæc ſcripta, qualiacunq; ſunt tibi dedico Sigiſmunde Princeps Illuſtriſsime, propter memoriam tuorum maiorum, qua nihil tibi ſanctius, nihil antiquius eſſe debet. Nam pleriq; eorum, à quibus paternum & maternum genus ducis, his ingenij mei monumentis celebrantur: nec dubito te, vt Principem egregia indole præditum decet, imitaturum eſſe exempla virtutum, quas in tuo auo, patre, & agnatis,laudo. Ferunt Q. Maximum Publium Scipionem, vehementiſsime ad virtutem incenſum fuiſſe conſpectis maiorum imaginibus: nec fieri poteſt,quin tuus quoque animus vere generoſus ad virtutem & gloriam incendatur lectis maiorum præconijs, quæ verſibus mandaui. Cum vero in

ermania (quod pace aliorum dixe-
m) magis à Marchionibus Brande-
urgenibus ornatæ ſint Muſæ, quam
 alijs: præclare facies, ſi huius glo-
æ hæreditatem conſeruaueris. Petiui
lim iuueniliter à Cardinale Alberto,
rchiepiſcopo Moguntino Mecœna-
 meo, ad quem extat prima elegia in
is poëmatis à me ſcripta, ἀντίδωρον: id-
ue ioco feci, non tam impudentia, à
ua ingeniū meum fuit ſemper alienū
uam ipſius facilitate & humanitate
dductus: erat enim Princeps omni-
m humaniſsimus, meq; inter aulicos
 familiares ſuos ſingulari benignita-
 complectebatur. Sed nunc ætate
oouectior, ſeriò abs te hoc peto ac fla
to, quo nihil honeſtius neq; à me pe-
, neque abs te præſtari poteſt, nempe
 bonarum artium ſtudia, quæ à ple-
ſq; faſtidiuntur, exemplo maiorum
iorum benignè ac liberaliter foueas,
 tamen ratione, vt (quemadmodum
onui) ingenia diſcernantur. Datæ
dibus Nouemb. Anno Chriſti M. D.
 VIII. Francofordiæ ad Oderam.

GEORGII SABINI BRANDEBVRGENSIS ELEGIARVM,

Liber Primus.

AD LIBRVM.

ELEGIA I.

PArve *liber viridi nobis confectus in æuo,*
Quo procul à domino te iuuat ire tuo?
Hei mihi, quàm vereor, ſi limina noſtra relinques,
Plurima ne triſti ſorte dolenda feras.
Inuidiæ morſus, & acerbæ vulnera linguæ
Cogeris, populo te lacerante, pati.
Turpia non æquus faciet conuicia lector,
Et pedibus vicium dicet ineſſe tuis,
ulpatos numeros inducet mille lituris,
Ac tua ſuffuſis polluet ora notis.
orſitan infelix & proijcieris in ignem,
Barbariæ critico te peragente reum.
t quæcunq; tamen ſors euentura manebit
Te liber, ipſe tuum non remorabor iter.
de bonis auibus: iuuenes totumq; per orbem
Conſortes longæ poſteritatis adi.
his inuenies aliquos, qui forſan amabunt,
Gaudebuntq; ſuos te ſubijſſe lares.

Nam quibus eſt præſens ætas minus æqua libellis,
Poſteritas illis æquior eſſe ſolet.
At non Sidonio te purpura velat amictu,
Ex humeris pendet trita lacerna tuis,
Nec tibi ſunt nummi, quorũ vagus indiget hoſpes,
Sæpe laborabis frigore, ſæpe fame.
Hoſpitis eſſe grauem fuluo decet ære crumenam,
Non bene longinquum carpis egenus iter.
Fallor? an expectas, ad principis atria cuius
More viatoris pauper egentis eas?
Subſidiumq; viæ, pro verſibus æra dicatis,
Ipſe verecundo ſed tamen ore petas.
Eſt ſacer Antiſtes, magnæ qui præſidet vrbi,
Nobile cui nomen Mogus habere dedit:
Is licet ante tibi multum donauerit auri,
Eius adhuc largas experiere manus.
Nam velut aërij manan è vertice montis
Præbet inexhauſtam vena perennis aquam:
Sic largitur opes, & in illos munera confert,
A quibus æternæ munera laudis habet.
Ergo magnificas Antiſtitis huius ad ædes,
Ne dubita vultu ſupplice ferre pedem.
Cumq; tibi coram dicendi copia fiet,
Talia curuato poplite verba refer:
Hos tibi, magne, leues elegos quos affero præſul,
Inuenies plenos laudibus eſſe tuis.
Nomina in his extant maiorum clara tuorum,
Sæpe tibi frater, ſæpe legetur auus.
Muſa ſed inprimis hic te mea laudibus effert,

Nobile

obile crebra tuum pagina nomen habet.
tua maiores virtus quæ præterit omnes,
ltius in cœlum laude vehenda fuit.
s Erythreas gemmas donarit ad aurum,
ud meliora tibi carmine dona dabit:
ine laudati viuunt poſt funera reges:
rmine noticiam poſteritatis habent.
nunc Aeacidæ mauortia noſſet Achillis
cta, niſi illuſtri carmine nota forent?
bio nomen regi famamq́; perennem
yrnæi tribuit nobile vatis opus.
a morte carens viuat poſt funera virtus,
oſtra tibi princeps & monumenta dabunt.
ibi pro meritis quæ præmia digna rependes,
atia ſi Muſis eſt referenda meis?
acer audierit cum verba precantia præſul,
(ni fallor) munera dante feres.
graues auro loculos vbi diues habebis,
o te cunq; iuuat pergere, carpe viam.

EOBANVM HESSVM
de aduentu CAROLI V.
Cæſaris.

ELEGIA II.

legis Auguſtá tibi mittit ab vrbe Sabinus
men, amicitiæ deditus Heſſe tuæ.
bi vicinos Lycus irrigat Alpibus agros,
uaq; Boiorum ſeparat arua ſolo.

Accipe,

Accipe, ſi qua tenet rerum te cura nouarum,
Quæ fuit hîc iſto pompa peracta die.
Carolus Auſonijs quo venit CAESAR ab oris:
Digna quidem res eſt cognitione tua.
Concaua ſiderei quo tempore brachia Cancri
Cœperat adductis vtere Phœbus equis,
Arctabatq; dies noctis longiſſimus vmbras,
Sole Lycaonio iam propiore polo:
Et noua maturis inſtabat fructibus æſtas,
Actaq; purpurei tempora veris erant:
CAESAR ab Italia per Norica iugera tendens,
Mœnibus huc noſtris approperabat iter.
Vix bene contigerat præmiſſus nuncius vrbem,
Certaq; Principibus fama relata fuit:
Mox coit imperij cum nobilitate Senatus,
Omnis in occurſum turbaq; læta ruit.
Haud ſecus, ac victis cum dicitur hoſtibus olim
Excepiſſe ſuos obuia Roma Duces.
Mille bis electi iuuenes è ciuibus ibant,
Nota quibus ſæui prælia Martis erant.
Hi patriæ ſolito frameas de more gerebant,
Tranſuerſo cincti militis enſe latus.
Cætera cornipedũ pars terga premebat equorum,
Ordine qua ciues pone ſecuta fuit.
Vrbs ſtat in excelſo procul edita vertice montis,
Incola Fridburgum nomine turba vocat.
Campus odoratis nitidiſſimus adiacet herbis
Mollis & aprico gramine terra viret:
Obuius hic factus cum CAESAR euntib. eſſet,

Omnes

Omnes, quotquot erant, deſiluêre Duces.
ic, tuus excipiens illum Moguntia præſul,
Hæc dedit ornatis verba diſerta modis:
x ille dies, noſtris quo redditus oris,
Heſperio incolumis CAESAR *ab orbe venis:*
repetita tuos iterum Germania vultus
onſpicit, & fruitur numine læta tuo;
tus es inuicto qui pectore, tantus & armis,
Quantus ab Auguſti tempore nemo fuit:
n mihi ſi rerum percurrere geſta tuarum,
i licet hoc coram te memorare loco:
gnes omni ſuperas virtute Monarchas,
Quos dedit, aut vnquam Teutonis ora dabit.
toties Aquilas iniuſtis terruit armis,
oncidit ante tuos GALLIA *victa pedes:*
iuumq; pati conſpexit vincula Regem,
ui ſummus noſtri nominis hoſtis erat.
ellata tuis acceſſit ROMA *triumphis,*
iuſſu quanquam capta ſit illa tuo:
; ſuis orbem Tiberinus ſubdidit vndis,
e dominum domitis eſſe fatetur aquis.
t, & Adriacus ſtabili leo fœdere iunctus,
ſareas rapidis vnguibus horret ades,
pelago terraq; potens, hoſtilibus armis
criter imperio reſtitit ante tuo.
adhuc obſeſſa tuas Florentia vires,
nq; tibi victas porrigit illa manus.
tot aduerſos cum debellaueris hoſtes,
gnite laudato CAROLE *maior auo,*

Nos

Nos tibi gratamur reduci, ſuperoſq́; precamur,
Tempora quo vitæ ſint diuturna tuæ:
Victor vt à noſtro depellas limine Turcas,
Teutona qui valido milite regna petunt.
Mœſtaq́; dant ſæuo graſſantes funera ferro,
Pannoniæ miſeros dum populantur agros.
Quod niſi crudeles tua dextera vicerit hoſtes,
Nos ſumus infeſtis præda futura Getis.
At niſi me veterum fallunt oracula vatum,
Sentiet vltrices impia turba manus.
Tempus enim Solymam quo caſtra locabis ad vrbē
Affore, fatidici præcinuere ſenes:
Quoq́; Saracenum coges victricibus armis,
Subdere Cæſareo barbara colla iugo.
Hanc vtinam nobis optato Lucifer ortu
Prouocet, hanc roſeo mox vehat axe diem.
Talia facundo poſtquam dedit ore: ſecutum
Vltima ſermonis murmur equeſtre fuit.
Audijt vt quando Ciceronem Roma loquentem,
Clamoſo fremuit concio tota foro.
Principibus vero paucis pro tempore verbis,
Ipſe ſuo grates nomine Cæſar agit.
Et quia ſe prono condebat lumine Titan,
Ocyus inceptum carpere pergit iter.
Iamq́; propinquantes vt mœnia celſa ſubibant,
Pulſa ſub aërijs turribus æra ſonant:
Intonat ex altis & machina bellica muris,
Sulphureo rapidos quæ iacit igne globos.
Compita ſpectantis populi ſtant plena viarum,

Auguſtumq; frequens turba coarctat iter.
xoniæ proceres intrabant ordine primi,
Proximus his ſocios Marchio iunxit equos.
ône ſequebantur, latis quibus Heſſia terris,
Impoſuitq; ſuis nomina Rhenus aquis.
uiq; colunt patrijs flauentem ſedibus Iſtrum,
Quiq; tenent Francis edita rura iugis.
Præterea celebri quos alluit amne Viſurgis,
Vueſtphala cæruleis qui rigat arua vadis.
Quid tibi commemorem, qui nobile nomen Iberi,
Diuitis & ripas deſeruere Tagi?
Incomperta mihi quorum nec nomina conſtant,
His neque conueniunt verſibus apta meis.
Innumeri iuuenes miſto clangore tubarum,
Quaſſabant agili tympana pulſa manu.
Binaq; Cæſarei geſtabant ſceptra miniſtri,
Imperij ſummos qui præiere Duces:
E quibus auratum Septemuir prætulit enſem,
Saxoniam placida qui modo pace regit.
Hac igitur longa procerum ſtipante caterua,
Atque Ducum tanta concomitante manu.
Ipſe figurata picti ſub imagine cœli,
Inuectus niueo CAROLVS *ibat equo.*
Omnis in hunc oculos defixos turba tenebat,
Omnibus his populis ſolus in ore fuit.
Inde Bohemorum qui regna vetuſta gubernat,
Proximus à Diuo Cæſare frater erat.
Vltimus Orator Romani præſulis ibat,
Nomine Campeium ſe vocat ille ſuo.

Inſignis

Inſignis Tyrio quem murice mula vehebat,
Mos vt in Heſperijs vrbibus eſſe ſolet.
Tempora puniceus cingebat operta galerus,
Cardinei qualem nominis ordo gerit.
Tunc iter Auſtriaci proceres Heduiq; ſecuti,
Atq; Tridentinus continuabat eques.
Vindeliciq; ſuo redeuntes agmine ciues,
Qui prius egreſſi mœnibus vrbis erant.
Ardua ſublimi ſpectatur culmine turris,
Hic vbi ſtat medio curia iuncta foro,
Quæ Germanorum veteres ex ordine Reges,
Pictaq; clarorum continet acta Ducum.
Hic fera robuſti miſcent vbi prælia Cimbri,
Attonito pauidos milite Carbo fugit.
Nexa gerit Scaurus captiuo vincula collo,
Cæſus & hoſtili Manlius enſe cadit,
Impiger Arminius Romanos exuit armis,
Quo duce libertas noſtra redemta fuit.
Parte alia Scythicis egreſſum finibus Hunnum,
Primus Otho forti pectore victor agit.
Multus ad hanc turrim longo ſtetit ordine clerus,
Cæſare contigua prætereunte via.
Omnibus abraſo detonſi vertice crines,
Omnibus ex humeris candida veſtis erat.
Inde ſacram diuæ ſubeuntes virginis ædem,
Carmine ſolenni concinuêre preces.
Arboreis ſtabant decoratæ frondibus aræ,
Sparſaq; iactatis templa fuêre roſis.
Interea toto ſubducta crepuſcula cœlo,

Ortaq;

Ortaq; roriferæ tempora noctis erant.
Dimiſſis igitur Ducibus, cum fratre ſubibat
CAROLVS hoſpitij tecta propinqua ſui.
Atq; ita, quàm celebri res tota ſit acta triumpho,
Omnia deſcriptis ordine rebus habes.
Cætera præſenti coram ſermone loquemur,
Tempore quo repetam mœnia veſtra: Vale.

AD IOANNEM ET HENricum Silberborneros, de ſpectro Spirenſi.

ELEGIA III.

O Mihi præcipuos inter dilecte ſodales,
O' mihi Theſea cognite Iane fide:
Tuq; nouenarum ſtudijs HENRICE ſororum
Dedite: pars animæ dulcis vterq; meæ.
Ecquid adhuc memores veteris remanetis amici,
Longus an è veſtro pectore fugit amor?
Nos, ad Saxonicũ procul hîc qui viuimus Albim,
Immemores veſtri non videt vlla dies.
Siue ſoporiferis terræ nox incubat vmbris,
Seu nitido Phœbus lumine luſtrat humum:
Veſtra meis præſens quaſi vultibus hæret imago,
Eſtq; frequens veſtrum nomen in ore meo.
Plurima vobiſcum ſtudijs collata recordor,
Plurima iucundis ſeria miſta iocis:
Quodq; dedi vobis mea carmina, quodq; dediſtis
Carmina iudicio veſtra probanda meo.

Quarum nulla mihi venient obliuia rerum,
Donec in hoc aliquis corpore ſenſus erit.
Vos vtinam noſtri memorem ſeruetis amorem,
Semper ego hic veſtri commeminiſſe volo.
Atq; prius Ligeri gelidus miſcebitur Iſter,
Aruaq; cæruleis Gallica findet aquis,
Influet huc noſtrum Rhenusq; bicornis Hauelum,
Quàm meus in vobis diminuetur amor.
At procul hic longa dum vos regione locorum
Detinet à patrio terra remota ſolo:
Feruidus æſtiuos vbi nuper Iulius ortus
Mouerat, & flauæ tempora meſſis erant,
Incomperta prius, res noſtris accidit oris,
Carminibus vobis nec reticenda meis.
Vrbs antiqua iacet, celebri contermina RHENO,
Vangionum longè non ea diſtat humo:
Neſcio qui Nemetes hanc incoluiſſe feruntur,
Sunt ibi Francorum buſta quaterna ducum.
Cæſareis ſedes fuit illa cohortibus olim,
Nomen ob id Graium, Spira vocata, tenet.
Hic humili modicis à ſtirpe parentibus ortus,
Exiguæ quidam nauita puppis erat:
Qui calamo piſces linoq; madente ſolebat
Fallere, iam radios ſole tegente ſuos.
Is dum forte leues hamos ac retia tractat,
Non procul à ripa lubrice RHENE *tua:*
Ecce per obſcuræ tenebroſa crepuſcula noctis,
Obtulit ignoti ſe noua forma viri.
Atro tectus erat monachum ſimulante cucullo,

Vtq;

Vtq́; ſolent, raſo vertice tonſus erat.
Nauta propinquantem conſueto more ſalutans,
Ecquid agis ſeræ tempore noctis? ait.
Ille ſub hæc, aſſum longinquis miſſus ab oris
Nuncius, ipſe tua me rogo lintre vehas,
Vt citò tranſmiſſo contingam flumine ripam:
Dixerat, aſſumtum nauita lintre tulit.
Iamq́; ferè medios curſus nox atra tenebat,
Flexaq́; lenta pigri plauſtra Bootis erant:
Cum procul in viridi venientes margine ripæ,
Quinq; cuculligeros rurſus adeſſe videt,
Exoptatq́; illis piſcator, vt ante, ſalutem,
Quôq; velint media pergere nocte, rogat.
E quibus vnus, ait, nos magna pericula cogunt,
Obſcura tutas carpere nocte vias.
Omnibus inuiſi ſumus, intentatq́; nefandam
Sacrificis nobis turba profana necem.
At te ſi quis amor tangit, ſi cura piorum,
Tranſuehe nauigio corpora noſtra tuo:
Vt tumidas lati ſuperemus fluminis vndas,
Neue moraturis impediamur aquis.
Sic optata tuis fortuna laboribus aſſit,
In tua ſic multus retia piſcis eat.
Annuit, & remo propellens nauita cymbam,
Mox iubet adducta ſcandere puppe ratem.
Sed mihi quis, dixit, ſoluet mercede laborem?
Alter ad hæc, nullas ſcis quod habemus opes:
Raraq́; percipimus diſcordi munera vulgo,
Non tamen ingratos nos habiturus eris.

Si nos in ſolido rurſus fortuna locabit,
Præmia pro tali digna labore feres.
Soluerat extremo piſcator margine nauem,
Iamq́; ferè medias illa ſecabat aquas:
Sidereas remouent ſubeuntia nubila ſtellas,
Præcipiti fertur puppis & icta noto.
Incipiunt nigris horreſcere fluctibus vndæ,
Sæuaq́; tempeſtas imbribus orta furit.
Ipſe repentino faſſus pallore timorem
Nauta, quid hæc, inquit, vult noua cauſſa mali?
Nulla tamen pluuiæ venturæ ſigna notabam,
Sol vbi flagrantes æquore merſit equos.
Nulla lacus vſquam circumuolitabit hirundo,
Vlla nec eſt oculis ardea viſa meis.
Tum neq; Luna nigro ſurgebat pallida vultu,
Clarus & occiduo lumine Phœbus erat.
Talia iactanti, diſturbant verba procellæ,
Impediuntq́; graues ora loquentis aquæ.
Pene procelloſi ſubuerſaq́; turbinis ictu
Nauis, & inſanis fluctibus hauſta fuit.
Ardua ſublatas tendens ad ſidera palmas,
A ſuperis orans nauita poſcit opem.
Quid facis? è monachis ait vnus, et improbe, dixit,
Deſine voce tua ſollicitare DEVM.
Moxq́; graui tollens immanem pondere contum,
Nauta parum felix quo prius vſus erat.
Illius hoc humeros pulſataq́; terga fatigat,
Cæſus ad extremam dum fuit vſq; necem.
Proditus eſt tandem peruerſi dæmonis aſtus,

Dete-

Detectusq; fuit fraude patente dolus.
Vana receſſerunt in inanes corpora ventos,
Manſit & ingratus naue relictus odor.
Mox quoq; purgato fugerunt nubila cælo,
Et redijt pulſis aura ſerena notis.
Territus hoc monſtro, gelidũ ſine ſanguine corpus
Tollit, & ad ripam nauita puppe redit.
Iſtic in viridi procumbit languidus herba,
Donec ab Eois ſol fuit ortus aquis.
Mane, ſub Oceanum pulſis Hyperione ſtellis,
Ducitur à puero prætereunte domum:
Omnia commemorans præſentibus æger amicis,
Clauſit adhuc illo fata ſuprema die.
Poſtera cum croceis fulgens aurora quadrigis,
Protulerat roſeas ore nitente genas.
Accidit & ſimilis diuerſo tempore caſus,
Acta ſed euentu res meliore fuit.
Summa procul radijs feriente cacumina Phœbo,
Carpebat ſolus manè viator iter.
Qui Nemetum poſtquam digreſſus finibus eſſet,
Primus vbi poſitus diſtat ab vrbe lapis:
Aduentare nigro tectum velamine currum
Conſpicit, hic monachis currus onuſtus erat.
Ordine quem iuncti ſeptem traxére iugales,
Quarta ſed ablato defuit axe rota.
Quiq; manu flexas auriga tenebat habenas,
Terribili naſo conſpiciendus erat.
Attonitus curru ſtat prætereunte viator,
Nec monachos illos, ſpectra ſed eſſe videt.

Euolat extemplo ſublatus ad æthera currus,
Miſtaq; cum fumo flamma ſecuta fuit.
Triſtis & infauſtum belli mortalibus omen
Horrida per nubes arma dedêre ſonum.
Ille ſtatim rediens, quæ viderat indicat vrbi,
Eſt ea res certa cognita vera fide.
Hæc igitur vobis, alius quos ſuſtinet orbis,
Carminibus duxi ſignificanda meis.
Expoſiturus eram, ſi res interprete egeret,
Spectra quid infeſti dæmonis iſta velint.
Effera Germanos agitat diſcordia reges,
Proq; cuculligeris impia bella parant.
Hæc ea tempeſtas, hic impar ordo rotarum,
Hæc & cum fumo lucida flamma fuit.
Sed Deus eſt nobis orandus, vt arma quieſcant,
Ille precaturis mitia fata dabit.

GERMANIA AD CAEſarem Ferdinandum.

ELEGIA IIII.

H*Anc afflicta tibi Germania mitto ſalutem,*
Quæ mihi non tribui, te niſi dante, poteſt.
Vſa diu rebus quæ ſum tranquilla ſecundis,
Hoc iaceo multis tempore preſſa malis:
De quibus ipſa tuum ſupplex cum numen adoro,
Ferre mihi ſolus qui potes, affer opem.
Ecce vides rerum quàm triſtis forma mearum,
Qualis & imperij ſit ſtatus iſte mei.

Omnia

Omnia diſſidijs, ſunt omnia plena tumultu,
Illa fuit quanti res mihi cauſſa mali?
Seruiles acies ſumtis heu vidimus armis
Nuper, & agreſtes rure coiſſe manus.
Teſtis adhuc extat miſerandæ Francia cladis,
Tota cadaueribus ſquallida facta ſuis:
Ipſaq; fertilibus laudata Alſatia campis,
Quæ fuit in multis cæde cruenta locis.
At pars vlla meo ne poſſit abeſſe dolori,
Inſuper externo nunc & ab hoſte petor.
Turca ferox noſtras deſcendere fertur in oras,
Alterius nobis altera cauſſa mali:
Qui prope cuncta ſuis cum regna ſubegerit armis,
Poſſe ſuo ſperat me quoq; marte capi.
Ergo ſi qua meæ remanet tibi cura ſalutis,
Affer in aduerſis his mihi rebus opem:
Ne, toties claris quæ ſum prius aucta triumphis,
Hoſtibus hoc fiam tempore præda meis.
Nam tibi ſi rerum ſunt cognita geſta mearum,
Cognita quæ cunctis Regibus eſſe puto:
Semper adhuc inuicta fui, nulloſq; per annos
Vllius inuenies me ſubijſſe iugum.
Roma, ſuis totum domuit quæ viribus orbem,
Nominis eſt nunquam laudibus aucta mei:
Meq; laceſſiuit quoties hoſtilibus armis,
Hanc liquet incepti pœnituiſſe ſui.
In me nil potuit virtus animoſa NERONIS,
Funere qui Rheni nobilitauit aquas.
Nil potuēre tuæ præſtantes Vare cohortes,

Quas meus Arminius depulit enſe ſuo.
Nec maris Adriaci tota cum plebe ſenatus
Noſtra ſuo potuit ſubdere colla iugo.
Deniq; nec magni potuerunt lilia Galli,
Lilia ſæpe mea languida facta manu,
Quin neq; Turcarum nos iam ſuperabimur armis,
Auxilio ſi me iuueris ipſe tuo.
Ducat in exemplum celebris te fama Camilli,
Nam patriæ vindex & fuit ille ſuæ.
Secula nulla tuum nomen ventura ſilebunt,
Inferiorq́; tua laude Camillus erit.
Tu modò pro nobis & libertate meorum,
In Mahometigenas ſuſcipe bella Getas,
Eſſe Redemtoris noſtri quos nouimus hoſtes,
Impiaq́; aduerſus bella mouere DEVM.
Hac de gente fera, Danielis ſcripta Prophetæ
Multa canunt, paucis hîc memoranda mihi:
Viderat is quatuor ſub imagine regna ferarum,
Aſpice vera tibi, non ego ficta loquor.
Regibus Aſſyrijs, primis fera prima monarchis,
Altera ſed Perſis aſsimulata fuit.
Tertia Graiorum referebat beſtia ſceptrum,
Quarta poteſtatem Martia Roma tuam:
Huius dira feræ facies truculentior illis,
Diſſimilisq́; tribus conſpicienda fuit.
Ferratos dentes, bis cornua quinq; gerebat,
Et pedibus plodens concutiebat humum.
Exiguum verò cornu ſub fronte latebat,
De medijs ortum cornibus illud erat:

In quo terrificis oculis, vultuq; minaci,
Humani capitis forma videnda fuit.
Hoc cum cœlitibus diuis violenta gerebat
Prælia, blaſphemos ore loquente ſonos.
Turca ferox autem caput eſt immane, quod audis
Impia cœleſti bella parare Deo.
Hoc tibi frangendum caput eſt, hoc concute cornu,
Succumbat manibus bellua victa tuis.
Ergo age, Rex animo præſenti ſuſcipe bellum:
Hei mihi quas pœnas impie Turca dabis.
Non tibi conſuetæ mitti poſt terga ſagittæ,
Non tibi velocis proderit vſus equi.
Aut vltra Tanaim patrijs eiectus ab oris,
Ludibrium cunctis gentibus exul eris.
Aut tua ſubmittens iniectis colla cathenis,
Ante triumphales Regis obibis equos.
Inclita gaudebit conuerſis Græcia rebus,
Præbuit inuitas quæ tibi victa manus:
Exultansq; ſuis lætabitur amnibus Iſter,
Quem tuus infeſtum reddidit ante furor.
Hoc precor eſſe ratũ cœleſti numine CHRISTꝰ,
Hoc velit omnipotens Rexq; paterq; Deus.
At prius externos quàm progrediaris in hoſtes,
Certa tibi pax eſt conſtituenda domi:
Sedandiq; graues de relligione tumultus,
Hoc Regem tantum, quantus es ipſe, decet.
Nec minor ingenuas ſtudijs florentibus artes,
Ac fouiſſe nouem ſit tibi cura Deas,
Quæ ſpretæ, ſine honore iacent hoc tẽpore paſſim,

Hac re nulla tibi gloria maior erit. (tes,
Tunc Deus indomitas, tibi Marte fauente, cohor-
Turcarumq; dabit vincere poſſe manus.
Tunc, quas nulla tibi poterit delere vetuſtas,
Laudes ſemper erunt, gloria ſemper erit.
Pluribus vberior ne creſcat epiſtola verbis
Deſino: tu felix incolumisq; vale.

AD ILLVSTREM PRINcipem Magnum Ducem Megalburgenſem.

ELEGIA V.

Non humili quanquã virtꝰ tua carmine Prin- (ceps,
Sed grauiore mihi voce canẽda fuit,
Qua veteri regum laudes de more ſolemus,
Dignaq; clarorum facta referre Ducum:
Grande tamen paruis Elegis committere pondus,
Me iubet ingenij conſcia culpa mei.
Debilis in fulua ſicut gladiator arena,
Non leue difficilis cum mouet artis opus:
Si nequit inualidis contendere viribus haſtam,
Exiguo cautas inſtruit enſe manus.
Attamen, vt ſpero, mea non ingrata voluntas,
Officiumq; tibi carminis huius erit.
In magnis voluiſſe ſat eſt, & parua videmus
Munera cæleſtes ſæpe probare Deos.
Quos non icta magis taurorum corpora centum,
Quam data ſincero pectore thura iuuant.

Vnde

Unde ſed incipiam dignas te Principe laudes?
Nomine quo meritum te ſuper aſtra feram?
Si quis imaginibus, ſi nobilitate parentum
Clarus, ab antiquo ſanguine iactat auos:
Non tibi nobilitas, non clarum nomen auorum,
Nec celebri dignum Principe ſtemma deeſt.
Quem fugit, inſigni veteres ab origine Cimbros
Gentis & autores ſanguinis eſſe tui?
Quorum nota viget terrarum fama per orbem,
Qua rubet Eoo candida ſole dies:
Quaq́; ſub occiduo condens iubar æquore Titan,
Aurea luciferis frena reſoluit equis.
Non gens aërias tranſgreſſa potentior Alpes,
In Latium tantis viribus arma tulit:
Atq; tuos toties deuicit Roma Quirites,
Compulit in turpem verſaq́; terga fugam.
ix vbi conſpexit venientes Carbo cohortes,
Deſeruit trepido caſtra relicta metu.
anlius infauſto committens omine pugnam,
Ante diem ſtygias pene ſubiuit aquas.
generiq́; ſuo captus cum milite Scaurus,
Comperit inuictas hoſtibus eſſe manus.
fugiunt Aquilæ, veſtri formidine Tauri,
Martia qua torua cornua fronte tulit.
Lybici poterant quas non terrere leones,
nſolito pauidas terruit ille metu.
q́; bis à noſtris duo ſæcula condidit annis
hœbus, & innumeri prætereire dies:
domitis Aſiæ populis, laudabile nomen

Maiores

Maiores etiam promeruêre tui.
Inq; Saracenos victricia ſigna mouentes,
Geſſerunt valida proſpera bella manu:
Atq; ſubegerunt euerſis turribus arces,
Inq; peregrinis oppida multa locis.
Corneus infeſtis non profuit hoſtibus arcus,
Qui celer aut ventos vincere poſſit equus:
Non ſimiles curuis Saturni falcibus enſes,
Quæq; venenoſo ſpicula felle madent.
Sed quid longa tuæ repeto primordia gentis?
Sola quid immenſis laudibus illa veho?
Detineoq; tuas priſcis annalibus aures?
Cum veſtræ memoro fortia facta domus?
Quæ ſi cuncta velim dignis extendere verbis,
Ilias eſt operis longa futura mei.
Quin & multa tuus genitor virtute peregit,
Viua nec illius gloria laude caret:
Principe quo nemo longis prudentior annis,
Nemo toga maior iuſticiaq; fuit.
Hic ſine vi, mitis, regnum ſine cæde gubernat,
Muneris officium certus id eſſe ſui:
Et, niſi cùm iuſtis delicta vlciſcitur armis,
Commoda tranquillæ tempora pacis amat.
Sparſit adhuc nuſquam funeſti ſemina belli,
Turbauitúe ſuos irrequietus agros:
Vt pleriq; duces alij, qui ſanguine gaudent,
Qui fera plus æquis legibus arma colunt.
Talis & ipſius memoratur gratia linguæ
Eſſe, fuit Pylij qualis in ore ſenis:

Mæonij

Mæonij cuius perhibetur carmine vatis,
Dulcior Hyblæis ſermo fuiſſe fauis.
Te quoq; præterea matris commendat origo,
Cuius ab Alberto gloria ſplendet auo:
Quo non læta minus ſe Francia iactat alumno,
Ipſaq; piſcoſis Marchia cincta vadis,
Quàm claro gaudens lætatur Apolline Delos,
Quamq; ſuperba ſuo Gnoſia terra Ioue.
Militiæ quiſquam vix calluit aptius artes,
Cum fuit armata res peragenda manu:
Pluraq; nemo ſuis commiſit prælia ſignis,
Plus neq; diuerſo laudis ab hoſte tulit.
Belliger vnde tuus Germania dictus Achilles,
Omnibus inuicto nomine terror erat.
Norica teſtatur memori Reſpublica clade,
Illius hæc nouies milite victa fuit.
Pallet adhuc trepidus fuluis Pegneſus arenis,
Mœnia qui gelida perfluit vrbis aqua,
Cum ſubit hæc illi triſtiſſima lucis imago,
Quæ patrio totus ſanguine tinctus erat.
Teſtis & eſt veteri tellus regnata Boruſſo,
Pruſſia quæ noſtro tempore nomen habet:
Hæc quoq; cæde ſua lætos auctura triumphos,
Principis hoſtili concidit icta manu.
Illius validas experta BOHEMIA *vires,*
Senſit in Hercinijs nil opis eſſe iugis.
Diceris & ſupplex mæſto Pomerania vultu,
Ante triumphantis procubuiſſe pedes.
Fortia quid memorem facientes bella Polonos?

Strenuus

Strenuus in celerem quos dedit ipſe fugam.
Sileſias pulſis ſeruârit vt hoſtibus vrbes,
Extat & in multis cognita fama locis.
Deniq; cæruleus qua flectit cornua Rhenus,
Turbidus immenſis qua fluit ISTER aquis:
Balthica finitimos qua Saxonas Amphitrite
Pulſat, & arctoam fluctibus ambit humum:
Vix locus eſt vllus, quo non veſtigia Martis
Huius, in hunc reſtent & monumenta diem.
Hic vtinam viuus, noſtroq; ſuperſtes in æuo
Eſſet, & indigna non tumulatus humo.
Helladibus nobis non Turca minatus ab vndis,
Auſtriacos eſſet depopulatus agros.
Non foret amiſſum Pelopis ſine vindice regnum,
Captaq; crudeli nuper ab hoſte Rhodus.
Iſte ſuo diros cohiberet Marte latrones,
Nos quibus hoc facti tempore præda ſumus.
Aemonias arces, altasq; Propontidis vrbes
Subderet, infeſtis eriperetq; Getis.
Ergo tot egregijs maiorum clara triumphis,
Tam vetus & generis cum ſit origo tui:
Editus illuſtri magnorum ſanguine Regum,
Exuperas quoſuis nobilitate Duces.
Se fortuna tuis etiam natalibus æquat,
Ampla pater cenſu diuite regna tenet.
Imperioq; iacet veſtro quæ ſubdita tellus,
Omnibus vtilium rebus abundat opum.
Fertilis vberibus gaudet Turingia campis,
Miratur fluuios Pannonis ora ſuos,

Altaq;

Altaq; ſe iactat proceris HESSIA *ſiluis,*
HESSIA *montanis vix adeunda iugis.*
At neq; fluminibus, nemorumq; virentib: vmbris,
Læta nec agrorum fertilitate caret.
Irrigui paſſim labuntur murmure riui,
Tota paludoſis amnibus vda madet,
Retibus vnde trahunt varios ad littora piſces,
Qui liquidis habitant rura propinqua vadis.
Florida per ripas depaſcunt prata iuuenci,
Lanigeræ tondent fertile gramen oues.
Tum virides circum pandunt ſua brachia ſiluæ,
Ligna q; dant auidis materiemq; focis.
Chaonis hinc duris curuatur glandibus arbor,
Hinc viret hirſutis pinus odora comis.
Nauibus hinc abies, hinc cōmoda fraxinus haſtis
Surgit, & irrigui fontis amica ſalix.
Atq; vbi cultus ager preſſis renouatur aratris,
Fertilibus veſtit meſſibus arua Ceres.
Et ſua reſpondent operoſo vota colono,
Cum cadit immiſſa falce reſecta ſeges.
His tua ſi terris non munera Bacche negaſſes,
Omnibus hæc opibus terra beata foret.
Reſpicit ad gelidam qua parte Lycaonis Arcton,
Vtile mutandis mercibus æquor habet,
Adde tot excelſis inuictas mœnibus vrbes,
Tot circumfuſis oppida fluminibus.
Annua quæ vobis aut vectigalia ſoluunt,
Aut patris agnoſcunt ſceptra verenda tui.
Sed licet hæc habeas fortunæ dona ſecundæ,

Siſq;

Siſq; tot ac tantis dotibus auctus opum:
Nec tua vulgarem mereatur gloria famam,
Plus tamen hoc vno nomine laudis habes,
Quod non ingenuas Muſarum negligis artes,
Quod ſacra Pegaſei numina fontis amas:
Et celebres meritò dignaris honore camœnas,
Hoc rude quas odio tempore vulgus habet.
Quare ſera tuum laudabunt ſæcula nomen,
Et te poſteritas omnis in ore feret.
Dumq; terunt alij ſub inerti tempora luxu,
Plenaq; dum vanis ocia rebus agunt:
Hic dum gaudet equis, dum ſaltus ille ferarum
Luſtrat, & immanes cuſpide figit apros.
Alter ab occaſu ſolis, dum ſolis ad ortum
Immenſi ſiccat pocula plena meri:
Aut nocturna leues quaſſans ad lumina talos,
Damnoſo patrias dum cane perdit opes:
Intendens animum ſtudijs ac rebus honeſtis,
Ocia tu vitæ deſidioſa fugis.
Tunc legis aut veterũ præclara poëmata vatum,
Aut verſas auida ſcripta ſoluta manu,
E' quibus humanæ præcepta ſalubria vitæ
Diſcis, & ornato cultius ore loqui.
His quæ digna tuis reddam præconia factis?
Aut ita quem ſtudijs incubuiſſe feram?
Terribiles inter lituos, ſonitusq; tubarum,
Rex Macedûm legit carmen Homere tuum:
Feſſaq; nocturna cum membra quiete leuaret,
Dicitur hoc ſtratis ſuppoſuiſſe ſuis.

Scipio

Scipio, qui victa meruit Carthagine nomen,
Fregit & Auſonia Punica ſceptra manu,
Sedulus in medio belli diſcrimine legit,
Quod Xenophon Cyri nomine ſcripſit opus.
Hos igitur reges imitatus amore ſtudendi,
Voluis & autorum perlegis omne genus:
Vt cum floriferis in odoræ vallibus Hyblæ,
Cecropiæ nitido vere vagantur apes,
Omnia nobilium populantur germina florum,
Ipſa parens rerũ ſe quibus ornat humus. (bas
Nunc Thyma delibant, nunc & Meliloton, et al-
Sanguine tinxiſti quas Cytherea roſas:
Atq; ſub aprico vernantia lilia campo,
Lilia Sithonia candidiora niue.
Auſonia quicquid retulerunt voce Camœnæ,
Ingenium ſolers callet id omne tuum.
Nec facunda deeſt Graiæ tibi copia linguæ,
Cognita quæ hic nullis Regibus ante fuit:
Quæ prius innumeros iacuit neglecta per annos,
Nuper ab obſcuro vix reparata ſitu.
inc ſunt nota tibi clarorum facta virorum,
Nullaq; te priſci temporis acta latent:
ue ſub Auguſto quæ Cæſare geſta leguntur,
Roma triumphati cum caput orbis erat.
ue ſub antiquis cum Græcia floruit annis,
Cinxit & Hectoreas obſidione domos.
uid loquar acceptas primis à patribus artes,
Quas quoq; noſſe tui muneris eſſe putas?
alia ſublimi niteant animalia cælo,

D Sintq;

Sintq; ſub æthereo lucida ſigna polo:
Scandere cliuoſum quo tramite Phœbus Olympũ,
Aemula qua ſoleat currere Luna via:
Et quibus emittat ventos Rex Aeolus antris:
Pertinet ad magnos hæc quoq; cura Duces.
Tum verò ſtudijs adiungis ſacra prophanis,
Atq; Deum ſumma relligione colis:
Qui te diuitijs tantis & honoribus auxit,
Cuius habes ſolo munere, quicquid habes.
Macte tuis animi virtutibus inclite Princeps,
Ingenij felix indole macte tui:
Cuius ob inſignem doctrinæ, gloria, famam,
Laudibus implebit ſolis vtranq; domum:
Cuius honos omni manſurus tempore viuet,
Semper & æterno nomine clarus erit:
Dum viridi doctæ ludent Helicone ſorores,
Dum fluet è ſacro Pegaſis vnda iugo.
Tu modo perge tua quo te vocat indole virtus,
Perge, nec à cepta dimoueare via.
Quodq; facis, doctas hoc aſſere tempore Muſas,
Quæ ſine nunc omni prorſus honore iacent.
Aſpice nam quantis oppreſſæ cladibus artes,
Ingenij cultu depereunte, ruant.
Non fuit Aonidum maior contemtus ab illo
Tempore cum cecidit culmine Roma ſuo.
Exulat ingratas facundia ſpreta per vrbes,
Vlla nec ingenuis artibus aula vacat.
Ergo nouem viridi præcinctas fronde puellas,
Hic te luminibus finge videre tuis:

Cum

fidibus citharisq; ſuis, à plebe fugatas
rocubuiſſe tui numinis ante pedes.
; grauem querula teſtantes voce dolorem,
dubijs abs te poſcere rebus opem :
a tuam noſtri tangit miſeratio mentem,
nica, Dux, huius ſpesq; ſalusq; chori :
ice contemtas ſtudijs pereuntibus artes,
uas odio cunctis gentibus eſſe vides.
niſi tu ſolus nos tempeſtate iuuabis,
umana prorſus deſtituemur ope.
rtæ toto ſine ſedibus orbe vagamur,
rte nihil noſtra durius eſſe poteſt.
erna Eoï poſtquam diſcordia regni,
xcitos patrio traxit ab orbe Getas,
us Argolicis nos expulit vrbibus hoſtis :
uſonis hinc noſtra terra petita fuga eſt.
imis hîc feruent dum triſtibus omnia bellis,
eſſimus hoſtili territa turba metu.
tuas tandem Germania venimus oras,
ic vbi iam nullo nos in honore ſumus.
iſi quod ſolus noſtras amplexeris artes,
pſe iacet noſtri nominis omnis honos.
quibus officijs tibi præmia digna rependent
nclite Dux grato carmina noſtra ſono.
petuamq; tuis famam virtutibus addent,
uam poterunt nulli diminuiſſe dies :
tibi venturos ſemper durabit in annos,
onec erit cælum, ſidera donec erunt.
nia nam toto quæcunq; ſub æthere mundus

Continet, exigua ſunt peritura mora:
Legibus hæc atræ ſunt omnia ſubdita mortis,
Sola ſed extremo gloria fine caret.
Quæq; ſemel noſtra celebrari voce meretur,
Viuit & æterno tempore firma manet.
Sic Ithacus, ſic Aeacides, ſic Troïus Hector,
Perpetuum noſtro munere nomen habent:
In cinerem quamuis illos mutauerit ætas,
Ac tegat obducto ceſpite putris humus.
Perge fauere ſacris igitur Dux inclite Muſis,
Vt ſublime tuum nomen in aſtra ferant:
Et, quas à teneris miratus es hactenus, artes
Nullius impulſu deſtituiſſe velis.
Sic tua ſperatam contingat vita ſenectam,
Neſtoreos ſuperent ſic tua fata dies.

AD IOANNEM CARIONEM Principis Electoris Brandeburgenſis Mathematicum.

ELEGIA VI.

QVa pater excepit redeuntem Marchio natũ,
Cum referenda mihi carmine pompa foret:
Et tamen iſtius non poſſe ſubire triumphi
Imbelles elegos grande vererer onus:
Inclita quo memorant Heroum facta Poëtæ,
Mæonio cœpi nectere verba pede.
Longa ſed imparibus quæ carmina verſibus addit,
Nos affata leuis ſic Elegia fuit:

Si du-

ce me veterum cecinisti prælia regum,
ui ſacra Cæſarea ſceptra tulêre manu:
neq; commiſſo magnarum pondere rerum,
rande meas vires debilitauit onus.
niſi quæ molles elegos cantare ſolebat,
ur opus affectat nunc tua Muſa nouum?
t, & imparibus numeris exorſa triumphum,
ppoſuit longis verſibus ipſa breues.
eà principibus tamen hæc placitura putabis,
ommendata iuues ſcripta fauore tuo.
te Pegaſidum per numina caſta ſororum,
er, quibus intentus ſemper es, aſtra rogo.

E REDITV IOACHIMI
. Marchionis Brandeburgenſis depulſis Turcis, An. M. D. XXXII.

Elegia VII.

Vſtriacis poſtquam ſæuiſſimus hoſtis ab oris,
Auſpice depulſus Cæſare, Turca fuit:
q; domum referens victricia ſigna parentis,
Marchio venturus cum Ioachimus erat:
ncia, quem belli ductorem, fama ferebat
Millia Turcarum multa dediſſe neci:
ltabat ouans animis, plauſuq; fremebat,
Principis aduentu Marchia læta ſui,
cum magnanimos excepit Roma Quirites,
Si qua triumphandi gloria parta fuit.
rchiacis fama iacet vrbs celeberrima terris,

Quæ Ducis Arminij nobile fertur opus:
Vicinaq; gerit præclarum nomen ab arcto,
Hic eſt Marchiaci Regia celſa Ducis.
Labitur irriguo per mœnia flumine Sueuus,
Vandalicũ dictus qui SPREA *nomen habet.*
Magnificos nato pater exhibiturus honores,
Eductis illinc obuius ibat equis.
Pone ſequebatur cum fida plebe Senatus,
Pompa ſacerdotum quos comitata fuit.
Fœmineus pariter chorus, innuptæq; puellæ,
Florida quæ paſſis ſerta tulêre comis.
Omnis at huc poſtquam progreſſa frequentia vulgi
Eſſet, vbi Princeps excipiendus erat:
Iamq; propinquaſſent victricibus agmina ſignis,
Agmina depulſis quæ rediêre Getis:
Deſiliebat equo fulgentibus impiger armis
Filius, inſidens quo faciebat iter.
Nec mora, quadrupedis deſcendens terga reliquit,
Militibusq; pater frena tenenda dedit.
Fuſus in amplexum poſt hæc tulit oſcula nato,
Lætaq; teſtatus gaudia mentis, ait:
O' prædulce meum decus, ô mea nate voluptas,
O' animi votis mille petite mei.
Quo duce graſſantes compeſcuit Auſtria Turcas,
Noſtraq; libertas vindice tuta fuit:
Comprecor, hic felix aduentus vt auſpice Chriſto
Sit tuus. Hæc poſtquam pauca locutus erat,
Effuſis vultum lacrimis, & vtrunq; rigabat
Lumen, in humentes imbre cadente genas.

Aſti-

it orator de ſanguine natus equeſtri.
icere qui coram Principe iuſſus erat:
facundis tum vocibus ora reſoluens.
æc ſermone graui verba diſerta dedit,
ia quod cupidis optabat Marchia votis,
columem gaudet te rediiſſe domum:
cq; tibi læto decernit honore triumphum,
arta quod eſt belli gloria Marte tuo.
libus auxiſti patriam, famaq; perenni,
otus ad Euxinas nomine factus aquas.
n licet affuerint diuerſa tot agmina regum,
e confecta tamen res duce tota fuit:
quod affirmant vno, quicunq; ſecuti
roſpera militiæ ſigna fuêre tuæ.
cet Illyricis vbi iungitur Auſtria terris,
t cohibens fines Pannona regna ſuos:
ica qua ſummis æquant iuga nubibus Alpes,
uæ niue perpetua frigoribusq; rigent:
tur immani graſſatus cæde tyrannus,
unera crudeli ſæua dediſſe manu.
cuit raptas ad ſtupra nefanda puellas:
t quod adhuc multò plus feritatis habet,
or infixit pueros Buſiride palis,
uncta quibus belli parcere iura ſolent.
prope Cæſareus quamuis exercitus eſſet,
erre tot afflictis qui potuiſſet opem:
muis iunctus erat forti Germanus Ibero,
ua ſita ſublimi turre Vienna iacet.
his nemo tamen violento reſtitit hoſti,

Nemo, latrocinium qui foret vltus, erat.
Donec es eductas hortatus ad arma cohortes,
Et grauis exarſit pectoris ira tui.
Namq; tot occidi miſeros ſine vindice ciues,
Totq; puellarum millia capta trahi:
Funditus euerti crudelibus oppida flammis,
Haud poteras animo diſſimulante pati.
Et quia bella gerit fugiendo, more latronum,
Confidens celeri Turcicus hoſtis equo:
Te cum militibus properantem, nulla quietis,
Nulla voluptatum cura morata fuit,
Noctes atq; dies, per inhoſpita ſaxa, per Alpes
Diceris aſſiduam continuaſſe viam:
Abſq; cibo magnos potuq; tuliſſe labores,
Ne fugiens retrò vertere poſſet iter.
Turca propinquantes turmas vt vidit equeſtres,
Inclite tu quarum Marchio ductor eras.
Conſpexitq; viros, non quos nigra ſole colorat
India, vel quales Græcia mollis habet:
Arma ſed ex ſolido totum quibus ære tegebant
Corpus, & obductus caſſide vultus erat:
Ipſe Scythas quanquā ſecum Parthosq; trahebat,
Verſa repentino terga pauore dedit.
Inq; latebroſas ſe territus abdidit Alpes,
Ceu lupus à præda quem cane paſtor agit.
Nec tamen elabi trepidæ potuêre cohortes,
Nil fuga, nil celeris profuit vſus equi.
Sed quocunq; vagas pauor et metus acer agebat,
Faucibus occluſis non patuêre viæ.

Deniq;

q; paucorum poſt interualla dierum,
es vbi nulla fugæ, nulla ſalutis erat:
arus ex latebris erupit, & aſpera tecum
rælia funeſtas conſeruitq; manus.
verò patuit ſæuos tuus ardor in hoſtes,
um tibi pugnandi copia facta fuit.
epidus dubij diſcrimina Martis adibas,
Quæ cum militibus ſunt adeunda Duci.
ſimiles rigidis metuebas falcibus enſes,
Nec quæ mortiferum ſpicula virus habent.
; tot inferior numero licet hoſtibus eſſes,
Tu conferre manus cum quibus auſus eras:
; tuerentur ſe fortibus acriter armis,
Tanquam vita quibus Marte tuenda fuit:
rfecta tamen bis millia quina virorum,
Ex Mahometigenis occubuêre Getis.
Germanus eques fuit vllus ab hoſte peremt⁹,
Tam fortuna tuis partibus æqua fuit.
tor ademiſti captiuæ vincula plebi,
Hoſtili fuerat quæ peritura manu.
tua cum multos ſeruârit dextera ciues,
Ciuica danda fuit iure corona tibi.
ice laudata eſt igitur tua Cæſare virtus,
Qui tibi militiæ ſplendida dona dedit,
ratas phaleras, auratum calcar, & enſem:
Quo tibi nil tribui maius honore poteſt.
uncia Turcarum fuit vt perlata tyranno
Fama, trucidatos damna tuliſſe ſuos:
citioq; datas à paucis eſſe cohortes,

Præcipuè quarum robore fiſus erat:
Sic tua degenerem victoria terruit hoſtem,
Vt dare ſit verſo terga coactus equo:
Inq; Propontiacas ſine laude receſſerit oras,
Qui ſua iuratus ſceptra, deosq; fuit,
Quod niſi caſtra prius Rheni mouiſſet ad vndas,
Ipſe relaturus non foret arma domum.
His tuus ex rebus pater, inclite Marchio, geſtis
Mille voluptates, gaudia mille capit:
Exhibet ac reduci ſimiles tibi lætus honores,
Vt proaui natis exhibuêre tui.
Sic patris except⁹ pater eſt, ab Achille, Iohannes,
Cum rediit populo victor ouante domum.
Arma Bohemiaci quo tempore fregerat hoſtis,
Et fera pugnacis robora Luſatiæ:
Sileſiæq; ſuis adiecerat oppida terris,
Per quas irriguis Odera tendit aquis.
At plus vna tibi peperit victoria laudis,
Quàm tot auo geſtæ res peperêre tuo.
Nam quibus ille ſuos victor compeſcuit hoſtes,
Pro patriis tantùm ciuibus arma tulit.
A Mahometigena, tua dextra, tyrannide cunctos
Aſſeruit, CHRISTVM *qui pietate colunt.*
Totiusq; feros prædones contudit orbis,
Nemo ſua poterat quos cohibere manu.
Nominis æterna victurus laude, paraſti
Immortale tibi perpetuumq; decus,
Nulla tuas vnquam virtutes, nulla ſilebit
Poſteritas famam, ſit modò grata, tuam.

Scili-

et à magnis quoties Heroibus olim
larorum fuerit mentio facta ducum :
populo C H R I S T I *, pro relligione tuenda,*
ui pia geſſerunt vindice bella manu :
eris referens tua facta nepotibus vnus,
on minor hic magno, dicet, Othone fuit.
re pugnaces hic contudit auſpice Turcas :
rmigeros Hunnos tradidit ille neci.
ua virtutum memorandaq; gloria rerum
mnis in ore frequens poſteritatis erit :
oriciq; tuas laudes annalibus addent,
ui patriæ condent facta legenda ſuæ,
c tibi det plures vtinam fortuna triumphos,
emper & in bellum ſic rediturus eas :
ater, id cupiens cum plebe ſenatus, id optat.
obilitas, tota qui tibi mente fauent.
: & plura graui fuit vt ſermone locutus,
ſta verecundi verba fuêre Ducis :
ta mihi læti patris officioſa voluntas,
Acceptus populi debet & eſſe fauor.
quod parta fuit noſtro victoria ductu,
ratia non nobis, eſt ſed habenda D E O *:*
mihi Cæſareo pro nomine bella gerenti
Affuit, & reduci proſpera fata dedit.
vbi reſpondit paucis : conuerſus ad vrbem
Cum patre, cum tota nobilitate, fuit.
lgus Io Pæan, omneſq; triumphe canebant,
Per loca, per cunctas voce ſonante vias.
gregiens inter fratrem carumq; parentem

Marchio

Marchio Turcarum victor ouabat equo.
Innumeri circum cuſtodes corporis ibant,
Bellica qui forti Geſta tulêre manu.
Vt fuit ingreſſus portas exercitus vrbis,
Tympana cum raucis ſigna dedêre tubis.
Pendula ſacratis in turribus æra ſonabant,
Vndiq; ſublatus plauſus ad aſtra fuit.
Machina ſulfureas iaciebat ahenea glandes,
Cuius humi ſternens mœnia pulſat onus:
Vnde reſultabat cœlum, ceu fulmine miſſo
Cum venit æthereo magnus ab axe fragor.
Humida Nympharum perterritus atria Sueuus
Clauſit, & è medijs ſuſtulit ora vadis.
Alga virens herbam, crines vligo tegebat,
Denſus in vndoſo corpore muſcus erat.
Vt noua conſpexit ſed ouantis gaudia turbæ,
Et ducis agnouit ſigna relata ſui:
Intorquens madido rorantia lumina vultu,
Fatidico tales edidit ore ſonos:
Salue magnanimum genus armipotentis Achillis,
O' decus, ô patriæ ſpes IOACHIME *tuæ:*
Vindice quo pulſus Thracum regnator ab Iſtro
Ceſſit, & amiſſo milite terga dedit.
Olim tempus erit, Solymorum ductor ad vrbem
CAESARIS *auſpicio cum pia bella geres:*
Et tua cum vacuas ſubmittet ad arma pharetras,
Tota triumphanti Turcia capta manu.
Dixit, & ima petens flauum caput abdidit antro:
Vtraq; diſſultans ripa fremebat aquis.

A' læua

læua geminas vbi ſeparat alueus vrbes,
Fuluaq; conſpicuum ſignat arena locum.
uo nobilitas contendit equeſtribus armis,
Lüdrica cum ficto prælia Marte facit:
dua ſpectatur bipatentis limina templi,
Marchio Romanus condidit autor opus.
; vbi peruentum, ſacra limina pompa ſubibat,
Suntq; pijs precibus vota ſoluta DEO.
ſalutatus Princeps eſt nomine cleri,
Hic orante graui verba latina viro:
et enim geminæ diſcrimina Marchio linguæ,
Auſonio nouit doctus & ore loqui.
patre digrediens fuit hinc deductus in arcem,
Non procul è templi quæ regione iacet:
quoq; multiplici tormenta fragore ſonabant,
Sulphure fumantes eiaculata globos.
nedia ſtabat comitantibus arce puellis,
Ipſa ſuo coniunx obuia facta viro,
e reducem teneris vlnis complexa maritum,
Principis è collo dulce pependit onus.
iter Andromache cum virgineó comitatu
Fertur in amplexum coniugis iſſe ſui:
amides quando fugientib. HECTOR *Achiuis,*
Dardana conuerſis tecta ſubibat equis.
n pater inuitans cum coniuge Marchio natum,
Ad thalami duxit limina celſa ſui.
udere cœperunt ad tympana mota choreæ,
Atria feſtiuis perſtrepuêre tubis.
llia formoſæ pro dono ſerta puellæ

Principis

Principis ornatis impoſuêre comis:
Quòd pro fœmineo ſexu, caſtisq́; tuendis
Virginibus, belli grande ſubiſſet onus:
Totq́; redemiſſet captiuæ millia plebis,
Quæ ferus exitio prædo daturus erat.
Hæc ita, cum victis rediŋſſet Marchio Turcis
Ducta triumphanti Principe pompa fuit.

GEOR-

GEORGII SABINI BRANDEBVRGENSIS ELEGIARVM,

Liber Secundus.

HODOEPORICON ITINERIS ITALICI.

CYNTHIVS emenſus Nemeæi fulua Leonis
Terga, per Aſtreæ ſigna regebat equos,
iam quando digreſſus ab vrbe petebam,
A duce quæ Brenno condita nomen habet.
uleus tardis vbi flexibus errat Hauelus,
Cuius ad inſtabiles mons iacet altus aquas,
iuga pampineis adopertus ſumma racemis,
Gignit arenoſo dulcia vina ſolo:
ilia ſpumantis Rheni producit ad vndas
Vangionum pingui conſita vitis agro.
ſtus vterq; parens amplectebatur euntem,
Anxia mens quorum plena doloris erat:
nida manantes lacrimæq; per ora fluebant,
am mihi cum vellent dicere: nate vale.
oca contigeram ſiccis arentia glebis,
axones ALBI tuū quæ prope flumen arant:
Vallata

Vallata aggeribus me Vuittenberga recepit:
Sol erat Heſperias tum ſubiturus aquas.
Protinus ingenui me conuenêre ſodales,
Cum fuit aduentus cognita fama mei:
Seraq; ducentes patrio conuiuia ritu,
Longa ſefellerunt tempora mille iocis:
Arctophylax donec vertiſſet plauſtra Bootes,
Inde thoro feſſus membra leuanda dedi.
Poſtera vix nitidos aurora reduxerat ortus,
Vmbra ſoporiferæ pulſaq; noctis erat:
Ingreſſurus iter, peronibus induo plantas,
Alligo ferratum calcar vtriq; pedi.
Impono tegimen, quod crinibus arceat imbres,
Armatum valido cingitur enſe latus.
Poſthæc ingredior docti conclaue PHILIPPI,
Diſcipulus pariter cuius & hoſpes eram.
Hunc, vbi facta fuit coram mihi copia fandi,
Alloquor, ac tales profero voce ſonos:
Quas tibi docte tua pro ſedulitate Melanchthon,
Pro meritis grates, hinc abiturus, agam?
Qui rude formaſti, teneris præceptor ab annis,
Artibus ingenium per duo luſtra meum.
Non hæc labra ſacro perfuſa liquore rigaſſet,
Pegaſeæ fons eſt qui mihi potus aquæ:
Si mea non eſſet primæ lanuginis ætas
Tradita præceptis erudienda tuis.
Ardua conſcendi Parnaſi culmina montis,
Te duce Naſonis molle ſecutus iter.
Ergo quod annumerat me Teutona terra Poëtis,
Notaq;

Iotaq; principibus quod mea Muſa placet:
debere tibi fateor, ſemperq; fatebor,
um mea vitalis ſpiritus oſſa reget.
ſed ad Euganeam cum nunc Antenoris vrbē,
Præceptore meo te cariturus eam:
tuaq; vale ſaluis cum coniuge natis,
mihi vir cari patris amate loco.
ſub hæc, pleno ſingultibus ore locutus,
arpe D E O *felix auſpice, dixit, iter.*
cum fatus erat pro tempore pauca: miniſter
ornipedem frenis impediebat equum.
formoſa mihi patre nata Melāchthone virgo
erta profecturo, matre iubente, dedit:
aq; demittens pudibundo lumina vultu,
Hoc tibi ſit noſtri pignus amoris ait.
cia ſuſcipiens innuptæ dona puellæ,
pſe reſoluebam talibus ora iocis:
lia ſi dextro me ſidere fata reducent,
Anna tori conſors efficiēre mei.
ſed arenoſo poſtquam digreſſus ab Albi,
Attigeram ripas aduena M O L D A *tuas,*
men vbi paruæ, quam præterlaberis, vrbi,
Campus & aſperitas fecit amara loci:
e coloratum ſignans in nubibus arcum,
Nuncia Iunonis concipit Iris aquas:
ceribus clauſos emittit & Aeolus auſtros,
Crebraq; cum tonitru fulgura ventus agit.
fera tempeſtas & cœli compulit imber,
Ruſtica vicinæ tecta ſubire caſæ.

E *Liminis*

Liminis horrebant atri fuligine poſtes,
Ceſpite gramineo ſtabat operta domus.
Excipiens madidis me veſtibus exuit hoſpes,
Datq; fatigato pabula iuſſus equo.
Inſtructura dapes, riguo prope limen in horto,
Collectum folijs hoſpita truncat olus,
Atq; cauam lymphis implet fluuialibus ollam,
Admouet hanc plenam caulibus illa foco.
Tempus erat ſaturæ redeunt cum nocte capellæ,
Balantemq; ſolent claudere ſepta gregem :
Sternitur arte carens ac diuite menſa paratu,
Agricolæ qualis pauperis eſſe ſolet.
Siſtitur è rigida tornatus cantharus orno,
Illitus Hercinea qui pice totus erat.
Hûc neq; Rhenanus Bacchi neq; Francicus humor,
Cum lupulo coctæ ſed liquor implet aquæ :
Nectare quo gelidam Boreæ ſpirantis ad Arcton,
Gens ſolet arentem pellere dura ſitim.
Denique poſt epulas amor vt compreſſus edendi,
Feſſaq; iam ſomno membra daturus eram :
In quibus ante focum ſopitus nocte quieui,
Straminibus vilem compoſuere torum.
Ortus mane nouo cum ſol dimouerat vmbras,
E ſtipulis ſurgens ingrediebar iter.
Mons procul oſtendat, Galilæi nomine Petri
Dictus, in excelſo condita fana iugo.
Hunc vbi tranſieram, fumantibus Halla Salinis
Cernitur, vrbs oculis facta propinqua meis :
Cuius amœna virent, vt Tempe, paſcua, cuius
Semini-

ſeminibus multis fœtus abundat ager.
vbi peruentum, conſulti tecta ſubibam,
Hoſpitio cuius non ſemel vſus eram.
cia ſecuris hic ocia rebus agentem,
Continuos tenuit me mora quinq; dies.
rea templum memorabile, celſaq; vidi
Principis egregium regia quicquid habet.
cet ad zephyri flatus, ſolemq; cadentem,
Qua Sala contiguis mœnia ſtringit aquis:
gitur miris lapidum compagibus ædes,
Condidit Albertus nobile præſul opus,
uritio diuæq; ſacrum, quæ vidit adorans
Prima, reſurgentis numen & ora DEI,
ando ſub hortorum cultoris imagine Chriſtus,
Ad tumulum flenti, quid lacrimaris? ait.
ſtibulum ſculptis inſignibus, area templi
Strata pauimento verſicolore nitet.
gitur aulæis paries feſtiſq; tapetis,
Quæ gens artifici Belgica pinxit acu:
quibus elucent fuluo radiante metallo,
Aurea ſolerti ſtamina ducta manu.
gana marmoreo pendent ſub fornicis arcu,
Aemula cantantes hæc imitantur aues,
ſi vere nouo frondentibus abdita ſiluis,
Mille daret volucrum turba canora modos.
ec eadem raucis clangoribus æra tubarum,
Et referunt ſonitu tergora tenſa boum:
rgora tenſa, quibus violentos incitat hoſtes,
Bellicus inſani martis ad arma furor.

Quid loquar inſignes, ad quas collata, tabellas,
Cedat Apellæo picta colore Venus?
Nulla ſed effigies iſtic obſcœna, nec vllum
Spurca locum turpis mater amoris habet.
Caſta repræſentat tabulis pictura, luerunt
Quam graue ſupplicium turba profeſſa fidem.
Vtq; pia natus de virgine rector Olympi,
Nos docuit ſummi iuſſa verenda patris:
Et datus ipſe neci, genus hoc mortale redemit,
Quod voluit precium ſanguinis eſſe ſui.
Qualis & extremo venturus tempore mundi,
Ad nigra damnatos tartara Chriſtus aget.
Nec quod imaginibus tantummodo lumina paſcit,
Diues in hunc vſum talia præſul habet:
Inde ſed vt diſcant exempla ſequenda piorum,
Hiſtoriæ ſi qui cognitione carent.
Eſt locus in medio qua iactat ad æthera templo
Sedulus alterna carmina voce chorus,
Ferrea cancellis ignobile ianua vulgus
Arcet, ibi magnæ conſpiciuntur opes.
Plenaq; collucent rutulis altaria flammis,
Fulget vt aſtrorum lucidus igne polus.
Omne quod argentum fodit, omne quod eruit aurũ
Tota metalliferis Pannonis ora iugis:
Quodq; Tagus, diuesq; vehit Pactolus, in vnum
Hoc ibi congeſtum dixeris eſſe locum.
Aurea nam gazas & opes æquantia Crœſi,
Stant ſuper extructis hic ſimulacra tholis.
CAROLVS *inſigni ſpectandus imagine Cæſar,*

Hic

ic ſtat, & auguſtum fert diadema comis,
le gerit, ſumma cum maieſtate verendus,
egia principibus dicere iura ſolet.
entemq́; manu gladium, ſuſpenſaq́; collo
Aurea Phryxeæ vellera geſtit ouis.
ıt & Albertus, qui talia ſumtibus emit,
Iæc quibus eſt ædes condecorata, ſuis.
ndibus hic duplicem gemmis auroq́; coronam,
Fronte gerit, dextra Pontificale pedum.
ibus innumeris ſimulacris ara repletur,
Ara ter excelſos quattuor alta gradus.
ſuper effigies argenteus eminet omnes,
Qui patrio ritu ſtat cataphractus eques.
uritijq́; refert procero corpore formam,
Cuius clauſa pij militis oſſa tenet.
ltus & extremo lapis hic oriente petitus
Eſt, in Erythræis lectaq́; gemma vadis.
bus infragiles Adamantes, totq́; Smaragdi,
Quot vix diue tuus Marce ſenatus habet.
baq́; concharum precioſæ germina baccæ,
Eſt quibus ingentis forma rotunda globi.
c ego defixis oculis dum ſingula luſtro,
Miror & immenſas obſtupefactus opes:
incipe magnificam pompam ducente ſacrorum,
Tympana cum lituis mota dêdere ſonos.
lus agebatur, qui te paritura tonantem,
Edidit in lucem, virgo beata, dies.
nga ſacerdotum qua templum turba ſubibat,
Lato pandebat limite vulgus iter.

Ipſe ſub inſigni precioſis tegmine gemmis,
Ductus regali præſes honore fuit.
Intertexta, genus patrium trahit vnde, nitebant
Inclita Marchiacæ ſigna videnda domus:
Terribiles aquilæ, formidandiq; Leones,
Et quos ſemiferos India Gryphas alit.
Magnanimos inter proceres, equitesq; ſecutos,
Quorum turba frequens ac populoſa fuit:
Principis orando qui ſumma negocia tractat,
Vir celebri dictus nomine Turcus erat:
Cuius ab ore, velut reſoluti nubibus imbres,
Verba Pericleo culta lepôre fluunt.
Iſte mihi vacuum monſtrans ex ære ſepulcrum,
Hæc ea ſunt, dixit, quæ monimenta vides,
In quibus Antiſtes poſt vltima fata quieſcet,
Tunc vbi ventura morte ſolutus erit.
Digna ſacro tumbam ſententia præſule ſignat
Quæ, quod vita breuis ſitq; caduca, docet:
Morte nec intereat virtus, quæ ſola perennis
Effugit extremi triſtia fata rogi.
Talia iuſſit enim, Viuit poſt funera virtus.
Grandibus inſcribi verba legenda notis.
Hæc vbi vidiſſem, culti ſacraria templi
Ingredior docto me comitante viro:
Pharmaca quo nemo miſcente peritius ægris,
Pæonia medicas applicat arte manus.
Innumeros calices hic aurea vaſaq; vidi,
Apta miniſterijs, vſibus apta pijs,
Ac plures chlamydes gemmis auroq; rigentes,

Quàm

Quam quot luciferos integer annus habet.
Mollia prætereo quæ Seres vellera quondam
Nêre, ſed Auſonides iam didicere nurus,
Nec refero tinctas concha Sidonide veſtes,
Nemo ſacerdotum quas numerare poteſt.
Ædituus decies centenis millibus auri
Æſtimat hoc templum nobile quicquid habet.
At nihil in tantis opibus conſpectius ipſo
Præſule rem ſacram dum faciebat, erat.
Is pia ſolenni ſeu carmina voce canebat,
Siue precabatur ſupplice voce Deum:
Omnes quotquot erat magnates, omne videres
Vulgus ad hunc oculos compoſuiſſe ſuos:
Nam quas principibus multis natura negauit,
Innumeras dotes corporis vnus habet.
Grandibus accedit facies Heroica membris,
Qua vetus Heroum ſe genus eſſe probat:
Et patrijs magnum virtutibus æquat Achillem,
Egregia cuius laude ſuperbit aui.
Elucet pietas vultu: certiſſimus index
Vultus enim taciti pectoris eſſe ſolet.
Nulla patent oculis metuendi ſigna tyranni,
Mitior hoc vnquam principe nemo fuit.
Ipſe ſuos populos ſine vi, ſine cæde gubernat,
Aſpera nec præfert laudibus arma togæ.
Huius adhuc ſemper ciuilia bella diremit
Cognitus in dubio tempore pacis amor.
Nec ſibi diuitias & auarus poſſidet aurum,
Largus habet promtas ad pia dona manus.

Ipſe ſub inſigni precioſis tegmine gemmis,
Ductus regali præſes honore fuit.
Intertexta, genus patrium trahit vnde, nitebant
Inclita Marchiacæ ſigna videnda domus:
Terribiles aquilæ, formidandiq; Leones,
Et quos ſemiferos India Gryphas alit.
Magnanimos inter proceres, equitesq; ſecutos,
Quorum turba frequens ac populoſa fuit:
Principis orando qui ſumma negocia tractat,
Vir celebri dictus nomine Turcus erat:
Cuius ab ore, velut reſoluti nubibus imbres,
Verba Pericleo culta lepôre fluunt.
Iſte mihi vacuum monſtrans ex ære ſepulcrum,
Hæc ea ſunt, dixit, quæ monimenta vides,
In quibus Antiſtes poſt vltima fata quieſcet,
Tunc vbi ventura morte ſolutus erit.
Digna ſacro tumbam ſententia præſule ſignat
Quæ, quod vita breuis ſitq; caduca, docet:
Morte nec intereat virtus, quæ ſola perennis
Effugit extremi triſtia fata rogi.
Talia iuſſit enim, Viuit poſt funera virtus.
Grandibus inſcribi verba legenda notis.
Hæc vbi vidiſſem, culti ſacraria templi
Ingredior docto me comitante viro:
Pharmaca quo nemo miſcente peritius ægris,
Pæonia medicas applicat arte manus.
Innumeros calices hic aurea vaſaq; vidi,
Apta miniſterijs, vſibus apta pijs,
Ac plures chlamydes gemmis auroq; rigentes,

Quàm

m quot luciferos integer annus habet.
prætereo quæ Seres vellera quondam
re, ſed Auſonides iam didicere nurus,
efero tinctas concha Sidonide veſtes,
mo ſacerdotum quas numerare poteſt.
uus decies centenis millibus auri
ſtimat hoc templum nobile quicquid habet.
hil in tantis opibus conſpectius ipſo
æſule rem ſacram dum faciebat, erat.
ſolenni ſeu carmina voce canebat,
ue precabatur ſupplice voce Deum :
es quotquot erat magnates, omne videres
ulgus ad hunc oculos compoſuiſſe ſuos:
quas principibus multis natura negauit,
numeras dotes corporis vnus habet.
dibus accedit facies Heroica membris,
ua vetus Heroum ſe genus eſſe probat :
atrijs magnum virtutibus æquat Achillem,
gregia cuius laude ſuperbit aui.
cet pietas vultu : certiſſimus index
ultus enim taciti pectoris eſſe ſolet.
la patent oculis metuendi ſigna tyranni,
Mitior hoc vnquam principe nemo fuit.
ſuos populos ſine vi, ſine cæde gubernat,
Aſpera nec præfert laudibus arma togæ.
us adhuc ſemper ciuilia bella diremit
Cognitus in dubio tempore pacis amor.
c ſibi diuitias & auarus poſſidet aurum,
Largus habet promtas ad pia dona manus.

Felices ô ROMA tuos omnesq; futuros,
Auſonium quotquot nomen in orbe colunt:
Tempora triplicibus geſturus cincta coronis,
Si regat hic lacerum paſtor ouile DEI.
Quæ modo palantes ſine curatoribus errant,
Nullæ præda lupo deſtituentur oues.
Dura coërcebunt incluſum vincula Ianum,
Ne triſti reſeret condita bella manu.
Aurea reſtituet ſolidam concordia pacem,
Priſcaq; falciferi ſæcula regis erunt.
At prope delubrum foſſis munita profundis
Arx ſtat, & aërium tollit in aſtra caput.
Bucchemerus erat qui me comitatus euntem,
Hanc quoque viſuri, nunquid eamus? ait.
Nec mora, feſtino me duxit in atria greſſu,
In foribus quorum picta tabella fuit,
Ambigua referens ipſius imagine vultus,
Qui regit immenſi Carolus orbis opes.
Per teres inſpicias niſi luminis orbe foramen,
Hanc ſimilem curuæ dixeris eſſe rati.
Quinetiam noſtris ignotam vidimus oris
Exiguam pennæ verſicoloris auem.
Hæc allata procul, Nabathæis venit ab Indis,
A pedibus, quibus eſt orba, vocatur Apus.
Ipſe gerit ſimili raras ex alite pennas
Thracius in coni vertice Turca ſui.
In medijs aulæ penetralibus, ænea moles,
Pyramidis factum ſurgit & inſtar opus:
Id ſeptena mouet reuolutis ſidera ſphæris,

Quæ

Quæ vagus ambiguis curſibus error agit.
Talis erat ſtellis imitataq; machina cœlum,
Facta Syracuſii quæ ſuit arte ſenis.
Quid memoranda tibi referam ſimulacra Deorū?
Quæ vetus artificum duxit in ære labor:
Et quibus exhibuit ſacrum rude vulgus honorem,
Mundus adhuc expers cum pietatis erat.
Extrahit hærentem mœrens è vulnere ſpinam,
Indoluit fixum qua Cytherea pedem,
Tunc vbi purpureum roſa, quæ fuit alba, colorem
Duxit, Acidaliæ ſanguine tincta DEAE.
Promta pharetratus iaculatur tela Cupido,
Aegida cælatam Gorgone Pallas habet.
Thyrſifero pendent Lenæo fronte corymbi,
Mercurius loculis condita lucra gerit:
Amplexiq; ligant ſpiris ingentibus angues,
Troia ſacerdotem Laocoonta tuum:
Iliacos intra muros arcemq; locari,
Completum Danais qui prohibebat equum.
Aurea conſpicias nec non Idola, neparum,
Quæ leuis aut formam papilionis habent:
Aut imitantur aues, dapib. quæ Phinea fraudant:
Hæc Antropophagum gens ſimulacra colit.
Vidimus Arminij gladios enſeſq; vetuſtos,
Quintilio Varo qui peperêre necem.
Neq; rudi ſaxo factas lothoq; ſecures,
Dura quibus nudum prælia vulgus init.
Belliger extremo quod Iberus in orbe ſubegit,
Vltra gemmiferæ littora Taprobanes.

Ramus & Aſſyrij mihi monſtrabatur Amomi,
Longaq́; Niliaco canna reſecta lacu,
Dulcia producens quæ condimenta ciborum,
Intus natiui ſemina mellis habet.
Tum quibus vnguntur magnorum corpora regũ.
Pinguia Iudæo Balſama nata ſolo.
Exuuiæq; leues auium, quibus India veſtit,
Membraq́; feruenti ſole peruſta tegit.
Et quæ proueniunt hybernis poma diebus,
Tempore quo nullas educat hortus opes.
Scilicet extremo cum Bruma Decembre reducit,
Annua natalis tempora CHRISTE *tui:*
Nudaq́; frigoribus pomaria Caurus adurit,
Aruaq́; candenti ſub niue tecta latent:
Qua vicina iacet lato Moguntia Rheno,
Fructus inſolito creſcere more ſolent.
Præterea clypeum cælatum mille lapillis
Vidimus, ipſe quibus nomina Turca dedit.
Is fuit Eoi geſtamen nobile regis,
Diues vbi Phariam Nilus inundat humum.
Nautilon & rarum ſub nauis imagine piſcem,
Qui ſecat æquoreas more triremis aquas:
Quæq́; gerunt inſtar pictarum roſtra volucrum,
Nata procelloſo monſtra ſtupenda mari.
Regis Amyntiadæ quid priſca nūmiſmata dicam,
Ac tua, cornigero qui Ioue natus eras?
Quidúe figuratam curuo delphine tabellam?
Cuius tale lapis carmen adeſus habet:
Dedicat æquoreis ereptus Lucius vndis

Scæuola,

Scæuola, Neptuno munera vota Deo.
Eſt quoq; gemma, poteſt in qua depicta videri
Vrbs vetus, à Druſi coniuge dicta ducis.
Olim viſa fuit res mira, quod eſſet Homeri
Ilias exiguo tegmine clauſa nucis.
Tanta ſed ingenijs nunc eſt ſolertia noſtris,
Ampla quod anguſtum mœnia claudit opus.
Denique ne pergam deſcribere ſingula, vidi
Conſpicuum tota quicquid in arce fuit.
Inde ſalutatos nos ad conuiuia duxit,
Clarus ab antiquo ſanguine natus eques:
Inclita magnanimi quo regia principis vllum
Vix habet ingenio candidiore virum:
Quiq; minus doctos, & honeſtas oderit artes,
Ex equitum numero quas modo rarus amat.
Nam præferre ſolent virtutibus arma togatis,
Qui genus à magna nobilitate trahunt.
At iam regificis epulis cum functus, & illic
Totos ipſe dies quinq; moratus eram:
Quadrupedis frenans iniectis ora lupatis,
Rurſus iter cogor, rurſus inire vias.
Poſt vbi tranſieram Mauortis habentia nomen
Mœnia velocis tergore vectus equi:
...iues opum ſera me Lipſia nocte recepit,
Lubricus humectat cuius Eliſter agros.
...ic mihi tres fidos iunxit fortuna ſodales,
Euganeam mecum qui petiere ſcholam:
...ſſyrij regis gaudentem nomine Belum,
Ac te Minguitiæ gentis Eraſme decus:
Baldaſa-

Baldaſaremq; vetus Siluani nomen habentem,
Cuius fida mihi pectora iunxit amor:
Cuius & Auſtriacis fortiſſima nuper in oris
Dextera Turcarum cognita ſtrage fuit:
Turrigeræ pugnans ad mœnia quando Viennæ,
CAESARIS in caſtris æra merebat eques.
Vſta ſed hinc poſtquam Neopyrgi mœnia flammis,
Irriguasq; Salæ tranſieramus aquas: (tas,
Ingredimur populoſa tuas ERPHORDIA por-
Hic vbi Tyrigetæ pinguia rura colunt.
Et quia deuexo caput inclinabat olympo
Phœbus, in hac noctis traximus vrbe moram.
Mane ſalutantes vatem conuenimus Heſſum,
Cuius vt eſt dextræ dextera iuncta meæ:
Laus erit Heſſe mihi, ſummum vidiſſe poëtam,
Atque tuam, dixi, me tetigiſſe manum:
Primus ab Aonio qui ſacras vertice Muſas
Ducis in arctoo ſubdita regna polo:
Quemq; vehens amplis Germania laudibus effert,
Vt ſolet Andinum Mantua ferre ſenem.
Sic ego: ſic contra doctiſſimus incipit HESSVS,
HESSVS Apollinei maxima fama chori.
Dulcis amicitiæ mihi mutua fœdera tecum,
Dum conceſſa mihi vita manebit, erunt.
Edita nam primum tua quando poëmata legi,
Auſa loqui de te ſic mea Muſa fuit:
Me niſi fama chori vatum vulgata fefellit,
Gloria Pieridum prima SABINVS erit.
Omnibus idcirco connitere viribus hortor,

Vt

Vt ſis, iudicio qui potes eſſe meo.
Hæc vbi reſpondens Eobanus verba dediſſet,
Ocyus incœptum nos celeramus iter.
Vt procul à tergo lapidoſi flumen Hieræ,
Tyrigetûm nobis vrbsq; relicta fuit:
Ilicibus piceisq; frequens ſtabulisq; ferarum
Imus in Hercinium per iuga celſa nemus.
Huius ad ima cauæ ſubſidunt tartara valles,
Quas radijs nunquam Phœbus adire poteſt,
Siue rubeſcentis patefecerit ortus Olympi,
Gemmea puniceis âtria plena roſis:
Siue laborifero conſcenderit æthera curru,
Siue ſub Oceanum lumine pronus eat.
Per nemus antra colunt immanes vnguibus vrſi,
Et loca ſunt multis plena latrocinijs.
Sæpe ſub arborea reperitur fronde viator,
Dextera prædonum quem dedit enſe neci.
Vermibus aut plenum taboq; fluente cadauer,
Ilicis è ramo flebile pendet onus.
Iuius vt emenſi per mille pericula ſiluæ,
Horribiles ſaltus denſaq; luſtra ſumus:
itiferumq; caua traiecimus arbore Mœnum,
Irriguas cuius Francia potat aquas:
ancia quæ tribuit tibi nobile Gallia nomen,
Subdidit inuicta cum tua regna manu:
enimus huc ſacro coniunx vbi diua ſepulcro
Cœlitis HENRICI *regis humata iacet.*
ec veteri genuit claraq; è ſtirpe creatum
Vrbs Camerariadum te IOACHIME *decus.*

Cecropias

Cecropias æquat facundia cuius Athenas,
Argolicosq́; refert inclita Muſa ſonos.
Hic aliquot feſſi poſt tædia longa viarum,
Subſtitimus noctes, ſubſtitimusq́; dies.
Dulcibus intraui cultum radicibus hortum,
Quas alibi nuſquam Teutona gignit humus.
Luſtrauiq́; ſitas in apricis collibus arces,
Templaq́; frondoſis non inamœna iugis.
Hinc vndoſe tuam Pegneſe petiuimus vrbem,
Gens ſata quam forti Norica marte colit.
Hæc ſibi congeſto circundedit aggere muros,
Qui ſuperant moles vrbs Patauina tuas.
Ardua conſurgunt quadrato mœnia ſaxo,
Mœnia bellaci non capienda manu.
Tota licet Scythicas adducat Thracia vires,
Teutonibus diram ſæpe minata necem.
Amplas huius opes, excelſaq́; tecta referrem,
Ni cantata tuis verſibus Heſſe forent.
Splendida magnorum nam ſiue palatia regum,
Siue quis artifices, ſiue requirat opes:
Siue peregrinas merces, ac dona Canopi,
Quæ procul Aegæum per mare nauta vehit:
Non habet is vllam Germania mœnibus vrbem,
Tota nec Arctoo terra ſub axe, parem.
Nuper at intulerat canis Erigoneius ægris
Peſtifero miſeram ciuibus igne luem.
Egrediens quocunq; pedem, quocunq; ferebam
Lumina, funeſtus nil niſi luctus erat.
Hic affecta graui languebant corpora morbo,

Funeris

neris extremam mox obitura diem:
riſtis erat deplorabatq; parentem
latus, & extinctum fœmina mœſta virum.
repidum vitæ diſcrimine luridus horror
ccupat, & gelidus concutit oſſa tremor.
q; ibi correptus violenta peſte timebam,
oſpes in ignota ne tumularer humo.
pauidos tenuit minus anxia cura ſodales,
quibus attonito pectore Belus ait:
procul ô procul hinc, dũ veſcimur ætheris au-
um ſumus incolumes, arripiamus iter: (ra,
paruimus ſocio rectumq; monenti,
eſte acrem nobis incutiente metum.
; dies alterq; dies iterauerat ortus,
ulſaq; bis gelidæ ſidera noctis erant:
Pegneſe tua cum venimus vrbe fugati,
int vbi Danubij mœnia iuncta vadis.
ptura monet quoties Germania bellum,
q; Getas ſæuo concita marte fremit,
iter imperij ſolet hic luſtrare cohortes,
ſibus armorum conueniente loco.
ubij vero poſtquam traiecimus amnem,
mnis in Euxinum qui mare fertur aquis:
elicæ portas & celſa ſubiuimus vrbis
uæ vetus Auguſti mœnia nomen habent.
nitidas auro, pictasq; coloribus ædes,
c ſolido tectas vidimus ære domos:
a quæ poſſint æquare palatia Romæ,
inc aliquis magnas æſtimet vrbis opes.

Nec

Nec formoſa tibi dubitem conferre puellas
Tyndari, Vindelicæ quas peperêre nurus:
Summus Agenorea pro virgine Iuppiter optet
Has, magis & rapta Gnoſide Bacchus amet.
Ignea ſidereis contendunt lumina ſtellis,
Purpureas vincunt ora colore roſas.
Collatum flauis hebetatur crinibus aurum,
Sithoniam ſuperant candida colla niuem.
Tanta puellares commendat gratia formas,
Tantus ineſt caſtis virginibusq; decor.
At nouus his quando ſuccedit mœnibus hoſpes,
Qui genus à priſcis nobile ducit auis:
Aut quicunq; caput per honeſtas extulit artes,
Principis aut aliquod nomine munus obit:
Hoſpes vt aduentum primoribus indicat vrbis,
Legibus ædiles conſtituêre ſuis.
Ergo ſalutatos cum nos exceperat hoſpes,
Sanguine quo nati ſimus & vnde, rogat.
Audit vbi claris nos eſſe parentibus ortos,
Conſulibus, quales ſimus & vnde, refert.
Ad nos continuo miſſis de more Senatus
Vina ſatellitibus multa ferenda dedit.
Duximus ad mediam læti conuiuia noctem,
Siccaq; perluimus pectora noſtra mero.
Clara rubeſcentis patefecerat atria cœli,
Quadriiuges iungit quæ Dea lucis equos:
Hinc, Lycus vndoſo qua gurgite fertur ad Alpes
Tendimus æquantes nubila ſumma iugis:
De quibus in præceps tantum valleſq; ſub imas,
Ardua

Ardua ſuſpectus quantus ad aſtra, patet.
ndo cacuminibus nixq; indurata recumbit,
emper in his acri frigore ſæuit hiems :
ue reſoluuntur nimbi, cauriq; furentes
nportuna nigro turbine bella gerunt :
lſaſq; ferunt ornos & fragmina montis,
ragmina quæ tanto lapſa fragore cadunt,
i vaſta ruat ſublimis machina cœli :
Attulit incautis ſæpe ruina necem.
viatores æſtiuis menſibus illic,
orgone ceu viſa diriguere gelu :
per anguſtas fauces oppreſſit euntes,
abentis moles conglomerata niuis.
minus innumeri decurrunt Alpibus amnes,
randia qui rapido vertice ſaxa rotant,
q; volutatur per adeſas ſpumea cautes,
Proruit inſani gurgitis vnda vias.
alant nebulas imæ fumoſq; cauernæ,
li loca cœruleis nubibus apta petunt :
tinus inq; niues abeunt imbreſq; ſoluti,
Aërij montis cum tetigêre iugum :
ſaliente mouent cum grandine fulminis ignes,
cta repercuſſis Alpibus aura fremit.
igitur montes altoq; minantia cœlo
axa, fatigatis dum peragramus equis :
rata genis mihi ſtiria ſæpe pependit,
Algenteſq; gelu diriguêre pedes.
inus interdum mordentia frigora curſu,
Et tepido calidas fecimus ore manus.

F *At pede*

At pede calcanti duras mihi ſæpe pruinas,
Orta ſub alliſa puſtula calce fuit.
Iamq́; tenebamus, qua ſpumifer æſtuat Oenus,
Ardua carpentes ſub iuga montis iter,
Cuius in abrupto per noctem vertice Cæſar,
Diue tuus quondam Carole ſedit auus:
Silueſtres quando capreas damasq́; bicornes
Auſus in aëria figere rupe fuit:
Culmen & aſcendit iuuenis temerarius, vnde
Cum vellet potuit non reuocare gradum.
Inde Tridentinæ portas intrauimus vrbis,
Hoſpita nos illic excipiebat anus,
Quæ iam facta licet rugoſa ſenilibus annis
Eſſet, adhuc ſcortum Thaide peius erat.
Hæc ad amatorem veniebat adultera noctu
Contemerare ſui coniugis auſa torum.
Atq; ita neſcio quô diſceſſit ab vrbe profectus
Vir meus, ante dies non rediturus, ait.
Dum locus ergo datur, cupidisq́; occaſio furtis,
Præbeat hac nobis gaudia nocte Venus.
Dixerat ingreditur thalamos, vltroq́; ſequentem
Turpis amatorem duxit amica ſuum.
At ſimul in Venerem, ſomnosq́; fuere ſoluti,
Criminis exigitur vindice pœna DEO.
Vir procul à laribus quem diſceſſiſſe putabant,
Tecta gradu ſtrepitum non faciente ſubit.
Vidit vt ingreſſus temerati crimina lecti,
Crimina cordato non patienda viro:
Intumuit iuſtaq́; fremens expalluit ira,

Vltrici

'ltrici gladium corripuitq́; manu.
cia mens ſcelerum formidine terruit ambos,
Attoniti gelido ſtantq́; pauentq́; metu,
umq́; virum precio precibusq́; fatigant,
um precio vanas reſpuit ille preces.
nineoq́; petens meretricia pectora ferro,
Perforat infidæ coniugis enſe latus,
e præcipitem dedit ex bipatente feneſtra,
egitimi thalami qui violator erat.
erat elapſus metuendi tela mariti,
ed non iudicium fugerat ipſe Dei:
m loca nocturnis tenebris dum cæca pererrat,
n puteum fato mortis agente cadit.
vbi præterijt vitatæ monſtra Charybdis,
n Scyllam ſtolidus nauita tendit iter.
didit hic animam ſontem, culpamq́; piauit,
Talia ſed fatus, cum moreretur, ait:
mihi quanta fero proiecti damna pudoris,
Res eſt inſani plena furoris amor.
erius violare torum qui coniugis audes,
Hoc ſcelus exemplo diſce cauere meo.
actis: poſtquam nox importuna receſſit
Lucifero clarum iam retegente diem,
s iter ingreſſos rapidorum curſus equorum,
Huc, Atheſis lato qua fluit amne, tulit.
us, vbi bello Veneti petiere Tridentum,
Perdidit ad flauas ſigna Robertus aquas,
pe Seuerina natus, vitamq́; ſub vndis
Edidit, effuſus cum raperetur equo.

Sunt ibi ruricolæ, magni quibus vberis inſtar,
Crebra ſub inflato gutture ſtruma tumet:
E pulmone prius niſi ſuſpiratibus hauſtis,
Nulla locuturi promere verba queunt.
Trans Atheſim, ſeſe demittunt molliter Alpes,
Diues & ITALIAE terra pateſcit agris.
Mitius hic raro triſtatur frigore cœlum,
Læta bis hic grauidis frugibus arua virent.
Nec denſæ ſterili ſurgunt hic arbore ſiluæ,
Quales Mœnalio terra ſub axe gerit:
Sed pingues oleæ, ſed onuſtæ vitibus vlmi,
Altaq; fatidico laurus amata DEO:
Citrus & amittit quæ nunquam frondis honorem,
Et prope labentes conſita ficus aquas:
Malaq; dependent curuatis Tunica ramis,
Lucida ſub quorum cortice grana rubent.
Salue terra ferax Cereris dulciſq; Lyæi,
Omnibus optatis terra referta bonis.
Non ager Aegypti pinguiſſimus vbere glebæ,
Laudibus aut certent rura beata tuis:
Quamuis illa quidem natas ſine ſemine fruges,
Agricola bobus rus nec arante ferant.
Salue magna parens doctorum altrixq; virorum,
Exculti qua nos erudiente ſumus.
Induit ingenuos per te Germania mores,
Doctrinæq; tuis fontibus hauſit opes.
Quàm te magnificæ decorant vrbeſq; potentes,
Maius terra tuis vrbibus ecquid habet?
At poſtquam gelidas à tergo liquimus Alpes,
Contigi-

ontigimus patriam docte Catulle tuam.
a Gigantei moles hic Amphitheatri
ernitur, annoſo facta caduca ſitu :
uo magnanimus pugnas Gothus edidit olim,
taliæ præſes cum Theodricus erat :
tudit audaci ſæuos qui marte Tyrannos,
Bella quibus cordi, pax odioſa fuit.
Vicentinam nos inde petiuimus vrbem,
Conſcia funeſtæ quæ loca cladis habet,
nere cura fuit veteris veſtigia pugnæ,
Squallidus hic multis oſſibus albet ager.
tonicus miles qui Cæſaris arma ſecutus
Italiam ferro iam populatus erat,
ſa Tridentinas cum ſigna referret ad Alpes
Iuſſus ab Euganeo caſtra mouere ſolo :
iades magno fortiſſimus agmine ductor,
Hoſtibus occluſum præpediebat iter.
e putabatur non anceps alea Martis,
Inferior numero Cæſarianus erat.
ta ſed in triſtes abierunt gaudia luctus,
Dura graui Venetus vulnera clade tulit.
bs procul inde iacet crudeli diruta bello,
Adriacus pelago qua premit arua ſinus :
ſtrum nomen habet, cultiſſima mœnibus olim
Diuitibusq; potens ciuibus illa fuit.
nc ibi rara tenent inopes magalia nautæ,
Vela per æquoreas qui moderantur aquas.
c ab arenoſo ſoluentes littore cymbam,
Carpimus inſuetas per vada ſalſa vias.

Inſurgunt nautæ remis, & cærula verrunt,
Vncta per impulſas labitur arbor aquas.
Apparent Venetæ medijs in fluctibus arces:
Vt, quas Aegeum, Cyclades, æquor habet.
Quas vbi vidiſſem, nullos ego mœnia, dixi,
Arbitror hæc homines, ſed poſuiſſe Deos.
Ambit aquis Nereus pro muro ſpumeus vrbem,
Fluctibus eſt omni tutus ab hoſte locus.
Nec minus excelſis in mœnibus æſtuat æquor,
Per medias agitur remige cymba vias.
Arcibus æquandas vrbs inclita continet ædes,
Principis eſt magni regia quæq; domus.
Plenaq; diuitijs ſunt atria, cernitur illic
~~Quicquid habet tellus, æquora quicquid habet.~~
Quid magnos referam proceres, amplumq; ſenatũ?
Mille Senatorum continet ordo patres,
Splendida regali quos purpura veſtit amictu:
Talis priſca tuus ROMA *Senatus erat.*
Templa ſed inprimis diuiq; palatia Marci,
Ingentes Venetûm teſtificantur opes,
Condita Tænario quæ marmore, plenaq; gemmis
Intus & aurato fornice culta nitent.
Quattuor alta tenent ſummi faſtigia templi,
Qui ſimiles viuis conſpiciuntur equis
Maximus imperij iurauerat arbiter olim,
Infeſtus Venetis qui FRIDERICVS *erat:*
Quod foret è templo ſtabulum facturus equorum,
Adriaci caperet mœnia quando maris.
Acre ſed in longos bellum cum duceret annos,

Nec

Nec Venetæ poſſet frangere gentis opes:
Hos ibi iuſſit equos in ſummo culmine poni,
Nominis extarent vt monumenta ſui.
Area lata patet Marci contermina templo,
Illo turba frequens itq; reditq; loco.
Non audita mihi quæ viſa nec ante fuerunt,
His oculis & ſunt auribus hauſta meis.
Marmarides ibi Pſyllus erat, quem poſſe ferebant
Neſcio qua nocuum tollere virus ope:
Ille venenatam ſuſpenderat aſpida collo,
Et lambenda nigris anguibus ora dabat.
Hic quoq; cantabat Venetæ primordia gentis
Thuſcus ad auratam Muſicus ore chelyn.
Iliacis olim referebat ſedibus actos
Adriacum Venetos incoluiſſe ſinum:
In medijsq; nouam fundaſſe paludibus vrbem,
Cum ferus Illyricis Attila terror erat.
At quæſiſſe diu victum prædantibus hamis,
Humida conſuetos ducere lina manu:
Regna Lyburnorum, fœcundaq; rura Timaui,
Publica res armis donec adepta fuit:
Atque triumphatas Inſubribus abſtulit vrbes:
Talia cantabat dulcibus ille modis.
Hinc ad Græcorum nos vexit nauta ſacellum,
Forte dies illo tempore feſtus erat.
Argolicos ritus cognoſcere, meq; iuuabat
Mutua cum Graio præſule verba loqui,
Sciſcitor vnius cur tantum Græcia diui,
Cætera diuorum nec ſimulacra colat:

Torquet in immanem qui tela Georgius hydram,
Solus habet ſacra pictus in æde locum.
Ad mea non durus reſpondit verba ſacerdos:
Atq; ita picturæ te latet vſus, ait,
Non veſtro colitur nobis pro numine ritu,
Officij Reges admonet acer eques.
Ipſe ſed haud temere cataphractus pingitur heros,
Conuenit armatas principis eſſe manus:
Vt cum bella tument, ſæuitq; licentia ferri,
Vltor ab iniuſto protegat hoſte ſuos.
Impia vindicibus rex arma coërceat armis,
Iuſtaq́; pro populi bella ſalute gerat.
Tunc ego: cur rigidi non ergo Georgius, inquam,
Militis, at nomen rura colentis habet?
Ille refert, pax arua colit, pacemq́; tuetur
Dulcia qui læti commoda ruris amat:
Hicq́; viget mitis pietas, vbi curuus aratri
Vomer, & auguſta pace fruuntur agri.
At fera ſecuram rumpunt vbi bella quietem,
Martia ſoluuntur corda timore DEI:
Proq́; ligone trucis fert militis arma colonus,
Aſper & incultus ſentibus horret ager.
Ergo pij ſeruent reges vt fœdera pacis,
Agricolæ gaudet nomine fortis eques.
Dic age cur figit ſed cuſpide terga Draconis:
Duraq́; pro molli virgine bella gerit?
Hæc afflicta malis, ait, eſt Eccleſia CHRISTI,
Horridus immani quam petit ore Draco.
Bellua ſignificat diuini nominis hoſtem,

Quo,

Quo, ſacra relligio, damna nocente facit:
alis, peſtiferæ teterrimus hæreſis autor,
Arrius, Eumenidum ſanguine cretus, erat.
alis & eſt, ſanctum qui nomen acynace Chriſti
Perſequitur, toruo ſæuior angue Getes.
os decet à magno configi rege Dracones,
Regibus eſt Chriſti namque tuendus honor.
actenus hæc: nobis de ritibus inde ſacrorum
Facta per alternas verba fuêre vices.
uos tamen, aiebam, ſacros Eccleſia ritus,
Veſtra quid antiqui Græcia moris habet?
lle, ſacramentum ſpecie ſub vtraq; miniſtro,
Cœna Redemtoris cum celebratur, ait.
Cætera conueniunt cum ritibus omnia veſtris,
Eſt niſi quod lecto fœmina iuncta meo.
Quiſque ſui gaudet thalami conſorte ſacerdos,
Vlla mihi non ſunt iura negata tori.
Vnica ſed poſtquam fato conceſſerit vxor,
Tunc mihi legitimus non iteratur Hymen.
Plura locuturo peregrinus ab Hellade ciuis
Neſcio de triſti quæ noua clade refert.
Interea nauem conſcendere iuſſus, abibam,
Hoſpite ſermones impediente meos.
Deniq;, dum totam vagus omnia luſtro per vrbem,
Me videt, ac ſaluum Bomphius eſſe iubet.
Is non exiguo mihi conſuetudinis vſu
Bomphius Auguſtæ cognitus ante fuit:
Tunc vbi de magnis cum Cæſare rebus agebat,
Ad quem Pontificis nomine miſſus erat.

Ipſe mihi ſummum quo teſtaretur amorem,
Carpere me ſecum remige iuſſit iter:
Meq; diſerte tuas Hieronyme duxit in ædes,
Nomen Aleandro cui ſacra Muſa dedit:
Plurima qui calles variæ diſcrimina linguæ,
Et Clario plenum numine pectus habes:
Sacrarumq; datas rerum moderaris habenas,
Poſt ipſum Veneta ſummus in vrbe Ducem.
Hic per Apollineas mihi ianua protinus artes
Eſſet amicitiæ cum patefacta tuæ:
Tu mea cingebas Daphneide tempore lauro,
Inuitoq; mihi nomen equeſtre dabas.
At iam Phœbus erat permenſus Virginis aſtrum,
Libraq; ſolares excipiebat equos:
Cum nos inde caua trabe rurſus arauimus æquor,
Plenaq; ſpumantem vela tulêre ratem:
Huc vbi Medoacus pelago ſe turbidus infert,
Adriacasq; ſuo flumine miſcet aquas.
Nobis Euganeæ tum ſuccedentibus vrbi
Eſt iter & longæ meta peracta viæ.
Hic firmata nouo cinguntur mœnia vallo,
Splendida portarum marmore clauſtra nitent:
Nec minus Euganei ſunt propugnacula muri
Vaſta, Semiramiæ quàm Babylonis erant.
Multa vetuſtatis, clarorum multa virorum
Omnibus hic extant & monimenta locis.
Quatuor hos tumuli ſcriptos in marmore verſus
Troius Euganeæ conditor vrbis habat:
Inclitus Antenor, poſt eruta Pergama bello,

Tranſtu-

Tranſtulit huc Henetū, Dardanidûmq́; fugas:
Expulit Euganeos, Patauinam condidit vrbem,
Quem tegit hic humili marmore cæſa domus.
Artibus at claros homines opibusq́; potentes
Protinus ardebam conciliare mihi.
Hæc igitur miſi facundo carmina Bembo,
Quo non eſt Latio maius in orbe decus.
Quid ferat ignotæ miraris epiſtola dextræ,
Redditur imparibus quæ tibi ſcripta modis?
Hanc tibi qui mittit, doctiſſime Bembe, Sabinus
Optat amicitiæ fœdus inire tuæ.
Nam procul huc patrijs, vbi nunc agit hoſpes, ab oris
Quòd graue difficili tempore fecit iter,
Non, vt perſpiciat longinquas aduena terras,
Cauſſa fuit, quamuis hæc quoq; cauſſa fuit.
Sed magis ipſe tuum nomen famamq́; ſecutus
Venit, vt optato poſſit amore frui,
Cuius in extremis Germania finibus audit
Docta Lycaonio ſcripta ſub axe legi:
Laudat & eloquium, viuo Cicerone probaſſet
Ipſa quod in medio Roma diſerta foro.
Ergo prius ſi quem dignatus amore fuiſti,
Qui tibi non vſu cognitus ante fuit:
Se petit ipſe tuos vt quemlibet inter amicos,
Ex animo cum te diligat, eſſe velis.
Attica Romuleæ Bembus facundia linguæ,
Vt digitis legit verba notata meis,
Omne ſuum ſtudium mihi pollicitusq́; fauorem,
Dixit, amicorum tu mihi ſummus eris.

Nec,

Nec, ſchola quo gaudet celebri Patauina magiſtro,
LAZARVS obſcure me Bonamicus amat.
Me Baptiſta ſuos Egnatius inter amicos,
Præditus & ſumma vir pietate colit.
Se mihi quinetiam peramanter Cœlius offert,
Cœlius Aonia clarus in arte ſenex:
Imparibus numeris qui culto digna Tibullo,
Dignaq; Peligno carmina vate canit.
Nec iuuenis, quo ſe domus Augerſpergia iactat,
Me ſecus, Eurialum Niſus vt alter, amat,
Cuius Cæſareo pro nomine fortibus auſis
Bella ſub his geſſit mœnibus acer auus.
Inter ad hæc, quæ viſa mihi ſunt digna relatu,
Carmine fons debet nomen habere meo:
Qui calidis hic fumat aquis, vbi crebra ſub alto
Euganei frondet montis oliua iugo,
Eſt Apono nomen fonti: præſentius ægris
Nil, vbi Pœoniæ deficit artis opus.
Corporis hæc reparat mortalibus vnda vigorem,
Attulit acre quibus noxia damna gelu.
Cuius iners ſtomachus ſumtas male digerit eſcas,
Languidus hæc intret balnea, ſanus erit.
Quæ ſteriles vteri non reddunt pignora nuptæ,
Concipiunt Aponi quando lauantur aquis.
Felices nimium fortunatosq; colonos,
Proluit hic quorum feruidus humor agros,
Non aliquo miſcent ægroti pocula ſucco,
Vlla Machaonia damna vel arte leuant:
Simplicibus curantur aquis, obnoxia morbo-

Cum

Cum grauis illorum corpora languor habet,
Pandite, noſtis enim Libethrides omnia diuæ,
Vnde ſit hæc medicæ vena ſalubris aquæ.
Mintiadæ ſacro celebratus carmine vatis
Tros fuit, Iaſides dictus Iapis erat.
Noſſet vt herbarum vires, vſumq; medendi,
Numinis ille tui cultor APOLLO *fuit:*
Troianumq; ducem curauit, arundinis ictu
Saucius à Rutulo vulnus vt hoſte tulit.
Mœſta ſed arceret cum fata potentibus herbis
Euganei peragans hoſpita rura ſoli:
Iuppiter indignans parcarum fila teneri,
Torſit in illius tela triſulca caput.
Condidit extinctum Phœbus, Nymphæq; perennẽ
Quo ſitus eſt venam ſuppoſuêre loco.
Feruidus emanat fons pumice, vimq; medendi
Seruat adhuc, Aponus ſed modo nomen habet.
Hæc apud Euganeos in amœno luſimus horto,
Cantantes liquidis vocibus inter aues:
Plurima frondet vbi Peneæ virginis arbor,
Ac tuus humectat BEMBE *Pluicus agros.*
Dulcia ſi vacuum conceſſerit ocia tempus,
Nos id quod ſupereſt conficiemus iter.
Aequantem ſummis iuga nubibus Apenninum,
Muſa per abruptas ſcandet itura vias:
Ad vada Sebeti, viridisq; cacumina Gauri
Tendet, & ad flauas hinc Anienis aquas.
Nunc pertæſa vix pedibus procedere claudis
Ex Antenoria longius vrbe nequit.

GEOR-

GEORGII SABINI BRANDEBVRGENSIS ELEGIARVM,

Liber tertius.

AD CLARISSIMVM VIRVM Petrum Bembum Patritium Venetum de natali ſuo.

ELEGIA I.

HAec ſacra Bembe dies, victa qua morte redē
Chriſtus ab inferno carcere duxit auos, (tos
Naſcenti mihi prima dedit cunabula vitæ,
Memnonis orta nigri tunc vbi mater erat,
Aurea cum Geminis Venus aſcendebat Olympū,
Quos peperit ſummo cognita læda Ioui.
Inde ſequebatur, teſtudineusq́; ſubibat
Splendida magnarum limina Cancer opum.
Illic HERCVLEI *fulgebat ſtella Leonis,*
Qua patet extremi cardinis ima domus.
Erigone martem gremio complexa fouebat,
Is male falcifero cum ſene iunctus erat.
Iuppiter in ſexta morborum ſede, premebat

Dira

Dira venenatæ ſigna timenda Nepæ.
Hæmonio ſtabat Chiron Phillyrius arcu,
Veſper vbi liquidis exerit ora vadis:
Aegocerumq; procul telo feriente petebat,
Auſpice quo capiunt Phœbus & annus iter.
Alta vehebatur nitido Latonia curru,
Hic vbi cæleſtes vrna tenebat aquas.
Cæca per æthereos piſces fortuna meabat,
Quæ mihi ſe facilem, non odioſa, dedit:
Solis agebantunr per tauri ſigna, iugales,
Qua domus à mæſto carcere nomen habet.
Ales ab auroræ nitido Cyllenius ortu,
Luciferos ibat pone ſecutus equos.
Hæc ita fulgebant ſubterlabentia cælo
Sidera, natalis tempore BEMBE *mei.*
Euentura dedit ſuper his reſponſa petenti
Talia fatidico Gauricus ore mihi:
Haud obſcura ſacros inter tua fama poëtas,
Si quid habent veri ſidera dixit, erit.
Nam quibus in primo naſcentibus aſſuit ortu
Lucida cum gemino Caſtore iuncta Venus:
Et quibus vtiliter poſitos Caducifer ignes
Præbuit, eloquij qui dator eſſe ſolet:
His faciles dictant blandiſſima carmina Muſæ,
Carmina Peligni qualia vatis erant.
Nec te deficient fortunæ grata benignæ
Munera, nec paucas accumulabis opes:
Id tibi promittit nitidi ſoror æmula Phœbi,
Quæ ſtetit in medio, culmen adepta, polo:

Quæq; per æthereos fecit veſtigia piſces,
Vecta volubilibus lubrica diua rotis.
Alta frequentabis magnorum limina regum,
Digna tuo quorum carmine facta canes.
Hinc tibi diuitiæ, ſeros hinc nomen in annos,
Magnaq́; continget gloria, magnus honor.
At procul externas vrbes & regna videbis,
Immenſæq́; feres tædia longa viæ.
Italiam per mille petes diſcrimina rerum,
Carpere difficili tempore iuſſus iter,
Non vt militiæ ſtudium, vel caſtra ſequaris,
Ferrea proq; tuo Cæſare bella geras.
Acriter Inſubres dum fortibus aſſerit armis,
Et Lygurum captas marte tuetur opes:
Inde ſed vt ducas gelidam rediturus ad Arcton,
Virgineo caſtas ex Helicone Deas.
Adriacam, veniens iſtuc, miraberis vrbem,
Inq́; procelloſo mœnia iacta mari.
Nec non, Euganeis quos aduena fertur in oris
Antenor poſitos conſtituiſſe, lares.
Hinc, caput imperij Romam viſurus, abibis,
Per quam cærulei Tybridis vnda fluit.
Parthenopenq́; petes, docti quæ ſacra Maronis
Oſſa, ſub herboſo condita monte, tegit.
Italiæ vero poſtquam luſtraueris vrbes,
Ignibus accendet cor Cytherea tuum.
Tunc tibi (ni fallunt me conſcia ſidera fati)
Subdola laſciuus retia tendet amor.
Hic, vbi Saxoniam lapidoſus perfluit Albis,

In tha-

In thalamos virgo creſcit itura tuos.
Talia fatidico mihi Gauricus ore canebat,
Ipſe mei quando principis hoſpes erat:
Quæ referenda tibi doctiſſime BEMBE *putaui,*
Tempore natalis conueniente mei.

AD PETRVM Bembum.

ELEGIA II.

MIſſa ſalutatum te longis venit ab oris
Littera ſermonis nuncia BEMBE *mei.*
Hinc ducis Arminij veteres vbi poſſidet vrbes,
Lataq; Septemuir Marchio regna tenet:
Flauus & arua ſecat Sueuus, denſiſq; paluſtres
Voluit arundinibus creber Hauelus aquas.
O' vtinam dextro Tithonia ſidere coniunx,
Hunc mihi felicem proferat orta diem:
Venturis iterum quo te ſemel alloquar annis,
Ac tua conſpiciam vultibus ora meis.
Nam tua quando mihi ſubit officioſa voluntas,
Immemorem nunquam me ſinit eſſe tui.
Me fueris quanto complexus amore recordor,
Dum tuus in Pataui mœnibus hoſpes eram.
Sæpe ſub efficta contemplor imagine vultus,
Eſt manus artificis quos imitata, tuos:
Hos ego mente colens amplexor, vt Aemonis olim
Coniugis effigiem Laodameia ſui.
His ego pallentes hederas, floremq; marini

Roris, & è molli baccare ſerta fero.
Te quoq; vatis adhuc illic meminiſſe SABINI
Duco, nec oblitum nominis eſſe mei.
Ipſe ſed à veſtris longè cum finibus abſim,
Fortè quid hoc rerum tempore, quæris, agam?
Deditus incumbo ſtudijs, quibus ante ſolebam:
At ſua me captum ſub iuga traxit amor.
Scilicet Euganea cum nuper ab vrbe reuerſus
Huc, vbi populifer labitur Albis, eram:
Aligerum ducens ad me Dea Cypria natum
Venit, & his blandis vocibus vſa fuit:
Matris Acidaliæ puerum cariſſime vates
Suſcipe, diſcipulus debet is eſſe tuus.
Nolo Machaonias diſcat, quas odimus, artes,
Iura nec inſani litigioſa fori.
Sed tua miratus facundæ carmina Muſæ,
Diſcat in alternos cogere verba pedes.
Compenſabo tibi iuſta mercede laborem:
Baſiolum merces erudientis erit.
Dixerat: intueor puerum, matriſq; rogantis
Accipio pacta conditione preces.
Vtq; daturus eram præcepta magiſter Amori,
Non tulit imperij frena Cupido mei.
Eduxit pharetra ſed acutas ille ſagittas,
Noſtra quibus poſtquam pectora fixit, ait,
Hoc graue virgo tibi patre nata Melanchthone vulnus
Leniet, indomitus quod tibi fecit Amor.
Protinus ingenti ſuccenſus amore puellæ,

Ardet

Ardet vt inducto ſulfure tæda, fui:
Nec ſecus ambiui precibus connubia, feſſus
Quàm gelidi ceruus fluminis optat aquas.
Obteſtabar amans illam, verbisq́; rogabam
Talibus: ô virgo, quæ mihi ſola places,
His precor æqua meis ardentibus annue votis,
Sponſus vt amplexu perfruar Anna tuo.
Me dignare toro, nec amantem deſpice, quamuis
Sit tua candidior corpore forma meo.
Claudicat ac triſti fuligine Mulciber horret,
Illius ipſa tamen gaudet amore Venus.
At mutata nigrum duxit mea forma colorem,
Haud adeò nuper fuſcus & ater eram.
Lampade me Phœbus, me frigore Caurus aduſſit,
Acer adhæc ſæua me face torret amor.
Dotibus ipſe tamen magnis hæc parua rependo
Damna, Meduſeæ glória dicor aquæ:
Sunt mihi Pïëridum felicia dona ſororum:
Vxor es ingenio clara futura meo.
Inferius Coa nec Battide nomen habebis,
Si dignata tuo nos eris Anna toro.
Sic ego: virgo meos poſtquam cognouit amores,
Tu meus, aiebat, mutuus ardor eris.
Sol vbi iam verò Nepheleïa ſigna tenebat,
Certam coniugij ſpem mihi nupta dedit.
Aſtrinxêre fidem nobis data pignora dextræ:
Factaq́; ſolenni ſponſio more fuit.
Scribere plura libet, ſed deſino, ne qua legendi
Offendant animum tædia B E M B E *tuum.*

AD PETRVM Bembum.

ELEGIA III.

CLaudicat alterno diſpar quod epiſtola verſu,
Aſpera læſit biems, & via longa, pedes.
Nam ſuſcepit iter, feruentis tempore brumæ,
Cum fuit in rigidis Alpibus acre gelu.
Reddita lætitiam faciunt mihi ſcripta legenti,
Quæ teſtantur adhuc te meminiſſe mei.
Carmen & ipſe meos quo ſum complexus amores,
Id non iudicio diſplicuiſſe tuo.
At mihi ſunt longè gratiſſima vota, quod optas
Sit meus vt felix & ſine labe torus.
Euganeis vtinam contermina finibus eſſet
Marchia, Sarmatico terra propinqua ſolo:
Te meus ambiret precib. ſocer ipſe Melanchthon;
Huc vt ſuſciperes BEMBE rogatus iter,
Cum mihi conſortem vitæ, ſociamq; cubilis,
Legitimo pactus fœdere iunget Hymen.
O' quibus officijs, ſi tunc optatus adeſſes,
Hîc animum vellem demeruiſſe tuum.
Scilicet ad citharas & fila ſonantia, tecum
Noſtra iuberetur ducere ſponſa choros:
Patriciaq; tibi pro nobilitate daretur
Et locus, & Rhodio milite dignus honor.
Ante ſed, Autumnum quàm Pleias orta reducet,
Nulla mei poſſum gaudia ferre tori.
Nam duo compleuit nondum ſeptennia vitæ,

Quàm

Quàm mihi coniugij tæda pudica dabit.
Ob teneros igitur dilectæ virginis annos,
Cogimur ingratæ tædia ferre moræ,
Donec ab occiduo fugientes orbe recedent,
Quæ fera Pygmæis bella minantur aues:
Maturasq́; leget ſerus vindemitor vuas:
O' deſiderio tempora longa meo.
At ſacra Piëridum miles ne ſigna relinquam,
Me tua poſtremo littera fine rogat.
Ingenuas olim deſertor Apollinis artes
Legibus, atq; foro poſthabiturus eram.
Nam rude pangentem me carmina vulgus adibat
Talibus, ecquid iners carminis autor agis?
Vana relinque nouem deliramenta ſororum,
Inq́; foro triſtes iure tuere reos.
Diuitis ampla feret tibi munera Bartolus auri,
Muſa nihil præter nomen inane dabit.
His ego motus eram verbis, animusq́; ferebat,
Aoniæ nunquam tangere plectra lyræ.
Iamq́; voluminibus iuris, ſtudioq́; forenſi
Deditus, ipſe tuus Bartole miles eram.
Blanda ſed addictum me noluit eſſe ſeueris
Legibus, inq́; ſuum Muſa retraxit opus.
Cur placet, ô demens, tibi ſollicitumq́; probatur
Virgineo, dixit, plus Helicone, forum?
Et quibus Heroum prius inclita facta canebas,
Cur tua proſtitues turpibus ora reis?
An quia cauſſidicis, quàm vatibus, amplior eſt res,
Diuitias animi dotibus anteferes?

Diſpercant, quæſtus quicunq; cupidine ducti
Ingenuas artes vtilitate probant.
Vatib. obijcitur, quod iniquæ ſortis HOMERꝰ,
Aonia nullaq; arte parârit opes.
At bona Mæonides quanto meliora reliquit?
Immortale ſuo carmine nomen habet.
Quam non omne poteſt largiri Regibus aurum,
Attalicas ſuperat fama perennis opes.
Vilius hoc ſtudium ſi legibus eſſe videtur,
Artibus his magni cur ſtuduêre Duces?
Neſcit ab AVGVSTO *quis amatos Cæſare va-*
Cultor Apollinei numinis ille fuit. (*tes?*
Victor Amyntiades qui Perſica regna ſubegit,
Dignas eſſe nouem duxit honore Deas:
Inter tela quibus, dubijq; negocia Martis,
Quicquid erat vacui temporis omne daret.
Stratus & ipſe ſuper quo nocte iacebat, Homeri
Nobile puluino ſubijciebat opus.
Ergo relinque forum, doctiſq; operare Camœnis:
Quod reges decuit, nec tibi turpe puta.
Talibus auſcultans monitis, legeſq; peroſus,
Cum veſtro, dixi, iura valete foro.
At maiore ſacras ſtudio complectar vt artes,
Iam tua BEMBE *mihi littera calcar erit.*
Vnde decus ſummumq; mihi promittis honorem,
Numina Pegaſei fontis amabo: Vale.

AD ANDREAM CRITIVM
Archiepiſcopum Gneſnenſem.

ELE-

ELEGIA IIII.

TEmpore Sarmatici quo regis in vrbe Sabinus
Quæ tenet à Graccho condita nomen, erã.
Eſt vbi iucundæ mihi conſuetudinis vſu,
Ianua noticiæ præſul aperta tuæ :
Blanda mihi læto declarans gaudia vultu,
Talia gradanti pectore verba dabas :
Cum noua ducetur cupido tibi nupta marito,
Quæ promiſſa toro dicitur eſſe tuo,
Et ſacra legitimè quibus aſtringuntur amantes,
Coniugio dulcis vincula nectet Hymen :
Tunc ego ne dubites, aliquo ſi carmine fiam
Certior, ipſe tibi CRITIVS *hoſpes ero.*
Hæc & plura dabas animo promiſſa benigno,
Quæ retinens memori condita mente gero.
At iam temp⁹ adeſt, cum nata Melanchtone virgo
Eſt thalami conſors Anna futura mei.
Namq; vbi maturo curuantia pondere ramos,
Diuitis Autumni munera carpet hiems,
Percipienda feram conceſſi gaudia lecti
Sponſus, & optato lætus amore fruar.
Ergo per hos elegos me certior indice factus,
Non potes huc quanquam carpere præſul iter :
(Regio namq; procul noſtris tua diſtat ab oris
Nomen honorati Principis vnde geris.)
Illic vota tamen pro ſponſi concipe tædis,
Vt ſint coniugij proſpera fata mei.
At ſi carminibus licet addere triſtia lætis,
Accipe mærori quæ tibi præſul erunt.

Suſtulit indigno mors funere nuper Eraſmum,
Perdidit ô quantum Teutona terra decus,
Illius aſſeruit nobis facundia laudem,
Roma prius viuo quàm CICERONE *tulit:*
Barbariemq́; rudem noſtro quibus expulit æuo,
Inuicto calamo ſcripta diſerta dedit.
Illius vbertas, & diuitis aurea linguæ
Inſtar inexhauſti copia fontis erat.
Hei mihi, quanta nouem fecerunt damna ſorores:
Publica res quali concidit orba viro.
Ille beatorum ſed viuit ſede receptus,
Et capit in CHRISTI *gaudia vera ſinu,*
Cuius magna ſacri pandens oracula verbi
Reddidit eloquio lucidiora ſuo.
Tutus ab iniuſtis eſt detractoribus illic,
A' quibus infando multa dolore tulit.
Deſpicit inuidiam, nouitq́; quod æquius olim
De ſe iudicium poſteritatis erit.
Proſequar hæc alio ſed tempore fata querelis,
Me noua lætitiæ iam dare ſigna decet.
Condita non triſti gratetur epiſtola verſu,
Amplior acceſſit quod tibi nuper honos:
Quodq́; ſuprema tenes ſacræ faſtigia ſortis,
Inclita Sarmatiæ Rex vbi ſceptra gerit.
Euehit indignos fortunaq́; tollit in altum,
Sæpe malis amplas cæcaq́; præbet opes.
Hæc tua ſed meruit pietas, hæc præmia virtus:
Nemo magis tanto dignus honore fuit.
Namq; Lycaoniæ quæ ſubdita virginis Arcto,

Terra

Terra Boryſtenidis limite iuncta iacet,
Te vehit inſigni pietatis laude, fatetur
Se nihil ingenio maius habere tuo.
Comprecor his felix vt honoribus ergo fruaris,
Quæ mea ne careant pondere vota, Vale.

AD CHRISTOPHORVM Turcum, Alberti Cardinalis, Archiepiſcopi Moguntini Cancellarium.

ELEGIA V.

MOeſtus eram, nemorũq; dolens ſecreta pete- (bã:
Sæuus amor mœſti cauſa doloris erat.
Triſtia flebilibus iactans ibi verba querelis,
Cur mea, dicebam, vota moraris Amor?
Ante duos annos mihi quæ capienda fuerunt,
Coniugij capiam gaudia quando mei?
Fruge carens an meſſis erit mea ſemper in herba?
Quid iuuat agricolam non reſecanda ſeges?
Aut ego currentis conuertam velæ carinæ:
Tu minus aut longa me puer vre mora.
Hæc vbi queſtus eram, pharetrat⁹ mœſta queren- (tia
Audijt à tergo verba ſecutus Amor.
Atq; ita reſpondens, animo cur angeris? inquit,
Haud procul à portu iam tua nauis abeſt.
Sextus vbi gelido venturi menſe Nouembris
Lucifer, Auroræ mane reducet equos:
Cinctus Hymen ſerto redolentis tempora myrti,

Tunc tibi lucentem præferet igne facem.
Hactenus : et celeres mouit, quibus vtitur, alas :
Eq; meis oculis præpes abiuit Amor.
At mihi quando tori iam fœdera ſponſus inibo,
Nullus amicorum gratior hoſpes erit,
Quàm tu, dulce meum decus, ô chariſſime : nemo
Plura voluntatis quo mihi ſigna dedit.
Ardua quæ nunquam tetigiſſem limina regum,
Auſpice ſunt Muſis te patefacta meis.
Ob tua complexus ſtudia immenſumq; fauorem,
Me fuit ALBERTVS *præſul amore ſuo :*
Quo generoſa nihil Germania Principe maius,
Nec ſacra Romanæ Curia ſedis habet.
Te meus expectat ſocer, & quicunq; frequentant
Saxonicæ docti culta Lycea ſcholæ.
Quin & Apollineæ nectunt Daphneide Lauro
Florida venturo iam tibi ſerta Deæ.
Si vacat, ergo tua precor vt cum coniuge lætus,
Ad thalami venias gaudia Turce mei.

AD CHRISTOPHORVM Carleuitium, Georgij Ducis Saxoniæ Præfectum.

ELEGIA VI.

BLanda coëgit amor teneræ me verba puellæ
Dicere, coniugio nupta fruêre meo.
Iamq; vocatus Hymen aderit, dulcisq; pudicum
Coniugis intrabit ſponſa cubile ſui :

Lux

Lux vbi, quam toties ego ſpe votiſq; petiui,
Orta pruinoſi ſexta Nouembris erit.
Miſſus ab ALBERTO *legatus præſule Turcus*
Pars erit hic pompæ, ſpero, decuſq; meæ.
Nec minus has cupio, iuuenis clariſſime, tædas
Ornet vt inſigni ſplendor honore tuus.
Iure ſodalitij primis tibi iunctus ab annis,
Hic quoq; FRANCISCVS *Vinarienſis erit:*
Inter amatorem qui me, nuptamq; puellam,
Legitimi ſanxit fœdera caſta tori.
Dulce nec hinc aberit Charitũ decus atq; lepôrum,
Grande ſaginati Cario ventris onus:
Qui vaga ſcrutatus reuoluti ſidera cœli,
Coniugij dicet fata futura mei,
An Venus, & noſtro ſit Iuppiter æquus amori:
Inſpicietq; cauæ ſigna notata manus.
Ergo meus inter conuiua futurus amicos
Huc ades, vtq; queas ſoſpes adeſſe, Vale.

AD DAMIANVM A' Gois, Luſitanum.

ELEGIA VII.

QVæ tibi miſſa ferunt optatam verba ſalutẽ,
Condita ſunt numeris hic Damiane meis,
Pandit vbi doctis hederæ cultoribus Albis,
Sacram Gorgonei flumine fontis aquam.
Si fortaſſe tuas nondum peruenit ad aures,
Hinc procul ex aliqua nuncia fama loco:

Dulcibus

Dulcibus illecebris captum, formaq́; puellæ,
Me tener vxorem ducere iuſſit Amor.
Quid tibi legitima cum coniuge forſitan inquis?
Nil niſi fœmineus iurgia lectus habet.
Libera me Veneris ſine munere vita iuuabat,
Et ſacra coniugij iura peroſus eram.
Ante meos oculos adducto conſtitit arcu
Promta ferens dextra tela Cupido manu.
Cumq́; meum volucri fixiſſet arundine pectus
Tunc ita, cur vitam cœlibis, inquit, agis?
Solus an odiſti connubia? ſolus amorem?
Nulla tenet ſobolis, te neq; cura tori?
At ne ſacra meæ contemnas numina matris,
En graue traiecto pectore vulnus habes.
Riſit: & oſtendens forma præſtante puellam,
Hæc tua, dicebat, ſi cupis, vxor erit.
Illico corripuit mihi ſubdita flamma medullas,
Inq́; meo ſedit corde receptus amor.
Deniq; ſuccenſus ſic igne Cupidinis arſi,
Feruida Trinacrijs ardet vt Aetna iugis.
Difficilem cupido nec ſe præbebat amanti:
Annuit optatis virgo rogata meis.
Sexta pruinoſi cum lux erat acta Nouembris
Dulcia percipiens gaudia nocte tuli.
Tunc, mihi deſpondit quam pronuba Iuno, puellam
Legitimo functus munere iunxit Hymen.
Quid lætos referam plauſus, aut glorier illo
Tempore contigerit quàm mihi magnus honor.
Ad mea Legatos miſit connubia Princeps,

Nobile

Nobile qui Mogi nomen ab vrbe gerit.
Quiq; vetuſta potens Sueuorum regna gubernat,
Ampla dedit ſponſæ Marchio dona meæ.
Nec minus egregio teſtati munere vates,
Lætitiæ nobis ſigna dedêre ſuæ:
Per quos Argolicis & vocibus vſa Latinis
Muſa meo cecinit carmina digna toro.
Mollibus hæc elegis tibi ſignificanda putaui,
Eſſet vt ardoris cognita flamma mei.
Cætera de noſtris ſcitabere rebus ab iſto,
Qui procul adueniens hæc tibi ſcripta tulit.
Summos ille mihi fuit intimus inter amicos,
Omnia deq; meis cognita rebus habet.
Longior à nobis veniſſet epiſtola, ſi non
Scribenti calamum ſurripuiſſet amor.

AD ERASMVM EBNERVM Noribergenſem, de Cometa, qui menſe Auguſto conſpectus eſt, Anno M. D. XXXI.

ELEGIA VIII.

HAec tibi Saxonicis Ebnere Sabinus ab oris,
Imparibus mittit condita verba modis.
Hinc, vbi fulgenti ripas interlitus auro
Albis ad Arctoas cornua flectit aquas.
Menſis agebatur, Nemeæi terga leonis
Quo rapidis feruens Cynthius vrit equis:
Terribilem diro cum vidimus igne Cometen,

Nubi-

Nubibus infelix exeruiſſe caput.
Se negat huic ſimilem vidiſſe prioribus annis
Tota Lycaonio ſubdita terra polo.
Solis ab occaſu flammas ſpargebat ad ortum,
Bis ſpacio denos conficiente gradus:
Nec rutilo ſolitum ducebat ab igne colorem,
Miſtus in ardenti corpore pallor erat.
Tempore quo ſurgunt variantia ſidera cœlum,
Horrida diffuſis extulit ora comis.
Poſtq; duas imo caput æquore condidit horas,
Quo ſolet occiduos mergere Phœbus equos.
Illinc, octipedis feruent vbi brachia cancri,
Præcipiti motus turbine fecit iter:
Longaq; fumoſo tulit huc veſtigia paſſu,
Aequat vbi nocti pendula libra diem:
Hic Aſtræa tuo geminas cum ſidere lances
Ambuſtumq; ſuo torruit igne Iouem.
Præuia veloci curſuq; ſecutus in Auſtrum
Terga recedentis Martis ab axe fuit:
Donec in obſcuras moriens euanuit auras,
Lumine ſopitas deſtituente faces.
Exitus oſtendet quibus hoc fatale minetur
Sidus, & ingentis conſcia ſtella mali.
Aut procul adductos Germania ſentiet hoſtes,
Principis aut magni funere triſtis erit:
Aut proprio tinctas fœdabit ſanguine dextras,
Motaq; ciuili bella furore geret:
Nuper vt agreſti cum ſanguine rura madebant,
Ortus & inſana plebe tumultus erat.

Semper

Semper adhuc diri quoties arſêre cometæ,
Certa ſecuturi ſigna fuêre mali.
Vertat in immanes vtinam Deus omina Turcas,
Qui noua Pannonicis gentibus arma parant:
Rurſus et Auſtriacas bellum meditantur ad oras,
Marte ſubacturi Teutona regna ſuo.
Quod niſi falſa mouent vatum præſagia mentes,
Haud procul optatam ſuſpicor eſſe diem.
Germano domitos qua Marte videbimus hoſtes,
Ferrea captiua vincula ferre manu:
Atq; triumphatas Helles Athamantidos vrbes,
Mite ſub inuicti CAESARIS *ire iugum.*
Hæc precor eueniant optatis omina rebus:
At quoq; veſtra noui Gallia ſi quid habet,
Huc ferat à Ligeri flauentes Albis ad vndas
Nuncia ſermonis littera miſſa tui.

AD CARDINALEM Petrum Bembum.

ELEGIA IX.

N*Vncius Auſonia qui venit ab vrbe Quirini,*
Huc tua Bembe mihi verba legenda tulit,
Vrbs qua Danubij flauentibus adiacet vndis,
Veliuolæ clarum nomen adepta ratis:
Nunc vbi ſceptrigeri diuo cum Cæſare Reges,
Pax vt in Europa conſtituatur, agunt.
Non ita gaudebat quæ triſtia carmina vates
Ad maris Euxini condidit exul aquas.

Dulcibus

Dulcibus accipiens ab amicis quando ſalutem,
Legit honorati verba diſerta viri:
Ut iucunda mihi diffudit epiſtola vultum,
Non dubiam fecit quæ mihi lecta fidem.
Nomen inoblito te pectore ferre SABINI,
Ex animo necdum me cecidiſſe tuo.
Infinita dedi iucundæ baſia chartæ,
Læticiam geſtu teſtificante meam:
Atq; ita, diſperеam triſti modo funere, dixi,
Hac mihi grata magis littera ſi qua fuit.
At quod agis mecum, fera dum diſcordia ſerpit,
Quæ ſummi lacerum carpit ouile DEI:
Ne grauer afflictis fidei ſuccurrere rebus,
Et placidæ ſtudium pacis vt ipſe iuuem:
Non his ſufficio quamuis ego rebus, agendis,
Eſtq; meis impar viribus iſtud onus,
Omnes docte tamen conatus BEMBE *parabo,*
Ipſe quibus paci conſuluiſſe queam.
Vulnera diſſidij qua conuenit arte leuabo,
Summaq; cura mihi relligionis erit.
Ac niſi reſtituat concors modo gratia pacem,
Obruet heu noſtrum quanta procella caput?
Sentiet hoſtilem diſcors Germania Turcam,
Et magni amittet nominis orba decus.
Quin hæ diſſidijs labefactæ triſtibus artes,
Funditus euerſa cum pietate ruent.
Iam mea, quæ vario celebrabat carmine Reges,
Territa fatali tempore Muſa ſilet:
Ut, Notus inſano ſiluas vbi turbine perflat,
Daulias

Daulias occluſo gutture mæret auis,
Atra ſed obducunt non ſemper nubila cælum,
Ire ſolet pulſa nube ſerena dies.
Horrida tempeſtas nec tempore ſæuiet omni,
Quæ modò perturbat commoda noſtra malis.
Hos DEVS *optata ſedabit pace tumultus,*
Cæſare tranquillos efficiente dies.
Muſica tum rurſus me tangere plectra iuuabit,
Carmina quæq; legas, his meliora, canam.

AD LVDOVICVM
Beccatellum Bononienſem.

ELEGIA X.

SOl duodena regit qui ſigna volubilis anni,
Signiferi medium penè peregit iter:
Ex quo Danubij gelidum flauentis ad amnem,
Hic procul à patria ſede remotus ago.
Iam deſiderio me flebilis afficit vxor,
Pignore quæ noſtri dicitur orba tori,
Triſtibus & lacrimis natam lugere ſepultam,
Eius ab vberibus quam fera Parca tulit.
Ergo vbi roriferæ noctis dimouerit vmbram
Candida lucifero cras oriente dies,
Hoſpita Boiorum deſcendens arua relinquam,
Et patriæ repetam dulcia rura meæ.
Cæſar inutilibus terat hîc conuentibus æuum,
Tædia me cogunt longa redire domum.
At mihi quem concors animorum gratia iunxit,

Docte ſodalitij pars Ludouice mei:
Quemq;, velut Pyladen Agamemnone nat⁹ amaui,
Iamq; dolens triſti corde relinquo: Vale.
Diuidimur vaſtis terrarum tractibus ambo,
Viuere quàm vellem nos propiore loco.
Nubifer his longè iacet Apenninus ab oris,
Sub gelidis cuius natus es ipſe iugis:
Aemilioq; nimis diſtat procul Odera Rheno,
Odera flauentes accolo cuius aquas.
Fortè Lycaoniam nunquam rediturus ad Arcton,
Conſpicies oculis lumina noſtra tuis.
Ecquid enim veteri regnata Tuiſcone tellus,
Huc retrahat gelidā te quod ad Arcton, habet?
Non, vt in Italia, cultis hic myrtus in hortis,
Non citrio fragrans ſpirat odore nemus.
Frondea creſcenti tentoria ſurgere buxo,
Eq; maris nuſquam rore theatra vides,
Cerea ſed tantùm vel pruna, vel educat vuas,
Si quis habet raras cultior hortus opes.
Tu quoq; , magna licet Romæ mihi cura videndæ,
Vix oculis poſthac conſpiciêre meis.
Non ego ferre graues æſtus ſub Sole recuſo,
Non me longinquum carpere tædet iter:
Nec calcare niues piget: aëriasq; per Alpes
Inuia præruptis ſcandere ſaxa iugis.
Sed thalami conſors, ſed dulcia pignora lecti,
Me procul à patrijs ſedibus ire vetant.
Ante tamen viuus mea ſpiritus oſſa relinquet,
Abſentis nequeam quàm meminiſſe tui.

Ipſe

Ipſe meos inter numerabere primus amicos,
Vſq; adeo tecum viuere dulce fuit.
Redde vicem, & longè tepidum ſubmotus ad au-(ſtrum,
Tu memori noſtrum pectore nomen habe.
Inciderit quoties & mentio facta SABINI:
Ille mihi eſt fratris iunctus amore, refer.
Quin & vbi dominam venies ad Tybridis vrbem,
Præſtantes habitant qua tot in vrbe viri:
Auſonios vates mihi conciliabis amicos:
Carminis autores carminis autor amo.
Fronde triumphali redimitum tempora Vidam,
Quem tulit Eridani iuncta Cremona vadis.
Blandaq; Naſonis referentem carmina Molſam,
Cuius habet ſimiles vix Elegia modos.
Nec non Flaminium, cuius lepidiſſima vatis
Omnes inſigni carmina laude ferunt.
Inprimis verò BEMBVM *ſaluere iubebis,*
Inclita quo gaudet Flamine Roma ſacro.
Adriacæ BEMBVM *gentis decus, Attica cuius*
Verba, velut dulci nectare tincta, fluūnt,
Hiſtorico cuius calamo pater Adria tantùm
Ob populi debet facta legenda ſui:
Tybridis vrbs quantum Patauino debet alumno,
Romuleos calamo qui celebrauit auos.
Anglorum veteri natumq; propagine Polum,
Cui triplicem linguam docta Minerua dedit.
Et Ciceroneo Sadoletum more loquentem,
Facundo Charites cuius in ore ſedent.
Ac tot Aleandrum linguarum dotibus auctum,

Cinxit Apollinea qui mihi fronde comas.
Omnibus his igitur me commendabis, & horum
Ipſe ſalutabis nomine quenq; meo.
Mollia ſic ducant gelidas te fata per Alpes,
Sic patriæ ſoſpes reſtituare tuæ.

AD GHRISTOPHORVM Turcum.

ELEGIA XI.

Ecquid adhuc ſæua correptus febre laboras?
Torret vt ardenti quæ tua membra foco:
Horror & algentes tibi frigore concutit artus?
Mox vbi deſtituit feruidus oſſa calor.
Bis ceſſante ſuas finiuit voce querelas,
Cecropis Iſmarium quæ gemit ales Itym:
Biſq; ſeges demeſſa fuit, cum languidus ægro
Semper & affecto corpore Turce iaces.
Iamq; ſeneſcenti tabeſcis, vt audio, morbo,
Robur & ætatis concidit omne tuæ.
O' vtinam pro te quantumuis dura liceret
Fata per alternas ſuſtinuiſſe vices:
Ipſe libens aliqua morbi te parte leuarem,
Ne tantis æger conficerere malis.
Namq; voluntatis mihi talia ſigna dediſti,
Vt tua ſit potior vita ſalute mea.
At tu, quarta tribus furijs ſoror addita, tandem
Ipſa fatigato corpore febris abi.
Quid iuuat inſontem crudelibus vtere flammis?
Suppli-

Supplicium hoc debent, qui meruêre, pati.
Non hunc, Enceladi ducis impia caſtra ſecutum,
Conſtat in æternos arma tuliſſe Deos.
Cur genus humanum nullo diſcrimine torques?
Si tibi fas, homines perdere: perde malos.
Illos conficias, Epicuri ſcita profeſſi
Ludibrio nomen qui pietatis habent.
Vos ô Pïerides, vos ſi medicamina noſtis,
Quæſo laboranti ferte ſalutis opem.
Pæoniæ creſcunt in odoris vallibus herbæ,
Celſus vbi gemino mons petit aſtra iugo:
Emanatq; ſacro fons ex Helicone ſalubris,
Fecit Abantiadæ quem pede regis equus.
Illinc Pegaſei vos pocula ferre liquoris,
Plenaq; odorato flore caniſtra decet.
Ah prohibete nefas mites prohibete puellæ,
Afferat ægroto ne fera parca manus.
Veſter honos agitur: veſtros hîc iuuit alumnos,
Officio ſemper demeruitq; ſuo:
Qui ſi conciderit, morboq; peribit acuto,
Nobis Mecœnas vatibus ecquis erit?
Omnibus ex hedera voueo thymbraq; coronas,
Si veſtra incolumis reſtituetur ope.
Hæc ſi vota tuæ nil proſint Turce ſaluti,
Attamen optati ſigna fauoris habent:
Declarantq; meum, quo te complector, amorem:
Meq; tuam triſti mente dolere vicem.
Et licet, affecto dum corpore deficis æger,
Sit tibi conditio ſortis acerba tuæ:

Fer tamen hanc animo non indignante ruinam,
Quam tua concuſſa vita ſalute facit.
Ortus es, vt mundi ſubiectus caſibus eſſes,
Nullus in hoc expers funeris orbe fuit.
Vel citò vel ſerò, vitam mors omnibus aufert,
Quæ tibi ſunt æqua mente ferenda, feras.
Adde quod egiſti melioris tempora vitæ,
Noſtraq; ſunt tantis ſæcula plena malis.
Aerumnas hominum ſi quis conſideret omnes,
Triſte ſit vt nobis viuere: dulce mori.
Aſpice, quæ Regum diſcordia, reſpice ſurgat
A' malè pacatis quanta procella Getis.
Te DEVS *in tanto vult hoc diſcrimine rerum,*
Fortè ſecuturis eripuiſſe malis.
Ergo valetudo tibi non erit ægra dolori,
Te DEVS *hinc poſcens ad meliora vocat.*
Afferet æternam vitæ iactura ſalutem,
Flebilis optatum mors tibi munus erit.
Illud quinetiam de me ſolamen habebis,
Poſt obitum, ſi non vtile, dulce tamen:
Quod non decedes ex hoc inglorius æuo,
Proſequar æterno funus honore tuum.
Soluit vt erepto Pelignus iuſta Tibullo
Naſo, ſoluturus ſic tibi iuſta feram.
Neu quis prætereat tua neſcius oſſa viator,
Extabunt elegis ſaxa notata meis.
Verùm, ſiue graui morbo releuaberis æger:
(Namq; Deus morbo te releuare poteſt.)
Siue (quod auertant ſuperi) ſpes nulla ſalutis

Reſtat

Reſtat, & eſt vitæ meta peracta: Vale.

AD GERMANIAM.

ELEGIA XII.

QVo tua bellatrix abijt Germania virtus?
Diſſimilis noſtro tempore facta tui.
Vindelicis olim pepuliſti finibus Hunnos,
Imperium magno cum ſub Othone fuit.
Ad Solymas arces victricia ſigna tuliſti,
Sceptriger imperij cum FRIDERICꝰ *erat.*
Nunc procul à Tanaï ducentes agmina Turcæ,
Danubij ferro depopulantur agros:
In tua graſſatur terrarum viſcera prædo,
Auſa nec hoſtiles es cohibere manus.
Te quibus oſtentas, nunc vtere grandibus haſtis,
Et quibus in circo ludicra bella geris:
His animoſa pias haſtilibus aſſere gentes,
Si quid in audaci pectore Martis habes.
Ah pudeat Scythicis egreſſum finibus hoſtem,
Militiæ nobis præripuiſſe decus.
Mollia dum ſequimur nos deſidis ocia vitæ,
Aſpera bellator prælia Turca facit.
Dum cane venamur lepores, aut cuſpide damas
Figimus, ille ſuo milite regna capit.
Deniq; nos tantùm ſine ſanguine ludimus armis,
Ille gerit forti ſeria bella manu.
At generoſa tuis Germania conſule rebus,
Coge pharetratos vertere terga Getas.

Ipſa tuas vrbes è faucibus eripe lethi,
Et vetus imperij marte tuere decus.
Si ſecura mali non profligaueris hoſtem,
Triſtia crudeli vulnera clade feres.

AD ILLVSTRISSIMVM Principem Ioachimum II. Electorem, Marchionem Brandeburgenſem, de inſtaurato Gymnaſio Francofordiano.

ELEGIA XIII.

Hoſpes ab exilio reuocatas Odera Muſas,
Inſtaurare ſua gaudet in vrbe choros:
Vnde fugata nouem cum Phœbo turba ſororum
Nuper, barbarie regna tenente, fuit.
Nam modo tempus erat, doctas profitentib. artes
Nullus habebatur quando Deabus honor:
Ingenioſa rudi ſordebant carmina vulgo,
Spreta Meduſæi numina fontis erant.
Tunc procul excedens hac Delius vrbe receſſit,
Vertit & exilio turba nouena ſolum.
At res iſta tibi magnum IOACHIME *dolorem*
Attulit, Heroi nec toleranda fuit.
Ac patriæ poſtquam tibi tradita cura regendæ,
Artibus ingenuis eſt reuocatus honor.
Barbaries dedit acta fugam, dulceſq́; Camœnæ
Auſpicijs Princeps huc rediêre tuis:
Iamq́; frequentatur ſchola, quæ deſerta iacebat,

Aonias

Aonias docta pube colenſq; Deas.
Nec ſtudioſa cohors, Heliconiadesue puellæ,
Hoſpitio poterant commodiore frui.
Summa racemifero veſtit iuga collis amictu,
Sub quo Pieridum colle theatra iacent.
Talia nimirum loca ſunt gratiſſima Muſis,
Quæ viridi cinctus palmite Bacchus amat.
Nec liquidi deſunt fontes, qui murmure rauco,
Per iuga frondenti conſita vite fluunt.
Actus ab vmbroſa per acernos valle canales
Fons ruit, ac dulces eiaculatur aquas:
Inde quod erumpens pulchre fluat vnda, vocauit
Callirhoë fontem nomine Nympha ſuo.
Nec minus hauſta ſacros hæc efficit vnda Poëtas,
Quam vel Gorgonei fons celebratus equi.
Hanc Eobanus aquam bibit Heſſus: et acer eodem
Dicitur Huttenus fonte leuaſſe ſitim.
Fontibus adde lacus, & ſtagna virentia muſco,
Innumero quorum piſce natantur aquæ.
Labitur obliquis hic flexibus Odera, cuius
Altera Lenæo palmite ripa viret:
Frondibus vmbroſæ prætexitur altera ſiluæ:
Vtraq; montanis vndiq; cincta iugis.
Odera, quo nullus piſcoſior irrigat amnis
Teutona Vandalico rura propinqua ſolo:
Perſpicua ſub cuius aqua, vitreoq; profundo
Humida formoſæ Naiades antra tenent.
Quid molles referam viridanti gramine campos,
Florida qui certant vallibus Enna tuis?

Hic iuuat æſtiuum captare ſub arbore frigus,
Igneus Erigones cum canis vrit agros:
Et volucrum dulces audire per auia cantus,
Pulſa quibus mœſti cura doloris abit.
Floribus hic texunt operoſæ ſerta Napeæ,
Hic agitant Satyri læta per arua choros.
Vrbs quoq; diues opum: varias huc aduena merces
Sulcato æratis puppibus amne vehit.
Accedit populi cultus, non qualis ad Arcton
Eſſe, ſed Italica qualis in vrbe, ſolet.
Incola nec ſimiles habitat magalibus ædes:
Magnificæ oſtentant ardua tecta domus,
Quarum ſumma gerunt tales faſtigia pinnas,
Quales magnorum priſca theatra Ducum.
Hectorei verò poſuerunt mœnia Franci,
A quibus vrbs clarum nomen adepta tenet.
Ergo quod hic dulci frondent iuga conſita Baccho,
Lætaq; fontanis arua rigantur aquis:
Vrbsq; viris opibusq; potens, quod rebus abundat
Omnibus, ac turpi ruſticitate caret:
Gratior exulibus, magis optatusq; Camœnis
Nullus in arctoo contigit orbe locus.
Friuola quinetiam niſi ſunt oracula Phœbi,
Gymnaſium magni nominis iſtud erit.
Inclita nam reduces Muſæ cum templa ſubirent,
In quibus hic artes turba profeſſa docet:
Ipſe futurorum non inſcius augur APOLLO,
Tales ore dedit vaticinante modos:
Soluite mœſticiam, triſtes iam ponite curas,

Quæ ſacra liquiſtis Phocidos arua Deæ:
Non minus hæc olim clarū loca nomen habebunt,
Ardua Parnaſi quàm iuga montis habent.
Innumeros iuuenes terrarum ex omnibus oris
Alliciet ſedes huius amœna loci.
Hac procul auroræ roſeo ſurgentis ab ortu
Dulcia viſuri Pannones arua petent.
Nobilis inſignes huc Iſtula mittet ephebos,
Huc Rheni properans accola carpet iter.
Balthica permenſi venient huc æquora Cimbri,
Quiq; bibunt flaui Saxones Albis aquam.
Deniq; vix capient ſtudioſos atria cœtus:
Ad mea concurſus limina tantus erit:
Hauriet hîc varias artes linguasq; iuuentus,
Ritè colet numen quæ venerata meum.
Aut celebres diſcet vates æquare canendo,
Quos olim Latium, Græcia quosq; tulit:
Aut ſontes grauibus legum compeſcere pœnis,
Ciuica pro trepidis armaq; ferre reis.
Aut medicaminibus triſtes depellere morbos,
Aut vaga ſiderei noſcere ſigna poli.
Omnibus hæc ſtudijs ſchola ſic florebit, vt olim
Cecropis vrbs ſtudijs floruit aucta meis.
Talia fatidico Latonius edidit ore:
Quæ rata non dubiam ſunt habitura fidem.
Scilicet externis procul è regionibus ingens,
Confluit huc doctas turba ſecuta Deas.
At tu macte tuis virtutibus optime Princeps,
Dulcia qui Muſis ocia agenda facis:
Propa-

Propagasq́; artes, quibus emolleſere mores,
Et fera duriciem ponere corda ſolent.
Sic melius tota de poſteritate mereris,
Aonidum reparas quod IOACHIME *dec⁹:*
Alter ab Heſperidum quàm ſi Tirynthius hortis
In patriam referas aurea mala tuam.
Quare magnificis extollent laudibus omnes,
Immenſoq́; tuum nomen in orbe canent.
Omnibus à doctis celebrâbere, Tuſcus & olim
Mecœnas atauis regibus ortus eques.
Viue nouenarum columen Ioachime ſororum:
Vtq́; diu florens ſit ſchola noſtra: Vale.

GEOR-

GEORGII SABINI BRANDEBVRGENSIS ELEGIARVM,

Liber Quartus.

AD CARDINALEM Petrum Bembum.

ELEGIA I.

Ille Sabinorum qui gaudet nomine vates,
Te procul à Viadri Bembe ſalutat aquis,
Cuius ad algentes ludit modo carmina ripas,
Aoniæ tangens plectra ſonora lyræ.
Si fortaſſe rogas, quibus amnis hic erret in oris,
Teutona Vandalico ſeparat arua ſolo:
Quemq; alias Viadrum Germania nuncupat, idem
Dictus ab indigenis Odera nomen habet.
Sed moror ipſe tuas longis ambagibus aures,
Accipe noſtra procul quid tibi Muſa ferat:
Annua fortè dies aderat, cum priſca biformem
Tybridis vrbs Ianum deuenerata fuit,
Prouidus vt cœli cuſtos emittere pacem,
Et rigida vellet condere bella ſera.
Mœnibus exieram ſolus, vinetaq; luſtrans,

Per niue candentes ingrediebar agros:
Verſabamq́; graues mœſto ſub pectore curas,
Temporis expendens triſtia fata mei:
Ut iuga Dalmatiæ, ripasq́; binominis Iſtri,
Turca Pelethronijs depopuletur equis.
Arma nec Europæ capiant vltricia reges,
Effera gens quorum Marte domanda fuit.
Ergo trahens imo ſuſpiria corde, fremebam,
Hæcq́; dabam gelidis verba ferenda notis:
Nunc ego Dircæus vates, fidibusq́; canoris
Inclitus Oeagri filius eſſe velim:
Non vt aues, rigidasq́; feras, nec ſaxa, vel ornos
Ducere, ſed regum corda mouere, queam.
Dicite ſumma quibus rerum conceſſa poteſtas,
Veſtra quis ignauus pectora torpor habet?
Quod non indomitum bello compeſcitis hoſtem,
Cuius Pannoniam dextera cæde replet.
Me miſerum, quantas clades hic barbarus orbi
Intulit, eſt quarum commeminiſſe dolor.
Aeoliæ domitis mare Thracibus abſtulit Helles,
Captaq́; Byzanti mœnia victor habet.
Phœnicum vaſtauit agros, quæq́; altus opacat
Florida palmifero vertice rura Thabor.
Cædibus impleuit ſeptemplicis oppida Nili,
Ac te Carpathio marmore cincta Rhodos.
Sæuit in Iſtricolas iam nunc, Budaq́; potitus
Auſtriacis prædam finibus hoſtis agit.
Ne fera prædonis victoria longius iret,
Cura pijs Ducibus ſuſcipienda fuit.

Græcia

Græcia ſi rapta Menelaï coniuge bellum
Geſſit, & eſt hoſtem fortiter vlta ſuum:
Cur cæleſtis erunt Chriſti ſine vindice gentes?
Nullus an innocui ſanguinis vltor erit?
Proq; tot abductis hominum, cæſiſq; piorum
Millibus, Europam ſumere bella piget?
Heu quanto miſeri gemitu ſuſpiria ducunt,
Diripuit quorum barbara turba lares:
Quiq; manus vincti duris poſt terga cathenis,
Verbera coguntur tortaq; lora pati:
Quod non ſacrilegi Mahometi numen adorant,
Te ſed adorantes optime CHRISTE *colunt.*
Ah ſi fata darent reduces hoc tempore reges,
Francia quos olim, Sueuia quoſue tulit:
Non ita falcato ſæuiret acynace paſſim,
Mæſtaq; crudelis funera præda daret.
Fortibus indomitos Auares compeſcuit armis
Magnus ab Hectoreis CAROLꝰ *ortus auis:*
Atq; Saracenis, qui Betica regna tenebant,
Heſperij captas orbis ademit opes. (cauit:
Primus in Armenia FRIDERICVS *caſtra lo-*
Ad Solymos alter trans mare ſigna tulit.
Hæc decus Heroës quondam ſibi laude parabant,
Inſitus hic animi regibus ardor erat.
Non vt diſſidijs ciuilibus arma mouerent,
Exitioq; ſuos Marte furente darent:
Sed procul arcentes vt auitis ſedibus hoſtem,
Pro patriæ gererent bella ſalute ſuæ.
At modò nulla gerunt niſi bella domeſtica reges,

Suſtinet

Suſtinet ex Ducibus prælia nemo foris.
Alter in alterius ſic viſcera ſæuit, vt olim
Gens quæ Cadmeo ſemine nata fuit.
Efferus interea graſſatur Turca per orbem,
Qui contundendus fulmine martis erat:
Templa prophanatis & diſijcit impius aris,
Stupraq; cum ſæua cæde nefanda facit.
Non ſic acta furit rabie Gangetica tigris,
Si qua vel eſt catulis orba leæna ſuis:
Nuper vt ille furens, violentis ſæuijt armis,
Hic vbi Pannoniam Noricus Iſter adit.
Sepibus infantum ſuffixa cadauera pendent,
Vbera matronis enſe reſecta iacent.
Nec tamen è ſummis Europæ regibus vllum
Afficit, & clades hæc miſeranda mouet.
Felices animæ, noſtro quibus attulit æuo
Funeris extremam mors properata diem:
Ne Geticos metuant arcus, poſſintq; ruentis
Excidium patriæ triſte videre ſuæ.
Hæc vbi verba leues iactabam queſtus ad auras,
Iamq; petiturus mœnia rurſus eram.
Ecce bifrons, alto delapſus ab æthere, Ianus
Aſtitit: ancipiti territus ore fui.
Vtq; tremit ventis agitata paluſtris arundo,
Sic mea concuſſit luridus oſſa pauor.
Illi Sithonia candens niue barba rigebat,
Aegoceri tectum vellere corpus erat:
Dextera geſtabat baculum manus: inq; ſiniſtra
Clauis, qua ſuperûm panditur aula, fuit.

Vtq;

Utq; niues humeris, gelidos excuſſit & imbres,
Anteriore loquens hos dedit ore ſonos:
Deſine mirari ſolos quos FRANCIA reges,
Quosúe potens olim Sueuia marte, tulit.
Nondum tota iacet virtus extincta, ſuperſunt
Hoc fera quos acuent tempore bella Duces.
Ecce ſuis quæ nunc Germania diſſidet armis,
Concordi iunget fœdera pace domi:
Troq; focis, arisq;, & libertate tuenda,
Sumpta pharetratis inferet arma Getis.
Affectum miſeris tot cladibus aſſeret Iſtrum,
Graiaq; barbarico ſubdita regna iugo,
Inde etiam ducens longinqua per æquora claſſem
Figet Idumæo clara trophæa ſolo.
Non eſt fractus adhuc rex Ferdinandus, & alter
Auguſti titulum qui modò frater habet.
Hic aget Heſperiæ fortes in prælia gentes,
Ille Bohemorum robore bella geret.
Ergo pone metum, triſtes ac ſiſte querelas,
Quem metuis poſthac non metuendus erit.
Dixit, & in tenues euanidus exijt auras,
Et mea conijciens ſparſit in ora niuem.
At non vana mihi cœleſtis ianitor aulæ
Rettulit, imperij iam coiêre Duces:
Et modò confirmant æterno fœdere pacem,
Omnibus inq; Getas viribus arma parant.
Martia terribili feriuntur tympana pulſu,
Tolluntur medio bellica ſigna foro.
Ex Ducibus verò, quos pugnæ accincta ſequentur

Agmina, ſeptemuir Marchio, primus erit.
Marchio Teutonici pronepos animoſus Achillis,
Virtutis ſpecimen qui dedit ante ſuæ,
Auſtriacis cum te graſſantem depulit oris,
Vertit & in celerem ſæue Tomita fugam.
I, decus imperij, patriæq; tuere ſalutem,
I tua quo virtus te IOACHIME *vocat.*
Te pridem cupidis expectat Achaia votis,
Vt ſemel excutiat triſte redemta iugum.
Manalus inclinat prona tibi rupe cacumen,
Aduentu gaudent Pindus & Oſſa tuo.
Nec metuas enſes, nec ſpicula tincta veneno,
Proſpera ſuſcipies auſpice bella DEO.
Ille tuus protector erit, partoq; triumpho
Vt lætus redeas victor ab hoſte dabit.
At Romana pio quo Flamine curia gaudet,
O ſacer Aonidum nobile BEMBE *decus:*
Te decet hortari Venetos, populumq; Quirini,
Quos tua dulce loquens flectere lingua poteſt:
Omnibus inuadant vt eundem viribus hoſtem,
Subſidio nobis, neu ſuperemur, eant.
Nam velut accurrunt exciti ſedibus omnes,
Cum vagus incenſa Mulciber vrbe furit:
Sic quoq; vos ſumtis accurrere conuenit armis,
Ne rigidis ſimus præda cruenta Getis.
Græcia ſuppetias olim ſi Thracibus iſſet,
Subdita Turcarum non foret ipſa iugo:
Nec modo lugeret ſuperatus ab hoſtibus Iſter
Pæona ſi Danais terra tuliſſet opem.

Quare veſtra niſi vicinos arma iuuabunt,
Triſtia (crede mihi) vos quoq; fata manent.
Nec minus alternæ diſcordia ſemina litis
Tollere, BEMBE *tuæ pars pietatis erit:*
Et ſedare graues motus, quos tempore noſtro
Turbata populus relligione facit.
Nam cum præcipuè Latij ſacer ordo ſenatus
Te colat, inq; oculis vrbs Tyberina ferat:
Optimus aſſertor fidei, pacisq; ſequeſter,
Vulnera fomentis noſtra iuuare potes.
Reſpice quas hominũ reddens pro crimine mortẽ,
Abluit ipſe ſuo ſanguine CHRISTVS *oues:*
Optatamq; gregi paſtorum confice pacem,
Quorum diſſidium triſtia damna parit.
Nam fora dum motis certamina litibus inſtant,
Excubias nullus pro grege paſtor agit.
Deſtituuntur oues & ruptis ſepibus audent
Vndiq; raptores in pecus ire lupi.
Summus in illuſtri Deus hac te ſede locauit,
Ingenijq; tibi flumina larga dedit:
Vt tua conciliet mitem facundia pacem,
Et veræ partes relligionis agat.
Ergo tuos Venetos hortare, tuosq; Quirites,
Vt ſua nobiſcum iungere caſtra velint:
Immanemq; iuuent armis excindere gentem,
Quæ nos exitio, ſit niſi fracta, dabit.
Effice concilium ſimul vt ſolenne vocetur,
Eluceſcat vbi gloria vera DEI.
Id cupit, id votis ardentibus optat, id vnum

Expetit, & CHRISTI te pia ſponſa rogat.

AD IOACHIMVM I. Marchionem Electorem, in expeditionem contra Turcas proficiſcentem.

ELEGIA II.

SIc tibi laurigeros victoria læta triumphos,
Sic tibi conuerſo terga det hoſtis equo:
Suſcipe militiæ Princeps fortiſſime curam,
Pro patria duri ſuſcipe Martis onus.
Et velut, vltorem quem ſenſit Amilcare natus,
Vnicus Aeneadum Scipio murus erat:
Acer vt oppoſuit ſe fortib. HECTOR Achiuis:
Sic patriæ murus ſis IOACHIME tuæ.
Excitet æternæ te laudis ad arma cupido,
Qua ſolet Heroum mens generoſa trahi.
Namq; duces valido patriam qui Marte tuentur,
Hos vt Semideos cernis in orbe coli.
Exacuant etiam te ſæua pericula, nobis
Inſtant à trucibus quæ metuenda Getis.
Hoc igitur patriæ non ſolùm gloria bello,
Sanguine maiores quam peperêre ſuo:
Sed quoq; libertas, quam ſi Germania perdet,
Impia ſacrilegi ſerua latronis erit.
Scilicet impuris cogetur dedita ſacris,
Veri ludibrio nomen habere DEI.
Aſpice Pannoniam, quæ nunc ſubiecta tyranno,

Cogitur in templis multa nefanda pati.
Ante colebat vbi CHRISTVM *ſolennib. aris,*
(Heu ſcelus) ipſe locũ nunc Mahomet⁹ habet.
Eripe nos igitur crudelibus eripe Turcis,
Iuſtaq; pro patrijs ſuſcipe bella focis :
Aſſere Chriſtiadum cum libertate ſalutem,
Atq; redemtoris templa tuere tui.
Hoc rogat, hoc ſeries exoptat longa nepotum,
Quæq; cupit naſci libera, quæq; mori.
Clarorum hoc animæ poſcunt maneſq; virorum,
Pro patria vitam qui poſuêre ſuam.
Deniq; captiui tenſis ad ſidera palmis,
Hoc mœſto gemitu, nocte dieq; petunt,
Hinc procul à noſtris abductos finibus atrox
Quos inſtar pecudum fuſtibus hoſtis agit.
At tu magnanimi Ducis annue fortibus auſis,
Aeterni ſoboles vnica CHRISTE *patris.*
Non fera bella gerit ſcelerati more tyranni,
Pro populo vindex induit arma tuo.
Illius à cunctis vitam defende periclis,
Quæ dubij præceps alea martis habet.
Tu validas illi vires, animumq; miniſtra,
Frangat vt audaci barbara tela manu.
Qualiter inuictus cœleſti robore SAMSON,
Mota Philiſtæis contudit arma viris.
Sacrilegis verò Turcis immitte pauorem,
Quo dent in celerem terga cruenta fugam :
Non ſecus Iſacidis ac bella gerentibus hoſtes
Verſa repentino terga dedêre metu.

Quod precor, eueniet: neq; enim ſine numine, tant⁹
Proſequitur populi te IOACHIME *fauor,*
His in diſſidijs patriæq; tumultibus, omnes
Vnanimes gaudent quod tua caſtra ſequi.
Tanta Mycenæus non agmina duxit Atrides,
Concidit Argolica pro duce Troia manu:
Quantas ipſe equitũ turmas, peditumq; cateruas
Maximus imperij nomine ductor agis.
Teutonico cuius languore ferocia creuit,
Nunc tibi Turcarum gens ſcelerata caue.
Iam video Scythici fluuios vndare cruoris,
Corpora ſqualenti cæſa iacere ſolo:
Inq; poteſtatem redigi duriſſima Thracum
Regna, ferus quorum ſceptra tyrannus habet.
Vos & io triſti nunc ſoluite pectora luctu,
Quos in compedibus barbara turba tenet.
Vltor adeſt, qui vos dominorum cæde redemtos
Liberet, ac vinclis eximat, vltor adeſt.
O' quos ille dies plauſus, ô quanta videbit
Gaudia, quæ nullum ſunt habitura modum.
Aſpera finieris lætis vbi bella triumphis,
Vindice tutatus nos IOACHIME *manu:*
Cumq; cathenati reges proceresq; Scytharum
Ante tuos ibunt inclite victor equos.
Aureus hanc vtinam properantibus afferat horis
Lucifer, & celeri Cynthius axe, diem.
At iam tempus adeſt, vt agas in bella cohortes,
Te fera cum lituis tympana pulſa vocant.
I felix, auibusq; moue tua caſtra ſecundis,
Excidat

Excidat imperio te duce Turca ſuo.

CVR SERPENTES exuant ſenectutem.

ELEGIA III.

IVppiter imperium quo tempore cepit Olympi,
Et ſuperis pulſo iura parente dedit:
Sanguine taurorum faciebat ſacra Tonanti
Vulgus, agebatur feſtus in orbe dies.
Iuppiter his motus ſacris, quodcunq; rogarent,
Id fore, iurabat per ſua ſceptra, ratum.
Conueniunt hominum cœtus, omnesq; iuuentam,
Lædere quam poſſet nulla ſenecta, petunt.
Annuit omnipotens, tardumq; vocabat Aſellum,
Quo ſenior Bacchi vectus alumnus erat.
Hæc age dona pijs, dixit, mortalibus affer:
A Ioue mandatum munus Aſellus obit.
Quid tibi cum tali, pecudum turpiſſima, dono?
Te graue lignorum dignius eſſet onus.
Ecce ſitim feſſus dum colligit inter eundum,
Flectit ad irrigui flumina fontis iter.
Quadrupedem vidit qui talia dona ferentem,
Seruator liquidi gurgitis Hydrus ait,
Fluminis huius erit tibi copia nulla bibendi,
Ni mihi, quæ portas tergore, dona dabis.
Heu pecus ignauum, cœleſti nectare munus
Nobilius, vili vendit Aſellus aqua.
Anguibus exuitur mutata pelle vetuſtas,

Triſtia nos ſenio fata premente manent.
At rudibus caueat ne quid committat Aſellis.
Qui bene curatas res volet eſſe ſuas.

DE PVELLA FRANcofordiana.

ELEGIA IIII.

Torrida cum rapidis arderet ſolibus æſtas,
Flauaq; maturis frugibus arua forent:
Virgo ſub arborea capiebat fronde quietem,
Ceſpitis in viridi gramine, propter aquam,
Hic vbi vitiferos allabitur Odera colles,
Feſſaq; dum placido membra ſopore leuat.
Clara quieſcenti vox eſt audita puellæ,
Surge, tibi magnæ, ſurge, dabuntur opes.
Surgit, & attollens excuſſo lumina ſomno,
Haud procul inſignis conſpicit ora viri.
Hic ita, virgo tuum ſi me dignaris amantem,
Diuitijs, dixit, ſola fruêre meis:
Theſaurosq; tibi magnos tellure recludam,
Illa ſub hæc, noſter quiſquis es, inquit, eris.
Cumq; fidem verbis his aſtrinxiſſet amanti,
Priſtina mutatur forma repente viri.
Grandes igne micant oculi, frons torua minatur
Cornua, ſemicaper qualia Faunus habet.
Concipit, his virgo perterrita, mente furorem,
Fertur & humanis ſenſibus orba domum.
Nunc ea compedibus duris & vincta cathenis,
Se Sty-

Se Stygij gazas promere Ditis ait.
Exhibet argentum cuſtodibus, exhibet aurum,
Dextera ſignato nec vacat ære manus.
At niſi præripiant aurum, dextramq; prehendant,
In ſua per buccam viſcera condit opes.
Fallor? an inſolito ſunt plena quod omnia luxu,
Admonet hæc auri prodigioſa fames:
Quodq; Dei ſpreto, mortalia pectora, verbo,
Sola parandarum cura fatigat opum?

AD CHRISTOPHORVM Turcum, de Oratione Iſocratis ad Philippum Regem Macedonum, ex Græca à ſe conuerſa.

ELEGIA V.

CVm tua facundæ mihi gratia cognita linguæ
Eſſet, & ingenij dextera fama tui:
Nec meus auderet ſine Mecœnate libellus
Solus ad ignotas Principis ire fores:
Commendata tuo mea ſcripta fauore putabam
Poſſe ſacro tanti præſulis ore legi.
Ergo vir eloquij clara celeberrime fama,
Te puer his ſupplex verſibus oro meis,
Hic liber ingenuo tibi ſi candore probatus
Dignus honorato Principe viſus erit:
Vt noſtra exhibeas illi non noxia ſcripta,
Mollia cum fandi tempora nactus eris.
Hæc noua quæ Latijs oratio reddita verbis,

Græca ſed, à ſummo Rhetore ſcripta fuit,
Suadet ab Herculeo Macedûm rex natus Amynta,
Aduerſus patriam ne ferat armã ſuam :
Vertat in externas ſed bella domeſtica gentes,
Subdat & Argolico Perſica ſceptra iugo.
Sic tuus hoc vtinam diſcordi tempore Princeps,
CAESARIS *ingenium flectere mite queat :*
In patria gratæ conſeruet vt ocia pacis,
Bellaq; cum diro iuſta latrone gerat,
Qui Ducis Auſtriaci tot cladibus afficit vrbes,
Vaſtat & hoſtili Pannona regna manu :
Seq; triumphato moturum victor ab Iſtro,
Ad liquidas Rheni caſtra minatur aquas.
Si mea (quod ſpero) te iudice ſcripta placebunt,
Atq; videbuntur præſule digna tuo :
Quem damus auguſta precor hunc de pace libellũ,
Vt tua propenſo lingua fauore iuuet.

AD ALBERTVM CARdinalem, Archiepiſcopum Moguntinum & Magdeburgenſem.

ELEGIA VI.

ANte, tuas gelidis qui fluctibus alluit vrbes,
Ad fontem verſis Sala recurret aquis :
Arctousq; retro tepidos fluet Albis ad ortus,
Vnde vehit nitido lucifer axe diem :
Quàm tua pro miſſo mihi munere gratia Prin-
Et meriti fama eſt interitura tui. (ceps,
Si vi-

Si victura meæ iuuenilia carmina Muſæ,
Digna vetuſtatem poſteritate ferent:
Nullius immemorem me temporis arguet ætas,
Proq́; tuo ſemper munere gratus ero.
Inclita Marchiacæ referam primordia gentis,
Multaq́; te ſummo Principe digna canam:
Ut genus antiqua ducas ab origine Regum,
Nobilis illuſtri ſanguine natus aui,
Bellica quem magno virt⁹ æquauit ACHILLI,
Iſtius intexam laudibus acta tuis.
Utq́; ſacerdotum tibi ſuffragante ſenatu
Contigerit triplex Pontificalis honor,
Vix vbi tranſieras teneræ lanuginis annos,
Eq́; rudi puero factus Ephebus eras.
Innumeras alias & perſequar ordine laudes,
Clara quibus fiet nominis aura tui.
Interea memorem teſtantia carmina mentem
Accipe, tantiſper dum meliora dabo.

AD CARDINALEM Petrum Bembum.

ELEGIA VII.

SI te priſca iuuat cognoſcere nomina regum:
Hos oculis numeros excute BEMBE *meos.*
Illic Sarmaticosq́; Duces, ignotaq́; Romæ
Bella, Lycaonio geſta ſub axe, leges.
Nemo ſed Arctoas, quas educat Iſtula, gentes
Pieriis celebres reddidit ante modis:

Et mihi

Et mihi difficile his peregrinis addere rebus
Lumen in obſcuro quæ iacuêre, fuit.
Ergo meæ veniam dabis, ignoſcesq́; Camœnæ,
Si minus hæc forſan carmina lucis habent.
Dura nec offendant te regum nomina quædam,
Haud ſatis in teneros molliter acta pedes.
Nam licet excellant animi virtute Poloni,
Barbara Vandalico nomina more tenent.
Quin & diſparibus tentans ſiluestria cannis
Sibila, de Gallo carmen agreſte dedi,
Qui fuit obſeſſam Ticini captus ad vrbem,
Cum Iouis armigero dum fera bella gerit.
Hæc rogo ſcripta legas, nobisq́; cupita viciſſim
Ingenij mittas vt monimenta tui:
Nempe leues elegos, quos pubeſcentibus annis
Te iuuenem blandus ludere iuſſit amor.
Horum ſi fuerit mihi copia facta legendi,
Non erit vlla magis res mihi grata: Vale.

DIALOGVS VENERIS & Cupidinis, ex Luciano.

Venus.
CYpria compellans pharetratū mater Amorē,
Flebilis audita eſt talia verba queri:
Venus. *Dic age quî fiat dulciſſime nate* CVPIDO,
Omnes cum timeant numinis arma tui,
Humanumq́; genus, manes Erebiq́; profundi,
Sollicitent ſuperos & ſimul illa Deos:
Sola tamen doctis quæ præſidet artibus, omne
Effugit

Effugit imperium caſta Minerua tuum?
Iuppiter immenſi moderator & arbiter orbis,
Ipſe tuas ſenſit captus amore faces.
Senſit & æquoreis Neptunus victus in vndis,
Iunoq; furtiuo ſæpe reperta toro.
Vt taceam reliquos, & tu quoq; nate parentem
Iura pudicitiæ me violare iubes.
Degener an ſolum quo Pallada vincere poſſis,
Extinctus nullam vim tuus ignis habet?
Deſine diua parens mirari, & quærere cauſſam, Cupido.
Hanc mea cur nequeant tela ferire Deam:
Cumq; poteſtati ſint omnia ſubdita noſtræ,
Sola meas ſpernat cur tamen illa faces.
Hanc ego perculſus metuo, cum lumine tantum
Aſpicit, aut vultu me truculenta notat.
Sed tamen aggreſſus ſumtis quandoq; ſagittis,
Cum Dea non eſſet caſſide tecta, fui,
Celauiq; meum perplexis artibus ignem,
Ne tacitos poſſet prodere flamma dolos.
Nemo ſed occultum quantumuis celat amorem,
Ipſe meo ſemper proditus igne fui.
Inſidias igitur poſtquam cognouit apertas,
Me procul in celerem depulit illa fugam.
Concita tum quoties galeam Dea vibrat & haſtã,
Pectore cuncta mihi membra pauente tremunt.
Quid galeam metuis? quid acutæ cuſpidis haſtã? Venus.
Nate tuo vanos excute corde metus.
Marte quid aſperius fuit, aut quid durius ipſo?
Succubuit regnis trux tamen ille tuis.

Qui

Qui prius indomitus tibi tela necemq; parabat,
Nonne dedit victas in tua vincla manus?
CVP. *Mars Deus armorũ nobis ſe dedidit vltrò,*
Ipſe nec impoſitum ferre grauatur onus.
At quoties oculis me conſpicit improba Pallas,
Quas iracundo non iacit ore minas?
Quam gerit, horrendã magna vi concutit haſtam,
Taliaq; inſano dicta furore refert:
Ne mihi tela puer, mihi ne puer arma mineris,
Erras, haudquaquam nos tua turba ſumus.
Si tamen accedes, nec me ſinis eſſe quietam,
Noſtra tibi ſæuas afferet ira manus.
Aut ego te pedibus rapiens ad tartara mittam,
Aut tibi transfiget lancea noſtra latus.
Hoc pater ipſe Deũm, cuius ſum vertice nata,
Iuppiter, hoc Erebi Rex mihi teſtis erit.
Tales quando refert irato pectore voces,
E manibus nobis tela faceſq; cadunt.
Præterea anguicomæ geſtat caput illa Meduſæ,
Cuius ad aſpectum lumina noſtra pauent.
Hoc vbi prætendit, fugio, ceu cerua leonem,
Aut fugit infeſtum territa dama lupum.
VEN. *Siccine tu metuis conterrit⁹ ægide diuam?*
Magnanimi curas qui Iouis arma nihil.
At quoq; contemnunt quare tua ſpicula Muſæ?
Imperiumq; fugit turba nouena tuum?
Num galeas vibrant etiam, aut haſtilia torquent,
Diraue prætendunt Gorgonis ora tibi?
CVP. *Aonides vultu ſunt, ô Cytherea, pudico:*

Vnice

Vnice & illarum numina ſancta colo.
Artibus hæ ſemper, ſtudijsq; tenentur honeſtis,
Iuris in his igitur nil meus ignis habet.
Cantibus inuigilant, ducuntq; per arua choreas,
Luxuria verò deſidiaq; vacant.
Adde quod illarum captus dulcedine vocis,
Sæpe voluptates, gaudia ſæpe fero. (lum,
VEN. *Deniq; caſta manet quare Dictinna, nec vl-*
Vulnus habet iaculis ſaucia facta tuis?
CVP. *In nullo manet illa loco, curſuq; pererrans*
Omnia, conatus effugit illa meos.
Nunc iuga montis adit, curuis nunc vallib. errat,
Aut nemorum ſaltus irrequieta tenet.
Nunc ibi veloces ſequitur per deuia ceruos,
Subdola nunc alibi retia tendit apris:
Suſpenſumq; humeris arcum geſtatq; pharetram,
Armat & illius cuſpidis haſta manum.
Hæc, ſuper Aonio cœtu, caſtisq; Deabus,
Arcitenens matri verba CVPIDO *dedit:*
Quiſquis at inſani vitare Cupidinis arcum,
Ignibus & vacuum pectus habere cupit,
Numina Pieridum, venatricemue Dianam,
Aut colat armigeram Pallada: tutus erit.

EPITAPHIVM MAGDALenæ, filiæ Georgij Ducis Saxoniæ, coniugis Ioachimi II. Marchionis Brandeburgenſis.

Hoſpes ad hoc venies caſu quicunq; ſepulcrum,
Quæ fuerint vitæ perlege fata meæ.
Ipſa ſub hac capio quæ mole ſepultà quietem,
Marchiaci quondam Principis vxor eram:
Et vetus à magnis Ducib. genus orta trahebam,
Protegitur quorum Saxona terra manu.
Acer erat bello genitor meus, acrior armis
Aſpera cum Phryſiis prælia fecit auus:
Cæſareumq́; ſua iuuenem virtute redemit,
Is cum Brugi tua captus in vrbe fuit.
Nec minus illuſtris materno glorior ortu,
Mater Sarmatici filia regis erat,
Sæpe rebellantes cuius victoria Moſcos
Compulit impoſito ſubdere colla iugo.
Vix egreſſa fui ſextæ triëteridis annos,
Quo domino nupſi tempore ſponſa meo.
Hoc ſine labe duo cum coniuge luſtra peregi,
Legitimi ſeruans fœdera caſta tori.
Quinq; mares, formaq́; duas præſtante puellas
Ex ipſa coniunx me pariente tulit.
Quin & in hoc numero natos enixa gemellos,
Gloria fœcundæ rara parentis eram.
Qui ſuperant, columen regni dominosq́; futuros,
Hos precor vt ſeruent numina ſumma patri.
Viuaq́; ſinceræ cultum pietatis amabam,
In te ſpesq́; meæ CHRISTE *ſalutis erat:*
Cuius vt in gremio nunc morte ſoluta quieſcam,
Summa animi ſemper vota fuêre mei.
Concedes igitur cæleſtis munere vitæ,

Vt poſ-

Vt poſſim tecum maxime CHRISTE *frui.*

EPITAPHIVM IOANnis Carionis.

Hæc tibi poſt obitũ ſtatui monimenta SABINVS,
Nominis vt viuat CARIO *fama tui:*
Hiſtoriæ quamuis extant operumq́; tuorum
Multa vetuſtatem quæ monimenta ferent.
Cum tuus æthereos animus conceperat ignes,
Theſtorides noſtri temporis alter eras:
Sæpe graues belli motus inſtare canebas,
Veraq́; fatidico pectore verba dabas.
Florida langueſcent, dicebas, lilia Galli,
Sentiet hoſtiles captaq́; Roma manus.
Gallus ab Auguſto magni Iouis alite victus,
Roma triumphato præſule capta fuit.
Et procul à Scythico ventura Boryſthene nobis
Agmina Turcarum vaticinatus eras:
Pannona vaſtarunt vicinaq́; regna Tomitæ,
Omnia ſunt noſtris cognita vera malis.
Sed tibi propterea ruperunt ſtamina Parcæ,
Funere ſublatum teq́; dedere neci,
His maiora latent quæ nos arcana futuri,
Indicio fierent ne manifeſta tuo.
Non tamen Eliſijs in vallibus vmbra vagaris,
Nec te cæca nigri regia Ditis habet:
Quæ prius ipſe tua ſcrutari mente ſolebas,
Lucida ſub pedibus conſpicis aſtra tuis.

EPITAPHIVM ALberti Turci.

Quiſquis ad hoc elego ſignatum carmine marmor,
Deplorata gemens corpora, tendis iter:
Sic tibi longa neant ducentes ſtamina Parcæ,
Ne pigeat vitæ diſcere fata meæ.
Chriſtophori claro genitoris ſanguine Turci
Cretus eram, ſummi quem coluere Duces.
Dictus ab Alberto ducebam præſule nomen,
Magnificas huius qui tenet vrbis opes.
Is me luſtrauit perfuſum rore ſalutis,
Gaudebatq́ꝫ mei compater eſſe patris.
Qui tenet Henricus Brunonis mœnia Princeps,
Me quoque de ſacræ fonte leuauit aquæ.
Aequaſſem virtute meum famaq́ꝫ parentem,
Si conceſſa mihi debita vita foret.
Sed mea ruperunt fatales penſa ſorores,
Ingreſſus vitæ vix vbi limen eram.
Nona, ſequebatur læti quæ gaudia partus,
Triſtibus exequijs lux fuit atra meis.
Ne vixiſſe tamen me poſtera neſciat ætas,
Inſida quem fato mors properante tulit:
Mœſta mihi ſtatuit pater hæc monimenta ſepulto,
Omnibus vt viuat nomen in ore meum.

EPITAPHIVM ILLVSTRISSImi Principis Ioachimi I. Electoris Marchionis Brandeburgenſis.

Hic

Hic IOACHIME *tui ſita corporis oſſa quieſcunt*
Marchio, qui primus nominis huius eras.
Nullus in imperio fuit obſeruantior æqui,
Nec patriæ rexit mitior alter opes.
Sanguine cum paſcant animos & cæde Tyranni,
Quos fera plus hominum bella ſalute iuuant:
Publica tranquillæ tu commoda pacis amaſti,
Nulla tuo ſtrages edita marte fuit.
Cum tamen vlciſci tua dextera debuit hoſtem,
Acer eras: quanquam bella peroſus eras.
Autor es, infeſti quod non timet arma latronis,
Per tua qui carpit regna viator iter.
Nam conſueta diu prædis ac viuere rapto
Te graue ſupplicium vindice turba dedit.
Quinetiam facundus eras: Germania nouit,
Eloquij fuerit gratia quanta tui.
Neſtoris es linguæ dulcedine nomen adeptus,
Vt tuus Aeacidæ nomen Achillis auus.
Marchia, Cæſareis te legibus auſpice gaudens,
Suſtulit è patrio barbara iura foro.
Gymnaſiumq́; recens fundaſti, docta iuuentus
In quo Pieridum dulcia plectra mouet.
Ergo prius Sueuus mutabit & Odera curſum,
Per tua qui liquidis regna feruntur aquis:
Cæruleusq́; retro ſua cornua flectet Hauelus,
Quam virtutis erit fama ſepulta tuæ.
At pia nunc animæ concedat gaudia Chriſtus,
Qui tibi confugium ſpesq́; ſalutis erat.

EPITAPHIVM EIVSDEM Autore Matthia Illyrico.

ΕΝθάδ' ὁ Μαρχιόνων πρῶτιν κληθεὶς Ἰοαχῖμος
　κοιμᾶται, τὸ ἑὸν κάλλιπε σῶμα θανών.
αὐτὰρ ἐς οὐρανίους αὐτὸς κενεῶνας ἀπῆλθε,
　κεῖθι παρεζόμενος ταῖς θαλίῃσι θεῶν.
ἀλλὰ μαθεῖν ποθέεις, τοῦ εἵνεκα, ἢ τί ποθ' ἔρξας
　ἀΐδιον μακάρων τοῖον ἔκυρσε γέρας;
τοὔνεκα εὐσεβέως θείους φιλέεσκεν ἐφετμάς,
　καὶ διὰ παντὸς ἑῇς φρεσὶ πέποιθε θεῷ.
τοὔνεκα εὐνομίαν πρόφρων, νεμεσίντε τίεσκε
　πᾶσι δίκαια νέμων, οὔποτε δωροφάγος.
εἰσὶ καὶ ἄλλ' ἀρεταί, ταῖς ἐν θνητοῖσι κέκαστο,
　ἐκ πολλῶν δ' ὀλίγας σύνθεο τάσδε νόῳ.
Ἰῶ ἀγανὸς κάρτα, περιπίδεσι καὶ αἴσιμα εἰδώς,
　ὧν κρατεῶν λάων ἤπιος ὥστε πατήρ.
οὔποτε χειροδίκης, οὔθ' αἵματι χεῖρα μιαίνων,
　οὐδέ τιν' αἰνήσας που κακόχαρτον ἔριν,
ἀλλὰ δίκης ἐράσας καὶ εἰρήνης ἐρατεινῆς,
　τοὺς σφέας ἀσφαλέει ἀμφίεπ' ἀγλαΐῃ.
οὐ μέντ' αὖ τρομέων ὡς ἀπτόλεμος καὶ ἄναλκις,
　εἴ ποτε δυσμενέων ὕβρις ἄασε κακή.
αὐτὰρ ἐσαύτα ἰὼς, τίσων κρατερόφρονι θυμῷ
　αὐτορέσας κεφαλὰς ἤρετο εὐρὺ κλέος,
τῷ καὶ ἐξελάσας χώρης δηλήμονας ἄνδρας,
　ἀτρομέως ἀνά μιν θῆκεν ὁδοιπορέειν.
ἔσκε καὶ ἡδυεπὴς, μάλα καὶ πεπνυμένα βάζε
　αὐδάζων λιγυρῶς πᾶν κατὰ μοῖραν ἔπος.

νέστορα

γέσορα λέξασ᾽, οὔτ᾽ ἂν γηρύοιντ᾽ ἐπακούσαις,
  ἡδὺ μάλ᾽ ἐξεχέειν νέκταρ ἀπὸ στόματος.
καὶ γὰρ ἔην περὶ μὲν βουλῇ περὶ καὶ ἀγορεύειν,
  καὶ φρεσὶ χρῆτ᾽ αἰεὶ πευκαλίμησιν ὄχα.
τοῦτ᾽ ἔγνων βασιλεῖς, ἡγήτορες ἠδὲ μέδοντες,
  τοί μιν, ἕως ἤυδα, ὡς θεὸν, εἰσορόων.
ἦν δὲ καὶ ὀρθονομῶν, τῷ καὶ ἐξῶσε θέμιστας
  βαρβαρικὰς, ἐσαγὼν Καίσαρος αὖτε νόμους.
καὶ μουσῶν αὐτῷ ἱεροὶ φίλοι ἦσαν ἀγῶνες,
  τούνεκα δὴ τάων ναὸν ἔρεισε κλυτόν.
ἔνθα καθεζόμεναι ὄπα λειριόεσσαν ἱεῖσαι,
  θέλγουσιν κραδίην καὶ φρένας ἠιθέων.
ὁππόθε μὲν γλῶσσαί τε νόοντε κεκασμένοι ἄνδρες
  ὡς ἐκ δουρατέου ἐξεθοροῦντο λόχου.
τῶν τοι οὕνεκεν δοιὰς ζωῆς λάχε μοίρας,
  ἀμφὰς, θνητὸς ἐὼν, εἰς ἀεὶ ἀθανάτους.
ἔνθα μὲν εὐκλείῃ διάγων ἐπ᾽ ἀπείρονα γαῖαν,
  εἰσόκε τοι βίαδρος τυγχάνει ἰκμάδ᾽ ἔχων.
κεῖθι δὲ ἀενάως θεὸν ἀντιτύποισιν ἰπωπαῖς
  ἀθρήσας ἐτεῶς ζήσετ᾽ ἐν εὐφροσύνῃ.
οὕτω καὶ παθεὼν καὶ οὐ παρεὼν ἔτι μᾶλλον
  ζώει ἐνὶ χριστῷ, εἰς ὃν ἔελπεν, ἀεί.

GEORGII SABINI BRANDEBVRGENSIS ELEGIARVM,

Liber quintus.

ROMA A CAESARE Carolo V. capta.

VRbs ego, quæ genui præſtantes marte Quirites,
Iuraq́; ſceptrigeris regibus ante dedi:
Imperio cuius terrarum paruit orbis,
Quicquid & æthereo ſub Ioue mundus habet:
Me miſeram, duris quam nunc exercita fatis,
Damna ſub indigna conditione fero.
Multa diu fuerim cum paſſa miſerrima rerum,
Flebilis eſt poſtquam ſors mea facta ſemel:
Heu quoque Cæſareos auxi captiua triumphos,
Ne pars vlla meis poſſit abeſſe malis.
Cum ſubit infelix igitur mihi lucis imago,
Hunc miſeræ caſum quæ mihi prima tulit:
Cum repeto tempus, quo triſtia vincula nobis
Marte triumphantes impoſuere manus:
Tunc ego diſtineor gemitu, tunc ſqualida ſemper

Noſtra

Noſtra repentinis imbribus ora madent.
Iunxerat Auſonius cum Gallo fœdera præſul,
Cæſaris vt Latio pelleret arma ſolo:
Præſul, cui tribuit falſum clementia nomen,
Is mihi funeſtæ cladis origo fuit.
Iamq; dies aderat Maijs vicina calendis,
Pompa coronatis qua ſolet ire comis.
Annua qua veteris celebrat ſolennia Floræ,
Hac ego ducebam gaudia læta die:
Omnis eram ſecura mali, cum nuncia belli
Ecce volans penna præpete fama venit,
Cæſareoq; refert compleri milite fines,
Ocyus & Romam marte furente peti,
Improba quæ pauidas vt vox mihi contigit aures,
Nullus in exanimi pectore ſenſus erat:
Haud ſecus obſtupui, quàm proditus anſere quondam
Cum Capitolina Gallus in arce fuit:
Aut vbi nubiferas conſcendens Hannibal Alpes,
Terruit aduentu mœnia noſtra ſuo.
Nec ſpacium, nec vis belli fuit vlla parandi,
Spe citius tanti venerat hora mali.
Non mihi miles erat, non armis apta iuuentus,
Namq; potens non ſum martis, vt ante fui.
Alloquor externos confeſtim triſtis amicos,
Vix tulit è multis vnus & alter opem.
Fida mihi duris Florentia cognita rebus,
Non poterat fati certior eſſe mei.
Nec cito ſuppetias mihi Gallia ferre, nec armis
Adriacus poterat miles adeſſe ſuis.

Quocunque aſpiceres, ciues terrore pauebant.
Omnia plena metus, plena doloris erant.
Triſtia mœrentes edunt lamenta puellæ,
Fœmineus tota plangor in vrbe ſonat.
Grandæuiq́; ſenes euellunt vertice canos,
Infortunatos ſeq́; ſuosq́; vocant:
Nec non Pontificem ſimul execrantur, & omnes
Fœdera cum Gallo quos iniiſſe iuuat.
Iamq́; mihi trepidam mentem ſpes ne qua leuaret,
Addita res fatis prodigioſa meis:
Quæ velut hæc inter mihi ſæua pericula belli,
Improuiſa noui cauſſa pauoris erat.
Namq; grauis tanto belli flagrante tumultu,
Plebs dum ſollicito fletq́; doletq́; metu:
Qualis Apollineo correptus numine Python,
Irruit in medium vir ſine mente forum.
Incola Baptiſtam cognomine turba vocabat,
Pauper hic Albani montis alumnus erat.
Me miſeram, dixi, quid & hæc mihi monſtra minan-
Parcite tam diri conſcia fata mali. (tur?
Forma horrenda illi, pallens ſine ſanguine vultus,
Marmor vt in Pariis montibus eſſe ſolet.
Ardentes oculi tremulo fulgore micabant,
In liquidis tanquam luna refulget aquis.
Deniq; faditico cum numine concitus eſſet,
Afflatusq́; ſacro Phœbe furore tuo:
Bis caput attollens, bis ad ardua ſidera palmas,
Terruit indigno, meq́; meosq́; ſono.
Atq; ita, Væ miſeræ, væ quam tibi flebilis aſſum

Nuncius

Nuncius immenſi Roma doloris, ait.
Gens inimica venit, venit huc effrena iuuentus,
Neſcio quid nobis illa minata mali.
Hæc tibi: ſed quid ego patriæ ſum triſtis aruſpex?
Imminet heu fatis magna ruina tuis.
Sextus ab Eois conſurgens Lucifer vndis,
Protulerit Phœbo cum redeunte diem,
Quantus erit gemitus, cædes ô quanta tuorum?
Quantaq́ crudeli damna ſub hoſte feres?
Cladibus inſignes mirari deſine Cannas,
Ad Trebiam bello deſine victa queri:
Pugnaq́ feralis cedat Thraſimenia, cedat
Quæ grauis in faſtis Allia nomen habet.
Lux ventura tibi tantum dabit illa malorum,
Præterito quantum tempore nulla dedit.
Hæc & plura, mihi lacrimis referebat obortis,
Cognita non leuibus poſtmodo vera malis.
Tunc demum trepidare magis miſerabile vulgus,
Acer & augeri cœpit in vrbe metus.
Tunc ego flauentes rupi de fronte capillos,
Turritū gemitu concutiente caput,
Mœſtaq́ ſublatis percuſſi pectora palmis,
Et prece cœlicolas ſum venerata Deos,
Irrita veſani facerent oracula vatis,
Aeolijsq́ darent iſta ferenda notis.
At mea vota nihil (neque enim mutabile fatum
Hoc erat) ad ſuperos nil valuere preces.
Ergo ſexta ſuos poſtquam produxerat ortus,
Illa ſecutura clade nefanda dies,

Ecce propinquabat Romani præſulis hoſtis,
Sic vir vt ille mihi vaticinatus erat,
Cumq́ omni populo ſua caſtra mouebat ad vrbem,
Heu multis miſeram caſtra datura necem,
Tempus erat rutilo quo primum frigida cælo
Nox abit, ac vitreo rore madeſcit humus:
Quo nitidum ſcandens Hyperione natus Olympum,
Candida luciferis ſidera pellit equis:
Triſtis ad æthereum ſolis iubar ore leuabam,
Sol oculis iterum téne videbo meis:
Conſpexi longè fulgentibus obuia telis,
Agmina per latas approperare vias.
Protinus exoritur clamor, clangorq́ tubarum,
Raucaq́ taurorum tergora pulſa fremunt.
Turbæ ruunt, murosq́ petunt, ferrumq́ capeſſunt,
Summus vbiq́ timor, ſummus vbiq́ pauor.
Regis vt Hippotadæ luctantibus inſula ventis
Nutat, & æquoreo mota tridente tremit:
Sic mea præ magna formidine membra videret,
Inſtantisq́ mali contremuiſſe metu.
Ardua ducit iter per mollem ſemita cliuum,
Vnde procul cerni mœnia noſtra queunt.
Hinc contemplatus Borbonius aſpicit vrbem,
Sub duce quo totum Cæſaris agmen erat.
Is ſatus antiquo Gallorum ſanguine regum,
Natali ſed erat pulſus & exul humo,
Pontificisq́ flagrans odio huc adduxerat agmen:
Efferus Aeneadum vidit vt ergo domos,
Inſtar criſtati caput altaq́ colla draconis

Tollit,

Tollit, & intorquens lumina, bile tumet,
Deq́ iugi tergo, mihi fanda nefanda minatus,
Ipſe maniplares nomine quoſque vocat.
Aſpicite has (inquit) ſedes, hæc tectà Quirini,
Quicquid in his veſtrum, ſi capientur, erit,
Illic Pontificis Gazas, & habebitis amplas,
Turba ſacerdotum quas cumulauit, opes.
Quin & poſteritas, æternaq́ fama loquetur,
Non minus audaces vos habuiſſe manus,
Quam veteres illos Celtas, quos Principe Brenno
Romuleos aiunt diripuiſſe lares.
His dictis rabies, prædaq́ nefanda cupido,
Quæ ſtimulis mentes excitat, aucta fuit.
Iamq́ emenſus iter, nec longius hoſtis ab vrbe,
Quam bombarda globum mittere poſſet, erat.
Apparet denſis acies inſtructa cateruis,
Armatisq́ viris ferreus horret ager,
Florida quam multæ per rura videntur ariſtæ,
Aureus æthereis cum Leo feruet equis:
Quam tumido multi voluuntur in æquore fluctus,
Oceani liquidas cum ſubit Hœdus aquas:
Ante meos oculos, tot tela, tot arma videbam,
Ciuibus exitium triſte minata meis.
Tandem miſſus adeſt præco, qui mœnia dedam
Imperat, hæcq́ mihi iuſſa ſuperba refert:
Cæſareum qui ductor agit Borbonius agmen,
Te ſibi portarum pandere clauſtra iubet.
Huius nolueris ſi iuſſa faceſſere, ſæui
Militis hoſtili diripiêre manu.

Quid faciam ? ſummus recludere mœnia præſul,
Dum timet offenſi CAESARIS *arma, vetat :*
Acer & hortatur ciues, vt marte reſiſtant,
Ac perferre prius triſtia quæq; velint,
Quam victas præbere manus, quam pandere portas
Hoſtibus, & firmam deſtituiſſe fidem.
Interea cœlum nebulis obducitur atris,
Quas exhalabat mane paluſtris aqua :
Mœſtaq; conſpicuos ne Sol in funera vultus
Præbeat, obſcura nube recondit equos.
Admouet ex templo Borbonius agmina muris,
Vt nebulæ tenebris eripuere diem :
Inter & arma fremit, qualis cum tecta ferarum
Luſtrat, terribili rugit & ore, leo.
Appoſitis illos conſcendere mœnia ſcalis,
Hos iubet audaci frangere clauſtra manu.
Illico tormentis muralibus intonat æther,
Telaq; brumali grandine plura cadunt,
Tollitur immenſus per propugnacula clamor,
Vox & ab hoſtili miſſa cohorte redit :
Nube ſub aëria qualem clangoribus edunt,
Quæ cum Pygmæis belligerantur aues.
Murus erat longi conſumtus temporis æuo,
Porta triumphalis quo fuit ante loco.
Hunc Tarteſſiacis legio quæ venerat oris,
Gens & Aragonio ſanguine creta, ſubit :
Et celeri curſu, pauidæ formidinis expers,
Emicat, in prædæ ſpemq; vocata ruit.
Aeneadæ contra propugnant mœnia : torquent

Non profectura, ſpicula, ſaxa, manu:
Dumq́; licet, totis arcent conatibus hoſtem,
Omni, qua poſſunt, ſeq; tuentur ope.
Haud ſecus, ac quando ſolet oppugnare carinam,
Sæua procelloſi fluctibus ira maris:
Nautica turba latus munit, fluctusq́; refundit,
Et rabidis ventis turgida vela negat,
Donec ad extremum victricibus occupat vndis
Impetus, & captam mergit in ima ratem.
At ferus Hiſpaniæ Borbonius agmina gentis,
Dum monet, ac ſegnes increpat ore moras,
Atq; per infandam ſtragem, per cædis aceruos,
Acrius inferri bellica ſigna iubet:
Ictus glande cadit, quam ſulfure machina belli
Impulit, ex altis eiaculata iugis:
Traiectoq́; necem tulit inguine: victor acerbo
Perciperet luctu gaudia ne qua meo.
Gaudebam cecidiſſe caput, rebarq́; peremto
Iam duce, confeſtim ſigna datura fugam:
Sed mihi læta malo fuit hæc damnoq́; voluptas
Spemq́; fefellerunt fata maligna meam.
Nam ducis interitum pugnax vbi vidit Iberus,
Omnibus inceptum viribus vrget opus,
Vindictamq́; parat: nec tela minantia quicquam
Exhorreſcit: iter ſed furibundus agit,
Perruptoq́; omni munimine denſius inundat,
Totaq; crudeli mœnia cæde replet.
Non ſic aggeribus violento gurgite ruptis
Per Lygurum fertur ſpumeus arua Padus,

Inuo-

Inuoluitq́ rapax armenta, trahitq́ rotatas
Verticibus ſiluas, & ſata ſternit aquis.
Teutonũ interea legio non ſegnius vrbem
Occupat, atque alia prælia parte facit,
Qua noua ſurgebant alti faſtigia muri,
Stabat & Aeneadum qua glomerata manus.
Nunc quibus infelix lacrimis, quo funera fletu
Proſequar, hoſtili funera facta manu?
Non ſi plura mihi cum linguis pluribus eſſent
Ora, queam ſtrages enumerare meas.
Multa trucidantur ſcelerato millia ferro,
Haud remanet vacuus cædis in vrbe locus.
Patricij cum plebe ſimul diſcrimine nullo,
Integra decrepito cum ſene turba cadit.
Nec ſacrata Deo quenquam delubra tuentur,
Hæc quoque funeſta ſunt violata manu.
Strata cadaueribus populi fœdoq́ cruore,
Area templorum, ceu laniena madet.
Poplite procumbens iugulatur Clerus ad aras,
Vos adeo nulli templa tuliſtis opem.
O ſcelus infandumq́ nefas, quis barbarus vnquam
Sanguine ſacrata tinxit in æde manus?
Inclita belligeri Germania filia Martis,
Inſolita hæc feritas gentibus vnde tuis?
Olim cum Totilas ſimili mea cæde replebat
Mœnia, templorum limen, aſylon erat.
Territus in ſacram quiſquis confugerat ædem,
Sacri tutus erat relligione loci.
Nemo profanabat delubra cruore, nec aras:

Miles

Miles quippe tuus mitior ante fuit.
At quid ſæuitiam Germanorumq́; furorem,
Ceu non ſæuierit cætera turba, queror?
Cæſaris implebant Latiæ quoque caſtra cohortes,
Aequabant animi quæ feritate Scythas.
Primus in his ductor Gonzaga, Calumnius alter,
Terribili dictus nomine Sarra, fuit.
Hi duo marte truces, ſimilesq́; frementibus vrſis,
Quos ſtimulat rabies improba ventris, eunt:
Septimijq́; petunt dictam cognomine portam,
Qua ſub Ianiculo mœnia colle iacent:
Illatisq́; illuc ſignis, fora cæde cruentant,
Nullibi funeſtæ maior imago necis.
Inde replent largo Xyſtinum ſanguine pontem,
Sanguinis incurſu Tybridis vnda rubet.
Tybri quid infeſtis es paſſus ab hoſtibus vnquam
Triſtius? heu quantum ſanguinis amne vehis.
Non ſic Iliaca funeſtus clade Scamander,
Diri quando manus ſenſit ACHILLIS, *erat.*
Ipſe cruentato tot funera gurgite voluis,
Vt tibi pene tuum præpediatur iter.
Iam ſed luciferum currum, Phœbiq́; iugales,
Doris Atlantea ſuſcipiebat aqua:
Spiſſa reducebat telluris & vmbra tenebras,
His finem tantis impoſitura malis.
Poſt tot enim cædes ſub noctem ſolis ab ortu,
Spes erat extinctam ſanguinis eſſe ſitim.
Non minus ira tamen ſæuitq́; licentia ferri,
In multam rurſus continuata diem.

Tum

Tum quaſi euulſo procumbunt cardine poſtes,
Frangitur excuſſis ianua clauſa feris:
Illataq́; faces tectis incendia præbent,
Mars rigido ferro, Mulciber igne furit.
Perq́; domos fiunt incenſaq́; limina cædes,
Reſtinguenda velut ſanguine flamma foret.
Hic Herus in medijs proſternitur ædibus, illic
Oppetit ante ſui filius ora patris.
Deniq; vt ad prædam conuerſæ à cæde cohortes,
Certatim ſpoliant, atria, templa, domos.
Diripiuntur opes, tota nihil vrbe relictum,
Omnia, quæ tenui, barbarus hoſtis habet.
Talis erat facies, & mœſtæ noctis imago,
Pergama Dictæo cum caperentur equo.
Me vero non ſic argenti præda nec auri,
Totaq́; per noctem facta rapina mouet,
Vt miſeranda dolet veterum iactura librorum,
Hei mihi ſacrilegæ quas rapuere manus.
Quiſquis es, immitis te Gnoſius arbiter Orci
Puniat ardenti ſub Phlegethontis aqua,
Cuius prima manus ſcelus hoc conata nefandum.
Auſaq́; Muſarum perdere dona fuit.
Turpia prætereo caſtis illata puellis
Stupra verecundo non referenda ſono.
Prætereo tormenta, quibus captiua iuuentus,
Cumq́; viro coniunx excruciata fuit:
Vt proferret inops, & auaro traderet hoſti,
Sicubi defoſſas occuluiſſet opes.
Ipſa recluduntur quoque buſta cupidine prædæ,

Tuta ſepulcrorum nec monumenta manent.
Iulius eruitur tumulo, qui nominis huius
Alter, Apoſtolica ſede potitus erat:
Eius & articulis eſt aureus orbis ademtus,
In quo gemma tamen non precioſa fuit.
Forte ſed acciderit quid in iſta clade requiras
Pontifici: tanti qui mihi cauſſa mali.
Præſul vbi captam perterritus audijt vrbem,
Et rigido paſsim funera marte dari:
E Vaticano propere confugit in arcem,
Quæ ſtat munito non capienda loco.
Huc quoq; Cardinei patres formidine mortis
Fugêre, & vitæ conſuluêre ſuæ.
Verum dura tamen ſenſerunt vulnera cladis,
Omnibus exuti quæ tenuere bonis.
Iamq; rubeſcenti genitrix vbi Memnonis ortu
Surgeret, arx denſo milite cincta fuit.
Arx munita quidem, ſed nulla ſiliginis illic,
Nullaq; triticei copia farris erat.
Ergo nec potuit, quanquam tutiſsima foſsis,
Longa ferre graues obſidione moras.
Vix vbi plena ſemel Phœbe luſtrauerat orbem,
Præſule deditio facta iubente fuit.
Eloquar? an taceam diris conuicia linguis
Quæ tum clauigero facta fuêre patri?
Poſtquam marte furens, ſcriptisq; imbuta malignis,
Conſtitit in capta Teutonis arce cohors,
Ecce quatit riſu caput, oraq; ſoluit amaris
Vocibus, hosq; refert ludificata iocos:

Alme pater ſalue: tua nunc vbi clauis? Olympum
Diceris, ac Stygias quæ reſerare fores.
Illud vbi nunc fulmen habes, conterruit olim
Imperij ſummos quo tua dextra Duces.
Quam bene conſuluit cœleſti CHRISTVS *ouili,*
Ipſe ſuas cum te iuſſit obire vices?
Per te quippe ſata eſt omnis diſcordia, per te
Chriſticolæ nulla pace fruuntur oues.
Tu funeſta trucis iecisti ſemina belli,
Quo nunc Italiæ flagrat & ardet humus.
Te ſuadente ferox bis rupit fœdera Gallus,
Sæua bis offenſo mouit & arma Deo.
Has tibi poſtremo clades, hæc vulnera debet,
Plena cadaueribus quæ modo Roma iacet.
I nunc teq́ Dei ſummum refer eſſe miniſtrum,
Fungeris egregie munere nempe tuo.
Talibus inſultat dictis Germanica pubes,
Pontificem qua tunc mente fuiſſe putas?
Inde loco anguſto cuſtodia ſuſcipit illum,
Cuius in arbitrio cuncta fuere prius:
Sollicitoq́ datur Princeps in carcere, cuius
Regia maieſtas procidit ante pedes.
Nec tamen iſta ſatis, ſed adhuc maiora coactus
Subſannante pati milite ſæpe fuit.
Namq́ die medio, poſt lauta gaudia menſæ,
Incaluit quoties Teutona turba mero:
Geſtabatur iners lectica miles eburna,
Veſtibus vtq́ ſacer præſul amictus erat.
Binis ille crucem digitis cum pollice iunctis

Signabat

Signabat, Latius quo Papa more ſolet.
Plurima ſtipabat lecticam turba clientum,
Ludicra quaq; ſuum pompa tenebat iter,
Vociferabantur viles per compita lixæ,
Igne tuos hoſtes nunc Papa dede neci.
Erexere etiam furcas pendentibus aptas
Furibus, in campo Flora vetuſta tuo:
Plurima cumq; forent auri numeranda talenta,
Ipſe nec in promtu præſul haberet opes,
Cardineos traxere ſenes huc compede vinctos,
Supplicij miſeros excruciante metu:
Et placata trucis niſi militis ira fuiſſet,
His deformis erat mors obeunda viris.
Singula quid referam? nil non immane peregit,
Impius effrenæ gentis in vrbe furor.
Aduena quod Tybris limoſas voluit arenas,
Quot ſub Auentino gramina colle virent,
Tot mala pertulimus quæ ſi narrare liberet,
Longior hac noſtra nulla querela foret.
At quibus offendi cœleſtia numina rebus,
In caput vt rueret tanta procella meum?
Scilicet hoc merui, claris vbi fœta triumphis,
Aſſerui valida iuſq; piumq; manu?
Aſtrinxiq; feros homines vbi legibus æquis?
Impoſito domuit quos mea dextra iugo:
Cumq; bonas artes mihi propagare per orbem,
Curaq; mortales erudijſſe fuit?
Ergo ego terrarum victrix, tot regna ſubegi?
Tantaq; difficili bella labore tuli?

Ac tot inhumanas docui manſueſcere gentes,
Iuſticia, ſtudio, relligione, fide?
Talia pro meritis vt deniq; præmia ferrem,
Nulla quibus tribui deteriora queant.
O vtinam, ſi me tam triſtia fata manebant,
Auſpice te nunquam Romule ſtructa forem:
Aut æquata ſolo, diſiectaq; funditus eſſem,
Igne meas vſsit rex vbi Brennus opes:
Tota vel exciſis iacuiſſem diruta tectis,
Cum tulit in noſtrum Vandalus arma caput.
Felicem Priami, quam tellus occulit, vrbem,
Denſaq; permiſtis vepribus herba tegit.
Vos & Agenorei felicia mœnia Cadmi,
Quæ modo conuellens vomere taurus arat.
Illa ego ſum, belli quæ tot perculſa procellis
Spiro, nec extingui marte furente queo.
Illa ego ſum, nullo quæ poſſum funere mergi,
Iam quamuis taceam ſemiſepulta diu:
Vtq; iecur Tityi nunquam perit, atq; renaſcens
Semper ab aſsidua dilaniatur aue:
Sic ego perpetuos cogor ſufferre dolores,
Interitus hora non veniente mei.
Vos tamen ô ſuperi, noſtræ miſereſcite ſortis,
Si precibus flecti numina veſtra queunt:
Hancq; mihi factam crudeli vulnere cladem,
Hoſtis mortifera clade piate mei.
Militibus precor his lethalem immittite peſtem,
Quorum ſacrilega ſum modo capta manu:
Ne reduces videant patriam: lætiq; triumphent

De nobis, ſed in hac emoriantur humo:
Vt periere truces Galli, de nomine quorum
Nomen adhuc etiam Gallica buſta tenent.
Aut funeſta lues quos non demiſerit Orco,
Hos feriant cœlo fulmina miſſa, precor.
Si luit Argolicus pœnas exercitus olim,
Ictus terrifico fulmine, merſus aqua,
Vnius ob furias Aiacis, dextera cuius
Fecerat in ſacra Palladis æde ſcelus:
Fulmine num pereant? qui tot delubra, tot aras,
Auſi ſanguinea ſunt temerare manu?
At tu bellipotens & feliciſsime CAESAR,
Noſtra tuo victor qui pede colla premis;
Tu mihi ſis oro placabilis, armaq; condas,
Mille quibus plagas, vulnera mille tuli.
Vtq; ſuo vulnus quod Achilles fecerat hoſti
Auxilio rurſus leniit ipſe ſuo:
Sic tu, magnanimo quem virtus æquat Achilli,
Nobis auxilium vulneris ore feras,
Non incuſo tuam, qua fortiter vſus es, iram;
Nam tua iuſta quidem iudice cauſſa Deo eſt:
Sed de ſæuitia queror, illorumq; furore,
Iniuſſu qui me diripuêre tuo.
Nec dubito, capta ſi præſens vrbe fuiſſes,
Ipſe mei motus quin pietate fores:
Non ita vaſtari ſiuiſſes ignibus vrbem,
Auguſti titulum CAESARIS *vnde geris:*
Ipſe repreſſurus truculenti militis iram,
Et moderaturus frena furoris eras,

Ingenio nam te placido natura creauit,
Ac tuus hanc laudem ſanguis auitus habet,
Quod ſit ab Hectoreis deductus origine Francis,
E quibus immiti pectore nemo fuit.
Per ſuperos igitur, quibus aſpirantibus vrbem
Ipſe ſubegiſti CAROLE *diue meam:*
Per patriam, veteri natamq́; Tuiſtone gentem,
Contulit imperij quæ tibi ſceptra ſui:
Perq́; domum Auſtriacam, quæ fortib. inclita factis,
Nobile terrarum nomen in orbe gerit:
Parce, tuumq́; meis excedere mœnibus agmen,
Sæuaq́; iam tandem ponere tela, iube.
Nam prope quarta ſuum reparauit Cynthia cornu,
Dum ferus hac miles ducit in vrbe moram:
Et miſeris plagas ſine fine Quiritibus affert,
Auſonias nec dum perdere ceſſat opes:
Dumq́; mihi notat vngue genas, laceratq́; capillos,
Haſq́; manus, ſupplex quas tibi tendo, ferit.
Si quid mitis adhuc ſupereſt pietatis & æqui,
Eripe me tantis eripe quæſo malis.
Sic tuus infringat ſcelerato cornua Nilo
Rhenus, & Euphratis ſub iuga mittat aquas:
Sic Deus extendat totum tua regna per orbem,
Hacq́; diu vita det tibi luce frui.

IN DIEM NATALEM Chriſti Saluatoris.

ELEGIA II.

Nunc

Nunc te vera Dei ſoboles hominumq́; redemtor
Chriſte, Palæſtina virgine nate, canam:
Namq; dies agitur, quo laudatiſſima quondam
Te peperit, ſalua virginitate, parens,
At tua cantabo quibus incunabula verbis,
Nate DEO*: laudes ordiar vnde tuas?*
Tu patris es verbum, quod erat, cum nulla fuerunt
Sæcula, cum nondum terra, nec vnda fuit:
Atq; per hoc ipſum ſunt omnia condita verbum,
Teq́; nihil factum non operante fuit.
Lumen es æterno de lumine, veraq́; vita
Lux, ſine qua cœli lumina luce carent:
Tu fulgor, nec non ipſius imago parentis,
Conſimilem qui te gaudet habere ſui,
Aequæuusq́; patri cum ſis & originis expers,
Naſceris: arcanum quid magis eſſe poteſt?
Naſceris ipſe puer, mundi ſator, arbiter æui,
Ante tua vitam qui genitricis eras.
Totus & immenſi quem non capit ambitus orbis,
Clauſit in anguſta te quaſi ſede caro:
Quæ tamen intactæ matris caro ſanguine tantum,
Nec fuit admiſto ſemine creta viri.
Verus homo, verusq́; Deus, conſorsq́; duorum,
Tu ſimul illius nomen & huius habes.
At quæ cauſſa fuit, cur æthere lapſus ab alto
Indueres hominis corpus & oſſa DEVS*?*
Numinis ipſe tui cur maieſtate relicta,
Sponte tot ac tantis ſubijcerêre malis?
O nimium noſtros nimium miſerate labores,

Vnica naſcendi nos tibi cauſſa ſumus.
Nam tua te bonitas, & noſtræ cura ſalutis,
E patris eduxit maxime Chriſte ſinu:
Conſortemq́; Dei ſuprema in ſede morantem,
Debile te fieri carnis adegit opus.
Quippe reuelares vt inenarrabile verbum,
Quo promiſſa pijs vita ſalusq́; fuit:
Et, quibus heu Patris iuſtam commouimus iram,
Noſtra piarentur crimina morte tua.
Natus ob has cauſſas, totiq́; ſalutifer orbi
Es datus, & noſtras iuſſus obire vices.
Vtq́; dedit caſto te virgo puerpera partu,
Aſperior quauis ſors tua ſorte fuit.
Non tepidi Veris, nec aprici contigit anni
Tempus, erant acri rura peruſta gelu.
Triſtius horrebat brumali ſidere cœlum:
Frigore concretam noxq́; tegebat humum.
Nec domus excepit te ſplendida diuite cultu,
Sed caſa, quæ vili ſtramine tecta fuit.
Hæc eadem vento caſa peruia ſtabat & imbri,
Nam paries raró vimine textus erat.
Nec molli pluma, ſed acuta carice, lectos
Sordibus hoſpitio præbet egente locus.
Siderei vero domus aurea plaudit Olympi,
Fulgida natali gaudet & æthra tuo:
Lux diffuſa polo nocturnas dimouet vmbras,
Ignea quin ſolito clarius aſtra micant:
Auditi reſonant, cœli per inania, cantus,
Angelicus læto quos dedit ore chorus.

Ipſe etiam ſtygius carcer gaudentibus vmbris
Plaudit, & exultat lætus ouante ſono.
Salue, nate puer caſtæ ſine labe parentis,
Aeterna ſalue vera propago D E I :
Tu niſi ſumſiſſes humani corporis artus,
Nos Phlegethonteæ pœna maneret aquæ,
Nec vis Eumenidum ſæuiq́ʒ potentia Ditis,
Fracta nec horribilis mors ſuperata foret.
Iam ſumus exemti pœna, diuinaq́ʒ nobis
Gratia, natali conciliata tuo eſt.
Ergo quibus verbis, & quo tibi carmine grates
Humani generis C H R I S T E *redemtor agam?*
Laus tibi ſit nato, ſit honos, & gloria ſemper,
Cuius adoptati nos bonitate ſumus,
Rurſus vt æterno regno, vitaq́ʒ fruamur,
Quæ trucis imperio mortis ademta fuit.
Quin itidem Patri ſit honos & gloria, cuius
Munere tu nobis natus es, atque datus.
Nec non ſpiritui ſit honos & gloria ſancto,
Virgine conceptus filius vnde D E I *es.*
Per tua te vero cunabula, dulcis I E S V,
Per tua te ſupplex viſcera ſancta precor,
Si te corde pio colimus, bella impia bella
Diſcute, quæ noſtro tempore mota fremunt:
Aſpice nos propius ſummi patris vnica proles,
Daq́ʒ tui nobis agnitione frui.
Et licet hoc grauiter te nos offendimus æuo,
Tu tamen Emmanuel, tu bonus eſſe velis.
Eſt pueris breuis ira bonis, placabilis ætas

Hæc facile offenſam depoſuiſſe ſolet :
Tu nobis igitur placabilis omnibus eſto,
Quo melior non eſt natus in orbe puer.

AD PHILIPPVM BVCCHEmerum Alberti Cardinalis & Archiepiſcopi Moguntini Medicum.

Elegia III.

CVm mihi ſe præſtent faciles in carmine Muſæ,
Quæ noua ſit forſan cauſſa Philippe rogas :
Cur magis hiſtoriæ, quam carminis, autor haberi,
Poſthabito tandem nunc Helicone, velim.
An, quia nulla manent hoc tempore præmia vates,
Me ſacri titulum vatis habere pudet ?
Non ita : nam dulces amplector, vt ante, Camœnas,
Et plus Aonia me nihil arte iuuat.
At modo plana dedi numeris quod ſcripta ſolutis,
Non leuis autoris iuſſa verenda ſequor.
Scilicet armipotens hoc me Germania vatem
Hiſtorico filo texere iuſsit opus.
Eſt gelidas inter valles, lucumq; ſilentem,
Herbidus ad Viadri rauca fluenta locus :
Hic ego dum ſedeo nemoralibus abditus vmbris,
Blandaq; conſueto carmina more cano :
Ecce gerens frameam dextra, parmamq; ſiniſtra,
Fœmina caſtrenſi venit amicta ſago.
Atq; ita, pone metum, neq; enim, licet arma feramus,

Martia

Martia nos tecum bella geremus: ait.
Illa ego ſum genitrix magnorum clara virorum,
Vrbs quibus imperium nunc Tyberina dedit.
Inclita Teutonicis qui gentibus indidit heros
Nomina, me natus matre Tuiſto fuit.
Multa quidem geſsi diuerſum bella per orbem,
Multaq́ſunt armis parta trophæa meis.
Ipſa meos illuc deduxi inuicta colonos,
Qua rapido ſpumans amne Garumna fluit.
Ipſa Caledonijs incuſsi bella Britannis,
Anglorumq́ recens nomen habere dedi.
Quid loquar Hūnorum duriſsima regna? quid vrbes
Heſperias? noſtræ quas domuere manus,
Hei ſed iniqua mihi ſors hunc inuidit honorem.
Clara voluminibus ne mea geſta forent.
Ecquibus Aeneadum non viuit gloria chartis?
Græcia precones eſt quod adepta ſuos?
At mea laude caret virtus: quia nemo notauit
Res, niſi ſcriptorum barbara turba, meas.
Haud tamen indignor, meritis fraudata quod olim
Laudibus, & nullo nomine clara fui:
Tum populus noſtri de ſtirpe Tuiſtonis ortus,
Nil minus, eloquij quam ſtudioſus, erat,
Non ſacra Muſarum, ſed Martis caſtra, colebat,
Tempora non doctis artibus vlla dabat.
Culta ſed hæc poſtquam ſtudijs effloruit ætas,
Quod meritæ careo laudis honore, queror.
Namq́ meos quanquam multi nunc inter alumnos,
Facundæ docta Palladis arte valent,

Quamuis

Quamuis eloquij præſtantem dotibus æquent
Cecropium Latio cum CICERONE *ſenem;*
Nullus in his peragit noſtræ præconia famæ,
Nec patriæ curat facta referre ſuæ:
Tu niſi quod tenero ceciniſti carmine nuper
Prælia Cæſaribus facta SABINE *meus.*
Ergo per Aonij te fontis amabile nomen,
Te per Apollineas, quas colis, oro DEAS:
Vt patriæ dignas ad ſidera tollere laudes
Primus, & hiſtorici munus obire, velis:
Quamuis impariter iunctos deducere verſus
Aptius, inq́; pedes cogere verba, queas.
Aſpice Pontanum, Sebetida cuius ad vndam
Nobilis hiſtoricum Muſa recepit onus:
Nonne ſenis calamo Patauini, bellica ſcripſit
Geſta, licet melior carminis autor erat?
Nec tamen immenſa rerum te mole grauabo,
Tantum clara tui temporis acta refer.
Quantas ediderit me Carolus auſpice ſtrages,
Gallica dum regnis expulit arma ſuis:
Egerit & capto quantum de rege triumphum,
Aurea qui clypeo lilia trina gerit.
Vtq́; rebellantem Tyberim ſuperarit & Arnum:
Depulerit Libyca victor vt vrbe Scytham:
Duxerit Algeræ quantas ad littora claſſes,
Maurus vbi rapido ſole peruſtus agit.
Deniq́; quàm celeri virtute ſubegerit hoſtem,
Freta Sicambrorum quo duce terra fuit.
Hæc precor intexas victuris geſta libellis,

Teq́;

Teq́ʒ ſinas patriæ, quæſo, mouere preces.
Si tamen aut precibus minus, aut pietate moueris,
Acre tibi calcar fama perennis erit.
Nam bene ſi longa de poſteritate merentur,
Condere quos patriæ non piget acta ſua:
Hæc, quibus hiſtoriam referes, patriæq́ʒ triumphos
Scripta, tibi quantum ſunt paritura decus?
Deſierat, cœpi; faciam matrona quod optas,
Et præſtabo libens omne quod ipſa iubes.
Illud enim quanquam noſtris eſt viribus impar,
Haud tamen impoſitum ferre grauabor onus.
Nec meus egregia conatus laude carebit,
Nam pius eſt patriæ facta referre labor.
Vix ea fatus eram, per opaca deuia ſiluæ,
In ſua bellatrix illico caſtra redit.
Ergo opus aggrediens, primis exordia cepi
Rebus, ab extincto CAESARIS *huius auo,*
Gallus vt ipſe ſibi deſponderit orbis habenas,
Mortuus imperij cum moderator erat,
Carolus eximia virtutis & indole Princeps,
Vt ſit in auguſta ſede locatus aui.
Hæc modo complexi paruo ſumus acta libello,
Cætera quo referam grande volumen erit.
Vnica nunc rerum tutela Philippe mearum,
Hoc opus auſpicio nominis edo tui,
Qui mihi cum talis ſis fœdere iunctus amoris,
Taurica vix noſtram ſoluat vt ara fidem,
Inter honoratos merito tu primus amicos,
Ingenij debes munus habere mei.

Hoc

Hoc igitur læto, quo conuenit, accipe vultu,
Hoc tibi ſinceri pignus amoris habe.
Quin & contigerint vbi mollia tempora fandi,
Fac tuus vt Princeps hæc monimenta legat,
Eius in hoc fiunt etiam præconia ſcripto,
Laudatiq́; frequens nominis extat honos:
Nempe quod is fuerit ſuffragatoribus autor,
Liligero Regi ne ſua ſceptra darent:
Tradere ſed mallent vt CAESARIS *illa nepoti,*
Teutona ne patrium perderet ora decus.
Quod niſi tam conſtans ac prouidus ipſe fuiſſet,
Publica res quantis nunc foret aucta malis?
Legibus orba ſuis Germania, turpiter eſſet
Iuſſa ſub externi Principis ire iugum:
Quiq́; feris Scythiæ cum gentibus impia iunxit
Fœdera, Cæſareas Gallus haberet opes.
Ipſius æternas igitur teſtantia laudes,
Exhibeas illi ſcripta legenda velim.
Sic triplices ducant tibi ſtamina longa ſorores,
Sic tua ſit felix ſoſpite prole domus:
Sic, alter veluti Podalirius, arte medendi
Languida mortifera corpora tabe leues.

IN PEREGRINATIONEM Staniſlai à Laſco.

ELEGIA IIII.

LAſcus, Iaſoniam cuius celeberrima nauim
Gens, inſigne vetus nobilitatis habet,

Heroum

Heroum ſimilis, quos longa per æquora vexit
Phaſidos ad gelidi Pelias arbor aquas,
Non ignaua domi, nec inerti perdita luxu
Ocia, natali duxit agenda ſolo:
Ipſe ſed ignotas vrbes & regna petiuit,
Quæ procul à patria ſede remota iacent.
Arua peragrauit, quæ ſpumifer alluit Albis,
Quæq́; virens læto palmite Rhenus obit.
Hinc ad liligerum ſe contulit aduena Regem,
Magnificasq́; tuas Sequana vidit opes.
Bellica quinetiam Gallorum ſigna ſecutus,
Anguigeri ſubijt mœnia capta Ducis:
Cumq́; foret ſtratus Ticini miles ad vrbem
Gallicus, & verſis terga darentur equis,
Non turpem dedit ipſe fugam, ſed vulnus honeſtum
Cumq́; triumphato vincula rege tulit.
Inſubrium vero cum digrederetur ab oris,
Rurſus aquitanam tum peragrauit humum.
Inde tetendit iter per nubiferam Pyrenen,
Et procul acceſsit flumen Ibere tuum:
Cuius in herboſo riparum margine quondam
Ditia Geryonis paſcua Regis erant,
Vidit & extremo ſemotos orbe Britannos,
Pulſaq́; ventoſo Danica regna mari.
Te quoque luſtrauit gelido Noruegia cœlo
Subdita, candenti quæ niue tecta iaces.
Balthica Vandalicæ perſpexit & oppida gentis,
Quasq́; potens vrbes Pruſsia martis habet.
Deniq; natales vbi rurſus contigit oras,

Et loca

Et loca quæ patrijs Sarmata bobus arat,
Protinus acceſsit terram quæ fortibus Hunnis,
Quæq́ pharetratis eſt habitata Getis.
Inde petens adijt veterum Byzantia Thracum
Mœnia, crudelis quæ modo Turca tenet,
Adq́ Propontiacas vrbes huc vectus & illuc,
Legit Abydeni littora curua freti.
Hinc, vbi Myrtoum ſulcaſſet nauibus æquor,
Turgida Carpathium per mare vela dedit,
Inq́ Palæſtina, Chriſti cunabula vidit,
Regnaq́ primæui quæ tenuere patres.
Adde quod Aegypti Regem, quod & oſtia Nili,
Pyramidas vidit Memphi quod alta tuas,
Et Lybiæ tractus, & quæ Sidonia Dido
Imperio tenuit Punica regna ſuo.
Quid loquar vndantem flammis ardentib. Aetnam,
Cuius Mulciberi follibus antra gemunt?
Et cinctam canibus latrantibus inguina Scyllam,
Attractas vidit quam lacerare rates?
Aut quid Parthenopen? aut quid loquar inclita Romæ
Mœnia, flaue tuis Tybri propinqua vadis?
Aut dites Arni populos? vrbemq́ potentem,
Quæ tenet Adriaci regia ſceptra maris:
Inde Tridentinas ad Norica rura per Alpes
Venit, & ex illis contulit hoſpes iter
Huc, vbi regna tenet, ſaltuq́ virente tuetur
Cincta Bohemorum candidus arua leo.
Tandem poſt varios caſus, & longa viarum

Tædia,

Tædia, natali vix requieuit humo:
Continuò Litauosq; Boryſthenidasq; Rutenos,
Ac deſolatos aduena vidit agros,
In quibus effrenis Scytha ſanguine paſtus equino,
Errabunda ſuo cum lare plauſtra mouet:
At vagus immenſum Laſcus quæcunq; per orbem
Vidit, vt Aonio carmine nota forent,
Cultor Apollineæ præſtans Holtorpius artis,
Grandibus hæc numeris ipſe legenda dedit.
Interitura quidem tantorum fama laborum,
Quæ nunc inſigni laude feretur, erat:
Aſpirante ſacro Phœbi niſi numine vates,
Verſibus illuſtrans hoc celebraſſet iter.
Ergo peragratis vt Iaſona gentibus æquat,
Argoam meruit cuius habere ratem,
Sic etiam docti præconia vatis adeptus,
Egregio nomen carmine Laſcus habet.

AD CARDINALEM Petrum Bembum.

ELEGIA V.

VNde leues Elegi miſſam tibi Bembe ſalutem,
Nũ procul à Viadro, quæris vt ante, ferãt?
Non: tuus hoc vates diſceſſit ab amne Sabinus,
Hucq; ſuos nuper tranſtulit inde lares,
Regius algentes vbi mons conſurgit ad vndas,
Bregela quas crebro vortice tortus agit:

Bregela Iunipero præcinctus & illice ripas,
Culta Boruſſorum qui ſecat arua vadis.
Quid tibi finitimis Scythiæ cum gentibus? inquis,
Quæ rigidi tantum prælia Martis amant:
Quæq; truces ſiluis horrentibus educat vros,
Pruſſia, mutata cur tibi ſede placet?
Huc mea traxerunt me fata: ſed accipe paucis,
Mutandi fuerit quæ mihi cauſſa ſolum.
Cærula tendebat liquidi per nubila cæli,
Arcas Atlantea Pleiade natus iter,
Luſtrabatq; nemus denſum frondente ſalicto,
Noſtra quod ad Viadri Muſa colebat aquas,
Inter Hamadryadas ludens & Oreadas inter,
Dulcia tunc illic carmina voce dabam.
Protinus auratis ad me talaribus ibat,
Hauſerat argutæ vocis vt aure ſonum.
Implicitam torto virgam ſerpente gerebat,
Ducere qua manes ex Acheronte ſolet:
Inſtar & incurui geſtabat acynacis enſem,
Pictus & in flauo crine galerus erat.
At me compellans his vocibus: accipe (dixit)
Quæ Iouis ætherea miſſus ab arce fero,
Eſt mutanda tibi ſedes: te iuſſa Deorum,
Te procul hinc aliò fata SABINE *vocant.*
Terra remota iacet, pigro ſubiecta Bootæ,
Quam ſatus indomito Marte Boruſſus arat:
Terra ferax Cereris, fæcundaq; melle: ſed expers
Aonidum: Scythiæ namq; propinqua iacet.
Belliger hic amplus Albertus poſſidet vrbes,

Teutoni-

Teutonici referens nomen Achillis aui.
Acribus armorum ſtudijs fortiſſimus heros,
Intrepido cuius pectora Marte calent.
Is dum pacis agit ceſſantibus ocia bellis,
Promouet vrbanæ caſtra quieta togæ.
Erigit impulſas bellorum turbine leges,
Ac populo dicens iura dat æqua ſuo.
Vt quoq; vulgus iners doctas reducat ad artes,
Laurigero Muſas ex Helicone vocat:
Hoſpitiumq; recens illis, & nobile condit
Gymnaſium, cuius tu moderator eris.
Is te magnificis augebit honoribus illic,
Is tibi dona, quibus dignus es, ampla dabit.
Nam quos ingenium commendat et inclita virtus,
Largus in hos confert, Cyrus vt alter, opes.
Ergo verte ſolum, patrias & deſere ſedes,
Illo fata manent te meliora loco.
Hæc vbi fatus erat, paribus ſe ſuſtulit alis,
Turbarunt animum nuncia verba meum:
Triſte videbatur patria diſcedere terra,
Sed facienda tamen iuſſa Tonantis erant.
Sic igitur laribusq; meis hortisq; relictis,
Quos Viadri retinent mœnia iuncta vadis,
Ignotos adij mutata ſede Boruſſos,
Succina littoribus qui precioſa legunt.
At non falſa mihi Tegees prædixit alumnus,
Hic ego nam tali ſum modo BEMBE *loco.*
Vt deſiderio patriæ non angar & æqua
Mente, Lycaonio fata ſub axe feram:

Talis in his etiam Princeps mihi contigit oris,
Qualis in Italia Borſius ante fuit:
Qualis & excellens fuit ille Feretrius heros,
Ingenij laudant quem monimenta tui.
Semina virtutum quo propagentur & artes,
Tecta nouem Muſis hic habitanda dedit.
Vtq́; bonis ſtudijs, ita moribus, excolit vrbes,
Imbuit ac vera relligione Dei.
Namq; ferox hominũ genus eſt et agreſte ſub arcto,
Noticiam nondum quod pietatis habet:
Cæruleos inſtar ſed adorat numinis angues,
Mactatoq́; litat ſacra nefanda capro.
Diſcat vt ergo pios ad Baltica littora ritus,
Exuat & mores vulgus agreſte ſuos,
Optimus ingenuas Princeps hic excitat artes,
Adductasq́; Deas ex Helicone fouet.
At tibi ne pariat longum faſtidia carmen,
Finiat hic Elegis littera clauſa modum.

AD STVDIOSOS LITErarum in Academia Regijmontis.

ELEGIA VI.

QViſqs es Aonidũ conſors, et docta frequentas
Atria, quæ geminis Bregela ſtringit aquis:
Cras, vbi Sol medio librauerit æthere currum,
Ad ſacra Muſarum tecta vocatus ades.
Scilicet ALBERTO *factas à Principe leges,*
Iuraq́; Gymnaſij tum recitanda dabo.

At tibi

At tibi ſit quanti legum facienda poteſtas,
Condita diuino numine ſcripta docent,
Quæ referunt legum iuſtis parere miniſtris,
Officium ſummo gratius eſſe DEO,
Victima ſolennes quàm ſi mactetur ad aras,
Victima ſacrifici ritè litata manu.
Sunt etenim leges vrbani vincula cœtus:
Ni fuerint leges, qui ſtatus orbis erit?
Iuraq́; ciuilis ſunt propugnacula vitæ,
His ſine nulla queunt mœnia pace frui.
Plurima defendi ſine turribus oppida poſſunt:
Nulla regi certo ſed ſine iure queunt.
Rectè igitur leges amplis vbi laudibus effert
Diſcipulus magni SOCRATIS *vnus ait,*
Optimus eſt ciuis, patriæ qui legibus vrbis
Paret, & obſequium pluris id ipſe facit,
Quàm vel Olympiacæ victricia præmia palmæ,
Quamúe triumphanti parta trophæa manu.
Talia te moueant præconia, docta iuuentus,
Vt ſubiecta iſtis legibus eſſe velis,
Quas tibi ventura proponam luce: nec auſis
Aequa magiſtratus temnere iuſſa tui.
Quod ſi fortè nihil mea te vindicta mouebit,
Aſpera te moueat vindicis ira DEI.
Qui pia legitimi contemnit iuſſa ſenatus,
Hunc grauis offenſi numinis ira manet.

AD EOSDEM.

ELEGIA VII.

Gnoſia conſtituit qui legibus oppida Minos,
Dicitur Idæum conſuluiſſe Iouem:
Ecquid oporteret legum præſtare miniſtros,
Vt rata perpetuo tempore iura forent?
Iuppiter, vt maneant infracta repagula legum,
Fac tua ſæpe palàm ſcita legantur: ait,
Paruit his Minos, recitandaq; iura quotannis
Ter populo fertur propoſuiſſe ſuo:
Eius enim iuſſu Rhadamanthus bina per vrbes,
Per pagos totidem Talus & æra tulit,
Ex quibus, in cætu populiq; frequente corona
Publica iura ſtato ſunt recitata die.
Exemplum vero cuſtodibus vtile legum,
Præbuit Europæ filius atque Iouis.
Nam velut inſultans aurigæ iuſſa recuſat,
Qui non ſæpe minas auribus haurit, equus:
Sic quoque nullius ſeſe permittit habenis,
Sæpius audita plebs niſi lege, regi.
Ergo quod exemplum Gortynius edidit heros,
Hoc ego, Gymnaſij qui rego frena, ſequar.
Neue reuellantur noſtrarum vincula legum,
Aoniæ tradam iura legenda ſcholæ.
Vnde recognoſcat Muſis addicta iuuentus,
Expleat officium qua ratione ſuum.
Scilicet ingenuas vt nauiter excolat artes,
Ocia nec ſtudio Palladis anteferat:
Doctrinaq; ſuos mores ita formet, vt ardens
Pectora diuini numinis intret amor.

Fœda nec immodico ducat conuiuia Baccho,
Nec ſtudeat Veneris caſtra nefanda ſequi:
Neue ſub æſtatem fluuialibus abluat vndis
Membra, vel hortorum depopuletur opes.
Cumq; ſit exoſus doctam Tritonida Mauors,
Martia pugnaci ne gerat arma manu:
Præbeat immani trepidum nec voce tumultum,
Humida telluris cum tenet vmbra polum.
Si trucis horrendus Polyphemi clamor in antro
Fratribus Aetnæis nocte moleſtus erat,
Ebrius, amiſſo cum luminis orbe, fremebat
Sæuo terribiles ore ſonante minas:
Qui Siculis non eſt Cyclopibus incola natus,
Hac ferat immanes vocis in vrbe ſonos?
Hæc & plura, quibus mores regat, ipſa iuuentus
Audiet in ſacra Palladis arce legi,
Bregela quam pallæ glauco velamine tectus
Prænatat, & liquidis ſtringit vtrinq; vadis.
At mea ſi quod habent edicta minantia pondus,
Omnibus officij nomine mando mei,
Publica Gymnaſij cum iura legentur, vt aſſint,
Dulcibus hac Muſis quotquot in vrbe vacant.

AD EOSDEM.

ELEGIA VIII.

Quod fauſtum felixq; nouem ſit & vtile Muſis,
Per quas Aoniam Bregela voluit aquam,
Rurſus adornabo pro conſuetudine pompam,

Sexta reducetur Februa quando dies:
Iuraq; proponam noſtri recitanda Lycei,
Ac ſimul officij quenq; monebo ſui.
Ergo dies actis aderit cum proxima Nonis,
Et medium carpent æthera Solis equi,
In cœtum (iubeo) veniat, quicunq; Camœnis
Deditus hic ſacro vult Helicone frui:
Namq;, gubernari legum quæ debet habenis,
Noſſe iuuentutem publica iura decet.
Nunc verè iuſtas vt turba ſcholaſtica leges
Diligat, ac mores corrigat ipſa ſuos,
Offenſi monet ira DEI*, ſeriesq; malorum,*
In quibus infelix Teutona terra iacet.
Horrendum genitrix peperit diſcordia bellum,
Quo nihil exortum triſtius ante fuit.
Impius armorum ſocias furor occupat vrbes,
In quibus auguſtæ gaudia pacis erant
Nuper vbi citharæ Dircæaq; plectra ſonabant,
Nunc ibi Bellonæ claſſica dira fremunt.
Diffugiunt diuæ ſumtis Libethrides alis,
Diſturbante ſacros Marte furente choros:
Haud ſecus ac quondam trepidantibus aëra pennis
Findentes, celerem corripuêre fugam,
Daunia vaſtabat cum barbarus arua Pyrereus,
Captaq; Threïcio milite Phocis erat.
Has pater ipſe ſuis deplorat ſedibus actas,
Saxoniæ gelidam qui rigat Albis humum:
Has etiam Philyræ Miſneidos vrbe fugatas,
Flauus arenoſis luget Eliſter aquis.

O' mi-

O' miſeranda parens quantum Germania luctum
Hauris, Marte tuum depopulante ſolum:
Quanta nouenarum cœtu fugiente ſororum,
Heu perculſa graui vulnere, damna facis.
Hoc igitur tanto nos in diſcrimine rerum,
Triſtibus admonitos cladibus eſſe decet:
Legibus vt curſum vitæ moresq; regamus,
Et ſimul oremus ſupplice voce DEVM,
Vt, cum tota fremat bellis Germania, ſaltem
Læta Boruſſorum pace fruatur humus:
Ne quoq; Gradiuo nobis præbente tumultum,
Hinc doctas abigat ſæua procella Deas.

AD EOSDEM.

ELEGIA IX.

EBria dum totam diſcurrit turba per vrbem,
Hisq; furens Bacchi feſta diebus agit:
Feſta, quibus turpes nudabat Roma Lupercos,
Stulticiæq; olim ſigna pudenda dabat:
Nos, meliora quibus Muſarum ſacra coluntur,
Diſſimiles vulgi moribus eſſe decet.
Sobrius Aonidum chorus Orgia vitat Iácchi,
Nullaq; lymphatæ gaudia mentis amat.
Multa nefanda facit petulantibus hiſce diebus,
Percita Thyrſigeri turba furore DEI.
Sæpe cruentantur funeſta cæde penates,
In medio dantur vulnera ſæpe foro:
Caſtaq; virginei violantur iura pudoris,

Coniugij thalamos & vagus intrat amor.
Filia dum celebrat Pandionis Orgia Progne,
Iſmarium iugulans enſe peremit Ityn.
Anne datus letho Rhodopeius occidit Orpheus,
Dum peragunt Ciconum Bacchica ſacra nurus?
Orgia Romanis violauit agentibus olim,
Anne maritales fœda libido toros?
Nec bene conueniunt hæc triſtia tempora ludis,
Eſt æquum patriæ nos doluiſſe vicem.
Nam perculſa graui Germania vulnere Martis
Languet, & extremum ſuſtinet ægra diem:
Haud ſecus ac quondam turbantibus omnia bellis
Languida ciuili vulnere Roma fuit.
Quin factura nouas iam Turcia ſpicula clades,
Biſtonios trepidans Iſter & horret equos.
Heu quales animo gemitus, quas ore querelas
Edit, & heu quantis fletibus auget aquas?
Pluribus adduci dum ſigna cohortibus audit,
Pannonios iterum quæ populentur agros:
Quæ gremio matris, ducentes vbera natos
Abripiant, ſæua dilanientq; manu:
Mœnia proſternant, captasq; nefanda puellas
Cogant ingenuo corpore ſtupra pati.
Adde quod æthereo triſtantur ſidera cælo,
Et velut hoc rerum turbine mœſta dolent.
Luna bis hoc atra caligine conditur anno,
Phœbus & horribili lumina nocte tegit.
At nil hæc quanquam populus lugubria curat,
Dum leuibus ſoluit libera corda iocis.

Nos

Nos tamen, excoluit quorum Tritonia mores,
His decet attonitos ingemuiſſe malis.
Ergo Lupercales nemo per compita ludos;
Qui ſacra Gymnaſij ſceptra veretur, agat.
Nec velut Aetnæus tingat fuligine Cyclops
Ora, nec Ogygij pars ſit inepta chori:
Quiſque ſed ingenuis ſtudijs incumbat, & oret
Fiat vt offenſi mollior ira DEI.

AD EOSDEM.

ELEGIA X.

Anni tempus adeſt, quo factus victima Chriſtus
Sanguine deleuit crimina noſtra ſuo:
Fractaq; Tartarei ſunt limina carceris, in quo
Poſteritas primi capta parentis erat.
Poſthabitis verò ſtudijs rebusq; profanis,
Templa per hos nobis ſunt adeunda dies.
Scilicet hiſce decet nos commeminiſſe diebus,
Noſtra ſit vt CHRISTI *morte redemta ſalus:*
Et quàm non fuerit placabilis ira Tonantis,
Aeternum nobis ira minata necem.
Nulla grauem poterant delere piacula culpam,
Quæ commiſſa fuit crimine ſontis ADAE,
Vnica pro nobis niſi redderet hoſtia vitam,
Oppeteretq; necem filius ipſe DEI.
Heu quas ſuſtinuit noſtro pro crimine pœnas,
Quamq; DEI *nato non toleranda tulit.*
Sanguinis emiſit ſudanti corpore guttas,

Vincu-

Vincula captiuas impediêre manus :
Vulnificis plagas ſub iniquo iudice virgis,
Ac tulit implicitis ſpinea ſerta comis.
Impia quid referam diræ conuicia linguæ?
Inq; cruentatis liuida ſigna genis?
Cum trabe penderet palmas diſtentus in ambas,
Ferrea diuinum tranſiit haſta latus.
Hæc indigna videns alto ſpectacula cœlo,
Sol ſtetit attonitis obſtupefactus equis :
Indoluitq; diu mæſtus, terriſq; negauit
Lumen, & in medio nox fuit orta die :
Motaq; contremuit vaſto ſub pondere tellus,
Saxaq; concuſſis diſſiluêre iugis.
Iſta recordari ſolennibus acta diebus
Nos, & inoblito pectore ferre, decet.
Indignum fuerit, Solem, atq; carentia ſenſu
Saxa, creatori condoluiſſe ſuo.
Noſq; dolere nihil, nec acerba morte moueri,
Reddita qua nobis vita ſaluſq; fuit.
Ergo cohortamur iuuenes, vt templa frequentent,
Quaq; decet celebrent hos pietate dies.

GEOR-

GEORGII SABINI BRANDEBVRGENSIS ELEGIARVM,

Liber Sextus.

IN DIEM NATALEM Illuſtriſsimi Principis, Alberti Marchionis Brandeburgenſis, primi Ducis Pruſsiæ.

ELEGIA I.

SI vetus Iliadæ celebrauit Roma Quirini,
Natalemq; Iouis Gnoſia terra diem:
Te decet hanc meritò celebrare Boruſſia lucem,
Naſci fata tuum quæ voluêre Ducem:
Hic tibi nimirum Princeps, hic præſtitit heros,
Qualia non populis ille vel ille ſuis.
Cum perculſa fores immani turbine belli,
Hoſtibus eripuit ſtrenuus arma tuis.
Et ſecura tibi tranquillæ tempora pacis
Reſtituit, bellis impoſuitq; modum.
Impia cum coleres deliramenta ſacrorum,
Et rectam fidei non ſequerêre viam.

Ipſa

Ipſa per hunc, qui te iuſſit meliora doceri,
Ad veros cultus es reuocata DEI.
Cumq́; rudes nuper populos inculta foueres,
Nulla quibus ſtudij cura nec artis erat:
Primus hic è ſacro Muſas Helicone vocauit,
Quæ populi mores excoluere tui.
Ergo ſecuturas Maias vbi Lucifer Idus
Iam matutinis extulit ora vadis,
Arte laboratas tu lætior indue veſtes,
Electroq́; graues diuite pande ſinus:
Aurea gemmato ſuſpende monilia collo,
Iunipero flauum cinge virente caput:
Proq́; ſalute Ducis, fortunataq́; ſenecta,
Candida natali ſuſcipe vota die.
Vos quoq; Pierides, quas hæc pro Phocide tellus,
Et pro Caſtalio Bregela fonte tenet:
Vos decet aurata lætum teſtudine carmen
Ludere, & hac feſtos ducere luce choros.
Namq; Boruſſorum vos ſedibus eſſe receptas
Contigit vnius Principis huius ope:
Qui niſi productus vitales eſſet in auras,
Ecquis in arctoa vos reperiret humo?
At tu Semideis Heroibus edite Princeps,
Annua natalis lux modo cuius adeſt:
Tu depone graues & amaras exue curas,
Triſtior hoc ſi quas tempore forte geris:
Signaq́; lætitiæ plauſusq́; agnoſce tuorum,
Gratantes hilari qui tibi corde fauent.
Floribus Halanti conuiuaturus in horto,

Quæ

Quæ genio debes, munera ſolue, tuo.
Nec, licet infenſi quidam tibi bella minentur,
Proſpera te dubita fata manere ſenem.
Sidera namq; tuo fulſerunt læta ſub ortu,
Et propiore ſimul iuncta fuere gradu,
Vt tibi præſidio, ſi res ita poſtulet, eſſent,
Viribus arcerent duraq; fata ſuis.
Scilicet in primo congreſſi limine cæli,
Delia, Mars, Aries, Iuppiter, Arcas erant.
Ibat & æthereos Phœbi comitata iugales,
Cum geminis Helenæ fratribus alma Venus.
Falcifer at longè ſubmotus agebat ab illis,
In nona ſtabas qua Capricorne domo.
Talia felicem promittunt ſidera vitam,
Non importuno ſi coiêre loco.
Adde quod ipſa trium Parcarum maxima Clotho
Dicitur ad cunas hæc ceciniſſe tuas;
Creſce puer, quo nullus erit laudatior olim
Eximia præſtans indole creſce puer.
Mollia ducuntur noſtro tibi ſtamina fuſo,
Longaq; fatali penſa voluta colo.
Nil tibi deceptrix hominum fortuna nocebit,
Quæ ſolet ancipiti mobilis ire gradu:
Quamuis inijciet curas tibi ſæpe moleſtas,
Rebus & exiſtet non ſatis æqua tuis:
Omnia conſilio vinces, & ad omnia fortis,
Quæ ſubeunda viris obijciuntur, eris.
Ad tua pilatæ trepidabunt ſigna cohortes,
Marte laceſſitus prælia quando geres,

Turpia

Turpia ſæpe dabunt hoſtes tibi terga fugati,
Quorum denſa premens agmina victor ages.
Fortia te diuo pro CAESARE *bellá gerentem,*
Itala Gallorum ſtrage videbit humus.
Te vetus Hunnorum regnataq́; Pæone tellus,
Nauiter inuictum ſentiet eſſe manu,
Cum tibi commiſſas illic tutaberis arces,
Quasq́; tuus partas frater habebit opes.
Deniq; virtutemq́; tuam, dextramq́; potentem
Sarmatis agnoſcet cladibus ora ſuis:
Poſtq́; cruenta feri Martis certamina, tecum
Fœdus & optatam iunget amicitiam.
Nec tamen inuicto laudatus pectore tantum,
Sed multis alijs dotibus auctus eris.
Iura dabis, legesq́; feres, moderataq́; ſemper
Non rectis animi motibus anteferes.
Te non ebrietas, non implacabilis ira,
Te faciet prædam mens nec auara ſuam.
Inuiſent iterum te Principe numina terras
Quæ ſcelerata hominum vita fugauit humo:
Cana fides, libramq́; gerens Aſtræa bilancem:
Quæq́; acri pietas flagrat amore DEI.
Inq́; tuo ponent hæc numina pectore ſedem,
Te ſuperis ipſis efficientq́; parem.
Tu columen patriæ, miſeris tu dulce leuamen
Exulibus, Chriſtum qui profitentur, eris.
Ad te confugient longis è finibus omnes
Artibus inſignes & pietate viri,
In tua qui ſoluent doctas præconia linguas,

Teq́; ſuper cœli ſidera laude ferent.
Sic, vbi natus eras, occulti præſcia fati
Lanificis cecinit de tribus vna ſoror.
At tu læta dies, reuoluto ſæpius anno,
Principe ſalua meo ſceptra tenente, redi.

AD FRIDERICVM ARchiepiſcopum Madeburgenſem, Ioachimi II. Marchionis Brandeburgenſis Filium.

ELEGIA II.

QVàm citò poſteritas obliuiſcentibus annis
Inclita magnorum deleat acta Ducum,
Indicat hæc, Princeps, maiorum vita tuorum,
In lucem ſtudio nunc reuocata meo.
Horum fama diu latuit, multosq́; per annos,
Obſcura veluti nocte ſepulta fuit.
Ecquis enim patrijs Hugonem nouit in oris
Hactenus? hic cuius nomen & acta legis.
Ecquis & hoc meminit Theodrici Principis æuo?
Per me noticiam nunc quoq; cuius habes.
Facta ſed illorum ſi concelebrata fuiſſent
Scriptis, quæ famam perpetuare ſolent,
Non exempla forent æuo: non longa vetuſtas
Sic ea lethæis merſa dediſſet aquis.
Omnia mandantur ſcriptis quæcunq; diſertis,
Illa vetuſtatem non moritura ferunt.

Ergo tempus edax ne longaq́; deleat ætas
Famam, Marchiaci quam meruêre Duces,
Eruta diuerſis annalibus, inclite Princeps,
Collegi patriæ geſta vetuſta meæ:
Emiſiq́; tuo ſub nomine, cuius honori
Mens mea propenſo dedita corde fauet.
Ac merito: quis enim te præcellentibus auctum
Dotibus ingenij, non reuerenter amet?
Te matura ſenem reddit prudentia, quamuis
Signet adhuc teneras vix tibi barba genas.
Te ſibi relligio cuſtos fidiſſima cœli
Vendicat, inq́; tuo pectore templa tenet.
Te quoties puerum ſtudijs incumbere vidi,
Ad gelidas Viadri quando morabar aquas,
Talia ſum tacito ſub pectore verba locutus:
Lumen eris patriæ tu FRIDERICE *tuæ.*
Iſta feſellerunt nec me præſagia mentis,
Præſulis inſigni munus honore geris.
Nec dubito, quin ſit diuino numine factum,
Rebus vt antiſtes præficerêre ſacris.
Namq́; ſtatus rerum, fortunaq́; temporis huius
Flagitat inſignem relligione virum,
Excubias qui paſtor agat, ne turba luporum
Irruat in CHRISTI *ſanguinolenta gregem,*
Quiq́; ſalutari medicamine vulnera curet,
Tot quibus heu miſeræ conficiuntur oues.
His tibi de cauſſis faueo: mea ſcriptaq́; duxi
Eſſe tibi tanquam iure dicanda tuo.
Exiguum verò non aſpernabere munus:

Acce-

Accedente breui tempore creſcet opus.
Illuſtrabo Duces omnes tenebriſq; malignis
Eripiam dignos poſteritate viros:
Sub quibus antiqui Brenni Mauortia tellus
Claruit, & liquidæ rector Hauelus aquæ.

AD STVDIOSOS LITERARUM IN ACADEMIA REGIJMONTIS.

ELEGIA III.

SI qua prius triſtem meruerunt funera luctum,
Si fuit hac vnquam iuſtus in vrbe dolor:
Iam dare funeſti lugubria ſigna doloris,
Triſtia quàm lacrimis ora rigare decet.
Namq; Boruſſiaci Ducis occidit inclita coniunx,
Afflicta eſt populi qua moriente ſalus.
Nunc gemat & mæſto ſuffundat lumina fletu,
Pruſſia: nam matrem perdidit orba ſuam.
Illa nurus, inopeſq; ſenes, ægroſq; fouebat,
Munificam viduis illa ferebat opem.
Ante alios verò quibus eſt hoc funus acerbum,
Et quibus hæc fletum triſtia fata mouent,
Nos plorare decet, nos indulgere dolori,
Illa bonis Princeps artibus æqua fuit:
Illa ſuum dominum, quo conderet atria Muſis,
Impulit, hocq; pium ſedula iuuit opus:
Quiq; darent ſtudijs operam, Muſiſq; vacarent
Pauperibus larga præbuit æra manu.
Eſt quoq; fas triſti nos Principis ore moueri,

E' cuius pendet noſtra ſalute ſalus:
Cernis vt incedat pullo velamine tectus,
Veſtibus auratis qui modò cultus erat.
Ille ſua quando viduatus coniuge luget,
Nos minimè lacrimas continuiſſe decet,
Aegra valetudo, vel ſi qua moleſtia, regem
Afficit, Hyblææ quem reuerentur apes,
Nónne vides vt mæſta fremant examina luctu,
Cereaq; affectis mœreat aula fauis?
Conglomerantur apes, planguntq; trementib. alis
Pectora, nec læti germina Veris amant.
Nos ſimili ſtudio lugentes, triſtia noſtri
Conuenit afflicti fata dolere Ducis.
Ibimus & mæſtum teſtabimur ergo dolorem,
Funere quem nobis attulit atra dies,
Ibimus: vtq; frequens oculis humentibus aſſit,
Doctaq; nobiſcum turba (iubemus) eat,
Quando ſepulturæ iam ſigna dabuntur, & edent
Mota ſub aërijs turribus æra ſonum.
Ipſe ego (parua licet mihi ſit facundia linguæ,
Acer & impediat fletibus ora dolor.)
Triſtibus interitum Dominæ plorabo querelis
Hic, media fanum quo ſtat in arce loco.
Emeritæ faciam præconia debita vitæ
Ipſa quibus gaudet neſcia fama mori.
Namq; tot inſignem virtutibus Heroinam,
Non decet orbatam laudibus eſſe ſuis.

IN TVMVLVM NOBILISſimæ Principis Dorotheæ, filiæ Friderici Regis Danorum, coniugis Alberti Ducis Pruſsiæ.

ELEGIA IIII.

Hic iacet Alberti primi Ducis inclita coniunx,
Quæ patre Danorum rege creata fuit:
Maternumq; genus prælustri duxit ab ortu,
Mater Teutonici neptis ACHILLIS *erat.*
Et, quo dicta fuit, dignam ſe nomine geſſit
Dorothea: donum nam fuit ipſa DEI.
Non tantùm voluit Princeps, ſed mitis haberi
Mater: & eſt inopum commiſerata vicem.
Virginibus, quorum fuit orba parentibus ætas,
Pronuba conſortes tradidit ipſa tori.
Nec dedignata eſt humiles intrare penates,
Et medicas ægris applicuiſſe manus.
Affuit & grauidis nuribus, partuq; leuatis
Miſcuit vt nutrix officioſa dapes.
Sacra colens etiam diuinis tradita ſcriptis,
Nil habuit vera religione prius.
In populi cœtu doctos audire ſolebat
Omni penè die verba referre Dei:
Nec meritis hominũ, ſed Chriſti morte redemtam,
Seq; pia iuſtam credidit eſſe fide.
Adde quod ipſa ſuum dominum conſtanter amauit,
Inq; vicem à Domino ſemper amata fuit.

Corpore namq; decens, & amabilis extitit omni
Laude: fugax litis, ſobria, comis erat.
Edidit in lucem duo maſcula pignora lecti,
Fœminea quater eſt factaq; prole parens.
Deniq; ſuſcipiens Muſarum prouida curam,
Nobile Gymnaſij cum Duce ſtruxit opus.
Iamq; duos annos, menſesq; peregerat octo,
Poſt totidem vitæ luſtra decemq; dies,
Cum deſiderium non vni triſte relinquens,
Heu præmatura morte ſoluta fuit.
Illius immenſum peperit iactura dolorem
Omnibus indigenis, Pruſſia quotquot habet.
Ad ſuperos animi redijt vigor: oſſa ſepulcro,
Inq; beatorum ſpe tumulata cubant.

AD STVDIOSOS LITErarum in Academia Regijmontis.

ELEGIA V.

FEſta dies agitur, qua cœlitus edidit olim
Signa tot omnipotens et monumenta Deus.
Corniger hac vates teſtatur luce Tonantem
In Sina legem monte tuliſſe ſuam:
Atq; inter lituos piceæq; micantia nubis
Fulgura, terribili voce dediſſe ſonos,
Nos quibus admoniti ſumus vt ne vana colamus
Numina, nec ſcelerum turpe ſequamur iter.
Hac quoq; luce ſacer conſolatorq; piorum
Spiritus æthérea miſſus ab arce fuit,

Suntq;

Suntq́; ſoluta patrum diuerſis ora loquelis,
Nos fidei rectam qui docuêre viam.
Hanc verò lucem celebrataq́; tempore longo
Feſta, pio ritu nos coluiſſe decet,
Aeternumq́; rogare patrem, quo languida et ægra
Excitet afflatu pectora noſtra ſuo:
Inq́; animis acres flammas accendat amoris,
Igne ſalutari qui pia corda fouet:
Vtq́; manere potens & dulci numine præſens
Ipſius in nobis Spiritus eſſe velit,
Vt placidam ſtudijs aſpiret & artibus auram,
Turba nouem Muſis quas operata colit.
Ille dat humanæ cæleſtia ſemina menti:
Cuncta, quibus vitam ducimus, ille regit.
Illius eſt donum facundæ gratia linguæ:
Ingenuis aptos artibus ille facit.
Ergo frequentemus templum cætusq́; piorum,
Ore ſoluturi vota precesq́; DEO:
Noſtraq́; conſueto de more feramus ad aram
Munera: nam pietas hæc quoq; grata Deo eſt,
Nos offerre decet fidis ſua dona miniſtris,
Qui pia ſincero munere verba docent.

AD EOSDEM.

ELEGIA VI.

IAm quater incenſo canis Erigoneïus æſtu
Solis anhelantes ſenſit anhelus equos,
Cum ſacer hic Muſis Helicon algente ſub arcto

Eſt Aganippeæ fons & apertus aquæ:
Cumq; Ducis iuſſu, doctiq; fauore ſenatus,
Ad me Gymnaſij ſumma relata fuit.
Tradita perpetuus tenui moderamina Rector,
Semper & ex illo tempore ſceptra tuli:
Meq; fatigauit multis Reſpublica curis,
Suſtinui dura mole grauatus onus.
Namq; magiſtratus, ſeu publica cura regendi,
Eſt grauis, ac magnum ſarcina pondus habet.
Nec ſemel oraui, quo Principis æqua voluntas
Hac humeros vellet mole leuare meos:
Vtq; crearetur noſtri ſucceſſor honoris,
Piërij coleret quem ſacer ordo chori:
Quiq; ſubiret onus pro me, velut ille ſubibat
Cœliferi Alcmena natus Atlantis onus.
At nihil obtinui tota triëteride ſupplex,
Nil mea vota, meæ nil valuêre preces,
Donec me miſerum properata morte reliquit
Vxor, & aucta graui cura dolore mea eſt.
Nunc oneris tandem remouendi facta poteſtas
Eſt mihi, ne nimium duriter ipſe premar.
Plùs oneroſa ſatis me cura domeſtica torquet,
Eſt mihi nunc viduo tota regenda domus.
Dumq; tori lugent amiſſam pignora matrem,
Nunc ego maternas cogor obire vices.
Ergo Gymnaſij cras depoſiturus habenas,
Ipſe magiſtratu lætus abibo meo,
Sicut ad optatum delatus nauita portum,
Per mare qui longo tempore vela dedit,

Alterius

Alterius dextræ regimen committere gaudet,
Atq; miniſterio ſe remouere ſuo.

IN TVMVLVM ANnæ vxoris ſuæ.

ELEGIA VII.

VXor in hoc tumulo vatis iacet Anna Sabini,
Fœmina non humili quæ fuit orta loco,
Ad celebres Albis patre nata Melanchthone ri-
In quib. Aonidũ plectra mouentur, erat. (pas,
Vtq́; viros inter doctos pater eminet omnes,
Quo non maius habent tempora noſtra decus:
Sic quoq; laude ſua matronas inter honeſtas
Claruit, ac tanto digna parente fuit.
Ipſemet infantẽ tulit ad baptiſma LVTHER9,
Quando ſalutifera perlueretur aqua:
Erudijtq́; pijs monitis, vt adulta timeret
Ac coleret vera relligione DEVM.
Quin & docta fuit, linguæq́; perita Latinæ:
Nam Latio poterat reddere verba ſono.
Nec minus ore decens, & honeſto prædita vultu
(Laudari facie ſi qua meretur) erat.
Annos bis ſeptem florente peregerat æuo,
Legitimi conſors eſt vbi facta tori.
Inde remota procul natalibus abſuit oris,
Cumq́; ſuo vixit coniuge luſtra duo.
Et ſemel aucta fuit tantummodo prole virili,
Natas Lucina quinq; fauente dedit.

Frigida mors animam placidè ſubduxit & artus,
Pars melior cœlo eſt reddita, corpus humo.

AD ILLVSTRISSIMVM Principem Albertum, Marchionem Brandeburgenſem, primum Pruſsiæ Ducem.

ELEGIA VIII.

EST Erebi peſtis, quæ triſtibus implicat orbem
Diſſidijs, paſſim diraq; bella ſerit,
ATE *nomen habet: validis hæc gentibus olim,*
Terrarum & dominis exitioſa fuit.
Hæc Agamemnonias affecit clade cohortes,
Cincta quibus Priami mœnia regis erant:
Hæc quoq; Theſidas, hæc regna potentia fregit
Inuicti Macedûm quæ peperêre duces.
Hæc ſimul imperij ſpoliauit honore Quirites,
Dum fera ciuili ſanguine bella gerunt.
Threicias eadem gentes hæc peſtis & vrbes
Perdidit, Argolicas hæc labefecit opes,
Tunc vbi prorupit Scythicis Othomannus ab oris,
Helleſpontiacas & ſuperauit aquas.
Namq; voluntates diſtraxit & agmina regum,
Iunctis ille quibus terga daturus erat.
Hæc quoq; diſcordes hoc tempore cõpulit Hunnos,
Turpi ſeruitio triſte ſubire iugum.
Dum geminos quærunt reges: ſciſſiq; duabus
Partibus, huc illuc arma cruenta ferunt.

Deniq;

Deniq; Germanis nunc bella domeſtica nobis
Excitat, ac turbas irrequieta facit.
Noſq́; feris itidem conatur prodere Turcis,
Alter in alterius dum mouet arma necem.
Vidit id imperij moderator & arbiter olim,
Qui genuit patrem CAROLE *Quinte tuum:*
Vtq́; graues caſus, triſteſq́; auerteret orbi
Clades, & patriæ damna timenda ſuæ,
Deuincire pios optato fœdere reges,
Conatuſq́; domi tollere bella fuit,
Fortior vt iunctis in prælia viribus iret,
Sæuaq́; graſſantis frangeret arma Scythæ,
Huius enim rabiem cohibere, pioſq́; tueri,
Eſſe DEO *gratum non dubitabat opus.*
Ante ſed armatus quàm ſeſe mouit in hoſtem,
Et regum ſociæ quàm coiêre manus,
Optimus in medio belli molimine Princeps,
Funere ſublatus præueniente fuit:
Atq; opus inceptum (proh triſtia fata) reliquit,
Immortale decus quo pariturus erat.
Inuida mors, quare regum conatibus obſtas,
Pro lacero Chriſti qui grege bella mouent?
Fallor? an illius quod es olim victa triumpho,
Pro Mahometigena ſtat fauor hoſte tuus?
Nam ſic pontificem Turcis quoq; bella parantem,
Diceris Aeneam ſæua tuliſſe Pium.
Ne tamen ignorent hæc Cæſaris acta nepotes,
Acta boni debent quæ meminiſſe duces,
Sunt calamo conſcripta meo: nam talia refert

A me-

A' memori ſemper poſteritate legi.
Olim forſan erunt quos hæc explere iuuabit
Conſilia, & ſtudio pacis amante ſequi.
At veluti quondam patris induit arma peremti,
Rex qui Pellæa natus in vrbe fuit :
Atq; triumphata confecit Perſide bellum,
Ipſius genitor quod meditatus erat :
Sic quoq; nunc vtinã ſe Carolus armet in hoſtem,
Exoptata ſuo bellaq; ſumat auo.
Aſt ego quicquid id eſt operis, tibi dedico Princeps
Læta Boruſſorum quo duce gaudet humus.
Nec dubito, quin pacis amans, hoſtisq; Scytharum
Talia diuini Principis acta probes.
Nam quoties audis ciuilia bella moueri,
Inter Chriſticolas Marte furente duces,
Et Scythicum noſtra gaudentem lite tyrannum,
Omnia victrici carpere regna manu,
Ipſe gemens, imo ſuſpiria pectore ducis,
Temporis & noſtri triſtia fata doles.
Teq; licet multis exhauſta laboribus ætas
Occupet, arma tamen ſumere dura iuuat :
Cumq; pharetratis committere prælia Turcis,
Et procul ad Solymas caſtra locata ſequi :
Si modò ſuſcipiat concors Germania bellum,
Suppetiasq; pijs, auxiliumq; ferat.
Viuenti quoq; carus eras : ductore ſub illo
Tempora militiæ prima fuêre tuæ,
Euganeos quando populos vrbesq; premebat,
Martius Adriacæ quas leo gentis habet.

Sæpius

Sæpius ille tuis applaudens fortibus auſis,
Macte animi, aiebat, macte: vir acer eris.
Et quæcunq; tenes belli præcepta gerendi,
Tyroni ſenior tradidit ille tibi.
Te peditum cuneos, & equeſtres ducere turmas,
Te docuit tuto ponere caſtra loco:
Explorare vias, nec aperto prælia tantùm
Marte, ſed hoſtili conſeruiſſe dolo.
Adde quod ipſe meos tibi conſecro iure labores,
Pro meritis videar gratus vt eſſe tuis.
Namq; meæ peragunt ſecura quod ocia Muſæ,
Id tua nimirum cura benigna facit.
Ampla mihi tribuis ſtudiorum præmia vati,
Cæſare Virgilius qualia dante tulit.
Aurea quid referam, quorum mihi multa dediſti,
Pocula? quid celſæ ſplendida tecta domus?
Pro quibus ingratum me ne qua redarguat ætas;
Nominis eſt æquum me meminiſſe tui.
Tempus erit, laudum præconia quando tuarum
Mæonijs peragat noſtra Thalia modis:
Namq; opus inſtitui, validæ quo prælia dextræ,
Atq; tuæ laudes commemorabo togæ.
Mons vbi ſublimis Helicon ſe tollit in auras,
Roſcida Muſarum floribus arua nitent,
Quos neq; Sol æſtu, Boreas neq; frigore lædit,
Nec ſpoliant vlli veris honore dies.
His tibi contextam de floribus ipſe coronam,
E' ducibus qualem nemo ſub axe gerit.
Interea Princeps hunc accipe quæſo libellum,

Qui

Qui licet eloquij forſitan ante caret,
Attamen egregias res continet, actaq; pacis:
Quo tibi præcipuè nomine gratus erit.

IN OBTRECTAtorem Gallum.

ELEGIA

NOn ita Cadmeæ lacerarunt Penthea matres,
Diceris vt famam tu lacerare meam.
Hoccine tunc merui de te, cum cauſſa ſalutis,
Præſidium vitæ cum tibi Galle fui?
Quippe mea pœnam tibi ſupplice voce leuaui,
Ad graue ſupplicium cum rapiendus eras.
Si tibi non præſto tunc ô ingrate fuiſſem:
Eſſes in Viadri præcipitatus aquas.
Quiq; Theoninis mihi vulnera dentibus infers,
Iampridem tacitis piſcibus eſca fores.
Acre quid ingenium iactas? ac plurima legum
Condita quæ memori pectore verba tenes?
Verba quidem (fateor) tibi mente tenaciter hæ-(rent,
Nulla recordari ſed benefacta potes.
At niſi deſieris rapido me carpere morſu,
Qui mihi criſtatus Gallus es, Ibis eris.

AD EVSTACHIVM A' Knobelsdorff, Canonicum Varmienſem, Poëtam clariſsimum.

ELE-

ELEGIA X.

MOeſta quibus deſles extincti funera Regis,
Legimus hic elegos culte Poëta tuos:
Miratiq; ſumus lugubri carmine tantas,
Tamq; graues à te res potuiſſe cani.
Nam tua dum triſtes deplorat Muſa querelas,
Atq; Sigiſmundi fata ſuprema dolet:
Imbelli peragit præconia bellica verſu,
Ac tenero quiddam grandius ore ſonat.
Inducit gelidum trepidare Boriſthenis amnem,
Tela Polonorum dum violenta pauet:
Spumiferumq; Tyran hoſtili cæde rubentem,
Occultare vado cornua fracta ſuo.
Quid referam, numeros ſedati fluminis inſtar,
Qui neq; per ſalebras, ſaxa nec alta, cadunt?
Nec ſplendore carent illo, nec diuite cultu,
Florida Naſonis quo monimenta nitent.
At tibi quando fauent ſic aſpirantq; Camœnæ,
Non decet Aoniam te poſuiſſe chelyn:
His, quibus excellis, felicibus vtere donis,
Pluraq; diſparibus carmina conde modis.
Sic inſigne feres nomen, ſic gloria fontis,
Pegaſus alato quem pede fecit, eris.

IN NATALEM ALBERTI Friderici, Marchionis Brandeburgenſis, filioli Alberti ſenioris primi Ducis Pruſsiæ.

ELEGIA XI.

QValia Dardanij capiebant gaudia ciues,
Natus vbi Priamo filius Hector erat:
Talia percipiunt ac gaudia tanta Boruſſi,
Alberto ſoboles eſt vbi nata duci.
Gaudet ouans lætis animis Reſpublica, gaudet
Principis hæredem quod ſenioris habet.
Omnia lætifico reſonant hinc compita plauſu,
Mœnibus exultant oppida penè ſuis.
Regius inprimis hilari mons vrbe triumphat,
Quam bifidus multa Bregela ditat aqua:
Inter & humentes vitreo ſub fornice Nymphas,
Ipſe choros plauſa corniger amnis agit.
Quæq; tenent ripis vicina palatia Muſæ,
Aonijs ſoluunt ora canora modis:
Blandaq; ludentes modulantur carmina plectris,
Fauſta quibus puero lætaq; fata canunt.
Ut cecinêre prius, cum ſanguine clarus auito
Romulides tetigit Pollio natus humum.
Fortunata dies, nitidi quæ Solis anhelos
Idibus à Maijs quarta reducis equos,
Hanc tibi læticiam populoſa Boruſſia debet,
Principis egregia prole ſuperba ſui.
Luce tua cœli productus venit in auras,
Qui columen patriæ (ſit modò ſoſpes) erit.
Cynthius Heſperias tendebat feſſus ad vndas,
Et propè lucis erat meta peracta tuæ:
Iam comes æthereis octaua iugalibus ibat
Hora coloratas Sole notata genas,

Cum tulit ac partu feliciter edidit illum
Inclita Guelphorum ſanguine nata parens.
Penniger incedens Phœbeos ante iugales
Illo Mercurius tempore lætus erat.
Is per Agenorei properabat lucida Tauri
Signa, vagus per quæ Sol & habebat iter:
Deq; Boruſſorum referebat principe nato
Ocyus Idaliæ nuncia verba deæ.
Namq; propinqua tenens æſtiui brachia cancri
Stabat in octaua Cypria ſede Venus.
Audijt hinc Mauors: & ab illo rector Olympi:
Iunctus enim Marti Iuppiter ipſe fuit,
Inq; domo nona, fuluiq; calente Leonis
Sidere, coniunctus duxit vterq; moram.
Diua leuat grauidas vteri quæ pondere matres,
Et vaga Lucinæ Delia nomen habet.
Felicem puero naſcenti præbuit ortum,
In primo niueis cardine vecta rotis.
Noxius obſtaret ſed ne felicibus aſtris,
Tum loca poſſedit falcifer ima ſenex.
O' generoſe puer, felicibus edite ſtellis,
Spes populi, patris gaudia, matris amor.
Creſce, tuosq; refer proauos, inſignia quorum
Omine non læuo nomina bina geris.
Creſce, potens magni ſoboles & Principis hæres,
Te populo felix diuite terra manet,
Quæ grauidas fruges, quæ dulcia munera mellis,
Succina quæ liquidis gignit Odora vadis.
Et licet hæc eadem rigidis aſſueuerit armis,

O *Indomi-*

Indomitosq́; ferat martia terra viros,
Tu tamen exactis olim puerilibus annis
Quando reges patriæ tradita ſceptra tuæ,
Poſthabitis armis pacem cole : pacis amantes
Multos ex proauis, quos imiteris, habes.
Pace nihil melius, nil pace ſalubrius orbi
Terrarum, omnipotens qui regit aſtra, dedit.
Pace D E I *cultus, legumq́; verenda poteſtas,*
Et ſacra Muſarum gloria pace viget.
Pace frequens affert Hymenæus gaudia ſponſis,
Educat & caſtus pignora caſta torus.
Pace ſuas mercator opes, ſua rura colonus
Poſſidet, abſq; metu carpit & hoſpes iter.
Tunc reſonant citharæ, tunc ſaltibus apta iuuent⁹
Ad numerum cœtu ducit ouante choros.
At nihil eſt peius belloq́; nocentius : affert
Omne malum belli pernicioſus amor.
Bella timore D E I *mortalia pectora ſoluunt,*
Bellicus euertit publica iura furor.
Bella nouenarum ſtudijs inimica ſororum,
Terrificis cogunt cedere plectra tubis.
Bella nouas violant dominante libidine nuptas,
Dira verecundo bella pudore vacant.
Bella ſuis viduant crudelia ciuibus vrbes :
Eruta bellorum mœnia clade ruunt.
Nullus opes auget : nullas locat aduena merces :
Nullus agit belli tempore tutus iter.
Fertile nemo ſolum patrij tunc conſerit horti :
Tunc ſterili ſquallent arua relicta ſitu.

Ergo

Ergo colas pacem: nec laudibus arma togatis
(Quantumuis fueris ſtrenuus) anteferas.
Sic Deus incolumem te ſeruet, & omnibus ornet
Dotibus, ornatum te quibus eſſe decet.

AD IOANNEM BOGUM, Regis Poloniæ aulicum.

ELEGIA XII.

Cum nouus Aonidum cultor puerilibus annis
Celſa petiturus culmina montis eram,
Culmina lauriferi montis, quem fonte perenni
Bellerophonteus nobilitauit equus.
Ingrediebar iter veſtigia nulla ſecutus,
Meq; per ignotos error agebat agros.
Obſita nunc dumis, limoſaq; rura vaganti,
Nunc mihi laſſabant ſcrupea ſaxa pedes.
At procul aërio reſidens in vertice montis
Vidit vt errorem Calliopea meum,
Riſit: meq; vocans, puer hàc puer (inquit) eundũ
Eſt tibi, pars noſtri ſi cupis eſſe chori.
Oſtenditq; viam, quæ recto tramite, planum
Ad ſacra Muſarum limina ducit iter.
Eſt via, non ſalebris, neq; callibus aſpera duris,
Sed læto viridis gramine, mollis humo.
Nec tamen inuentu facilis: nec quilibet illam,
Floribus & lauris cum ſit opaca, videt.
Hac ego, certa ſequens veterum veſtigia vatum,
Conſcendi propero culmina celſa gradu.

Tunc alacri plauſu teſtatæ gaudia Muſæ,
Impoſuêre meis laurea ſerta comis:
Et Sulmone ſatus pharetrati luſor amoris,
Ipſe mihi dono plectra ſonora dedit.
At memor erroriſq; moleſtorumq; laborum
Quos ſubij quondam ſuſtinuiq; puer.
Omnibus hanc doctis tyronibus eſſe putaui
Monſtrandam, oſtendit quam mihi Muſa, viam.
Nam video ſimili multos errore vagantes,
Pegaſei fruſtra quærere fontis aquam,
Limoſaſq; pigræ ſordes haurire lacunæ,
Dum nequeunt ſacro fonte leuare ſitim.
Ergo breuem pueris confeci Boge libellum,
Aonius quorum pectora verſat amor,
Vt qua perueniant ad docti limina Phœbi,
Iudicio fiat ſemita nota meo.
Hunc legiſſe tibi ſi non eſt fortè moleſtum,
Dum meus hic præſens hoſpes es, oro legas.

IN TVMVLVM ERARDI HEGELMANNI VIRI integerrimi.

ELEGIA XIII.

VT quoq; poſt obitũ ſupremaq; funera paucis
Verſibus, ac tumuli notus honore forem,
Nec ſimul extincto cum corpore tota periret,
Famaq; Lethæis noſtra daretur aquis:
Condidit hæc vates mihi iunctus amore Sabinus

Carmina, lectores admonitura mei.
Teutonico genitrix me ſanguine Francia natum
Aſpera montanis edidit ora iugis.
Dulcia legitimi ſum fœdera pactus amoris,
Hic electiferi ſunt vbi ſtagna maris.
Acta per immenſos breuis eſt mihi vita labores,
Difficili functus munere ſcriba fui.
Detulit Albertus ſecreta negocia Princeps
Multa miniſterio conficienda meo.
Officijs homines ac publica commoda iuui,
Inq; meo nullus pectore liuor erat.
Inprimis me cura ſacræ pietatis, & ardens
Sinceræ tenuit relligionis amor.
Nota ſecuturis hæc opto nepotibus extent:
Sub tumulo mecum cætera condat humus.
Qui fuit æternæ Chriſtus mihi cauſſa ſalutis,
Exuuijs rurſus veſtiet oſſa ſuis.

AD EPISCOPVM VARmienſem Staniſlaum Hoſium.

ELEGIA XIIII.

INuida me cogit fortuna relinquere ſedem,
Quam mihi Regali Bregela monte dedit:
Præpetibusq; meus ſe Pegaſus incitat alis,
Ad liquidas Viadri iam rediturus aquas,
Ergo vale præſul, quem Varmia, Monsq; ſalutis,
Arbiter & flaui gurgitis Alla, colunt.
Sis felix noſtriq; memor, te noſtra viciſſim

Semper inoblito pectore Muſa feret.
Te canet ad Viadri ripas, & vbiq; locorum
Soluet honorificis laudibus ora tuis.
Quàm mihi dulcis amor, quàm nomen amabile BEMBI,
Lumine vitali cum frueretur, erat:
Et pars quanta mei Dantiſcus pectoris olim:
Tu modò pars animæ tanta futura meæ.
Vtq; illos colui, ſic te digniſſime Præſul,
In quacunq; licet ſim regione, colam.
Ac meus ante ſuas amittat Pegaſus alas,
Hoſius ex animo quàm cadat ipſe meo.

AD POSTERITATEM pro Illuſtriſsimo Principe Electore Ioachimo II. Marchione Brandeburgenſi, contra Paulum Iouium.

ELEGIA XV.

CAndida poſteritas, olim quæ temporis hui⁹,
Viuere quo nobis contigit, acta leges:
Hiſtoriam, Iouius quam noſtro condidit æuo,
Plurima pro veris falſa referre ſcias.
Ille quidem veri ſtudioſus (vt arbitror) egit,
Ederet vt ſcriptis non niſi vera ſuis,
(Tam præſtantis enim clariq; voluminis autor,
Quod facit, ingenij non leuitate facit.)
Sæpe ſed, Euganeæ quod & accidit vrbis alumno,
Commentis habuit credulus ille fidem:

Falſaq;

Falſaq; narranti deceptas præbuit aures:
Hinc, quæ caſſa fide, ſint quaſi vera, refert.
Vt cum magnificis Perenum laudibus ornat,
Confecit patriæ qui mala multa ſuæ:
Cumq; ducem belli Ioachimum appellat inertem,
Magnanimiq; viri pectus habere negat,
Principe quo vix eſt animi præſtantior alter,
Illi militiæ detrahit omne decus.
Ad vada Danubij cingentem mœnia Peſti
Narrat degeneri ſic trepidaſſe metu,
Vt ſeſe abdiderit, neq; ſit conſpectus ab vllo,
Marte fero quoties pugna cienda fuit.
Infauſti culpam belli deriuat in illum,
Vt qui neſcierit munus obire ducis.
Multaq; præterea de Principe narrat eodem,
Quæ nimis à vera ſunt aliena fide.
Ergo ſecuturo ne tempore forſitan erres
Poſteritas, Iouij cum monimenta leges.
Accipe vera, quibus mendacia tanta refellam:
(Quod dictum tanti pace ſit oro viri.)
Non ego ſcriptoris proſcindam carmine nomen,
(Haud adeò noſtro ceſſit ab ore pudor.)
Sed referam fraudes inteſtinosq; tumultus,
Deploranda quibus Marchio damna tulit,
Et quibus eſt factum, licet imperterritus eſſet,
Ne gereret ductu proſpera bella ſuo.
Præterit has fraudes Iouius tacitasq; relinquit,
Quas tamen hiſtorici prodere munus erat.
Subuentura ſuæ Germania fida ſorori

Pannoniæ, duro quam pede Turca premit.
Iuſſerat armari validas in bella cohortes,
Ipſa quibus miſeræ ferre parabat opem,
Atq; arcere procul noſtris à finibus hoſtem,
Regia qui Budæ mœnia capta tenet.
Totius imperij Ioachimus voce rogatus,
Difficilis belli ſuſcipiebat onus.
Iamq; viris armisq; ſuis inſtructus ad Iſtrum
Venerat: inq; hoſtem ductor iturus erat:
Sed non imperij miles confluxerat omnis,
Ante ſub aduentum iuſſus adeſſe ducis.
Maxima pars aberat, lenteq; trahebat eundo
Tempus: erat ſubitò pars reuocata domum.
Nam cum fama leuis de Cæſare ſparſa fuiſſet,
Naufragus æquoreis quod perijſſet aquis:
Horrida tempeſtas armorum mota procellis,
Teutona diuerſis perculit arua locis.
Effera Cæſareos inuaſit Gallia fines,
Vrbibus ac rupto fœdere damna dedit,
Quas pater vmbroſa redimitus arundine Scaldis,
Quasq; videt ripis ſurgere Moſa ſuis.
Belgica quinetiam populatus rura Sicamber
Funeſta populi non ſine clade fuit.
Atroci fremuit tellus quoq; Iulia bello:
Sumſit in hanc vltrix Cæſaris arma ſoror.
Nobile Brunonis cognomen ab vrbe tenentem
Saxones armata vi pepulêre ducem.
Territus hoc ſubitò violenti turbine Martis,
Vicini metuit fulmina quiſq; ſui:

Panno-

Pannoniæ nec opem tulit auxiliaribus armis,
Cuiq; ſuæ propior cura ſalutis erat.
Auxilium quis enim, ducendaq; mitteret iſtuc
Agmina, diſſidio bella mouente domi?
Nec minus Hungariæ proceres, quos arma iuuabat
Noſtraq; ſancito fœdere ſigna ſequi,
Obſtantem fecêre moram, Germania poſtquam
Languida diſtracto corpore facta fuit.
Ardua res ipſis eſt viſa, laceſſere Turcam,
Marte domi noſtros impediente duces.
Cumq; forent tandem bis terq; quaterq; vocati,
Viribus auxerunt agmina noſtra ſuis,
Caſtraq; iunxerunt caſtris: ſed idonea bello
Aeſtas interea temporis acta fuit.
Et iam Pannonicis vbi iuncta cohortibus eſſet,
Noſtraq; robuſtis viribus aucta manus,
Non adducta prius belli tormenta fuerunt,
Expugnanda quibus mœnia quaſſa ruunt,
Quam nitido cœli fulgentem ſidere Libram
Aureus alatis Sol peragraret equis.
Obſtitit aduerſo validus luctamine ventus,
Tunc vbi Danubij ſubueherentur aquis:
Flatibus aſſiduis animoſius inhorruit Eurus,
Ceu foret Eoïs æquior ipſe Getis.
Inde procelloſis agitatæ fluctibus vndæ
Tormentis grauidas impediêre rates.
Triſtia quid referam ſæuæ contagia peſtis?
Quæ quoq; pro noſtris hoſtibus arma tulit,
Multorumq; dedit crudeli funere ſtragem,

Lethifera ſpargens noxia tela manu.
Qualia ſenſerunt Danaï, cum cincta premebant
Pergama, & Iliacas obſidione domos.
Humidus autumnus, vento turbataq; cœli
Temperies, diræ peſtis origo fuit.
Adde quod in caſtris quoq; nulla pecunia præſens:
Militibus ductor quam numeraret, erat:
Non ſuggeſſit enim diſcors reſpublica ſumtum,
Vnica vel legio quo potuiſſet ali.
Aeger, nudus, inops exercitus æra petebat,
Indigno renuens murmure iuſſa ducis.
Hæc ea cauſſa, nihil cur ſit memorabile geſtum:
Ecquid enim ductor, qui caret ære, gerat?
Quod verò Iouius plenum formidinis illum
Infami memorat delituiſſe loco,
Tunc vbi tormentis Peſti concuſſa fuerunt
Mœnia: non vero teſte probata refert.
Conueniente loco turmas erat inter equeſtres
Marchio, ſublimi conſpiciendus equo:
Omnibus hoc illis notum, quicunq; ſecuti
Bellica tunc armis ſigna fuêre ſuis.
Quodq; ſit intrepidus Princeps experſq; timoris,
Ipſius ante manu parta trophæa probant.
Vix ingreſſus erat florentis prima iuuentæ
Tempora, virtutis cum documenta dedit:
Turcica Caſsani fudit ducis agmina, quorum
Auſtria montanis occulit oſſa iugis.
Cumq; ſit Herōum generoſo ſanguine cretus,
Non hominis certè pectus inertis habet.

Forti-

Fortibus eduntur fortes, claroq; parentum
Semina progenies orta, timore caret.
Non pauidā Veneris volucrem Iouis armiger ales
Imbellem generat, non leo fortis ouem.
Ergo poſteritas Ionio ne crede, ſed omnem
Hac in parte illi detrahe, deme, fidem.
Et vos Aonides, quibus eſt conceſſa poteſtas
Ornandi æterno laudis honore viros,
Hoc precor impreſſum Ioachimo nominis ingens
Dedecus, hanc turpem vos abolete notam.

IN ANNVLVM INCLItæ coniugis, Illuſtriſsimæ Principis Nicolai Radeuillæ, Ducis Olycæ, Palatini Vilnenſis.

ELEGIA XVI.

ANnule quē digito tulit inclita Principis vxor,
Ac mihi pergratum munus habere dedit,
Tunc vbi longinquas orator miſſus in oras,
Quas vicina polo deſpicit arctos, eram,
Meq; potens Olycæ Dux in ſua tecta vocari
Iuſſerat, herboſo tecta locata ſolo:
Vnde breui diſtant ſpacio celeberrima Regis
Mœnia, quæ Vilnæ nomen, ab amne tenent.
Ecquibus ornabo te laudibus annule? primùm,
Non leuis es precij vile nec artis opus.
Inſignem rutilo gemmam complecteris auro,
India quam calido ſole peruſta tulit.

Orbis

Lethifera ſpargens noxia tela manu.
Qualia ſenſerunt Danaï, cum cincta premebant
Pergama, & Iliacas obſidione domos.
Humidus autumnus, vento turbataq; cœli
Temperies, diræ peſtis origo fuit.
Adde quod in caſtris quoq; nulla pecunia præſens:
Militibus ductor quam numeraret, erat:
Non ſuggeſſit enim diſcors reſpublica ſumtum,
Vnica vel legio quo potuiſſet ali.
Aeger, nudus, inops exercitus æra petebat,
Indigno renuens murmure iuſſa ducis.
Hæc ea cauſſa, nihil cur ſit memorabile geſtum:
Ecquid enim ductor, qui caret ære, gerat?
Quod verò Iouius plenum formidinis illum
Infami memorat delituiſſe loco,
Tunc vbi tormentis Peſti concuſſa fuerunt
Mœnia: non vero teſte probata refert.
Conueniente loco turmas erat inter equeſtres
Marchio, ſublimi conſpiciendus equo:
Omnibus hoc illis notum, quicunq; ſecuti
Bellica tunc armis ſigna fuêre ſuis.
Quodq; ſit intrepidus Princeps experſq; timoris,
Ipſius ante manu parta trophæa probant.
Vix ingreſſus erat florentis prima iuuentæ
Tempora, virtutis cum documenta dedit:
Turcica Caſani fudit ducis agmina, quorum
Auſtria montanis occulit oſſa iugis.
Cumq; ſit Herôum generoſo ſanguine cretus,
Non hominis certè pectus inertis habet.

Forti-

Fortibus eduntur fortes, claroq; parentum
Semina progenies orta, timore caret.
Non pauidã Veneris volucrem Iouis armiger ales
Imbellem generat, non leo fortis ouem.
Ergo poſteritas Ionio ne crede, ſed omnem
Hac in parte illi detrahe, deme, fidem.
Et vos Aonides, quibus eſt conceſſa poteſtas
Ornandi æterno laudis honore viros,
Hoc precor impreſſum Ioachimo nominis ingens
Dedecus, hanc turpem vos abolete notam.

IN ANNVLVM INCLITæ coniugis, Illuſtriſsimæ Principis Nicolai Radeuillæ, Ducis Olycæ, Palatini Vilnenſis.

ELEGIA XVI.

ANnule quẽ digito tulit inclita Principis vxor,
Ac mihi pergratum munus habere dedit,
Tunc vbi longinquas orator miſſus in oras,
Quas vicina polo deſpicit arctos, eram,
Meq; potens Olycæ Dux in ſua tecta vocari
Iuſſerat, herboſo tecta locata ſolo:
Vnde breui diſtant ſpacio celeberrima Regis
Mœnia, quæ Vilnæ nomen, ab amne tenent.
Ecquibus ornabo te laudibus annule? primùm,
Non leuis es precij vile nec artis opus.
Inſignem rutilo gemmam complecteris auro,
India quam calido ſole peruſta tulit.

Orbis

Orbis & ex auro tuus eſt, qu... aſcitur illic,
Surgit vbi aërijs Pannona terra iugis.
Artificisq; manus te docta coloribus vſtis
Pinxit, vt hac rara gratior arte fores.
At licet excellas gemma precioſus & auro,
Fecerit artificis teq; perita manus:
Hoc tamen inprimis mihi nomine gratus haberis,
Fœmina quod dono te mihi tanta dedit,
Illuſtri quæ nupta Duci, quæ clara parentum
Stirpe, decus magnæ nobilitatis habet,
Laudatamq; refert Helenæ pulcerrima formam,
Sed thalami non ſic frangit, vt illa, fidem.
Namq; pudicitiæ leges, & honeſta tuetur
Caſto legitimi corpore iura tori.
Pluris ob id fies, carisq; videndus amicis
Sæpius in digito conſpiciêre meo.
Te mea quinetiam feſtis quandoq; diebus
Induet articulis vxor amata ſuis.

DE CRATERE SVO Philoteſio.

ELEGIA XVII.

INter inauratas pateras, & munera regum,
Quæ menſam decorant conſpicienda meam,
Talis hic eſt crater fulgenti ſplendidus auro,
Docte fuit crater qualis Eraſme tuus,
Dulcia quo Muſis & amicis vina ſolebas
Propinare, tuos cum ſubiêre lares.

Ille

Ille potentis erat precioſum & nobile munus
Principis: hunc etiam Principe dante tuli:
Principe, quo gaudent Litaui: quem regia iactat
Vilna Palatini nomen habere ſui.
Ille miniſtrabat Muſarum nectar alumnis,
A' quibus & crater dictus amoris erat:
Hic quoq; Pieridum, quib. eſt ſacratus, alumnos
Nectare concordes exhilarante facit.
Illum fama manet nullo interitura ſub æuo,
Huius erit ſimilis carmine fama meo.
Hunc ego ſiue meis proponam lætus amicis,
Siue tuo plenum Bacche liquore bibam.
Verba relaturus ſum talia, pignus amoris
Hoc mihi Nicoleus Dux Radeuila dedit.

AD IOANNEM SCHOSſerum, laurea Poëtica & inſignibus nobilitatis à ſe ornatum.

ELEGIA XVIII.

REgia qui geſtânt trabeati ſceptra Quirini,
Diſtinctos hominum conſtituêre gradus,
Vt virtus in honore foret, nec inertibus eſſent
Hi, quibus ingenium nobile & acre, pares.
Nam velut agricolæ diſtinguunt ſemina frugum,
Et meliora ferunt fertiliore ſolo:
Sic quoq; ſecerni decet hos à plebe, merentur
Qui clarum ingenio nobiliore decus.
Ergo magnanimo qui pectore caſtra ſecuti
Fortiter hoſtiles ſuſtinuêre manus:

Aut qui virginei conſcenſo culmine montis
Aonidas ſtudio demeruêre ſuo:
His tribuunt reges, vel nobilitatis honorem,
Laurea vel nitidis ſerta gerenda comis.
Cum verò teneant ſpacio diſtantia longo
Oppida, nec poſſint omnibus eſſe locis:
Mandauêre ſuis munus regale miniſtris,
Qui tribuant claris nomen equeſtre viris.
Et celebres ornent vates Daphneide lauro,
Dulce canens quorum labe Camœna caret.
Roma Palatinos Comites hos nominat ipſos,
Tale quibus regum munus obire licet.
Hos inter Comites ego ſum quoq; nomen adeptus,
Aula Palatinum me Laterana vocat.
At mihi ſi quiſquā lauro donandus: haberi
Hic SCHOSSERE *tibi candide debet honôs.*
Aequat enim celebres tua carmina Muſa Poëtas,
Quos vetus Auguſti tempore Roma tulit.
Lenia ceu placido labuntur flumina curſu,
Conſita quæ blandis floribus arua ſecant,
Sic iucunda fluunt leni tua carmina ductu,
Et nihil in numeris aſperitatis habent.
Inſigniq; nitent cultu, referuntq; ſonoros,
Naſo dedit quales ore canente, modos.
Ergo laurigeri quo vatis honore fruaris,
Cingo tuum lauri fronde virendē caput.
Nec pudeat noſtro te munere ferre coronam,
Haud minus iſte meo munere creſcet honos,
Quàm ſi bellipotens eadem tibi ſerta dediſſet

CARO-

Carolvs, imperij qui moderatur opes.
Namq; ego iudicium de carmine carminis autor
Belligero melius Caesare ferre queo.
Præterea quo maior honos & gloria maior
Excitet ingenium docte Poëta tuum,
Confero Laurigero vati tibi nomen equeſtre,
Quicquid & ordo ſimul iuris equeſter habet.
Hinc tua poſteritas generoſa vocabitur omnis,
Eſt è legitimo ſi qua futura toro.
At quibus vtaris clarorum more virorum,
Hæc monimenta tuæ nobilitatis erunt,
Cœruleus clypeus: viridi Galea aurea lauro
Præcincta: in clypeo fortis imago viri.
Arma vir indutus fuluo cælata metallo
Stabit: is alatos debet habere pedes.
Falcatum dextra gladium, læuaq; tenebit
Impexum torto Gorgonis angue caput.
Talia tradantur tibi cur inſignia quæris?
Inachidæ vatem Regis imago decet.
Ille niſi anguicomæ ſecuiſſet colla Meduſæ,
Ipſe Meduſæus non foret ortus equus:
Irrorare quibus ſoliti ſunt ora Poëtæ,
Pegaſeas Helicon mons nec haberet aquas.
Te virtute ſua Danaëius excitet heros:
Inflamment animos illius acta tuos.
Horrendam gladio confecit vt ille Meduſam,
Sic te barbaries conficiente cadat.
Quod ſupereſt, iſtis inſignibus vtere felix:
Lauriger ac titulum nobilitatis habe.

FINIS.

CÆSARES GERMANICI, DESCRIPTI A GEORGIO SABINO Brandeburgenſi.

EOBANVS HESSVS.

VNius immenſo monimenta volumine dixit
Mæonides, Ithaci claraq; facta ducis,
Multorum exiguo monimenta volumine dixit,
Hoc duplici claudens fine SABINVS *opus.*
Accipe nunc generoſa tuas Germania laudes,
Ni ſis, vt ſolita es, neſcia fortè tui.
Quanta ſit ingenij, quæ gratia carminis huius,
Tam te ſcire velim, quàm rogo vt iſta legas.
Si qua fides tamen eſt ſenioris habenda poëtæ,
De iuuene, oracli carmen id inſtar habe.
Me niſi fama chori fatum vulgata feſellit,
Gloria Pïëridum prima SABINVS *erit.*

De

DE CÆSARIBVS GERMANICIS.

Liber primus.

CAROLVS MAGNVS.

Carolus antiquis Francorum regibus ortus,
Imperij meruit vindice ſceptra manu,
Cum Deſiderij fera contudit arma tyranni,
Finibus Auſonijs qui metuendus erat.
Cumq́; rebellantes per multos Saxonas annos
Traiecto domuit flumine Mœne tuo.
Exciſis Auarum compeſcuit vrbibus Hunnos,
Gens quibus aſperior cognita nulla fuit.
Condidit & ſeptem deductis caſtra colonis,
Pœoniæ celſis aſpicienda iugis.
Atque Saracenos ab Iberi depulit vndis,
Irrigat Heſperios huc vbi Bætis agros.
Aſtrorum curſus, & fata regentia mundum,
Scrutari ſolitus tempore pacis erat.
Addictusq́; fuit conceſſa per ocia Muſis,
Doctus in alternos cogere verba pedes.
Carmina, morte quibus Rolandum fleuit ademtum,
Quatuor hæc eius nomine vulgus habet,

Tu patriam repetis, triſti nos orbe relinquis,
Te tenet aula nitens, nos lacrimoſa dies.
Sed qui luſtra geris binos octo ſuper annos,
Ereptus terris, iuſtus ad aſtra redis.
Teũtones arctois etiam quibus vtimur oris,
Nomina biſſenis menſibus ipſe dedit.
Cum quater, â decimo, tria luſtra peregerat anno,
Vltima longæuum fata tulere ſenem.

LVDOVICVS PIVS.

Filius imperij cœpit Ludouicus habenas,
Nomen ab inſigni qui pietate tulit.
Hic ſtudium pacis cum bella peroſus amaret,
Marte tamen clarus militiaq; fuit.
Cymbrica ſedato pacauit regna tumultu,
Exitium fratri fratre mouente ſuo.
Compulit & ſumtis abſiſtere Britonas armis,
Stricta iubens ſæua ponere tela manu.
Expulit Auſonios & Tybridis vrbe Quirites,
Qui caput exortæ ſeditionis erant.
Felix, ſi ſterili ſobolem natura negaſſet,
Nullus & vxoris cognitus eſſet amor.
Quos genuit natos, crudeles repperit hoſtes,
A quibus heu captus vincula ſæua tulit.
Mox tamen ereptus fatali carceris antro,
Cepit honorata reddita ſceptra manu.
Emeritam clauſit ſupremo fine ſenectam,
Mogus vbi Rheni cornua miſcet aquis.

LOTHARIVS I.

Laude nihil dignum famaq́; Lotharius egit,
Intulit iniuſtus fratribus arma ſuis:
A quibus aduerſo belli certamine victus,
Triſtia cum turpi damna pudore tulit.
Dignus hic iniuſtis ſolet exitus eſſe tyrannis,
Impius in tantum quos ſcelus error agit.
Nominis vt fama,regniq́; cupidine ducti,
Horrida cum proprio ſanguine bella gerant.

LVDOVICVS II.

Regia defuncti Ludouicus ſceptra parentis,
Imperij ſummo dignus honore tulit.
Vandalicæ fregit ſuperato Principe gentis
Inſtabiles animos,inſtabilemq́; fidem.
Huius vt in duro virtus eſt cognita bello,
Sic etiam miti cognita pace fuit.
Ingenuas coluit ſtudijs ac ſumtibus artes,
Quæ multis odio regibus eſſe ſolent.
Tempore Cæſareas à quo ſuſcepit habenas,
Bis geminis luſtris additus annus erat:
Auſonijs placida cum morte quieuit in oris,
Inſubrum celebri conditus vrbe iacet.

CAROLVS CALVVS.

Carolus imperij fraudauit honore nepotes,
Qui licet iniuſtus,vir tamen acer erat.
Deuicit Ligurum populantes æquora Mauros,

In celerem vertens barbara terga fugam:
Et procul occiduo ſubmotos orbe Britannos
Compulit optatæ pacis amore frui.
Mintius Andinos vbi flumine proluit agros,
Miſta bibit Medici fraude venena ſui.

CAROLVS CRASSVS.

Craſſus ab infeſto ſubmouit Pannonas Iſtro,
Cimbrica victrici fudit & arma manu.
Sed quàm fortis erat primis & ſtrenuus annis,
Tam ſenio factus mollis inersq; fuit.
Regis ob ignauam priuatus nomine vitam,
Turpiter imperio decidit ipſe ſuo.

ARNOLPHVS.

Aſpera cum Cimbris Arnolphus prælia fecit,
Quos patria domitos victor abegit humo:
Gallica qui longo vaſtantes oppida bello,
Non leuis imperio cauſſa timoris erant.
Cepit & Auſoniam depulſis ciuibus vrbem,
Templaq; militibus diripienda dedit.
Quas meruit iuſtas ſoluit pro crimine pœnas,
Syllanis moriens vermibus eſca fuit.

LVDOVICVS III.

Tertius indomitis Ludouicus victus ab Hunnis,
Multa tulit forti non patienda viro.
Perdere vindicibus quos vltor debuit armis,
Turpiter

Turpiter his emta pace tributa dedit,
Ingreſſus modico Veronæ milite portas,
Venit in hoſtiles, captus ab vrbe, manus:
Supplicioq́; graui membris genitalibus orbus,
Eſt datus, Inſubrum rege iubente, neci.

CONRADVS I.

Marte ferox Scythicis Conradus reſtitit Hunnis,
Atque neci victor millia multa dedit:
Oenus ab Alpina præceps vbi rupe volutus,
Humectat gelidis Norica rura vadis.
Francorum veteri poſtremus origine Cæſar,
Stirpe fuit gentis deficiente ſuæ.

HENRICVS AVCEPS.

Cum ſine legitimis defuncto Cæſare natis,
Regia progenies nulla ſuperſtes erat:
Albis ad Arctoas Henricus tranſtulit vndas
Sceptra, Luitholdo Saxone natus auo.
Fallere quod volucres laqueis viſcoq́; ſolebat,
Aucupis aucupij nomen ab arte tulit.
Hic domitis cogens miteſcere cornibus Iſtrum,
Norica vaſtatis oppida cepit agris.
Miſniacis celebri fama notiſſima terris,
Vrbs vetus à Martis nomine dicta iacet,
Ad quam Pannonici contundens agmina regis,
Barbare te patria depulit Hunne ſua.
Effera quid poſſet virtute Bohemia ſenſit,
Inq́; fugam celeri Dalmata verſus equo.

Marchiacæ pariter ſenſit ferus incola terræ,
Structa ſuper ripas vrbs & Hauele tuas:
A duce quam Brinno fundatam Teutones olim,
Vandalici ſed tunc incoluere duces.
Vt foret inſignis victoria nota triumphi,
Laudibus hic ſtatuit digna trophæa ſuis:
Conditor erexit celſi faſtigia templi,
Quod de Chriſtipara virgine nomen habet.
Mortuus eſt ſenos vbi quinque bis egerat annos:
Non habuit longo tempore Roma parem.

OTHO MAGNVS.

Saxonicis domitos Otho finibus expulit Hunnos,
Quos pater auguſta vicerat ante manu:
Hosq; reuertentes ingenti clade peremit,
Hic vbi Sueuorum perfluit arua Lycus.
Centum vulneribus ceciderunt millia, ſeptem
Vix ſibi difficili conſuluêre fuga.
Bella laceſſitus cum fratre domeſtica geſſit,
Ad Rheni victor quem ſuperauit aquas.
Hoſtiliq; truces inuadenes Marte Bohemos,
Subdidit imperio regia ſceptra ſuo.
Auſus & inuito Romam cenſere ſenatu,
Priſce dedit populo iura Quirine tuo:
Paſtoremq; Dei lacero præfecit ouili,
Qui pius ac tanto munere dignus erat.
Cepit & Inſubrum deuicto mœnia rege,
Ticini ferro depopulatus agros.
Argiuum Calabris eiecit montibus hoſtem,

Et Be-

Et Beneuentianum depulit vrbe ducem.
Marte rebellantes Heduos, Gallosq́; ſubegit,
Ingreſſus fines Sequana terra tuos.
Vicit & Hectorea natos ab origine Francos,
Imperij nobis qui peperêre decus.
Mogus vbi inuicto miſcet ſua flumina Rheno,
Et generi & nati contudit arma ſui.
Inuida quæ longo tellus abſconderat æuo,
Eruit Hercinijs prima metalla iugis.
Albiacis vrbem vicinam condidit vndis,
Quæ de virginibus nomen adepta tenet.
Clara ſub hoc meruit Germania Principe, laudis
Quicquid habet Latiũ, Græcia quicquid habet.

OTHO SECVNDVS.

Nec fuit inferior primo virtute ſecundus,
Multa domi geſſit prælia, multa foris.
Danubius rapidis vbi Norica perfluit vndis
Iugera, conſeruit cum patruele manus:
Ipſius ambibat qui ſeditioſus honores,
Factus & iniuſto Marte rebellis erat.
Sole coloratos Mauros, Numidasq́; feroces,
Finibus eiecit Daunia terra tuis.
Victa triumphalem dedit illi Græcia palmam,
Infectasq́; ſua Gallia cæde manus.
At nauale gerens externo milite bellum,
Incidit in Siculas proditione rates:
Captus vbi docto prædones ore fefellit.
Quod poterat Graio reddere verba ſono.

Aequa ſolo poſuit Beneuenti mœnia flammis,
Hac quod ab infida proditus vrbe foret.
Paſſa ſub hoc longum Germania Cæſare frigus,
Penè fuit ſæuo tota peruſta gelu.
Tempore quo calcat maturas vinitor vuas,
Bruma repentinas ſparſit oborta niues:
Et concreta ſuum tenuerunt flumina curſum,
Donec hiems tepido vere ſoluta fuit.
Cœruleus leni quam perfluit agmine Tybris,
Mortuus extremum clauſit in vrbe diem.

OTHO TERTIVS.

Venit ad imperium teneris Otho tertius annis,
Imperio nondum cum ſatis aptus erat:
Sed matura virum quo tempore fecerat ætas,
Nec patre, nec forti degenerauit auo.
Germano Latias ingreſſus milite terras,
Romulea cepit mœnia facta manu:
Creſcentemq́; illic hoſtilibus obruit armis,
Cæſaris Aeneadæ quem coluere loco.
Victor & eripuit belli certamine capto
Pontifici, foſſis lumen vtrunq́; genis.
Nil veritus ſummi quod ianitor eſſet olympi,
Cæleſtes poſſet qui reſerare fores.
Vt penes immenſi nos tota potentia mundi,
Semper & imperij gloria ſumma foret.
Regia conſtituit quibus eſt electio curæ,
Præcipua ſeptem nobilitate duces:
Teutonicaq́; genus qui non ab origine ducunt,

Hæredes

Hæredes vetuit nominis eſſe ſui.
Legibus acceptum Germania debet Othonis
Ferre, quod imperij laudibus aucta manet:
Et quod adhuc noſtri viget integra gloria regni,
Gloria, Francorum quam peperere manus.

HENRICVS CLAVDVS.

Cum priuatus adhuc Princeps Henricus agebat,
A patruele ſuo victus Othone fuit:
Sed poſtquam ſummos eſt Cæſar adeptus honores,
Auſpicijs geſſit proſpera bella ſuis.
Coniugis edomuit fratrem, ſemperq́; rebellis
Ipſius eſt forti milite capta Metis.
Cinxit & infeſtis Gandaui mœnia ſignis,
Tempore quo ſubijt Flandria victa iugum.
Oenotrijs hoſtes Argiuos expulit oris:
Contudit & Phriſios, Marte fauente, duces.
Sarmatica iunctos fudit cum gente Bohemos:
Omnes Vandalici fregit & hoſtis opes.
Rege ſub hoc, veterum cultus exoſa deorum,
Pannonis eſt Chriſti terra profeſſa fidem.
Magnus & inſolitis arſit feruoribus æſtus,
Ortus vbi verno tempore Maius erat.
Sole laborantes vſſit ſitis arida campos:
Ac perijt culmis languida facta ſeges.
Vnde per Europam victus annona negauit,
Peſtis & eſt longam dira ſecuta famem.
Additus Henricus cum cœlite coniuge diuis,
Annua promeruit numine feſta ſuo.

CONRADVS II.

Signa pharetratos mouit Conradus in Hunnos,
A quibus infeſto Marte petitus erat.
Verſaq; pugnaces Heduos dare terga coëgit,
Quos Burgundiones tempora noſtra vocant.
Sarmaticum regem dum fortibus adiuuat armis,
Qui patrijs exul ſedibus actus erat:
Sæpe triumphatos affecit clade Polonos,
Sæpe Bohemorum cæde repleuit humum.
Vda paludoſis habitatur terra Sicambris,
Martia vulgatum Geldria nomen habet:
Aeger in hac obijt ſupremo funere mortem,
Imperium nato ſuſcipiente ſuo.
Rhenus vbi Nemetum veterem præterfluit vrbē,
Conditus in diuæ virginis æde iacet.

HENRICVS NIGER.

Pannonio geminos Henricus ab hoſte triumphos,
Contuſis retulit viribus Hunne tuis:
Non negat algenti Sauus id conterminus Iſtro,
Purpureum cuius ſanguine flumen erat.
Compulit & fortes celeri virtute Bohemos,
In ſua ſubmiſſus tendère iura manus:
Hic vbi flauentes exæſtuat Albis arenas,
Et celer vndoſo gurgite Mulda fluit.
Vicit & extremos Morinos, Belgasq; potentes:
Dedita tunc ſtudijs gens ea Martis erat.
Nunc agit imbellem diſcincta per ocia vitam,
Mutan-

Mutandiſq; ſuas mercibus auget opes.
Tres quoq; Pontifices Romana ſede potitos
Arbiter Auſonia cedere iuſſit humo.
Quæq; graues olim belli motura tumultus
Cauſſa fuit, nato perniciosa ſuo:
Sedis Apoſtolicæ proceres iurare coëgit,
In patriam fecit cum rediturus iter.
Vt quicunq; ſacri munus paſtoris obiret,
Cæſaris electus voce probante foret.
Qua ſitus eſt genitor, requieſcit in vrbe ſepultus
Ad liquidas Rheni prætereuntis aquas.

HENRICVS III.

Gregorium ſacræ priuauit honore cathedræ,
Quod magicæ ſtudio deditus artis erat.
Et contra mandata ſui legeſq; parentis
Pauit, Apoſtolico munere functus, oues.
Cumq; rebellarent antiſtitis arma ſecuti,
Qui ripas habitant Saxones Albi tuas:
Vaſtatos incendit agros, pœnamq; coëgit
Oppida vindictæ capta ſubire ſuæ.
Vltus & eſt digna mulctatum cæde Rodolphum,
Carmine cum tali qui diadema tulit:
Petra dedit Petro, Petrus diadema Rodolpho:
Munus enim falſi præſulis iſtud erat.
Hunc, vbi proſtratus violenta morte iacebat,
Delicti puduit pœnituitq; ſui,
Tam quod ob indignam deſerto Principe cauſſam,
Impia Pontificis iuſſa ſecutus erat.

Scilicet

Scilicet aſpiciens mutilatam vulnere dextram,
Talia mœrenti pectore verba dedit:
Ergo quod iniuſtus cum Cæſare prælia feci,
Bellaq́; ſuſcepi Marte nephanda meo,
Iuratamq́; fidem manus hæc ſcelerata fefellit:
Perfidiam pœna conueniente luo.
Poſt ducis interitum ſupremaq́; fata Rodolphi,
Cæſar vbi facta pace quietus erat,
Imperio nati crudelibus excidit armis,
Res ea Pontificis fraude peracta fuit.
Exul apud Belgas lumen vitale reliquit,
Defuncti Nemetum corpus in vrbe iacet.
Teutones hoc Solymam viuente recepimus vrbem
Cæſare, quæ longo tempore capta fuit:
Quam ferus Aegypti regnator ademerat armis,
Imperio cuius ſubdita Memphis erat.

HENRICVS V.

Iuſta tulit natus ſcelerati præmia facti,
Proq́; ſua pœnas impietate dedit:
Quem prius adiutum ſocijs defenderat armis,
Deteſtanda gerens cum patre bella ſuo:
Terribiles huius diras & fulmina ſenſit,
Hæc ſolet Auſonij præſulis eſſe fides.
Cæſar at æquali fraudem mercede rependens,
Fecit in Italiam cæde cruentus iter:
Omnia concutiens vbi triſtibus oppida bellis,
Hoſtili Latios igne cremabat agros.
Martia quæ iactat ſe nomine Roma Quirini,
Plena

Plena cadaueribus, ſanguine plena, fuit.
Diſcedensq́; ſui crudelia ſigna furoris
In patriam victor cum referebat humum:
Vincula Pontificem captiui more gerentem
Ante triumphales ire coëgit equos.
Quattuor hoc vno ſignantur marmora verſu,
Quo ſitus in Nemetum conditur vrbe loco:
Filius hic, pater hic, auus hic, proauus iacet iſtic:
Marmora viſuris inſpicienda patent.
Surgit vbi diuæ templum venerabile matris,
Quæ ſacra virgineo pondera ventre tulit.

LOTHARIVS SAXO.

Saxo rebellantes virtute Lotharius vrbes
Compulit imperij fœdus inire ſui.
Hoſtilem domuit Capuam, domuitq́; Cremonam:
Multaq́; diuerſis oppida capta locis,
Addua quæ gelidis, quæ perfluit Aufidus vndis,
Ac taurina gerens cornua fronte Padus.
Noricus vltori Pegneſidos accola ripæ,
Obſeſſa domitam tradidit vrbe manum.
Captaq́; de Nemetum victorem plebe triumphos
Spira coronatis ducere vidit equis.
Formidanda ſui ſpernentem fulmina Martis,
Te quoque Cæſareo ſubdidit Vlma iugo.
Nec minus vrbanas ad pacis idoneus artes,
Fortia quam belli promtus ad arma fuit.
Reſtituit veterum neglecta volumina legum,
Inq́; ſcholis iuſsit publica iura legi.

Quæ

Quæ prius obſcura ſub nocte ſepulta iacebant,
Plenaq; ſquallebant puluere, plena ſitu.
Ipſe ſuo dictam de nomine condidit vrbem,
Mortuus in patria qua requieſcit humo.

CONRADVS SVEVVS.

Magnanimos Conradus agens in prælia Sueuos
Ad Solymas longum per mare fecit iter:
Aduentusq; ſui formidine terruit hoſtem,
Victor Idumæam qui populatus erat:
Vindice quem dextra Iordanis ab amne fugauit,
Humectat varios huc vbi Nilus agros:
Ac celebri partum ducturus laude triumphum,
Cum reduci patriam claſſe petebat humum.
Nomen vbi Ponto Nepheleias induit Helle,
Vaſtus & Euxinas Boſphorus arctat aquas:
Perdidit inuictas amiſſo milite vires,
Hoſpitis indigna proditione ſui.
Ergo nec immeritas expendit Thraciæ pœnas,
Nunc ab inhumanis capta Boryſthenidis.
Suſtinet imperium Getici crudele tyranni,
Quod fuit in iuſtos fraude maligna duces.

FRIDERICVS BARBAROSSA.

Inclita Germanæ Fridericus gloria gentis,
Ingenio duri Martis amante fuit.
Sedibus ac regno Gelphos eiecit auito,
Pingue Cheruſcorum qui tenuêre ſolum:
Saxonici pulſis quibus Electoris honores

Abſtulit, Aſcaniæ Principibusq́; dedit,
Quos tribus auguſtis natos ab Othonibus aiunt
Nobile Cæſarei ſanguinis eſſe genus.
Eruit Inſubrium diſiectam funditus vrbem,
Tempore quo ſummi præſulis hoſtis erat:
Remq́; breui geſtam ſignari carmine iuſſit,
Hic ſtetit Inſubrium nobile gentis opus.
Mos antiquus erat, qui publica commoda pacis
Cæſare turbaſſet bella gerente foris,
Totius imperij reus inſpectante ſenatu,
Vt canis impoſitum, corpore ferret, onus.
Ergo quod Italicis dum concita geſſit in oris
Bella, Palatinus mouerat arma domi:
Hunc licet, inuitum detrectantemq́;, coëgit
Inclita per Nemetum mœnia ferre canem.
Impoſuitq́; duci nomen regale Bohemo,
Qui ſua militiæ ſigna ſecutus erat:
Cuius in ambiguo ſæui diſcrimine Martis,
Sæpe fuit virtus, ſæpe probata fides.
Cum Veneto geſſit quo tempore bella ſenatu,
Procubuit ſummi Præſulis ante pedes:
Supplice delicti veniam, quibus, ore precatus,
Oſcula cum turpi fixa rubore dedit.
Terrarum dominum quid inani ludere faſtu,
Iuuit Pontificem Roma ſuperba tuum?
Armeniæ vitam ſubmerſus in amne reliquit,
Fortia cum ſæuis intulit arma Getis.
At niſi crudeli præuentus morte fuiſſet,
Imperij fines vltima Bactra forent:

Hoſtis

Hoſtis & Europæ qui nunc affectat habenas,
Vix Aſiæ minima parte teneret humum.
Hoc ſtetit, hoc cecidit Reſpublica Cæſare Chriſti,
Quæ ſine nunc vllo vindice lapſa iacet.

HENRICVS VI.

Triſtia ſubmerſi natus poſt fata parentis,
Regia concordi ſceptra fauore tulit.
Obſidione premens Vbiorum mœnia cinxit,
Vltus & eſt capta Præſulis vrbe fidem:
Qui Burgundiacæ confiſus robore gentis,
Imperij lapſas deſpiciebat opes.
Edomuit victor Calabras & Iapygis oras,
Pulſaq; Sicanio Trinacra regna mari:
Sunt vbi Cyclopum fumantibus antra caminis,
Vrget & Enceladi mollibus Aetna caput.
Cuius anhelanti prorumpunt ore fauillæ,
Brachia cum ſæuo fulmine tacta mouet.
Funeris ante diem nato commiſit habenas,
Imperium certo ne ſine rege foret.

PHILIPPVS.

Cæſarea pepulit de ſede Philippus Othonem,
Proq; ſuo regni frena nepote tulit:
Donec is vtilibus creſcens adoleſceret annis,
Qui patris electus tempore Cæſar erat.
At Romana pium damnauit curia regem,
Curia quæ nunquam regibus æqua fuit:
Cæſaream ſtygijs animam deuouit & vndis,

Præſul

Præſul enim pulſi fautor Othonis erat.
Motus ob id ſæuos tulit arma Philippus in hoſtes,
Conſilio quorum res ea geſta fuit.
Diripuit captas Vbiorum præſulis vrbes,
Qui totius erat fons & origo mali.
Tyrigetasq; acres domuit, quos noſtra Doringos
Barbara corrupto nomine lingua vocat.
Poſt varios belli caſus, actosq; labores,
Dum ſecura trahens ocia ſolus agit:
Ac iubet incidi turgentem ſanguine venam,
Traditus occubuit militis enſe neci.

OTHO IIII.

Summus ad imperium præſul reuocauit Othonem,
Mox vbi ſublatus cæde Philippus erat.
At Deus exegit pœnam iuſtiſſimus vltor:
Cæſareas paruo tempore rexit opes.
Excidit imperio Romani fulminis ictu,
Læſus vbi ſpreto numine præſul erat.
Hic, quibus inceſſit dominandi praua cupido,
Exitus iniuſtis regibus eſſe ſolet.

DE CÆSARIBVS GERMANICIS.

Liber Secundus.

FRIDERICVS SECVNDVS.

IMperium pulſo Fridericus Othone ſecundus
Cepit, vbi natus bis duo luſtra fuit.
Quem prius exoſum Romanus præſul habebat,
Cum regale puer nomen adeptus erat.
Legitimusq́; patri ſuccedere debuit hæres,
Præripiente fero munus Othone ſuum.
Sueuus hic Argolicis potuit depromere verbis
Omnia, quæ voluit ſcribere, ſiue loqui.
Eq́; Saraceno verſos ſermone libellos
Tranſtulit in linguam Roma diſerta tuam.
Marte Brabantiacas vrbes populosq́; rebelles,
Atq; Lotharingos contudit acre genus:
Adductoq́; procul ferientes Pannonas arcu,
Quos Sauus & gelidis aſperat Iſter aquis.
At dum vindicibus repetitas aſſerit armis,
Quas ſacer imperij præſul habebat, opes:
Ianitor intumuit cæleſtis Honorius aulæ,
Formidata mouens numinis arma ſui.
Offenſi metuens Fridericus præſulis iram,

Poſſet

Poſſet ab hoſtili tutus vt eſſe dolo.
Imperij natum conſortem in ſede locauit,
Falſa ſed heu quantum pectora fraudis habent:
Natus ad infeſtum deſciuit perfidus hoſtem,
Quo patris adiutor tempore factus erat.
Captus ob id facinus, vinclisq́; coërcitus arctis,
Supplicio pœnas conueniente dedit.
Expulerat Solymum Nili ferus accola regem,
Cæſaris implorans ille petebat opem.
Cæſar Idumæas cum claſſe profectus ad vrbes,
Auxilium regi Marte fauente tulit.
Sed procul externis dum belligeratur in oris,
Auſoniam præſul fraude ſubegit humum:
Atque per inſidias, ab Hetruſcis capta, recepit
Oppida, Cæſareæ quæ ditionis erant.
Idcirco Solymæ Fridericus ab vrbe retractus,
Mouit in infidum præſulis arma caput.
Effera tunc Italas turbauit factio gentes,
Factio perpetui noxia cauſſa mali.
Partibus Auguſti fautor Gibelinus adhæſit,
Pontificiq́; tulit transfuga Gelphus opem.
Ipſe ſuis præſul ſed cum diffideret armis,
Auxilio tutus poſſet vt eſſe DEI:
Regis in exitium templis decreta fuerunt
Mille ſacerdotum murmura, mille preces.
At DEVS *iniuſtis obſtruxit vocibus aures,*
Irrita præcipites verba tulêre noti.
Qui pugnacis erant fera præſulis arma ſecuti,
Cæſarea victi ſuccubuêre manu:

Euganei Phrygia Veneti de ſtirpe creati,
A quibus Adriacum nunc mare nomen habet.
Interea Solymas hoſtis Mahometicus arces
Occupat: hæc illa commoda lite tulit.
Ergo quod à Scythico Iudæa ſubacta tyranno
Oppida ſinceram deſtituêre fidem:
Quodq; prophanatus locus eſt, vbi rector olympi
Sanguine deleuit crimina noſtra ſuo:
Hoc Romana tuæ debetur curia fraudi,
Præſulis hæc bellum culpa gerentis erat:
Qui niſi victoris remoratus cœpta fuiſſet,
Acta ſub imperium, Caſpia regna forent:
Impia ſenſiſſet Sueuorum Turcia vires,
Ac dominus Nili Rhene futurus eras.
Pulſus ab infeſtis ſed cum Ptolemaide Turcis,
Teutonicæ miles nobilitatis erat:
Aduerſus Scythiæ populos Aſiæq;, relictus
Cæſare qui Solymis digrediente fuit:
Vicit adorantes idola vetuſta Boruſſos,
Aequor vbi canis ſuccina gignit aquis.
Ipſe ſed æthereas qua morte reliquerit auras,
Non perhibet certam cognita fama fidem.
Si quid habent priſcis annalibus edita veri,
Creditur extremam non obiiſſe diem.
Arx vetus eſt, primus fundaſſe Lotharius illam
Fertur, ab autoris nomine nomen habet:
Iſtic rumor ait ſomno dormire ſolutum,
Ante nec effœto corpore poſſe mori:
Quàm Geticus Solyma pellatur ab vrbe tyrannus,
Cæſare-

Cæſareumq́; ferat Turcia capta iugum.
Huius enim viua ſub regis imagine ſpectrum,
Conſpicitur tepido membra fouere toro.
Frigida cum medio voluuntur ſidera lapſu,
Et ſubuecta rotis nox tenet atra polum.

CONRADVS IIII.

Mortuus in triſti cum carcere filius eſſet
Regis, ab offenſo qui patre captus erat:
Frater adoptatus fratris Conradus honores
Auſpicio regni proſperiore tulit.
Hic cum Tyrigetis ad Mœnum prælia fecit,
Dura gerens forti pro patre bella manu.
Sed fuit à ſummo deuotus præſule diris,
Dum negat illius iuſſa ſuperba ſequi.
Vrbs vbi Parthenope ſublimibus ardua muris
Surgit, & æquoreis pulſa feritur aquis,
Reddidit expirans animam, natoque reliquit
Frena parum fauſta ſuſcipienda manu:
Deficiente ſuæ qui ſtirpe propaginis, hæres
Vltimus ex tota gente ſuperſtes erat.
Hunc Papa crudeli violenter cæde necauit,
Sueuia Principibus ſic fuit orba ſuis.
O faciles animos, & mitia pectora regum,
Hæc à præſulibus quod potuêre pati.
Iuſticiæ ficto quoties te nomine iactas,
Hoc agnoſce tuum crimine Roma ſcelus.

GVILHELMVS.

Dum gerit incautis bellum temerarius armis,
Nec ſatis inſtructo prælia Marte facit:
Occidit à Phriſio Guilhelmus milite cæſus,
Per geminos annos vix vbi ſceptra tulit.
Huius ab interitu ſedes ſine rege vacauit,
Dum tria ſunt annis addita luſtra tribus.
Interea magno fremuit Germania motu,
Factaq; ſunt multis prælia multa locis.
Cum duce dux bellum, Princeps cũ Principe geſſit:
Vlla nec vrbs ſolida pace quieta fuit.
Scilicet vt certo naues rectore carentes
Obruit inſani fluctus & vnda maris:
Sic labefactatur belli ciuilibus vndis,
Imperij ſedes cum ſine rege vacat.

RODOLPHVS.

Compoſuit mitis ciuilia bella Rodolphus,
Temporibus pacem reſtituitq; ſuis.
Marte Doringiacas latronum ſubruit arces,
Aduena frugiferos qua Sala findit agros.
Vltus & eſt iuſtis Odoacrem fortiter armis,
Regna ſub arbitrio Vandala cuius erant.
Boiorumq; ducem domuit, Sueuumq; ferocem
Qui duo cum gemino cornua piſce gerit.
Norica finitimis iacet vrbs contermina Francis,
Diuitijs vſquam vix habet illa parem.
Huius honorificum titulum nomenq; Rodolphus,
Principibus dono cum regione dedit.
Qui piſcoſæ tuæ dominantur Marchia terræ,
Ac titu-

Ac titulos hodie Noridos vrbis habent.

ADOLPHVS.

Auſtriaco bellum cum Principe geſſit Adolphus,
Sceptra trucidatus quo capiente fuit,
Hic vbi Vangionum ſedes vrbemq́; vetuſtam,
Alluis inſtabili Rhene bicornis aqua.
Vrbs fuit hæc vaſtis habitata Gigantibus olim,
Corpora cum tellus prodigioſa tulit:
Vt teſtantur, vbi grauibus quæ nexa cathenis,
In medio pendent oſſa ſtupenda foro:
Qualia Trinacrio memorant ſubiecta Peloro,
Grandia congeſtis molibus oſſa premi.
Quin & Miſniacæ Fridericus Marchio terræ,
Qui profugæ morſus dente parentis erat:
Hunc fera miſcentem ſuperauit prælia victor:
Mœnibus anguſtis vrbs vbi parua iacet,
Tyrigetis fortes quæ limite ſeparat Heſſos,
A crucis & nomen monte vocata tenet.

ALBERTVS I.

Intulit ALBERTVS *violentis arma Bohemis,*
Attribuens nato regna tenenda ſuo.
Et Moguntiaco geſſit cum Principe bellum,
Cum duce quod Bauaro fœdere iunctus erat,
Qui cupidus regni ſummos ambibat honores:
Contudit hoſtili victor vtrunque manu.
At miſere periјt iugulatus fraude nepotis,
Qua iacet Auſtriaci fertilis ora ſoli.

Vtq; parum iuſtis armis oppreſſit Adolphum,
Sic obijt cæſus vindicis enſe necem.

HENRICVS VII.

Quæ florente ſtatu regum Florentia nomen
Vrbs tenet, ac ripis adiacet Arne tuis:
Cæſaris HENRICI *parere negabat habenis,*
Freta ſuis opibus, robore freta ſuo.
Hanc, vbi vindicibus cinctam legionibus vrbem,
Ipſe ſubacturus fulmine Martis erat:
Thuſcia conduxit ſceleris mercede miniſtrum,
Dominici tonſo de grege frater erat:
Toxica qui præbens illi ſub corpore CHRISTI,
Manducanda ſacro pane venena daret.
Allatura pijs mortalibus eſca ſalutem,
Cauſſa necis regi pernicioſa fuit.

LVDOVICVS BAVARVS ET FRIDERICVS AVSTRIACVS.

Regibus inceſſit diſcordia magna duobus,
Summa quibus rerum tradita cura fuit.
Aſpera collatis inierunt prælia ſignis:
Qua celer humectat Neccarus arua vadis.
Attulit optatam Bauaro victoria palmam,
Auſtriaci vires ſuccubuêre ducis.

CAROLVS IIII. ET GINTHERVS.

Hos

Hos quoque ſæua duos elegit factio reges,
Sed lis alterius morte diremta fuit.
Inclita qua Mœni lapidoſis adiacet vndis,
Vrbs à Francorum nomen adepta vado:
Atria ciuili moturum bella tumultu
Funere Gintherum mors properata tulit.
Qui ramoſa gerit velocis cornua cerui,
Indomiti fregit Carolus arma Ducis:
Gymnaſiumq́; recens ad flauum condidit Albim,
Hic vbi turrito culmine Praga iacet.

VVENCESLAVS IGNAVVS.

Pigra quod ignauo traduxerit ocia luxu,
Nactus id à vita deſide nomen habet,
Gloria non illi, ſed turpis inertia curæ,
Atque ſaginato corpore venter erat.
Militiam fugit, pacis virtute nec vnquam
Egregio dignum Principe fecit opus.
At piger ingluuiem dapibus vinoque replebat,
Et graue diſtenti ventris alebat onus.
Omnibus inuiſus ceu deteſtabile monſtrum,
A proprio captus vincula fratre tulit.
Hoc inuenta fuit ſub Cæſare machina belli,
Cuius ab impulſu mœnia quaſſa ruunt:
Concipiens rapidum quæ fomite ſulphuris ignem,
Acta procul nitri puluere ſaxa iacit:
Atque coruſcantis flammas imitatur Olympi,
Aethera terribili concutiente ſono:

Ceu vibrata cadunt trifidis vbi fulgura telis:
Hoc ſibi Germanus vendicat autor opus.

ROBERTVS.

Inſuber infregit Galeatius arma ROBERTI,
Cum tulit auxilium gentibus Arne tuis.
Pro quibus aduerſi diſcrimina Martis adibat,
Victor vbi Thuſcos eſt populatus agros.
Inclita qua doctis iacet Edelberga Camœnis,
In patria leni morte quieuit humo.

SIGISMVNDVS.

Terra iacet gelido ſub ſidere Mœnalis vrſæ,
Terra paludoſis inuia fluminibus: (Græcis
Marchia nunc, quondam ſed dicta Nomarchia
Eſt, & ab imperij præſide nomen habet.
Summus enim præſes Romani Cæſaris olim
Argolica dictus voce Nomarcha fuit.
Vnde quidem priſci veſtigia nominis extant,
Vna ſed eſt primo ſyllaba demta loco.
Tempore quo pugnax rapuit Germania Druſum,
Indigenas Sueuos hic habitaſſe ferunt.
Hoc Sprea teſtatur gelidis vberrimus vndis,
Qui veteri dictus nomine Sueuus erat:
Cæruleum cuius perlabitur agmen aquarum,
Hanc & arenoſo flumine radit humum.
Poſt, vt ab Auguſto deducto Cæſare, Sueui
Mutauere, prius quos tenuere, lares:
Teutonibus pulſis, multos habitata per annos
Vanda-

Vandalicis regio gentibus iſta fuit.
Donec ab aucupio nomen qui dictus habebat,
Cæſarea meruit ſceptra tenere manu.
Expulit externos hoc vindice Marchia reges,
Vrbis vbi fractas debilitaſſet opes:
Quam bibulæ dirimit ſulcator Hauelus arenæ,
Humida qui patriæ perfluit arua meæ.
Hæc niſi clara ſuis Heroibus ante fuiſſet (ret.
Terra, SIGISMVNDO *Principe clara fo-*
Natus enim veteri magnorum ſanguine regum,
Is prius arctoæ Marchio gentis erat:
Quàm vel Pannoniæ fuit accerſitus in oras,
Aut regni tenuit frena Boheme tui.
Mitis vt optata concordia pace coiret,
Cum ſacra pleria diu curia litis erat:
Concilium ſolenne patrum regumq́; vocauit,
Qua fuit HVS *duram paſſus in vrbe necem.*
Tres ibi Romano ſolio priuauit iniquos
Pontifices: inter quos graue ſchiſma fuit.
Signa Boryſthenidas vltricia mouit in hoſtes,
Marte ſed aduerſo triſtia damna tulit.
Ingenuas habuit ſummis in honoribus artes,
Atque viris doctis munera multa dedit:
Cum quibus interdum conuiuia lætus agebat,
Ex humili quamuis ordine plebis erant.
Sicq́; ſuos proceres hortari ſæpe ſolebat,
Artibus vt vellent incubuiſſe bonis:
Fama per ingenuas & gloria quæritur artes,
His fauor ac regum conciliatur amor.

Ipſo

Ipſe ſed incertis patrias hæredibus vrbes,
Morte relicturus cum ſine prole foret:
Marchiacas dono FRIDERICO *tradidit oras,*
Inclitus is præſes Noridos vrbis erat:
Bellaq; vindicibus pro Cæſare geſſerat armis,
Tunc vbi Pannonio captus ab hoſte fuit.
Teutonici genitor fuit hic FR I*dericus Achillis,*
Cuius & hic paucis verſibus acta canam.

ALBERTVS MARCHIO BRANDEBVRGENSIS, GERMANICVS ACHILLES APPELLATVS.

Qualis erat, quantusq; fuit bellator Achilles,
Hectora qui circum Pergama traxit equis:
Talis erat, tantusq; fuit victricibus armis,
Qui ducis Aeacidæ Marchio nomen habet.
Militiæ teneris hæc caſtra ſecutus ab annis,
Conſeruit fuſo ſæpius hoſte manus:
Quàm pleriq; duces belli ſub imagine, ficto
Ludicra viderunt prælia Marte geri,
Nec fugiens vnquam tergo, ſed pectore ſemper
Fortis in aduerſo cognitus hoſte fuit.
Ora manusq; gerens, conſciſſaq; brachia ferro,
Mille cicatrices, vulnera mille tulit.
Inuictos domuit populos gentesq; feroces,
Frigida quas rigidis educat vrſa plagis:
Quas niue duratas & Rheticus aſperat Iſter,
Non tulit in molles ſtrenuus arma viros.

Quæ

Quæ precioſa legit canis electra ſub vndis
Pruſſia, Sarmatico limite iuncta ſolo:
Ipſius audito tremuit clangore tubarum,
Victaq; pugnaci milite terga dedit.
Ipſius attoniti fugerunt arma Poloni,
Territa montanum ceu fugit agna lupum.
Norica quæ duris viget artibus inclita belli,
Iſtius vrbs nouies Marte cruenta fuit.
Adde quod Huſſitas compeſcuit, adde quod agmen
Sileſij pepulit victor equeſtre Ducis.
Qui parere ferox illiq; ſubeſſe negabas,
Contudit ac forti te Pomerane manu.
Bella ſed aſſiduo licet irrequietus agebat,
Si qua fuit, nunquam pax odioſa fuit.
Huius adhuc viuunt gemini de ſtirpe nepotes,
De quibus hoc addam pauca ſed apta loco.

IOACHIMVS PRIMVS ELECTOR MARCHIO BRANDEBVRGENSIS.

Quæ Ioachime tuis præconia laudibus addam?
Qui trahis à magno natus Achille genus:
Nam tua promeruit tantam facundia laudem,
Magnanimi quantam dextera fortis aui.
Os quoties cœleſte moues linguamq; diſertam,
Exuperas dulci Neſtora voce ſenem:
Suauior Hyblæo tibi copia melle redundat,
Verbaq; ceu denſis imbribus acta fluunt.
Te mirata frequens fuit vrbs Auguſta loquentem,

Rhetoris

Rhetoris impoſuit cum tibi Cæſar onus.
Ipſe nec es patrio tantum ſermone diſertus,
Cuncta potes Latio, quæ cupis, ore loqui.
Edita teſtatur cultis oratio verbis,
Omnibus ingenij nomine grata tui.
Nec varias piguit rerum te diſcere cauſſas,
Quæ ſacra cœleſtis ſemina mentis habent.
Quas honor antiquis Aegypti regibus olim,
Summaq; Principibus gloria noſſe fuit.
Cognita ſiderei tibi ſunt animalia cœli,
Præſcius & longe fata futura vides.
Cumq; bonis faueas ſtudijs, ac rebus honeſtis,
Ingenuas artes qui coluere, colis:
Quos, vt ab Hetruſcis Mecœnas regibus ortus,
Sic tua profuſis ſumptibus aula fouet.
Atria ſtruxiſti doctisq; palatia Muſis,
Auſpicijsq; recens eſt ſchola cepta tuis:
Hic vbi Marchiacos diſterminat Odera fines,
Ac tua Sarmatico iungitur ora ſolo.
Nec diuina tui clementia pectoris vnquam
Bellica ciuili prætulit arma togæ.
Publica tranquillæ conſeruas ocia pacis,
Nullaq; funeſti prælia Martis amas.
Hæc te ſemideis virtus Heroibus æquat,
Non habet hoc ſimilem tempore Roma tui.

ALBERTVS CARDINALIS ELECTOR, ARCHIEPISCOPVS MOGVNTINVS, ET MARCHIO BRANDEBVRGENSIS.

Nec te carminibus noſtris ALBERTE *tacebo,*
Nobile præſul aui nomen adepte tui,
Ipſa gubernatrix caput & Germania mundi,
Quo nihil excepto Cæſare, maius habet.
Omnis cura tibi magnarum tradita rerum,
Inq́; tuis humeris grande recumbit onus.
Tu medium pacis te conditionibus offers,
Teutonis armorum dum pauet ora metu:
Dumq; ducum tacitæ fraudes, et operta tumeſcunt
Bella domi nobis, bella timenda foris:
Et ſacra turbatur varijs Eccleſia ſectis:
Omnia miſta quibus fanda nephanda iacent.
Ergo quod exultant ſecuris publica terris
Ocia, ſuppreſſo bellaq; Marte ſilent:
Quodq́; graui nondum Germania mota tumultu,
In ſua conuertit viſcera cæde manus:
Se debere tuis meritis ALBERTE *fatentur,*
Compoſitæ quotquot commoda pacis amant.
Ne qua ſed exiſtat metuendi cauſſa furoris,
Afflictis fidei rebus & affer opem:
Induat vt verum pietas renouata nitorem,
Quæ modo diſſidijs tot labefacta ruit.
Quod ſi compoſito per te ſublata, tumultu
Schiſmata turbatæ relligionis erunt:
Donec adorabit nomen Germania CHRISTI,
Laudis erit nunquam fama caduca tuæ.

ALBERTVS SECVNDVS CAESAR.

Contulit

Contulit Alberto regale Bohemia ſceptrum.
Ac ſubiecit opes Pannona terra ſuas:
Nupta quod illius thalamo, lectoq; iugali
Nata SIGISMVNDI *regis Eliſſa fuit:*
Quæ, velut exemplum Lucretia caſta pudoris,
Aequabat morum nobilitate genus.
Teutonici ductu Thaboritas fudit Achillis
Colluuies quædam gens ea plebis erat,
Templa Bohemiacis quæ diſijciebat in oris,
Atque ſacerdotum diripiebat opes.
Illaturus erat Turcarum bella tyranno,
Morte ſed extinctus præueniente fuit.

FRIDERICVS TERTIVS.

Tertius vtilior FRIDERICVS *ad ocia pacis,*
Aſpera quàm duri Martis ad arma fuit.
Quo Burgundiones Vbiorum depulit oris,
Teutonici bellum geſſit Achillis ope.
Quæ dedit ars nobis impreſſos ære libellos,
Facta ſub hoc primum Cæſare nota fuit:
Hæc, ſi temporibus priſcis inuenta fuiſſet,
Qua nihil vtilius totus hic orbis habet:
Noſtra libris hodie frueretur pluribus ætas,
Defraudata quibus ſæcula noſtra carent.
Hanc operoſa nouam Moguntia protulit artem,
Quæ celebris Mogi nomen ab amne tenet.

MAXIMILIANVS.

Maximus

Maximus occiduis fuit Aemilianus in oris
Captus, ab indigenis perfida Brugi tuis.
Ipſe ſed ereptus celeri virtute parentis,
Vincula quæ tulerat, mox tulit arma, manu.
Depulit Hunniaden à ſedibus vltor auitis,
Qui fuit Auſtriacis Marte potitus agris.
Signaq; regalem victricia mouit ad Albam,
Horruit inuicti Cæſaris arma Sauus,
Pannones euerſis & ſubmiſere pharetris
Spicula, quæ ferro tinctile virus habent.
In Mahometigenas deduxit & agmina Turcas,
A quibus affectus clade Liburnus erat.
Ante ſed aggreſſus, quàm prælia miſcuit, hoſtem:
Verſa metu pauidi terga dedêre Getæ,
Contudit indomitum debellauitq; Sicambrum,
Victa prius nunquam dextera cuius erat.
Norica vaſtantes occidit & arua Bohemos,
Marte Palatinas cum ſequerentur opes.
Nec ſemel eſt vltus rumpentem fœdera Gallum:
Inſtabilem ſummi Pontificisq; fidem.
Conſcendens Tyrij ductoris & æmulus Alpes,
Fudit in aërijs montibus Heluetium.
Quid loquar Euganea Venetum cum plebe ſenatũ?
Quos domitos terra, quos ſuperauit aqua.
Adriaci vaſto trepidabant æquore nautæ,
Mercibus ac plenas deſtituêre rates,
Vrbis vbi victor Patauinæ mœnia cepit:
Tantus erat terror, tantus vbiq; metus.
Vltima, poſt duros ærumnoſosq; labores,

Fata pium terris eripuêre ſenem.

CAROLVS V.

Diue quib. cœlo te CAROLE *laudib. æquem?*
CAROLE *non ipſo quem regis orbe minor:*
Cæſare quo maior validisq; potentior armis,
Nullus ab Auguſti tempore ſceptra tulit.
Imperium terris, animos æquabit olympo,
Auſpicijs felix Teutona terra tuis.
Qui prius ibat ouans Gallus plaudentibus alis,
Præda tuis Aquilis ſanguinolenta fuit:
Signaq; Ticini captus ſubmiſit ad vndam,
Militis inuicti robore fracta tui.
Clauigeriq; Petri ſub nomine regna tenentem,
Arcta coëgiſti vincula ferre Papam:
Sæua cohortatus Venetum quod ad arma ſenatum,
Et noua cum Gallo fœdera pactus erat.
Tendere te Latias Florentia ſenſit in oras,
Sanguineo Martis fulmine capta tui:
Quæ confiſa ſuis opibus, rebusq; ſecundis
Irridere tuum non metuebat auum:
Illum retrogradi cum tergo inſidere cancri
Pinxerat hoc titulo: Tendimus in Latium.
Turca triumphato qui formidabilis Iſtro,
Barbara Germanis tela minatus erat:
Et ceſſura ſuo ſperabat cuncta furori,
Iuratus patrios, numina vana, Deos:
Quod foret Euxinas nunquã rediturus ad vndas,
Ni prius

Ni prius ad Rheni caſtra locaſſet aquas:
Ante tubam fugit, nec bellica degener hoſtis
Militis eſt auſus ſigna videre tui.
Marchio vertentem Ioachimus terga ſecutus,
Auſpice te magna funera ſtrage dedit:
Millia prædonum bis quattuor intulit Orco,
Auſtriacam quorum cæde piauit humum.
At procul ad ſeptem fugiat licet oſtia Nili,
Aſpera vindictæ ſentiet arma tuæ.
Edita nam priſcis oracula verſibus extant,
Qualia Cumeæ carmina vatis erant:
Quæ tibi de Solyma promittunt vrbe triumphum,
Illa quod imperium ſit ſubitura tuum.
Ergo niſi veterum ſunt irrita carmina vatum,
Quæ reor euentus mox habitura ſuos:
Tempus erit, cum te ſpolijs Orientis onuſtum
Quadriiugis referet currus eburnus equis:
Liuentiq; gerens immania vincula collo,
Ante tuas ibit Turcia capta rotas.
Plaudentesq; tuis reſonabunt laudibus vrbes
Argolicæ, per quas victor iturus eris:
Læticiaq; fremet conceptaq; gaudia ducet
Pannonis hoſtili terra ſoluta metu.
Tunc ego non paruis elegis, humiliq; Camena,
Sed tua Mæonio carmine facta canam:
Si modò quæ vitæ diſpenſant fata ſorores,
Temporibus dederint ſtamina longa meis.

FERDINANDVS.

Hoc opus exegi florentibus integer annis,
Bis duo cum natus luſtra SABINVS *eram:*
Tempore quo Geticos rex Ferdinandus in hoſtes
Arma, ſuo bellum fratre gerente tulit:
Vnanimis cum quo regni moderatur habenas,
Et graue terrarum ſuſtinet orbis onus.
Viuite Semidei, concordes viuite fratres:
Omnia ſub vobis, veſper & ortus, erunt.
Vos metuat primus, vos vltimus horreat orbis:
Vos & ſi qua parum terra veretur, amet.

FINIS.

DE NVPTIIS INCLITI REGIS POLONIAE SIGISMVNDI AVGVSTI, ET ELISſæ Cæſaris Ferdinandi filiæ, Georgius Sabinus.

Vos mihi quæ puero Naſonis amabile carmen
Dulcia Pegaſei dictaſtis numina fontis:
Nunc ſublime mihi carmen concedite vatis,
Conceptũ genuit quem Mincius Andide Nympha,
Grandibus aſſurgens numeris Hymeneïa dicam
Gaudia, Sarmatici quibus exultantia regis
Atria, dant lætos, vbi voluitur Iſtula, plauſus.
Si vos ritè puer colui, vobisq; dicatas
Sæpe coronaui ſertis halantibus aras:
Aſpirate mihi, cœptisq; fauete Camenæ.
Fortè ſub vndoſi muſcoſo gurgitis antro,
Iſtula cæruleus tumidarum rector aquarum
Nymphis iura dabat, qua vertice Carpathus alto
Frigida Sarmatiæ proſpectat iugera: cuius
Montis aduſta rigent canis iuga ſumma pruinis.
Ipſe ſedens vrnamq; manu ſceptrumq; tenebat,
Carbaſea glauco pallæ velatus amictu:
Naiades circum fontanaq; numina ſtabant,
Quæq; lacus, amnesq; colunt, vdasq; paludes.
Venmobilibus cœli per inania pennis

Fama volans, lætis quæ vocibus attulit iſtuc
Sarmatiæ claris Auguſtum regibus ortum,
Eſſe maritali connubia fœdere pactum:
Ducere Cæſarea natamq; propagine ſponſam.
Quas pater arrectis vt voces auribus hauſit,
Protinus ex Nymphis formoſam Callianaſſam,
Phyllodocéq; Rhaninq; vocat, Crocalenq; Thoënq;
Inſignemq; comis oculiſq; nitentibus Aeglen.
Omnes pingere acu doctas, omneſq; peritas
Arguto tenues percurrere pectine telas.
His tum præcipiens, rarum ac memorabile munus,
Inquit, adornandum ſponſo: nunc arte magiſtra
Eſt opus: ergo manu celeres incumbite Nymphæ,
Pictaq; rebus imaginibuſq; aulæa vetuſtis
Texite, Sarmaticoſq; illic deducite reges:
Sponſus vt effigies, præclaraq; facta ſuorum
Inde recognoſcat, validis imitetur & armis.
Talia feciſſet cœtu cum verba ſoluto,
Haud mora: textricum cingunt ad pectora ritu
Collectas Nymphæ veſtes, nudantq; lacertos.
Poſt hæc expediunt longas ſubtegmine telas,
Intentæq; ſedent operi, peraguntq; laborem.
Series hi- *Primus falcato ſpectandus acynace Læchus*
ſtoriarũ. *Texitur, argento fulgenti auroq; coruſcus,*
Læchus Marte ſatus: quo non pugnacior alter
Regna Lycaonio tenuit ſubiecta Bootæ.
Ille vagam ſiluis eduxit in oppida turbam,
Claraq; Sarmatiæ tribuens cognomina genti
Læchus. *Læchinas, quorum geſtabat ſceptra, vocauit.*

Torua

Torua viro facies, apicatum more Getarum
Tegmen habet capiti, criſtaq; rubente decorum:
Barbaq; ſupremo labro riget hiſpida: pendet
Ex humero clypeus, qualem Telamonius Aiax
Geſſit: Amazonia manus eſt armata ſecuri.
Inde Palatini bis ſex in ſedibus altis XII. Palatini.
Auguſta grauitate ſedent, populumq; gubernant.
Additur his priſca Romanus origine Gracchus, Gracch⁹.
Diuitijs ac Marte potens: qui rege ſub Anco
Pulſus in exilium, trabeati celſa Quirini
Mœnia deſeruit: gelidamq; profectus ad Arcton
Condidit auſpicijs illic felicibus vrbem,
Quæ vetus à Graccho ducit Cracouia nomen.
Surgit ad hanc vrbem terrena mole ſepulcrum
Vaſtum, immane, ingens, quo condit⁹ ipſe quieſcit.
Pingitur in tela ſæuiſſimus alter ab illo
Sceptra gerens Lechus, qui ſolus vt arbiter eſſet Lechus II.
Sarmatiæ, ſolus rerumq; teneret habenas:
In denſis ſiluis, vbi plurima luſtra ferarum,
Heu fratrem regni conſortem cæde peremit:
Vulgatoq; fidem patrias rumore per vrbes
Fecit, ab immani diuulſum dentibus vrſo
Occubuiſſe: ſubit ſcelerato Vanda tyranno, Vanda.
Quæ cũ mille procis, quod erat formoſa, placeret:
Innuba virgo tamen caſti ſine labe pudoris
Manſit, & ætatis ver intemerata peregit.
At non fœmineis calathis, non dedita molli
Illa fuit lanæ: duris aſſueta ſed armis,
Figere terribilem longis palearibus vrſum,

Ceu vibrata cadunt trifidis vbi fulgura telis:
Hoc ſibi Germanus vendicat autor opus.

ROBERTVS.

Inſuber infregit Galeatius arma ROBERTI,
Cum tulit auxilium gentibus Arne tuis.
Pro quibus aduerſi diſcrimina Martis adibat,
Victor vbi Thuſcos eſt populatus agros.
Inclita qua doctis iacet Edelberga Camœnis,
In patria leni morte quieuit humo.

SIGISMVNDVS.

Terra iacet gelido ſub ſidere Mœnalis vrſæ,
Terra paludoſis inuia fluminibus: (Græcis
Marchia nunc, quondam ſed dicta Nomarchia
Eſt, & ab imperij præſide nomen habet.
Summus enim præſes Romani Cæſaris olim
Argolica dictus voce Nomarcha fuit.
Vnde quidem priſci veſtigia nominis extant,
Vna ſed eſt primo ſyllaba demta loco.
Tempore quo pugnax rapuit Germania Druſum,
Indigenas Suenos hic habitaſſe ferunt.
Hoc Sprea teſtatur gelidis vberrimus vndis,
Qui veteri dictus nomine Sueuus erat:
Cæruleum cuius perlabitur agmen aquarum,
Hanc & arenoſo flumine radit humum.
Poſt, vt ab Auguſto deducto Cæſare, Sueui
Mutauêre, prius quos tenuere, lares:
Teutonibus pulſis, multos habitata per annos
Vanda-

Vandalicis regio gentibus iſta fuit.
Donec ab aucupio nomen qui dictus habebat,
Cæſarea meruit ſceptra tenere manu.
Expulit externos hoc vindice Marchia reges,
Vrbis vbi fractas debilitaſſet opes:
Quam bibulæ dirimit ſulcator Hauelus arenæ,
Humida qui patriæ perfluit arua meæ.
Hæc niſi clara ſuis Heroibus ante fuiſſet
Terra, SIGISMVNDO *Principe clara fo-* *(ret.*
Natus enim veteri magnorum ſanguine regum,
Is prius arctoæ Marchio gentis erat:
Quàm vel Pannoniæ fuit accerſitus in oras,
Aut regni tenuit frena Boheme tui.
Mitis vt optata concordia pace coiret,
Cum ſacra plena diu curia litis erat:
Concilium ſolenne patrum regumq́; vocauit,
Qua fuit HVS *duram paſſus in vrbe necem.*
Tres ibi Romano ſolio priuauit iniquos
Pontifices: inter quos graue ſchiſma fuit.
Signa Boryſthenidas vltricia mouit in hoſtes,
Marte ſed aduerſo triſtia damna tulit.
Ingenuas habuit ſummis in honoribus artes,
Atque viris doctis munera multa dedit:
Cum quibus interdum conuiuia lætus agebat,
Ex humili quamuis ordine plebis erant.
Sicq́; ſuos proceres hortari ſæpe ſolebat,
Artibus vt vellent incubuiſſe bonis:
Fama per ingenuas & gloria quæritur artes,
His fauor ac regum conciliatur amor.

Ipſo

Ipſe ſed incertis patrias hæredibus vrbes,
Morte relicturus cum ſine prole foret:
Marchiacas dono FRIDERICO *tradidit oras,*
Inclitus is præſes Noridos vrbis erat:
Bellaq; vindicibus pro Cæſare geſſerat armis,
Tunc vbi Pannonio captus ab hoſte fuit.
Teutonici genitor fuit hic FR1*dericus Achillis,*
Cuius & hic paucis verſibus acta canam.

ALBERTVS MARCHIO BRANDEBVRGENSIS, GERMANICVS ACHILLES APPELLATVS.

Qualis erat, quantusq; fuit bellator Achilles,
Hectora qui circum Pergama traxit equis:
Talis erat, tantusq; fuit victricibus armis,
Qui ducis Aeacidæ Marchio nomen habet.
Militiæ teneris hæc caſtra ſecutus ab annis,
Conſeruit fuſo ſæpius hoſte manus:
Quàm pleriq; duces belli ſub imagine, ficto
Ludicra viderunt prælia Marte geri,
Nec fugiens vnquam tergo, ſed pectore ſemper
Fortis in aduerſo cognitus hoſte fuit.
Ora manusq; gerens, conſciſſaq; brachia ferro,
Mille cicatrices, vulnera mille tulit.
Inuictos domuit populos gentesq; feroces,
Frigida quas rigidis educat vrſa plagis:
Quas niue duratas & Rheticus aſperat Iſter,
Non tulit in molles ſtrenuus arma viros.

Quæ

Quæ precioſa legit canis electra ſub vndis
Pruſſia, Sarmatico limite iuncta ſolo:
Ipſius audito tremuit clangore tubarum,
Victaq; pugnaci milite terga dedit.
Ipſius attoniti fugerunt arma Poloni,
Territa montanum ceu fugit agna lupum.
Norica quæ duris viget artibus inclita belli,
Iſtius vrbs nouies Marte cruenta fuit.
Adde quod Huſſitas compeſcuit, adde quod agmen
Sileſij pepulit victor equeſtre Ducis.
Qui parere ferox illiq; ſubeſſe negabas,
Contudit ac forti te Pomerane manu.
Bella ſed aſſiduo licet irrequietus agebat,
Si qua fuit, nunquam pax odioſa fuit.
Huius adhuc viuunt gemini de ſtirpe nepotes,
De quibus hoc addam pauca ſed apta loco.

IOACHIMVS PRIMVS ELECTOR MARCHIO BRANDEBVRGENSIS.

Quæ Ioachime tuis præconia laudibus addam?
Qui trahis à magno natus Achille genus:
Nam tua promeruit tantam facundia laudem,
Magnanimi quantam dextera fortis aui.
Os quoties cœleſte moues linguamq; diſertam,
Exuperas dulci Neſtora voce ſenem:
Suauior Hyblæo tibi copia melle redundat,
Verbaq; ceu denſis imbribus acta fluunt.
Te mirata frequens fuit vrbs Auguſta loquentem,
Rhetoris

Rhetoris impoſuit cum tibi Cæſar onus.
Ipſe nec es patrio tantum ſermone diſertus,
Cuncta potes Latio, quæ cupis, ore loqui.
Edita teſtatur cultis oratio verbis,
Omnibus ingenij nomine grata tui.
Nec varias piguit rerum te diſcere cauſſas,
Quæ ſacra cæleſtis ſemina mentis habent.
Quas honor antiquis Aegypti regibus olim,
Summaq; Principibus gloria noſſe fuit.
Cognita ſiderei tibi ſunt animalia cæli,
Præſcius & longe fata futura vides.
Cumq; bonis faueas ſtudijs, ac rebus honeſtis,
Ingenuas artes qui coluere, colis:
Quos, vt ab Hetruſcis Mecœnas regibus ortus,
Sic tua profuſis ſumptibus aula fouet.
Atria ſtruxiſti doctisq; palatia Muſis,
Auſpicijsq; recens eſt ſchola cepta tuis:
Hic vbi Marchiacos diſterminat Odera fines,
Ac tua Sarmatico iungitur ora ſolo.
Nec diuina tui clementia pectoris vnquam
Bellica ciuili prætulit arma togæ.
Publica tranquillæ conſeruas ocia pacis,
Nullaq; funeſti prælia Martis amas.
Hæc te ſemideis virtus Heroibus æquat,
Non habet hoc ſimilem tempore Roma tui.

ALBERTVS CARDINALIS ELECTOR, ARCHIEPISCOPVS MOGVNTINVS, ET MARCHIO BRANDEBVRGENSIS.

Nec

Nec te carminibus noſtris ALBERTE *tacebo,*
Nobile præſul aui nomen adepte tui,
Ipſa gubernatrix caput & Germania mundi,
Quo nihil excepto Cæſare, maius habet.
Omnis cura tibi magnarum tradita rerum,
Inq́; tuis humeris grande recumbit onus.
Tu medium pacis te conditionibus offers,
Teutonis armorum dum pauet ora metu:
Dumq; ducum tacitæ fraudes, et operta tumeſcunt
Bella domi nobis, bella timenda foris:
Et ſacra turbatur varijs Eccleſia ſectis:
Omnia miſta quibus fanda nephanda iacent.
Ergo quod exultant ſecuris publica terris
Ocia, ſuppreſſo bellaq́; Marte ſilent:
Quodq́; graui nondum Germania mota tumultu,
In ſua conuertit viſcera cæde manus:
Se debere tuis meritis ALBERTE *fatentur,*
Compoſitæ quotquot commoda pacis amant.
Ne qua ſed exiſtat metuendi cauſſa furoris,
Afflictis fidei rebus & affer opem:
Induat vt verum pietas renouata nitorem,
Quæ modo diſſidijs tot labefacta ruit.
Quod ſi compoſito per te ſublata, tumultu
Schiſmata turbatæ relligionis erunt:
Donec adorabit nomen Germania CHRISTI,
Laudis erit nunquam fama caduca tuæ.

ALBERTVS SECVNDVS
CAESAR.

Contulit

Contulit Alberto regale Bohemia ſceptrum.
Ac ſubiecit opes Pannona terra ſuas:
Nupta quod illius thalamo, lectoq́; iugali
Nata SIGISMVNDI *regis Eliſſa fuit:*
Quæ, velut exemplum Lucretia caſta pudoris,
Aequabat morum nobilitate genus.
Teutonici ductu Thaboritas fudit Achillis
Colluuies quædam gens ea plebis erat,
Templa Bohemiacis quæ diſyciebat in oris,
Atque ſacerdotum diripiebat opes.
Illaturus erat Turcarum bella tyranno,
Morte ſed extinctus præueniente fuit.

FRIDERICVS TERTIVS.

Tertius vtilior FRIDERICVS *ad ocia pacis,*
Aſpera quàm duri Martis ad arma fuit.
Quo Burgundiones Vbiorum depulit oris,
Teutonici bellum geſſit Achillis ope.
Quæ dedit ars nobis impreſſos ære libellos,
Facta ſub hoc primum Cæſare nota fuit:
Hæc, ſi temporibus priſcis inuenta fuiſſet,
Qua nihil vtilius totus hic orbis habet:
Noſtra libris hodie frueretúr pluribus ætas,
Defraudata quibus ſæcula noſtra carent.
Hanc operoſa nouam Moguntia protulit artem,
Quæ celebris Mogi nomen ab amne tenet.

MAXIMILIANVS.

Maximus

Maximus occiduis fuit Aemilianus in oris
Captus, ab indigenis perfida Brugi tuis.
Ipſe ſed ereptus celeri virtute parentis,
Vincula quæ tulerat, mox tulit arma, manu.
Depulit Hunniaden à ſedibus vltor auitis,
Qui fuit Auſtriacis Marte potitus agris.
Signaq; regalem victricia mouit ad Albam,
Horruit inuicti Cæſaris arma Sauus,
Pannones euerſis & ſubmiſere pharetris
Spicula, quæ ferro tinctile virus habent.
In Mahometigenas deduxit & agmina Turcas,
A' quibus affectus clade Liburnus erat.
Ante ſed aggreſſus, quàm prælia miſcuit, hoſtem:
Verſa metu pauidi terga dedêre Getæ,
Contudit indomitum debellauitq; Sicambrum,
Victa prius nunquam dextera cuius erat.
Norica vaſtantes occidit & arua Bohemos,
Marte Palatinas cum ſequerentur opes.
Nec ſemel eſt vltus rumpentem fœdera Gallum:
Inſtabilem ſummi Pontificisq; fidem.
Conſcendens Tyrij ductoris & æmulus Alpes,
Fudit in aërijs montibus Heluetium.
Quid loquar Euganea Venetum cum plebe ſenatũ?
Quos domitos terra, quos ſuperauit aqua.
Adriaci vaſto trepidabant æquore nautæ,
Mercibus ac plenas deſtituêre rates,
Vrbis vbi victor Patauinæ mœnia cepit:
Tantus erat terror, tantus vbiq; metus.
Vltima, poſt duros ærumnoſosq; labores,

Fata pium terris eripuêre ſenem.

CAROLVS V.

Diue quib. cœlo te CAROLE *laudib. æquem?*
CAROLE *non ipſo quem regis orbe minor:*
Cæſare quo maior validisq; potentior armis,
Nullus ab Auguſti tempore ſceptra tulit.
Imperium terris, animos æquabit olympo,
Auſpicijs felix Teutona terra tuis.
Qui prius ibat ouans Gallus plaudentibus alis,
Præda tuis Aquilis ſanguinolenta fuit:
Signaq; Ticini captus ſubmiſit ad vndam,
Militis inuicti robore fracta tui.
Clauigeriq; Petri ſub nomine regna tenentem,
Arcta coëgiſti vincula ferre Papam:
Sæua cohortatus Venetum quod ad arma ſenatum,
Et noua cum Gallo fœdera pactus erat.
Tendere te Latias Florentia ſenſit in oras,
Sanguineo Martis fulmine capta tui:
Quæ confiſa ſuis opibus, rebusq; ſecundis
Irridere tuum non metuebat auum:
Illum retrogradi cum tergo inſidere cancri
Pinxerat hoc titulo: Tendimus in Latium.
Turca triumphato qui formidabilis Iſtro,
Barbara Germanis tela minatus erat:
Et ceſſura ſuo ſperabat cuncta furori,
Iuratus patrios, numina vana, Deos:
Quod foret Euxinas nunquã rediturus ad vndas,
Ni prius

Ni prius ad Rheni caſtra locaſſet aquas:
Ante tubam fugit, nec bellica degener hoſtis
Militis eſt auſus ſigna videre tui.
Marchio vertentem Ioachimus terga ſecutus,
Auſpice te magna funera ſtrage dedit:
Millia prædonum bis quattuor intulit Orco,
Auſtriacam quorum cæde piauit humum.
At procul ad ſeptem fugiat licet oſtia Nili,
Aſpera vindictæ ſentiet arma tuæ.
Edita nam priſcis oracula verſibus extant,
Qualia Cumeæ carmina vatis erant:
Quæ tibi de Solyma promittunt vrbe triumphum,
Illa quod imperium ſit ſubitura tuum.
Ergo niſi veterum ſunt irrita carmina vatum,
Quæ reor euentus mox habitura ſuos:
Tempus erit, cum te ſpolijs Orientis onuſtum
Quadrijugis referet currus eburnus equis:
Liuentiq; gerens immania vincula collo,
Ante tuas ibit Turcia capta rotas.
Plaudentesq; tuis reſonabunt laudibus vrbes
Argolicæ, per quas victor iturus eris:
Læticiaq; fremet conceptaq; gaudia ducet
Pannonis hoſtili terra ſoluta metu.
Tunc ego non paruis elegis, humiliq; Camena,
Sed tua Mæonio carmine facta canam:
Si modò quæ vitæ diſpenſant fata ſorores,
Temporibus dederint ſtamina longa meis.

FERDINANDVS.

Hoc opus exegi florentibus integer annis,
Bis duo cum natus luſtra SABINVS *eram:*
Tempore quo Geticos rex Ferdinandus in hoſtes
Arma, ſuo bellum fratre gerente tulit:
Vnanimis cum quo regni moderatur habenas,
Et graue terrarum ſuſtinet orbis onus.
Viuite Semidei, concordes viuite fratres:
Omnia ſub vobis, veſper & ortus, erunt.
Vos metuat primus, vos vltimus horreat orbis:
Vos & ſi qua parum terra veretur, amet.

FINIS.

DE NVPTIIS INCLITI REGIS POLONIAE SIGISMVNDI AVGVSTI, ET ELISſæ Cæſaris Ferdinandi filiæ, Georgius Sabinus.

Vos mihi quæ puero Naſonis amabile carmen
Dulcia Pegaſei dictaſtis numina fontis:
Nunc ſublime mihi carmen concedite vatis,
Conceptũ genuit quem Mincius Andide Nympha,
Grandibus aſſurgens numeris Hymeneïa dicam
Gaudia, Sarmatici quibus exultantia regis
Atria, dant lætos, vbi voluitur Iſtula, plauſus.
Si vos ritè puer colui, vobisq; dicatas
Sæpe coronaui ſertis halantibus aras:
Aſpirate mihi, cœptisq; fauete Camenæ.
Fortè ſub vndoſi muſcoſo gurgitis antro,
Iſtula cæruleus tumidarum rector aquarum
Nymphis iura dabat, qua vertice Carpathus alto
Frigida Sarmatiæ proſpectat iugera: cuius
Montis aduſta rigent canis iuga ſumma pruinis.
Ipſe ſedens vrnamq; manu ſceptrumq; tenebat,
Carbaſeæ glauco pallæ velatus amictu:
Naiades circum fontanaq; numina ſtabant,
Quæq; lacus, amnesq; colunt, vdasq; paludes.
Venmobilibus cœli per inania pennis

Torua viro facies, apicatum more Getarum
Tegmen habet capiti, criſtaq; rubente decorum:
Barbaq; ſupremo labro riget hiſpida: pendet
Ex humero clypeus, qualem Telamonius Aiax
Geſſit: Amazonia manus eſt armata ſecuri.
Inde Palatini bis ſex in ſedibus altis XII. Palatini.
Auguſta grauitate ſedent, populumq; gubernant.
Additur his priſca Romanus origine Gracchus, Gracch⁹.
Diuitijs ac Marte potens: qui rege ſub Anco
Pulſus in exilium, trabeati celſa Quirini
Mœnia deſeruit: gelidamq; profectus ad Arcton
Condidit auſpicijs illic felicibus vrbem,
Quæ vetus à Graccho ducit Cracouia nomen.
Surgit ad hanc vrbem terrena mole ſepulcrum
Vaſtum, immane, ingens, quo condit⁹ ipſe quieſcit.
Pingitur in tela ſæuiſſimus alter ab illo
Sceptra gerens Lechus, qui ſolus vt arbiter eſſet Lechus
Sarmatiæ, ſolus rerumq; teneret habenas: II.
In denſis ſiluis, vbi plurima luſtra ferarum,
Heu fratrem regni conſortem cæde peremit:
Vulgatoq; fidem patrias rumore per vrbes
Fecit, ab immani diuulſum dentibus vrſo
Occubuiſſe: ſubit ſcelerato Vanda tyranno, Vanda.
Quæ cũ mille procis, quod erat formoſa, placeret:
Innuba virgo tamen caſti ſine labe pudoris
Manſit, & ætatis ver intemerata peregit.
At non fœmineis calathis, non dedita molli
Illa fuit lanæ: duris aſſueta ſed armis,
Figere terribilem longis palearibus vrſum,

Frendentemq́; ſuis excire cubilibus vrſam.
Martia ſi quando fremuerunt claſſica, belli
Laudibus inſignes æquauit & Heroinas.
Quippe Boryſthenidem, debellauitq́; Gelonum,
Binaq́; magnanimo cum Teutone prælia fecit.
Corniger ardebat victricis amore puellæ
Iſtula, cumq́; ſuo vidiſſet in amne lauantem,
Mollibus excipiens amplexibus abſtulit illam
In vitreas ſedes, thalamiq́; in honore locauit.
Inde figurantur multi ſine nomine reges,
Quorum fama iacet tenebris ac nocte ſepulta.
Hosq́; ſub ignotos depingitur inclitus heros,
Stilico. *Qui fuit Auſoniæ Stilico gratiſſimus vrbi.*
Belligero cataphractus equo fugientibus inſtat
Hoſtibus, ac fulgens auratis emicat armis:
Qualis ab occidua ſurgens nitet Heſperus vnda.
Et nunc victor agit Ruffini caſtra ſecutos,
Hunnosq́;, Myſosq́;, ſagittiferosq́; Tomitas,
Prælia miſcentes & acuta falce Gelonos:
Nunc premit Afrorum cæſo Gildone cohortes,
Ingentemq́; facit conuerſa per agmina ſtragem.
Haud ſecus ac paleis vbi ſeparat area fruges,
Triturante leues boue conculcantur ariſtæ:
Sic quacunq; ruit, proſternens conterit hoſtes.
Circumfuſa iacent pallenti corpora letho
Tradita: purpureusq́; cruor diffunditur aruis.
Cæſar ob inſignes Theodoſius ergo triumphos,
Deligit hunc generum ſibi, connubioq́; Serenæ
Ornat & Aeneadis præfert ſocer omnibus vnum.

Additur

Additur armipotens iuuenis, qui dictus ab aſtu
Nomen Leſco gerit: Stiliconi ſanguine iunctus. Leſco.
Cæſareum ſed ferre iugum, faſtumq́; ſuperbæ
Italiæ nequit, imperioq́; ſubeſſe recuſat.
Aſpera Martigenis hic bella Quiritibus infert,
Pannoniumq́; armis iuuat auxiliaribus Hunnum,
Tunc vbi Carnorum ferus occupat Attila ſedes,
Teq́; dat excidio captam, pulcerrima quondam
Vrbs, Antenoreo felix Aquileia Timauo.
Primus clauſtra manu reſerat, portasq́; refringit,
Inijcit infandum victorq́; penatibus ignem.
Triſtia collucent diffuſis mœnia flammis,
Concuſſasq́; domos, impendentesq́; ruinas,
Nympharum textura refert, ſubiungitur acer
Genſericus, & armorum fulgore coruſcus. Genſericus.
Pingitur, haſtatos cuneos, clypeataq́; ſecum
Ducere bellator ſub fortibus agmina ſignis:
Heſperias æquare ſolo, quas ſpectat ab altis
Candida ſubiectas Pyrene rupibus, vrbes:
Herculeumq́; citis tranſmittere claſſibus æquor,
Subdere & antiquos Tyriæ Carthaginis arces.
Inde profectus iter, maris emenſusq́; profundum,
Capta Quirinalis Romæ dare mœnia prædæ.
Hinc alacri vultu Leſconis imago ſecundi Leſco II.
Omnibus arridens, precioſo intexitur oſtro.
Editus obſcura iuuenis qui ſtirpe parentum,
Ardua conſcendit magni faſtigia regni.
Scilicet orba ſuo ſedes vbi rege vacabat,
Et decretus erat de regno curſus equorum:

Hic meruit celeri victor ſuffragia curſu.

Leſco 3. *Tertius extincto ſuccedit Leſco parenti,*
Bellaq; Teutonibus facientes adiuuat Hunnos.
Poſt hunc villoſo deducitur horridus vrſi
Poppili9. *Tergore Poppilius; quem turpis inertia regem*
Occupat immodico baccho, ſomnoq; vacantem.
Ipſe ſedens inter cyathos, mollesq; puellas,
Acribus armorum præfert conuiuia curis.
Poppilius II. *Nominis eiuſdem coniungitur ebrius illi*
Filius, ignauiq; ſimillimus omnia patris:
Hunc ſcelerum pœnas crudeli morte luentem,
Infeſti perimunt arroſo corpore mures.
Pyaſtus. *Tum geſtanda ſeni traduntur ſceptra Pyaſto:*
Qui cum iuſticiæ vindex, & cultor honeſti
Eſſet, ab incuruo (nam rura colebat) aratro
Pauper ad hos regni tantos aſcendit honores.
Indutus crudo ſtat adhuc perone, geritq;
Agricolæ ſolito ſpacioſum more galerum,
Semouitus. *Inde Pyaſtides trahit agmina Semouitus*
Aclidibusq;, ſpariſq; & acutis denſa ſagittis:
Vandaliæq; domat populos, vrbesq; potentes
Balthicus arctoo quas alluit æquore Nereus,
Leſco 4. *Ocia quartus agit Leſco, bellumq; peroſus*
Siſtit & auguſtæ ſancit data fœdera pacis.
Nec minus extinctis amplecteris ocia bellis
Semomilaus. *Semomilaë: tuo tenebrasq; recedere nato,*
Excuſſaq; dari viſum caligine gaudes:
Editus ex vtero qui cæcus, amabile ſolis
Lumen, & æthereos nunquam conſpexerat ignes.

Con-

Conſulis & vates, puero quid reddita cæco
Lumina portendant: reſponſaq́; lætus ab illis
Accipis: inſigni natum pietate futurum.
Filius & Meſco ſceptrum ſuſcepit auitum, Meſco.
De ſe vera probat dixiſſe, nec irrita, vates.
Primus enim Chriſtum profitetur, primus adorat,
Et veterum cultus abolet, ritusq́; ſacrorum.
Nam tum Sarmatiæ reges idola colentes,
Impia barbarico faciebant orgia ritu.
Cæſaris ante pedes procumbit natus Othonis
Buleſlaus, & impoſito diademate regem Bulesla⁹.
Imperij ſeſe gaudet ſociumq́; vocari.
Subijcit infracto domitos hinc Marte Bohemos,
Incluſumq́; iugis Morauum gentesq́; rebelles,
Quas vmbroſa vident gelidi pineta Sileſi.
Te quoq; crudeli vaſtat Pomerania bello:
Subdita quaq́; iaces algenti Pruſſia cælo.
Alter at ignauo ſimilis, ſimilisq́; puellæ
Meſco figuratur: molliſſima purpura corpus Meſco II.
Velat: Erythræis ornantur pectora gemmis:
Punicei includunt & leuia crura cothurni.
Huius molliciem, vitamq́; peroſus inertem
Vandal⁹, arma capit: capit arma Bohem⁹, et acer
Qui colit Auſtriacæ Morauus confinia terræ:
Excutiuntq́; iugum, noluntq́; ſubeſſe Polonis.
Heu pudet ignaui quantum te Sarmata regis,
Sub quo triſte potens fecit reſpublica damnum.
Pellitur infelix patrijs Caſimirus ab oris, Caſimirus.
Indutoq́; facit monachorum vota cucullo.

Mox

Mox è cœnobio reuocatur, & arma capeſſit,
Perſequiturq́; trucem violento Marte tyrannum,
A' quo pulſus erat, regnoq́; exutus auito.
Signa feris infert Hunnis, prædamq́; Secundus
Buleslaus II. *Buleſlaus agit domito bis victor ab Iſtro.*
Inq́; fugam turmas Morauorum vertit equeſtres:
Ingentiq́; Scythas & Alanos cæde trucidat.
Laudibus armorum nullis heroibus eſſet
Inferior: ſi non diro correptus amore
(Heu ſcelus execrandum, heu deteſtabile crimen)
Incaluiſſet equæ, Tyrio quam murice cultam,
Legiferi taurum Minoïs vt vxor, amauit.
Ac te diue niſi pia Staniſlaë monentem
Sacras obtruncaſſet acynace crudus ad aras.
Ergo terrificis oculis, vultuq́; minaci,
Sacrilegum pingunt Nymphæ ſimilantq́; tyrannum
Cæde ſuas ſcelerare manus: in fruſtaq́; ſectos
Proijcere alitibus canibusq́; rapacibus artus.
Nulla ſed impietas manet impunita: tyrannus
Ecce ſolum, triſti vexatus Erynnië, vertit,
Exul & à canibus flauum laceratur ad Iſtrum.
Huic animo mitis, ſæuæq́; tyrannidis expers,
Ladisla⁹. *Ladiſlaë ſubis: pugnacem ſtrennuus acri*
Marte Quadũ, ſed iuſta coactus ad arma, fatigas:
Caſſubium duris & cladibus afficis hoſtem.
Rebus in aduerſis vicino tertius Hunno
Buleslaus III. *Buleſlaus opem ſignis victricibus affert:*
Cogit & auguſtas illinc dare terga volucres.
Nauigat inde legens Arctoum claſſe profundum,

Deni-

Deuictisq; edit naualia prælia Cymbris.
Candida pandentes concurrunt vela carinæ :
Duraq; miſſilibus fiunt certamina telis :
Armamenta natant colliſaq; roſtra per vndas,
Tranſtraq; , puniceoq; rubeſcunt ſanguine fluctus.
Læta Polonorum claſſem fortuna tuetur,
Præpetibusq; volat circum victoria pennis.
Alter agit turmas hinc Ladiſlaus equeſtres : Ladislaus
Funeſtumq; mouens proprio cum ſanguine bellum, II.
Sæua ſuis infert germanis arma tyrannus :
A' quibus ipſe tamen (ſic arbiter impia regum
Punit facta Deus) patrijs expellitur oris.
At tu quarte gerens criſtata caſſide pennas
Buleſlaë, manus cum Cæſare ſignaq; confers : Buleslaus
Cæſare, cui nomen dedit ænea barba : nec horres IIII.
Illius inuictas vires, animumq; ferocem.
Tertius iniuſtis dum vectigalibus vrbes
Meſco ſuas onerat, ſolio deiectus ab alto Meſco
Luget, & amiſſos regni ſuſpirat honores. III.
Suſcipit eiecto CASIMIRUS *fratre ſecundus,* Caſimir'
Commiſſasq; ſibi regit inculpatus habenas. II.
Abrogat iniuſtas leges, reſcindit iniqua
Quæ fecêre truces olim decreta tyranni,
Liberat & cenſu populum, laxatq; tributis.
Quintus Leſco facit diuerſo prælia caſu : Leſco v.
Nunc patruum vincit,patrui nunc vincitur armis.
At dum nudus agit, corpusq; tepentibus vndis
Abluit, infelix rigida transfigitur haſta :
Lucis & vſuram crudeli vulnere reddit.

Traditur

Buleslaus V. *Traditur imperium poſt triſtia Bulcſlao*
Fata patris: magnas hoc rege Polonia clades
Accipit à trucibus Scythiæ prædonibus iſtis,
Furua quibus dirum fecerunt tartara nomen.
Namq; velut ſeptem ſtagnantis ad oſtia Nili,
Denſa locuſtarum nubes ſe concitat alis,
Cultaq; deuaſtat plorantibus arua colonis:
Sic vagus à Tanaï, Scythiæq; paludibus hoſtis
Irruit, effuſo populatur & agmine latos
Sarmatiæ campos: captiuaq; corpora ducit,
Corpora nodoſis loris & vincta cathenis;
Hinc tuus affectat regnum Maſouia Princeps,
Obſidet ac veteris Conradus mœnia Gracchi:
Leſco VI. *Teutones ac ſexti Leſconis iura tuentes,*
Obſeſſis pellunt infeſtum mœnibus hoſtem.
Amplaq; ſpectatæ virtutis præmia grato
A Leſcone ferunt: is nam decernit, vt ipſam
Gracchi nemo regat, ſoli niſi Teutones, vrbem,
Henricus. *Conſerit Henricus pugnam, victoq; triumphat*
Hoſte: ſed incauto dirum bibit ore venenum,
Quo miſer ante diem perit, efferturq; pheretro,
Inde Bohemorum fortiſſimus arma laceſſit,
Primiſlaus. *Infeſtaq; ducem rex Primiſlaus Othonem,*
Marchia progenuit quem flumine mater Hauelo:
At dum læta parat motis conuiuia ſignis,
Securus poto cum milite Sarmaticus rex:
Improuiſus adeſt per opacas Marchio ſiluas,
Caſtraq; nocte ſubit multo ſopita Lyæo,
Stertentemq; capit regem, captumq; trucidat.

Vences-

Venceſlaus adit regnum, ſceptroq́; potitus Venceslaus.
Mænalio certos compeſcit Pannonas arcu:
Et gerit Alberto durum cum Cæſare bellum.
Aequa ſed indomitis populis dat iura duobus:
Quos & Sarmatiæ gelido ſub ſidere tellus,
Hercynioq́; tenet præcincta Bohemia ſaltu.
Tertius algenti rex Ladiſlaus ab arcto Ladislaus V.
Educit Litauos, & Alanos: agmine quorum
Humida Marchiacæ deuaſtat iugera terræ:
Mox & victor obit ſpolijs, & cæde peracta.
Filius Auguſtæ CASIMIRVS *pacis amator,* Caſimir⁹ III.
Suſcipit extincto regalem patre coronam:
Et cum Marchiacis populis in fœdera tranſit.
Regnaq́; facta diu latronibus inuia, purgat:
Et reprimit cædes, & legibus arma coërcet,
Certaq́; conſtituit dubijs fora litibus, æquus
Prætor vbi dicat Germanica iura Polonis.
Quin & turrigeris Gracchi ſub mœnibus amplam
Ponit, & ipſe ſuo de nomine nuncupat, vrbem.
Quattuor externos & eodem tempore reges,
Magnificis epulis lautiſſimus excipit hoſpes:
Pannoniæ, regemq́; Cypri, regemq́; Quiritum,
Inq́; proceloſo dominantem marmore Danum.
Ampla dat Auſonio regi quoq; dona: ſuamq́;
Legitimo thalami coniungit fœdere neptem.
Poſt hunc Sarmatiæ Ludouicus frena capeſſit. Ludouicus.
Qui genus à priſco ſe Pæone ducere iactat:
Pæone, cæruleus regnũ cui ſubdidit Iſter.
Nec virtute tamen minus eſt, quàm ſanguine, clarus:

Magno victor agit Litauos certamine fuſos,
Hic duo fœminei Ludouicus pignora ſexus,
Corpore præſtanti caſtoq́; pudore, relinquit:
Iagello, qui & Ladislaus IIII. *E' quibus, egregia Litauus de ſtirpe Iagello,*
Ipſe ſibi iungit tædis ſolennibus vnam:
Et dotale capit nupta cum virgine regnum,
At prius abluitur cœleſtis fonte lauacri,
Proq́; Iagellonis ſibi nomine nomen adoptat
Ladiſlaë tuum: namq; impius ante nefandos
Diuorum cultus, & barbara ſacra colebat.
Ergo pia Chriſtum nunc relligione profeſſus,
Præcipit excindi lucos, anguesq́; necari,
Indigenæ Litaui quos numinis inſtar adorant.
Erigit inſtaurans & dulcibus atria Muſis
Academia Cracouienſis. *Hic, vbi flauentes celer Iſtula voluit arenas.*
Rege ſub hoc vertunt infeſtis terga Polonis,
Candida qui geſtant Mariani pallia fratres:
Innumeriq́; cadunt aduerſo Marte peremti,
Se vidiſſe negat Thraſimenus, & Allia tantam,
Accipit infelix hic quantam Pruſſia, cladem.
Haud ſecus, ac niuib. madet humida terra ſolutis,
Dura relaxantur cum frigora tempore veris:
Sic vndante natat cæſorum ſanguine campus.
Ipſe triumphalem proſtrata per agmina currum
Lætus agit victor: ſpolijsq́; exultat opimis.
Iamq́; ſenex reddit languenti corpore vitam:
Ladisl. V. *Et ſua ſceptra puer tibi Ladiſlaë relinquit.*
Egregia verò tu præditus indole mentis,
Indigenas tanta populos cum laude gubernas,

Te quoq;

Te quoq; Danubij declaret vt accola regem.
Ergo amplis opibus, fretusq; potentibus armis:
Ipſe tuis annis maioraq; viribus audes.
Ingreſſus Macedûm numeroſo milite fines,
Ponis in Orphei textoria ſaltibus Aemi.
Non te nubiferæ rupes, non ſæua retardant
Frigora, quæq; cadunt altis de montibus amnes:
Donec Amurhates ad Varnam Turca paludem
Te cohibens tandem victricibus exuit armis.
Bis tamen impulſos, cogis dare terga, bis hoſtes
Disijcis: ante tuo vitam quàm ſanguine fundis.
Heu miſerande puer: te clara Boryſthene tellus,
Te cum Danubio pater Iſtula luget ademtum
Limoſoq; gemunt Varnæ ſub gurgite Nymphæ.
Poſt ducis interitum, funeſtaq; prælia, tradit
Regia Sarmatiæ Caſimiro ſceptra ſenatus, Caſimir.
Hic verò nemorum ſtudioſus, tempora quercu IIII.
Cincta gerit, latoq; tenens venabula ferro,
Aut venator agit pauidos in retia ceruos,
Setigeros aut figit apros: comitantur euntem
Riphæiq; canes, armillatiq; Molloſſi.
Nec tamen armorum præfert venatibus artes:
Occupat ereptas Marianis fratribus vrbes.
Inde ſubis patri, magnumq; ſub arma coactum
Ducis, Ioannes Alberte binominis, agmen. Ioannes
Vlturusq; necem patrui, quem Varna peremtum Albertus.
Abſtulit: inſtauras in ſæuos prælia Turcas.
Et iam ſigna moues, iam barbara vertere cogis
Terga, ſagittifero Dacos & Iaſygas arcu:

Cum grauis affligit te morbus & eximit æuo,
Ne præſentis agas ſuſcepta negocia belli.
Triſtia lugubres faciunt tibi funera Muſæ:
Nam tu Callimachū, genuit quem Thuſcia, vatem
Dulcia Pieridum tangentem plectra foucbas.
Alexand. *Edit Alexander varijs ſpectacula ludis:*
Gymnica nunc leuibus certamina ponit ephebis,
Corporis exercent agili qui membra palæſtra.
Nunc pugnæ ſimulacra ciet ſub equeſtribus armis,
Gaudet & in circo concurrere grandibus haſtis.
At non hoſtili ſine ſanguine ludicra ſemper,
Seria ſed miſcet duri quoq; prælia Martis.
Fortibus vlciſcens armis periuria Moſci,
Proxima nimboſo Boreæ loca cædibus implet:
Terrarumq; vagos Scythica de gente latrones
Riphæos vltra montes, Thanaïnq;, repellit.
Hinc ætate grauis dat regia iura Polono,
Sigiſmundus. *Cana Sigiſmundus diademate tempora cinctus:*
Moſcorumq; ducem, qua flaua Boryſthenis errat
Vnda, rebellantem memoranda clade coërcet.
Victor Hyperboreæ compeſcit & agmina gentis,
Taurica quam tellus pharetratæ culta Dianæ
Educat, humanæ gaudentem ſanguine cædis.
Nec minus à patrio digreſſum limite Dacum
Arcet, & edentem crudelia funera, ſternit
Hic, vbi ſpumoſo per inhoſpita ſaxa volutus
Labitur amne Tyras, dirimensq; rapacibus vndis
Sarmatiæ fines Dacorum ſeparat oris.
Quin parere ſibi veteresq; ſubeſſe Boruſſos
Cogit

Cogit, odora legunt qui ſuccina nata profundo.
Inq; ſuam redigit ditionem, quicquid habebat
Inclita nobilitas Germani ſanguinis illic.
Ecce autem triſtem defuncta coniuge luctum
Percipit, Hunnorũ veteri quam ſanguine cretam, Barbara.
Carpathis ediderat prope fontem Nympha Tybiſci.
Iamq; ſuæ poſtquam conſorti iuſta peregit,
Vritur igne nouo: fixusq; Cupidinis arcu,
Dulcia Sphortiados connubia virginis ambit: Bona.
Inter Iapygias qua pulcrior altera Nymphas
Non fuit, aut animo præſtantior: eſſe fatetur
Hanc ſibi conſilio Iouis edita vertice Pallas,
Ore Venus, grauitate parem Saturnia Iuno.
Ducitur in thalamum regali nupta paratu:
Qualiter Aemonio Nereia ſponſa marito
Eſt adducta Thetis, nuribus comitata Latinis
Turba puellarum ſequitur, quas Daunia tellus,
Priſcaq; miſerunt longinqui mœnia Barri:
Ornatæ auratis incedunt veſtibus omnes.
Paruus ad extremum puer his intexitur actis,
Sceptra SIGISMVNDVS *regni geſturꝰ auiti:* Sigiſmundus.
Qui teneras inter forma præſtante ſorores,
Candida circundans materno brachia collo
Ludit, & Auguſti cognominis omine gaudet. Auguſtus.
Idem florentes iam puber vt induit annos,
Excipit amplexu conſortem ſponſus Eliſſam: Eliſſa.
Cæſareos quæ monſtrat auos, ducitq; paternum
Regibus orta genus, quos ditibus Auſtria terris
Edidit, ac rerum dominos Germania fecit.

Aſtat vinctus hymen ſertis: Amor aſtat honeſtus:
Blandaq; formoſam comitatur Gratia nuptam.
Finis hiſtoriarũ. *Sarmatiæ cunctos huc vſq; ab origine prima*
Pinxerunt Nymphæ reges, operiq; ſupremam
Impoſuêre manum: pars cingitur vltima telæ
Nexilibus folijs hederæ, atq; virentis Achanti.
Ergo Nympharum labor ac ſolertia poſtquam
Hoc vetus aulæis intexuit argumentum:
Illicet vndanti pater Iſtula ſurgit ab antro,
Altaq; Carpathijs ſub rupibus atria linquit:
Illuc dona ferens, turrita vbi mœnia ſurgunt,
Romulites quorum poſuit fundamina Gracchus.
Denſis progreditur cannis, & fronde ſaligna
Cinctus: & attollit roranti cornua vultu.
Naribus vnda fluit, madidis fluit vnda capillis:
Hærentemq; rigant vligine flumina barbam:
Humida cœruleo velamine membra teguntur,
Cuius nexa ſonant picto conchylia limbo.
Proſequitur totus Nympharum cœtus euntem.
Quaq; pedes, vdoq; mouet veſtigia greſſu,
Naiades ſpargunt flores, ac ſerta Napeæ.
Iamq; propinquabat regali ſpumifer vrbi,
Cum procul impulſo reſonare frementia cœlo
Tympanaq; raucisq; tubas clangoribus audit:
Ac videt inſignes illinc fulgentibus armis
Teutonas, hinc patrio clypeatos more Polonos
Cõminus accelerare, & equeſtres pandere turmas
Conſiſtit viridi decliuis margine ripæ,
Veſtigatq; oculis inter tot mollia ſponſum:

Quem

Quem ſonipes gemmis & multo ſplendidus auro
In medijs portat turmis, aurata ſequentem
Eſſeda, nupta quibus ſedet, inuehiturq; per agmen.
Talibus inde ſuum compellans Iſtula verbis
Affatur regem, ſponſamq; ſalutat Eliſſam:
Salue virginei decus inclita Nympha pudoris,
Sarmatici conſors, Romani filia regis: Oratio Iſtulæ ad ſponſam et regem.
Hasq; meo late quas irrigo flumine terras,
Ingredere auſpicio fauſto: di læta cubilis
Gaudia, fortunentq; tua connubia tædæ.
Tu (ſi vera mihi nec rettulit irrita quondam,
Noſſe futura ſenex qui creditur omnia Proteus)
Tu dabis heroum claros paritura nepotes,
Qui ſuperent fama proauos: qui fortibus auſis
Ardua Sarmatiæ tollant ad ſidera nomen:
Victa triumphantes validis quos ſentiet armis
Turcia: quosq; tremens horreſcit Caucaſus: ergo
Tanta tuus cunctis aduentus gaudia rebus,
Vt montana fremant lætis iuga plauſibus, affert.
Vocibus alituum ſonat mea ripa canoris,
Inflatisq; leues Satyri modulantur auenis
Carmina; nosq; tibi gratamur ouantibus vndis.
Tu quoq; rex animi præſtans, qui clara parentis
Aeneadæq; refers Auguſti nomina, ſalue.
At miranda tibi Nympharum munera ſponſo
Ecce fero, regum intextis ornata figuris.
Munera, quæ precio gemmas, quæ nobile vincunt,
Lydia quod gignit, quod Pannona terra, metallum.
Qualiter Aeneæ clypeus monumenta Quiritum,

Hæc ita maiorum referunt monumenta tuorum.
Hinc imitanda petas exempla domeſtica vitæ:
Te ſeu læta quies pacis, ſeu bella manebunt.
Scipio ſi quando ſtatuas ſpectabat auorum,
Incenſus magno virtutis amore flagrabat:
Quos tibi virtutis ſtimulos, illuſtria regum
Hæc ſimulacra, iſtis efficta tapetibus, addent?
Aſpice Meſconem, pugnaces aſpice Læchos,
Quos toga, quos acris commendat gloria Martis.
Hos propone tibi morum, vitæq; magiſtros:
Hos contende duces longo præcedere curſu
Laudis: at inprimis reges de ſtirpe Iagella,
Atq; Sigiſmundum factis imitare parentem.
Nulla quidem virtus eſt Principe dignior, ardens
Quam pietatis amor: quocirca ante omnia curam
Relligionis agas, & propagare memento
Hunc, ſacra quo gaudet Chriſti reſpublica, cultum.
Iura deinde tuis ſapienter vt æqua miniſtres
Ciuibus: officium poſcit munusq; regendi.
Namq; Deus celſa reges in ſede locauit,
Ac tantis opibus, tantis & honoribus ipſos
Auxit: iuſticiæ quo ſint legumq; miniſtri,
Attenti & caueant, ne turpi cedat honeſtum:
Neue relaxentur ſcelerato frena furori.
Clemens eſſe bonis debes, & ſontibus atrox:
Aequat enim ſuperis animi clementia reges.
Ardua magnarum ſi quando negocia rerum
Sunt tractanda, viris prudentibus vtere: ne quid
Inconſultus agas: nec te dulcedine captum

Fallat : & illecebris ad inertem blanda voluptas
Deſidiam, mollis traducat & ocia vitæ.
Acres namq; tibi populos fortuna regendos
Commiſit, cœlo quos frigida deſpicit arctos :
Duratosq; gelu quos martius excitat ardor.
Non ignaua ferunt hi deſidis ocia regis.
Adde quod effrenis es gentibus vndiq; ſeptus :
Hinc Scythiæ Nomades tibi bella minātur, et illinc
Hoſtis ab infeſto Mahometicus imminet Iſtro :
Sæuaq; molitur violentus prælia Moſcus.
Ipſe tot indomitis populis es præda futurus,
Si tua torpuerint ignauo pectora luxu.
Strenuus ergo geras animum curamq; virilem :
Nilq; prius virtute putes ; hæc regna tuetur.
Turpis auariciæ quoq; deteſtabile crimen
Effuge : nullus enim reges non odit auaros.
Nec tamen in cunctos effundas prodigus aurum :
Debita munificus virtuti præmia confer.
His da largus opes, qui martia ſigna ſecuti
Ob patriam duris adiêre pericula bellis.
Quiq; nouem claris Muſarum dotibus aucti,
Ingenio præſtant alijs linguaq; diſerta.
Nam largis opibus debent à rege foueri,
Quæ ſacra virtutis ſeruant cunabula Muſæ.
Plura monendus eras: volucrū ſed mater amorū,
Teq; ſacras expectat Hymen ducturus ad aras.
Ergo detineam ne te, remorererq; loquendo :
Hæc agedum læto nunc accipe munera vultu :
Sic tibi, conſortiq; tuæ, felicibus aſſit

Tædifer auſpicijs, cui ſunt connubia curæ.
Sic vos alma ſuo genitrix Aeneïa ceſto,
Iungat & æternis concordia nexibus ambos.
Hæc pater oblato cum munere verba dediſſet
Iſtula, conticuit, caput occuluitq; ſub vndis:
Rex accepta ferens Nympharum munera ſecum,
Inde recedebat ductis ad mœnia turmis.
Omnis at ore fremens populus,plauſuq;, per vrbẽ
Hymen ô hymenæe hymen hymenæe ſonabat.

ECLOGA GEORGII Sabini de Gallo ad Ticinum capto, Scripta ad Staniſlaum à Laſco Poloniæ Baronem.

LYCIDAS, AEGON.

Accipe ſilueſtri tenerum quod arundine carmen
Laſce tuus cecinit frondente ſub ilice vates,
Inſubriæ triſtem referens de clade querelam,
Quam duo paſtores habuerunt: Italus Aegon,
Et Lycidas huius notiſſimus incola terræ.
Illi vbi caprigenum pecus ad vada fluminis ambo
Compulerant, Lycidas prior eſt ſic ore locutus:
L. *Edite Mantois quid agis paſtoribus Aegon?*
Frondentes inter ſalices vbi ſerpit Hauelus,
Cinctus arundinibus creberq; paluſtribus vluis:
Noſtra quid hîc tondent Andinæ rura capellæ?
Ae. *Exul ego ô Lycida, patrijsq; fugatus ab oris,*
Herbi-

Herbiferos colles & florida paſcua liqui:
In quibus argutas inflauit paſtor auenas,
Qui patulæ fagi ſub tegmine lentus in vmbra
Formoſam docuit reſonare Amaryllida ſiluas.
Quæ natale ſolum te vertere cauſſa coëgit? L.
Duráne pauperies: an mens non conſcia recti?
Me neq; pauperies, vllum neq; crimen abegit: Ae.
Nam me Faunigenis Melibœis glorior ortum.
Illic iura dabam pecorum legesq; magiſtris,
Tectaq; flauenti ſpacioſa mapália culmo,
Centum clauſa quibus ſtabant armenta, tenebam.
Quin mihi cultus erat, plenusq; leguminis, hort⁹:
In quo præter olus, veſcumq; papauer, habebam
Alliaq;, maluasq;, & odoriferum ſerpyllum:
Nec ſpirantis eram Boreæ venturus ad arcton,
Me fera monſtra niſi patria de ſede fugaſſent.
Heu ſortem indignam: ſed quæ fera monſtra fuga- L.
Teq; coëgerunt patrios mutare penates? (runt,
Expediam paucis, atq; ordine ſingula pandam, Ae.
Iniucunda licet mihi ſint & acerba relatu.
Incipe, ſed nobis ne fortè loquentibus æſtus L.
Sit grauis: his mecum ſuccede virentib. vmbris.
Arboris hîc denſæ præbent vmbracula frondes:
Lætaq; ſe vario tellus hic flore coronat.
Eſt procul, obliquis vbi Sequana flexibus errat, Ae.
Regius, Heſperidum quo nullus amœnior, hortus: Allegorica deſcriptio Galliæ.
Vtq; meus quondã mihi rettulit hoſpes Amyntas,
Aurea vernanti ſurgunt ibi lilia campo:
Quæ (velut Atlantis cuſtos pomaria ſerpens)

Haud minor armigero ſeruat Iouis alite Gallus.
Criſta rubens illi, pictæq; coloribus alæ:
Multùm plaudit ouans quibus, elatusq; ſuperbit.
L. *Ergo quid ille mali paſtoribus attulit ales?*
Ae. *Martius extremis erat in confinibus horti*
Anguis, ad Eridani viridantes gramine ripas:
Dux Mediolanenſis. *Inſubriæ cuſtos terræ, ſinuoſior illo*
Angue, Lycaoniam qui circum elabitur Arcton.
Gallus in hunc ardens odio (nam mutua ſemper
Cum colubris ineunt criſtatæ bella volucres)
Concipit horribiles iras: mox tollitur alis
Huc, vbi nubifera proſpectat ab Alpe rubentem
Terga volubilibus conuoluere nexibus anguem.
Eridani campos deuaſtat, agrosq; feraces
Ticinus vitreo quos lucidus amne pererrat.
Maturas ſegetes, reſecandaq; farra colonis,
Florentesq; ſolo radicitus eruit herbas.
Dirus & in pecudes armentaq; ſæuijt ales:
Velocem non curſus equum, potuitúe tueri
Cornea quæ duro præfigitur vngula ferro:
Non potuêre truces defendere cornua tauros.
Nec minus agricolas, armentorumq; magiſtros,
Vnguibus arripuit, roſtroq; peremit acuto:
Tanta fuit rabies ac tanta ferocia Galli.
L. *Vos ô montiuagi paſtorum numina Panes,*
Et nemorum colitis qui teſqua virentia Fauni:
Vos talem noſtris terris auertite Gallum.
Ae. *Tandem Vindelicis ex Alpibus aduolat iſtuc*
Alituum regina, Ioui quæ tela miniſtrat.

Hæc

Hæc vbi funeſta paſtorum ſtrage ſuperbum
Ad vada Ticini Gallum offendiſſet euntem:
Ecce coloratas quatit atro fulmine pennas,
Criſtatamq; inuadit auem: contraria pugnax
Gallus bella mouet totis conatibus ac vi.
Horrida committunt vt iniqui prælia venti,
Alter ab occaſu quando ruit, alter ab ortu:
Luctantesq; fremunt, exploſaq; fulmina torquent:
Haud ſecus indomito concurrunt Marte volucres
Quippe ſuis inſtant armis, & vtrinq; fatigant
Nunc ſe vulnificis roſtris, nunc vnguibus vncis:
Donec ad extremum longo certamine Gallus
Frangitur, amittens euulſas corpore plumas.
Tunc aucta inſigni volucrum regina triumpho
Subuolat, & criſta Gallum plumisq; carentem
Siſtit ad Herculeas Gades, vbi maximus Heros
CAROLVS *Alcidæ victricibus æmulus armis,*
Geryonis populos ac Betica regna gubernat.
O' Iouis optatam vobis, ac numinis inſtar L.
Semper honorandam volucrem paſtorib. Aegon,
Sublato æternam quæ reddidit alite pacem.
At mox ille redit Lycida, plumisq; renatis Ac.
Prædam factus agit multò crudelior ales.
Auxiliumq; ferens illi procul aduenit Vrus,
Sæuior indomitis bobus, quas Aeſone natus
Phaſidos ad ripas iuga ferre coëgit aratri.
Aduenit infrendens & acutis dentibus Vrſus,
Informis villis Vrſus, quo nulla ferarum
Incolit Heluetiæ rigidas violentior Alpes.

Noua expeditio Galli in Italiam.

Vrus & Vrſus inſignia Heluetiorū.

Tum

Tum verò fugiunt omnes, laribusq; relictis
Antra petunt, ſeſe nemorumq; receſſibus abdunt.
Tum pater Eridanus taurino cornua vultu,
Muſcoſumq; caput flauentibus occulit vndis:
Cernere Ticinus nec triſtia damna ſuorum
Suſtinet ac trepida formidine Mincius horret,
Mincius argutos qui flumine nutrit olores.
Deniq; tum lugent affecti cladibus horti
Neapolis *Auricomæ Sirenis, vbi redoletia ſpirant*
obſeſſa. *Arboris amittunt quæ nunquam citria florem.*
Ergo vbi iunxerunt ſe monſtra ferocia Gallo,
Ipſe procul fugiens Cadmeæ paſcua Mantus
Deſero, ne fiam crudeli præda volucri.
Exul & huc venio rerum nunc omnium egenus,
Has niſi quod mecum macilentas duco capllas.
L. *Degimus hic inopem tecto ſub paupere vitam:*
Si libet, ô noſtris ſuccede penatibus Aegon.
Sunt mihi toſta domi non acribus oua fauillis,
Cerea vimineis ſeruataq; pruna caniſtris.
Et iam rore madent herbæ, ſubituraq; noctis
Incipiunt altos operire crepuſcula montes.

ECLOGA EIVSDEM, De nuptijs Illuſtriſsimi Principis Alberti, Marchionis Brandeburgenſis, primi Ducis Pruſsiæ: & Annæ Mariæ, filiæ Erici Ducis Brunſuicenſis.

PALE-

PALEMON. FAVSTVS.

Fauſte quid exultant læto Ducis atria plauſu : P.
Hic vbi piſcoſus ſinuato gurgite ſeptem
Bregela turritæ pontes ſubterfluit vrbis :
Quam rex (vt perhibent) Odoacer condidit olim,
Regalemq; ſuo montem de nomine dixit.
Nam pulſata ſonant tibicine tympana miſto,
Lætus & auditur concentus in arce tubarum.
Gaudia percipiens hymeneia ducit Iolas : F.
Hæc noua læticiæ eſt (ſi neſcis) cauſſa Palemon.
Tertius extremo iam cardine vertitur annus,
In viduo cœlebs cum triſtia ſigna cubili
Suſtinuit : nunc ſponſus init noua fœdera lecti.
Illic pauper ago ſiluis frondator in altis, P.
(Vt ſcis) nulla venit quò rerum fama nouarum :
De quibus ergo refers, mihi ſunt incognita tædæ
Gaudia : ſed memini, ſummoq; dolore recordor
Temporis illius, quo tota Boruſſia luxit
Principis heu triſti conſortem morte peremtam.
Namq; ego ſtridenti plauſtro tum vectus ad vrbē,
Iuniperi baccas & olentia ligna ferebam,
Flens vbi ducebat miſerabile funus Iolas.
O' ſi vidiſſes ſpectacula læta Palemon, F.
Agmen & Heroū, longamq; ex ordine pompam,
Ipſe triumphanti ſimilis qua ſponſus in arcem
Aſcendit, nuptamq; nouam per mœnia duxit.
Eia age fare precor : ſic candida Nais et Aegle, P.
Hic quibus emiſti crepidas molleſq; cothurnos,

Dent

Dent optata tibi flagrantibus oſcula labris,
Ad patrios quando remeabis ab vrbe penates.
Ac refer inprimis, quo ſanguine ſponſa parentum
Creta ſit: & nunquid generoſa prædita forma.
F. *Edita præluſtri Gelphorum ſanguine ſponſa*
Eſt, vt Piëridum cultor mihi rettulit Aegon,
Omnia qui nouit clarorum ſtemmata regum.
P. *Nobile Gelphorũ gen⁹ eſt, notumq́; per orbẽ:*
Quin & idem bellis aſſuctum & fortibus armis,
Neſcio quos olim Gibelinos contudit hoſtes,
Vt vulgata docent antiqui carmina Fauni,
Quæ Dryades noſtræq́; canunt per rura Napeæ.
F. *Ortus ab his claris Heroibus acer Ericus*
Hanc genuit ſponſam, quo non laudatior alter
Dux, celebri nomen Brunonis ab vrbe gerebat,
Dum triplices illi ducebant fila ſorores.
Ipſe ſuas habuit ſedes, vbi Fulda pererrat
Saxoniæ campos, & lucidus amne Viſurgis.
Diues agri, diues pecoris: tot pinguia terræ
Iugera, tot ſaltus, tot habebat paſcua, miluus
Tota luce vagus quot non circumuolet alis.
Nec non expertus belli mauortia fecit
Prælia, liligero tutatus ab hoſte colonos:
Inſubriæ quorum ſcinduntur vomere campi.
P. *Et vetus & certè genus eſt illuſtre paternum:*
Sed de materna quid dicis origine ſponſæ?
F. *Si bene commemini de ſanguine mater eodem*
Ducit Eliſa genus, ſatus eſt quo ſponſus Iolas.
Principis eſt etenim IOACHIMI *filia primi,*

Qui

Qui fuit imperij Septemuir, & inclita Brenni
Mœnia poſſedit: moderamine rexit & omnes
Marchiacas vrbes, quas incoluiſſe feruntur
Teutones, ac primi Sueuorum Semnones olim.
Gratulor hoc nobis de Principe: gratulor ipſi **P.**
Et ſponſo tali nam coniuge dignus Iolas.
Verùm perge precor narrare, ipſamq́; puellæ
Nunc effinge mihi verbis atq; exprime formam. **F.**
Qualis mane nouo cœli radiantibus aſtris
Enitet auroræ præcedens lucifer ortum:
Talis viſa mihi ſponſa eſt, quam ſplendidus auro
Cultus, & inſignem reddebat gratia formæ,
Veſtibus auratis carpenta aurata premebat,
Nympharum ſtipata choro, quibus omnibus idem
Ex auro veſtitus erat, diuesq́; paratus.
Sed tamen in toto formoſior altera cœtu
Non conſpecta fuit, quàm ſponſa: hæc anſere Ledæ
Candidior, roſeo ſuffecta colore nitebat,
Miſta papaueribus ceu candida lilia rubris.
Vtq́; decus formæ, ſic (quod reor ominis inſtar)
Ipſa etiam felix & amabile nomen adepta eſt:
Namq; refert auiam et genitricem nomine Chriſti.
Si viget egregio præſtans in corpore virtus, **P.**
Ipſaq́; contingunt (vt opinor) nomina fato:
Moribus haud dubiè ſanctis, vitaq́; pudica,
Quarum nomen habet, diuas imitabitur ambas:
Sic, quo dicta fuit, dignam ſe nomine geſſit
Dorotheæ, tumulo quæ conditur altera Princeps:
Seq́; Dei donum virtutibus eſſe probauit.

Mitis

Mitis erat, populo nec non affabilis omni,
Multaq́; pauperib. donabat farra colonis. (*pam.*
F. *Hactenus hæc: paucis ipſam nunc accipe pom-*
Ut noua ſponſa ſuis adducta cohortibus vrbem
Ingreſſura fuit, cœtu comitatus equeſtri
Sponſus in occurſum tendebat, & obuius illi
Huc, vbi ſpumantis ſinus incipit æquoris, ibat
Intextam multo veſtem circundatus auro:
Fuluaq́; cornipedem mandantem frena regebat
Acer, & erecto iactantem pectore crura
Sæpius in gyrum facili flectebat habena.
Corporis armati cuſtodes vndiq; ſeptum
Claudebant, humeris & acuto lucida ferro
Geſa, Ducum quæ ſunt cuſtodib. arma, ferebant.
Se fratri comitem frater Gilielmus eunti
Præbebat ſponſo, qui Rigæ mœnia præſul
Liuonumq́; tenet contermina iugera Moſcis:
Et vigil ætherei paſtoris ouilia cuſtos,
Extremo algentis cœli ſub cardine ſeruat.
Viſendi ſtudio portis effuſa iuuentus,
Complebat denſo ſpacioſos agmine campos:
Haud ſecus ac muſcæ ſub adulti tempora veris,
Obſita paſtorum fuligine limina complent.
Iamq́; ſalutata cum virgine multa locutus,
Agmine conuerſo repetebat mœnia ſponſus:
Lætior intrabat turmis & ouantibus vrbem.
Hic tibi quid referā phaleras, criſtasq́; comantes
Atq; argentatos enſes, aliosq́; decoros
Ornatus: quibus ipſe meo nil tempore vidi
Splen-

Splendidius : ſenior nec ſe vidiſſe Menalcas
Commeminit, quamuis centum iam vixerit annos.
Ante Ducem verò clangebant æra tubarum,
Cum quibus & rauco caſtrenſia tympana pulſu
Mota dabant ſonitum : circum carpentaq; ſponſæ
Inſignes ibant proceres, currumq; tenebant :
In quo cernere erat ſimulacra effiċta leonum,
Inclita Gelphiacæ quæ ſunt inſignia gentis.
Quaq; vehebatur duċtus per compita currus,
Læticia celebriq; fremebant omnia plauſu.
P. *At quos Heroas, quos ſecũ ſponſa propinquos,*
Ad noua longinquas hæc gaudia traxit in oras?
F. *Marchio qui Brenni cognomẽ ab vrbe Ioannes*
Ducit, in has terras ipſius auunculus vnà
venit : magnanim⁹ Princeps, quem caſtra ſecutũ
Decertaſſe ferunt pugna pro Daphnide nuper
Ad vada Danubij, cum Marte acerrimus Alcon,
Qui iuga Cattorum tenuit contermina Rheno,
Aſpera ſceptrifero cum Daphnide bella gerebat.
Sinceræ perhibent hunc relligionis amantem,
Intrepido verum profiteri peċtore cultum,
Tradita ritè docent quem nos oracula Chriſti.
Principis huius adeſt & laudatiſſima coniunx,
Edita Gelphiacæ Catharina propagine gentis.
venit et huc Princeps Gilielm⁹, origine Gelphus :
Qui validis audet contendere fortiter haſtis,
In circo ludi cum committuntur equeſtres.
Præterea aduenit formoſus & indole præſtans,
Dux, qui torua gerit nigri bouis ora Ioannes

ALBERTVS, *fortes quo ſeſe Principe Cymbri,*
Vandaliæ & iactant & Balthica littora gentes.
His coniunctus adeſt & vitricus ipſe puellæ,
Gallinæ de monte Comes, cui nobile Poppo
Nomen: quinetiam lectiſſima fœmina quædam
Fertur adeſſe, ſoror ſponſæ: illiusq; maritus
Popponis frater Comitis, multiq; potentes,
Et clari virtute viri: me nomina quorum
Prætereunt, & auita fugit natalis origo.

P. *Vix celebrata reor tanto connubia cœtu,*
Cum Thetis Aemoniæ Nereïa nupſit alumno.

F. *Tandem vbi vecta rotis excelſam contigit arcē*
Sponſa, Ducis thalamū Nymphis comitantib. in-
Atria imaginib. pictisq; ornata tapetis, (trat,
Intus fulgentiq; nitent auro atq; argento:
Illic mille ſcyphos, gemmataq; pocula vidi
Pondere vaſta graui, varijs cælataq; ſignis
Pulcrius, Arcadici quàm fagina pocula Mopſi.
Inde vbi noctis equos veſper ducebat opacus,
Ecce ferunt pueri tædas de more iugales,
Sponſaq; ſubſequitur ſponſusq; frequente caterua:
Congreſſiq; manus ſolenni fœdere iungunt,
Sancit & amborum connubia ritè ſacerdos.
His actis abeo: nam duro ſtipite ſumto
Sæua minabatur mihi verbera ianitor aulæ.
Protinus ipſe tamen ſub cæca nocte reuertor.
Ornatumq; gerens buxo frondente galerum
Principis ingredior reuolutis atria valuis:
Contemplorq; dapes & regia fercula cœnæ.

Non

Non ibi cæpa rubens, fumoſo coctaq; lardo
Rapa, vel inſtructas onerabat braſſica menſas:
Sed caro neſcio quæ, Panchæi cinnami odorem
Latè diffundens: hìc lancibus ora ferarum,
Hìc capita immani ſtabant & hiantia rictu.
Formidanda refers magnorum fercula regum: P.
Miror ad his ipſas epulas, rictusq; ferinos,
Ducere magnates læto conuiuia vultu.
In patinis non ſunt metuendi dentibus apri, F.
Sicut in vmbroſis, fera dant vbi vulnera, ſiluis.
Poſtera lux verò cum noctis abegerat vmbras,
Ingreditur ſponſus ſacrati limina templi
Cum ſponſa, precibusq; pijs ibi numen adorant:
Iamq; choros læti ducunt: & in arce iuuentus
Martia commiſſis edit ſpectacula ludis:
Armatiq; viri concurrunt grandibus haſtis.
Acre mihi gelidos niſi frigus adureret artus, P.
Edida narrares etiam ſpectacula vellem.
Sed iam digredior: votisq; ardentibus opto,
Coniugium noſtro Deus vt fortunet Iolæ.

FINIS.

GEORGII SABINI LIBER EPIGRAMMATVM.

AD VIRVM DIGNITATE & doctrina præſtantem, Paulum Prætorium, Sigiſmundi Archiepiſcopi Madeburgenſis, conſiliarium & Præceptorem.

QVæ legerent hilari iuuenes epigrammata vultu,
Vatis ad exemplum compoſiturus eram,
Quem tulit vrbs Celtis & Iberis condita priſcis,
Bilbilis, irrigui cincta Salonis aqua.
Affectansq; ſales, argutaq; dicta, precabar
Vellet vt inceptis Muſa fauere meis.
Illa mouens riſu caput, ô quid inanibus optas
Votis? túne paras eſſe iocoſus? ait.
Te grauis anxietas animi, curæq; fatigant:
Ingenio gaudet liberiore iocus.
Qûin & Bilbilici dicteria multa Poëtæ
Sunt obſcœna: nigro multaq; felle madent:
At lacerant famam: ſed non imitanda modeſtis
Ingenijs, nec ſunt moribus apta tuis.
Quæ tamen exhilarent lectoris carmina mentem,

Ludere

Ludere ſi plectro te breuiore iuuat,
Lude verecunde: nec ſpinis aſper acutis
Punge: nec obſcœnis ora reſolue modis.
Dixerat: illius monitis & iuſſa ſecutus,
Ingenua duxi nil grauitate prius:
Hæcq; breui ludens epigrammate carmina feci,
In quibus arguti ſunt ſine felle ſales.
Obſcœniq; nihil: reſonam nunc alloquor Echo:
Triſtia nunc titulis orno ſepulcra ſuis:
Et iocor interdum, recitoq; mouentia riſum
Dicta, tamen vana quæ leuitate carent.
Hos tibi Piëridum cultori dedico luſus,
Ingenij fautor candide Paule mei.

LIBER AD LECTOREM.

Non ego ſum lepido compar epigrammate vati,
Quo didicit ſalſè Roma iocante loqui.
Ipſe ſed illius quaſi ſimius, æmula ludo
Carmina: quæ quanquã non tibi fortè placent,
Tu tamen euoluas: cura grauiore vacantem
Te, cum ſimiolo ludere quando iuuat.

ECHO.

Dic mihi Nympha cauis habitans in vallib. Echo,
Semicaper Faunꝰ cur ita clamat? Echo, *amat.*
Quæ tamen illa, furit cuius malè ſanus amore?
Diuitis an Codri filia Nais, Echo, *ais.*

Eſt opulenta quidem, ſed turpibus obſita rugis:
Debuit hanc bifrons ducere ian⁹. Echo, *anus.*
Candida me verò Thaumantias vrit amantem,
Cuius forma decens et generoſa. Echo, *roſa.*
Huius amore flagro: ſed dic reſonabilis Echo,
Quæ res ergo graues ſunt in amore? Echo, *moræ.*
Ver eſt conueniens blandis & amoribus aptum:
Vere nouo ſponſum me fore reris? Echo, *eris.*
Interea gelidis in vallibus ipſa valeto,
Vox tua ſæpe mea voce ſonabit. Echo, *abit.*

EPITAPHIVM FRIDERici Marchionis Brandeburgenſis, Archiepiſcopi Madeburgenſis, qui obijt Anno M. D. LII.

Reddidit ante diem Fridericus Marchio vitam,
Factus vbi præſul Parthenopæus erat.
Hunc vbi conſpexit Reſpublica morte ſolutum
Fleuit, & hæc mœſto pectore verba dedit:
O' columen Friderice meum, ceu meſſis in herba,
Ah tua ſub primo flore iuuenta perit.
Te vix alter erat præſtantior indole Princeps:
Spes erepta mihi funere quanta tuo?

DE ASTROLOGO & Aratore.

Dixerat aſtrologus cœlum ſine nube futurum
Principe

Principe ſiluarum luſtra petente ſuo.
Dixerat econtra ruiturum nubibus imbrem,
Vertere conſuetus bobus arator humum.
Vix ingreſſus erat Princeps nemus ilice denſum,
Cum ſubitò pluuiæ præcipitantur aquæ.
Laudat aratorem Princeps, ipſumq; doceri
Aſtra, ſed aſtrologum ſumere raſtra, iubet.

APOPHTHEGMA Diui Auguſtini.

Dum Lybicis Chriſtum pater Auguſtinus in oris
Aſſerit, ac peragit munus in æde ſuum:
Dum miranda refert populo primordia mundi,
Eſſe docens verbo cuncta creata Dei:
Impius aſſurgit verbisq; procacibus Afer,
Ergo opifex rerum quid faciebat? ait,
Et quibus intentus fallebat tempora curis?
Mundus adhuc nondum cum fabricatus erat.
Præſul adhæc Lybicus, fabricabat tartara dixit
His, quos ſcrutari talia mente iuuat.

IN TVCCAM OBtrectatorem.

Parua quod alterno deduco Poëmata verſu,
Diceris ingenium carpere Tucca meum.
Sunt mea parua quidem, tenuiq; ſimillima riuo,
Leniter immunda ſed ſine ſorde fluunt.

Multa turget aqua ſeptemplicis alueus Iſtri,
Sed nimis eſt multa turbidus Iſter aqua.
Nemo petit ſitiens ingentia flumina : paruo
Fonte leuant homines, flumine bruta ſitim.

IN EFFIGIEM IOACHImi II. Marchionis Brandeburgenſis, Principis Electoris.

Fulmine dum belli tempeſtas perculit omnes,
Quos tenuit Martis dira cupido duces,
Optimus hic Princeps intactus fulmine manſit,
Ulla nec hoſtili vulnera clade tulit.
Quæ ratio? pacem coluit, paciſq; ſequeſter
Martia conſilio ſuſtulit arma ſuo.
Maius ob id nomen, quàm ſi fera bella dediſſet,
Seq; cruentaſſet ſanguine plebis, habet.

DE AQVILA BRANdeburgenſi.

Dum volucres aliæ cum Cæſaris alite bellum
Unguibus armatis exitiale gerunt,
Fortia ſignatus regali pectora ſceptro
Ales, Cæſareæ fidus adhæſit aui.

TORMENTVM BELLIcum, Iulij II. Pontificis imagine inſignitum.

Qui truculentus eram bellator, & effera cuius
Mens olim rigido durior ære fuit,
Aenea ſum belli nunc machina: fulminis inſtar
Et nunc igniuomo Iulius ore fremo.
More meo ſtrages, & funera ſtragibus edo:
Vrbibus exitium dirus, vt ante, fero.
Sic mihi vis eadem remanet poſt fata nocendi:
Triſtia me populus damna tonante facit.

AD SIGISMVNDVM ARchiepiſcopum Madeburgenſem, Sigiſmundi Regis Poloniæ ex filia nepotem.

Quanta Sigiſmundi grauitas, ſapientia, virtus,
Quem coluit regem Sarmatis ora, fuit:
Tanta tibi grauitas, illius tanta nepoti
Virtus, tamq́; ſagax contigit ingenium.
Quin eadem facies, habitusq́; ſimillimus oris,
Inq́; tuo validum corpore robur ineſt.
Indole ſic animi, ſic fauſto nominis illum
Omine, ſic oculis, ſic grauitate, refers.

DE IOACHIMO II. MARchione Brandeburgenſi exercitum contra Turcas in expeditionem educente augurium.

Cum patris educens Ioachimus Marchio turmas

Caſtra profecturis ſignaq; mouit equis,
Auſpice qui contra pharetratos Cæſare Turcas,
Acria pro CHRISTI *nomine bella gerit:*
Ingrediente viam cantantes Principe pulli
Inſolitum liquida voce dedêre ſonum,
Præpete qui nondum veſtiti corpora penna,
Ante duos ſed adhuc oua fuêre dies.
Hæc bona felicem portendunt ſigna triumphum:
Augurijs fauſtum talibus omen ineſt.
Namq; vbi Thebanis victi Lacedæmones armis,
Sanguine fecerunt Leuctra cruenta ſuo:
Martis aues, læto victoribus omine, Galli
Proſpera vocali gutture ſigna dabant.

TROPHAEVM EIVSdem Marchionis.

Hæc tibi Turcarum Ioachimus Marchio victor,
Militiæ ſtatuit Chriſte trophæa ſuæ:
Arcusq́;, clypeosq́;, ſagittiferasq́; pharetras,
Barbara quæ fuſis abſtulit arma Getis,
Cæſaris auſpicio pugnans vbi contudit hoſtes:
Dedicat hæc templis munera vota tuis.

COLLATIO SATVRni & Papæ.

Falcifer hic olim Saturnus regna tenebat,
Auſonius ſedem nunc vbi præſul habet.

Ille

Ille parens crudelis erat, natoſq; vorabit:
Hic ſimili præſtat ſe feritate patrem.
Namq; ſuos natos, cum bile tumeſcit & ira,
Ad Stygias ſæuo fulmine mittit aquas.
Ille grauem fertur deglutiuiſſe molarem:
Faucibus hic arces, oppida, regna, vorat.

DE ALBERTO ACHILle Germanico, Marchione Brandeburgenſi.

Certior Albertus cum Marchio redditus eſſet,
Acre ſibi bellum quinq; parare Duces:
Atq; moneretur ne tot contenderet impar
Hoſtibus, intrepidus iuſſit abeſſe metum.
Quin referã tantò plus laudis ab hoſtibus, inquit,
Illorum quantò copia maior erit.
Anxia ſolliciti quam cauſſam turba pauoris
Attulit: hæc illi calcar ad arma fuit.

DE TOLLIONE FVrante horologium.

Quod mouet æquales ſpacijs diſtantibus horas,
Liliger auratum Gallus habebat opus:
Hoc vbi, militiam funeſtaq; bella ſecutus
Tollio, Normannus ſurripuiſſet eques,
Inq; ſinu furtim per regia limina ferret,
Edidit horarum machina mota ſonum.

Indicio

Indicio tali fur proditur: omnia fiunt
Crimina iudicio ſic manifeſta Dei.

DE IOANNE GEORGIO Marchione Brandeburgenſi.

Inuia dum canibus ſiluarum luſtra pererrans
Cuſpide ſetoſos Marchio figit apros,
Mars ait, hoc Princeps ſtudium depone Dianæ,
Et fac militiæ caſtra ſequare meæ.
Me duce magnificas Aſiæ venaberis vrbes:
Inq; tuos caſſes Turcica regna cadent.
Quæ vaſtat Scythicis egreſſa paludibus orbem,
Succumbit iaculis bellua fixa tuis.

IN EFFIGIEM ALBERti Marchionis Brandeburgenſis, primi Ducis Pruſsiæ.

Regia laurigeris qui condidit atria Muſis,
Hic vbi labentes Bregela voluit aquas,
Primus & indigenas vera pietate Boruſſos
Imbuit, ALBERTVS *Marchio, talis erat,*
Bis tribus adiectis quando natalibus æui
Dena recenſebat luſtra peracta ſenex.

IN EFFIGIEM ANNAE Sophiæ, filiæ Ducis Pruſsiæ,

Qualis

Qualis Amycleas inter formoſa puellas
Tyndarei quondam filia regis erat:
Talis apud gentes, quas Parrhaſis educat arctos,
Eminet ac roſeo vix habet ore parem,
Nobile quæ nomen Sophiæ de nomine ducit,
Anna Boruſſiaci clara propago ducis.

EPIGRAMMA INSCRIPTUM termino in finibus Lituaniæ & Pruſsiæ poſito.

Quando Sigiſmundus patrijs Auguſtus in oris,
Primus & Albertus Marchio, iura dabant:
Ille Iagellonis Litauorum Principis vrbes,
Hicq; Boruſſorum pace regebat opes:
Hæc erecta fuit moles, quæ limine fines
Signat, & amborum ſeparat arua Ducum.

EPIGRAMMA INSCRIPTUM in palatio Ducis Pruſsiæ, vbi depicta eſt genealogia Caroli V. Imperatoris.

Francia, quæ tribuit deuictis nomina Gallis,
Troiugena claros Hectore iactat auos,
Hos & progenuit reges, regumq; nepotes,
A' quibus Habſpurgæ manat origo domus.
Vnde duces orti, quibus omnes Auſtria reges
Sanguinis exuperat nobilitate ſui.

Cum

Cum genus Aeneadûm non amplius imperet, orbis
Cepit ab Hectorea poſteritate regi.

EPITAPHIVM LVDOuici Regis Hungariæ, à Turcis occiſi.

Natus ab antiquo Ludouicus ſanguine regum,
Pannoniæ geſſi ſceptra potente manu:
Occubui, patriam dum protego fortibus armis,
Thrace fero regnum depopulante meum.
Nec tamen aduerſo cecidi quod Marte peremtus,
Patria quod mecum concidit ipſa, queror.

DE PRINCIPVM diſcordia.

Mutua diſcordes faciebant prælia turdi,
Acris & alitibus pugna duobus erat.
Vidit vt amborum prædo certamina Niſus,
Vnguibus ac roſtro dilaniabat aues.
Sic modo dum faciunt diſcordes prælia reges,
Turcicus Europæ diripit hoſtis opes.

IN MVNITIONES VRbium Germanicarum.

Quando ruinoſis ſtabant circundata muris
Oppida, nec præceps foſſa nec agger erat:
Inclita

Inclita tum belli Germania laude vigebas,
Hoſte tibi nullos incutiente metus.
At foſſis poſtquam nunc es munita profundis,
Aggeribusq́; vrbes vallat arena tuas:
Nunc virtute cares: nunc ſupplex porrigis vltrò
Omnibus imbelles hoſtibus ipſa manus.
Grandia quod trepidos formidine cornua ceruos,
Hoc tua te foſſis mœnia cincta iuuant.

EPITAPHIVM BALDAſaris, patris Georgij Sabini, Conſulis Brandeburgenſis.

Quas pater inferias, tibi quæ funebria ſoluam
Munera? quæ meritis præmia digna tuis?
Vrbis honoratus rexiſti conſul habenas:
Afflicta eſt populi te moriente ſalus.
Acer eras ſcelerum vindex, & cultor honeſti:
Iuraq́; reddebas ciuibus æqua tuis.
Tuq́; mihi ſumptus alimentaq́; larga dediſti,
Cum puer his ſtudijs erudiendus eram.
Pro quibus officijs quanquam tibi nulla rependi
Dona, niſi hæc luctus heu monimenta mei,
Funere ſublatus tamen hoc ſolamen habebis
Care parens, nequeat quod tua fama mori.
Namque tuum decorant tumulum ſeruantq́; Camenæ,
Per quas æternum viuere fama ſolet.

DE DIVITE ANV INſultante pauperculæ mulieri.

Pauperis vxor erat ſed honeſti ciuis : ad illam
Veſtibus & gemmis ſplendida venit anus,
Cuius ſacrilega ditatus fraude maritus,
Turpiter immenſas accumularat opes.
Sicq́; locuta fuit : ſum diuite ſplendida cultu :
Tu quid inops inopis coniugis vxor habes?
Opportuna dedit verbis reſponſa modeſtis
Pauper honorato fœmina iuncta ſeni,
Te decorant Tyriæ veſtes, gemmæq́; nitentes :
Fama boni decorat me ſed honeſta viri.

EPITAPHIVM ALberti filij Georgij Sabini.

ALBERTI *gelida conſumti morte* SABINI
Filioli ſunt hîc oſſa ſepulta mei,
De quo magna quidem ſed inanis facta parenti
Spes mihi, detraxit quam fera Parca, fuit.
Corpore robuſtus , teneris animoſior annis,
Ingenio præſtans, ore venuſtus, erat.
Indicat infelix operoſi cura ſepulcri,
Quanta mihi miſero ſpes ſit ademta patri.

ALIVD EPITAPHIVM eiuſdem.

Vnica Chriſte ſalus hominum qui triſtia nobis
Mortis

Mortis ademiſti vincula morte tua,
Has precor exuuias, animamq; tuere caduci
Corporis, hic gelida quod requieſcit humo.

EPITAPHIVM CHRIſtophori filij Georgij Sabini.

Tu quoq; Chriſtophori nomen qui nate gerebas,
Speſq; ſeneſcentis magna parentis eras,
Conditus hic dormis: & eodem iuncta ſepulcro
Hic tua fraternis oſſibus oſſa cubant.

AD AFFINEM SVVM Doctorem Chriſtophorum Ionam Regiomontanum.

Cunctaleonte Leon cum fratre forenſibus armis
Decertat, dubio bellaq; Marte gerit.
Belli cauſſa patris non intellecta voluntas,
Ipſe ſuas vtri nempe dediſſet opes.
His etenim verbis, mea do bona cuncta leonti,
Ante parens vſus, quàm moreretur, erat.
Hinc ſibi Cunctaleon patris bona vendicat hæres,
Omne patrimonium poſcit & ipſe Leon.
Tu refer antiſtes legum doctiſſime Iona,
Quis ſit adepturus iure parentis opes.

DE AVLICO.

Aulicus incedit dum longa per atria ſolus,
Ore velut coram Principe verba dabat.
Ruſticus aſpiciens hunc percontatur & inquit,
Nemine quid tecum verba loquente facis?
Aulicus hic moto ſtomacho: cur, improbe, dixit,
Iſta rogas: mecum quod loquor, anne vides?
Ille ſub hæc, fateor: ſed cur non mutua ducis
Verba locuturus cum meliore viro?

PICTORIS IOCVS.

Pignora coniugij deformia pictor habebat,
Vxor in hunc talem protulit ipſa iocum:
Cum tua præſtantes man⁹ exprimat æmula formas,
Cur ſecus ac pingis, corpora fingis? ait.
Nocte refert, ſoleo tenebroſa fingere, pingo
Clara nitet Phœbo cum radiante dies.

DE SENIBVS IN COEmiterio confabulantibus.

Complorata iacent mœſtis vbi corpora buſtis,
Garrula ſoluebant vocibus ora ſenes,
Certabantq; iocis: ad quos puer ore proteruus,
Sunt, ait, ad veſtras gaudia quanta domos?
Confectos ætate ſenes, lætoq; propinquos,
Ipſorumq; notans, eſſe ſepulchra, domos.

AD IOANNEM HORNburgium, Epiſcopum Lubuſanum.

Vnice

Vnice Mecœnas & vatis amice SABINI,
Vt quoq; carminibus tu celebrere meis,
Hoc mea te donat ſuccincto Muſa libello:
At mihi cur donas hoc leue munus? ais.
Nempe quod in tenero doctorum carmine vatum,
Te nihil arguta plus breuitate iuuat.
Salſa ſed hæc (inquis) non ſunt epigrāmata: cur
Dulcibus aſperſit non tua Muſa iocis? (hæc
Publica diſſidijs turbantibus ocia, rarus
Hæc quo ſcribebam tempore riſus erat.

EPITAPHIVM VXORI erectum ab Antonio Borg, Pruſsiæ Præfecto.

Accipe perpetui ſed flebile pignus amoris,
Nuper eras thalami quæ decus Anna mei,
Hos memores verſus, clarum poſt funera nomen
Vnde recognoſcant ſæcula longa tuum.
Non virtute minus, quàm nobilitate, fuiſti
Inclita: te vitæ candida fama manet.
Inuiolata mei ſeruaſti fœdera lecti:
Culta tibi pietas, eſt tibi culta fides.
Nec ſterilis, ſed eras fœcunda: nec altera, dulci
Fœmina quæ vultu te ſuperaret, erat.
Munera pauperibus conferre benigna ſolebas,
Luxerunt inopes te moriente nurus.
Nunc es apud ſuperos: Chriſtū moritura vocabas
Voce redemtorem deficiente tuum.

EPIGRAMMA INSCRIPTUM in pariete Gymnaſij Regiomontani.

Quando redemtoris poſt incunabula noſtri,
Addita tercentum luſtra duobus erant,
Phœbus & vndecies ternos compleuerat orbes,
Lucida qui cœli ſigna pererrat equis,
Hic erecta fuit doctis Academia Muſis,
Quas fouet Alberti cura benigna Ducis.

ALIVD IBIDEM.

Qui regit indomito præſtantes Marte Boruſſos,
Gymnaſio Princeps hæc dedit arma ſuo,
Nempe duas aquilas, inuictum Heroaq́;, cuius
Aonidas forti protegit enſe manus.

IN MERCVRIVM Vandalum.

Te magis elinguis cum ſit nec agreſtior alter,
Quare Mercurij nomen ineptè geris?
Non ita, dicendi quod præſtas laude, vocaris:
At potius, turpi furta quod arte facis.

IN EFFIGIEM MATthiæ Stoij Regiomontani.

Stoius Aonidum cultor, quo clarus alumno
Factus, honoratum Bregela nomen habet.

Sic

Sic oculos, ſic ipſe genas, ſic ora ferebat,
Quando Boruſſiaci pars Heliconis erat,
In quo plectra mouens Amphionis æmula vatis,
Traxit Apollinea ſaxa feraſq; chely.

IN POETAM IMPVDENter adulantem.

Phœbus adulantem compellans voce Poëtam,
Qui de liligero rege poëma dedit.
Improbe téne pudet confingere talia? qui ſis
Miror, vtrum vates, an paraſitus? ait.

DECOCTORIS IOCVS.

Cum ſua decoctor ſubeuntem limina furem,
Quærere ſperatas nocte videret opes:
Nocte quid in noſtris circumſpicis ædibus? inquit,
Hic ego nil media cernere luce queo.

AD ACHATIVM.

Vt meritò, quanquam Germanus origine natus,
Nobile Troiani nomen Achatis habes.
Inter quotquot erant Aeneam claſſe ſecuti
Troas, nemo magis fidus Achate fuit.
E' multis mihi certa fides & cognita quorum,
Cognitus eſt fidus te mihi nemo magis.

EPITAPHIVM PAſtoris.

Triſtia diſce meo vitare pericula caſu
Hoſpes, & alterius cautior eſſe malo.
Nox erat, & gelidos emiſerat Aeolus Euros,
Cum puer armentum paſcere iuſſus eram.
Excito fumoſum radice ſub arboris ignem:
Inde ſoporatum me premit alta quies.
Dum capio ſomnum, violentis ignibus arbor
Corruit: exitio meq; ruina dedit.

IN PHILIPPICAS CIceronis & Ouidij libros Metamorphoſeôn.

Culta iuuentuti Ciceronis ſcripta SABINVS
Tempore brumali iam redeunte legam:
Scripta quibus pugnax Antonius vrbe fugatur,
Cæſaris vlciſci dum parat enſe necem,
Qui funeſta mouens aduerſus bella ſenatum,
Ciuica Romanos traxit in arma Duces.
Dulcia quinetiam Peligni carmina vatis,
Inq; nouas formas corpora verſa, legam.
Hæc ego iam biduo venturas ante calendas
Ordiar auſpicijs enucleanda bonis.

IN SYMBOLVM STEphani Doleti:

Omnia ad amuſsim dolo.

Si dolat expoliens ad amuſſim cuncta Doletus,
Cur ſua non etiam carmina ſcabra dolat?

IN POEMATA EIVSDEM.

Carmina factūrus ſublimia, fecit oletum:
Hinc Bauio peius vate Doletus olet.

EPITAPHIVM DOCTORis Ioannis Briſmanni, Præſidis Sambienſis.

Ille ego qui Chriſti Briſmannus ouile regebam,
Hîc vbi mons triplici Regius vrbe iacet,
Totáq; cui clarum tribuebat Sambia nomen
Præſidis: hîc vili ſum tumulatus humo.
Me pia ſed magnis eccleſia laudibus effert:
Semper enim vigilans in ſtatione fui,
Diuinoq; lupum baculo inſectatus abegi,
Ne mihi commiſſas dilaniaret oues.
Vana ſuperſtitio, fanaticus error, & omnis
Hinc dedit impietas me duce pulſa fugam.
Olim, quiſquis eris noſtri ſucceſſor honoris,
Fac eadem ſacri ſit tibi cura gregis.

AD STANISLAVM HOſium, Epiſcopum Varmienſem, Proſopopœia Poëmatum G. Sabini.

Qui fuit Euganea tibi notus in vrbe Sabinus,
In viridi genuit nos Helicone parens.
Excipe Piërij natos & pignora vatis,
Præſul Apollinei candida fama chori.

Eſt ſtudium nobis (ſtudium ſi fortè requiris)
Dulcia Threïciæ plectra mouere lyræ.
Inclita magnorum canimus præconia regum,
In quibus ipſe tuus rex quoq; nomen habet.
Si dignatus eris præbere canentibus aures,
Noſtra canent laudes poſtmodo plectra tuas.

EPITAPHIVM MELCHIORIS à Creucen, viri dignitate & virtute præſtantis.

Melchior hîc ſitꝰ eſt, vir ſanguine clarus equeſtri,
Cuius auita domus de cruce nomen habet.
Miſnia fulgenti tellus opulenta metallo
Edidit hunc patrio progenuitq; ſolo.
Venit in has terras æuo florente, regebat
Saxo Boruſſorum cum FRIDERICꝰ *opes.*
Inde ſub ALBERTO *traduxit Principe vitã,*
Qui titulum meruit primus habere Ducis.
His à principibus magno fuit auctus honore:
Ante alios quoniam fortis & acer erat.
Natos ipſe duos ſublatus morte reliquit,
Hæc ſtatuêre ſuo qui monimenta patri.

EPITAPHIVM CATHARINÆ, coniugis D. Ioannis à Creucen, Cancellarij Ducis Pruſsiæ.

Condita quæ triſti iacet hoc matrona ſepulcro,

Nobilis

Nobilis eſt claro ſanguine nata patris,
Argolicis habuit gratum Catharina puellis
Nomen : IOANNI *de Cruce nupta fuit :*
Vnanimis ſeptem cum coniuge vixit in annos :
Candidus amborum lite carebat amor.
Caſta pudicitiæ famam ſeruauit honeſtam,
Qua laudata nihil fœmina maius habet.
Quin & adorauit ſincero pectore Chriſtum,
In gremio vitam mortua cuius agit.

IN POEMATA ANDREÆ Munceri Elbingenſis.

Diues vt Aegæi quondam maris inſula Lesbos
Threïcij meruit vatis habere lyram,
Cuius mirifica dulcedine ſaxa feruntur,
Brutaq; in Iſmarijs obſtupuiſſe iugis :
Nunc ita diuino præſtantes carmine vates
Educat Orpheam Pruſſia nacta chelyn :
In quibus Andreas Muncerus nobile nomen,
Inclitus Aonij fontis alumnus habet.

DE SACERDOTE furem conſolante.

Quidam Sacrificus furem comitatus euntem
Huc, vbi dat ſontes carnificina neci.
Ne ſis mœſtus, ait : ſummi conuiua tonantis
Iam cum cœlitibus (ſi modo credis) eris.

Ille gemens, ſi vera mihi ſolatia præbes,
Hoſpes apud ſuperos ſis meus oro, refert.
Sacrificus contra: mihi non conuiuia fas eſt
Ducere, ieiunans hac edo luce nihil.

DE QVODAM DVCE.

Sæpe rudes inter mutata veſte colonos
Noricus agricolæ Dux faciebat opus.
Nunc paſcebat oues, nunc gramina falce ſecabat,
Vomere proſcindens nunc ſubigebat humum.
Et ſimul illato de ſe ſermone, rogabat
Plurima: nempe quibus moribus ipſe foret:
Iuſtus an exigeret pœnas à ſontibus vltor?
Debita conferret præmia númne bonis?
Quærenti verò cauſſam, cur regibus ortus,
Princeps agricolam ſe ſimularet, ait:
Me iuuat è rudibus cognoſcere vera colonis:
Seruit adulatrix auribus aula meis.

AD VRBANVM.

Diceris Vrbanus: ſed nominis immemor huius,
Semper inurbanus, cum bibis, eſſe ſoles.

DE HERMETE.

Eſt pedibus velox, ſed lingua tardior Hermes:
Currere, non hominum corda mouere poteſt:
Si coniuncta pedum linguaq; volubilis eſſet

Mobili-

Mobilitas, poterat nuncius eſſe Iouis.

AD BARBARAM.

Pulcra fores, Lybicæ niſi virginis inſtar haberes
Fuſca coloratam Barbara ſole cutem.

IN HARPALEVM.

Aurea ſuſpendis quare digitalia collo?
Articulos debent quæ decorare tuos.
An quia non hominis digitos, ſed vulturis vngues,
Cuncta quibus tollas raptor auarus, habes?
His igitur meritò, digitorum vincula demis:
Vt rapias quiduis liberiore manu.

IN QVENDAM TENAcem, nomine Polydorum.

Nulla ſuis vnquam qui munera donat amicis,
Euclio dicendus, non Polydorus, erat.

Dictum ἀπροσδόκητον.

Ebrius occluſas pulſabat Vandalus ædes,
In quibus Illyrici ſanguinis hoſpes erat:
Impatiensq́; moræ cum nigra bile tumeret,
Hoſpite confeſtim non reſerante domum,
Ecce quid Illyricum, clamabat, & inter aſellum,
Quo pecus eſt nullum turpius, eſſe rear?

Ille

Ille refert contra: dubius quid talia quæris:
Anne vides, quod ſint inter vtrunq; fores?

IN ARGVM.

Cum non luminibus centum, ſed præditus vno
Sis oculo, Cyclops Arge vocandus eras.

EPIGRAMMA INSCRIPTUM ædibus Francofordiæ ad Oderam.

Parua quidem domus eſt, ſed in hac habitante Sabino
Calliope ſedem gaudet habere ſuam.

DE BIBLIOTHECA Monachorum.

Haud ſecus ac duro fugitiuos carcere ſeruat
Veſtra cathenatos bibliotheca libros.
Quid mirum? ſi nulla viget doctrina, colendi
Doctrinæ autores hîc vbi vincla gerunt.

IN POLEMOLOGVM.

Nil aliud, quando loqueris, niſi triſtia narras
Prælia: ne fiant prælia, mutus eris.

ABSTINENDVM à Republica.

Illece-

Illecebris veluti meretrix inuitat amantes,
Afferat ipſa quibus pernicioſa malum.
Haud ſecus allectat iuuenum reſpublica mentes,
Perdit amatores quæ maleſida ſuos.
Quiſquis es, hanc pariter deuites, hortor, et illã:
Vtraq; plena malæ fraudis, amata nocet.

IN ANCILLAM obeſam.

Ne caro præpinguis, ſale non condita, putreſcat,
Noſtra vorat multùm Phyllis obeſa ſalis.
Hinc ne concipiat duros veſica lapillos,
Se liquido ſemper perluit illa mero.
Sic habet immodico turgens abdomine, cauſſam
Quare perpetuò ſiſtat alatq; ſitim.

DE MERCVRIO ET Vulcano.

Filius abſtulerat Maiæ caducifer Arcas
Taurea Mulciberi vincula bina pedum:
Diſſimulat placidis commotam vocibus iram
Claudus, Atlantiaden alloquiturq; faber,
Apta meis (inquit) fuerant quæ vincula plantis,
Apta precor pedibus ſint Tegeæë tuis.
Scilicet exoptans: vt fur delapſus ab alto,
Diſtortos etiam poſſit habere pedes.

IN FABRVM.

Cur

Cur faber obſcuri mea ſcripta Lycophronis inſtar,
Plena tenebroſæ noctis & eſſe refers?
An quia caligant atro tua lumina fumo:
Obſcura apparent hinc mea ſcripta tibi?
Nec tamen eſt mirum ſi forſitan horrida pangam
Carmina, quæ nullo lumine clara nitent:
Nam mea peruigili ſtudio ſe Muſa fatigat,
Quando tenebroſæ noctis aguntur equi.

DE LVPA MERETRICE noctu interfecta.

Dum ſe fingit anus formoſam nocte puellam,
Et Lupa fucato decipit ore procum,
Suppoſitam veluti Calchas pro virgine ceruam,
Sic procus hac mactans conficit enſe Lupam.

IN PHILOSTRATVM.

Quàm ſit Marte ferox, belloq́; Philoſtratus acer,
Picta Cupidinibus, quæ gerit, arma docent.

IN ELOQVENTEM & deformem.

Neſtor es eloquio, Therſites ore: dolendum eſt
Ingenium melius non habitare tuum.

DE FOENERATORE.

Pro tribus exigeret cum vilibus Euclio drachmis
Fœnus

Fœnus ab vrbano milite, miles ait,
Ne diffide dabo: dubijsq́; feſellit auarum
Dictis: accepto nam dedit ære fugam.

IN SICVLVM GEMmis ornatum.

Innumeras geſtat digitis, ceu fœmina, gemmas
Diuite Trinacrius Gantore natus Eryx,
Omnibus oſtentatq́; locis, ac laudibus ornat
Tales, ipſe quibus diues abundat, opes:
Hæc recreat vegetatq́; oculos: hæc expedit iram:
Illa veneficijs gemma medetur, ait.
Ex tot mirificis gemmisq́; potentibus, vnam
Debebat digitis applicuiſſe ſuis,
Qua ſtolidæ poſſit remoueri inſania mentis,
Hac illi gemma quid magis eſſet opus?

IN DECTICVM POEtam Laureatum.

Cur dedit è lauri Cæſar tibi fronde coronam?
Ingenuos vates laurea ſerta decent.
Conuenit vrticæ mordacibus herba Poëtis:
Hac potius cingi Dectice dignus eras.

AD ALEXANDRVM Suchtenum Gedanenſem.

Acer vt inuictis domuit qui viribus orbem
Natus

Natus Alexander Martis ad arma fuit:
Sic & idem qui nomen habes Suchtene, videris
Mitia Pierij natus ad arma chori.
Quis D E V S *impleuit iuuenilia pectora? quis te*
Extulit ætatem ſpiritus ante tuam?
Haud minus oblectat me gratia carminis huius,
Te quod amore flagrans Nympha canente dedit.
Quàm quod Abydeno Leandro Seſtias Hero,
Sydonis aut Phrygio miſit Eliſa duci.
Perge ſacer vates Suchtenæ gloria gentis,
Impiger Aonia ludere perge chely.
Quodq; geris, fauſtum te nominis excitet omen,
Omina nominibus nam quis ineſſe neget?
Inter honoratos quos Teutonis ora Poëtas
Iactat, Apollineo carmine victor eris.

EPITAPHIVM CATHA-
rinæ, Reginæ Suetiæ, quæ fuit incliti
Regis Guſtaui coniunx.

Quam velut orba ſuam deplorat Suetia matrem,
Uxor in hoc tumulo regis humata iacet.
Quattuor adiecto vix luſtra peregerat anno,
Clauſit vbi ſummum funere rapta diem.
Nec vitale tamen lumen ſine prole reliquit:
Uno factà tori pignore mater erat.
Nunc æterna capit cœleſtis gaudia vitæ,
Sincera coluit quod pietate D E V M.

AD PAVLVM SPERATUM à Rutilis, Epiſcopum Pomeſanienſem.

Me ſacer admonuit brumali menſe December,
Carmina Pïeria ludere pauca chely,
Vt canerem feſtæ ſolennia gaudia lucis,
Natalem Domini qua pius orbis agit.
Hæc edenda tuo ſub nomine carmina duxi,
Pauca, ſed à ſtudio non aliena tuo.
Namq; redemtoris peragunt præconia noſtri,
Cuius es electas paſcere iuſſus oues.
Hos modò ſi paucos non aſpernabere verſus,
Accipies animi pignora plura mei,
Vnde ſequens ætas longo ventura ſub æuo
Noſcet amicitiam me coluiſſe tuam.

IN COMPTVLVM.

Sic picturatis te Comptule veſtibus ornas,
Te queat vt ſponſam ſponſa vocare ſuam.

IN MALVM POETAM, opibus affluentem.

Eſuriens ieiuna tamen non fecit Homerus,
Tu ieiuna ſatur carmina Plute facis.

DE INVIDO.

Quæritis in terram demiſſo Demea vultu
Cur eat? alterius proſperitate dolet.

IN OBTRECTATOREM Vlrici Hutteni.

Frigida tûne vocas Hutteni carmina vatis?
Cuius in ingenio viuida flamma fuit.
Quin tua Muſa gelu torpet: te ſi quis ad illum
Contulerit, glacie frigidiora canis.

EPITAPHIVM NICO-lai Miſneri.

Ecquis in hoc tumulo requieſcit morte ſolutus?
Pallida defuncti corporis vmbra refer.
Nicolei, dederat cui nobile Miſnia nomen,
Hic ſuper impoſitus contegit oſſa lapis.
Quod genus hic vitæ, quas eſt ſectatus & artes?
Deditus ingenuis artibus anne fuit?
Marchiaco docuit pueros ex Principe natos,
Atque Ducem nigri qui bouis ora gerit.
Quis fuit hunc tumuli dignatus honore? Sabinus:
Intimus huius enim vatis amicus erat.
Felix, præſtantem quod amauit laude poëtam:
Aeterni fructum nominis inde tulit.

AD IOANNEM Ottingerum.

Cum tua legiſſet miratus carmina Phœbus,
Aonij (dixit) montis adeſte deæ.
Lauri fronde nouo præcingite tempora vati:

Iſte

Iſte Meduſei gloria fontis erit.

DE PEGASO SVO.

Hoc inſigne mea peperi virtute SABINVS,
Cum mihi nobilitas nomen equeſtre dedit:
In ſublime volans cælum pernicibus alis,
Ardua Gorgoneus nubila findit equus.

Amor κηριοκλέπτης.

Dum puer alueolo furatur mella Cupido,
Furanti digitum cuſpide fixit apis.
Sic etiam nobis breuis & peritura voluptas,
Quam petimus, triſti miſta dolore nocet.

DE CONCIONATORIbus & Tyrannis.

Cum veluti lepores dare iura leonibus audent
Hi, ſacra qui populum verba fidemq; docent:
Conanturq; truces ſine vi frenare tyrannos,
Contemti pœnas pro pietate luunt.

VERSVS CONTINENS numerum anni, quo captus eſt Franciſcus rex Galliæ ad Ticinum.

Regia ſuccumbunt pugnacis lilia Galli.

EPITAPHIVM ANthonij Leuæ.

Sequana victori parêret victus Ibero,
Tu niſi ſublatus funere Leua fores.

EPITAPHIVM THOMAE Baltij, Concionatoris Brandeburgenſis.

Hæc alterna legas vt carmina ſiſte viator:
Præditus hic rara vir pietate iacet,
Qui vigil excubias egit, ne turba luporum
Palantes Chriſti dilaceraret oues.
Sacrilegum genus, ex adytis faniſq; remouit,
Nulla quibus veræ cura ſalutis erat.
Hunc igitur fato reſpublica luget ademtum:
Hunc paſtore carens plorat ouile Dei.

SOLVTIO QVAESTIONIS iocoſæ, ad Staniſlaum Rapagelanum, Lituanum.

Quattuor emta minis lauri vel odora cupreſſi,
Si fuerint auido ligna cremata foco,
Quæris, quot cineri, ſparſo quot in aëra fumo
Cedant, igne ſtruem depopulante, minæ.
Cura quid hæc angit te friuola? lancibus æquis
Pendantur cineres: cætera fumus erunt.

DE VINO SVLPHVrato.

Qui bibit ingrato fœdatum ſulphure bacchum,

Præpa-

Præparat ad diri ſe Phlegethontis aquam.

DE APPELLATIONE & officio Papæ, ad Ioannem Carionem.

Unde Papæ factum ſit nomen Cario quæris,
Paſtoremq́; ſacrum cur ita Roma vocet?
Vox ea, ſi neſcis, mammam ſonat: atq; papillæ,
Quod quaſi nutritor ſit Papa, nomen habet.
Enutrire pios CHRISTI *ſic debet alumnos,*
Uberibus natos vt ſua mater alit.
Altrices ſed habet Papa nunc ſine lacte papillas:
Nomen ab officio quàm procul illud abeſt?

IN HELMVM.

Colligit exugens vt aranеus vndiq; virus,
Undiq; ſic turpes colligis Helme iocos.
Noxia quæ fugiunt & abhorrent pabula florum,
Cur auidas mellis non imitaris apes?

DE SCVRRA IOCVS.

Uſurpare ioco paſtoris verba Menalcæ,
Omnibus & ſolitus dicere ſcurra fuit,
Efficiam poſthac ne quenquam vocé laceſſas:
Ipſius hæc ſemper verba iocantis erant.
Iam ſed vbi capitis meruiſſet crimine pœnam,
Multa quod intulerat probra nefanda bonis,

Cumq́; foret laqueo iam ſuſpendendus : eodem
Bucolico ludens carmine lictor, ait :
Efficiam poſthac ne quenquam voce laceſſas,
Fracturus torto iam tibi fune gulam.

AD LAEMARGVM.

Aulicus ille potens tua qui Læmarge frequentat
Limina, miratur quem tua tota domus,
Ampla tuis merito largitur munera natis,
Quandoquidem fertur compater eſſe tuus.

AD ELISAM.

Quid trahis & laceras conuulſos vngue capillos?
Dum gemis interitum matris Eliſa tuæ,
Parce comis ô parce tuis : quid deſipis? an te
Caluitio luctum poſſe leuare putas?

AD QVENDAM, DE MONAchis qui Patauij vocantur fratres ignorantiæ.

Ecce cuculligeros rudis ignorantia fratres,
Euganei ciues quos venerantur, habet.
Huc ades, hic magni fies : nihil obſtat inerti,
Primus in hoc cœtu quo minus eſſe queas.

AD ERARDVM A CVNheim equitem Prutenum.

Quo memor ipſe tuos animo venereris amicos,
Hoc quod adornaſti teſtificatur opus,
In quo picta tui cuiuſq; ſodalis imago,
Eſtq; figuratum ſtemma colore ſuo.
Inter amicorum vero monimenta tuorum
Vt referas etiam nomen Erharde meum.
Accipe præpetibus findentem nubila pennis,
Tradidit armipotens quem mihi Cæſar, equum.

MILITIS IOCVS.

Tempore quo bellum cum Cæſare Saxo gerebat,
Seria feſtiuo res fuit acta ioco.
Bellica Saxonici quidam Ducis arma ſecutus
Miles, ab aduerſo milite captus erat,
Ex quo Cæſareus cupiens reſciſcere Princeps,
Eſſet quanta Ducis copia, quanta manus:
Ille ſuis aquilam qui territat enſifer armis
Saxo tuus, quantum roboris, inquit, habet?
Miles ad hæc, demiror ait, cur talia quæras,
Cum Duce luctatum méne fuiſſe putas?

EPITAPHIVM FILIO erectum à Gaſpare Bartho L L. Doctore.

Mœſtus & infelix pater, hoc tibi nate ſepulcrum
Ingentis ſtatui triſte doloris opus.
Accipe, namq; tibi maius dare munus ademto

Fata negant, luctus hæc monimenta mei.
Qui mihi debueras naturæ lege ſuperſtes,
Vltima defuncto ſoluere iuſta patri,
Ante diem raptus lactantis ab vbere matris,
Nunc immaturo funere nate iaces.
At licet acciderit tuus hic mihi caſus acerbus,
Hac tamen euenit nil tibi ſorte mali.
Nam pius infantum fruitur ſi cœtus Olympo
(Ut docet ipſe ſuo filius ore DEI.)
Corporis exutus vinclis, experſq; malorum
Spiritus ætherea viuit in arce tuus.

AD ILLVSTRISSIMVM Principem Ioannem Albertum, Ducem Megalburgenſem.

Ne domus intereat tua laudatiſſime Princeps,
Maſcula te proles nata parente facit.
Eiuſdem ne fama domus intercidat vllo
Tempore, Boceri Muſa diſerta facit,
Quæ poſtquã Anthyrij prognatos ſanguine Reges,
Carminibus cecinit teq; tuamq; domum,
Nunc quoq; proſequitur victuro carmine cunas,
Filioli nomen concelebratq; tui.
Hunc tibi deuotum Princeps complectere vatem,
Per quem nobilius gens tua nomen habet.
Nec te pœniteat talem fouiſſe Poëtam,
Qui tibi præclari cauſſa decoris erit.

Doctus enim molles numeros, et amabile carmen,
Quale poëtarum gloria Naſo, canit.

IN EFFIGIEM BRENNI, Conditoris ciuitatis Brandeburgenſis.

Hanc ego, quam Sueui tenuerunt Semnones, vrbē
Ad ripam ſtatui Brennus Hauele tuam:
Hancq; meo peperi famam tibi Marte perennem,
Capta quod inuicto me duce Roma fuit.

IN REGES DANICOS, deſcriptos à Ioanne Bocero.

Si data ſunt olim Danorum regna Poëtæ,
Scriptor vt illorum nomine Saxo refert,
Pauca quod in laudem ſcripſiſſet carmina Regis,
Interitu cuius Dania triſtis erat:
Qualia BOCERO *debentur præmia vati:*
Carmina de Danis qui meliora canit?
Nec facit vnius, ſed tot præconia Regum,
Quotquot bellipotens Dania Marte tulit.
At quicunq; leges hæc carmina: talia certè
Sunt elegis, dices, æmula Naſo tuis.
Copia diues ineſt, & florida gratia verbis,
Sedato numeri mollius amne fluunt.

IN TVMVLVM CATHA-
rinæ vxoris Philippi Melanch-
thonis.

Conditur hoc tumulo Catharina Melanchthonis vxor,
Fœmina quæ caſta prædita mente fuit.
Cuius adoptiuum fauſto tulit omine nomen,
Tam pia quàm Coſti filia Regis erat.
Hanc modo conſpectu CHRISTI *cæloq́; fruentē*
Non ſecus ac illam, vita beata manet.

IN TVMVLVM NOHAE
Bucholceri Berlinenſis.

Te niſi mors viridi iuuenem rapuiſſet in æuo,
Haud minor Andino vate futurus eras.
Carmen in Illyricum tua Muſa Melanchthonis hoſtem
Aſſurgens numeris grandibus acre dedit:
Vnde ſat apparet, patriæ, linguæq́; Latinæ
Quale ſit amiſſum te moriente decus.

GEOR-

GEORGII SABINI LIBER HENDECASYLLABORVM.

AD IOANNEM DANTIſcum Epiſcopum Varmienſem G. Sabinus.

Cultor Pieriæ Sabinus artis,
Antiſtes venerande te ſalutat
Hinc, qua iunipero virente cinctus,
Curuo Bregela labitur fluento.
Vluoſam reſidens ad huius vndam
Muſarum quid agat chorus, requiris?
Flagranti ſtudio vacat canendi
Noctes atque dies, vt his in oris
Doctæ Palladis excitentur artes,
Orpheumq; docet mouere plectrum
Arctoi maris accolas Boruſſos.
Quin & ſæpe tuas ad aſtra laudes
Pleno Muſicus ore cœtus effert:
Te ſermonis & vtriuſq; linguæ
Expertum canit, inclitumq; vatem.
Hæc vt nota tibi forent, & omnes
Reſcirent gelido ſub axe gentes:
A noſtro tibi Melchiore nuper

Hæc in

Hac in vrbe dicatus eſt libellus,
Quem, ceu primitias noui Lycei,
Oro ſuſcipias. Deinde plura
Noſtræ Pierides tibi dicabunt:
Quæ curis niſi tot grauatus eſſes,
Miſſis hinc quoq; ſæpius tabellis
Scribendi ſtudium tibi probarent.
Quod reſtat, tibi ſe tuus SABINVS
Commendat, cupidis petitq; votis,
Vt feliciter exigas tot annos
Quot ver purpureos vbiq; flores
Nunc in mollibus educat viretis.

IOANNES DANTISCVS Epiſcopus Varmienſis, ſuo Sabino S.

Reſpondere tuis quidem viciſſim
Cyrrhæis numeris velimus, at nos
Curis implicitos negocijsq;
(Vt ſemper fugiunt ſenes puellæ)
Sueto deſtituunt fauore Muſæ:
Quæ dant Aonios probè liquores
His, qui ſæpius ocio fruuntur,
Quod SABINE *tibi, tuisq; doctis*
Aſſeclis, ſine liuida fauemus
Nota, quodq; diu geras ſub illo
Felici pariter tenore vitam,
Cum Phœbo fidibusq;, gratioſam
Optamus propè Neſtoris ſenectam.

Nos

Nos hic continuo labore torquent
Imo in pectore cogitationes,
Quas Reſpublica dat, domusq; nobis,
Vnde rara quies ſub hoc tumultu,
Quem fert turbo frequens negociorum.
Et ſi fortè datur ſubinde duri
Qualiſcunq; remiſſio laboris,
Non durat, redeunt breui prementes
Angores animum moleſtiores.
Verùm quando ſubit ſuperna rebus
Terrenis meditatio relictis,
Mens curis vacat, & caret labore,
Hæc ſed ſtare nequit diu voluptas,
Ni iuſtè fuerit DEVS *rogatus,*
Qui quamuis malefacta ſemper odit,
Non odit tamen ille pœnitentes,
Sed clemens pater hic graues remittit
Noxas, dans veniam reis reuerſis.
Hac ſpe viuimus, & laborioſam
Vitam ducimus, hæc tibiq; nota
Vt ſit, ſcribimus ad fluentis Allæ
Ripas, qui quoq; Bregelam ſubintrat,
Ad vos vnde ſit auctior profuſus.
Hos ergo hendecaſyllabos minutos,
Boni conſule mi SABINE *quæſo,*
Non tuis ſimiles Catullianis,
Qui dulces redolent ſalem ac leporem,
Cum multa ſimul eruditione.
Tot annis valeas ſalubriterq;,

Quot verſus facis elegantiores,
Quàm ſunt quos ego cudo, præpeditus
Curis continuis, negocijsq́;:
Vel quot gratus ager refert ariſtas,
Cum iam Sirius igneus caleſcit.
Quod ſi verſiculi parum placebunt,
Quos ex tempore mittimus, volanti
Aſſcribes calamo, profectioni
Namq; intendimus, ad graues ituri
Tractandum, patriæ vocantis actus.
Vale.
Ex Heilsberga 3. Nonis Maij.
M. D. XLVI.

AD IOANNEM DANTIſcum Epiſcopum Varmienſem, Georgius Sabinus.

Vos quæ Parrhaſio ſub Axe Muſæ
Hic pro Caſtalij liquore fontis
Piſcoſi vada Bregelæ tenetis,
Comtos cingite frondibus capillos,
Ne ſol, æthereo propinqua Cancro
Qui iam ſigna tenet flagrante curru,
Vobis ora graui perurat æſtu.
Nam Phœbi rapido ſub igne vobis
Eſt longo procul vrbs petenda curſu,
Quæ ripas iacet ad fluentis Allæ,
Allæ, cuius agunt choros ad amnem

Luden-

Ludentes per amœna rura Nymphæ
Cum pictis & Oreades Napæis.
Vrbem colle ſub herbido iacentem
Feſſæ quando ſubibitis Camœnæ,
Illic limina præſulisq; celſam
Mox conſcendite Varmienſis arcem:
Quo nemo melius poteſt diſerta
Lingua ſceptrigeros mouere reges,
Quo nec Pierios ad Arcton alter
Cantat voce ſonantiore verſus.
Vos Antiſtes in atrium receptas
Cum deducet & alloquetur, illi
Blandis talia nunciate verbis.
Dum formoſus adeſt, & arua pingit
Maius purpureo colore florum,
Dum ſiluæq; comis virent, & aër
Lætis alituum ſonat querelis:
Ad te conſtituit SABINVS *vnà*
Cum conſorte ſui venire lecti,
Vt curis animum ſemel relaxet,
Conſpectuq; tuo fruatur hoſpes.
Quare feſtus vbi dies agetur,
Quo mentes hominum regens piorum
Cœli ſpiritus eſt ab arce miſſus,
Si quos expetis hoſpites, habebis.
Curru forte vias agens eodem
Iſinderus erit comes SABINI,
Præſtans Socraticæ magiſter artis:
Quem natalibus educauit oris.

Horrens.

Horrens pinifero iugo Sileſus.
Hæc cum verba meo relata iuſſu,
Ad veſtrum celeres redite vatem.
Tum ſi conueniens mihiq́; gratum
Reſponſum referetis ô Camœnæ,
Ingreſſurus iter parabo currum.
Quod ſi Volſca mihi Camilla vati
Eſſet fœdere nupta coniugali,
Quæ non fœmineæ colo, ſed apta
Frenis cornipedum fuit regendis:
Vectus cum ſocia tori venirem
Noſtri tergore Pegaſi volantis,
Toruæ victor aureus Meduſæ:
Nunc ceu Gordius ille ruſticanus,
Qui plauſtro Phrygias obibat vrbes,
Illuc axe viam rotaq́; carpam.
Pr. Non. Iunij.

IOANNES DANTISCVS Epiſcopus Varmienſis, Sabino ſuo S.

Comtas floribus, & roſis nouellis,
Et terræ varijs virentis herbis,
Quas hoc ver redolens reduxit orbi,
Nuper docte tuas SABINE *Muſas*
Vultu vidimus obuias ſereno
In noſtro reditu, fluentis Allæ
Ad ripas, modulis ſimul canentes
Pimplæis, reſonans ab ore carmen,

Carmen

Carmen dulce, ſuaue, perpolitum,
Quod nos exhilarauit & refecit,
Et poſt hoc iter, omne tædioſum
Quod nobis fuerat, placens, ademit.
Quare tot tibi gratias habemus,
Quot fert germina nunc humus tumeſcens
Hoc ſub tempore, quo comas reſumunt
Frondentes procul arbores in antris,
Et noſtris prope quæ manent in hortis,
Quo iam celſa petunt Oreadesq;
Pindi culmina greſſibus citatis,
Et quo nunc Dryades ſuas choreas,
Impigroq; gradu ſuas Napeæ
In pratis, & agris, aquisq; ducunt.
Iam quæcunq; videntur vndiquaq;
In campis vel in intimis viretis,
Aut in vallibus, aut iugis in altis
Rident omnia, cuncta læta rident.
Hoc vt tempore mi SABINE *feſto*
(Quod ſunt pollicitæ tuæ Camenæ)
Quo iam ſingula gaudijs reſultant,
Et quo Spiritus affuturus ille,
Qui replet pia corda Chriſtianis,
Certò creditur, huc velis venire
A te poſcimus, ac tui iugalis
Conſortem thalami venire tecum,
Iſinderus item velimus vnà
Vt tecum veniat vocatus hoſpes.
Pro Volſca tamen, Anna ſit, Camilla,

Quæ Turno tibi geſſit in Latinos
Fidas ſuppetias, deditq; quicquid
Sermonis Latij eſt politioris
A' caro patre, cuius es profunda
Factus ſplendidus eruditione.
Præclarum quoq; nactus es per orbem
Cum magno pariter fauore nomen.
Scribenti modò fertur appuliſſe
Veſtri nuncius huc Ducis Boruſſi,
Eſt à quo mihi literas amicas,
Pulſans oſtia, redditurus, illum
Dum ſic excipio, receſſit omnis
Conceptus calor, atq; me puellæ
Solum Piërides ſtatim relinquunt.
At curæ redeunt moleſtiores
Quas Reſpublica dat, trahuntq; longè
A' cœptis numeris, in ijs morari
Quàm gratum fuerit, tibi ſit in te
Teſtis noſter amor, ſibi SABINVM
Promittens animo benigniore,
Quicquid ſcribitur, eſſe metiendum.
Quòd ſi fortè licentia Catulli,
Interdum vel & vtimur Marulli,
Fit cum copia largior negatur
Intento grauibus ſubinde rebus,
Si te verſiculi parum diſerti
Huc ducent, ſatis eſt. Vale, veniq;.
Ex Heilsberga Nonis Iunij
M. D. XLVI.

IN OBTRECTATOrem Gallum.

Quid nos perfide Galle, quid laceſſis?
Inceſto laceras & ore cunctos?
Quotquot Palladias docemus artes,
Hic qua nobile Bregelæ fluentum
Doctas hoſpitio fouet Camenas.
Seu conuiuia ciuium frequentas,
Commiſſos tibi ſeu doces Ephebos,
Therſites velut alter huius æui
In nos peſſima quæq; probra confers:
Turpi nos petulantiaq; carpis.
Per quas ſcurra tibi licere leges
Hoc impune putas? procace lingua
Effrenatus vt irruas in omnes?
Pœna nónne tenetur is, bonorum
Famam qui petulanter ore lædit?
An non crimen atrocius putatur,
Famam non licitis ferire verbis,
Quam vel corpora ſauciare telo?
At fortaſſe tibi ſcholam regenti
Nunc ius excidit, excidêre leges.
Nam qui iuris eras peritus olim,
Nunc es Grammaticæ profeſſor artis.
Vos ô qui celebres tenetis vrbes,
Illic flumen ad Iſtulæ Boruſſi:
Et vos indomiti manu Poloni,
Quin compeſcitis huius os proteruum,

Quo nil manat ab ore quàm venenum:
Vel talem remouetis vrbe ſcurram,
Qui, tanquam rabidus Moloſſus, omnes
Doctos ore petit, feroq; morſu.
Veſtros ſcilicet erudire natos
Obtrectator is inuidusq; debet,
Cuius nemo probat, ſed execratur
Mores quiſquis amator eſt honeſti.
Quem propter ſcelus ac proteruitatem,
Princeps finitimis abegit oris,
Infamemq; palàm renunciauit:
Qui nil præter habet loquacitatem,
Qua natas ſuperat palude ranas,
Ac tota querulas die cicadas.
Ergo ne rudis imbuat iuuentus
Tinctos huius acerbitate mores,
Vos hunc (obſecro) vos ab vrbe ciues
Prauis pellite moribus magiſtrum.
Tuq; ô Galle procax leuisq; ſcurra
I nunc, delitias tibiq; ludos
Fac nos, amplius & laceſſe verbis.

AD IOANNEM DANtiſcum, Epiſcopum Varmienſem.

Cum me propter Hyantias puellas,
Sacratum quibus hic recludo fontem,
Magno præſul amore proſequaris:

Me vir ſollicito dolore preſſus
Orauit, lacrimis per ora fuſis,
Vt blandis mea te Camœna verbis
Placaret ſibi, leniens & acrem
Dulci carmine mitigaret iram.
Nam cum fortè reus citatus eſſet,
Cauſſa neſcio qua tuum tribunal
Declinauit: ob id ſubire pœnam
Eſt iuſſus, quaſi contumax fuiſſet.
At quamuis mea Muſa non libenter
Mœſtorum querimonias reorum
Tractet, cauſſidici peroſa munus:
Ipſius lacrimæ tamen precantis,
Huc me commiſeratione ducunt,
Vt nulla ratione carmen illi,
A' me quod petit, atq; profuturum
Confidit ſibi, denegare poſſim:
Præſertim tua cum mihi benigna
Mens ſit cognita plurimis ab annis.
Si quid carminibus moueris ergo,
Amphion quibus & canorus Orpheus
Mouerunt lapides, feraſq; Tigres:
Te dilecta tuæ per oſſa matris,
Et cari cineres parentis, oro:
Te per laurigeras nouem ſorores,
Per ſi quid tibi dulce, vel ſuaue eſt,
His obteſtor & obſecro Camenis:
Concedas veniam reo petenti,
Laxataq; graui ſeueritate,

Hanc illi modò noxiam remittas.
Te flectat pietas, & illa virtus
Quæ magnos precibus viros moueri
Exemplo iubet ipſius Tonantis:
Te demum miſeranda flectat vxor,
Quæ de paupere deprecans marito
Hinc ſuſpiria dat, tibiq; ſupplex
Tendit brachia paruulosq; nates,
His placabilis æquiorq; fias.
Sic longæuus agas, nec vlla prorſus
Duræ incommoda ſentias ſenectæ:
Sic vitam tua fata cum repoſcent,
Humani generis tibi redemtor
Præſtet, molliter vt cubes, quietem.

EPITAPHIVM ALBERTI Cardinalis Archiepiſcopi Moguntini & Magdeburgenſis, Marchionis Brandeburgenſis, &c. qui mortuus eſt Anno M. D. XLVI.

ALBERTVS *iacet hoc loco ſepultus,*
Qui de ſanguine regio creatus
Lumen Cardinei fuit ſenatus:
Qui virtute potentiaq; rexit
Magni Saxonicas Othonis vrbes,
Et Moguntiaci fluenta Rheni,
Nil Germania maius hoc habebat:
Nam de litibus arduisq; rebus

Conuen-

Conuentus vbi Principes agebant,
Verbis promtus & elegante lingua,
Ceu Laërtiades regebat alter
Totum conſilio ſuo ſenatum:
Ac tot diſſidijs vbiq; motis,
Terrarum bene conſulebat orbi.
Pacis ſuaſor erat, quieta pacis
Sæuis ocia præferebat armis:
Quin & iuſticiæ tenax & æqui,
Dignas ſontibus irrogare pœnas,
Complectiq; bonos & innocentes,
Mitis non ſecus ac parens ſolebat.
Nec fuluum ſibi congerebat aurum,
Doctos munera conferens in omnes:
Diſpenſabat opes, manuq; larga
Sacras Pieridum fouebat artes.
Hunc lugubria tectus ora velo
Albis, Rhenus, Hauelus, hunc peremtum
Fontis Pegaſei cohors, & omnis
Eſt Reſpublica proſecuta fletu.

IN HEROIDAS OVIDII.

Quiſquis nobile Palladis Lyceum
Doctis deditus artibus frequentas
Hic qua Mænaliam fluens ad arcton
Fines Odera Marchiæ pererrat:
Si te Muſa ſacri iuuat Poëtæ,
Quem Nympha genitum creaſſe iactat

Se Pelignus & educaſſe Sulmo:
Auditurus epiſtolas adeſto,
Quas Heroidibus poëta Priſcis
Inſcriptas dedit elegante verſu.
Ex his commoda magna litterarum
Percepturus es, vberemq; fructum,
Verborum nitor, elegansq; cultus,
Et mirabilis eſt in his venuſtas:
Manant omnia profluente vena,
Largi fluminis inſtar & redundant.
Nec faſtidia, tædiumq; gignunt,
Miris afficiunt modis legentem.
Ecquis, blandius aptiusq;, poſſit
Affectus animi mouere Rhetor?
Quam vel Dulichij pudica regis
Flagrans vxor amore coniugali:
Dum ſe flebilibus refert querelis,
Angi ſollicito timore, longas
Noctes fallere pendulaq; tela.
Non tantùm ſed ad elocutionem,
Quin vitæ quoq; conferunt ad vſum:
Nam rerum varij leguntur illic
Euentus, memorabilesq; caſus,
Qui nos erudiunt docentq;, quantis
Cæci fluctibus æſtuent amantes.
Has quapropter vt audias adhortor
Sulmonenſis epiſtolas poëtæ:
Quas, cum puniceis diem quadrigis
Mater lutea Memnonis reducet,

Aſpirantibus incoabo Muſis.

IN ORATOREM Ciceronis.

Cum Phœbus niuibus madensq; nimbis
Tectum Phillyrij ſenis ſubibit,
Lecturus CICERONIS *auſpicabor*
Doctis omnibus vtilem libellum:
Quo cultum docet elegantis autor
Sermonis genus, optimamq; formam:
Qualem Cecropiæ probant Athenæ,
Ac tradit numeros Iſocrateos,
Eſt vſus quibus ipſe, cum Quirites
Blandis flectere vocibus ſolebat
Fandi Tullius optimus magiſter,
Linguæ gloria Tullius Latinæ.
Hic magno liber vſui eſt futurus
Non iſtis modò, qui potente lingua
Noſtri temporis inter eloquentes,
Clarum nomen habere concupiſcunt,
Hinc vt verba loqui diſerta diſcant:
Sed doctis quoq; cæteris, vt acre
De ſcriptoribus omnibus legendis,
Rectum iudiciumq; conſequantur.
Quare hunc hortor vt audias libellum
Doctæ dedita Palladi iuuentus:
Quem qui non didicit, manebit infans,
Expers omnis & eruditionis.

AD CARDINALEM Petrum Bembum.

Sol qui luciferos regit iugales,
Iam vertentis iter peregit anni:
Cum mœſtis elegis tibi querebar,
Quod Germania diſſideret armis:
Et qui Pannonium ſubegit Iſtrum,
Nobis barbarus immineret hoſtis.
Infando patriæ dolore tactus,
Quales cogor habere nunc querelas?
Nam ciuilia bella quæ parauit
Multos dedita litibus per annos,
En Germania tota nunc in armis
Tetrum Marte gerit furente bellum.
Ducens Cæſaris hinc ſoror cohortes
Pugnas conſerit, ac virago duris
Hoſtem cladibus afficit Sicambrum.
Illinc efferus arma Danus infert,
Et, quem Saxones expulêre nuper,
Guelphus ſigna mouêre rurſus ardet,
Vlturusq; ſuos putatur hoſtes.
Heu quantum parit hic mali tumultus?
Et quantum patriæ facit dolorem?
Princeps namq; meus Getas ab Iſtro
Totis Pannoniæ fugaſſet oris:
Hæc ſi peſtiferi procella belli,
Tempeſtasq; coorta non fuiſſet.
Nunc inglorius eſt domum reuerſus,

Lætum

Latum nec potuit referre ſæuis,
Quem ſperebat, ab hoſtibus triumphum.
Præter bella ſed horridasq́; clades
Paſſim tanta furit lues per vrbes:
Qualem rege ſub Aeaco vetuſtas
Narrat Oenopios dediſſe letho.
Quin & paſcua, fertilesq́; campos,
Per quos Odera, ſpumiferq́; Sueuus
Molli labitur impeditus vlua,
Graſſantes populantur hic locuſtæ,
Inſtantiq́; famem minantur anno.
At quid ſingula perſequor querelis,
Nos peſſundedit ilias malorum.
Ergo à triſtibus abſit vt periclis,
Romanam meus hinc ſodalis vrbem,
Longum ſuſcipiens iter petiuit:
Eſt ſincerus, honeſtus, eruditus,
Ac te diligit, omnibusq́; præfert
Doctis BEMBE *nepotibus Quirini,*
Hunc commendo meum tibi ſodalem:
Summa proq́; tua benignitate
Complectaris vt hunc amanter, oro.

AD LVDOVICVM BECcatellum, Phil. Gherium, & Triphonem Bentium.

Si vel Triptolemi rotas haberem,
Vel talaria, quæ nepos Atlantis

Subne-

Subnectit pedibus: celer per Alpes
Hinc ad mœnia Tybridis volarem:
Ut te mi LVDOVICE, *teq́; Benti,*
Hæres qui mihi totus in medullis:
Ac doctiſſime te PHILIPPE *Gheri,*
Pars deſiderij mei, viderem.
Longis ipſe remotus hic in oris
Veſtri ſemper ad Oderam recordor:
Nec me ſuſpicor excidiſſe vobis.
At cur, Danubij fluenta poſtquam
Liquiſtis: manibus notata veſtris
Nullam charta mihi tulit ſalutem?
Nec ſunt ſemina miſſa, quæ feraci
Noſtro polliciti fuiſtis horto.
Hæc an veſtra fides? ſed illa tandem
Nobis mittite: litterisq́; crebris
Scribendi officium probate veſtrum,
Summum rebus in omnibus viciſſim
Vobis officium meum probabo.
Forſan tempus erit, volente CHRISTO,
Altæ mœnia cum ſubibo Romæ,
Et veſtros iterum videbo vultus.
Vos feliciter interim valete.

AD IOANNEM MARcellum Regium.

Has Marcelle tibi SABINVS *vuas,*
Et dono lapidoſa poma mittit,

Antiqui

Antiqui Ducis hinc ab vrbe Brenni,
Curuo flumine qua meat paluſtres
Serpens inter arundines Hauelus.
Hæc ad munera candidos amicos
Inuitabis, Acontium Poëtam
Noſtri temporis alterum Tibullum:
Nec non STIGELIVM, *ſonante plectro*
Phœbus quem ſtupet ac probat canentem:
Et plenum ſalibus iocisq; blandis
Vinshemum, veterem meum ſodalem,
Qui Thuringiaci liquore Bacchi
Nos & fructibus arborum replebat:
Hoſpes quando frequens adire tecum
Eius limina veſperi ſolebam.
His vt dulcia porrigens amicis
Menſæ munera præbeas ſecundæ:
Ad te meſpila, palmitisq; miſi
Fœtus, quos meus educauit hortus.

AD FRANCISCVM Contarenum.

FRANCISCVM *pete Muſa Contarenum*
Quem magnus Venetæ ſenatus vrbis
Oratoris obire munus olim,
Et mandata ducis referre iuſſit:
Cum de conciliatione regum,
Diuus CAROLVS *Imperator egit:*
Hic Boios vbi corniger per agros

Intrat

Intrat Danubij fluenta Rhenus.
Illi, cum Venetam ſubibis vrbem,
Multam nomine dic meo ſalutem:
Et pro ſplendido & elegante libro
Vatis, quem mihi miſit, Augurelli,
Ingentes ago gratias eidem.
Fuluo nam precioſior metallo,
Eois mihi gratiorq; gemmis,
Eſt tam cultus & elegans libellus.
Poſtremò, pete, curet vt ferendas
Has ad mœnia litteras Quirini:
Scripſi quas elegis ad eloquentem
BEMBVM *Romulei decus ſenatus.*
Hæc paucis vbi perſecuta verbis,
Extemplò repetes iter: iubebis
Franciſcumq; valere Contarenum.

AD SCHOLASTICOS Academiæ Regiomontanæ.

Clarus ſanguine Briſius parentum,
Nec non Pæoniæ peritus artis,
Vitales moriens reliquit auras,
Extremoq; die peregit æuum.
At verò, quoniam fauere noſtro
Vir doctiſſimus ordini ſolebat:
Nos cum Principis aulico ſenatu
Lamentabile funus efferemus,
Solenniq; ſuprema iuſta ritu

Solue-

Soluemus, modò prandio peracto.
Quare mando ſcholaſticis, vt omnes
Digno funus honore proſequantur.

EPITAPHIVM VXO-ris Euſtachij à Sclieben.

Hoc matrona loco capit quietem,
Præclarum decus Anna fœminarum:
Quæ cum dotibus elegantis eſſet
Formæ prædita, moribusq́; caſtis:
Heu quantum moriens viro dolorem,
Ac deſiderium ſui reliquit.

AD SCHOLASTICOS Academiæ Regiomontanæ.

Cras viceſimaquinta lux Decembris
Muſarum à ſtudio datura nobis
Eſt & Gymnaſio vacationem:
Actus donec erit dies Magorum,
Duxit præuia ſtella quos ab ortu
Ad cunabula deſtinata CHRISTO.
Nam ceſſare decet ſacris diebus
Doctas in ſtudio ſuo Camenas.
Ut præcone Dei docente verbum
Diuinas peragant in æde laudes.
Rerum conditor his diebus olim
Natus, vera Dei propago, Chriſtus

Orbi

Orbi laticiam dedit perennem:
Cum noſtras obijt vices, & infans
Caſtæ vagijt in ſinu parentis.
Hunc vt Pïerides colant, & omnes
Quotquot Gymnaſium recens frequentant
Nos hoc tempore ferias agemus:
Mox doctas iterum colemus artes.

EPITAPHIVM FI-
liæ Georgij Sabini.

Magdalena Georgij Sabini
Vatis nata, Melanchthoniſq; neptis:
Cum felicibus ac pijs quieſcit,
Quos hæc area contegit ſepultos.
Olim tempus erit, potente ſacri
Quando numinis excitata flatu,
Cum felicibus ac pijs reſurget.

AD SCHOLASTICOS
Academiæ Regiomontanæ.

Noſtræ præcipuus ſcholæ patronus,
Cuius nobilitas auita clarum
A' ſigno crucis eſt adepta nomen,
Condet filiolum ſuum ſepulcro.
Quem vix lumina ſolis intuentem
Sæuæ (proh dolor) abſtulêre Parcæ.
Nos mœſti gemitu parentis omnes

Acerbo

Acerbo decet afficiq; luctu,
Ipſiusq; vicem dolere nati:
Quem ſi mors properata non tuliſſet,
Præcellens erat ac diſertus olim
Paterni eloquij futurus hæres.
Quanquam conditione mortis infans
Hoc à turbine liberatus æui,
Sic felicior eſt, agitq; lætus
Vitam cum ſuperis beatiorem.
Nam celſas nitidi domos Olympi
Ipſorum docet eſſe paruulorum
Aeterno genitus parente CHRISTVS.
Quapropter iuuenes adhortor omnes,
Hac quicunq; vacant in vrbe Muſis:
Vt funeſta vbi turribus ſub altis
Moto ſigna dabuntur ære: ducant
Triſtes exequias frequente cœtu.

AD IOANNEM DANtiſcum Epiſcopum Varmienſem.

Vt fato miſerabili peremtam
Lugens Eurydicen gemebat Orpheus:
Sic Annam ſociam mei cubilis
Deplorans gemo, quam ſalutis autor
Ad vitæ Deus exitum vocauit.
Nam ſæuum mihi vulnus ac dolorem
Eius fecit acerba mors, & huius
Vitæ delicias ademit omnes.

Me non afficiunt, vt ante, dulces
Muſarum citharæ: nihil virentes
Parnaſi moror amplius receſſus:
Sed nuda velut aridaq́; in vlmo
Conſidit viduus gemitq́; turtur:
Vitam ſic modò duco luctuoſam
Singultu, gemitu, dolore, fletu.
O' ſi pharmacon ipſe nunc haberem
Illud, quod Polydamna Thonis vxor
Dono Tyndaridi dedit Lacenæ:
Quod cum Telemachus bibiſſet, omnem
Abſterſo poſuit dolore luctum:
Nil illo mihi gratius daretur,
Obliuiſcerer vt mei doloris.
At orbatus amore coniugali,
Quantum triſticiæ & doloris hauſi:
Tantùm præbuit his diebus, à te
BEMBI *mors mihi nunciata, luctum.*
Illum numinis inſtar, atq; tanquam
Linguæ præcipuum decus Latinæ
Sum miratus: & ille me viciſſim
Complexus iuuenem ſenex amauit,
Immortalibus extulitq́; ſcriptis.
Quare non minus ac meam maritam,
Extinctum doleo gemoq́; BEMBVM:
Cuius tres Charites nouemq́; Muſæ
Lugent interitum, ſimulq́; plangunt
Mœſtis Adria, Tybris, Arnus, vndis.
Sed qui ſanguine nos ſuo redemit,

Ambo-

Ambobus tribuat (precor) ſepultis
C H R I S T V S *perpetuam beatitatem:*
Longæuam tibi prorogetq́; vitam.

AD EVNDEM.

Paruum ſuſcipe præſul hunc libellum,
Quo te donat amans tui S A B I N V S.
Auro ſplendidus & niteret oſtro,
Me blandis niſi mollibusq́; verbis
Feſtinanter & ocyus rogaſſet,
Vt Dantiſce tuus libellus eſſet.

IOANNES DANTISCVS Epiſcopus Varmienſis, Sabino S.

Perlegi cupidè tuum libellum
Leporis, ſalis, eruditionis
Plenum quem toties videre auebam:
Ex hoc ingenij libens acumen
Amplexus, numeros, iocosq́; dulces
Tranſcurri: neq; Pegaſum volantem,
Quem clarum tibi ſtemma iuſſit eſſe
Cæſar, preterij: nec hoc, amicis
Quicquid Piërides tuæ dicarunt.
Dignas hinc tibi gratias referre,
Deberem ſiquidem, ſed eſt ſupellex
Scis quàm curta mihi, ſub hac palæſtra
Iampridem qui Heliconidas reliqui.

Ingratus tamen eſſe nolo totus,
Si Lucretia noſtra non placebit
Quam mitto, veniam dabis, placere
Quod poſſit tibi fortè deinde mittam.
At patrocinio tuo, tuisq́;
Doctis Hendecaſyllabis, SABINE,
Indignus fuit ille ſorditatus,
Pro quo tot precibus ſimul profuſis
Expoſcis veniam, licet ſit vſto
Dignus ſtigmate, contumax Iopas,
Qui tangens fidibus chelyn malignis,
Infames voluit meos fideles
Ciues reddere, dixerat fidem quos
Infregiſſe, docere quod nequibat.
Pœnas ferre graues calumniator,
Coram iudicio quod ergo fugit,
Leges quas ſtatuêre, debuiſſet.
Quod porrò quereris, gemis, dolesq́;
Mortem coniugis, optimiq́; Bembi,
Tecum condolui, pijs vtriſq́;
Orans manibus vt quies beata
Detur cum ſuperis, & hanc vtriſq́;
Nobis, quando vocabimur, petamus:
Nulli cedere nam ſolet propinquans
Cunctis terminus à Deo locatus.

PETRVS LOTICHIVS Secundus, ad Georgium Sabinum Brandeburgenſem.

Immor-

Immortale decus SABINE *vatum,*
Qui nunc ad vada Bregelæ vetuſtos
Doctis artibus imbuis Boruſſos.
An feliciter es domum reuerſus?
Hinc cum ſarcinulis tuis venuſtis
Muſarum ſimul atq; liberorum,
Vt ſpero auſpicio bono profectus?
Ad flauum tuus Oderam Secundus
Iucundæ memor allocutionis
Sinceræq; benignitatis, optat
Nunc & Pegaſeos ſibi volatus,
Et deſiderat omnibus diebus
Dilectos iterum videre vultus.
Sed nunc aëra fortè peſtilentem
Vitans grex ſubitò nouem ſororum
Tecum præcipiti fuga receſſit,
Vrbes Bregela qua duas ab vna
Pulcro ſeparat alueo, facitq;
Curſus inter vtranq; flexuoſos.
Hîc (nam triſtia multa nunciantur)
Hei, quantum mihi fecit audienti
Imis rumor in oſſibus dolorem,
At quocunq; ſub axe viuis, oro
Sis noſtri memor, anxioſq; luctus
Dulci progenie, tuiſq; leni
Curas diminuentibus libellis,
Dum ſoles redeant ſereniores.

AD CLARISSIMVM VIrum D. Philippum Melanchthonem, ſocerum & Præceptorem ſuum Georgius Sabinus.

Qui facunde tibi PHILIPPE *reddit*
Vatis Hendecaſyllabos SABINI,
Eſt virtutis amans & eruditus,
ALBERTVM *inſtituit meumq́; natum:*
Nec non ſæpe ſuis miniſter illum
Vlnis impiger alleuauit ægrum.
Hunc ipſum tibi diligenter ergo
Commendo iuuenem, tui nepotis
Dulcis filioli mei magiſtrum.

IOANNES STIGELIVS in tumulum Alberti filij Georgij Sabini.

ALBERTVM *tegit hic lapis Sabinum*
Prolem Piërij piam SABINI,
Diſertiq́; Melanchthonis nepotem,
Patris delicias ſacrum colentis
Cum Muſis Helicona laureatis.
Sic flos vere recens ſereniore,
Quem duro ſecuit ligone foſſor,
Diurnæ decus exuens iuuentæ
Siccis immoritur iacens arenis.
Ergo deſiit eſſe, quod placebat:

Ergo deſiit eſſe, quod decebat:
Sectator dominæ tenellus aulæ.
Sectator celebris frequens parentis:
Amiſſumq; doles beate Princeps,
Cui nomen dederas, tuum relato
Cœtus in numerum Deo redemti
Amiſſum gemitu vocant puellæ,
Ornatus chorus aulicus puellæ,
Forma, moribus, optimæ puellæ:
Sed vitæ dator arbiterq; CHRISTVS
Fato te puer abſtulit benigno,
Et carum, in gremium ſuum recepit,
Qua ducunt pueri beatiores
Plenum lætitiæ ſonantis æuum.
Felix qui potuit puer renaſci,
Et puer patrium ſubire cœlum.

AD IOANNEM STIGELium, G. Sabinus.

Eſt noſtræ locus hic propinquus vrbi,
Quo picti vario colore flores
Rident tempore veris, & volucrum
Arguto reſonant fruteta cantu.
Gemmantes ibi mane dum per herbas
Curis ambulo preſſus inquietis,
Albertiq; mei recordor, olim
Qui veſtigia diſcolore mecum
Hic in gramine fecit, atq; luſit:

Vmbroſosq́; perambulans receſſus
Blandos mollibus abſtulit Napæis
Flores ipſe quibus domum reuerſus
Me donare patrem, quibus ſorores
Et donare ſuas puer ſolebat.
En viator adeſt mihiq́; reddit
Muſis care tuos Poëta verſus,
Dulci nectare, melle dulciores,
Quos in filioli mei ſepulcrum,
Præmaturaq́; fata condidiſti.
Magnum triſticiæ meæ leuamen
Hos ſenſi numeros tuæ Camœnæ,
Aeternum quibus & perenne nomen
ALBERTI tumulu mei dediſti.
His pro verſibus ergo gratus opto,
Vt ſaluus tibi filius IOANNES,
Nec non Callimachus tibi ſuperſtes
Viuat, Pieridumq́; cultor æquet
Alter Battiaden, & alter Heſſum:
Ambo Stigeliæq́; gentis ornent
Multa nobile claritate nomen.
Me vero miſerum nouus parentem
Luctus afficit: his enim diebus
Alter filiolus mihi eſt ademtus,
Cuius vita duos agebat annos.
Mellitus puer, elegans, venuſtus,
Nomen Chriſtophori tenebat: omni
Sic orbus modo prole ſum virili.
O vanas nimis, & nimis caducas,

Omnes

Omnes deniq; ſpes meas inanes,
Sed cum certa Dei ſit hæc voluntas,
A nobis patienter hæc ferantur.

IN LIBROS DE LEGIBVS & Orationes Catilinarias Marci Tullij Ciceronis.

Si quem deliciæ iuuant amœni
Horti, cuius opes, nec acre frigus,
Nec Phœbi rapidus perurit æſtus,
Nunquam tabida aut vetuſtas:
Aſſit, meq; ducem ſecutus, intret
Hortum copia, amœnitate, plenum:
Quem non Flora ſuis odora donis,
Non Pomona, racemiferq́; Bacchus,
Sed facundia Tulliana ditat.
Hic flores viridi legemus horto,
Quos halantibus inſerit corollis,
Linguæ candida puritas Latinæ:
Hic fructus animi ſagacioris
Decerpemus, & hauriemus artes,
Bonis moribus vtilesq́; vitæ.
Nam cultiſſimus hortus hic redundat,
Largis fontibus artium bonarum.
Ipſe autem eloquij parens Latini
Arpinas medio ſedens in horto,
Noſtras ore ſuo diſertus aures
Mulcebit, quaſi Daulias volucris.

Quando læta canit ſonante luco.
Tres nobis recitabit eruditos,
Quos de legibus edidit libellos:
Stirpem iuris, originemq́; legum
Nobis tradet: eamq́; diſputabit
Non iuſſu vel opinione natam
Horum, qui populi tenent habenas:
Sed diuinitus eſſe conſtitutam,
Ipſis mentibus inſitamq́; noſtris.
Leges Romulidum vetuſtiores
Pandet: nosq́; iubebit obſequentes,
Aequi præſidibus ſubeſſe iuris.
Poſthæc commemorabit ipſe nobis
Quæ Romæ Catilina perpetrârit,
Aeris prodigus, appetens honorum,
Dum cædes meditatur & rapinas:
Dumq́; acri ſtimulo furoris actus,
Aedes templaq́; conſecrata diuis
Flammæ deſtinat: incitans & omnes
Aſſciſcit ſceleri ſuo miniſtros,
Quos obſcena libido, quos egeſtas,
Quos infamia reddit efferatos.
Vt verò pueros boni parentes
Diri commemoratione monſtri
Deterrere ſolent ab inquinatis
Vitæ moribus, improbisq́; factis:
Sic doctiſſimus autor eloquendi,
Harum commemoratione rerum
Nos deterret, & auocat nefandis

His à flagitijs, quibus flagrauit
Impulſor Catilina factionis,
Tempeſtas patriæ, procella pacis.
Ergo floridulum petamus hortum,
Hortis Heſperidum beatiorem:
Atq; illius amœnitate mentem
Oblectemus, & audiamus illic,
Quid lingua referat potente nobis
Culti Tullius arbiter vireti.

IN TVMVLVM LOTHI Bucholceri Berlinenſis.

His curis hominum iacet ſolutus,
Et vili tumulatus eſt arena
Lothus, Pïeridum decus ſororum:
Qui cum imberbis adhuc ephebus eſſet,
Tam dulces elegos ſonante luſit
Plectro, tam faciles, & elegantes:
Vt non inferior poëta, Cordo,
Vel Heſſo, vel Acontio fuiſſet,
Si maturius attigiſſet æuum.
O' ſæuam nimis inuidamq; Parcam,
Quæ ſic ante diem peremit, & quæ
Tantæ ſuſtulit indolis poëtam.

AD REVERENDVM ET Magnificum virum, Dominum Ioannem Preremsky, Vicecancellarium Poloniæ.

Qualis

Qualis lucida, quam mihi dediſti
Dono, gemma micante fulget auro:
Nomen tale tuum, tuusq; talis
Splendor Sarmatica relucet aura.
Tu Regis quaſi pectus, os, ocellus,
Omnes præcipuas grauesq; regni
Cauſas eloquio tueris: omnes
Res & conſilio tuo gubernas.
Tu ius dicis, vt alter Vlpianus,
Regis nomine: contrahis nec arctè
Legum vincula, nec nimis relaxas:
Dum tu iuſticiæ tenes habenas,
Duro præualet æquitas rigori.
At pro munere pro tuo lapillo
Gratus quid tibi, quæſo, quid rependam?
Quot pictos vario colore flores
Producit Zephyro ſoluta tellus:
Quot ſe frugiferis coronat æſtas
Spicis: quot grauidis abundat vuis
Autumnus: quot hiems riget pruinis:
Quot piſces pelagi natant profundo:
Lucent cæruleo quot aſtra cælo:
Tot noſtræ tibi gratias Camœnæ
Iſtis verſiculis agunt minutis,
Quos ſi poſtera comprobabit ætas,
Hinc (vt ſpero) feres perenne nomen.

IN TVMVLVM CHRISTOphori Schrammij, celebris Bibliopolæ.

Sicut

Sicut Triptolemum ferunt poëtæ
Frugum ſemina diſſipaſſe, totum
Et ſparſiſſe manu ſua per orbem:
Sic, qui conditus hoc iacet ſepulcro,
Diſtraxit ſimili modo per orbem
Quicquid Piërius chorus librorum
Herboſi reſidens ad Albis vndam
Typis edidit, ac ſacrauit æuo.
Quin volumina codicesq; iuris
Magno ſedulus vndecunq; ſumtu
Et libros medicæ coëmit artis,
Quos huc attulit exteris ab oris:
Oris, quos celeri Padus fluento,
Quas & Sequana, quas Garumna, nec non
Bætis, Durius, ac Tagus, pererrant.
His ergo meruit perenne rebus
Nomen, poſt obitumq; conſecutus
Eſt hoc nobile Schrammius ſepulcrum,
Quod, ne tabida deleat vetuſtas,
Muſæ præſidio ſuo tuentur.

GEOR-

GEORGII SABINI LIBER CARMINVM ADOPTIVVS.

AD CLARISSIMVM VIrum, D. Thomam Matthiam Brandeburgenſem, Illuſtriſsimi Principis Electoris Marchionis Brandeburgenſis Conſiliarium, affinem ſuum G. Sabinus.

HVnc quoq; Piërio conſperſum flore libellum
Candidus vt noſtro nomine lector amet,
Serior inq; ſinu poſt tempora longa vetuſtas
Geſtet: adoptiuum verſibus addo meis.
Sic pater alterius natum genitoris adoptat,
Eſſe cohæredem quem cupit ipſe ſuum.
Nec pudet hæc aliena meis adiungere ſcriptis
Carmina, cum non ſint deteriora meis:
Multaq; contineant, quæ delectare legentem,
Deq; meis rebus commonuiſſe queant.
Sic etiam Cicero Romanæ gloria linguæ
Iungit amicorum ſcripta legenda ſuis:
Nec minus Auſonium, proprijs inſerta libellis,
Carmina Paulini conſociaſſe liquet.
At quia nos ambos genuit Reſpublica Brenni,

Affi-

Affinesq́; gradu proximiore ſumus,
Hunc tibi ſinceræ fidei monimenta libellum
Atq; voluntatis dedico ſigna meæ:
Vtq́; reor, quoniam ſtudijs es amicus honeſtis,
Ille tibi magni muneris inſtar erit.

DE NVPTIIS GEORGII SABINI ET ANNAE FILIAE PHILIPPI Melanchthonis, Epithalamion autore Matthia Illyrico.

χθιζὸν ἀνὰ ξύλοχον παρὰ ῥεύματα καλὰ βαθύῤῥου
ἄλβιδος οὐ πόῤῥω λευκορέοιο κίον.
φρασσάμενος κατὰ θυμὸν ὅτῳ σὴν, λῷστε Σαβῖνε,
Τιοίην δώρῳ παστάδε πτωχὸς ἐών.
ἔνθα μοι ἀντιβῶσα παραστὰδὸν εἶπε Θάλεια,
τούνεκα τηΰσίως ταῦτα μάταιε νοεῖς;
ἔλδεαι ἀφραδέως κεῖνον τοῖσδεσσι γεραίρειν,
ὧν πάρα γ᾽ οὔτε τί σοι, οὔτε μέμηλεν ἔοι.
οὐκ οἶσθ᾽ ἐκ παίδων νὶν δὴ φιλόμουσον ἐόντα
πλὴν μουσῶν μελέτην ἰσχέμεν οὔρα τινός;
σώ τευ ἔπος μουσῶν ἔπεσι κλείεσθ᾽ ὀπάων,
ἰχανάᾳ, τὸ γέρας δέξεται ἀσπασίως.
ἤτοι ἐγώ μου ὁμόσπονδον χόρον ἄμμιγ᾽ ἔχουσα,
ἵξομαι εὐκλείως δαῖτ᾽ ἐπὶ νυμφιδίην,
οὔτε δέπας χρυσοῦν, οὔτ᾽ ἀργύρεόν τι φέρουσα,

ἀλλ᾽

ἀλλ' αὐτοῦ ἐτεῶς σύμφορα φρεσὶ γέρα,
πόρσω οἱ εὐέπιην, πόρσω μελιηδέα γῆρυν,
θεσπεσίην λαιμῷ ἀμφιχέουσα χάριν,
τοῦτο γέρας δώσω, τὸ φιλοφρονέουσα παρέχον,
ὥσπερ οἱ εἰσέτι νῦν καὶ μετέπειτα πλέον.
τοῦτο καὶ οἱ ἀραρὸν καί μοι οἶοντε παρασχεῖν,
τῷ οὖν καδδώσαμιν ρ' ἄσμενα καί συ πόρε.
ὣς εἰποῦσ', αἴφνης σοῦ ἀπῴχετο κεῖθεν ἄοπτος,
ἤξασ' οὐ τὸ τυχόν μου νόον ἀμφίβολον,
αὐτίκα δὴ ἀποβὰς ἔνθεν παλίνορσος ἐπῆλθον
ἂν πόλιν ἐς τόγ' ἐμὸν φίλτατον οἰκόπεδον,
ἐνθάδε παννύχιος μεμαώς σοι λῶστε Σαβῖνε.
εὔνοος ὀφθῆναι ταῦτ' ἐνὶ φρεσὶ νόουν.
δεῦτε φιλόσοργοι νέοι, ἀνέρες, ἠδὲ γέροντες,
χαίρετε πάντες ὁμοῦ ἤματι τῷ δε μέγα.
δεῦρ' ἄρ' ἀγαλλιόων Ἄπολλον φιλόμουσος ὅμιλε,
κηρόφιν ἀμφιώας σεῖο φιλοφροσύνην.
χάρματι γαννύσθω μάλα νῦν ἐπικαίριος ὥρη.
νῦν ποδέεσσι πρέπει δοῦπον ὀρινέμεναι,
πρὸς γὰρ εὐπλοκάμου νῦν ἦλθε γαμήλια κούρης,
ἡγὲ καθηγητοῦ ἡμετέροιο γόνος.
σήμερον ἠΰκομος ζευχθήσεται Ἄννα Σαβίνῳ.
Ἄννα μελαγχθονίου ἱμερόεσσα κόρη,
τοὔνεχ' ὅτις σε φιλὰ φρονέεις μελεδήματα θυμοῦ
ἐκσκεδάσαι ταχέως ὄρσον εὐφροσύνην.
αὐτὰρ ὑπερχόντως πραπίδεσσιν ἀγάλλεο σῇσι
γαμβρὲ, τεῶν τ' ἄλλων χάρματ' ἔγειρε φρένας,
ἠνίδε σοι τείως τετέλεσο πολύλλιτος ὥρη,
νῦν ποτε, τὴν ἐπόθεις, ἦλθε θάλεια φίλη.

ὅσσε πῶς σεμνῇσιν ἀγαλλόμεναι χαρίτεσσιν
παρθενικὴν τεύχειν ἐγκονέουσι στέφη.
πᾶσαι καὶ πρῶται πόλιος καλὸν εἶδος ἔχουσαι
ἀμφιθαμίζουσιν τὴν σέο πυκνὰ νυὸν.
μουσάων τε λιγυφθόγγων συναγείρεθ' ὅμιλος
τῇσιν ὁ τῶν χαρίτων μιγμένος ἐστὶ χορός.
τύμπανα νῦν ἔκλαγξε, γελᾷ δέ τε πενθέρου οἶκος,
πᾶν τε τὸ λευκόρεον σείεται ἀγλαΐᾳ.
οὐκοῦν ἀμφαδίην κεχάροιο φρένας φίλε γαμβρὲ,
ἐν νόῳ οὐδέ τι σοῦ ῥίγιον ὀσσόμενος.
οὐκέτι τοι δέος ἀμβολίας γάμου οὔτε του ἄλλου
λυγροῦ, ἀλλ' ἃ ποθεῖς πάντ' ἐπίχειρα πέλει.
ἤδη ὅθ' ἠέλιος παρανίσσεται ἔνατον ὥρην.
πρὸς δεκάτην τάχα που αὐτυγ' ἐπειγόμενος.
δὴ τότε παρθενικῇσι, σὺν ὁμηλικέεσσι προσήξει
σοῦ χαρίεσσα νυὸς σηκὸν ἐς ἠγάθεον.
ἐκ δέ τε πασάων σελαγήσεται ἠΰτε μήνη,
ἔξοχα τοῖς ἄλλοις ἀστράσι σειριάα.
θεσπέσιον δὲ σέβας σχήσει τοὺς εἰσορόωντας.
πᾶς τις ἐσαθρήσας στήσεται ἐκτεταφών.
ὧδε τέ τις φήσει ὁρόων ἐς πλησίον ἄλλον,
ὦ περὶ ζηλωτὸς νύμφιε τῆσδε κόρης.
βουλοίμην μὲν ἐγὼ πάντεσσιν ἐριζέμεν ὄλβῳ
τήνδε τυχὼν νύμφην ἐννεσίῃσι θεοῦ.
αὐτὰρ ὅταν τετύχοι θεοδέγμονος ἔνδοθι ναοῦ
στᾶσα, μάλ' αἰδοίῃ αὖθ' ἱερῆος ὀπὶ,
ἔνθ' ἄραρ' ἀῤῥήκτῳ εὐθὺς προσενώσεται εἰργμῷ,
τῷ γε θεοῦ μονίμῳ αὐτοφύτοιο λόγῳ.
ὄλβιε γαμβρὲ θεὸν περὶ πάντων σ' ἵλαον ἔχεις

πατρίδος ἐξ αἴης ὧδε περιτρεχόμενος.
αἰζηοὶ γὰρ ὅπου θαμέες τελέθουσιν ἀγαυοὶ
καλονῇ, ἠδ᾽ ἀφένῳ σύν τ᾽ ἐπέεσσι νόῳ.
ἦχι σύ γ᾽ ἐν τόσσοις τοίοις δέ τε θαῦμα πυθέσθαι
τήνδε πολυμνήστην κτήσαο παῖδα πρόμος.
μοῦνος δ᾽ ἐκ πάντων σὺ τὸν ἀνέρα πένθερον εὗρες
ὅς ῥα περικλειτὸς παρὰ μερόπεσσι τὰ νῦν,
ὃς περὶ μὲν νοέειν, περὶ βάζειν, ἠδὲ διδάσκειν
οὐκ ἄν τις κείνῳ τοῖσδ᾽ ἐρίσειε τρισί.
θελξίνοος καὶ ἀεὶ αὐτοῦ ἐνὶ χείλεσι πειθὼ
ἵζετ᾽ ἀκουόντων κέντρον ἐνεῖσα φρεσί.
οὔποτε Σιθονίους Ὀρφεὺς, οὐχ ὧδε Περικλῆς
κεκροπίδων μύθοις δεινὸς ἔπεισε φρένας.
οὔτε καὶ αὐθογενεῖς μοῦσον μελιγήρεϊ κείνῳ
οὔασι θαύμαζον θελγόμενοι σὲ τότε.
τοῦδε πολυσπερέας θέλγει λιγυρώτατος ὀμφὴ
Τηλεδαποί ποτὶ τοῦδ᾽ ἐνθορέουσι λόγον.
οὐδέ τις ἀσχάλλων αὐτοῦ δηρόν περ ἀκοῦσαι
φθεγγομένου, αὐτὰρ κάρτα τεταρπόμενος.
ὡς δὴ ἀριφραδέως αἰεὶ πολυδαίδαλος αὐτοῦ
γλῶσσα συναρμόζει πᾶν κατὰ μοῖραν ἔπος.
ὄλβιε γαμβρὲ κόρη ταχέως σ᾽ ἀνὰ λέκτρα μολήσει
οἷα ἄρ᾽ οὔτις ἔραν λευκορέοιο πατεῖ.
οὐ δέμας οὔτε φυὴν οὔτ᾽ ἄρ᾽ φρένας ἠδὲ καὶ εἶδος
ἵλαος οἱ φθονερῇ ὤπασε χειρὶ θεός.
οὔποθ᾽ οἱ αἱμυλίαις αἰδὼς ἀποβαίνει ὀπωπαῖς
ἑζομένη γλήνων ἐν βολέῃσι καλαῖς.
φθεγξομένη σεμνῶς καταβάλλεται ὄσσε χάμαζε,
παύραν αὐτὰρ ἄγαν γῆρυν ἀφεῖσα λιγῆ.

ἠδ᾽

ἠδ' ὑποκυσαμένη κατ' ἔτος σ' ἀριδείκετον οἴσει
  ἐς τὸ φάος τέκνον νόσφι τόκοιο μόγου.
ἐς φρένας ἠδὲ φυὴν τάδε ἄλλα προσείκελος ἔσαι
  ἄρδην μητροπάτῳ, σοί δὲ τε πατρὶ σφέῳ,
καὶ ῥ' ἔτι παιδνὸς ἐὼν καί σου ποτὶ γούνασι τυτθὸς
  παππάζων δείξει ἧς φρενὸς εὐφυΐην.
αἶψα τε παιδιόθεν καὶ ἐπ' ἀγκαλίδεσσι τοκῆος
  πάντα τὰ πρῶτα τεχνῶν γνώσεται εὐμαρέως,
εἶτα δ' ἀνηβήσας ἁπαλοῖς σὺν δεινὸς ἰούλοις
  εἰσαῦθις πεύσει πάντα τέλεια φρονεῖν.
παιδομαθὴς δέ τοι ὤν, προγόνων ἀνά τ' ἴχνια βαίνων
  τοὔνομα τηλεφανὴς ἔσεται ἐξαπίνης.
ἐστὶ δὲ καὶ σὺ νεὸς πασῶν πέρι ὀλβίη ἄλλων,
  τοὔνεχ' ὑπὲρ πάσας κτήσαο τόνδε πόσιν.
οὐχ' ὁ τυχών σου περιπτύξει περικαλλέας ὤμους
  οὔτ' ἀρνώνυμος σ' ἡδὺ φίλημα φορεῖ,
αὐτὰρ ὁ καὶ γενεὴν κλεινὸς, πολλόν τε λελογχὼς
  αὐτὸς ἐν ἀνθρώποις εἰς πραπίδεσσι κλέος,
οὐ νόου, οὔτε φυῆς, οὐκ ὄλβου, ἠέ τευ ἄλλου
  δευόμενος, τοῦ χρεὼν ὄλβιον ἄνδρα δέον.
εἶτα καὶ ἡρώων ἢ κλειῶν αἰὲν ἀοιδῇ
  ἀνδρῶν ἠνορέαν σύν τε νόοιο φρόνιν,
τῷ σφι κυρεῖ φίλος ὢν καί τοι κειμήλια πολλὰ
  αὐτόφι, δεξάμενος γ' ὅνδε δόμονδε φέρει.
οὗτος ἄρ ὦ νύμφη σου φίλτατος ἔσαι ὁμευνός,
  οὗτος σοῦ ἐράσει οἷς φαέεσσιν ἴσον.
καί τοι στεβρίσας λιπαροῖς πολύολβος ἐέδνοις
  θήσει ἐμὴν πάσαις ζῆλον ὄαρσι μέγαν.
οὔτε σε παρθενικὴν τερενόχροα κεδνὰ διδάξει

τὴν καὶ ἐγὼ μὲν σοὶ νύμφῳ καὶ σοῖο δάμαρτι
 συμβαίνειν πρόφρων εὔχομαι οὐρανόθεν.
ἐν τῇ δ' οὖν ἄμφω φιλέοντέ τε τερπομένω τε,
 σὺν γὰρ θεοῦ δείῃ ζῆτ' ἀεὶ ἀμφιθαλεῖς.

EPITHALAMION AVTORE Melchiore Acontio.

Gaudia Melpomene noua dum celebramus adeſto,
Te ſine non vllum ſuſcipiemus opus.
Pone ſupercilij ſanctum grauioris honorem,
Ut cithara carmen liberiore canas.
Sume nouas frondes capiti, ſic poſtulat vſus :
Impediantq; leues florida ſerta comas.
Mollia de tenui faciamus carmina filo,
Qualia vel ſponſus, vel noua nupta, legat.
Venit enim tempus, quo nata Melanchthone virgo
Ducitur in thalamos docte SABINE *tuos :*
Quam toties votis ardentibus ante petebas,
Ut leuis æſtiuo tempore ceruus aquas.
Hanc tibi iam lucem nitido produxit ab axe,
Per cœlum volucres qui moderatur equos.
Quæq; tui ſemper caſto flagrabat amore,
Iam venit in thalamos Anna SABINE *tuos.*
Cur Hymenæo faces aſſuetaq; munera ceſſant ?
Sume tuos cultus atque Hymenæe veni.
Te ſine non vlli bene coniunguntur amantes,
Nullus ad extremum te ſine perſtat amor.
Ille parum felix merito torus eſſe putatur,

Qui caruit tædis ô Hymenæe tuis.
Quare age, cinge comam ſertis, cape flammea tecum,
Sume tuas tædas atq; Hymenæe veni.
Ut noua præſenti connubia numine firmes,
Quam primum veniens Heſperus ortus erit.
Fallor? an excelſis ſub turribus æra dederunt
Tibiaq; & rauca tympana voce ſonum?
Inſonuêre, vocant ſtantis procul agmina turbæ,
Utq; petat ſponſus lucida templa monent.
Ite, quid hic ſtatis iuuenes, deducite ſponſum,
Et vos longæui turba verenda ſenes.
Tu quoq; virginibus comitantibus Anna ſub ædē
Pauca Sacerdotis voce monenda veni.
Ut rata ſint, coram populo ſanctiſſima fient
Fœdera, conſuetæ relligionis opus.
Dextera iam dextræ iungetur, & ante deorum
Ora, ſacras veſtrûm fundet vterq; preces.
Numine placato feliciter omnia cedent,
Euenit aduerſo nil niſi triſte Deo,
Eſt aliquid ſuperis cœpiſſe fauentibus illud,
Stare quod illæſum perpetuumq; velis.
Ite igitur quo ſacra iubent, ſuperisq; vocatis
Auſpicium fauſti ſumite coniugij.
Hic etiam vitæ præcepta ſalubria vobis
Dantur, quos licito iungit amore Deus.
Ut viridi ſeſe vitis noua ſubijcit vlmo,
Et quo ſe teneat, quodq; ſequatur habet:
Sic pia dilectum conſueſcet amare maritum
Uxor, & illius iuſſa benigna ſequi.

Fidus

Fidus amor paribus conſtringat pectora nodis,
Diligat ille ſuam, diligat illa ſuum.
Hæc vbi diuino perlegerit ore Sacerdos,
Actaq; res ſacræ relligionis erit,
Linquite cum templis ſuperos, iam tecta ſubire
Tempus, & inſtructæ lumina celſa domus.
Ordine diſpoſiti longis accumbite menſis,
Quiſq; ſuo, iuuenis, fœmina, virgo, loco.
Corpora quid prohibet dapibus recreare cibisq;
Dulcibus, & ſumto corda leuare mero?
Quiſquis ades, cupide præſentibus vtere rebus,
Vtilis in menſa non ſolet eſſe pudor.
Qui ſapit è multis ſibi conuenientia ſumet,
Siue Ceres cordi ſiue Lyæus erit.
Hæc duo ſi deſint, hilares qui ſumere vultus,
Quiſue iocis poterit lætitiaq; frui?
Pocula lætitiam mortalibus addere norunt,
Cum biberit, triſtis deſinet eſſe, Cato.
Nunc igitur, quoniam ſunt omnia læta, bibatis
Si modo Germano viuere more iuuat.
Ecce quid hoc? ſurgunt poſt prandia longa puellæ,
Forte parant ſolito ducere more choros.
Tibia iam ſonuit, poſcuntq; ſonora choreas
Tympana, de validi tergore facta bouis.
Surgite vos contra iuuenes, quibus integer æui
Sanguis, & in forti corpore robur ineſt.
Dum licet & tempus ſinit, indulgete choreis,
Nulla puellarum res magis apta gregi.
Veſtraq; non Marti tantummodo conuenit ætas,

Eſſe etiam Veneris luſibus apta ſolet.
Nec tamen iccirco leges ſoluiſſe pudoris,
Atq; pudicitiæ vincula ſancta velim.
Abſint nequitiæ, ſcelerumq; libido creatrix,
Quæq́; ſolet fines tranſiliſſe Venus.
Ite pares animis, cum caſtis ludite caſte,
Hoc licitus veſter nomine luſus erit.
Eligat è medio, quàm quiſq; probauerit ante,
Inter enim multas vna placere poteſt.
Non eadem facies eſt omnibus, aſpice, dices
In tamen his faciem quamq; decere ſuam.
Colla niuem poterunt, aurum ſuperare capilli,
Ora roſas, molles alba liguſtra manus.
Roma tot ac tales vix educat alta puellas:
Ipſa ſua quamuis regnat in vrbe Venus.
Magnificæ varijs incedunt cultibus omnes,
Nec leuis hac formæ iungitur arte decor.
Illa niuem Scythicam referentes ſumit amictus,
Illa roſis ſimiles induit, illa croco.
Hæ virides herbas cultu ſimulante teguntur:
His maris arridet cœruleúſue color.
Eſt etiam pullæ non infima gratia veſtis,
Sæpe tegunt niueum Syrmata pulla latus,
Delectant alias alia, & ſua cuiq; probantur:
Totaq́; plebs cultu verſicolore nitet.
Sic varij pingunt viridantia prata colores,
Frigida cum Zephyro flante recedit hiems.
Sponſa tamen reliquis formoſior omnibus vna
Incedit medio conſpicienda choro:

Cuius

Cuius & ingenui mores, vultusq; decori
Vix poſſunt numeris, vt meruêre, cani.
Aſpice purpurei decus oris, vt æmula certent
Cum cœli nitidis lumina ſideribus.
Aſpice lucentum ſit gratia quanta genarum,
Ac ſi quis niueum ſanguine tingat ebur.
Quantus ineſt mẽbris decor omnibus: aut ego fal-
Aut Venus huic ceſton tradidit ipſa ſuum. (lor,
Iuppiter hanc Ledæ præponeret, optima quamuis
Læda puellarum dicta ſit eſſe decus.
Huius in amplexus quam Daphnes mallet Apollo
Ire, licet Daphnes optima forma fuit.
Redderet Atridæ, quam ſuſtulit ante, Lacænam,
Si præſens huius cerneret ora Paris.
Hanc peteret certè per mille pericula Ponti,
Cui toties nandi cauſſa puella fuit.
O quoties aliquis iuuenum ſuſpiria ducit,
Inſcius aſpectu cum ſtupet, Anna tuo.
Immotosq́; tenens oculos miratur, & hærens
Cogitat an ſimilem viderit ante tibi.
Digna potes certe genitore Melanchthone dici,
Nataq́; qua genitrix eſſe ſuperba queat.
Coniuge præterea digniſſima vate Sabino,
Quo nihil hic noſter pulcrius Albis habet.
Cui generoſa fauens aſpirat carmina Phœbus,
Plenaq́; Caſtaliæ pocula donat aquæ,
Ante miniſtrauit vel qualia ſæpe Maroni,
Vel tibi Pelignis orte Poëta iugis.
Huic nuptura viro, fortunatiſſima iure

Qualis lucida, quam mihi dediſti
Dono, gemma micante fulget auro:
Nomen tale tuum, tuusq́; talis
Splendor Sarmatica relucet aura.
Tu Regis quaſi pectus, os, ocellus,
Omnes præcipuas grauesq́; regni
Cauſas eloquio tueris: omnes
Res & conſilio tuo gubernas.
Tu ius dicis, vt alter Vlpianus,
Regis nomine: contrahis nec arctè
Legum vincula, nec nimis relaxas:
Dum tu iuſticiæ tenes habenas,
Duro præualet æquitas rigori.
At pro munere pro tuo lapillo
Gratus quid tibi, quæſo, quid rependam?
Quot pictos vario colore flores
Producit Zephyro ſoluta tellus:
Quot ſe frugiferis coronat æſtas
Spicis: quot grauidis abundat vuis
Autumnus: quot hiems riget pruinis:
Quot piſces pelagi natant profundo:
Lucent cæruleo quot aſtra cœlo:
Tot noſtræ tibi gratias Camœnæ
Iſtis verſiculis agunt minutis,
Quos ſi poſtera comprobabit ætas,
Hinc (vt ſpero) feres perenne nomen.

IN TVMVLVM CHRISTOphori Schrammij, celebris Bibliopolæ.

Sicut

Sicut Triptolemum ferunt poëtæ
Frugum ſemina diſſipaſſe, totum
Et ſparſiſſe manu ſua per orbem:
Sic, qui conditus hôc iacet ſepulcro,
Diſtraxit ſimili modo per orbem
Quicquid Pierius chorus librorum
Herboſi reſidens ad Albis vndam
Typis edidit, ac ſacrauit æuo.
Quin volumina codicesq; iuris
Magno ſedulus vndecunq; ſumtu
Et libros medicæ coëmit artis,
Quos huc attulit exteris ab oris:
Oris, quos celeri Padus fluento,
Quas & Sequana, quas Garumna, nec non
Bætis, Durius, ac Tagus, pererrant.
His ergo meruit perenne rebus
Nomen, poſt obitumq; conſecutus
Eſt hoc nobile Schrammius ſepulcrum,
Quod, ne tabida deleat vetuſtas,
Muſæ præſidio ſuo tuentur.

GEOR-

GEORGII SABINI LIBER CARMINVM ADOPTIVVS.

AD CLARISSIMVM VIrum, D. Thomam Matthiam Brandeburgenſem, Illuſtriſsimi Principis Electoris Marchionis Brandeburgenſis Conſiliarium, affinem ſuum, G. Sabinus.

HVnc quoq; Piërio conſperſum flore libellum
Candidus vt noſtro nomine lector amet,
Serior inq; ſinu poſt tempora longa vetuſtas
Geſtet: adoptiuum verſibus addo meis.
Sic pater alterius natum genitoris adoptat,
Eſſe cohæredem quem cupit ipſe ſuum.
Nec pudet hæc aliena meis adiungere ſcriptis
Carmina, cum non ſint deteriora meis:
Multaq; contineant, quæ delectare legentem,
Deq; meis rebus commonuiſſe queant.
Sic etiam Cicero Romanæ gloria linguæ
Iungit amicorum ſcripta legenda ſuis:
Nec minus Auſonium, proprijs inſerta libellis,
Carmina Paulini conſociaſſe liquet.
At quia nos ambos genuit Reſpublica Brenni,

Affi-

Affinesq; gradu proximiore ſumus,
Hunc tibi ſinceræ fidei monimenta libellum
Atq; voluntatis dedico ſigna meæ:
Vtq; reor, quoniam ſtudijs es amicus honeſtis,
Ille tibi magni muneris inſtar erit.

DE NVPTIIS GEORGII SABINI ET ANNAE FILIAE PHILIPPI Melanchthonis, Epithalamion autore Matthia Illyrico.

χθιζὸν ἀνὰ ξύλοχον παρὰ ῥεύματα καλὰ βαθύῤῥου
ἄλβιδος οὐ πόῤῥω λευκορέοιο κίον.
φρασσάμενος κατὰ θυμὸν ὅτῳ σὺν, λῷστε Σαβῖνε,
τιοίην δώρῳ παστάδα πτωχὸς ἐών.
ἔνθα μοι ἀντιόωσα παρασταδὸν εἶπε Θάλεια,
τούνεκα τηϋσίως ταῦτα μάταιε νοεῖς;
ἔλδεαι ἀφραδέως κεῖνον τοῖσδεσσι γεραίρειν,
ὧν πάρα γ' οὔτε τί σοι, οὔτε μέμηλεν ἔοι.
οὐκ οἶσθ' ἐκ παίδων νιν δὴ φιλόμουσον ἐόντα
πλὴν μουσῶν μελέτην ἴσχεμεν οὔρα τινὸς;
σμύτευ ἔπος μουσῶν ἔπεσι κλείεσθαι ὀπάων,
ἰχανάα, τὸ γέρας δέξεται ἀσπασίως.
ἤτοι ἐγὼ μου ὁμόσπονδον χόρον ἄμμιγ' ἔχουσα,
ἵξομαι εὐκαίρως δαῖτ' ἐπὶ νυμφιδίην,
οὔτε δέπας χρυσοῦν, οὔτ' ἀργύρεόν τι φέρουσα,

ἀλλ'

ἀλλ᾽ αὐτοῦ ἐτεῶς σύμφορα φρεσὶ γέρα,
πόρσω οἱ ἐλπίδων, πόρσω μελινδέα γῆρας,
θεσπεσίην λαιμῷ ἀμφιχέουσα χάριν,
τοῦτο γέρας δώσω, τὸ φιλοφρονέουσα παρέχον,
ὥσπερ οἱ εἰσέτι νῦν καὶ μετέπειτα πλέον.
τοῦτο καὶ οἱ ἀγαθὸν καί μοι δίοντε παρασχεῖν,
τοῦ οὖν καδδωάμιν ῥ᾽ ἄσμενα καί συ πόρε.
ὡς εἰποῦσ᾽, αἶψα ἧς οἱ ἀπῴχετο κεῖθεν ἄοπλος,
ἦξασ᾽ οὐ τὸ τυχόν μου νόον ἀμφίβολον,
αὐτίκα δὴ ἀποβὰς ἔνθεν παλίνορσος ἐπῆλθον
ἂν πόλιν ἐς τόγ᾽ ἐμὸν φίλτατον οἰκόπεδον,
ἐνθάδε παννύχιος μεμαώς σοι λῶστε Σαβῖνε.
εὔνοος ὀφθείημαι ταῦτ᾽ ἐνὶ φρεσὶ νόου.
δεῦτε φιλόστοργοι νέοι, ἀνέρες, ἠδὲ γέροντες,
χαίρετε πάντες ὁμοῦ ἤματι τῷ δε μέγα.
δεῦρ᾽ ἄρ᾽ ἀγαλλιόων ἔξαπλον φιλόμουσος ὅμιλε,
κηρόφιν ἀμφίας σεῖο φιλοφροσύνην.
χάρματι γάννυσθαι μάλα νῦν ἐπικαίριος ὥρη.
νῦν ποδέεσι πρέπει δοῦπον ὀρινέμεναι,
πρὸς γὰρ ἐϋπλοκάμου νῦν ἦλθε γαμήλια κούρης,
ἠγὲ καθηγητοῦ ἡμετέροιο γόνος.
σήμερον ἠΰκομος ζευχθήσεται Αννα Σαβίνῳ.
Αννα μελαγχθονίου ἱμερόεσσα κόρη,
τοῦνεχ᾽ ὅτις σε φιλὰ φρονέεις μελεδήματα θυμοῦ
ἐκσκεδάσαι ταχέως ὄρσον ἐϋφροσύνην.
αὐτὰρ ὑπερεχόντως πραπίδεσσιν ἀγάλλεο σῇσι
γαμβρὲ, τεῶν τ᾽ ἄλλων χάρματ᾽ ἔγειρε φρένας,
ἠνίδε σοι τέως τετέλεσο πολύλλιτος ὥρη,
νῦν ποτε, τὴν ἐπόθεις, ἦλθε θάλεια φίλη.

ὅστε

ὅσσεο πῶς σεμνῇσιν ἀγαλλόμεναι χαρίτεσσιν
παρθενικαὶ τεύχειν ἐγκονέουσι στέφη.
πᾶσαι καὶ πρῶται πόλιος καλὸν εἶδος ἔχουσαι
ἀμφιθαμίζουσιν τὴν σέο πυκνὰ νυὸν.
μουσάων τε λιγυφθόγγων συναγείρεθ᾽ ὅμιλος
τῇσιν ὁ τῶν χαρίτων μιγμένος ἐστὶ χορός.
τύμπανα νῦν κέκλαγξε, γελᾷ δέ τε πενθέρου οἶκος,
πᾶν τε τὸ λευκότερον σείεται ἀγλαΐα.
οὐκοῦν ἀμφαδίην κεχάροιο φρένας φίλε γαμβρὲ,
ἐν νόῳ οὐδέ τι σοῦ ῥίγιον ὀσσόμενος.
οὐκέτι τοι δέος ἀμβολίας γάμου οὔτε τοῦ ἄλλου
λυγροῦ, ἀλλ᾽ ἃ ποθεῖς πάντ᾽ ἐπίχειρα πέλει.
ἤδη ὅθ᾽ ἥλιος παρανίσσεται ἔνατον ὥρην.
πρὸς δεκάτην τάχα που αὐτύγ᾽ ἐπειγόμενος.
δὴ τότε παρθενικῇσι, σὺν ὁμηλικέεσσι περήξει
σοῦ χαρίεσσα νυὸς σηκὸν ἐς ἠγάθεον.
ἐκ δέ τε πασάων στελαγήσεται ἠΰτε μήνη,
ἔξοχα τοῖς ἄλλοις ἀστράσι σειριάα.
θεσπέσιον δὲ σέβας σχήσει τοὺς εἰσορόωντας.
πᾶς τις ἐσαθρήσας στήσεται ἐκτεταφών.
ὧδε τέ τις φήσει ὁρόων ἐς πλησίον ἄλλον,
ὦ περὶ ζηλωτὸς νύμφιε τῆσδε κόρης.
βουλοίμην μὲν ἐγὼ πάντεσσιν ἐριζέμεν ὄλβῳ
τήνδε τυχὼν νύμφην ἐννεσίῃσι θεοῦ.
αὐτὰρ ὅταν τετύχοι θεοδέγμονος ἔνδοθι ναοῦ
στᾶσα, μάλ᾽ αἰδοίη αὖθ᾽ ἱερῆος ὀπὶ,
ἔνθ᾽ ἄραρ᾽ ἀῤῥήκτῳ εὐθὺς προσενώσεται εἱργμῷ,
τῷ γε θεοῦ μονίμῳ αὐτοφύτοιο λόγῳ.
ὄλβιε γαμβρὲ θεὸν περὶ πάντων σ᾽ ἵλαον ἔχεις

πατρίδος ἐξ αἴης ὧδε περιτρεχόμενος.
αἰζηοὶ γὰρ ὅπου δαμέες τελέθουσιν ἄγαμοι
καλλονῇ, ἠδ' ἀφένῳ σύν τ' ἐπέεσσι νόῳ.
ἦχι σύγ' ἐν τόσσοις τοίοις δέ τε θαῦμα πυθέσθαι
τήνδε πολυμνήστην κτήσαο παῖδα πρόμος.
μοῦνος δ' ἐκ πάντων σὺ τὸν ἀνέρα πένθερον ἕξεις
ὃς ῥὰ περικλειτὸς πὰρ μερόπεσσι τὰ νῦν,
ὃς περὶ μὲν νοέειν, περὶ βάζειν, ἠδὲ διδάσκειν
οὐκ ἄν τις κείνῳ τοῖσδ' ἐρίσειε τρισί.
θελξίνοος καὶ ἀεὶ αὐτοῦ ἐνὶ χείλεσι πειθὼ
ἵζετ' ἀκουόντων κέντρον ἐνεῖσα φρεσί.
οὔποτε Σιθονίους Ὀρφεὺς, οὐχ ὧδε Περικλῆς
κεκροπίδων μύθοις δεινὸς ἔπεισε φρένας.
οὔτε καὶ αὐθογενεῖς μουσῶν μελιγήρεϊ κείνῳ
οὔασι θαύμαζον θελγόμενοι σὲ τότε.
τοῦδε πολυσπερέας θέλγει λιγυρώτατος ὀμφὴ
Τηλεδαποί ποτὶ τοῦδ' ἐνθορέουσι λόγον.
οὐδέ τις ἀχάλλων αὐτοῦ δηρόν περ ἀκοῦσαι
φθεγγομένου, αὐτὰρ κάρτα τεταρπόμενος.
ὃς δὴ ἀριφραδέως αἰεὶ πολυδαίδαλος αὐτοῦ
γλῶσσα συναρμόζει πᾶν κατὰ μοῖραν ἔπος.
ὄλβιε γαμβρὲ κόρη ταχέως σ' ἀνὰ λέκτρα μολήσει
οἷα ἄρ' οὔτις ἔραν λευκορέοιο πατεῖ.
οὐ δέμας οὔτε φυὴν οὔτ' ἄρ φρένας ἠδὲ καὶ εἶδος
ἵλαος οἱ φθονερῇ ὤπασε χειρὶ θεός.
οὔποθ' οἱ αἱμυλίαις αἰδὼς ἀποβαίνει ὀπωπαῖς
ἑζομένη γληνῶν ἐν βολέησι καλαῖς.
φθεγξομένη σεμνῶς καταβάλλεται ὄσσε χάμαζε,
παύραν αὐτὰρ ἄγαν γῆρυν ἀφεῖσα λιγῆ.

ἠδ᾽ ὑποκυσαμένη κατ᾽ ἔτος σ᾽ ἀριδείκετον οἴσει
    ἐς τὸ φάος τέκνον νόσφι τόκοιο μόγου.
ὡς φρένας ἠδὲ φυὴν τάδε ἄλλα προσείκελος ἔσται
    ἀρχαίῳ μητροπάπῳ, σοὶ δέ τε πατρὶ σφέῳ,
καὶ ῥ᾽ ἔτι παιδνὸς ἐὼν καὶ σου ποτὶ γούνασι τυτθὸς
    παππάζων δείξει ἧς φρενὸς εὐφυΐην.
αἶψα τε παιδιόθεν καὶ ἐπ᾽ ἀγκαλίδεσσι τοκῆος
    πάντα τὰ πρῶτα τεχνῶν γνώσεται εὐμαρέως,
εἶτα δ᾽ ἀνηβήσας ἁπαλοῖς σὺν δεινὸς ἰούλοις
    εἰσαῦθις πεύσει πάντα τέλεια φρονεῖν.
παιδομαθὴς δέ τοι ὤν, προγόνων ἀνά τ᾽ ἴχνια βαίνων
    τοὔνομα τηλεφανὴς ἔσσεται ἐξαπίνης.
ἔσσι δὲ καὶ σὺ νυὸς πασῶν περὶ ὀλβίη ἄλλων,
    τοὔνεχ᾽ ὑπὲρ πάσας κτήσαο τόνδε πόσιν.
ἐχ᾽ ὁ τυχὼν σου περιπτύξει περικαλλέας ὤμους
    οὔτ᾽ ἀρνώνυμος σ᾽ ἡδὺ φίλημα πορεῖ,
αὐτὰρ ὁ καὶ γενεὴν κλεινὸς, πολλόν τε λελογχὼς
    αὐτὸς ἐν ἀνθρώποις ἧς πραπίδεσσι κλέος,
οὐ νόου, οὔτε φυῆς, οὐκ ὄλβου, ἠέ του ἄλλου
    δευόμενος, τοῦ χρὴ ὄλβιον ἄνδρα δέον.
εἶτα καὶ ἡρώων ἢ κλείων αἰὲν ἀοιδῇ
    ἀνδρῶν ἠνορέαν σύν τε νόοιο φρόνιν,
τῷ σφι κυρεῖ φίλος ὢν καὶ τοι κειμήλια πολλὰ
    αὐτόφι, δεξάμενος γ᾽ ὅνδε δόμονδε φέρει.
οὗτος ἄρ ὦ νύμφη σου φίλτατος ἔσται ὁμευνος,
    οὗτος σοῦ ἐράσει οἷς φαέεσσιν ἴσον.
καί τοι σεβρίσας λιπαροῖς πολύολβος ἐέδνοις
    θήσει ἐμῶν πάσαις ζῆλον ὄαρσι μέγαν.
οὔτε σε παρθενικὴν τερενόχροα κεδνὰ διδάξει

 ἤθεα,

τὴν καὶ ἐγὼ μὲν σοι νύμφῳ καὶ σεῖο δάμαρτι
 συμβαίνειν πρόφρων εὔχομαι οὐρανόθεν.
ἐν τῇ δ᾽ οὖν ἄμφω φιλέοντε τε τερπομένω τε,
 σὺν ἐκ θεοῦ δεὶν ζῆτ᾽ ἀεὶ ἀμφιθαλεῖς.

EPITHALAMION AVTORE Melchiore Acontio.

Gaudia Melpomene noua dum celebramus adeſto,
Te ſine non vllum ſuſcipiemus opus.
Pone ſupercilij ſanctum grauioris honorem,
Vt cithara carmen liberiore canas.
Sume nouas frondes capiti, ſic poſtulat vſus:
Impediantq; leues florida ſerta comas.
Mollia de tenui faciamus carmina filo,
Qualia vel ſponſus, vel noua nupta, legat.
Venit enim tempus, quo nata Melanchthone virgo
Ducitur in thalamos docte SABINE *tuos:*
Quam toties votis ardentibus ante petebas,
Vt leuis æſtiuo tempore ceruus aquas.
Hanc tibi iam lucem nitido produxit ab axe,
Per cœlum volucres qui moderatur equos.
Quæq; tui ſemper caſto flagrabat amore,
Iam venit in thalamos Anna SABINE *tuos.*
Cur Hymenæe faces aſſuetaq; munera ceſſant?
Sume tuos cultus atque Hymenæe veni.
Te ſine non vlli bene coniunguntur amantes,
Nullus ad extremum te ſine perſtat amor.
Ille parum felix merito torus eſſe putatur,

Qui caruit tædis ô Hymenæe tuis.
Quare age, cinge comam ſertis, cape flammea te-
Sume tuas tædas atq; Hymenæe veni. (cum,
Vt noua præſenti connubia numine firmes,
Quam primum veniens Heſperus ortus erit.
Fallor? an excelſis ſub turribus æra dederunt
Tibiaq; & rauca tympana voce ſonum?
Inſonuêre, vocant ſtantis procul agmina turbæ,
Vtq́; petat ſponſus lucida templa monent.
Ite, quid hic ſtatis iuuenes, deducite ſponſum,
Et vos longæui turba verenda ſenes.
Tu quoq; virginibus comitantibus Anna ſub ædē
Pauca Sacerdotis voce monenda veni.
Vt rata ſint, coram populo ſanctißima fient
Fœdera, conſuetæ relligionis opus.
Dextera iam dextræ iungetur, & ante deorum
Ora, ſacras veſtrûm fundet vterq; preces.
Numine placato feliciter omnia cedent,
Euenit aduerſo nil niſi triſte Deo,
Eſt aliquid ſuperis cœpiſſe fauentibus illud,
Stare quod illæſum perpetuumq́; velis.
Ite igitur quo ſacra iubent, ſuperisq; vocatis
Auſpicium fauſti ſumite coniugij.
Hic etiam vitæ præcepta ſalubria vobis
Dantur, quos licito iungit amore Deus.
Vt viridi ſeſe vitis noua ſubijcit vlmo,
Et quo ſe teneat, quodq́; ſequatur habet:
Sic pia dilectum conſueſcet amare maritum
Vxor, & illius iuſſa benigna ſequi.

Fidus amor paribus conſtringat pectora nodis,
Diligat ille ſuam, diligat illa ſuum.
Hæc vbi diuino perlegerit ore Sacerdos,
Actaq; res ſacræ relligionis erit,
Linquite cum templis ſuperos, iam tecta ſubire
Tempus, & inſtructæ lumina celſa domus.
Ordine diſpoſiti longis accumbite menſis,
Quiſq; ſuo, iuuenis, fœmina, virgo, loco.
Corpora quid prohibet dapibus recreare cibisq;
Dulcibus, & ſumto corda leuare mero?
Quiſquis ades, cupide præſentibus vtere rebus,
Vtilis in menſa non ſolet eſſe pudor.
Qui ſapit è multis ſibi conuenientia ſumet,
Siue Ceres cordi ſiue Lyæus erit.
Hæc duo ſi deſint, hilares qui ſumere vultus,
Quiſue iocis poterit lætitiaq; frui?
Pocula lætitiam mortalibus addere norunt,
Cum biberit, triſtis deſinet eſſe, Cato.
Nunc igitur, quoniam ſunt omnia læta, bibatis
Si modo Germano viuere more iuuat.
Ecce quid hoc? ſurgunt poſt prandia longa puellæ,
Forte parant ſolito ducere more choros.
Tibia iam ſonuit, poſcuntq; ſonora choreas
Tympana, de validi tergore facta bouis.
Surgite vos contra iuuenes, quibus integer æui
Sanguis, & in forti corpore robur ineſt.
Dum licet & tempus ſinit, indulgete choreis,
Nulla puellarum res magis apta gregi.
Veſtraq; non Marti tantummodo conuenit ætas,

Cuius & ingenui mores, vultusq; decori
Vix poſſunt numeris, vt meruêre, cani.
Aſpice purpurei decus oris, vt æmula certent
Cum cœli nitidis lumina ſideribus.
Aſpice lucentum ſit gratia quanta genarum,
Ac ſi quis niueum ſanguine tingat ebur.
Quantus ineſt mẽbris decor omnibus: aut ego fal-
Aut Venus huic ceſton tradidit ipſa ſuum. (lor,
Iuppiter hanc Ledæ præponeret, optima quamuis
Læda puellarum dicta ſit eſſe decus.
Huius in amplexus quam Daphnes mallet Apollo
Ire, licet Daphnes optima forma fuit.
Redderet Atridæ, quam ſuſtulit ante, Lacænam,
Si præſens huius cerneret ora Paris.
Hanc peteret certè per mille pericula Ponti,
Cui toties nandi cauſſa puella fuit.
O quoties aliquis iuuenum ſuſpiria ducit,
Inſcius aſpectu cum ſtupet, Anna tuo.
Immotosq́; tenens oculos miratur, & hærens
Cogitat an ſimilem viderit ante tibi.
Digna potes certe genitore Melanchthone dici,
Nataq́; qua genitrix eſſe ſuperba queat.
Coniuge præterea digniſſima vate Sabino,
Quo nihil hic noſter pulcrius Albis habet.
Cui generoſa fauens aſpirat carmina Phœbus,
Plenaq́; Caſtaliæ pocula donat aquæ,
Ante miniſtrauit vel qualia ſæpe Maroni,
Vel tibi Pelignis orte Poëta iugis.
Huic nuptura viro, fortunatiſſima iure

Diceris ô ſummo digna puella Ioue.
Iam prope veſter adeſt, lætisq́; exacta choreis
Candida feſtino cedit ab axe dies.
Nox ruit, & toto deſcendit plurima cœlo,
Inq́; polo late ſplendida ſigna micant,
Iamq́; faces pueri manibus præferre iugales
Incipiunt, crebro lucet ab igne domus.
Nunc Hymenæe veni, cupidi iungantur amantes,
Officio præſens indiget hora tuo.
Ecce venit, date cuncta locum, Deus ecce vocantes
Audijt ad munus lætus it ipſe ſuum.
Sidereus natum cœleſti ſemine ſplendor,
Et magnum facies arguit eſſe Deum.
Prima genas ſignat niueas lanugo, nec illi
Vlla vetuſtatis tempora longa nocent.
Semper enim iuuenis, ſine barba ſemper, & idem,
Qua fieri poſſit, neſcit ab arte ſenex.
Sic etiam perhibent te Phœbe ſeneſcere nunquam,
Et tibi perpetuo Bacche iuuenta manet.
Eſt & in ornatu decor haud vulgaris, habetq́;
Non dubias magni numinis ille notas.
Aurea flauentes innectunt ſerta capillos,
Quæ digitis charitum nexa fuere trium.
Dextra facem puro rutilantem concutit igne,
Læua tenet laxos veſte fluente ſinus.
Vocibus vt graditur, quas accipit vndiq́;, lætus,
Qua venit ambroſio ſpirat odore locus.
Ante Poëtarum thalamos ſic iuit ad altos
Siue tuos Naſo, ſiue Eobane tuos.

Iamq; facem quaſſans, medium circunſpicit agmẽ,
Virgineos tandem deſere ſponſa choros.
Non opus eſt lacrimis, Ah parce tenerrima parce,
Pulcra quid effuſis fletibus ora rigas?
Et trepidas, veluti conſpecto territa quondam
Agna lupo, matri quando relicta ſuæ eſt.
Quid ſubito auerſans ſperatæ gaudia noctis,
Iam ſterili malles virginitate frui?
Ne tener ab tanti tibi ſit pudor, i, pete lectum,
Quo Deus & mater nomina fida vocant.
Ipſe toro reſidens, Ades ô pulcerrima, clamat
Sponſus, & ô noſtri pectoris ardor ades.
Quid iuuat ardentem multum torquere morando?
Tradite iam ſponſam, tradidit ante parens,
En Hymenæus abit, thalamus iam clauditur, intus
Molliter amborum pectora iunget Hymen.
At vos legitimo quos fœdere numina iungunt,
Egregium lætæ munus obite deæ.
Soluite primitias Veneri, ſic dulcia vobis
Mutuus aſsiduo bella mouebit amor.
Nomen vt optatum contingat vtriq; parentis,
Non tantum ſuperi crebraq; vota dabunt.
Veſter erit potius labor hic. Iam deſine plura
Melpomene, caſtis hæc ceciniſſe ſat eſt.
Cætera, qui thalamum ſimul eſt ingreſſus, amantes
Omnia præſenti voce monebit Hymen.
Nunc igitur poteris conſueta reuiſere Tempe,
Siue ea Parnaſſus, ſiue ea Pindus habet.
Ante tamen, quam diua abeas, optabis vtriq;

Poſſit vt exactis menſibus eſſe parens.
Auſpicibusq; Dijs peragendos molliter annos,
Illa Sibyllinos, Neſtoris ille, ferat.

ALIVD EODEM MELCHIORE Acontio autore.

Nuper ad Aonij loca formoſiſſima montis
Diua ſub ingenti platano Cytherea ſedebat,
Hic vbi Dædaleis conſtruxerat artibus illi
Lemnius auratis circundans ſepibus hortum,
Coniugis inductus precibus: Silueſtria circum
Numina nympharũ ſtabant, paßimq; per herbas,
Ludebant teneri, grex inſidioſus, amores,
Miſta quibus comitem ſe læta virago iuuentus
Addiderat, leuitasq;, & mollis numen Iacchi,
Ridiculusq; furor, ſtultæq; inſania mentis,
Et plures alij cognati Dijq; Deæq;,
Ipſa Venus nitido texebat pollice ſertum,
Ac niueis virides miſcebat floribus herbas,
Quas neq; contigerant immitis frigora brumæ,
Feruidus ardenti neq; ſol exuſſerat igne.
Dum ſedet, & cepto ſtuet irrequieta labori,
Exaudit ſtrepitum nati venientis, & arcus
Agnoſcit ſonitum, quem dextera geſtat Amoris,
Ille volans ſummi per inania nubila cœli,
Aëra ſcindebat vibrantibus impiger alis.
Iamq; ſuæ gremio, demiſſus ab æthere matris,
Factus erat propior: pharetram proiecit & arcũ,
Paruaq;

Paruaq; materno circundans brachia collo,
Accipe mater ait, quæ iam mihi gloria rurſus
Parta ſit his ipſis, quibus omnia vincimus, armis.
Illa ſui quamuis pueri crudelia norat
Facta tamen ridens placido ſic incipit ore :
Quos iterum referes ô audaciſſime nobis
Nate dolos, adeo qui te fecêre ſuperbum? (rum?
Num meus eſt iterum genitor conuerſus in au-
Num faciem tauri rugoſaq; cornua ſumſit?
Num Cybelen, quamuis anus et veneranda deorũ
Sit genitrix, lentis ſuccendis amoribus audax?
Perq; nemus Phrygia diſcurrere cogis in Ida
Oblitam decoris, Gallis comitantibus ipſam?
Forſan vt es ſemper nimium temerarius, aſtu
Auſus es Aonias aliquo turbare ſorores,
Quæq; tuæ ſemper ſpreuerunt vulnera dextræ,
Fallor, an has etiam peregrina fraude, doloue
Dura coëgiſti ſub regna Cupidinis ire?
Quicquid id eſt, certe metuo vereorq; Cupido,
Ne male te ſubitò tanta hæc audacia perdat.
Cui puer : Eſt aliud quod me facit eſſe ſuperbum
Cara parens, multos deuicimus, hosq; Poëtas,
Qui mea dicebant fruſtra ſibi tela parari,
Quandoquidem Muſas colerent, caſtosq; liquores
Pegaſei fontis gelida ſub valle bibiſſent.
Scis puto quale ſit hoc hominum genus, æthera ia-
Ingenijs ſeruire ſuis, innataq; ſeſe (ctant
Semina neſcio quæ diuinæ mentis habere.
Et quia Muſarum pulcris operentur in hortis,

Meq;

Meq́; meoſq́; arcus & tela potentia ſpernunt,
Turba Cupidineo cum nulla ſit aptior igni.
Hos ego iam docui qui ſint, & qualia iactent.
Nam neq; Pierides, neq; ſpiritus ille ſuperbis
Profuit ætherea quem ſede venire ferebant.
Omnibus ardor ineſt idem mea caſtra ſequendi,
De tot adhuc Muſas vix aſpicit vnus & alter.
Vtq́; ſuis alij domiti nunc ignibus ardent,
Sic decus Aonidum fore quem prædixerat Heſſus,
Non leue vulnus habet transfixo corde Sabinus.
Hunc mihi præ cunctis ſuccumbere glorior vnũ:
Si qua fides etenim, præſtantior omnibus hic eſt,
Vix alius verſu meliora poëmata ſcribit.
Iamq́; licet reges ac fortia dixerit ante
Facta ducum, noſtro meditatur carmina ludo
Digna, ſuamq́; canit non duris verſibus Annam:
Annã quam genuit celeberrimus ille Melanthon,
Sidereis flagrantem oculis, quæ vincere cygnum
Sithoniasq́; niues, & candida lilia poſſet.
Inſuper illius petijt connubia nuper
Impatiens, fructumq́; ſui quæſiuit amoris.
Et niſi decipior, cras cum fugientibus aſtris
Sidereus nitido radiabit lumine Titan,
Anna bonis auibus docto nuptura SABINO,
Ducetur pompa celebri per amœna deorum
Templa, Camœnarum chorus vndiq; cinget euntẽ,
Non aberunt Charites: non carminis autor Apollo:
Tu quoq; deducens Hymenæum, mane per auras
Mater ad hanc venies cras cum lux alma redibit,

Formo-

Formoſamq́; aliquo decorabis munere ſponſam.
Sic ait. At genitrix iamdudum certa futuri
Surgit, & ad iuuenem cui ſunt ſponſalia curæ
Flectit iter: paruis hic miſtus amoribus ibat,
Longaq́; fraterno ducebat tempora luſu.
Quem dea compellans, placido ſimul edocet ore
Quid velit, & quæ ſint venturæ gaudia lucis:
Non ignarus erat, comes ibo dixit eunti,
Perq́; leues illuc tecum dea transferar auras.
Nec tibi fas nec abeſſe mihi, veniemus vterq;,
Ipſe faces, tu ferta gerens ceſtumq; potentem.
Poſtera vix cœlo ſtellas dimouerat Eos,
Ingrediuntur iter dea Cypria, cumq; Hymenæo
Paruus Amor, plenam geſtans de more pharetrā.
Contigerant Albim, iam non velut ante ruentem,
Sed virides placido ſtringentem flumine ripas.
Senſit adeſſe deos ſubito pater Albis, & antro
Extulit os madidum, gelidosq́; ſeniliter artus
Suſtentans baculo, viridantis margine ripæ
Conſtitit, atq; vdo ſummam pede preſſit arenam,
Plurima muſcoſo de vertice gutta cadebat
Humectans humerosq; Dei, barbamq́; ſenilem.
Vt prope conſpexit tria numina, talibus infit:
Cur vos, ô ſuperi cœlo meliore relicto,
Huc veniſſe putem? venerunt huc quoq; Muſæ,
Feſſus heri peteret cum pronior Oceanum ſol.
Quo properatis? An eſt veniendi cauſſa Sabinus
Ille meus vates, cui nata Melanchthonis Anna
Iam dabitur iungenda toro, lectoq́; iugali?

Dicite,

Dicite, nam rutilo vix ſummos lumine montes
Sol ferit, & pleno nondum caput extulit orbe,
Excipiens ſuperos ſic dicitur ille locutus.
Nec tacuit Cytherea diu, ſed protinus omnem
Rem docet, & blandis cupido ſermonibus aſtat.
Interea varijs de montibus vndiq; Nymphæ
Conueniunt, ſecum cœleſtia dona ferentes,
Ambroſios ſuccos, gemmas, precioſaq; ſerta,
Qualia vix alijs dederant mortalibus vnquam.
Pars è Saxoniæ properantes finibus aſſunt,
Arboreis pariter præcinctæ frondibus omnes.
Aſt aliæ linquunt te Marchia, quas vel Hauelus,
Vel Sprea muſcoſis, aut Odera detinet antris.
His Comites aliæ vicinis ſaltibus ibant,
Longa quibus tergo coma dependebat, vt olim
Virginibus Tyrijs, quæ per nemora alta Dianæ
Exagitare feras patrio de more ſolebant.
Miſit & ipſe Salis Duringo rure profectas
Naiades inſignes facie, calathosq; tumentes
Floribus addiderat, telluris nobile donum,
Quos ſponſo ſponſæq; ferant: ſed verſibus omnes
Enumerare nec eſt hominis: nec temporis huius
Permittit breuitas: tot conuenêre puellæ,
Omnes viſuræ thalamum ſponſamq; Sabini.
Et iam protulerat totum ſol aureus orbem,
Conſpicuoq; diem reuehebat clarior axe. (quit
Quod Cytherea videns: Quid ſtamus, & ocyus in
Arripiamus iter? ſupereſt breue tempus eundi.
Albi vale: ſic fata Deum Dea deſerit: illam

Vndiq;

Vndiq; Hamadryadũ circum leue panditur agmen,
Et ſequitur greſſu per agros ad mœnia tendens
Vrbis Leucoreæ, cuius ſuper æthera nomen
Iuit, & extremum terræ penetrauit ad orbem.
At formoſa domi tenera cum matre ſedebat
Sponſa, pudicitiæ diſcens exempla priorum,
Multa ſubinde rogans genitricẽ, multa requirens,
Et ſimilem quondam fieri ſe talibus optat.
Dum rogat admirans præceptaq; diſcere gaudet,
Fida dat interea nutrix, quos legerat ante,
Ornatus capiti varios, auroq; reuincit
Sedula flauentes per candida tempora crines.
Quod ſit ſplendidius dubitares crinis in aurum.
Lintea ſumta cutis ſuperaret candida, ſi non
Tincta rubore foret. Superant tamen omnia cultũ,
Et natura potens vix vlla vincitur arte.
His ſuper ingreſſa eſt ſubitò Venus alma cubile,
Nec non Naiades: ſtupuit cum virgine mater,
Ornandiq; ſimul cecidit labor, ora dearum
Mortales vix ferre queunt, oculoſq; remittunt,
Voce metus adimens quib. hæc Dea Cypria fatur.
Cara dijs, hominum generi veneranda propago,
Perpetuum latura decus, digniſſima cœlo,
Sic tibi quo cœpit faueat ſors æqua tenore
Semper, in immenſum generis ſic gloria creſcat,
Parua deæ Veneris pro tempore dona benigne
Accipe, quæq; ferunt ex ordine munera Nymphæ
Serta, roſas, aurum, diſtincta monilia gemmis
Quicquid præterea eſt. Sed enim meliora dediſſem,

 Si meus

Si meus ille domi coniunx præſensq́; fuiſſet
Mulciber, in cœlum Ioue ſic cogente profectus.
Qui mihi iam toties manibus pulcerrima fecit
Ornamenta ſuis, quibus & cœleſtia ſæpe
Numina demerui, Iunonem Pallada, Muſas,
Innumerosq́; homines. Nunc hoc tibi ſponſa Sabini
Quale vides, ſertum Cythereæ munus habeto.
Pro quo, nulla mei niſi gratia numinis hic eſt,
Vt decet, optatum complectere læta maritum.
Diſce tori leges me præcipiente, nec illum
Virgo time, cui te iam deſpondêre parentes.
Quod volet ille velis, placeat mens vna duobus:
Sic citò mater eris, ſic ſemper amaberis illi,
Cui modò ſola places, ſic gaudia ſemper habebis.
Hæc & plura Venus, laudantib. omnia Nymphis,
Fatà coronauit cœleſti munere ſponſam.
Afflauitq́; nouum membris decus, vnde puellas
Inter Leucoreas hac formoſiſſima luce
Sponſa fuit, tantum Venus aſpirauit honorem.
Nec minus interea ſponſum ornauêre Camœnæ,
Vt iuuenes inter longè pulcerrimus omnes
Illa luce foret, qua vincla iugalia primùm
Accipiens, licitos erat amplexurus amores.
Nobile præterea cecinerunt carmen alumno
Vnanimes, ac dulce melos, quod Phœbus & ipſæ
Miratæ Charites ſtupuerunt, quo ſtetit Albis
Lentus & attoniti repreſſit gurgitis vndam.
Illius vt poſſent ſeri meminiſſe nepotes
STIGELIVS, *vatum non infima gloria, fecit.*

Qui

Qui dictante ſacros conſcripſit Apolline cantus
Aonidum, paſſimq́; dedit volitare per orbem,
Perpetua dignum celebrari laude, poëma.

IOANNES STIGELIUS Georgio Sabino.

Docte Sabine tuas nuper miſſurus ad ædes
Veſte nouem comtas verſicolore Deas.
Ite Deæ dixi, fæcundi vatis ad aures,
Uberius per quem Gorginis vnda fluit.
Fortè Melanchthonidos vobis venientibus Annæ
Ludet in optato ſuauiter ille ſinu,
Aut bene compoſitos meditans ad tympana mot⁹,
Concinet in medijs iubila feſta choris.
Quicquid aget, cum vos à me veniſſe videbit,
Obuius attenta porriget aure manum.
Huic vos optantes tædæ omina læta iugalis,
Edite ſermonis nuncia verba mei,
Eius vt ornetis miſſas vos dicite pompam,
Veſte tamen digna non potuiſſe tegi.
At quamuis Tyrio non ſitis murice comtæ,
Poſſe tamen comtas inter habere locum.
Corporis vtq́; aliæ geſtent inſignia Nymphæ,
Sic vos ſolius mentis habere decus,
Hoc etiam exiguum quàm ſit vos ſcire, ſed vſq;
Corporis externis dignius eſſe bonis.
Ad tua iam quare venientes limina Muſas
Excipe, nec duras claude Sabine fores.

Concelebrare tuæ cupiunt ſpectacula pompæ
Veſte licet trita, verſicolore tamen,
Hoc quoq; non aliqua faciunt ratione carentes,
Vberior pictis gratia rebus ineſt.
Sic paſcunt oculos picti viridaria campi,
Nec viridi ſolùm prata colore iuuant.
Sic placet explicitis ales Iunonia pennis,
Gratia cum Phœbi nulla venuſtet auem.
Fortè ſed hæc animo luſtrans emblemata, dices,
Materia ad formam non facit iſta ſuam.
Vtcunq; iſtud erit, ſatis eſſe ſuperq; putarim,
Hic aliquid ſi, te quod iuuet, eſſe queat.

EPITHALAMION,
Ioanne Stigelio autore.

Eſt nemus arboreũ ſtagnantis ad Albidos vndas:
Aſpicias, certè numen habere putes,
Non locus irriguum iucundior extat ad Albim,
Qua videt Arctous noſtra Lycea polus,
Sæpe meæ hic cecini præconia blanda Philetæ,
Peligni vatis dulce ſecutus opus.
Et vidi hic Nymphas pro ſertis texere verſus,
Pro verſu Aonias texere ſerta Deas.
Hic ego dum tacitis ſolus ſeceſſibus erro,
Securæ meditans carmina mentis opus,
Suauibus inſonuit circum concentibus aër:
Gutturis humani non erat iſte ſonus,
Maius erat quiddam, cœloq; agnatius ipſo,

Humana

Humana quàm quod poſſit ab arte cani.
Lætabar, placidaq; animum dulcedine captus
Ingenio rebar numen adeſſe meo.
Ecce nouem ducens forma præſtante puellas,
Neſcio quis faciem conſtitit ante meam.
Os humeroſq; Deo ſimilis, cultumq; decorum,
Qualem credideris poſſe decere Iouem.
Arcum humeris, læuaq; chelyn, dextraq; ſagittas,
Pectore ſed Pharetram dulce ferebat onus.
Integra formoſo vernabat in ore iuuentus,
Ornabant flauas laurea ſerta comas.
At qualis fuerit facies, quæ forma puellis
Vix elegis videor dicere poſſe meis,
Ibat odoratos hederis innexa capillos
Quælibet, & nudo conſpicienda ſinu.
Non ſum iudicium Paridis qui credere nolim,
Sed tamen has illis præpoſuiſſe velim.
Ibant & decuit veneranda modeſtia greſſum,
Lux præit & ſequitur qua chorus iſte venit.
Obſtupui & rigidi ſtabant horrore capilli,
Vera loquor, mecum vix ſatis ipſe fui.
At non ſic toto riguit mihi pectore ſanguis,
Vt nollem vultu quamq; notare meo,
Ah ea qui nequeat pulcerrima ſpectra videre,
Hunc nihil humani cordis habere putem.
Interea ille gradu propior veſtigia torquens,
Quos dederat, miti ſuſtulit ore metus.
Pone metus, inquit, Clarij cupidiſſime fontis,
Aonijs iuuenis non abigende choris,

Sum Deus, & magni ſoboles generoſa tonantis,
Patre etiam dicor vix minor eſſe meo.
Eſt mihi Mercurius frater, ſoror aurea Phœbe,
Ambo tenent regno ſubdita regna meo.
Ipſe ego ſidereas illuſtro lumine ſedes,
Occultant reliquas lumina noſtra faces,
Aurea fecerunt quondam mihi ſæcula nomen,
Tempore quo Delphis cultus Apollo fui.
Ingenijs præſum, facundaq; pectora reddo
Omnibus his, purè qui mea ſacra colunt.
Hinc vos ingenuus laudis mea turba Poëtæ
Ardua Parnaſſi per iuga raptat amor,
Hinc Aganippæos cupidi ſudatis ad amnes,
Veſtraq: Gorgoneis ora lauatis aquis.
Iam puto non quæres, audito nomine Phœbi,
Iſte puellarum quis ſit, & vnde chorus.
Si bene me quiſquam nouit, bene nouit & illas,
Diuerſum ſexum, numen habemus idem.
Liquimus Aonios campos, & Phocidis amnes,
Veſtraq; Leucoreæ venimus arua plagæ.
Vt pia facundi teſtemur vota PHILIPPI
Ante ſuum placidos pondus habere Deos,
Dum ſpondet vati connubia ſancta Sabino,
Et ſocer huic natam iungit amore ſuam.
Teſtis eris, noſtras Albim reſonaſſe Camœnas,
Sic tibi non duro carmine verſus eat.
Dixit, & ad citharæ iungens modulamina linguã,
Edidit Heroo talia verba ſono.

APOLLO.

Vt quando Oceano roſeis Tritonia bigis
Surgit ouans, mundumq́; nouo ſplendore ſalutans,
Obuelat radijs ſtellas per inane micantes:
Sic quemcunq; abeat túa fama Melanthon in orbē
Virtutis propriæ, propriæ ſibi conſcia lucis
Regnat, & exuperat reliquorum nomina vatum,
Quotquot habent meritæ non vltima præmia lau-
Huc ades ò ſummi dijs acceptiſſime cœli, (dis,
Digne ſed in terris fato meliore morari,
Atq; hæc legitimi dum ſancis fœdera lecti,
Quæ tibi flauentes reſonamus ad Albidos vndas
Carmina non aliquo prius hic audita ſuſurro,
Gratantes natæq; tuæ generoq́; Sabino,
Accipe, ſincerum non auerſatus honorem.

CALLIOPE.

O' annis iuuenis fortis & integer
Felix ingenij dotibus, & potens,
Dulcis cura ducum, nobilium fauor,
Virtutumq́; Sabine & decus & vigor.
Qui non exiguum iure tenes locum,
Vates præcipuos inter & optimos,
Quos noſtro pariunt ſidera ſæculo.
Cuius Teutonici carmine Cæſares,
Orbis nunc iterum regna per vltimi
Victores, hederas inueniunt ſuas.
Quem ſub Parrhaſiæ ſidere virginis

Tellus diues opum, Martigenis potens,
Tollit tergeminis Marchia laudibus,
Cui Nympharum alacres cum Satyris chori
Iampridem ingenij præmia deferunt
Lauros, ac hederas, ſertaq; florea.
Quà ripas gracili tectus arundine
Hauelus patriæ rura rigat tuæ,
Te factus reliquis vate celebrior.
Qua ſpumat rapidis Odera fluctibus,
Francfurti celebrem præteriens Scholam.
Hoc credas ſuperûm non ſine numine,
Sed fati fieri legibus, vt tuo
Iungatur thalamo nata Melanchthonis,
Quem vatum celebrat nulla ſatis chelys.
Vobis lanificæ fila neant Deæ,
Diſrumpi innumeris neſcia ſæculis.
Vobis diuitias & decus augeat
Mundi mobilibus Diua potens rotis.
Et vos vnanimis iungat amor duos,
Dulces ſufficiens legitimi tori
Natus perpetui pignora fœderis.

C L I O.

Et tu conſpicui decus pudoris.
Formoſæ genitrix pudica nuptæ,
Matronis alijs parentibusq;
Tanto proſperior, beatiorq;,
Quantum præſtiterit tuus maritus,

Quot-

Quotquot ſunt, facilè omnibus maritis,
Vita, moribus, eruditione.
Qua te laude feram, ſacrum iugalis
Exemplum fidei, fuiſſe qualem
Caſtam Sulpitiam probat vetuſtas
Vxoremq; prioris Africani.
En iam tempus adeſt, vt annuentes
Natam Laurigero tuam SABINO,
Materna prece conſecres ad aras.
Aſſis lætitiæ celebriori
Harum, quam decet eſſe, nuptiarum,
Et ſanci genitrix tuæ puellæ
Tædas auſpicijs tuis iugales,
Sic ſeros videas ſenex nepotes,
Seri & te videant ſenem nepotes,
Et ſoluant tibi gratias perennes,
Et claudant oculos mori volenti,
Ipſi Neſtoriæ pares ſenectæ.

THALIA.

Quale te ſiluis Helicon ſonoris
Audijt nuper mihi perſonantem,
Albis ad ripas age tale redde
Barbite carmen.
Ede concentus fidium canoros,
Nos nouem quales deceant ſorores,
Dum nouæ grator noua pacta nuptæ
Fœdera lecti.

Inter ô cunctas dominans puellas
Gratia, lingua, facie, pudore :
O' decus, docto patre nata virgo
Anna Philippo.
Cuius à forma volucer Cupido
Dulcis accendit faculas amoris,
Mille comburens rapidis procorum
Pectora flammis.
Cui ſuum donat Venus alma ceſton,
Cui mouent blandas Charites choreas,
Cui loco cedit iaculans in altis
Delia ſiluis.
Cui ſuas ponunt Satyri corollas,
Et canunt formæ dominantis hymnos,
Dum ſub ægroto capiunt edaces
Pectore flammas.
I, ſub docti thalamum mariti,
Sic potens certi iubet ordo fati,
Vatis aſſueſcas age nunc vocari
Anna Sabini.
Sera ſic vobis veniat ſenectus
Neſtoris qualis fuit aut Sibyllæ,
Multa quæ vobis numeret beati
Pignora lecti.

EVTERPE.

Ergo ades Albiacæ cultor quicunq; frequentas
Docta Lycea Scholæ.

Cui

Cui caput ingenuas cordi eſt efferre per artes,
Quem pia fama mouet,
Quiſquis es, ingratis animum te affligere curis
Non ſinit iſta dies.
Cur ita? ſunt docto ſua gaudia digna Philippo
Non ſine teſte coli.
Quo gaudente etiam gaudet natura, dolente
Hæc quoq; mœſta dolet,
Quo ſine quid poſſunt veſtræ præſtare palæſtræ
Dignum Helicone ſatis?
Talem igitur genero ſocerum gratare SABINO
Dijs genitum ſuperis.
Et talem ſocero generum gratare PHILIPPO
Dulce decus Clarij.
Sic decet, & dignum eſt, ſic vates poſcit vterq;
Dignus honore coli.

ERATO.

Venus creatrix gentium,
Dulcis voluptas coniugum,
Et dulce amoris vinculum,
Terræ potens & ſiderum.
Seu te Gnydos tenet tua,
Seu fortè agris in Thracijs
Martem tuo foues ſinu:
Ades pijs his nuptijs.
Non eſt tibi vis neſcia
Potentis efficaciæ,

Fruſtra

Fruſtra focos nec ad tuos
Priſci ſacrarunt victimas.
Tibi namq; ſoluit gratias
Si qua eſt parens fœcundior,
Tuosq; nutus inuocat
Si qua eſſe mater non poteſt.
Nequicquam amoris vinculo
Duos hymen conſtrinxerit,
Ni dulce tu iuues opus,
Naſcantur vnde liberi.
En coniuges iacent noui
Iam mutuos iuncti ſinus,
Stratisq; operti mollibus
Vires vocant ambo tuas.
Hos ceſto amoris inuicem
Sic necte, ſic conſtringito,
Ut vna mens fiant duo,
Semper volens, nolens idem.
Sic regna prouehas tua,
Sed caſtius quàm nunc facis,
Qua ſol dator lucis venit,
Et nocte qua claudit diem.

POLYMNIA.

Magne coniugij Deus
Coniugator amantium,
Dulce Cyprigenæ genus,
Dexter huc Hymenæe ades

Dexter huc Hymenæe.
Cinge floribus aureas
Myrti odorifera comas,
En tibi vacat hæc dies.
Dexter huc Hymenæe ades
Dexter huc Hymenæe.
Nuptiale refer melos,
Et faces quate flammeas,
Signa coniugij noui.
Dexter huc Hymenæe ades
Dexter huc Hymenæe.
Namq; te ſine nuptias
Eſſe non aliquas ratas
Credimus: Thalamos enim
Prorſus abnuimus, tuæ
Sanctionis egentes.
Tu feros iuuenes domas,
Tu vetas coitus vagos,
Tu pater celebrem ſacra
Lege coniugij modum
Primus inſtituiſti:
Si fuiſſet amantibus
Pyramo & ſociæ, tua
Non ſiniſtra potentia,
Non doleret amans duos
Vno ab enſe peremtos.
Te vocant precibus pijs
Vna mens duo pectora,
Et Sabinus, & auſpice

Anna numine iam tuo,
Conſecranda marito.
Huic age ergo puellulæ
Flammeo caput obtege,
Quod pudoris & integri
Signa coniugij bona
Tempore arguat omni.
Serta ſic tibi florea
Nectat Albiadum chorus,
Et canat tua præmia,
Dum nigra Oceani vada
Flauus influet Albis.

MELPOMENE.

Adeſte pulcra maximi proles Iouis
Reginæ amoris Gratiæ.
Quas matris editas ab Eurynomes ſinu
Téſtatur vnda Tethyos.
Pudica quas habet Venus pediſſequas,
Quas impudica deuouet.
Suaues amicorum duces affectuum,
Pacis parentes candidæ.
Piæ miniſtræ publicæ potentiæ,
Legumq; habenæ & vrbium.
Adeſte ſi quid arctioris fœderis
Nos inter eſt, vt eſt quidem,
Vacate quæſo à fontibus Bœotiæ,
Heræq; adeſte Cypriæ,

Dum

Dum ſeruiens duobus hic amantibus
Dulces adornat nuptias,
Et collocans vno duos ponit toro,
Nectitq; amoris cingulo.
Veſtrum hîc opus, nil præter hîc quàm gaudium,
Luſusq; amoris & ioci.
Vincite mutua duos concordia,
Vt vna mens fiant duo.
Vt multa procreant beati pignora
Felicis ambo lectuli.

TERPSICHORE.

Sic te diua potens Sami
Aris Niliaco thure calentibus,
Et Spartæ, & Rhodus, & Samos
Ritu quo deceat, perpetuò colant.
Sic & coniugij fidem
Et ſeruet thalami fœdera Iupiter.
Et nunquam illiciti, vt ſolet,
Affectet petulans illecebras tori.
Nec poſthac fieri velit
Aut mentibus olor diſſimulans Deum.
Aut virgo ſimulans Deam,
Aut fallax aries, aut rigor aureus.
Huc, huc Iuno ades & tuis
Has ſanci auſpicijs pronuba nuptias.
Serues incolumem precor
Tam dignam placido ſidere coniugem,

Vt ful-

Vt fulta auxilio tuo
Aſſueſcat parere, & reddere debitam
Conſorti ſobolem ſuo.
Immuniſq́; mali, atq; integra virium
Felix coniuge cum ſuo
Longæui ſenium Neſtoris impleat.

VRANIE.

Aonios inter iuuenis celeberrime vates,
Quo carius nobis nihil Marchia clara tulit,
Qui dictante facis doctiſſima carmina Phœbo,
Quocunq; mundi triplicis digna ſub axe legi.
Et tu naturæ blandè arridentis imago
Anna, omnibus quam præferat, gratia, forma, (pudor,
Cuius & ex oculis accendit tela Cupido,
Cui ſeruientes Gratiæ carmina blanda canunt.
Felices animæ, vel ſupra vota beati
Si quid peritæ ſiderum creditis ambo deæ.
Si quid habent, vt habent, cœleſtia ſidera veri,
Promiſſa vobis eſt Deæ ſtantis in orbe fides.
Iampridem vnanimi concordes fœdere Parcæ
Vobis neunt durabili candida penſa colo.
Hæc ego vaticinor taciti Dea conſcia fati,
Hæc annuit ſeptemplicis machina tota poli.
Viuite concordes fidi ſub fœdere lecti,
In vos venena zoilus nullus amara vomat.
Viuere ſic ſola eſt felix atq; aurea vita:
Qua nil beatius vagans Lunaq́; Solq́; videt.

HAEC

HAec ſunt, ſi memini, Phœbo dictante locutæ
Aonides tali verba tenore Deæ.
Quæ mandata breui paucis pro tempore chartis
Iudicio mitto docte Sabine tuo,
Accipe quæ veſtras vtcunq; ornantia tædas,
Concinit Aonidum carmina blanda chorus.
Non leuis hæc aliqua velauit imagine fucus,
Non aliqua his falſi forma coloris ineſt.
Arctior vt noſtri coniunctio fœderis eſſet,
Hæc tibi non fictus ſcribere iuſſit amor.
Gratulor ergo tibi felicem Hymenæa Sabine,
Coniugióq; precor proſpera fata tuo.
Affluat ambobus largis fortuna quadrigis,
Perſtet & ad votum certa tenaxq; tuum.
Vos inter ſuperi faciant rata fœdera Diui,
Lucis ad extremum non ſoluenda diem,
Vos ſacra non dubio conſeruet amore Dione,
Proueh at & veſtrum pronuba Iuno torum.
Illa ſuos tecum claudat feliciter annos
Legitimi cuſtos Anna pudica tori,
Qualis erat vindex Lucretia caſta pudoris,
Inuito nondum pectore paſſa ſcelus.
Et quæ fumantes auido bibit ore fauillas,
Coniugis æternum Portia fida decus?
Talis in amplexus patre nata Melanthone virgo,
Sed fato veniat dexteriore tuos.
Edita ſecuri felicia pignora lecti,
Vt veſtra creſcat prole beata domus.
Iſta Deo grata eſt ſociæ coniunctio vitæ,

Vt ſint legitimi fœdera certa tori.
Heu nimium facilis qui vincla iugalia temnis,
Vincula ſi neſcis, hæc iubet eſſe Deus.
Quod Deus inſtituit non eſt contemnere tutum,
Exitium eſt huius non timuiſſe minas.
Huic, vbi de prima fabricaſſet origine mundum,
Hoc opus vt faceret cura ſecunda fuit.
Ver erat, & teneri florebat gratia mundi,
Vernabatq́; recens vndiq; in orbe decor.
Tum primum Zephyri ſpirabant mollibus auris,
Tunc aliquid factum eſt quod fuit ante nihil.
Aethere ridebat facies noua Solis ab alto,
Ornabantq́; nouum ſidera clara polum.
Quæ fuerat non ante, ſuos ſpirabat odores
Extendens teneras arbor opaca comas.
Vndiq; odorato ridebant germine flores,
Gaudebatq́; ſuis iam Deus ipſe bonis,
In fluuijs piſces, volucris ludebat in auris,
Et pecus in viridi luxuriabat humo.
Deërat adhuc animal præſtantius omnibus illis
Quod Deus ad faciem condidit ipſe ſuam.
Natus homo eſt, ſed enim non hic ſuffecerit orbi
Solus, ni ſocio iunctus amore foret,
Hoc ſenſit ſapiens diuini cura parentis,
Auxiliumq́; tibi mox faciemus, ait,
Exeruitq́; viro coſtam, mirabile dictu,
Materia illa tui corporis Eua fuit.
Viuite, & vnanimi duo ſitis corpora mente,
Perq́; ſuas creſcant gaudia veſtra vices.
Dixit,

Dixit, at hinc auxit ſobolis generatio mundum,
Hinc ſua nunc paſſim ſpicula mittit amor.
Ferreus eſt, duraſq; gerit ſub pectore cautes,
In quem non aliquis ſpicula torſit amor.
Quid iuuat artifici cælata toreumata dextra,
Et premere indigno vermiculata pede?
Quid prodeſt veterum pictos oſtendere faſtos,
Et generis longum ſtemma referre tui?
Multa fatigatis quid vertere iugera tauris,
Et pecori numerum vix poſuiſſe ſuum?
Quid proſunt gemmæ, quid lucida concha, quid au-
Quæ niger Eoo littore mittit Arabs? (rum
Horum, ſi deſit, cui tecum ſuppetat vſus
Uxor ſub ſocia conditione comes.
Ergo alium grauibus iuuet impalleſcere curis,
Auri cui ſedeat pectore ſacra fames,
Diuitijs inhient quos vrget auara cupido,
Me tener æternum molliter vrat amor.
Urat amor, ſed caſtus amor, te qualis & Annam
Ultra legitimum non ſinit ire modum,
Non ego me ſummis æquari regibus optem,
Dum liceat caſta coniuge poſſe frui.
Sint alijs Pario ſuffultæ marmore ſedes,
Mi ſat erit parua viuere poſſe caſa.
Quam vitreus gelida circundet flumine riuus,
Et viridem placido murmure pulſet humum.
Sit breuis, & domino qui credita reddat agellus,
Ille mihi campi diuitis inſtar erit. (iunx,
Dum modo ſit ſimplex ſed non malè ruſtica con-

Vt ſint legitimi fœdera certa tori.
Heu nimium facilis qui vincla iugalia temnis,
Vincula ſi neſcis, hæc iubet eſſe Deus.
Quod Deus inſtituit non eſt contemnere tutum,
Exitium eſt huius non timuiſſe minas.
Huic, vbi de prima fabricaſſet origine mundum,
Hoc opus vt faceret cura ſecunda fuit.
Ver erat, & teneri florebat gratia mundi,
Vernabatq́; recens vndiq; in orbe decor.
Tum primùm Zephyri ſpirabant mollibus auris,
Tunc aliquid factum eſt quod fuit ante nihil.
Aethere ridebat facies noua Solis ab alto,
Ornabantq́; nouum ſidera clara polum.
Quæ fuerat non ante, ſuos ſpirabat odores
Extendens teneras arbor opaca comas.
Vndiq; odorato ridebant germine flores,
Gaudebatq́; ſuis iam Deus ipſe bonis,
In fluuijs piſces, volucris ludebat in auris,
Et pecus in viridi luxuriabat humo.
Deërat adhuc animal præſtantius omnibus illis
Quod Deus ad faciem condidit ipſe ſuam.
Natus homo eſt, ſed enim non hic ſuffecerit orbi
Solus, ni ſocio iunctus amore foret,
Hoc ſenſit ſapiens diuini cura parentis,
Auxiliumq́; tibi mox faciemus, ait,
Exeruitq́; viro coſtam, mirabile dictu,
Materia illa tui corporis Eua fuit.
Viuite, & vnanimi duo ſitis corpora mente,
Perq́; ſuas creſcant gaudia veſtra vices.

Dixit,

Dixit, at hinc auxit ſobolis generatio mundum,
Hinc ſua nunc paſſim ſpicula mittit amor.
Ferreus eſt, duraſq; gerit ſub pectore cautes,
In quem non aliquis ſpicula torſit amor.
Quid iuuat artifici cælata toreumata dextra,
Et premere indigno vermiculata pede?
Quid prodeſt veterum pictos oſtendere faſtos,
Et generis longum ſtemma referre tui?
Multa fatigatis quid vertere iugera tauris,
Et pecori numerum vix poſuiſſe ſuum?
Quid proſunt gemmæ, quid lucida concha, quid au-
Quæ niger Eoo littore mittit Arabs? (rum
Horum, ſi deſit, cui tecum ſuppetat vſus
Vxor ſub ſocia conditione comes.
Ergo alium grauibus iuuet impalleſcere curis,
Auri cui ſedeat pectore ſacra fames,
Diuitijs inhient quos vrget auara cupido,
Me tener æternum molliter vrat amor.
Vrat amor, ſed caſtus amor, te qualis & Annam
Vltra legitimum non ſinit ire modum,
Non ego me ſummis æquari regibus optem,
Dum liceat caſta coniuge poſſe frui.
Sint alijs Pario ſuffultæ marmore ſedes,
Mi ſat erit parua viuere poſſe caſa.
Quam vitreus gelida circundet flumine riuus,
Et viridem placido murmure pulſet humum.
Sit breuis, & domino qui credita reddat agellus,
Ille mihi campi diuitis inſtar erit. (iunx,
Dum modo ſit ſimplex ſed non malè ruſtica con-

Quæ me non dubiæ fœdere mentis amet.
Tyndarides alius medijs imploret in vndis,
Et vitam dubijs vendat auarus aquis.
Me iuuet in tuto ventos audire cubili,
Et ſociam tepido ſuſtinuiſſe ſinu.
Aut reptare ſacri per teſqua virentia luci,
Carminaq; innocuæ condere mentis opus.
Hic mea cum ſacris habeam commertia Muſis,
Totius immenſas nil moror orbis opes.
Caſta domi interea, quicquid Deus offerat ipſe,
Præparet arguto cara Phileta foco.
Sic me moroſo ſecernant numina vulgo,
Ocia priuato ſub lare tutus agam.
Tale genus vitæ mihi dextera fata miniſtrent,
Hinc cupiam cineres viuere poſſe meos.
Ergo vide quantum te fata Sabine bearint,
Cui tali oblatum eſt commoditate frui.
Suauiolum roſeis tibi quod feret Anna labellis,
Omnibus hoc regnis, ſi ſapis, anteferas.
Viuite felices, ambo ſic viuere digni,
Et facili veſtrum ferte labore iugum.
Dum licet, & locus eſt, dulci indulgete iuuentæ,
Tempus abit, nec quæ præterit, hora redit.
Et faciem, & vires anni populantur euntes,
Qui ſapit, huic nullum tempus agatur iners.
Nulla Venus tanti eſt quæ non vicietur ab annis,
Debile forma bonum, ceu roſa verna, perit.
Ludite, quos Phœbo ſuperiſq; ita ludere viſum eſt,
Numinibusq; tribus, numinibusq; nouem:

Viue

Viue gener magni facunde Sabine Philippi,
Te maneat Pilij iuſta ſenecta ducis.
Viue toro vatis conſors facta Anna Sabini,
Aurea Cumæa ſecula vatis agas.
Viuite concordi iunctiſſima pectora lecto,
Veſtra mori nullo tempore fama poteſt.

AD GEORGIVM SABINVM ex Boruſsia in Saxoniam abeuntem Felicis Fidleri propempticon.

Ergo nouenarum decus immortale ſororum,
O & præſidium dulce Sabine meum:
Ergo profecturus, qua voluitur Albis, ad oras:
Culta Boruſſiaci deſeris arua ſoli?
Nec vetat à noſtra diſcedere longius vrbe
Hæc Schola? quæ primum te duce cepit iter.
Nec tibi ſunt curæ, qui te didicere magiſtro
Pierio ſacram fonte leuare ſitim?
Nec metuis, brumæ gelida conterritus aura,
Intempeſtiuæ tædia dura viæ?
Aſpice quæ cœli facies, non inde recedit
Tempore propoſito conueniente tuo.
Africus inſano commiſtus turbine ventus
In terram largas præcipitauit aquas.
Commaduere viæ pluuijs, nymboſus & imber
Fluminibus liquidis mollia rura tegit.
Vix etiam, ſic ſtrata iacent turbata viarum,
Cernitur in vaſto ſemita vera luto.

Adde quod indomiti nondum fera bella Gradiui
Illic, quo properas, conticuiſſe ferunt.
Tu tamen ire paras, ſobolemq; per inuia tecum
Compita, ſub Martis ſigna cruenta vehis.
Dic mihi ne fiant ſcelerati præda latronis,
Quo pacto ceptum continuabis iter?
Si te bellorum nil ſæua pericula terrent,
Siq; tibi nolis parcere, parce tuis,
O pueri caro date baſia grata parenti,
Vtq; ſuæ maneat, quiq; rogate, domi.
Iſtud iter vobis non conuenit, horrida ſæuit
Aura procelloſis humida facta notis.
Nondum ferre graues didiciſtis frigoris æſtus,
Corporbius teneris ventus & aura nocent.
Si tamen ad ſedes hinc ire voletis auitas,
Hoc fieri cælo commodiore poteſt.
Nunc quoq; ſi neſcitis, adhuc fera bella geruntur
In quo vos miſeros vult pater eſſe loco.
Vos retinete patrem, quoniam retinere poteſtis,
Inſtituit veſtro nomine iuſſus iter.
Ni vos Leucoream ſecum deducat ad vrbem,
Propoſitam malit deſeruiſſe viam,
Anna tuas ora paruo cum fratre ſorores,
Inueniant cauſſas quo minus ire velint.
Dicite, care pater, non poſſumus eſſe, quod optas,
Pondera tam duræ qualiacunq; viæ.
Et facile inuenies quibus ille mouebitur artes,
Docta foues animo dona paterna tuo.
Et diſceſſuro blandire SABINA *parenti:*

Martha

Martha tuas verbis, ſi potes, adde preces.
At vos abſentis tangit pia cura ſororis,
Neúe ſuam vitam ſalua, timetis, agat.
Veſtra ſoror Catharina valet, deponite curas,
In gremio cari nempe fouetur aui.
Tu quoq; qui nondum cunas Alberte relinquis,
Effice ne ceptum conficiatur iter.
Aſpera lædit hiems robuſtis corpora neruis,
Tu puer incolumis frigora dura feres?
Parue puer ſæua brumæ læderis ab aura,
Forſitan ad noſtros vix redituꝰus agros.
Nondum care manes, proprijsq; pericula natis
Extruis, & vitæ cura moleſta tuæ eſt?
Care Sabine mane, noſtraq; moratus in vrbe
Temporis expecta commodioris iter.
Sed quid inutilibus conſumo tempora verbis?
Effectum ſuperi, quod voluere, iubent.
Quid niſi ſtulticia eſt aduerſis cedere fatis
Nolle, & cum magnis bella mouere Deis?
Diſce pati, caſusq; graues euince ferendo,
Non aliter ludi ſors inimica poteſt.
Fata regunt homines, his care Sabine coactus
Tam graue cum natis ingredieris iter.
Quando igitur fatis cogentibus inde recedis,
Et deſiderij vana querela mei eſt:
Quid ſupereſt, niſi fauſta tibi de more precemur?
In Patrium poſſis ſoſpes vt ire ſolum.
Vade bonis auibus, veteres viſurus amicos,
Quos tibi Theſeo pectore iunxit amor.

Dij faciant, ſoceri cum docta Melanthonis ora
Conſpicies, videat ſaluus vterq; ſuos.
Huic varios forſan narrare iubeberis actus,
Deq́; ſtatu noſtræ multa loquêre Scholæ,
Siq́; roget, quibus hic Helicon habitatur alumnis,
Quæue ſodalitio dedita turba tuo eſt:
Cum referes illi cuiuslibet ordine nomen,
Felicem reliquis annumerare velis,
Forſitan ad nomen Felicis plura requiret,
Quodq́; tibi de me dicere poſſit, erit.
Ille meam facili quondam tulit aure Thaliam,
Cum colerem Albiacæ docta Lycea Scholæ,
Et ſolitus limam iuuenilibus addere ſcriptis,
Inſignis ſtudij dux fuit ille mei.
Vade, nec arua feri metuas inuiſa latronis,
Cinctus Apollineo numine tutus eris.
Aeole claude notos, ventosq́; reconde furentes,
Spiret ab Eoa lenior aura plaga.
Vos quoq; Pierides veſtrum deducite vatem,
Integra quo ſaluo gloria veſtra manet.
I felix, & habe noſtri monimenta doloris,
Vtq́; queas felix ire, SABINE vale.

DE EIVSDEM REDITV, Carmen gratulatorium ſcriptum à Felice Fidlero.

QVando Boruſſiacis à finibus ire Sabinus,
Et patrij voluit rura videre ſoli,
Cumq́;

Cumq; via certus mœſtis loqueretur amicis,
Triſteq; pallenti diceret ore vale:
Lucida complebit cum bis ſua cornua Phœbe,
Rurſus in his terræ finibus, inquit, ero.
Cornibus impleuit iam bis creſcentibus orbem
Vecta volubilibus menſtrua Luna rotis,
Ex quo Pruſſiaca digreſſus ab vrbe Sabinus
Vidit arenoſi Marchica rura ſoli.
Nec tamen inde redit, triſtesq; relinquit amicos,
Qui dubitant fauſtos viuat an ille dies,
Multa timent, cauſasq; moræ mirantur, & optant
Ut leuet aduentu triſtia corda ſuo.
Fallor, an oblitus promiſſi fœdera pacti
Mandauit rapidis verba fidemq; notis?
Quodq; ſit à caro ſemotus corpore cœtu,
Mens ideo noſtri non meminiſſe poteſt?
Di melius, fucus non conuenit iſte Camœnis,
Candidus in ſacris vatibus extat amor.
Degeneres animos decet inconſtantia linguæ,
Hic ſeruat ſtabili fœdera pacta fide.
Aut veniet, noſtramq; petet mox impiger vrbem,
Aut ſuberit iuſtæ maxima cauſſa moræ.
Dum loquor, optatus reficit mihi nuncius aures,
Atq; refert grata voce, Sabinus adeſt.
Dumq; rogo dubius velit vt mihi vera fateri,
Iuratus meruit per ſacra verba fidem.
Accipio calamos quibus exultantia dicam
Gaudia, de reditu docte SABINE *tuo.*
Ergo quod incolumis natalibus hoſpes ab oris

Redditus es, lætum turba nouena canit.
Dulichius patrijs errabat ab ædibus Heros
Annorum ſpacio per loca vaſta decem,
Ipſa domi coniunx lacrimas abſente marito
Fudit, in ingrato ſola relicta toro,
Te ſic Aonides fleuerunt, quando trahebas
Diuerſa longas in regione moras.
Nec minus ingenuo tibi dedita turba fauore
Eſt deſiderio languida facta tui,
Et me, qui fidis ſum connumerandus amicis,
Cura tui multos torſit amara dies.
Muſa mihi nullum dictauit amabile carmen,
Si quid in hoc ſcripſi tempore, triſte fuit.
Scis bene Piërides non pectoris eſſe ſeueri,
Triſtibus ingenijs Muſa negabit opem.
Nunc quoq; de ſaluo reditu gaudere volenti
Occurrunt animo triſtia verba meo.
Nec ſunt exiguæ, quibus occupor vndiq; cauſſæ,
Impedit ingenium cura moleſta meum.
Nauita felici quoties ſecat æquora vento,
Et volat optato panda carina mari,
Lætus ouat, cantumq; leues modulatur in auras,
Nec ſinit in tacita gaudia mente premi:
Me quoq; cantantem placida Neptunus in vnda
Audijt, vt ventis vela ſecunda dedi,
Nunc vbi deſerui vaſti cana littora ponti,
Ac vehor in medijs pene relictus aquis:
Aeolus aduerſis laxat [illegible] carcere ventis
Carbaſa quaſſatæ [illegible]cutit vda ratis.

Diffu-

Diffugêre procul quibus hæc autoribus ire
Cœpit in immenſum concaua cymba ſalum,
Inde reluctantem Muſam, verſusq; coactos
Temporis aduerſi pro ratione, vides.
Non tamen à nobis adeò fortuna receſſit,
Merſa ſit inſanis vt mea puppis aquis.
Sunt quibus eſt curæ, valido qui remige portum
Monſtrabunt pauidæ per vada cæca rati.
At qui deſertam generoſe Sabine volebat
Fluctibus è medijs ducere, primus eras.
Et facies, tumidi ſubſidunt æquoris æſtus,
Aſpice, ſedatis motibus vnda fluit.
Ipſe ratem video pacata per æquora ferri,
Hic, niſi me fallunt omina, portus erit.
Gratulor hinc reduci, pectusq; reſumo virile,
Fortunæ cum ſis anchora fida meæ.
Expectatus ades, promiſſaq; tempora ſeruas,
Ipſe graui affectum meq; dolore leuas.
Languit hic animus, ſed te præſente vigere
Cœpit, & ex magna parte dolore vacat.
Cum fueras abſens, vt care Sabine valeres,
Non ſemel ad diuos vota preceſq; tuli.
Sæpe requiſiui, qua nunc regione moratur?
Et timui vitæ non metuenda tuæ.
Sæpe tibi cupido felix iter ore precatus
Hoc, inquam, ſeruent proſpera fata caput.
Di faciant redeat, noſtramq; reuerſus in vrbem
Exhilaret vultu pectora mœſta ſuo.
Vota placent ſuperis, ſeruârunt fata Sabinum,

Et ſaluus

Et ſaluus faciem ſiſtitur ante meam.
Muſa metum poſuit veſteſq; dolentibus aptas:
Mæonij gaudet tota corona chori.
Qui crucis à patribus nomen deducit auitis
Gratatur reduci, docte Sabine, tibi.
Et frontem explicuit, cum te rediſſe ferebant.
Briſmannus, verbi præcoq; duxq; ſacri.
Quando tui aduentus Erharto nuncia venit
A ſibi finitimis littera miſſa locis:
Gratia ſit ſuperis, ſæuo qui tutus ob hoſte
Hoc iter abſoluit corpore ſaluus, ait.
Ipſe Boruſſiacæ Princeps clariſſimus oræ
(O Princeps populi Duxq; Paterq; tui)
Dicitur, vt fueras noſtram venturus in vrbem
Dulcia de reditu ſigna dediſſe tuo.
Hæc mea Muſa dedit tibi docte Sabine reuerſo,
Et ſua, quo potuit, gaudia teſte probat.
Vtq; minus iuſtum dictandi tempus habebat,
Sic rogat, hæc æqui conſuluiſſe velis.

AD GEORGIVM SABINVM ex Germania reuerſum Valerius Fidlerus.

IAMNE *meus vates ad nos rediſſe Sabinus*
Dicitur? ô animo nuncia grata meo.
An tandem ſuperi noſtro ſunt carmine victi?
Hos lætor precibus ſuccubuiſſe meis.
Quid ceſſo dextram caræ mihi iungere dextræ?

Ad

Ad reducis notos protinus ibo lares.
Vidimus incolumem, ſuperis ſit gratia, vatem,
Amplius hoc ſaluo nil mea vota petunt.
O bene quòd ſoſpes noſtra ſpectaris in vrbe
Altera pars animæ care Sabine meæ.
Ocyus es noſtra cur non tellure receptus,
Abſentem tantæ quæ tenuere moræ?
Non hoc pacta fides, non hoc promiſſa volebant,
Vox mea ſollicito cum daret ore vale.
His bene te memini noſtrum lenire dolorem,
Pectore quæ ſemper fixa fuere meo.
Hac ego, vix binos vbi Cynthia fecerit orbes,
Auxiliaturo ſiſtar in vrbe Deo.
At bis completis apparuit orbibus, & iam
Lumina de Phœbo vix habet vlla ſuo.
Tempore cur tanto me paſſus viuere ſolum?
Vita per hos menſes omnis acerba fuit.
Eſt auguſta domus, ſacrisq; dicata Camœnis.
Palladis attingens limine templa ſuo.
Bregela iucundo veſtitus gramine ripas
Leniter humentes hanc propè voluit aquas.
Pons ſtat in oppoſito fulcris porrectus in vrbem,
Hac in Marchiacos te via duxit agros.
Non tamen extructo domus eſt contermina ponti,
Separat à tectis fluminis vnda viam.
Hinc ego ſpectabam triſtis, ſi forte venires,
Hac diſcedebas, hac rediturus eras.
Iunctaq; iam fuerat fratri bis Cynthia Phœbo,
Regius ex quo non mons tibi viſus erat.

Triſtia

Triſtia tum complens lugubribus ora querelis
Deprecor inuiſæ tædia longa moræ.
Quando tuos repetes dilecte Sabine penates,
Exhilarans reditu pectora noſtra tuo?
Cur non, vt decuit, reſpondent tempora pactis?
Non mihi ſeruatam conqueror eſſe fidem.
Ad ſuperos tandem confugi carmine ſupplex,
Illi te precibus reſtituêre meis.
Num te magnarum tardarunt pondera rerum?
Num te difficiles impediêre viæ?
Forſitan es ſoceri detentus ab ore Philippi,
Forſitan es patrij tactus amore ſoli.
Deſino quærendis conſumere tempora cauſſis,
Finibus in noſtris dummodo ſaluus ades.
Hanc prius in lacrimis vitam luctuq; trahebam,
Nunc mihi mens hilaris te redeunte redit.
Si meus hac aliô migraret ab vrbe Sabinus,
Nulla dies nobis hoc ſine grata foret.
Hîc quis me teneat? non te comitatus euntem
Perfruerer vitæ commoditate tuæ:
Plurima tu præbes animo ſolatia noſtro,
Sæpe tuam triſtis ſors mea ſenſit opem.
Tu mihi viue diu, ſiquidem tu viuere dignus,
Multa tuo faciam nomine vota Deo.
Quicquid agis ſincerus agis, nec fallere noſti,
Conſulis occulta tu ſine fraude tuis.
Totus es humanus (cur non tibi vera faterer?)
Nec tua ventoſus pectora faſtus agit.
Hinc quotquot fauſto ſectantur Apolline Muſas

Præ

Præ reliquis vatem te coluêre ſuum,
Abſentemq; procul mœſto ſunt carmine queſti,
Inter quos & ego pars aliquanta fui.
Ergo diu viuat toto meus orbe Sabinus,
Perpetuus tanti vatis alumnus ero.

AD GEORGIVM SABInum, de morte Petri Bembi, Alexander Suchtenus.

E*Cquid vt audiſti Petri de funere* BEMBI
Cor tibi propterea triſte Sabine fuit?
Et te credibile eſt ſacros laceraſſe capillos,
Et nihil attonitum tunc potuiſſe loqui.
At non diſſimulas, & te feciſſe fateris,
Facturusq; mihi viſus es eſſe diu.
Mollicies ſacros non dedecet iſta poëtas,
Quos ſtudium tales, quod coluere, facit.
Turba ſumus mitis, lacrimisq; obnoxia vates,
Cum quid amicorum flebile rebus ineſt.
Occidit Auſoniæ BEMBVS *facundia linguæ,*
Bembus amicorum qui tibi ſummus erat.
Huius habes ſimiles veris in imagine vultus,
Perpetuum veſtræ pignus amicitiæ,
Hos quoties ſpectas, non vt ſpectare ſolebas,
Abluitur lacrimis picta tabella tuis.
Ergo nihil læti nerunt tibi fila ſororum,
Fila nimis docto pernicioſa choro.

Parcere

Parcere diuinis neſcit fortuna poëtis,
Hos vult arbitrio ſed quoq; ſtare ſuo.
Ante ſuos annos media florente iuuenta,
Dimidium vitæ concidit Anna tua.
Ille dolor multos tibi ſufficiebat in annos,
Vulneribusq; nouis non agitandus eras.
Sed quia ſic rerum ſtatuit ſuprema voluntas,
Sic vllam vanum eſt conſtituiſſe queri.
Fata pati maior laus eſt quam fata dolere,
Vt doleas quid te poſt doluiſſe iuuat?
Fortiter ergo feras quicquid mutabile non eſt,
Nos memores noſtri nominis eſſe decet.
Ille tamen fuerat luctu digniſſimus omni,
Horum, qui ſacræ Phocidos arua colunt.
Ergo tuas reprimam lacrimas? ah poſſumus omnes
Fortia in alterius verba dolore loqui.
Cauſſa grauis te flere facit, tibi iunctior illo,
Italus auſonio nullus in orbe fuit.
Ipſe Lycaoniam longe ſubmotus ad Arcton,
Quo potes extincti nomen honore colis.
Solus & extremi facis hoc in finibus orbis,
Namq; tibi ſoli cognitus ille fuit.
At quot in Auſonia ſublati funera BEMBI
Vberius lacrimis ſemianimesq; gemunt?
Et decet, & meruit, iuuenes lugete ſenesq;
Gloria Romani concidit eloquij.
Tullius ante ſua fuerat quod Marcus in vrbe,
Hoc Venetus noſtro tempore Bembus erat.
Et non in toto facundior extitit orbe,

Et,

Et,niſi me fallunt omina, nullus erit.
Purpureum Romæ meruit virtute galerum,
Et poterat Princeps ordinis eſſe ſui.
Et decet,& meruit iuuenes lugete ſenesq́;,
Hoc iacet extinƐto Pontificale decus.
Turpe ſit,eſſe aliquem gelida ſub Parrhaſis ArƐto
Qui doleat,ſiccas vos & habere genas.
At vos veſtra docent certe monumenta dolere,
Auxeruntq́; ſuas Tybris & Arnus aquas.
Nec tamen hi ſoli lugent,lugemus & ipſi,
A Latio poſitos quos procul orbis habet.
Ipſe ego cum fueram certus de funere Bembi,
Pallidus,& longo tempore triſtis eram.
Nam quoq; ſperaui quondam te Bembe videre,
Sed quam,me miſerum,ſpes ea vana fuit.
Ergo conſortem me doƐte SABINE *doloris*
Hic,vbi ſpeƐtatur Mænalis ArƐtos,habes.
Quodq́; tibi ſcripſi me Bembi morte dolere,
Iſta mei luƐtus littera teſtis erit.

DE PEGASO EQVO AVRORæ, & Georgio Sabino Brandeburgenſe, Petrus Lotichius.

Admonitrix operum tenebris aurora fugatis
VeƐta Meduſeo præpete mane rubet.
Hunc prior alati pedis iƐtibus edidit ætas
Fontis equum venas elicuiſſe noui.
Virgineas Helicon laurus vbi,præmia vatum

Educat, Aonius templaq; cœtus habet.
Pandite Pegaſides, cur huius origo liqueris
Dicitur Auroræ Pegaſus ales equus?
Tempus (ait Clio) matris ſub Memnonis ortum
Aonijs gratum vatibus eſſe ſolet.
Tunc vigor intus agit maior, tunc pectora cœlo
Ingenijs prima luce fauente, calent.
Inde fluunt ſacri latices, ſtudioq; perennes
Fons matutino fundit apertus aquas.
Cur tamen acer equus radiantibus additus aſtris,
Et quæ fodit aquas vngula, clara micat?
Conſpicui fulgens (dixit dea) ſideris inſtar
Ingenioſa mori quos monumenta vetant.
Vatis at in clypeo cur nunc volat ille Sabini?
Sic ego, ſic Clio protinus orſa loqui:
Pegaſus vt cunctis pernicibus ocyor alis,
Impariter iunctis ſic prior ille modis.

IDEM AD GEORGIVM Sabinum, de Patauij celebritate, & ſtudijs ſuis.

Tu licet in patria poſt bella grauesq; labores,
Mollia ſecuris ocia rebus agas.
Eloquioq; potens, & opum ſucceſſibus auctus,
Illuſtres ſcriptis Cæſaris acta tuis.
Et Viadrus, riguos dum præterlabitur hortos,
Ad tua mirantes carmina ſiſtat aquas.
Non tamen (vt credo) memori tibi corde tot annis

Excidit

Excidit Euganei cura Sabine ſoli.
Sed deſiderium ſupereſt, veterumq́; locorum
Dulcis adhuc oculis hæret imago tuis.
Et modò Medoacum, celeri modò puppe videris
Adriacum ſolito carpere more fretum.
Nunc ſubeunt Aponi fumantes ſulphure lymphæ
Inq́; Antenoreis proxima templa iugis.
Et Zephyro gaudens Arquatum molle ſalubri,
Quæq́; rigat liquidis arua Pluicus aquis.
Adde tot egregias animas, tot candida vatum
Pectora, conſtanti quæ tibi mente vigent.
Iam tibi ſe BEMBVS, *iam ſe dijs proxim⁹ offert*
FRASTORIVS, *Bembo par in honore ſuo.*
Et cum FLAMINIO *puri* NAVGERIVS *oris,*
Arbiter intactæ cultus vterq́; lyræ.
MOLSAQ; *præcinctus myrtho, quē ſede piorū,*
Almus inexhauſto nectare paſcit amor.
Atq́; alij, quibus hic olim comes ire ſolebas,
Aonas in montes, Caſtaliumq́; nemus.
Forſan & hæc inter noſtri tibi mutua cura eſt,
Quidq́; ſedens Veneto littore, quæris, agam.
Scilicet hic obitus rerum contemplor, & ortus,
Et quibus è cauſſis ordine cuncta fluant.
Et diſco, quicquid medicos mare gignit ad vſus,
Quicquid & omnifero terra benigna ſinu.
Sæpe iuuat Solem gelida vitare ſub vmbra,
Multaq́; de plantis, arboribusq́; loqui.
At me præcipuè felix delectat Hyacus,
Et platanus manibus conſita Bembe tuis.

Nam platanũ Bembus patriæ non immemor olim,
Tranſtulit è campis Sicelis Enna tuis.
Sæpe leui remo Venetas luſtrare paludes,
Sæpe libet totos ducere rure dies.
Solariq́; æſtus in gramine, ſicubi forſan
Laurus odoratas explicat alta comas.
Illic Arquatum, quacunq; è rupe, ſaluto,
Et veneror cineres culte Petrarcha tuos.
Tunc ſimul ad calidas Aponi deſcendimus vndas,
Nec piget aſphodelum veſpere ferre domum,
Hinc traho (quam longa eſt) abeuntem carmine nó
Dum ſopor occluſas excubat ante fores. (ctem,
Carminibus ſolor caſus patriæq́; meosq́;,
Abſtergens mæſta lumina ſæpe manu.
Sic mihi flos æui, ſic dulcis carpitur ætas,
Labitur, & tacito clam fugit illa pede.
Interea tamen inſtat Amor, nec pulſa receſſit
Oſſibus hæc peſtis perniciesq́; meis.
Nec ratio valuit ſæuas euincere flammas,
In ſumma quamuis legerit arce locum.
Ergo ego ſuſtinui primo ſub flore iuuentæ
Horrida difficili tempore caſtra ſequi.
Oceani metas vidi, littusq́; remotum,
Qua Lybiam noſtro ſeparat orbe fretum,
Mille fatigatus rerum diſcrimina vici,
Sæpe graues æſtus, frigora ſæpe tuli.
Unius haud poſſum ſuperare Cupidinis ignes,
Nec deſiderijs fortior eſſe meis.
Ite procul Muſæ, lauriq́; hederæq́; valete,

HVTTENVS patriæ quas tulit ante meæ.
Carmina nil proſunt, non ſi mihi talia Phœbus
Præſcribat moriens qualia cantat Olor.
Nec medicæ curant Aponi mea vulnera lymphæ,
Ulla nec Euganeis quæ viret herba iugis.
Hæc ſatis eſt tenera myrthi ceciniſſe ſub vmbra,
Deſine nunc Erato plura, SABINE vale.

IN PEGASVM GEORGII Sabini Ioannes Schoſſerus.

Martia fœcundum quæ protulit vngula fontem,
Qua iuga Parnaſus clara bicornis habet.
Hæc eadem gelidis venam produxit in oris,
Mons Odoacrinæ quà tenet vrbis opes.
Pegaſus huc poſtquam veloces tranſtulit alas,
A liquidis Viadri, quas habitabat, aquis:
Fluminis in ſacrum conuerſa eſt vnda liquorem,
Regia quod largo mœnia fonte rigat.
Græcia dum regni deplorat mæſta ruinam,
Templaq́; virginei Mars Heliconis habet:
Gorgoneus noſtris in finibus elicit ales,
Ora quibus vatum culta rigantur, aquas.

EPITHALAMION DE NVptijs Georgij Sabini, & Annæ, filiæ Chriſtophori Cromeri Regiomontani, Autore Felice Fidlero.

Cincte volatilibus ſcelerate Cupido ſagittis,
Qui genus obſcœni turpe parentis habes,
Quiq; pudore cares, vetitoq; libidinis igni
Subiicis illicitas, matre iubente, faces:
Quæ tibi cum ſancto res intercedit amore?
Ad pia cum non ſis feſta rogatus, abi.
Exerceq; tuas vires, vbi noxia regnat
Mater, & eſt facibus pernicioſa ſuis:
Turpiter impuros vbi torreat ignis amantes,
Vrit vt accenſos Trinacris Aetna globos.
Hic ſacra legitimi panguntur fœdera lecti:
Non facit ad caſtos improba flamma toros.
Sancte pudicitiæ cuſtos, diuine Cupido
Ad pia coniugij feſta rogatus, ades.
Tu monitore Deo flexos moderaberis arcus,
Tradita diuina ſint tibi tela manu.
Tu facis, vt ſocio cum iuncta puella marito eſt,
Caſtus in amborum pectore creſcat amor.
Sancte Cupido veni paucos ſubiture labores,
Hic tua non longum dextera præſtet opus,
Sponte ſecuturus ducetur vterq;, nec acres
Eſt opus alterutri ſuppoſuiſſe faces.
Nec tantum, caſtos quia ſis auct若 amores,
Ad ſacra coniugij concelebranda veni:
Forſan & hic aliquid, quod te vidiſſe iuuabit
Quoq; tuas aures afficiemus, erit.
Prome fides, citharamq; puer, diuina canemus
Pacta, maritalis ſanctaq; iura tori.
Fœdus init ſacrum vates hac luce Sabinus,

Sponſa

Sponſa petit thalamos Anna puella nouos,
Res ſacra coniugium: quid te diuina poteſtas
Sanctius in terris quod ſtatuiſſet erat?
Quando Deus cœlum, ſtellas, elementa crearat,
Et ſolidam medio diſpoſuiſſet humum,
Inq́; globi ſpeciem totum formauerat orbem,
Cunctaq́; ſub certa condita lege forent:
Mox ita ſubiectis dominantem rebus Adamum
Dicitur ex vili compoſuiſſe luto.
Iam quid agat, ſolúmne virum ſine coniuge fingat?
Vir ſine coniugio non bene viuet, ait,
Nec mora, Somne veni dixit, lentoq́; ſopore
Membra quieſcentis corripiantur Adæ,
Iuſſa facit Somnus, virgaq́; humectat Adami
Tempora, Lethæis illa madebat aquis.
Mox quaſi defeſſos altus ſopor occupat artus,
Clauſaq́; ſecurus lumina torpor habet.
Iam ceruice caput nutat, caſumq́; minatur,
Et caret officio pesq́; manusq́; ſuo.
Ponit humi corpus, prætenſaq́; brachia mento
Subdit, & ignauum reddit ab ore ſonum.
Non illum litui, non ſiſtra canora, tubæq́;
Commoueant: ſomno membra ſepulta iacent.
Tunc opifex coſtam lateri ſtertentis ademit,
Carneq́; ſuppleuit, ſumſerat vnde, locum,
Suſtinuitq́; manu, dixitq́; potentia verba,
Verba quibus mundi grande creauit opus.
Fit mulier, ſecumq́; trahit ſpiracula vitæ,
Cui nullam vidit poſtera turba parem,

Flaua comas, rubicunda genas, & amabilis ore,
Quæ nihil in toto corpore turpe gerat.
Si ſpectes animum, nihil eſt præſtantius illo,
Puraq́; diuinæ ſemina mentis habet.
Interea Somnus, domino mandante, recedit,
Excitus à mento brachia ducit Adam.
Diſtenditq́; pigros lento curuamine neruos,
Et ſedet in viridi ſemiſopitus humo.
Vt ſurgit, facieq́; noua præſtante puellam
Spectat, ab amplexu vix tenet ille manus,
Agnoſcitq́; genus, vitæq; iuuamen, & inquit,
Nuper an hæc noſtræ portio carnis erat?
Hæc de carne mea certe deſumta virago
Dicetur thalami fida marita mei.
Grata Deo pietas non deſeruiſſe parentes,
Gratior, vxorem non repuliſſe ſuam.
Vna caro vir & vxor erunt, & ſorte fruentur
Compare, vt exactam præſtet vterq; fidem.
Conditor his actis cœleſti numine rebus:
Fertur eis ſacras impoſuiſſe manus.
Et dixiſſe: nouos vt germinat vua recemos,
Cultaq́; formoſo gramine vernat humus:
Vos ita fœcundis implete cubilia natis,
Duret ad extremos veſtra propago dies.
Tanta creatori, poſt prima exordia mundi,
Fœdera coniugij pangere cura fuit.
Nec pepigit tantum, ſtudio conſeruat eodem:
Vultq; coli vera cum pietate torum.
Ipſe ſub humana ſpecie, cum morte peremta

Traxit

Traxit ab æterno corpora noſtra chao.
Ipſe Palæſtinis vt erat regionibus hoſpes,
Intrauitq́; tuas Cana vetuſta domos:
Eſſe ſibi docuit ſocialia vincula curæ,
Iuuit & officio talia pacta ſuo.
Adiecitq́; ſacris munus laudabile tædis,
Vinaq́; de liquidis dulcia fecit aquis.
Nunquid & iſtius nobis conuiua diei,
Humani generis Chriſte redemtor eris?
Non aberis certe, potior tibi nulla voluptas,
Quam patre quod fieri præcipiente vides,
Tuq́;, Paterq́; tuus, conſolatorq́; piorum
Hæc (ſcio) promiſſa feſta iuuabit ope.
Et tu fœde puer, caſti violator amoris,
Hic tua fax aliquid iuris habere poteſt?
Coniugij Deus autor adeſt, turbamq́; prophanam
Inde iubet nocuos abſtinuiſſe pedes.
At tu virginei cum ſis decus Anna pudoris,
Sponſaq́; iam thalamos ingrediare nouos:
Quid facias noſti: vix te ſtudioſior extat,
Quæ relegit ſacros vlla puella libros.
Scis bene, iungaris qua conditione marito,
Scis, nil legitimo ſanctius eſſe toro.
Hunc ſtudioſa coles, & caro dedita ſponſo,
Mutua coniunctæ gaudia pacis ales.
Quamq́; vir excipiet, ſortem patieris eandem,
Pars eris illius corporis, ille tui.
Quid magis humanum? quam ſi communia ducant
Fata, quibus iuncti corporis vna caro eſt.

Conſortem reuerenter habe, caput ille maritæ
Dicitur, & iuſto debet honore coli.
Cur tamen hæc moneo? viridantibus affero pratis
Gramen, et in rapidas congero flumen aquas:
Ipſa legis ſacri quid agant oracula verbi,
Suſpicor hîc monitis non opus eſſe meis.
Te quoq; cara parens ſummæ pietatis amatrix
Hæc, niſi legiſſes, admonitura fuit,
Si tamen ignoras quo coniuge nupta frueris,
Pars tibi fortunæ cognita parua tuæ eſt.
Ille decus patriæ, quo Teutonis ora ſuperbit,
Cuius inextinctum gloria nomen habet,
Quē procul hinc poſitæ gentes mirantur, et optant,
Ne ſub hyperborea contumuletur humo,
Et qui Principibus meruit virtute probari,
Summus in imperio quos penes ordo fuit.
Quo conſorte tori decus indelebile famæ
Inuenies: thalamos hic petit Anna tuos.
Quàm multas credis, quod habes, optare puellas?
In quibus æterni nominis extat amor.
Non ſemel, ô tali felicem coniuge dicent,
Inuidiam ſecum vox tamen illa trahet.
Quo magis ad nutus tanti vixiſſe mariti
Te decet, & mores compoſuiſſe tuos.
Nec rude pectus habes, edocta parente cauebis,
Fiat ab offenſa triſtior ille tua.
Quos magis affirmes, generoſe Sabine, beatos,
Quàm quibus eſt tali prædita nupta fide?
Quicquid in ingenua thalami conſorte probatur,

Hæc

Hæc habet, ô tanto digna reperta viro.
Mæſtus eras, vt prima tibi deceſſerat vxor,
Et ſonuit vitæ longa querela tuæ.
Inq́; domo vidua te triſtia ſigna gerentem
Ter circunductis Sol repetiuit equis.
Hoc Deus vt vidit, ſimilem tibi largiar, inquit:
Euentu ſequitur res ſtabilita ſuo.
Nomen idem rediјt, facies cognata priori,
Hæc tibi diuina contigit vxor ope.
Huius eris dominus, non vt muliebria tentes
Corpora ſub pedibus preſſa ferire tuis:
Hæc decet immites vis imperioſa tyrannos,
Quos iuuat in proprium bella mouere latus.
Illa tui pars eſt, potes hanc odiſſe figuram?
Hanc quoq; ſeruari vult in honore Deus.
Forſan ob id coſtam medio de corpore ſumſit,
Ne ſit in abiecto fæmina ſpreta loco.
Dum meditor, verſumq́; breuem ſubnecto priori,
Ecce ſonant celeri tympana pulſa manu,
Conuiuasq́; vocant: quis me remoratur iturum?
Nunc ego me potero continuiſſe domi?
Et faciam verſus? & mens diſtracta vagetur?
Ad thalami propero feſta, Sabine, tui.
Quanta puellarum ſacram procedit ad ædem
Copia, quot iuuenes? vix numerare queas.
At laſciue puer, num te prius vnde remoui:
O' ſcelus, & iaculis inſidioſe tuis.
Aſpice, penè legit tardo veſtigia paſſu,
Cui ſtruis inſidias? hinc fuge, crimen habes.

Hem

Hem formoſe caue iuuenis, tibi tela minatur,
Iam leuis accenſa ſtridet arundo face.
Lentus es ah nimium, celeri male ſaucius arcu
Incuſtodito pectore vulnus habes.
Si tamen hic aliquid tibi dat via publica iuris,
O ſcelus ad templi limina ſiſte gradum.
Sancte pudor teneras obducte rubedine malas,
Cui premit ornatas candida vitta comas,
Tu vigilans templi cuſtos, tu ianitor aulæ,
Coniugio ſacer eſt hic locus, eſſe velis.
Accedat Pietas, ſi non bene ſufficis vnus,
Vitabit caſtas, iuſſus abire, fores.
At veniet ſummum cœleſti Numen ab arce,
Et ſecum comites ad pia feſta vehet.
Tunc aperi poſito clauſas munimine portas,
Tunc pateat moto cardine tota domus.
Fauſta precabuntur ſocialibus omina tædis,
Et verbis addet munera quiſq; ſuis.
Candida pax aderit, Concordia mitis, Amorq́;
Sanctus, & his ſocio pectore iuncta Fides.
Quæq; iuuat grauidas vtero Lucina puellas,
Obſequio veniet grata futura ſuo.
Di faciant aſſint, & connubialia ſeruent
Gaudia, muneribus promoueantq́; ſuis.
Vos ſocialis amor, vos mutua gratia firmet
O iungenda ſacro corpora bina toro.
Reddite fœcundi communia pignora lecti,
Vt ſoboles veſtræ ſit numeroſa domi.
Vos pia fata regant, vos neſcia vita doloris,

Longaq́;

Longaq́; felici tempora ſorte iuuent.

ALIVD EPITHALAMION de ijſdem nuptijs, Autore Dauide Mileſio Niſſæno.

Diua ſoporiferas quæ lumine diſcutis vmbras,
Aethereiq́; moues præuia Solis equos:
Ecquid agis? nondum nocturna ſilentia cantu
Rupit purpureæ nuncia lucis auis,
Tu tamē humentes ſuper æquora ſcandis in auras,
Claraq́; fulgenti ſidera luce fugas.
Aut properas veteris pertæſa cubile mariti,
Aut cupis hanc pulſa nocte iuuare diem.
Sed non odiſti veteres connubia lecti,
Alterius cauſſa tam cito carpis iter.
Spectatura ſacri properas noua gaudia vatis,
Tempora iam thalami feſta Sabinus aget.
Cincta caput myrto, niueisq́; inuecta columbis
Huc quoq; ſuſcepit mater amoris iter.
Iam reſcrata tenet ſpacioſi limina cœli,
Qua patet obliquo cardine prima domus.
Cum Ioue Phœbe ſacer poſitu conſiſtis eodem,
Gorgoneus comitem ſe quoq; præbet equus.
Labere veloci per nubila labere curſu
Pegaſe, nunc alis promoueare tuis:
Nunc meminiſſe velis quo te dignatus honore,
Sacra tui fontis numina ſponſus amet.
At tibi coniugium felix fauſtumq́; precamur,

Et bene

Et bene ſit ceptis docte Sabine tuis.
Iam tandem veteres animi dediſcere luctus,
Et mala triſticiæ ſpernere iuſſa potes.
Tertia lugentem quæ te conſpexerat æſtas,
Eſt tibi læticiæ cauſſa futura nouæ.
Nam variata ſuis vicibus velut omnia pergunt,
Sic ſubeunt certas tempora certa vices.
Ac velut obſcuro lampas Phœbeia cœlo
Quando ſub aëria nube retenta latet:
Exerit auricomum tandem iubar, atq; ſerenum
Exornat radio ſplendidiore caput:
Sic vbi venerunt optatæ tempora lucis,
Triſticiæ finem quem ſtatuêre tuæ:
Exultans animis vates clariſſime lætos,
Quos tibi concedunt numina, ſume dies.
Induito faciles gaudenti pectore vultus,
Exhilarent animum gaudia mille tuum.
Et vos ô volucres curas diffundite venti,
Fortè per extremas triſtia cuncta plagas.
At iam ſolennes procul en longo ordine pompas
Ducit, & in medijs en Hymenæus adeſt.
O' quales memorem cœtus, quo ſplendida luxu
Talia vix oculis agmina viſa meis?
En vt eat lepidis circundata ſponſa cateruis,
En vt eant faciles ære nitente chori.
Si propius ſpectas cultus vultusq; decoros,
Nympharum certè creditur eſſe genus.
Cui ſenſus meritò non talia ſpectra mouerent,
Durius hunc ſaxo pectus habere putem.

Sis Hymenæe bonus, ſint tædæ læta iugalis
Omina, ſint ſocij fœdera fauſta tori.
Hosq́; dies læti mecum celebrate fauentes,
Omnes qui Muſis dedita turba ſumus.
Nam decet hæc noſtro gratari gaudia vati,
Si modò quem grati nomen habere iuuat.
Tu quoq; Phœbe pater vatum, cui talia curæ,
Altior in media quando vehere die,
Cum propior noſtris fundes tua lumina terris,
Quas videt aduerſo Caſſiopea ſinu,
Quæ dea virginibus formæ placidiſſima noſtris
Munera ab æthereis mittit in ora plagis:
Huc oculos (inquam) vultusq́; referre ſerenos
Cultoresq́; tuos exhilarare velis.
At tua mox ſponſi ſoror inuiſura cubile
Approperat niueis Cynthia vecta rotis.
Vos quoq; Caſtaliæ lepidiſſima turba ſorores,
Ad ſacra coniugij gaudia ferte pedem. (næ,
Ferte animos hilares, noua carmina ferte Camœ-
Plectraq́; cum citharis ferte ſonora Deæ.
Tuq́; Erato leuibus choreis quæ iungis amores,
Officio fac ſis non aliena tuo.
Iamdudum blandæ Charites viridantia lauro
Miſtaq; cum myrto frondea ſerta parant.
Inter Hamadryadas pulcerrimus ora Cupido,
Iam puer hinc rixas, iam mouet inde iocos,
E' calathis violas dum vertit, & aurea paſſim
Turbat, & è ſertis fila reuulſa trahit.
Vos & in occultis nemorum quæ vallibus æuum
Fallitis,

Fallitis, huc faciles approperate Deæ.
Numina veſtra voco, Dryades properate puellæ,
Cingite flauentes fronde virente comas.
Non hic cornigeri celebrabunt orgia Fauni,
Nullaq́; ductabit ruſtica turba choros.
Nec veſtræ Satyri tendent ſua retia formæ,
Cuncta ſed ingenui plena pudoris erunt,
Et vos ad liquidos fontes quæ ducitis annos,
Quarum cum fama forma venuſta manet:
Una omnes niueæ vos huc conferte Napeæ,
Ad pia nunc vacua feſta venite manu:
Sed ſponſo plenis date munera veſtra caniſtris,
Florea diuerſis dona parate modis.
Cana papaueribus diſtinguite lilia rubris,
Miſtaq́; purpureis alba liguſtra roſis.
Iungite pubenti molles violas hyacintho,
Gaudentem duplici iungite flore crocum.
Et decus exculti non deſit amaracus horti,
Nec florum quicquid mollia prata fouent,
Vos quoq; mulcentes vos Oceanitides auræ,
Regna quibus mundi peruia cuncta patent.
Aſpirate leues Syriæ fragrantis odores,
Aſſyrius Cyprio certet honore vapor.
Copia cum nardo non ceſſet olentis amomi,
Spiret odorati quicquid Eous habet.
Iamq; procul cano glomerantur in æquore nym-
Cernitur in medijs fluctibus ire Thetis. (phæ,
Nereides circum Panopæaq́; Cymothoëq́;,
Cum Pholoë claudunt flaua Thalia latus.

Intonat

Intonat & concha Triton, Hymenaeq; cantat,
Sed chorus alternis ſubijcit iſta modis:
Sis felix longa vates digniſſime vita,
Sit bene coniugio magne SABINE *tuo.*

MORTVAE INFANTI FILIAE Georgij Sabini, nepti Melanchthonis, Ioachimus Camerarius.

Τοῦδε μικροῦ κεῖτ' ἀρτίτοκος παῖς ἠρίου ἐντός,
Ρεῖ πόλιν ἣχ' ὀδέρας μαρχίδ' ἀμειβόμενος.
τὴν φραγκῶν καλέουσι πόρον, μουσῶν ἕδος ἱρὸν,
σάξονος ἐν κόλπῳ τηλεθάοντι χθονός.
τὴν δὲ μελαγχθονίῃ θυγατὴρ τέκε παῖδά ποτ' ἀνδρὸς,
ὄντος ἐπ' ἐκφύλου δανοβίοιο ῥοαῖς.
οὗ κάρολος σφετέρης ποιήσας σύλλογον ἀρχῆς
ἦλθ' ἀπὸ ῥιμείων αὐτοκράτωρ ῥεέθρων.
κεῖσ' ἄρα καὶ τόθ' ἅμ' ἕσπεθ' ἑῷ ἄρχοντι Σαβῖνος
κἂν τῷ δ' οἴκ' ἄλοχος γείνατο παῖδα φίλη
γείνατο, μηδ' ἀπόνητο. πάρος γὰρ νεογνὸν ἐκεῖνο
ἐκδήμου, τέκνον μοῖρα καθεῖλε πατρὸς.
τῷ περὶ δ' ἄγγελος ἦκε τεκούσης οἷο γυναικὸς,
ἦκε περὶ βρέφεος σὺν δ' ἅμ' ἀπολλυμένου.
φεῦ φροτέης ἀπατηλὰ τύχης καὶ νεύματ' ἄπιστα,
ἥπερ ὃ δῶκε μιῇ χείρ, τόδ' ἀφεῖλ' ἑτέρῃ.

DE CAESARIBVS A SAbino deſcriptis, Ioachimi Camerarij.

Οὐ μόνον ἄρα θεοῖς ὕμνησεν πρόσθεν ὁμοίους
    ἄνδρας ἀφ' ἱμερτῆς χῖος ἀοιδὸς ὀπός.
οὐ μόνον ἀνδραγαθήματ' ἐνὶ θηβαΐδος ἔργοις,
    οὐδέγε ναυτιλίῃ νηὸς ἰησονίης.
ἀλλὰ καὶ ἡγεμόνων ἀρετὰς ἄειστε Σαβῖνος,
    γερμανῶν ῥώμης οἷς παρ' ἔγεντο κράτος.
οὔνοματ' οὖν παρέδυτο, τὸ δ' αὖ ἱερεῦσιν ἀληθὲς
    δούλευσεν σφεραῖς δέσμια εἰκελίης.
καὶ τόγε δὴ βασιλήων, ἄλλατε πολλὰ Σαβῖνος
    ἤεισεν γλυκερῷ καλλιόπης στόματι.

VITI AMERBACHII.

Ἡμιθέους λαῶν τιμῆσαι δεῖ βασιλῆας,
    οὕνεκα τοῖς κρατερὸς σκῆπτρον ἔδωκε θεός.
δεῖ καὶ μουσάων τιμᾶν ἱερῆας ἀοιδούς,
    οἷμας γὰρ γλυκερὰς τούσδ' ἐδίδαξε θεός.
ἔξοχα δ' ὦ βασιλεῖς ὑμᾶς τιμῶσιν ἀοιδοί,
    ἄδειν ἡρώων ὅτι φιλοῦσι κλέα.
ταύτης οὖν χάριτος βασιλεῖς ἀπαμείβετ' ἀοιδοὺς
    οἳ καλῶν ἔργων ἐξέδοσαν καλ' ἔπη.

EPITAPHIVM IOANNIS Carionis, autore Matthia Illyrico.

Ἥρπασε φεῦ ἡμῖν σ' ὦ κάριον ὦκα πρὸ μοίρας,
    ἣ τάγε τῶν ἄστρων ἀμφιέπουσα θεά.
τοὔνεκα σ' ἐσσομένων ἡμῖν βάσκινε προφήτην,
    ἃ ὅτι ταρπῆναι σοι παρεόντι θέλε.

νῦν ἄρα νὶν παρεὼν τέρπεις σὺν τείρε' ἐρευνῶν,
ἡμᾶς δ' αὖτε πόθος σεῖ' ἀπεόντος ἔχει.

EPITAPHIVM BARBARAE filiæ Georgij Sabini ſcriptum à Iohanne Cheſſelio.

Αἲ αἲ τῆς κακότητος, ἐν ἀνδράσιν ὡς βραχὺς αἰών,
ὥστε καὶ ἀρτίτοκον πολλάκις εὐθὺ θανεῖν.
ἥδε νῦν σκληρῷ θανάτου δεδμημένη ὕπνῳ,
ἐνθάδε κοιμᾶται Βαρβάρα ὠκύμορος.
Βαρβάρα ὠκύμορος, τὴν μητὴρ τίκτε Σαβίνῳ,
οὗ κλέος ἐκ μουσῶν γῆν κατὰ πᾶσαν ἔχει.
ἐν θνητοῖσι κόρη μόνον ὀκτωήμερος ἔζη,
αὐτίκα δὴ τύμβος τῆς δ' ἐκάλυψε δέμας.
ψυχὴ δ' χριστοῖο ἵκανετ' ἐν ἀγκαλίδεσσιν,
ᾧ γε μέλει τυτθῶν πάντοτε νηπιάχων.
καὶ τόδε κλαίουσιν παραμύθιον ἐστὶ γονεῦσιν
ὅττι ἴσασιν ἐλθεῖν καιρὸν ἀναστάσεως.
δὴ τότε καὶ ζωῆς ἀγαθοῖσιν ἐλεύσεθ' ἑορτή
οὐρανίου, σύ τε χριστ' ἵλαθι, τὴν τε δίδου.

FINIS.

GEORGII SABINI EPISTOLARVM LIBER.

GEORGIVS SABINVS Arnoldo Burenio Ducis Megalburgenſis Præceceptori.

S. P. D.

Mitto tibi, Arnolde doctiſſime, Elegiam ad Principem tuum ſcriptam, ac abs te pro noſtra coniunctione, & amicitia peto, vt illi munus exhibeas noſtro nomine, ac verbis accurate ornes. Quanquam enim virtus illius merebatur maiora encomia, tamen ſperaui non ingratam ei hanc ſignificationem iudicij noſtri de ipſius ingenio ac ſtudijs futuram eſſe. Si quid in carmine offendet, non tam me, quàm tempora accuſare conueniet. Sunt enim, vt vides, conterritæ muſæ hoc miſero fataliq; tumultu, qui omnium honeſtarum artium ſtudia debilitat. Etenim nimis quàm verum eſt, quod inquit Ouidius:

Carmina proueniunt animo deducta ſereno.

Sed ſi Principi tuo non diſplicebit munus noſtrum, addet nobis animum ad hæc ſtudia colenda: & multos alios

tos alios noſtri ordinis homines eriget in bonã ſpem, vt polliceri ſibi auſint non defuturos eſſe Principes, qui ſuſcipiant defenſionem rei literariæ contra vulgi amentiam, quod videtur in perniciem bonarum artium conſpiraſſe. Quamuis autem abundet Princeps tuus alijs ornamentis bono principe dignis: tamen hæc laus non erit inferior cæteris, nec inter poſtremas numerabitur: ſi ſpretas hac tempeſtate camœnas reſpexerit, & pro virili dederit operam vt literas conſeruet. Nullo enim alio officio melius iſti, qui tenent Reſpublicas, de rebus humanis mereri poſſunt, Itaq; publicam literarum cauſſam, & noſipſos diligenter Principi tuo commendabis, vale. Anno M. D. XXX.

GEORGIVS SABINVS ILLVſtriſsimo Principi Ioachimo II. Marchioni Brandeburgenſi, S. P. D.

DEſcripſi paucis verſibus Germanicos Cæſares, vt diſsipatas hiſtorias noſtrorum Principum in breue compendium contraherem. Nemo enim vnus vllius imperatoris integram hiſtoriam complexus eſt: credo, quod in Germania hi, qui plurimum ingenio, iudicio, ac doctrina valuerunt hactenus, impediti occupationibus non potuerunt ea, quæ gerebant, ſcribere. Interim, dum nemo perpetuam hiſtoriam conſcribit, alius aliud annotauit, ne maxi-

marum rerum memoria prorſus intercideret. Quare ex varijs monumentis & ſeriem noſtrorum Principum, & res geſtas collegi, idq; non eo tantum feci libenter, quod arbitrabar libellum gratum fore noſtris hominibus propter res patrias: Sed quia vere ita iudico, noſtros Imperatores fere omnes ſapientia, & magnitudine conſilij atq; animi, pares fuiſſe laudatiſſimis Principib. Græcis ac Romanis: iuſticia vero, religione, & fide etiam ſuperiores. Enituit enim virtus eorum in maximis totius Europæ motibus, in diſſidijs religionum componendis: in defendenda Italia atq; Germania aduerſus barbarorum incurſiones: in conſtituenda perpetua imperij forma, quibus in rebus apparet nullam eis artem defuiſſe aut domi aut foris regendæ Reipub. Quare facile ſe vindicare à conuicio barbariei varietate & magnitudine rerum geſtarum poſſunt. Neq; vero ſine inſigni virtute in hanc nationem hoc auguſtum imperij nomen inferre poterant, quod in terris ſummum eſt, & cuius tutelæ præcipua pars orbis Chriſtiani commendata eſt. Huius operis ſpecimen tibi mitto clariſſime Princeps: Nulli enim rectius putaui tantorum Heroum hiſtorias dedicari, quam tibi: non ſolum quod in his pleræq; res tuæ, ac maiorum tuorum domeſticæ continentur: Sed etiam quia te pro tua ſapientia ſciebam inprimis harum rerum magnitudinem intelligere, & commemoratione earum magnopere affici atq; delectari. Itaq; rogo, vt clementer hunc libellum accipias, quem nunc edidi integrum,

grum, quodam ſtudio declarandi mei erga te officij, properans nimium fortaſſe: ſed tamen habeo quandam mei conſilij rationem. Nam ſi hæc initia boni conſules, addes mihi animum, non ſolum addendi cætera, ſed etiam vt meliora efficiam tuo fauore excitatus. Vale. Anno M. D. XXXII.

GEORGIVS SABINVS eidem Ioachimo II. Marchioni.

S. P. D.

Cvm vniuerſa patria & tibi & Reipub. victoriam & felicem reditum hoc tempore merito gratuletur, non potui me in communi omnium lætícia continere, quin ego quoq; ſignificationem aliquam mei cum erga te, tum erga patriam ſtudij oſtenderem. Poſtquam enim, quod votis omnibus expetebant boni omnes, re præclare feliciterq́; geſta aduerſus Turcas, donis etiam militaribus à Carolo Auguſto virtutis cauſſa ornatus, in patriam & incolumis, & parta immortali gloria, reuerſus es: ita lætamur omnes, vt magnitudinem gaudij vix capere animi poſſint. Primum enim quid accidere tibi glorioſius in hac ætate potuit, quàm vt in maximo huius Imperij periculo exercitum duceres? Deinde vt tantum conſilij, ducum aliorum conſenſu tibi tribueretur, vt cum celeritate ſumma opus eſſet, ad oppri-

mendam magnam partem Turcici exercitus, quæ ferro igniq; fines Auſtriacos vaſtauerat, & multos mortales captos in miſerrimam ſeruitutem abducebat, te potiſſimum deligerent, cuius ductu atque auſpicijs res gereretur. Nec fefellit eos iudicium: Etenim non ſolum nullæ te voluptates remoratæ ſunt, ſed ne quidem naturali deſiderio cibi ſomniq; conceſſiſti. Itaq; celeritate maxima conſecutus hoſtes, fauces Noricarum Alpium, intra quas hoſtes ſe velut intra vallum tenebant, vndiq; obſediſti, ac prouidiſti, ne aut elabi, aut diu pugnam detrectare poſſent. Ac poſtquam ex ſuis latebris magna vi eruperunt, conſilio & diligentia tua incluſos ac victos, facile reliquus exercitus trucidauit. Eaq; in pugna cum fortiter ipſe dimicaſti, tum hoc quoq; ſeu prudentiæ, ſeu felicitatis tuæ fuit, quod cum vidiſſes Turcas deſperata ſalute iratos & vlciſcentes ſuam vicem, in miſeram turbam puerorum ac mulierum quam abduxerant, arma vertere, captiuos recipi ac tegi curaſti: qua in re vere ciuicam coronam meritus es; quæ nulla fuit vllius generis honeſtior apud veteres, propter ea quod ſeruaſſe ciuem longe pluris faciebant, quam hoſtem interfeciſſe. Porro tantum attulit hæc victoria momenti ad profligandum atq; conficiendum hoc totum bellum, vt Tyrannus Turcicus amiſſa illa parte copiarum, fracto ac debilitato animo, non ſolum ex Auſtria, ſed etiam ex tota Pannonia fugiens, in Thraciam ſe receperit. Proinde optimus Imperator Carolus Auguſtus teſtimonio ſuo virtutem

tuam

tuam ornandam eſſe duxit, quod tu quidem recte plurimorum triumphis antepones. Nam vt apud Poëtam quendam lætatur Hector ſe laudari, ſed à laudato viro: ita iure tibi gratulari debes, contigiſſe tibi tam grauem virtutis tuæ teſtem Imperatorem ſanctiſſimum ac feliciſſimum,

Quo nihil maius meliúſue terris
Fata donauêre, boniq; Diui,
Nec dabunt, quamuis redeant in aurum
tempora priſcum.

Deinde quantam voluptatem ſapientiſſimus Princeps pater tuus ex his rebus geſtis, atq; honoribus tuis capit? qui cum pro ſua ſapientia recte intelligat, in quibus rebus vera gloria poſita ſit, haud dubie magnitudine harum rerum mirifice mouetur ac gaudet hoc decore nobiliſſimam familiam veſtram cumulari. Poſtremo tota patria, etſi te ſemper amauit plurimum: multa enim præclari ingenij ac voluntatis optimæ ſigna in te perſpexit antea: tamen poſtquam tua virtus quaſi ex vmbra in ſolem, ac vere in aciem producta, multò illuſtrior facta eſt, longe maiore ſtudio te complectitur. Iure igitur & tibi & nobis omnibus gratulamur talem tuum reditum, qui & tibi glorioſus eſt, & cum ſalute totius ditionis tuæ coniunctus. Et oramus Chriſtum vt hanc felicitatem tuam in rebus gerendis perpetuam eſſe velit, teq; patriæ & vniuerſæ Reipublicæ ſeruet incolumem. Hanc meam læticiam, vt & tibi & patriæ declararem, edidi hoc tempore reliquos Cæſares tibi

antea promiſſos, in quibus poſteriores, quod res eorum minus celebratæ ſunt, deſcripſi pluribus verſibus. Et extat in his alicubi nobiliſſimorum maiorum tuorum mentio, & prædicantur tuæ res geſtæ, quod cum propter inſtitutum operis modum breuius fiat, decreui res eaſdem alio in loco pro mea virili integras deſcribere. Nam hic honos debetur virtuti, ne patiamur eam obliuione obrui. Et prodeſt ad poſteros extare huius belli Turcici memoriam, quod initium eſt, & quaſi primus actus inclinatæ tyrannidis Turcicæ: multa enim ſigna ſunt breui, regnum Turcicum ruiturum eſſe. Rogo autem, vt clementer accipias hoc ſcriptum, ac meum ſtudium pro tua excellenti humanitate boni conſulas, in quo vides, me ingenium non ad nocendum, ſed ad rerum honeſtarum cognitionem conferre. Talibus ſtudijs, vt ſcis, Principes fauere non eſt alienum ipſorum loco ac munere, cui omnium honeſtarum artium tutela commiſſa eſt. Poſtremo cum hæc tempora ſint iniquiſſima noſtris ſtudijs, oro vt me confugientem ad tuam fidem atq; humanitatem, clementer tueri ac defendere velis. Vale. Menſe Nouemb. Anno M. D. XXXII.

GEORGIVS SABINVS
Chriſtophoro Turco,
S. P. D.

N*On eram grauiſſimas occupationes tuas interpellatu-*

pellaturus, niſi me officij ratio ſuauiſſimis tuis literis reſpondere cogeret. Non obſcure cognoui antea ſumma te humanitate præditum eſſe, ſed poſtquam nunc in tanta mole negociorum non grauatus es reſcribere, mirifice confirmaſti meam de tua excellenti humanitate opinionem. Quod vero addis etiam præconium meorum verſuum, etſi non adeo ſum ineptè φίλαυτος, *vt quicquid genui protinus illud amem, libet enim Ouidij verbis tui, tamen gaudeo ſtudium tibi meum probari. Propemodum decreueram hoc totum genus literarum atq; exercendi ingenij abijcere, cum hæc tempora adeo iniqua ſint his artibus, ſed rurſus erigor tua autoritate atq; iudicio, vt hoc mihi ſtudium nullo modo deponendum eſſe ſtatuam, in quo ſi quid valiturus videor, referent olim ipſæ tibi Muſæ gratiam, qui me in hoc genere artium retinueris. Illud etiam in beneficij loco pono, quod Illuſtriſſimo Principi exhibuiſti legendos meos verſiculos, in quibus etſi nullo modo expreſſi ipſius virtutes: quis enim hoc poſſit? tamen voluntatem meam probari optimo Principi valde opto. Nihil enim ipſius beneuolentia maius, nihil duco antiquius. Quare te oro, vt quod facis pergas mea ſtudia & tua autoritate tueri, & Illuſtriſſimo Principi per occaſionem commendare: qua de re ſcriberem pluribus verbis, niſi ſcirem te hominem doctiſſimum atq; humaniſſimum vltrò bona ingenia complecti, & ſumma fide iuuare ac prouehere. Vale.*

GEOR-

GEORGIVS SABINVS ILLVſtriſsimo Principi Alberto, Cardinali, Electori, Archiepiſcopo Moguntino, Magdeburgenſi, Primati Germaniæ, &c.

S. P. D.

QVanquam nulli iuſtius dedicant ſua ſcripta clariſsime Princeps, ſtudioſi omnes, quàm tibi: quia vix quiſquam alius Principum melius intelligit ſtudia, aut benignius fouet eruditos, quàm tu: Tamen ego præter hanc cauſſam, & aliam quandam in hoc opere tibi dedicando propriam ſecutus ſum. Exhibeo enim tibi orationem Iſocratis, in qua vir illis temporibus autoritatis ſummæ in vniuerſa Græcia, & concordiæ publicæ cupidiſsimus, hortatur Philippum Regem Macedonum, qui ad id tempus bellum cum Athenienſibus geſſerat, vt pacem cum Græcis ciuitatibus omnibus faciat, & conſtituta domi concordia bellum in Aſiam cum ſocijs transferat: & non modo Græcos, ſed etiam patriam metu ſeruitutis liberet. Imperabant enim eo tempore in Aſia Perſæ, qui colonias Græcorum crudeli ſeruitute oppreſſas tenebant, quiq; ſæpe in Europam traiecerant, & Græcos maximis cladibus affecerant, & quotidie bellum vicinis gentibus in Europa denunciabant. Itaque grauiſsime commemorat Iſocrates hanc futuram eſſe rem maximo Rege, ac feliciſsimo Imperatore dignam, ſi conſtituta domeſtica concordia ciuibus ac

ſocijs

ſocijs parcat, & pro patria aduerſus exteros ac barbaros bellum gerat. Ac profectò diuinitùs admonet Iſocrates, ſe, ſi quid boni dixerit, non eſſe autorem exiſtimandum, quia confectus ſenio propter ætatis imbecillitatem res tantas perſpicere non potuerit: ſed Deum ſubieciſſe, ſolicitum de Græciæ ſalute, & volentem Græcos præſentibus malis tandem liberare, & Macedonum gloriam augere. Nam hac oratione ceu fatali voce Perſicum regnum concidit. Philippus enim autoritate huius orationis excitatus, omnia ad tantum bellum neceſſaria comparare cœpit: ſed morte impeditus ſucceſsionem huius gloriæ filio Alexandro reliquit, quem Græci ſcribunt, etſi domeſticis bellis implicitus erat, tamen hac oratione lecta accenſum eſſe, vt rebus domi compoſitis, citius in Aſiam traiecerit. Hanc orationem cum his proximis diebus legerem, & illorum temporum motus cum præſentibus conferrem: non inuitus Latinam feci, ſperans multos bonos viros de Repub. cogitantes, libenter eam lecturos eſſe. Tibi autem præcipue dedicaui, quod videre mihi quandam in ea imaginem tuorum conſiliorum videbar. Nam vt Iſocrates Philippo, ita tu Philippo filio Carolo Cæſari, qui & imperij faſtigio. & felicitate par eſt illius Philippi filio Alexandro, autor eſſe ſoles, vt conſtituta domi concordia pium & neceſſariũ aduerſus externos hoſtes bellum ſuſcipiat. Cumq; alij nonnulli incitent optimum Principem aduerſus patriam, non obſcurè cognouimus te autoritatem tuam omnem ad pacem tranquillitatemq; Germaniæ

Germaniæ conferre. Quod quidem hoc tuo loco digniſſimum eſt, & Deo gratiſſimum: & à bonis ac prudentibus viris ad omnem poſteritatem ampliſſimis laudibus vehetur. Nam hoc tuum beneficium latiſſime patet. Cum enim tales extiterint in hac natione controuerſiæ, vt ſine ſummo periculo Eccleſiæ, dijudicari armis non poſsint, ſi res non agetur ciuiliter, ſed violentis conſilijs: nulla ad poſteros Eccleſia, imo ne poſteritas quidem futura videtur vlla. Proinde omnium in te bonorum virorum oculi in vniuerſa Germania coniecti ſunt. A te ſecundum Deum pacem atq; ſalutem expetunt. Quid autem tibi inter homines maius atq; glorioſius his iudicijs bonorum contingere queat? quibus tibi tribuitur tantum, vt in ſummo periculo plurimum Reipub. præſidij in tua virtute ac ſapientia poſitum eſſe credatur. Ego igitur, vt hanc de te noſtri ordinis opinionem cognoſceres, Iſocratem ad te miſi, qui videlicet hac ipſa de re interdum pro nobis tecum quaſi colloqueretur, & noſtra ſtudia ac ſalutem noſtram tibi commendaret. Cuius orationem vt ſpero, cum intelliges cum tua ſententia congruere, non aſpernaberis. Porro quemadmodum ipſe Iſocrates inquit, Deum ſibi conſilij autorem fuiſſe, qui Græciæ calamitatibus afficiatur, eamq; præſentibus malis liberare cupiat: ita ſperamus te quoq; diuinitus ad pacis conſilia duci, & precamur vt Chriſtus ea gubernet ac fortunet. Vale. Anno M. D. XXXII.

GEOR-

GEORGIVS SABINVS Chriſtophoro Turco, S. P. D.

Cvm viderem hoc HVTTENI *carmen vbiq; deſiderari, dedi typographis recudendum, ne ſtudioſis exempla deeſſent. Cum autem huius mei conſilij rationem extare vellem, duxi potiſſimum ad te ſcribendum eſſe, quod arbitrabar te valde hoc poëmate delectari: non ſolum, quia Principis tui laudes continet, quas etſi* HVTTENVS *adumbrauit tantum, non expreſſit, propterea quod primos tantum aditus illius ad ſummos honores, & ad res gerendas deſcripſit. Poſtea vero Principis tui ſapientia in maximis huius Imperij periculis ita enituit, vt longe vicerit hæc præconia: tamen dicas Poëtam prorſus vaticinatum eſſe, qui cecinit hunc Principem aliquando ſalutem allaturum eſſe vniuerſæ Germaniæ. Sic enim inquit:*

Quos regit hic, pacem populis dabit, omnia tuta
Reddet, & è medijs bellorum faucibus vrbes
Eriget.

Sed vt omittam argumentum: delectari te ingenio Poëtæ & operis forma ſtatuebam. Quis enim omnia eloquentiæ ſtudia melius intelligit, quàm tu, cui abunde aſſunt omnia, quæ tum à natura, tum à doctrina ad eloquentiã requiruntur. Et acceſſit ad hæc nõn ſolum illa forenſis exercitatio leuium ac vulgarium negociorum, ſed ingens vſus maximarum cauſſarum in

rum in ſummorum Principum conſilijs. Eſt autem, vt ſcis, magna Poëticæ cum Oratorum facultate atq; eloquentia cognatio. Quare ſcio te & prudentiſſime iudicare de poëticis, & libenter ea quæ mediocriter ſcripta ſunt legere. Videtur autem mihi Huttenus plurimum ingenio valuiſſe, id quod in hoc carmine perſpici poteſt. Miro enim conſilio in vnius Principis pompa, omnes veterum Germanorum atq; Imperatorum noſtrorum res geſtas complectitur. Et ſicut Homerus in catalogo nauium: totius Græciæ quaſi quandam χωρογραφίαν pingit: Ita HVTTENVS *aptiſſime deſcribit omnes Germaniæ partes, regiones, gentes, flumina. Hanc rationem explicandi ornatus, & quaſi Oeconomiam non ſine voluptate ſpectari à doctis arbitror. Et addidit ſonum rebus tantis conuenientem, & grande genus verſuum: in quo etſi deſiderare aliquid critici fortaſſe queant, & in ipſo quædam ætas ſuauiora reddidiſſet: tamen nemo tam iniquus cenſor fuerit, quin fateri cogatur, multa in hoc carmine egregia lumina eſſe verborum ac ſententiarum: Sed tibi iudicium de toto ſcripto permitto. Ego quidem eo tibi dedicaui, vt cum tibi probari exiſtimarent cæteri, tua autoritate commoti auidius legerent & ipſi. Itaq; te etiam atq; etiam oro, vt hanc noſtram inſcriptionem boni conſulas, & fauore tuo hæc noſtra ſtudia tuearis. Neque enim ignoras hanc ætatem inprimis ferream eſſe literis, quibus certe iſti præcipue debent opem ferre, qui earum vim ac dignitatem maxime intelligunt. Ac ſi cognatio eſt,*

vt ante dixi, his meis ſtudijs cum illa præſtantiſſima arte, in qua tu verſaris, iure me tibi propter commune fœdus artium commendo: quod quidem ſanctiſſimum eſſe duces, ſi cogitabis id, quod res eſt, diuinam quandam his artibus inter ſe cognationem eſſe, quia neutra exiſtere in hominum ingenijs poteſt, ſine afflatu aliquo ac motu diuino. Etenim quod Plato inquit de Poëtis, magis eos diuina quadam vi, quam arte moueri, planeq; deorum interpretes eſſe, ac deorum veluti dictata ad homines perferre: idem vere poteſt de eximia ac perfecta eloquentia affirmari, non poſſe eam ſine aliquo diuino motu conſtare. Quare cum in vtraq; arte quædam inſit diuinitas, ſpero te noſtrum hoc genus ſtudij non ſolum libenter, ſed etiam religioſe defenſurum eſſe. Bene vale. Anno M. D. XXXIII.

EOBANVS HESSVS Iuſto Ionæ Theologo. S. P. D.

GEorgium Sabinum, oro te mi Iona, vt magno in honore habeas, iuuenem & abſolutæ iam eruditionis, & maioris in poſterum ſpei: quem & admonebis, vt ad me ſcribat ſæpius:

Qui nunc vtilibus cum floreat integer annis,
Et miſtas clario nectare potet aquas.
Me ſacri nemoris iam pene extrema tenentem,
Audaci ſtudeat præteriſſe gradu.

Quanquam talis eſt & tam fœcunda iſtius ingenij felicitas, vt mearum me ſordium ad iſtius mundiciem collatarum, penè ſuppudeat. Vale. Anno M. D. XXXIII. Norinb.

GEORGIVS SABINVS ILLVſtriſsimo Principi Ioachimo I. Electori & Sacri Romani Imperij Archicamerario, Marchioni Brandeburgenſi, Duci Pomeraniæ, &c. S. P. D.

ETſi nemini obſcurum eſt, te magnopere fauere literis & bonarum diſciplinarum ſtudijs: tamen nondum hactenus auſus ſum aliquid ad te ſcribere, cum quidem nulli optarim magis ſtudia mea probari quam tibi: non ſolum quia in ditione tua natus, Principem diuinitus meritum de patria, omni officij genere colendum mihi eſſe ſtatuo: ſed etiam propter admirationem ſapientiæ ac virtutis tuæ, quæ ita eminet, vt non ſolum in hoc imperio his laudibus excellere te omnes intelligant, ſed etiam præſtantiſſ. Principibus Græcis ac Romanis comparent. Nam & ſapientiam tuam & animi magnitudinem declaraſti ſtatim initio cum accepto principatu patrio, latrocinijs ditionem purgaſti ſumma cum virtute: qua in re, quod difficilimum eſt, & domeſticas inſidias conſilio viciſti, & ſæpe magnas coniuratorum copias, parua manu, acie dimicans ipſe oppreßiſti. Poſtea ea moderatione

ratione ac iuſticia in dicendo iure vſus es, non ſolum vt neminem Imperij tui pœniteret: ſed vt, id quod res eſt, intelligerent te omnes diuinitus his gentibus contigiſſe, tanquam patriæ patrem. Poſtquam enim tua diligentia ac iuſticia pax prouinciæ conſtituta ac munita eſt, incredibile dictu, quam feliciter bonæ res omnes in patria florere cœperint: mores in ciuitatibus cultiores atq; humaniores facti ſunt, opes publicæ priuatæq; creuerunt: ſtudia etiam cum literarum, tum aliarum artium excitata ſunt. Academiam regijs ſumtibus in qua omnes ingenuæ artes publice traderentur condidiſti propterea, quod iudicares bono Principi, qui de tota Repub. bene mereri cuperet, præcipue tuenda, & ad omnem poſteritatem propaganda eſſe ſtudia literarum, quæ religionis atq; humanitatis, deniq; omnium virtutum quaſi nutrices atq; cuſtodes ſunt. Deniq; nulla pars eſt Reipublicæ, quam non ſingulari conſilio ac virtute ornes, ac meliorem reddas, vt, quod ait Rex ſapientiſsimus Cyrus: nihil intereſſe inter patrem bonum, ac bonum Principem: nuſquam alibi conſpici clarius poſsit, quàm in tua adminiſtratione, in qua cum vere patrio animo, conſilia tua omnia ad publicam vtilitatem ac ſalutem tuarum gentium referas, viciſsim ita boni omnes te amant ac venerantur, vt parentem. Nulli autem ſunt honores veriores, ac virtute digniores, aut præmia recte factorum gratiora prudentibus, quam hæc bonorum iudicia, ſtudia ac voluntates: Etſi tu quidem pro tua ſapientia atq; animi magnitudine, magis

 virtute

virtute ad bene merendum de alijs, quam fructu virtutis aut præmijs adduceris. Neq; vero tantum lucet virtus tua, in domeſtico imperio & in patria: Sed habet aliud theatrum maius ac dignius, totum illum ſummum Romani imperij Senatum, quem velut Neſtor, magna ex parte conſilio atq; eloquentia tua gubernas. Quid enim ille ſummus in terris ſenatus de te iudicet, ex eo exiſtimari poteſt, quod cauſſas grauiſſimas omnes dicendas ad te defert: qua in re non ſolum eloquentiam tuam cenſet egregium imperij ornamentum eſſe, ſed etiam tibi prudentiæ ac fidei laudem tribuit. Porro ſicut ait Cicero, ad Demoſthenem audiendum magnam multitudinem ex tota Græcia ſolitam Athenas confluere, ita vidi ipſe in celeberrimo ac frequentiſſimo conuentu Auguſtæ ϖαγγερμανικῷ maximos ad te audiendum concurſus fieri, & quidem doctiſſimorum & diſertiſſimorum hominum, qui cum iudicare de hoc genere poſſent, prædicabant omnes vere in orationem tuam competere id quod Homerus de Neſtore ſuo prædicat, fluxiſſe de lingua eius orationem melle dulciorem: in quo præconio & copiæ & ſuauitatis laus eſt. Nam & fluere orationem dicit, quod non poteſt accidere, niſi in natura vbere & copioſa: & melle dulciorem eſſe inquit: quod eſt ſuauitatis præconium. Habent autem hæ duæ virtutes in eloquentia ſine controuerſia præcipuam laudem. Vidi eloquentiſſimos homines attonitos admiratione, cum audirent incredibili facilitate fluentem orationem tuam velut illaboratam,

ratam, cum tamen ſummo conſilio dici & diligentiſſime diſtribui omnia intelligerent. Sed ſunt aliæ tuæ laudes maiores, ac Principis propriæ, quod ad tranquillitatem imperij tuas rationes, tuaq́ꝫ conſilia accommodas. Cum autem & heroicæ naturæ præſtantia (conſtat enim à ſummis heroibus ortum eſſe) & domeſtica maiorum diſciplina ad excellentem virtutem excitatus eſſes, illud etiam magnæ cuiuſdam prudentiæ fuit, quod nunquam ſtudia literarum atqꝫ optimarum artium deponenda eſſe duxiſti. Itaqꝫ in præſtantiſſimis artibus omnibus ita verſaris, vt cum doctiſſimis profeſſoribus certare poſſis. Nullum latine dicenti ornamentum deeſt. Philoſophiam ita tractas, vt ex ſcholâ & puluere, ad Remp. & ad vitæ vſum transferas, quod iſti in ſcholis profeſſores facere non norunt. Et quidem illi Philoſophiæ te dediſti, quæ & præcipua eſt, &, vt veteres Hiſtoriæ teſtantur, digna regibus: quia & viros bonos efficit, & ad gubernanda vitæ pericula conſilium præbet. Verſaris enim in naturæ inquiſitione: in cognoſcendis motibus ſiderum, ac viribus. Huic doctrinæ addis etiam iuris humani ac diuini ſtudium. Itaqꝫ ſæpe mihi venit in mentem illud quod Plato ſcripſit, Reſpub. beatas fore, ſi aut Philoſophi imperent, aut illi qui imperant philoſophentur. Id plane accidit in patria, quæ beneficio Principis dediti Philoſophiæ, rebus bonis omnibus floret. Talem principem iure conferre poſſumus cum laudatiſſimis Græcorum ac Romanorum Principibus. Itaqꝫ iniuriam Germaniæ faciunt exteri,

qui ita ſibi arrogant ingenij laudem, vt detrahant noſtris omnem virtutis intellectum, omnia honeſta ſtudia. Atqui apparet plurimos in hac natione extitiſſe Heroas, quibus nulla virtus, digna viro magno, defuit. Quam multos numerare poſſumus in hac vna familia tua, vt de alijs in præſentia non dicam. Tanta eſt ingenij præſtantia, tantum conſilij in reb. gerendis, tanta in omni officio moderatio, deniq; etiam doctrina tanta rerum maximarum in te & fratre tuo Principe Alberto Cardinale, ac Electore, Archiepiſcopo Moguntino, vt optimis Græcorum ac Romanorum Principibus iure conferri poſſitis. Sed de hac re aliàs dicendum erit copioſius. Non enim inſtitui nunc Panegyricum: tantum hæc dixi, vt cauſſas ſcribendi ad te commemorarem. Ego itaq; cum & propter admirationem virtutum tuarum, & propter officium meum diu iam cuperem aliquid ad te ſcribere, vt meam obedientiam, gratitudinem, ac pietatem tibi debitam declararem: tamen quia mihi conſcius ſum infirmitatis meæ, pudore impeditus ſum hactenus, quo minus id facerem. Neq; adeo ridicule ineptus ſum, vt nunc ad te ſcribam, fiducia doctrinæ: ſed malui ſubire ingenij periculum: quàm diutius differre ſignificationem meæ obedientiæ atq; officij: præſertim cum ſciam te non ſolum ea humanitate eſſe, vt officia tuorum ciuium quantumuis exigua boni conſulas, ſed etiam ea ſapientia, vt ſtatuas iuuenilia ingenia facilitate ac benignitate tua excitanda eſſe, vt intelligant ſibi ſpes ſtudiorum ſuorum in bonis Principibus poſitas eſſe. Quæſo igitur

ſo igitur Princeps clariſsime, vt hoc carmen in quo deſcripſi reditum filij tui Principis Ioachimi in patriam, depulſis ſumma virtute Turcis, clementer accipias, tanquam teſtimonium mei erga te ſtudij atq; obœdientiæ. Quod ſi fauebis noſtris ſtudijs, ſcribam olim vt ſpero, meliora. Ego etſi verſor in alijs artibus, quæ maiorem vſum in Repub. habere putantur, tamen hoc quoq; ſcribendi genus exercendum mihi puto. Et habet fortaßis aliquam publicam vtilitatem. Prodeſt enim extare monumenta rerum præclare geſtarum. Et ob hanc cauſſam veteres Principes aluerunt Poëtas, ſicut ille inquit:

Cura ducum fuerant olim Regumq; Poëtæ.

Cum autem tua virtus digniſsima ſit memoria poſteritatis, non erit alienum humanitate tua fauere huic generi ſtudiorum. Quare me tibi commendo, atq; oro; vt quod facis, me & ſtudia mea clementer tueri velis. Vale. Calendis Iunij, Anno M. D. XXXIII.

GEORGIVS SABINVS
Chriſtophoro Turco,
S. P. D.

CVm meum conſilium de adeunda Italia, quam ſtudiorum cauſſa videre cupiebam, tibi expoſuiſſem: memini te non ſolum probare animi mei ſeu cupiditatem, ſeu ſententiam, eo quod ingeniorum ac doctrinæ Principem Italiam eſſe indicas: ſed

etiam ſtudia mea ſumma diligentia ac fide illuſtriſſimo Principi tuo, commendare, apud quem autoritas tua merito valet plurimum. Qua in re cum illud mihi iucundum fuit, quod cognoui te cum excellenti doctrinæ laude ſingularem humanitatem coniunxiſſe, cum me antea ignotum propter quandam ſtudiorum opinionem tam amanter complecterere: tum vero hoc gratiſſimum eſt, quod re ipſa comperi eam in te comitatem minime fucoſam eſſe, ſed à virtute ac vera humanitate proficiſci. Poſtquam enim ſemel me complexus es, ſumma fide & conſtantia tueris. Itaque & virtutem tuam amo, & admiror, & plurimum me tibi debere libenter profiteor. Et quoniam ſcio te hæc officia virtute, non fructu metiri, ſpero me tibi ſatisfacturum eſſe animi gratitudine. Quare cum deſcripſiſſem iter meum Italicum, etſi argumentum eſt pertenue, tamen teſtificandæ voluntatis meæ cauſſa, tibi dedicandum eſſe duxi. Sperabam enim tibi & iter illud tuum & Italica ſtudia recordanti, lectionem huius carminis non ingratam fore. Nam cum Italia non ſolum erudierit te, ſed etiam ingenij tui theatrum in illo ætatis tuæ flore fuerit, non poteſt fieri, quin de ea honorifice ſentias. Inclaruit enim ibi primum eloquentia tua, cum te hominem Germanum doctiß. homines in ipſa Italia magna cum admiratione atq; approbatione audirent. Cicero ſibi præclarum illud fuiſſe dicit, cuius ob os Graij ora obuertebant ſua. Ferendum igitur & in tuis laudibus hoc, quod illius ingenioſiſſimæ nationis

iudicijs ornatus es. Sed habes nunc multo illuſtrius theatrum, non ſolum doctrinæ & eloquentiæ,ſed excellentis cuiuſdam prudentiæ vniuerſum hoc imperium Germanicum, in quo omnium ordinum homines magno conſenſu laudant dexteritatem ingenij tui, fidem, prudentiam, eloquentiam tuam, Omnes te φύσει καὶ τέχνῃ καὶ τύχῃ πολιτικὸν eſſe prædicant: Et habes ingenij tui teſtem, Illuſtriſſimum Principem, Albertum Cardinalem & Archiepiſcopum, qui ingeniorum acutiſſimus iudex ac cenſor eſt: apud quem cum ijs rebus interſis,quas ipſe gerit maximas, & huic imperio & ad publicam tranquillitatem vtiles, præclare de vniuerſa Germania mereris. Nam quod Plato dicit, magnum virum in Repub. omnes actiones, omnia conſilia ad hæc duo referre debere, vt ciues & beati ſint, & inter ſe concordes: hoc ſi quis alius, certe maxime præſtat Princeps Albertus, qui toties iam pacis autor in vniuerſa Germania fuit. In his rebus, vt modeſtiſſime dicam, induſtria & fides tua cum ipſi Principi, tum cæteris magnis viris perſpecta eſt. Quid eſt autem diuinius? quæ laus amplior cogitari poteſt, quàm ingenij vim & induſtriam conferre ad res patriæ ſalutares? Ego igitur, velut vnus de populo, te propter has virtutes & admiror & amo.Huius meæ voluntatis ſi ſpecimen poſſem illuſtrius tibi exhibere, facerem. Nunc præter verſiculos nihil poſſum præſtare: quos tamen,cum literis te fauere maxime ſciam, ſpero tibi gratos fore. Quæſo igitur, vt hoc qualecunq; carmen accipias,

 velut

etiam ſtudia mea ſumma diligentia ac fide illuſtriſsimo Principi tuo, commendare, apud quem autoritas tua merito valet plurimum. Qua in re cum illud mihi iucundum fuit, quod cognoui te cum excellenti doctrinæ laude ſingularem humanitatem coniunxiſſe, cum me antea ignotum propter quandam ſtudiorum opinionem tam amanter complecterere: tum vero hoc gratiſsimum eſt, quod re ipſa comperi eam in te comitatem minime fucoſam eſſe, ſed à virtute ac vera humanitate proficiſci. Poſtquam enim ſemel me complexus es, ſumma fide & conſtantia tueris. Itaque & virtutem tuam amo, & admiror, & plurimum me tibi debere libenter profiteor. Et quoniam ſcio te hæc officia virtute, non fructu metiri, ſpero me tibi ſatisfacturum eſſe animi gratitudine. Quare cum deſcripſiſſem iter meum Italicum, etſi argumentum eſt pertenue, tamen teſtificandæ voluntatis meæ cauſſa, tibi dedicandum eſſe duxi. Sperabam enim tibi & iter illud tuum & Italica ſtudia recordanti, lectionem huius carminis non ingratam fore. Nam cum Italia non ſolum erudierit te, ſed etiam ingenij tui theatrum in illo ætatis tuæ flore fuerit, non poteſt fieri, quin de ea honorifice ſentias. Inclaruit enim ibi primum eloquentia tua, cum te hominem Germanum doctiſs. homines in ipſa Italia magna cum admiratione atq; approbatione audirent. Cicero ſibi præclarum illud fuiſſe dicit, cuius ob os Graij ora obuertebant ſua. Ferendum igitur & in tuis laudibus hoc, quod illius ingenioſiſsimæ nationis

iudicijs

iudicijs ornatus es. Sed habes nunc multo illuſtrius theatrum, non ſolum doctrinæ & eloquentiæ, ſed excellentis cuiuſdam prudentiæ vniuerſum hoc imperium Germanicum, in quo omnium ordinum homines magno conſenſu laudant dexteritatem ingenij tui, fidem, prudentiam, eloquentiam tuam, Omnes te φύσει καὶ τέχνῃ καὶ τύχῃ πολιτικὸν *eſſe prædicant: Et habes ingenij tui teſtem, Illuſtriſſimum Principem, Albertum Cardinalem & Archiepiſcopum, qui ingeniorum acutiſſimus iudex ac cenſor eſt: apud quem cum ijs rebus interſis, quas ipſe gerit maximas, & huic imperio & ad publicam tranquillitatem vtiles, præclare de vniuerſa Germania mereris. Nam quod Plato dicit, magnum virum in Repub. omnes actiones, omnia conſilia ad hæc duo referre debere, vt ciues & beati ſint, & inter ſe concordes: hoc ſi quis alius, certe maxime præſtat Princeps Albertus, qui toties iam pacis autor in vniuerſa Germania fuit. In his rebus, vt modeſtiſſime dicam, induſtria & fides tua cum ipſi Principi, tum cæteris magnis viris perſpecta eſt. Quid eſt autem diuinius? quæ laus amplior cogitari poteſt, quàm ingenij vim & induſtriam conferre ad res patriæ ſalutares? Ego igitur, velut vnus de populo, te propter has virtutes & admiror & amo. Huius meæ voluntatis ſi ſpecimen poſſem illuſtrius tibi exhibere, facerem. Nunc præter verſiculos nihil poſſum præſtare: quos tamen, cum literis te fauere maxime ſciam, ſpero tibi gratos fore. Quæſo igitur, vt hoc qualecunq; carmen accipias,*

 velut

velut ſignificationem mei erga te ſtudij, atq; officij; & me Principi optimo commendes. Vale. Menſe Martio, Anno M. D. XXXV.

PETRVS BEMBVS ALberto Cardinali & Archiepiſcopo Moguntino. S. P. D.

GEorgium Sabinum Germanum Iuris ciuilis adiſcendi cauſſa iſthinc ad nos profectum, in meam beneuolentiam & fidem libentiſſime recepi, cum mirificum adoleſcentis ingenium & in literis humanioribus, præſertimq; in poëtices ſtudijs ſingularem induſtriam & præclara ſtudia cognouiſſem: eiusq; conſuetudine, perlegendisq; carminibus magnopere ſum delectatus, cariſſimumq; illum habui. Neq; vlla quidem in re tam egregio & præſtanti iam Poëtæ, cuius artis nomen apud omnes gentes celebre ſanctiſſimumq; ſemper fuit: ſi meis vti fortunis voluiſſet, Sabino defuiſſem. Vbi vero is ſermonibus collocutionibusq; noſtris tuas mihi literas oſtendit de ſeſe amantiſſime ſcriptas, quibus eum Italis hominibus commendas: non maiore quidem illum beneuolentia, vix enim mihi ad priſtinum meum erga illum amorem quicquam addi poſſe videbatur: ſed multo libentius, multoq; diligentius ſum complexus, cum viderem illum abs te tanto viro, eo ſplendore, ea dignitate, tot oppidorum et populorum Principe honeſtari ac diligi.

In quo

In quo vno rem te maxime omnium dignam facis. Nihil eſt enim præclarius magnis Principibus ac regibus, quàm ſouere ingenia, quæ ad magnam ſint frugem, ſi excolantur, peruentura: quæq́; memoriam eorum multa ſua cum laude in omnem poſteritatem proferant. Quod quidem iam video in te atq; in tuos Sabinum ipſum ſplendidis ac duraturis carminib. poëmatibusq́; feciſſe. hæc cum ita ſe habeant, etſi exiſtimem nihil illi apud te mea commendatione opus eſſe, quia iam tibi per ſe ipſe & optatus ſit & gratus: ego autem in tuam familiaritatem nulla ex parte adhuc quidem venerim: tamen vt meo in illum amori, qui me plane vrget, ſatisfaciam, tibi eum non tam ſane commendo (quanquam commendo quidem diligentiſsime) quàm volo his literis teſtatum apud te facere, me de Sabino ita ſentire, vt ſi eum à poëtices ſtudijs fortuna, quæ plurimum in humanis rebus poteſt, non abducet, magnum ſis hominem atq; antiquis illis, qui tantopere laudantur, propemodum æquandum habiturus. Neq; enim cognoui vllum pangẽdis carminibus eruditum his temporibus hominem, quibus omnino temporibus Latinæ literæ prope reuixerunt, aut etiam vllius ſcripta legi, qui mihi videretur ſtyli facilitate ac genere ad Ouidianam ſcriptionem atq; facundiam tam proxime accedere. Sed tenenda illi eadem orbita eſt, ſtylusq́; ipſe aſsiduitate diligentiaq́; muniendus: neque tam quantum via fecerit, quam quo progredi cum poteſt, tum vero etiam debet, ſingulis prope horis cogitandum. Neq;

enim

enim ſi aut in Batrachomyomachia Homerus, aut in Culice Virgilius à ſcribendo ſe continuiſſent, eorum nomen ſeculis omnibus clarum celebreq́ viguiſſet. De me autem ſic exiſtimes velim, tuam à me dignitatem, quæ quidem apud omnes homines ampliſſima clariſſimaq́ eſt, eo pluris fieri, quod optimarum artium ſtudia, quæq́ ijs ſe ingenia cum prouentu dediderunt, tibi amanda fouendaq́ duxiſti. Vale, quinto Calendas Martias, M. D. XXXIII. Patauio.

PETRVS BEMBVS IOACHImo I. Romani imperij Electori, Marchioni Brandeburgenſi,

S. P. D.

LEgi ad Italos literas de Georgio Sabino tuas aliquanto poſt, quàm eius ingenium in bonarum artium atq́ poëtices ſtudijs egregium ac præſtans adamauiſſem. Itaq́ qui mihi erat per ſe ipſe planè iam perfamiliaris, quemq́ pro eius eximia excellentiq́ virtute magnopere diligebam (valde enim mihi eius carmina probabantur) factus eſt mihi tua commendatione etiam carior: gratulatusq́ Sabino ſum, qui te tantum hominem eo ſplendore eaq́ dignitate habeat, cui ſua ſtudia curæ ſint, cuiusq́ in patrocinio degere ſecurus & beatus poſſit. Caue enim putes claros illos poëmatibus conſcribendis viros, quorum nunc libros tam libenter in manibus habemus,

mus, quiq́; Romæ Octauiani Auguſti tempore floruerunt, ad illud artis culmen euaſiſſe, niſi magni Principes extitiſſent, qui ſtudia eorum coluiſſent, ingenia fouiſſent, induſtriam, diligentiam, laborem, maximis præpoſitis præmijs, adauxiſſent. Quod quidem de Sabino tuis auſpicijs futurum plane video. Eſt enim iam eo cum ingenio, tum ſtudio profectus, vt ſi perrexerit, neq; ſe aliò flecti ac propelli ſinet; clarum ſit Poëtam noſtra ſe ætate præſtiturus; tuumq́; nomen atq; memoriam vnà cum ſuis ſcriptis magna cum laude & gloria immortalitati commendaturus. Hæc ad te ſcribenda mihi eſſe duxi, non eo quidem, vt qualis quantusq́; ſit Sabinus, tibi oſtenderem: quis enim id te vno melius intelligit, qui adoleſcentem in tuis habes familiaribus, teſtimonioq́; tuo apud exteros ornas homines, commendasq́; nobis omnibus? ſed vt illud aſſequerer, vt quàm libenter morem in eo tibi geramus, Sabinumq́; tuum beneuolentia & omnibus officijs complectamur, ex meipſo cognoſceres, ſimul vt tuam à me amplitudinem præter cæteras tuas virtutes ob id etiam plurimi maximiq́; fieri; quod doctis hominibus faues, meq́; tui eſſe ſtudioſiſſimum, ſcire poſſes. Vale. Calend. Martijs, M. D. XXXIIII. Patauio.

BAPTISTA EGNATIVS
Eraſmo Roterodamo.
S. P. D.

Cur tibi

CVr tibi Sabinum etiam atq; etiam commendem meis hiſce literis, multæ plane ſunt & eadem honeſtiſsimæ cauſſæ, vel quia omnes Germanici ſanguinis tacita quadam animi inductione diligo, vel quod ille præcipuo quodam amore ac religione, quod quidem apud me plurimum valet, te colit: vel quod ita bonis artibus inſtructus, boniſq; moribus ornatus eſt mihi viſus, vt enixe hoc illi petenti negare non potuerim. Tu vero plane felix ac beatus, quem certatim ſic omnes boni ac ſtudioſi viuentem diligunt & obſeruant. Hic enim fructus virtutis eximius atq; excellens eſt, vt non tam mortuo quam viuenti homini tantum ſtudium, tantus debeatur amor. Nam de meo erga te amore, deq; tuo in me viciſsim, aliquid vberius dicerem, ni Sabini ſuſcepta me commendatio prohiberet. In hoc igitur iuuene, niſi me mea fallunt præſagia, multa ſunt quæ ad illum amandum excitare quemuis poſsint. Primum pudor egregius, qui mirifice hanc ætatem commendat. Accedit deinde modeſtia, quam vultu, quam oratione maxime præfert. Nam de eximio illius literarum omnium & poëticæ inprimis ſtudio, nihil amplius dixero, κομικὸς μάρτυς ipſe eſſe poteris, vel potius ἀττικὸς. Certe in hoc ſic mihi excellere viſus eſt, vt cum multos Germania tulerit, his annis huiuſce laudis auidos, illi pene omnes errare velut vmbræ, hic veram gloriam aſſequi poſſe videatur. Tu igitur qui Germanis tuis Princeps hanc literarum facem prætuliſti, tanto ſucceſſu, vt omnia tibi polliceri de illis poſſes,

niſi

niſi alio felicia tranſtuliſſent ingenia, hanc ſaltem ſcintillam reliquam ita foue, vt tuo excitata atq; animata ſpiritu, multum ſplendoris plagæ huic tuæ afferat, vt quando tu tantam primus excitaſti gloriam, hoc veluti altero ſecundum te ſidere illuſtretur & emicet. Bene vale Eraſme mi amantiſſime Venetijs III. Calend. Septemb. Anno M. D. XXXIIII.

ERASMVS ROTERODAMVS Philippo Melanchthoni, S. P. D.

LIteræ tuæ & hoſpitis tui ſerius ad me perlatæ ſunt iniuria illius cui eas commiſeras. Damianus à Goës iam quatriduo hinc diſceſſerat: ſed paulo poſt ex itinere remiſit ad nos alterum è famulis qui cœperat ægrotare Thermopoli, vna cum Sabaudo deductore conducto. Per hunc mox recurrentem miſi Damiano tuas & hoſpitis tui literas. Verum hoc vix à nobis digreſſo, redijt ipſe Damianus, ſolicitus de puero ſuo, cui tradidi tuas ad me literas, ex quibus rem omnem cognouit. Rurſus à nobis digreſſus, Schaffhuſiæ per dictum Sabaudum accepit literas tuas, poſt id temporis nihil ab eo literarum accepi, niſi quod arbitror illum iam eſſe in Italia. Hunc Georgium Sabinum literis accurate ſcriptis adeo prædicauit Baptiſta Egnatius, vt nunquam antehac vlla de re ſcripſerit diligentius: & profecto iuuenis præ ſe fert eximias & morum & ingenij dotes, vt certa

ſpes

cui ipſas commiſiſti, imputa. Nam ego profecto qui mutuo ſemper erga te animo fui, & cui ſæpe antea ad te ſcribere cogitanti idonea tantum occaſio & argumentum defuit, minime equidem literis tuis tam amicam erga me voluntatem præ ſe ferentibus, quæq; plenum honoris, clariſſimi viri Chriſtophori Turci de me iudicium continerent, ac de Illuſtriſſimi Principis Electoris Brandeburgenſis beneuolentia & conditione cum primis honeſta certiorem me facerent, reſpondere diſtuliſſem. Etſi enim conciliandæ amicitiæ breue ſpacium Patauij habuimus, cum ſub idem fere tempus & tu eo aduenires, & ego ſarcinulas colligerem, Chriſtophorus tamen Carleuitius antiqua mihi familiaritate iunctiſſimus, ea literis ſuis beneuolentiæ fundamenta iecit, vt cum ego illius amicitiam plurimi ſemper fecerim, ſic me ei cariorem viciſſim fore exiſtimarem, ſi te qui mihi ab eo plurimis nominibus commendatus fueras, aut officio aliquo meo demereri, aut amore deuincere poſſem, quod quo minus hactenus fecerim, non voluntas mihi vnquam, ſed tantum opportunitas defuit. Tibi vero ad retinendam confirmandamq; amicitiam eo autore initam, præſentiſſimum philtrum ſuppedit proprium videlicet virtutis & eruditionis: quas quo magis in te incrementum ſuſcipere audiui, eo ad meum animum in tui amorem inflammandum plus virium habuiſſe ſcias. Ac vt etiam, aut temporis intercapedo, aut locorum interuallum, quo ſeparati ſeiunctiq; fuimus, aliquid forte iſti mutuo affectui detraxiſſet, id

totum tamen proxima tua epiſtola pleniſſime reſtabiliuiſſet, quæ non tui modo in me animi amantiſſimum teſtimonium, ſed mearum etiam laudum, quas agnoſcere, nunquam adeo, nimis amplum præconium continet. Sed de illis aliâs: nunc ad id tibi reſpondebo, cuius gratia illa tibi ad me epiſtola ſcripta eſt: quid ſcilicet animi habeam ad conditionem de qua Illuſtriſſimi Principis Electoris Brandeburgenſis nomine mecum egiſti. Non poteſt autem in eo mihi non eſſe gratiſſimus tuus affectus; magnamq́ voluptatem & Chriſtophori Turci de me iudicio & prædicatione cepi, qui illuſtriſſimi Principis animum ita erga me inflammauit, vt idoneum eſſe crederet, qui Academiæ ſuæ (vti ſcribis) collapſæ inſtaurator fierem. Ipſorum autem ſtudiorum cauſſa multò maxime gaudeo, tantum Principem literis honeſtisq́ artibus fauere, & eis prouehendis ſedulo operam dare. Chriſtophori certe Turci nomen à te olim mihi prædicatum, deinceps etiam magis venerabor, quod autoritatem illam, qua apud Principes viros pollet, reparandis literarum ſtudijs, quæ nunc miſerandum in modum labi videntur, deeſſe non ſinat. Faxit Deus opt. max. vt tam honeſta Principis voluntas, prudentiſſimiq́ viri fideliſſimum atq́ optimum conſilium, felicem, & bene fruentibus Muſis, optatum habeat ſucceſſum. Cur ego autem in præſentia in oblatam conditionem conſentire nequeam, coram tibi exponere mallem: ſed quando id mi Sabine non licet, faxo vt intelligas non temere tantum honorem me recuſare.

ſare. Fungor in iudicio Cameræ Imperialis aſſeſſorio munere, Cæſareæ Maieſtatis ſpontanea clementia eo promotus, vnde mihi quotannis ampliſsimum ſtipendium numeratur: facile autem ipſe æſtimare potes an conſulto præſenti fortunæ, conditionem iſtam ab Illuſtriſsimo Principe oblatam prapoſiturus fuerim: & quanquam hoc minus vulgo & dignius & vtilius habeatur, ego tamen non grauate in tuam ſententiam concederem, atq; ijs rationibus quas diſerte adduxiſti, pertrahi me paterer, niſi alia eſſent quæ me magis mouerent. Nam mihi profecto ea ſemper mens animo ſedit, vt ſi tantum profeciſſem, vt de meo lumine alijs accendere poſſem, & ad ſcholaſticam illam docendi tranquillitatem aliquando mihi redire liceret, mediocre honorarium in quieto literarum ocio ſplendidis iſtis & ſimul negociofis conditionibus haud illubenter prælaturus fuerim. Verum mi SABINE quantum quidem ego intelligo quicunq; iura cum auditorum vtilitate docere voluerit, eaq; ſiue ad priuatas clientulorum cauſſas defendendas, ſiue publicas arduasq; res adminiſtrandas prudenter feliciterq; accommodare, & dignitatem olim in ocio tueri cogitauerit, ei non ſatis erit quamlibet magnum in ſcholis feciſſe iuridicæ ſcientiæ profectum. Verum inprimis neceſſarium eſſe, vt iuris ſcientiam in foro, iudicijs, conſilijsq; exercuerit, eaq; ratione motus aliquantiſper in foro hærere decreui, quo ad docendum ſi quando idonea deinde conditio oblata fuerit inſtructior deſcendere poſsim. Cum

vero haud ita dudum huc venerim, necdum tantum quantum conſtitui didicerim haud temere ab hoc iudicio diſcedendum mihi puto, in quo longe ampliſſima diſcendi occaſio eſt, quando & hoc ſupremum Sacri Imperij tribunal cenſetur, in quo & maximæ cauſſæ controuertuntur: & tot ſelectiſſimos habeo collegas, à quibus & in ſcientia & peritia iuris permulta diſcere queam. Cuius etiam conſilij non illaudatos habeo autores Franciſchinum Curtium, quo Patauij præceptore vſus ſum: item Zaſium, Alciatum, atq; alios non vulgaris notæ viros, qui aliquando me cohortati, vt animum ad profitendi munus adijcerem: illud tamen ante omnia ſuaſerunt, vt prius per aliquot annos forum & iudicia ſequerer: ſic quippe me ad docendum longe magis inſtructum idoneumq; fore. Nam qui nunquam in foro verſatus eſt, etſi forſitan in Iure non infeliciter doctus ſit, nequit tamen ſatis vtilia ab inutilibus, & abolita à conſuetis diſcernere, cum eorum quæ alijs traditurus ſit vſum ipſe ignoret. Quæ quidem me cauſſa potiſſimum mi Sabine mouet, ne adhuc è foro ad ſcholas redeam, ac tantiſper in eo perſiſtam, quoad me ad profitendum magis idoneum eſſe cognouero, forenſiumq; actionum vſu inſtructus, felicius fortaſſis aliquando deſtinatum munus exequi potero. Quod ſi vero hac in re animo meo ſatisfeciſſem, etſi ipſe ſatis dijudicas pergraue mihi fore deſerta meliore conditione, in tam longinquam & ignotam regionem abire: attamen cum antea ad nullam rem æque quam ad literarum pro-

rum profeſſionem animum inclinatum habeam, non leuiter me in præſentia, tanta Illuſtriſſimi Principis Electoris beneuolentia, clariſſimiq́ viri, Chriſtophori Turci autoritas, ac tua tam amica exhortatio permouet. Quando itaq; mea conſilia aliter nunc ferunt, te etiam atq; etiam rogo, vt qua fieri poteſt ciuilitate Illuſtriſſimo Principi renuncies hoc tempore iſthac conditione mihi non eſſe integrum. Si qua vero alia in re Illuſtriſſimæ eius Celſitudini mea opella obſequi potero, id ea me facturum promtitudine vt concepta erga me ex Turci prædicatione beneuolentia, non omnino indignum eſſe cognoſcat. Bene vale doctiſſime Sabine, & clariſſimo Cancellario Turco, qui tali me apud Illuſtriſſimum Principem elogio ornauit, viciſſim meum deferto officium, ſignificatoq́ me deinceps inter eos futurum, qui merito ſuo eum venerantur. D. Chriſtophoro Carleuitio, ſi quando opportunum fuerit ſalutem quoq; à me dicito, quam proprijs illi literis nunciare maluiſſem, ſi vbi locorum ageret compertum habuiſſem. Datum Spiræ XVII. Septemb. Anno M. D. XXXVI.

PETRVS BEMBVS GEorgio Sabino Brandeburgenſi, S. P. D.

E*Legos tuos miſſos abs te mihi legi non ſolum libentiſſime, ſed etiam cupidiſſime plureis: magnamq; ex ijs voluptatem cepi, cum quia & docti ſummopere ſunt & culti, & omnino eiuſmodi, vt*

delectare mirum in modum ingenia eruditorum hominum poſſint: tum præterea, quod te mei memorem oſtendunt teſteſq́ ſunt & tanquam prædes noſtræ neceſſitudinis, quo nihil mihi poteſt accidere optatius. De vxore quam duxiſſe te ſcribis Philippi Melanchthonis doctiſſimi viri filiam, lætor. Dij tibi matrimonium fortunent. Socerum quidem habes eum, qui tibi in bonarum artium diſciplinis magiſter fuit: ita te mihi dicere ſolitum videor recordari: vt tibi etiam eo nomine eſſe carus & optatus debeat. Reliquum eſt, vt intelligas id, quod te ſcire etiam tacente me puto, mihi te cariſſimum iucundiſſimumque eſſe, atq; à me propter Poëtices, in qua excellis, ſtudia, reliquaſq́ tuas virtutes fieri ſane plurimi. Quibus à ſtudijs ne te diſtrahi permittas valde te rogo. Vale. VII. Cal. Quin. Anno M. D. XXXV. Patauio.

GEORGIVS SABINVS
Petro Bembo, S. P. D.

NIhil in vita mihi contigit optatius ac iucundius conſuetudine, atq; amicitia tua, vir clariſſime. Quod enim ſingulari me beneuolentia complexus es, quodq́ me liberaliſſime ornaſti teſtimonio tuo ad Principes meos perſcripto, inprimis honorificum mihi duco. Ac quemadmodum ille laudari ſe à laudato viro lætatur, ita ego mirifice gaudeo, me probari tibi viro optimo, ſumma cum eloquentia ac prudentia,

dentiæ, tum grauitatis ac virtutis laude florenti. Huc accedunt alia non minora beneficia, quod ſæpe mihi frui eruditiſſimis ac ſapientiſſimis ſermonibus tuis licuit: teq; audire cũ de literis, tum vero de cæteris Reip. partibus prudentiſſime iudicantem. Quos tuos ſermones longe omnibus ſcholis atq; Academijs antepono, quia ijs me & de optimis artibus & de multis alijs rebus ab homine qui non in vmbra tantum hæc didiciſſet, ſed quem vſus iam & Reſpub. erudijſſet præclare moneri ſenſi. Itaq; cum oratione tua ad virtutem excitabar, tum vero ad illam formam rationemq; diſcendi, quam probari tibi intellexi, ſtudia mea quantum in hac ingenij infirmitate poſſum dirigo. Poſtremo quandam felicitatis partem eſſe iudico, vidiſſe eum virum, qui ad cæteras excellentes virtutes hanc laudem adiunxit, vt vnus fuerit vniuerſæ Italiæ autor ac Princeps veteris eloquentiæ reſtituendæ. Quare quod me tam amanter complexus es, quodq; officijs omnis generis ornaſti, tantum tibi debeo, quantum mortalium nemini: teq; ſumma pietate tanquam patrem per omnem vitam colendum mihi eſſe ſancte ſtatuo. Hac ſum vſus commemoratione inepta fortaſſis & breuiore, quam magnitudo tuorum beneficiorum poſtulabat: ſed tamen cum nihil poſſit accidere mihi acerbius, quàm ſi de meo animo ſecus ſentires, exiſtimabam ad officium meum pertinere, vt ſignificationem aliquam gratitudinis meæ ad te perſcriberem, quam vtinam tibi coram declarare poſſem. Verum me magno cum dolore meo,

ſubito iſthinc auulſit quadam negociatorum perfidia, quibus res meas curandas commiſeram. Hanc infelicitatem non raro deploro. Mihi tamen ſemper obuerſatur oculis imago tua: ſemper aures perſonant tuis doctiſſimis ſermonibus: nec vlla in re magis acquieſco, quam in recordatione tuarum virtutum. Cuius rei teſtes habeo multos doctos viros & Principes, apud quos de nemine ſæpius ac lubentius, quàm de te loquor. Quare non ſolum de ſtudijs tuis, ſed fortunis etiam interdum confabulamur. Cumq; nuper viro præſtantiſſimo Chriſtophoro Turco, Alberti Cardinalis & Archiepiſcopi Moguntini Cancellario narraſſem, certas penſiones in Pannonijs tibi non ſolui, quæ ſint in poteſtate regis Ioannis, Cancellarius tui amantiſſimus, cauſſam illam exponit Principibus noſtris Cardinali Alberto & Marchioni Ioachimo II. qui habet coniugem natam ex ſorore Regis Ioannis. Hi quod præclare de te ſentiunt, ſuum ſtudium multis verbis ea in re polliciti ſunt, iuſſeruntq́; tibi à me ſignificari, vt ad Cardinalem Moguntinum de tota re ſcribas, quo in loco penſiones illæ ſoluendæ ſint. Nam mihi non erat nota integra cauſſa. Scribes igitur omnia quæ pro tua excellenti prudentia profutura eſſe exiſtimabis ad hanc rem perficiendam. Hæc tibi de ſententia Illuſtriſſimi Principis Moguntini ſignifico, qui quidem propter excellentem doctrinam & virtutem tuam oſtendit ſe cauſſam tuam diligenter acturum eſſe. Et valet autoritate hæc familia apud Regem Ioannem propter affinitatem. Tu quid

fieri

fieri velis, aut quomodo ſe res habeat, viciſsim ſignifica. Poſtremo vt me ames, te etiam atq; etiam oro. Vale. Datæ Lipſiæ Calend. Ianuarijs, Anno M. D. XXXVIII.

GEORGIVS SABINVS Petro Bembo Cardinali, S. P. D.

ETſi ijs ornamentis, in quibus vera dignitas poſita eſt: virtute, conſilio, autoritate, ita cumulate ornatus es, vix vt fortuna ſplendoris aliquid addere tibi poßit: tamen poſtquam audiui te in ampliſſimum ordinem, & ſummum ſenatum orbis terrarum lectum eſſe, multis de cauſsis gauiſus ſum. Quanquam enim antea noram autoritatem tuam apud ſummos Principes fuiſſe præcipuam: tamen poſtquam Romam accerſitus es, videbam te conſilijs gubernationis orbis terrarum magis interfuturum eſſe. Gratulabar igitur toti Chriſtianæ Reipub. te tali ſapientia virum in eo ordine ſententias dicere, à cuius conſilio tota Europa pendet. Neq; enim dubitabam, quin tua vox atq; autoritas aliquando huic etiam Nationi Germanicæ, concuſſæ domeſticis diſcordijs, aliquid opis allatura eſſet. Deinde eo gaudebam tuæ virtuti honorem haberi in illo faſtigio imperij orbis terrarum: ac bene precabar auſpicijs ampliß. honoris. Nec tamen de meo ſtudio ad te ſcribere audebam. Sed tandem mihi humaniſsimæ ſignificationes

beneuolentiæ erga me tuæ animum addiderunt, vt hanc epiſtolam ad te mitterem. Ex tuis enim ad Vergerium, & Ludouicum Beccatellum literis intellexi, tibi nondum excidiſſe mei nominis memoriam. Porro hanc ſiue beneuolentiæ, ſiue iudicij tui ſignificationem erga me, tanti facio, vt me totum tibi debere ſtatuam. Semper virtutis in te excellentiam admiratus ſum: Amaui ſcripta tua, quæ ſola verum & natiuum decus Latinæ linguæ ætati noſtræ inſtaurarunt. Acceßit autem erga me priuatim ſingulare ſtudium tuum. Quare niſi te ſumma obſeruantia colerem, prorſus alienus ab humanitate iudicandus eſſem. Te igitur oro, vt hanc meam epiſtolam boni conſulas: meq́; ſemper inter eos numeres, qui te velut decus huius ſeculi præcipuum venerantur & amant. Opto autem vt honoris acceßio, quo auctus es, cum cæteris nationibus, tum vero etiam Germaniæ ſalutaris ſit. Fiet in hoc Ratiſponenſi conuentu, vt ſperamus, ad communem concordiam aditus: qua in re multum adiuuare Rempub. & ſapientia & æquitas tua poterit. Vale. Dat. Ratiſponæ Idib. Maijs, Anno M. D. XLI.

PETRVS CARDINALIS Bembus, Georgio Sabino, S. P. D.

GRatulatio de Cardinalatu meo, quam tuæ ad me perhumaniter ſcriptæ literæ attulerunt,

ſane

ſane grata mihi ac iucunda accidit: non propterea, quod mea magnopere aucta eſt eo magiſtratu dignitas, quam etiam, quod de tua erga me beneuolentia tam longo vtriuſq; noſtrum ſilentió nihil detractum eſſe video: quo mihi eſſe optatius nihil poteſt. Amaui enim te ab ipſo amicitiæ noſtræ initio conſtantiſſime, teq́; mihi in eo parem eſſe ſemper volui. Iudicium autem de me tuum, hominis cum omni doctrina politiſſimi: tum apud magnum Principem claro loco poſiti: etſi quæ prædicas, in me non agnoſco, ac humanitate te tua potius, amoreq́; erga me ſingulari in eam de me opinionem duci videam: eſt mihi tamen vel propterea quam maxime gratum. Quid enim pro bo homini gratius, quam diligi? ab ijs præſertim, quos ipſe inprimis diligas, faciasq́; plurimi? Spem communis concordiæ, quam ex iſto Ratiſponenſi conuentu nobis affers, accepi equidem perinde ac debui, libentiſſime. Qua tamen in re Melanchthonem ſocerum tuum rem Chriſtianam multum iuuare & poſſe ſcio, & eum ſacturum confido, fretus cum excellenti eius virtute, átq; in omni literarum genere eruditione: tum vero etiam ea, quam cum illo contractam habes, neceſſitudine. Erunt igitur tuæ quoq; pietatis partes curare, vt ſi quid in Melanchthone adhuc fuit, quo noſtrorum animi nonnihil offendi potuerint, id temporibus totum potius, quam abalienatæ à nobis voluntati aſſcribatur. Occaſio dari vobis vlla vberior nunquam poterit, vnde vel gratiam à Deo optimo max. maiorem ineatis, vel ab hominibus gloriam honeſtio-

honeſtiorem conſequamini: Illi tu meis verbis ſalutem impertias velim, quæq́ à me proficiſci poſſunt omnia pollicearis ac deferas: De carminum tuorum libello elegantiſſime conſcripto, quem ad me perferendum curaſti, te multum amo: quem quidem ego maxima cum animi voluptate perlegi: ingeniiq́ tui facilitatem, naturæq́ probitatem, quam præ ſe expreſſam fert, amplexus deoſculatusq́ ſum. Vale. VI. Cal. Iunij. M. D. XLI. Romæ.

GEORGIVS SABINVS Cardinali Caſpari Contareno, S. P. D.

CVm Ratiſponæ in comitatu Marchionis Electoris eſſem, & cætera, quæ agi videbamus, magnum mihi dolorem afferrent: vnum hoc erat iucundum, verſari cum doctiſſimis viris in familia tua, Ludouico Beccatello, Adamo Tumano, & Philippo Gherio: ad quos etiam eo libentius accedebam, vt de tua excellenti virtute, deq́ tuis ſtudijs aliquid audirem. Gaudebam enim te intuens, ac de te cogitans, non penitus effœtam eſſe rerum naturam: Sed adhuc gignere viros magnos, veterum ſimiles. Cum enim in Veneta Repub. inter Principes locum præcipuum tenueris: deinde vero propter ſapientiam, virtutem & doctrinam, Romam accerſitus, & in ſummum ſenatum orbis terrarum lectus ſis, & maxima negocia Reipub. gubernes: conſilio, vitæ inſtituto, grauitate,

tate, dignitate, te cum veteri illo Lælio, aut Athenienſi Ariſtide comparabam. Sed eruditione te longe antecellere intelligebam: quo in genere mihi quidem hoc inprimis iucundum fuit auditu, te & totum orbem artium in Philoſophia complexum eſſe: & doctrinam Chriſtianam optime intelligere, ac toto pectore colere. Aſſentior Platoni, qui ait, Deum gratam de ſe famam in artibus ſparſiſſe. Itaq; cum vera Philoſophia monſtret Dei veſtigia naturæ rerum impreſſa, quid magis decet hominem Philoſophum cognitione religionis? Hæc ego Ratiſponæ cum & audiuiſſem differentes doctiſſ. viros, & ipſe mecum exempla ſimilium virorum ex omni antiquitate colligerem, mirifico ſtudio tui incenſus ſum, quod tunc verecundia impeditus declarare non audebam. Nunc autem, vt de abſente multo ſæpius cogitarem, ea quæ conuentum ſecuta ſunt, me monuerunt. Videbam te acerrimam adhibere contentionem, vt diſcordiæ Germanicæ dirimerentur: & conſtituta pace, communi conſilio atq; animo Turcis in veſtibulo Germaniæ graſſantibus arma inferremus, Mox vt diſceſſiſti, cum tuis conſilijs non obtemperaretur, ἀδράσεια ſecuta eſt. amiſimus exercitum: Pannonias occupauit barbarus hoſtis, arcem belli facturus ad reliquam Europam, ſeu vexandam, ſeu occupandam. Hic euentus & mihi, & ſummis viris in aula noſtra, ſæpe tuarum actionum memoriam renouat. Quare cum in hoc luctu patriæ ſæpe de tuis monitis cogitarem, & deſiderio quodam fouendæ noticiæ talis viri flagrarem:

tandem

me aut natos aut naſcituros, eorundemq́ poſteros omnes, creamus vere nobiles: atq; in numerum, noſtrorum ac ſacri Romani imperij nobilium, cooptamus. Te igitur Sabine, liberosq́ ac poſteros tuos omnes harum literarum teſtimonio renunciamus vere nobiles tanquam de domo ac proſapia nobilium à quatuor paternis ac maternis auis procreatos. Tales itidem nobiles ab omnibus, vniuerſis ac ſingulis, cuiuſcunq; conditionis, eminentiæ, ſtatus, gradus aut. dignitatis exiſtant, vos dici, nominari & haberi volumus. Facimus etiam tibi, liberisq́ tuis, ac poſteris omnibus poteſtatem, nunc & deinceps in perpetuum, vbicunq; locorum ac terrarum in iudicijs & extra, in rebus ſpiritualibus ac temporalibus, Eccleſiaſticis & prophanis: deniq; in quibuſcunq; rebus, quarũ mentio diſerte hic fieri deberet: nec non in omnibus & ſingulis honeſtis exercitijs, negocijs & actionibus, vt illis honoribus, dignitate, feudis, officijs: immunitatibus, libertate, inſignibus, & priuilegijs, gaudere, vti, & frui poßitis: in quibus cæteri noſtri, & ſacri Romani imperij vere nobiles, de equeſtri proſapia à quatuor paternis & maternis auis geniti & procreati, vtuntur, fruuntur, ac gaudent quoquo modo, vel de conſuetudine, vel de iure. Porro ad hunc equeſtris ordinis gradum addimus etiam tibi inſignia quibus nobilitas tua latius inclareſcat: videlicet clypeum cœruleum, & in eo Pegaſum candidum, ex nubibus volantem, alis in altum porrectis. Galeam vero cancellato ore, qualis ſolet eſſe nobilitatis

non po-

non poſtremæ: Et in galea alium Pegaſum cum nubibus, ſimili figura qua eſt in clypeo. Poſtremo tegumenta clypei & galeæ diſtincta duobus coloribus, cæruleo & albo: quemadmodum hæc omnia exactius pictoris ingenio ac manu depicta, in medio harum literarum cernuntur. Id vero inſigne apte conuenit homini, non ignauo, ſed ad gloriam excitato, cui eſt virtute efficiendum, vt alios omnes tantum poſt ſe relinquat, Ante citos quantum Pegaſus ibat equos. Nos igitur & illud ipſum inſigne tibi & hæredibus tuis tradimus, perpetuum virtutum tuarum monimentum, quo ad virtutem & gloriam poſteri tui incitentur, illud perpetuo in omnibus honeſtis actionibus & expeditionibus, in ſerijs vel ludicris certaminibus, in prælijs, duellis, & quibuſcunq; pugnis, vexillis, tentorijs, ſcutis, ſigillis & annulis, monumentis, ſepulcris, prædijs, ædificijs, tabulis & picturis, nobilium armigerorum, pro arbitrio ferre ac geſtare poteritis & debetis: Ceſſante omni impedimento: nec obſtantibus quibuſcunq; conſuetudinibus, ſtatutis, priuilegijs, præſentibus aut futuris, quæ quoquo modo contra huiuſmodi nobilium creationem, aut priuilegium noſtrum, facere poſſint: quibus omnibus diſerte per has literas derogamus, & derogatum eſſe volumus. Nulli ergo hominum liceat noſtrum hoc decretum reſcindere. Si quis autem id attentauerit, illum iudicamus, noſtram & ſacri Romani imperij grauiſſimam indignationem ipſo quidem facto incurriſſe. Et mulctam illi dicimus quinquaginta Marcarum

carum auri puri: partem dimidiam, vnam fiſco noſtro Cæſareo, alteram iniuria affectis, adiudicandam. Idq́; his publicis literis teſtatum voluimus: de quarum autoritate ne quis dubitaret, eas noſtro tam autographo quàm ſigillo muniuimus, Datæ Ratiſponæ in vrbe noſtra imperiali die XIIII. Iulij, Anno M. D. XLI. Imperij noſtri XXI. Aliorum regnorum noſtrorum XXVI.

GEORGIVS SABINVS Staniſlao Diaduſio Polono, S. P. D.

ETſi magna eſt vita humanæ, morumq́; confuſio: tamen vt pars aliqua generis humani, diſciplina regatur: diuinitus nerui diſciplinæ hominibus traditi ſunt, leges, doctrina de præmijs & pœnis, & legum, præmiorum, ac pœnarum exempla. Et vt leges vere à Deo ortas eſſe conſtat: ita ſentiendum eſt, exemplorum memoriam diuinitus conſeruatam eſſe. Ac ineptum eſt diſputare, vtra res ad excitandos, flectendos, & aſſuefaciendos animos ſic efficacior: leges, an exempla, cum ſit vna virtutis doctrina, conſtans vtraq́; parte: quæ cum ſummum vitæ decus ſit, ſemper curæ fuit, magnis & ſapientibus gubernatoribus, vetera monumenta, ac res geſtas maiorum, & inquirere, & late propagare: vt & ſuam ætatem erudirent & poſteritatem magna illuſtrium exemplorum copia inſtruerent. Ideo primi

generis humani duces, cauſſas maximarum in mundo mutationum, exordia imperiorum, pœnas Tyrannorum, & pleraq; alia, certiſſimis monumentis poſteritati tradiderunt: quæ ſingulari Dei ope ac beneficio, & conſeruata ſunt inde vſq; ab initio mundi, & manſura ſunt vſq; ad rerum finem. Græca hiſtoria, quæ nunc quidem extat recentior eſt: ſed multa ſunt in ea rerum vetuſtiorum, & antea geſtarum veſtigia. Etſi enim nunc extat non aliud carmen Græcum, Homerico vetuſtius; tamen & antea fuiſſe monumenta vetuſtiora non dubium eſt. Nam & ipſe Homerus narrat Achillem, cui præcipuam virtutem inter Duces tribuit: cum ocioſus in tentorio ſederet, Heroum res geſtas ad citharam ceciniſſe. Et apparet eo in admiratione & gratia nomen Poëtarum initio fuiſſe, quod eorum ingenijs & arte, memoria rerum geſtarum conſeruabatur, vt ſignificat Lucanus, cum inquit:

O ſacer & magnus vatum labor, omnia fato
Eripis: & donas populis mortalibus æuum.

Sed multa vtilia monumenta, partim temporis diuturnitate conſumta perierunt, partim alijs caſibus deleta ſunt: cum vel in bellis euerſæ ſunt ciuitates vbi ſtudia colebantur: vel propter migrationes gentium vetus diſciplina mutata eſt. Callimachum Poëtam, qui in familia Ptolemæi Philadelphi, & poſtea Euergetis diu vixit: cum alia multa antiquitatis veſtigia inquiſita, conſcripſiſſe ferunt: tum etiam librum reliquiſſe de vrbium, & gentium originibus

ginibus & nominum mutationibus: Item de mutatis gentium ſedibus. Credibile eſt autem Callimachum, & Bibliotheca Alexandrina, & multis ſacerdotum monumentis adiutum eſſe. Hic theſaurus ſi extaret, omnibus hiſtorijs quantum lucis adderet? Nunc in tanta inſcitia antiquitatis, ſequimur obſcura rerum veſtigia. Sed tamen prudentibus grata eſſe diligentia eorum debet, qui quantum poſſunt, ſtudium conferunt ad hiſtoriæ conſeruationem. Magnopere igitur laudandi ſunt veſtri homines, Io. Dulogoſius, Mechouius, & Iuſtus Decius, qui ſuorum regum ſeriem annotarunt: quorum cum res mihi viderentur magnæ, variæ, & dignæ cognitione, cum inſtituiſſem Epithalamion ſcribere inclito Regi Sigiſmundo Auguſto, viſum eſt intexere eas huic argumento, vt carmine celebratæ magis legerentur. Et cum in hac ſolenni pompa, precari omnes fauſta regno debeant: quid auſpicatius dici cogitariue poteſt, quàm de regni primordijs, & incrementis? quod cum ſingulari Dei ope ad hoc faſtigium euectũ, & inter ferociſſimas nationes defenſum eſſe cogitabimus: precemur vt nunc quoq; in tanto vniuerſæ Europæ diſcrimine Deus opt. max. hoc domicilium religionis Chriſtianæ, virtutis, diſciplinæ & literarum, diutius protegat ac tueatur. Quis noſtrum cum vel Aſiæ vrbes, vel Græcæ gentis Reſpublicas veteres animo intuetur & reputat, quæ ibi ſtudia doctrinæ fuerint: quantum decus veræ religionis: cumq; videt euerſis vrbibus, interfectis & diſſipatis indigenis,

 deleto

deleto Christi nomine, abolitis omnibus literarum & virtutis ſtudijs, tantum immanem & ſpurcam barbariem in illis locis vagari, ignaram Dei, & vniuerſæ ciuilis conſuetudinis: non deplorat interitum laudatiſsimarum gentium? non de reliquo orbe Chriſtiano angitur? Quare & vota faciamus omnes pro Republica: & viri fortes ſciant, ſibi maiorum exemplo pro patria dimicandum eſſe: ad quod vos pietas erga Deum, patriæ caritas, amor coniugum, liberorum, ac totius huius legitimi ſtatus, quo nunc floret Polonia, & maiorum decora hortantur, qui toties Tartaros & Turcas à Valachia, Pannonia & Polonia depulerunt. Multum enim natura, & diſciplina veſtræ gentis, differt à vicinis, quod ex multis rebus intelligi poteſt. Nam & regnum domi legibus & iudicijs præclare conſtitutum & ornatum eſt: & ad bella gerenda copijs equeſtribus & pedeſtribus, & omni apparatu, magno conſilio inſtructum eſt, Deſcripti ſunt ordines, qui omnes vnius imperio parent: mores vero, diſciplina domeſtica & ciuili, grauiſſime reguntur, iuuentus vel ad militiam, vel ad literas inſtituitur, vel agriculturam exercet, vel alijs ſe honeſtis opificijs in ciuitatibus dedit. Hos mores quoties vidi in ciuitatibus veſtris, de antiquitate veſtra cogitaui. Non enim dubium eſt Polonos Henetam gentem eſſe, quæ & in Aſia vicina fuit genti omnium laudatiſſimæ & cultiſſimæ Ionicæ, & poſtea duce Antenore in Europam ducta, propinquas Græciæ ſedes in Illyrico occupauit, ac tenet etiamnum

annos

annos ad hoc tempus poſt bellum Troianum circiter bis mille ſexcentos. Inde progreſsi ſeptentrionis oram ad Iſtulam compleuerunt. Nec de Henetis obſcura ſequor indicia. Gentium origenes præcipuæ ex appellationibus, & lingua iudicantur. Quos vero hodie dicunt Venetos ſeu Venedos: hos eſſe Henetos oſtendunt appellatio & locus. Nam Henetos in Illyrico, vbi manet appellatio Venedorum, conſediſſe affirmat Herodotus. Deinde linguam Polonorum congruere cum Illyrica manifeſtum eſt, & multarum vrbium appellationes cognationem cum Polonis oſtendunt. Cum autem in Aſia genti Ionicæ, quæ ſine vlla dubitatione, omnibus nationibus toto orbe terrarum omni ciuili cultu antecelluit, admiſti fuerint Heneti: & poſtea in Europa Græcis: conſentaneum eſt eos, & propter cœli ac regionum temperiem, & conſuetudinem humaniſsimæ gentis, & natura ad virtutem idoneos ſemper fuiſſe, ac diſciplinam & ciuilia officia intellexiſſe atq; coluiſſe. Poteſt autem de naturis ingeniorum optime ex doctrinarum ſtudijs iudicari: quorum poſſeſsionem magna cum laude tuetur Academia veſtra, quæ longo tempore præcipuum vniuerſæ Philoſophiæ domicilium fuit. Nunc vero poſtquam veſtri homines latinam eloquentiam admirari cœperunt, adeo pure ac venuſte multi apud vos ſcribunt, vt viri doctiſsimi in Italia, qui hanc veram ſcribendi rationem renouarunt, illorum genus dicendi maxime probent. Extant enim ſcripta Staniſlai Hoſij, Orichouij, Cromeri, & aliorum: in

 quibus

quibus lineamenta Tullianæ dictionis comparent. Et nuper editis tribus elegiarum libris, Ianitius Poëta præclarum ſui ſpecimen dedit. Nec vero barbaræ gentes, quibus natura repugnat, hanc ſcribendi elegantiam vel intelligere, vel aſſequi poſſunt. Sæpe igitur ſcriptoribus illis ſuccenſeo, qui nec nomen Henetum, nec linguam conſiderantes, fingunt recens effuſam eſſe veſtram gentem, ex horrida aliqua ſeptentrionis regione. Illud enim verius eſt; vos & Ionicæ & Græcæ gentis vicinos, progreſſos ex Illyrico ad Carpathum, bonam Germaniæ partem quondam occupaſſe: repreſſis ad ortum & ſeptentrionem alijs barbaris, qui hæc loca mitiora appetebant: Inde Venedicus ſinus, in quem Iſtula influit, nominatus eſt. Hanc meam de gentis veſtræ origine narrationem, non tanquam fabuloſam recenſui: vt Britanni ſe ab Hectoris filio ortos fingunt. Sed iudico veram eſſe, & perſpicuis teſtimonijs confirmari poſſe. Clara eſt igitur antiquitas veſtræ gentis. Nam Heneti celebrantur Homeri carmine, & Herodoti monimentis: Et regnum vetus in Illyrico tenuerunt priuſquam Romani Illyrico potiti ſunt. Polybius enim mentionem facit Regis Agronis & Reginæ Teutæ. Poſtea regnum in Polonia conſtitutum eſt, quod aliquod iam ſæculis reliquæ Europæ, tanquam murus & propugnaculum fuit aduerſus Tartarorum ac Turcarum irruptiones. Pro his honeſtis certaminibus veſtris, gratia vobis à reliquo Chriſtiano orbe debetur: qui vtinam tandem, & veſtro, & com-

muni

muni periculo, affici ſe oſtendat, & ſocia arma iungat. Nos quidem grata voce prædicare merita veſtra decet. Quare libenter huic carmini gratulatorio has res intexui, quod auſpicio tui nominis duxi edendum eſſe: cum quia ſæpe humaniſſimas ſignificationes dediſti tuæ erga me beneuolentiæ, pro qua viciſſim hoc teſtimonium mei in te ſtudij extare debet: tum propterea, quod vnus omnium de literis bonisq́ artibus optime mereris. Nam ad excolenda earum ſtudia, non ſolum hortaris ingenuos adoleſcentes, ſed etiam præmijs inuitas, tuaq́ liberalitate in publicis gymnaſijs foues: quo nihil poteſt à te fieri præclarius. His de cauſſis ſcriptum hoc qualecunq́ in tuo nomine apparet: quod ſi vt ſpero, tibi erit gratum, virisq́ doctis non improbabitur: peto à te, vt inclito Regi Sigiſmundo Auguſto exhibeas, meq́ ei commendes, precantem ex animo, & ipſi, & vniuerſo regno Poloniæ, ac Reipublicæ Chriſtianæ ſalutarem tranquillitatem. Vale Menſe Aprili, Anno M. D. XLIII. Francofordiæ ad Oderam.

PETRVS BEMBVS CARdinalis Georgio Sabino Brandeburgenſi, S. P. D.

ELegos tuos, quos poſtremo ad me miſiſti, libentiſſime legi, vel potius cupidiſſime. Redolent enim, vt non ſemel me dixiſſe tibi memini, Ouidianum morem & lenitatem illam ſcribendi. Itaq́ de-

beo tibi, quod ea me voluptate affeceris, addiderisq́; ad eos elegos etiam tua carmina, quæ me apprime delectarunt. In quibus illud te præclare aſſecutum eſſe video, quod difficilimis rebus non lumen modo, ſed etiam facilitatem ac amabilitatem plurimam contuliſti. Quas ob res ſi te Germani tui non maximi faciunt, non in cœlum ferunt laudibus, non in te honeſtando certatim ſtudia ſua conferunt, indigni ſunt qui te habeant, à quo laudentur, & quorum benefacta labore & ingenio æternitati commendes tuo. Mea carmina quod requiris, facis ex tui erga me amoris abundantia. Ego autem ab eiuſmodi ſcriptis nunc quidem abſum plane longiſſime: Sed iuſſi vt tibi aliqua tranſcriberentur, & mitterentur, ne à me quicquam fruſtra petiiſſe videare. Vale, & te à me amari magnopere exiſtima. VI. Calend. Maias, Anno M. D. XLIII. Romæ.

GEORGIVS SABINVS
Petro Bembo Cardinali,
S. P. D.

Pôſt meum ex Italia diſceſſum, etſi patriam amo, tamen nihil accidit mihi tam iucundum, cui conſuetudinem tuam non anteferrem. Et quo plus accedit ætatis, eo magis Italiæ deſiderio propter ſapientiſſimorum hominum ſermones teneor. Nec vero vlla in re, etſi procul à te abſum, ſic acquieſco, vt in cogitatione virtutis & ſapientiæ tuæ. Quare ſi

non aut

non aut pudore, aut aſſiduitate noſtrarum operarum impedirer, ſcriberem ad te ſæpius: teq́; magnopere oro, vt, quod te toties interpellaui, meas ineptias boni conſulas. Nunc autem ad te ſcribo, adductus non ſolum amore meo, ſed etiam publica literarum cauſſa, quam arbitrabor te, cui vni ſummam doctrinæ & eloquentiæ laudem merito omnes tribuimus, non grauate ſuſcepturum eſſe: Breuiter autem exponam negocium. Etſi veteres Scythæ, vt eſt in fabulis, gloriati ſunt, ſe hominum omnium longe præſtantiſſimos eſſe, quod primi eſſent ſiue ex aqua, ſiue ex igni terra exiluiſſet, diſſoluta illa confuſanea mole, quam dixere chaos: tamen res oſtendit, & magnam eſſe Scythicæ gentis feritatem, & vix in vicinis regionibus ciuilem viuendi rationem, legibus, diſciplina, & imperijs retineri poſſe. Multum tamen Principum quorundam diligentia proficitur, vt gentes iſtæ fiant manſuetiores. Hoc conſilio Illuſtriſſimus Princeps Albertus Dux Pruſſiæ, ad literarum ſtudia huius Balthici ſinus accolas inuitare conatur & homines ad docendam latinam linguam & Philoſophiam, atq; ad iuris interpretationem idoneos accerſit: eſtq́; iam conuentus mediocris docentium & audientium in oppido, quod noſtra lingua Regium montem dicimus. Si vidiſſes has regiones, diceres ſumma laude dignum eſſe, quiſquis excolere has gentes, & ad Dei agnitionem, & virtutis intellectum mediocriter traducere conaretur. Vere autem affirmare poſſum, nulla hunc Ducem priuata cupidi-

 tate,

tate, nulla alia cauſſa moueri, vt literas hic doceri cupiat, niſi vt ſemina virtutum ſpargat, & animos iuuentutis ad rerum vere bonarum intellectum atq; amorem, & ad diſciplinam aſſuefaciat. Ornare autem & munire hunc conuentum literatorum ſumma & ordinaria autoritate cupit, vt vſitato more gradus in publicis doctrinæ teſtimonijs decerni poßint. Quare te oro, propter tuum erga literas amorem, vt priuilegium Pontificium Regiomantanæ ſcholæ impetres, quo gradus eo loco decreti comprobentur. Quod ſi feceris late patebit hoc tuum beneficium, ac multis gentibus profuturum eſt; ad quas ex hoc Gymnaſio, ſi confirmabitur, literæ & leges propagabuntur. Nec vero dubito, quin præſertim in iſto faſtigio rerum humanarum, ad quod diuino conſilio euectus es, maxime cupias de multis gentibus benemereri. Nihil opus eſt me apud te virum ſapientißimum diſputare longius, quam vtile ſit in talibus locis ſemina literarum ſpargere: tantum oro, vt pro tua excellenti ſapientia, & virtute rem literariam hac in re adiuues, ac priuilegium Scholæ Regiomontanæ impetres: idq; primo quoq; tempore nobis mittendum cures. Vale. Data ex monte regio Boruſſorum, Anno M. D. XLV.

PETRVS CARDINALIS
Bembus, Georgio Sabino,
S. P. D.

Quod

QVod ſerius quàm tu fortaſſe expectabas, & ego certe voluiſſem ad tuas literas reſcribo: tum negligentia tabellariorum factum eſt: quas enim IIII. Calend. Ianuarij eediſti, ad VIII. Calend. Maias reddiderunt: tum etiam difficultate temporum, in quæ ipſæ tuæ literæ inciderunt. Nam qui meus eſt in te amor animum inducere non facile poteram, vt ad te niſi perfecta re, quicquam reſcriberem: verum cum id longius fieret, malui vtut ſe res habeat te certiorem facere, quàm officium abs te deſiderari meum. Itaq; cum primum de Regiomontana Academia conſtituenda, Alberti Marchionis ad Pontificem maximum voluntatem detuli, qua is eſt manſuetudine & liberalitate præditus, & Marchionis poſtulata benigne accepit, & conſilium laudauit: Sed cum in ipſo Pontifice non ſit prudentia humanitate minor, perſpiciebat incõſulto Carolo Cæſare ſtatuendum ſibi nihil eſſe noui in ea præſertim ciuitate, quæ etſi immunis eſt à Cæſarum Auguſtorum Iure & Imperio, tamen eſt in illorum patrocinio & quaſi tutela, idq; eo tempore cum de Cæſaris à noſtra Reipub. alienatione nonnulli ſe ſuſpicandi cauſſas habere dicerent. Factum eſt deinde, & Pontificis erga illum caritate, & illius erga Pontificem obſeruantia, vt nemo ſit qui neget, nihil eſſe cur de mutua in eos voluntate dubitetur. Quam ego occaſionem nactus, adij hac de re Pontificem denuo, qui quidẽ Marchioni tuo ſatisfacere magnopere vult: ſed quã prius cauſſam afferebat, ne ſcilicet Cæſar offenderetur,

retur, ſi quicquam quod ad iſtam prouinciam ſpectaret, ipſo inſcio decretum hic eſſet: eandem etiam nunc apud ſe cauſſam reſidere ſignificauit: Sed ex ea tamen parte faciliorem, quod & Cæſarem admoneri, & ſuam de iſta Academia ſententiam ſubodorari commodius poſſit. Nam non modo vt offenſio vitetur, verum vt gratia quoq; conſeruetur, ad Cæſarem deferendum eſſe iudicat, ad hæc ego ex N. ad me literis Cæſarem ſuis quoq; decretis rem omnem confirmaturum affirmaui, quod Pontifex libenter arripuit, ſeq; ſe ita ſit, moram omnino nullam interpoſiturum, quin eadem omnia rata habeat, ac autoritate confirmet & cohoneſtet ſua: cupere ſe tamen, etſi illius literis fidem tribuat, Cæſariani decreti exemplum videre, atq; interim etiam de omni re Cæſarem certiorem fieri. Itaque vt faceret ſuo apud illum internuncio mandauit. Habes quo minus deploma confectum adhuc non ſit. Tu ſi decreti exemplum ad me quàm primum miſeris, efficiam vt neq; Pontificis liberalitatem, nec officium meum diutius deſideres. Ad reliquas epiſtolæ tuæ partes amoris & ſuauitatis plenas, & ad eam, quam Albertus Marchio humaniſſimam mihiq; gratiſſimam dedit, tunc ſatisfaciam, cum diploma vnà mittam. Interim & illi & tibi meo nomine gratias perplures ages, & ſalutem plurimam dices, meq; & illius erga me voluntatis, & tuorum in me officiorum, nec ingratum, nec immemorem vllo vnquam tempore futurum ſpondebis: dabo enim opera ne pro me de-

pendas.

pendas. Vale. VIII. Id. Iul. M. D. XLV. Romæ.

LVDOVICVS BECCAtellus Georgio Sabino, S. P. D.

Literas tuas Idibus Februarij datas, Romæ Idibus Nouembris accepi, vnà cum elegantiſsimo poëmate tuo mi ſuauiſsime Sabine, quibus ſum maximopere lætatus, atq́ eas ſic amplexatus atq́ exoſculatus ac ſi te habuiſſem; quem ego ob elegantiſſimos mores & doctrinam humanitatemq́ ſingularem ſumma proſequor beneuolentia. Caue enim dubites me tui memoriam amoris ac laudum tuarum cumulatiſsimam non conſeruare. Sed ad te ſi minus fortaſſe crebras, quam expectabas, literas dedi, non hoc obliuione aut negligentia aliqua factum exiſtimes velim: varij enim caſus quadriennio hoc toto, quo à te diſceſsi me agitarunt. Amiſimus vt audiſti ampliſsimum atq́ præſtantiſsimum Contarenum, tibi atq́ omnibus bonis amiciſsimum, poſt cuius mortem ego veluti ſcapha ſine remige diu fluctuaui, dum varia munera varijs ea imperantibus obiui: non enim mihi licuit, vt optabam in patria conquieſcere. Sed Regij, Lepidi, Venetijs, Patauij, Tridenti, diu cum legatis concilij fui, Vnde nuper iuſſu Pauli Pont. Max. accerſitus Romam veni, vt apud Farneſium deſignatum Archiepiſcopum Neapolitanorum, optima in-

ma indolis adoleſcentem, eſſent: Quo factum eſt, vt literas cum libro tuo tarde ſuſceperim. Non enim facile à Bartholomæo tuo conueniri potui, neq; adhuc illum vidi: Nam Patauij, vt ipſe ad me ſcribit, ſtudiorum cauſſa commoratur. Dabo tamen operam, vt per amicos meos abſenti illi, quando præſens non poſſum, rem gratam faciam, paratiſſimus illum iuuare, ſi quando illi opera mea opportuna fuerit, vt is intelligat & cæteri, quos mihi commendabis, te à me plurimum amari atq; obſeruari: de cuius ſecundis rebus atq; optimo ſtatu magnam, vt debui, cepi voluptatem: Deumq; opt. Max. oro, vt tibi, vxori, ac liberis illa fortunet, votisq; tuis omnia feliciſſima annuat. Oro autem te atq; obteſtor, mi iucundiſſime Sabine, te à me fraterne amari, vt perſuadeas tibi, tamq; recentem apud me tui memoriam vigere, ac ſi vna ſemper viueremus. Romæ vel vbicunq; locorum me eſſe contigerit, ſemper in ære tuo futurus ſum. Bembus tuus ætate quanquam ingraueſcente, tamen commoda vtitur valetudine, niſi cum illi interdum podagra eſt moleſta: te vt ſolet, amat, deq; mecum multa cum amoris ſignificatione locutus. Hiſtoriam ſuam in lucem prodire adhuc non patitur: cum primum illius mihi copia fiet, operam dabo vt tibi ſatisfaciam. Atq; vt aliquid de contubernalibus noſtris Ratiſponenſibus ad te ſcribam: Adamus Tumamus Veronæ eſt in patria ſua, nec admodum valet: Philippus Gerius apud reuerendiß. Cardinalem Moronum, Bononiæ legatum, eſt à

Secretis,

Secretis. is & in rebus agendis & in ſtudijs literarum multum profecit. Triphon Bentius mecum ſuperiori æſtate fuit Tridenti, ibiq́ ſtationem ſeruat à Secretis Reuerendiſsimi Legati. Vale mi cariſſime Sabine, nosq́ interdum, cum commode id poteris, de toto ſtatu tuo redde certiores. Romæ X. Cal. Decemb. M. D. XLV.

PHILIPPVS MELANCHthon Georgio Sabino genero ſuo cariſsimo, S. P. D.

MAgnam vim eſſe paterni amoris erga natos, etiam de tuo animo te exiſtimare non dubito. Quare mihi facile credas affirmanti, valde me dilexiſſe filiam meam Annam. Cum autem de te præclare ſentirem propter ſcribendi facultatem eximiam, vt alij multi docti viri in Italia & Germania, qui de ijs ſtudijs, in quibus verſaris, iudicare poſſunt: & ex eo iudicio beneuolentia erga te ſingularis in animo meo nata eſſet, non inuitus tibi volenti filiam deſpondi, & vt tibi & nobis hæc coniunctio fauſta & felix eſſet, optaui. Sed cum ex doctrina cœleſti cauſſas didicerimus præcipuas humanarum calamitatum, & earum remedia: feramus ea, quæ acciderunt, ſapienter. Etſi igitur magno in dolore ſum, propterea quod filia extincta eſt, & quidem procul à parentum complexu, & priuſquam de rebus neceſſarijs cum ea colloqui potui: tamen eas conſolationes

ſolationes mihi propono, quæ diuinitus traditæ ſunt, quarum hæc præcipua eſt, quod ſigna vera in filia pietatis erga Deum & erga te, mortem præceſſerunt: propter quæ ſpero eam iam dulciſsima conſuetudine Dei & filij eius Domini noſtri Ieſu Chriſti frui, cui eam ſæpe lacrimans commendaui, & paulo poſt ibi rurſus eam complectar. Noſtram vero inter nos amicitiam volo perpetuam eſſe, & ego fideliter eam ſi quibus potero officijs tuebor. Tuos certe liberos ducam meos eſſe, vt re vera mei ſunt, quos quidem non minus diligo quàm dilexi matrem. Fuiſſe autem magnum incendium amoris mei erga filiam multi norunt, nec id morte ipſius extinctum eſt, ſed dolore & deſiderio alitur. Cumq́ fuiſſe eam admodum φιλότεκνον *ſciam, ipſius in me affectum deriuare me iam debere iudico: Quod igitur de filiabus & de filio deliberas, non ſolum conſilium do, vt ad me mittas puellas ſeu omnes ſeu aliquas, ſed etiam te vt id facias, valde oro. Educabuntur enim à me & fideliter & amanter: & ad agnitionem Dei, & honeſta officia ſedulo inſtituentur. Hæc de meo animo erga te liberosq́ tuos tibi perſuadeas velim. Bene ac feliciter vale. Die VI. April. Anno M. D. XLVII.*

PHILIPPVS MELANCHthon Georgio Sabino genero ſuo, S. P. D.

E*Tſi non dubito ſanis omnibus iucundiſsimam fore*

fore lectionem hiſtoriæ Bembi: ſic enim ſcripta eſt, vt eruditæ antiquitati Græcæ & Latinæ opponi poſſit, & haud dubie ſuperet omnium ſcripta in hoc genere, quæ inde vſq; à Liuiana ætate nata ſunt: tamen tu ex ea voluptatem eò maiorem capies, quia & hanc ipſam orationis formam rectius iudicare potes, quam alij, & legens recordabere ipſius erga te beneuolentiam, & quaſi colloquentem audies. Mitto igitur tibi exemplum libri Bembi nitidiſſime excuſum: mihi quoq; aliud emam. Vere in hoc viro dotes illæ fuerunt, quas in hiſtorico eſſe volunt, videlicet, σύνεσις πολιτικὴ, καὶ δύναμις ἑρμηνευτική. *Valde te oro, vt mihi ſcribas, an & Bembi librum, & has literas acceperis. Filia Dei beneficio recte valet, & habet honeſta exercitia precum, & œconomica. Tuas literas & flagito & expecto. Deus conditor generis humani ſeruet te & honeſtiſſimam coniugem tuam, & dulciſſimas filias, & cariſſimos filios. Bene & feliciter vale, XV. Octob. Anno M. D. L I. Vitenbergæ.*

PHILIPPVS MELANCHthon Georgio Sabino genero ſuo S. P. D.

NIhil dubium eſt diuinitus inſitas eſſe hominibus στοργὰς *erga natos, vt ſint commonefactrices de amore Dei erga filium & erga nos. Hæc & mecum ſæpe cogito in ipſa precatione, & alijs ſæpe commemoro. Itaq; cum velit Deus affici nos deſiderio*

noſtrorum, & ne poßit quidem natura in homine mediocri non dolere extinctis natis, magnum vulnus accepi cognita morte filij noſtri Alberti, quo in luctu me & recordatio matris, & cogitatio de tuo dolore valde excruciant. Etſi autem difficile eſt mederi talibus vulneribus, tamen lætis temporibus facilius acquieſcit, cum & noſtræ & aliorum familiæ certam & mediocrem ſedem habituræ videntur. Nunc in his ruinis imperiorum quæ poteſt eſſe leuatio? Ac te quidem pro tua prudentia ſcio multa preſpicere quæ mœſticiam tuam augent. Cum autem hæ conſolationes quæ humana diligentia à doctis collectæ ſint, tãtis vulneribus exiguam opem afferant, intueamur diuinitus præpoſitas. Scimus nos Deo curæ eſſe, quem inuocemus vt regat & protegat ſuperſtites: & ſtatuamus eos, quos ex hac ærumnoſa vita euocauit, frui iam conſuetudine cœleſtis Eccleſiæ. Plura iam ſcribere non potui, ac nequidem ſciebam an ad te hæ literæ peruenturæ ſint, quas miſi Placotomo. Marcellum collegam noſtrum, & Bernardum Ciglerum, Deus quoq; euocauit ex hac vita. Bene vale, die VII. Ianuarij, Anno M. D. LI. Lipſiæ. Honeſtißimæ coniugi tuæ & filio Chriſtophoro & filiabus ſalutem opto: quibus miſiſſem munera, ſi certos nuncios habuiſſem.

GEORGIVS SABINVS
Ioanni Sledano;

S. P. D.

Cum

CVm in hanc noſtram ætatem & horribiles bellorum motus, & variæ mutationes religionis inciderint, laudanda eſt voluntas eorum, qui vt poſteritati conſulant, hæc tanta negocia recte deſcribere ſtudent: quam ad rem non illa tantum requiruntur, quæ nominantur à Thucydide, σύνεσις πολιτικὴ, καὶ δύναμις ἑρμηνευτικὴ: ſed etiam veritatis & inquiſitio & amor, ne aut odio gentis ſeu partis alicuius, aut nimio amore, peccemus. Oderat Timæus hiſtoricus Agathoclem Siciliæ Regem: vbiq; igitur eum vituperauit, & cum alijs multis malediceret, nominatus eſt ἐπιτιμαῖος, id eſt, vituperator. Acerbiſsime etiam conuiciatus eſt Theopompus Philippo Macedoni eiuſq; exercitui: quapropter cum Alexander Magnus Philippi filius eum ad ſupplicium dedi poſceret, confugit ad aram Dianæ Epheſiæ ritu ſupplicis. Daphitas cruci affixus, & Caßius proprijs libris ambuſtus fuit, quorum vterq; de illuſtribus viris detrahendi cauſſa maledice contumelioſeq; ſcripſerat. Timagenes Auguſtum offendit, neſcio qua narratione, ſed ſapiens Princeps tantum familiaritatem ei priſtinam interdixit: Poſtea Tiberius eum occidit, cum quidem eius hiſtoria à poſteris laudata ſit. Hac noſtra ætate, Paulus Iouius Nouocomenſis, Epiſcopus Nucerinus, vt alia omittam, de magna parte gentis Germanicæ iudicat iniquius, propterea quod, vt Deum recte inuocent, falſa Monachorum dogmata exploſerunt. Detrahit & de laudibus. Illuſtriſsimi Principis Electoris Ioachimi II. Mar-

chionis Brandeburgenſis, quo vix alius in Germania præclarius meretur de Repub. Huic aſſcribit attribuitq́ꝫ ea, quæ conſtat omnino eſſe falſa: nempe, quod anno M. D. XLII. cum Romani imperij nomine duceret exercitum in Vngariam, ſegnitie & inertia tranſmiſerit tempus gerendis rebus oportunum: cumq́ꝫ tandem oppugnaret Peſtum, & cuncta armis ac tormentis perſtreperent, ſe ab omni periculo ita ſubduxerit, vt nuſquam conſpiceretur. Verum eſt quidem, ſegni & inutili mora tempus abſumtum eſſe, non ſine detrimento & ignominia reipublicæ: ſed inique facit Iouius, quod huius rei culpam transfert in Principem innocentiſſimum, diſſimulans difficultates, quibus ille impeditus non potuit iuſta ratione bellum adminiſtrare. Pleraqꝫ enim prouinciæ & ciuitates imperij, aut nullam contulerunt pecuniam, vnde numerarentur ſtipendia exercitui: aut nullum miſerunt militem: aut miſerunt quidem: ſed tardius & non plene. Id vero factum eſt artificio Regis Galliæ, qui cum eo tempore nouas res moliretur contra Carolum Imperatorem, quem naufragio ad Algieram perijſſe acceperat, prouincias imperij grauiſſimo implicuit bello præter expectationem. Immiſit enim maximos exercitus in Brabantiam, in Atrebates & Morinos, ductoribus Longeuallo & Martino Roſſemio. Ipſe diuerſa parte bellum mouens, obſedit Parpinianum, oppidum ad Pyrenæos montes ſitum. Ac Aurelianus Princeps regis filius, principatum Lucelburgenſem inuaſit. Eodem quoqꝫ tempore, Saxo &

Lant-

Lantgrauius intulerunt arma Henrico Duci Brunſuicenſi, eumq́ȝ è principatu ſuo eiecerunt, cum tamen cautum eſſet decreto imperij, ne arma ſub id tempus domi mouerentur. Ad hæc defuerunt Marchioni Ioachimo res ad tormenta bellica neceſſariæ, quas nonnulli ſe curaturos, et ad caſtra miſſuros promiſerant. Nec Vngarica auxilia in tempore affuerunt: difficulter enim pertracti ſunt Vngari in ſocietatem belli, poſtquam cognouerunt ordines Imperij inter ſe diſsidere: terqȝ euocati fuerunt, antequam ſe Germanorum copijs adiungerent. Hæc nimirum fuit cauſſa iſtius moræ & cunctationis. Quis autem ducum non factus eſſet tardus & parum efficax, ad hunc modum auxilijs, pecunijs, & rebus ad tormenta neceſſarijs deſtitutus? Nemo ignorat, pecunias eſſe neruos belli: hisq́ȝ deficientibus recuſari imperium: & abſque imperio rem militarem adminiſtrari non poſſe, idq́ȝ ita eſſe, re ipſa tunc compertum fuit: nam impedita ſtipendiorum ſolutione, miles adeo contumaciter recuſauit imperium, tamq́ȝ grauiter indignari cœpit, vt palàm diceret, ſe non proceſſurum in pugnam, ſi vel vnica ſanguinis gutta victoriam conſequi poſsit. Has difficultates Iouius ſilentio præterit, de quibus extant ipſius Marchionis Electoris literæ, grauiſsimis querimonijs plenæ, ex caſtris datæ ad Ferdinandum Regem Romanorum, ordinesq́ȝ imperij Norinbergæ congregatos. Tam vero timidum & nullius animi Principem hunc eſſe, vt ſe extra periculum infami loco abdiderit, magnum & impu-

dens mendacium eſt. Nam egregia eius virtus antea in adeundis belli periculis conſpecta eſt, cum Turcæ anno M. D. XXXII. ex Auſtria profligarentur. Si igitur afferat ſcriptor & facultatem exponendi, & inquiſitionis diligentiam, & in enarrando fidem, & candorem, non κακοήθειαν, profecto vtiliter conſulet poſteris. Tuam quidem voluntatem Sledane vt laudem eo moueor, quia video te ſplendidum genus ſermonis ad ſcribendum attuliſſe: palam etiam in religione veram ſententiam probare, tuiq́; iudicij de doctrina interdum cauſſas intexere. Itaq; quod conſtantiam laudaſti Principis antecellentis ſapientia & virtute, Ioannis Marchionis Brandeburgenſis in repudiandis corruptelis religionis, quibus inepte titulum fecerunt Interim, neq; à te ipſo neq; à veritate diſſentis: tibiq́; gratiam habeo. Prodeſt enim ad poſteros extare iudicia ſapientum Principum de tantis controuerſijs in Eccleſia. Sed vt talium Principum autoritas ad omnem poſteritatem maior ſit, plurimum refert etiam intelligi cætera eorum conſilia in publicis negocijs congruere. Fuit Marchio Ioannes in Caſtris Caroli Imperatoris anno M. D. XLVI. Ea de re ſcribis accuſari eum à fœderatis Principibus cum quibus Imperator tunc bellum geſſit, ac haberi pro ruptore fœderis & violatore fidei. Nec addis ipſius reſponſionem grauiſſime ſcriptam. Non exiſtimo conſulto omiſſam eſſe: ſed tamen negligentia reprehendenda eſt, ſi non inquiſiuiſti, cum quidem publice edita & typis excuſa ſit,

tamq́;

tamq́, grauiter ac modeſte ſcripta, vt omnes prudentes intelligant, Marchionem Ioannem pro ſua ſapientia dignitati cognatorum ſingulari conſilio parcere. Affirmauerat Imperator ſe non mutaturum eſſe doctrinam in his Eccleſijs, ſed alias habere belli cauſſas. Non igitur obijci potuit, quod defenſioni doctrinæ deeſſet. Nec ego nunc de arcanis Principum negocijs diſputo: tantum admoneo te, vt commentarijs iſtis tuis, vbi denuo excudentur, ſimul inſeras laudatiſſimi Principis reſponſionem, Legat integram cauſſam poſteritas, nec tantum ex vnius partis narratione iudicet. Non ſolum in Attica lege in ligneis tabulis, ſed in omnium hominum mentibus hoc ſcriptum eſt, ὁμοίως ἀμφοῖν ἀκροᾶσθαι. Deus enim iuſtus, hunc radium ſuæ lucis indidit omnium mentibus, vt intelligant non pronunciandum eſſe niſi vtraq; parte audita. Non eſt igitur occultanda defenſio, præſertim in re tanta, vbi non ſolum tanti Principis & nobiliſsimæ familiæ fama periclitatur, ſed etiam autoritas teſtimonij de religione. Sciat poſteritas nequaquam eum voluiſſe vnquam gerere arma contra veram doctrinam, quam & poſtea conſtantiſsime defendit contra Imperatoris voluntatem. Semper hic ſapiens Princeps hanc diuinam normam conſiliorum, quam & vexillo inſcriptam tunc habebat, ſecutus eſt, DATE DEO QVAE DEI SVNT, QVAE SVNT CAESARIS, CAESARI. *Id diſcrimen & intelligit, & vera pietate & ſumma grauitate tuetur: veris officijs Deum*

 colit,

colit, & ſingulari vigilantia in Eccleſijs doctrinæ puritatem, & in populo diſciplinam conſeruat. Nec deeſt communi ſaluti Germaniæ in publicis negocijs. Eius conſilio multæ deliberationes publicæ reguntur, & multæ Principum controuerſiæ tolluntur. Vita interior caſta & modeſta eſt, & non voluptatibus ſordidis agitur. Sed ordine tempora diſtributa ſunt: alia lectioni ſacræ & precationi tribuuntur, alia deliberationibus, & cognitioni cauſſarum ſuæ ditionis, alia peregrinorum Principum negocijs. Exiguum ſupereſt, quod corporis neceſſitati tribuitur. Talem eſſe hunc Principem & noſtræ ætati & poſteris ſcire prodeſt, vt intelligatur, non timore, non errore, ſed grauiſſimo conſilio amplexum eſſe doctrinam à Pontificia conſuetudine diſſentientem, plurimum enim refert ſcire, quales ſint in Eccleſijs noſtris Principes: ac vera de eis teſtimonia poſteris tradenda ſunt. Hæc ad te ſcripſi bono ſtudio: teq́ʒ hortor, vt (quod iuſtum eſt) defenſionem Marchionis Ioannis illi parti operis tui inſeras, vbi ſic ſcribis: Eo dato reſponſo, illi publicum ſcriptum edunt, & inter alia, quod de Auguſtana confeſſione dixerat, refutant: & ipſius literis docent, eum ſibi ſocijsq́ʒ teneri opem ferre, ſi res in eum caſum deueniat, & ſi quis aliam contra ſe belli cauſſam obducat atqʒ ſimulet. Itaqʒ diligenter monent omnes, præſertim tribunos, centuriones atqʒ milites, ne ſuam operam illi, qui fidem violarit, addicant. Huc (inquam) inſeras illius defenſionem publice editam & grauiſſime ſcriptam, qua crimen

ſibi

ſibi obiectum vere diluit, atq; ita depulit, vt ea defenſione fœderati etiam ipſi acquieuerint. Id omnino intexendum eſt, vt & integra narratio plus fidei habeat, & non lædatur Princeps ſapientia & virtute excellens, quem quidem in parte operis, vera laude ornaſti, vbi commemoras, eum anno XLVIII. tanta animi magnitudine & conſtantia defendiſſe cauſſam Euangelij in conuentu poſt victoriam Cæſaris acto, vt conſternatis ac vacillantibus cæteris, auſus ſit ſolus reclamare decreto iſti, quo imperij ordines iubebantur aſſentiri libro de religione, qui eo in conuentu conſcriptus & approbatus eſt. Nam cum cæteri huic decreto ſubſcripſiſſent, & ipſe quoq; ad ſubſcribendum ſine intermiſſione vrgeretur, fecit id, quod pium, cordatum, & conſtantem in tuenda veritate Principem decet: Acceſſit Cæſarem omnibus imperij ordinibus iam tum formidabilem, eumq́; præſente Ferdinando Romanorum Rege admonuit pacti & promiſſi, quo ante bellum ſibi cauiſſet: eſtq́; intrepide profeſſus, ſe potius vitam amiſſurum eſſe, quam diſceſſurũ ab illa incorrupta Euangelij doctrina & religione, quam profeſſus eſſet ante illius victoriam. Hæc certe confeſſio, magni & conſtantis animi indicium eſt, ſatisq́; probat, eum falſo accuſari, quod fefellerit fidem Auguſtanæ Confeſſioni datam, aliaq́; ratione addixerit Cæſari operam ſuam in bello, niſi vt ſalua religione dignitatem ſupremi magiſtratus ſui tueretur. Vale. Dat. Cal. Septemb. Anno Chriſti, M. D. LVI. Francofordiæ ad Oderam.

ALIQVOT LOCA IN HIS Poëmatibus explicata, quæ non facile intelliguntur, à lectore rerum Germanicarum imperito, per CRATONEM MYL.

IN HODOEPORICO.

A Duce, quæ Brenno condita nomen habet. ⌐ *Brenniburgum. Sic enim à veteribus appellatur. Sed vulgus Brandeburgum pronunciat. Burgum vero ſignificat propugnaculum,* ἀπὸ τοῦ πύργου. *Et Brennus idem eſt nomen apud Germanos, quod Galeatus, vt veteres illæ cantiones teſtantur, quæ in Theodoricum regem Gothorum extant. Significat igitur Brenniburgum, equitum ſeu Galeatorum vrbem.*

Nomen vbi paruæ vrbi.
Campus & aſperitas fecit amara loci.

Bitterfeld, πικρόπεδιον *oppidum eſt Saxoniæ.*

Pharmaca quo nemo miſcente peritius ægris,
Pæonia medicas applicat arte manus.

Philippus Bucchemerus, cuius hic meminit, Alberti Cardinalis Moguntini medicus eſt, vir eximia doctrina & ſuauitate ingenij præditus.

Clarus ab antiquo ſanguinè natus eques,
Inclita magnanimi quo regia Principis vllum,
Vix habet ingenio candidiore virum.

Ioannem

Ioannem Iordanem Hertzhemerum intelligit, Alberti Cardinalis Camerarium.

Vrbs vetus à Druſi coniuge dicta ducis.

Agrippina.

Mauortis habentia nomen Mœnia,

Mersburgum, oppidum Miſniæ, ad tertium miliare à Salinis.

Aſſyrij regis gaudentem nomine Belum,

Baldaſaremq́; &c. Iohannes Belonu, & Caldaſar à Volde, equites Pomerani.

Neopyrgum, vrbs Thuringiæ, ad Salam, Neuuenburg.

Venimus huc, ſacro coniunx vbi diua ſepulcro,

Coniugis Henrici regis humata iacet.

Diua Chunigundis Henrici Claudi coniunx, Bambergæ ſita eſt.

Hinc vndoſe tuam Pegneſe petiuimus vrbem.

Pegneſus Norinbergam perlabitur, vulgo die Pegnitz.

Sunt vbi Danubij mœnia iuncta vadis,

Thuneuuerd ciuitas Imperialis.

Cuius, vbi bello Veneti petiêre Tridentum,

Perdidit ad flauas ſigna Robertus aquas.

Anno Domini M. CCCC. LXXXVII. ingenti prælio victus eſt ad Atheſin Robertus Sanzeuerinus Venetorum dux à Sigiſmundo Archiduce Auſtriæ.

Lucas Bomphius, Clementis VII. Pontificis cubicularius, extant epiſtolæ Eraſmi Roterodami ad eum ſcriptæ.

Cœlius Aonia clarus in arte ſenex.

Cœlius Calcagninus, Ferrariæ bonarum artium profeſſor.

Nec iuuenis, quo ſe domus Augerſpergia iactat,

Volphgangus de Augſperg Baro.

IN ELEGIA DE REDItu Marchionis.

Vicinaq́; gerit præclarum nomen ab arcto,

Berlin, oppidum Marchiæ à minore vrſa cognominatum.

IN ELEGIA DE SPEctro Spirenſi.

Cæſareis ſedes fuit illa cohortibus olim,

Nomen ob id Graium Spira vocata tenet.

σπεῖρα cohors.

IN CAESARIBVS.

Mogus vbi Rheni cornua miſcet aquis,

Mogus prope Moguntiam influit in Rhenum.

Quæ de virginibus nomen adepta tenet,

Madeburga, quæ & Parthenopolis.

Aſcaniæ principibusq́; dedit,

Aſcania arx eſt Principum ab Anhalt, ab ea domini Aſcaniæ appellantur.

Qui duo cum gemino cornua piſce gerit,
Ducis Vuirtembergenſis inſignia ſunt cornua ceruina & piſces.
A crucis & nomen monte vocata tenet.
Creuzberg.
Vrbs à Francorum nomen adepta vado.
Francofordia.

IN EPITAPHIO
Miſneri.

Atque Ducem nigri qui bouis ora gerit,
Taurinum caput, inſigne Ducum Megalburgenſium.

FINIS.

DE CARMINIBVS AD VETERVM IMITATIONEM ARTIFICIOSE COMPONENDIS, præcepta bona & vtilia collecta

A

CLARISSIMO VIRO Georgio Sabino.

GEORGIVS SABINVS Ioachimo Camerario, S. D.

OBſignatis literis, quas ad te daturus eram, forte libellum, quem his adiunxi, reperi inter meas chartas, in quo perſcripta vel deſignata potius eſſent quædam, quæ ante biennium hic dictaui auditoribus meis, rudia quidem illa & minuta, ſed neutiquam tamen, vt opinor, inutilia & contemnenda. Nam de quibus olim me admonuerunt præceptores mei inter emendandum, ea complexus ſum libello iſto. Hic ſi videbitur, curabis, vt edatur iſtic apud vos. Titulum facies quem volueris: tuo enim hoc arbitrio permitto. Si non probabitur, ne edas velim, ſed remittas mihi. Vale, ex monte Regio Pruſſiæ. Pridie Idus Martij.

DE VERSIBVS NON FVNDENDIS EX TEMPORE.

VErſus ipſo quaſi orationis cantu ad omnem & aurium voluptatem & animorum motum componi debent. Eſt enim Poëtica quædam Muſicæ ſpecies: & ſicut Mùſicis in cantu, ita Poëtis in carmine elaborandum atque enitendum eſt, vt omni ſono permulceant. Componére autem verſus ad hunc modum ſummi eſt artificij, quo Poëta à verſificatore internoſcitur. Nihil eſt enim neq; faſtidioſius aurium ſenſu, vtpote qui iniucundo vel verbo vel ſono facile offenditur: neq; difficilius, quam ad motum animorum accommodare orationis harmoniam. Non ſunt igitur verſus ſubito ingenij impetu fundendi, vt nonnulli putant: ſed arte formandi, & acri iudicio elaborandi ſunt: ſtylus ſæpe vertendus eſt: vt inde etiam nominatos eſſe verſus, perhiberi poſſe videatur, quod dum fiunt, varie huc atq; illuc vertantur. Ac quanquam ingenij impetus non eſt nimium retardandus anxia elocutionis & compoſitionis cura: tamen cohibenda eſt præcipitantia: ad hanc enim aſſuefacti, plerunq; effutiunt

tiunt verſus neruis & ſpiritu carentes: nec tam aſſequuntur facilitatem, quæ in verſu commendatur, quam futilitatem, qua nihil eſt in omni oratione odioſius. Hac de cauſſa Horatius:

Omne (inquit) carmen reprendite, quod non
Multa dies & multa litura coërcuit, atq;
Perfectum decies non caſtigauit ad vnguem.

Sic Virgilium Maronem elaboraſſe verſus accepimus: qui propterea dicere ſolitus eſt, ſe vrſino more carmen gignere, lambendoq; effingere. Huius exemplum imitari debent, qui in hoc genere ſtudij verſantur: totiſq; ingenij viribus eniti, vt quos ipſi gignunt verſus, etiam arte forment atq; perficiant, quantum poſsint.

DE VERBORVM delectu.

AVres inprimis delectantur & elegantia ſermonis & ſuauitate compoſitionis. Elegantia ſermonis ſita eſt in verbis ac formulis loquendi, ab optimis autoribus vſurpatis: in quibus tamen delectus etiam habendus eſt. Neq; enim omnia verba, quæ vſu recepta ſunt, eandem habent gratiam & venuſtatem. Ac poëtæ vtuntur peculiari

quadam phraſi; habent enim ſuas quaſdam formulas ab Oratoribus diuerſas: quippe vbi Orator dicit, afferre calamitatem, accipere beneficium, diſsipare opes, tradere filio vxorem: Poëtæ dicunt, ducere fata, obſequium ferre, dilaniare opes, ſumere nurum. Deligenda ſunt igitur verba illuſtria & Poëtarum propria, in quibus verbis ineſt plenum quiddam ac ſonans, vt Marcus Craſſus apud Ciceronem docet. Nam in verſu, quantum fieri poteſt, ſingula debent eſſe ad ſonum exquiſita. Nec recte iudicat Viues de ratione dicendi, vbi ſcribit, carmen non modo recipere omne & verborum & locutionis genus, verum etiam tegere, adeo vt verba antiquata & nouata, ac phraſis dura atq; horrida, minus notabilia ſint in oratione numeris aſtricta, quam ſoluta.

At contra omnino fugienda ſunt Poëtis verba ſordida, niſi ad argumentum neceſſario requirantur. Sordida ſunt, non tantum quæ à ſordidis & inquinatis rebus ſumuntur: ſed etiam quæ humiliora ſunt, quam vt exprimant dignitatem rei ſignificatæ. Eiuſmodi enim verba deformant verſum, non aliter ac maculæ precioſam veſtem. Nec temere hæc admoneo, quia apud autores etiam probatos reperiuntur

interdum verſus inquinati verbórum ſordibus. Martialis libro decimo in epigrammate non ineleganti vtitur verbo ſatis humili ac ſordido, vbi lucem ſerenam, vocat ſine fece diem. Item Baptiſta Mantuanus in Parthenicis, vbi inquit, Mens pertæſa cloacam corporis.

Vitanda ſunt item Græca vocabula, quamuis Latinitate donata: niſi ſint vſurpata à Poëtis maxime probatis, ac inprimis à Virgilio & Ouidio. Nec imitandi ſunt autores apud quos extant carmina Græcolatina, qualia ſunt hæc:

Qui ioca·παντοδαπῇ nouit tractare παλαιςῇ.
καὶ minus in ſumtum δαπάνας leuis arca miniſtrat.

Nam eiuſmodi carmina videntur non minus ridicula, quam hæc, quæ apud Italos vulgo macaronea dicuntur:

Si tibi dens caderet quoties fers ore boſiam,
Iam tua non poſſet pane ganaſſa frui.

Extant tamen eruditorum etiam in hoc genere luſus, vt Auſonij & quorundam etiam recentiorum.

Abſtinendum eſt itidem ſpurcis & obſcœnis vocabulis: nulla enim re honeſtorum hominum aures atque animi tam offenduntur, quam obſcœnitate verborum. Nec parum refert, admoneri hac de re adoleſcentes, cum multi ex verſificatoribus adeo

adeo inſaniant noſtro tempore, vt turpiſſima quæq; vocabula ex Satyricis Poëtis excerpant, quæ ſuis intexant carminibus, tanquam inſignia ornamenta. Horum verſibus, nihil eſt, ne lutum quidem lutulentius.

Quæ vero ſine turpitudine nominari nequeunt, periphraſi efferenda ſunt: quemadmodum & ea, quæ videntur ſordidiora. Sic Petrus Bembus in carmine iocoſo, vbi facit loquentem obſcœnum cuſtodem hortorum, vocat mentam puſillam, membrum illud, quod natura corpori affixit procreationis cauſſa. Sic Iacobus Sanazarius, partem poſteriorem verendam, non minus venuſte quam verecunde circumlocutus eſt his verbis, Vnde prodeunt auræ, quæ de Sabæis meſsibus nihil ſpirant. Et Virgilius, vbi de conceptione equarum loquitur, vt rem parum ſpecioſam dictu, honeſtius exprimat, aruum genitale vocat, naturam equinam.

Cæterum, verba maxime illuſtria ſunt, quæ vocantur tranſlata: hæc teſte Cicerone, tanquam ſtellæ lucent atque illuſtrant orationem: nec tantum aures oblectant, ſed etiam animum mouent ac ducunt. His igitur potiſsimum illuminandi ſunt verſus, nec immodice tamen: ſed ita quemad-

modum fieri in pictura ſolet, vt vmbris & iam relinquatur locus, quo magis id quod eſt illuminatum, extare atque eminere videatur. Nam multa etiam in verſu efferenda ſunt propriè: ac quemadmodum illa Nais Virgiliana:

Pallentes violas & ſumma papauera carpens,
Narciſſum, & florem iungit bene olentis anethi:
Tum caſia, atq; alijs intexens ſuauibus herbis,
Mollia luteola pingit vacinia caltha.

Sic immiſcere tranſlatis propria debemus, nec ſemper vti eodem flore eloquentiæ.

DE STRVCTVRA Verborum.

COmpoſitionis ſuauitas conſiſtit partim in ſtructura qua dictiones inter ſe coagmentantur: partim in collocatione epithetorum: partim etiam in concinnitate pedum, numerorum, membrorum & figurarum: de quibus ſingulis ordine dicemus. In ſtructura ſeu coagmentatione vitanda ſunt, quæ ſonum efficiunt hiantem & confragoſum: vt concurſus vocalium, aſperitas conſonantium, ac ſimilitudo literarum vel ſyllabarum. Iungenda ſunt

igitur

igitur verba molliter & apte, & ſine hiatu & aſperitate copulentur: ſicut hæc inter ſe iuncta ſunt:

Impiger Aenea volitantis frater amoris.

Hic enim uihil eſt durum aut confragoſum.

Concurſus tamen earundem vocalium minus inſuauis eſt: ac præ ſe fert quandam grauitatem coniunctam cum lenitate, vt apud Virgilium:

Ille ego qui quondam.

Item:

Ipſi intus dextra ac læua pro turribus aſtant.

Sæpe etiam diuerſæ vocales habent ſuaue quiddam, cum non copulandi neceſsitate, ſed implendi ſoni gratia concurrunt, vt in his verſibus:

Primus init bellum Tyrrhenis aſper ab oris
Contémtor diuûm Mezentius, agminaq́ armat.

Poterat enim Virgilius hic dicere agmen & armat, niſi iudicaſſet numerum hiatu fieri hoc loco pleniorem.

Nec aſperiores conſonantes ſemper vitandæ, ſed interdum arte conquirendæ ſunt ad res exaſperandas, & ſimili ſono exprimendas, ſicut à Virgilio factum eſt in hoc verſu:

Nunc rapidus retro atq; æſtu reſoluta reſorbet
Saxa.

Hic ſingulæ dictiones conſtant literis aſperioribus, quibus exprimitur fluctus & fremitus æſtuantis maris tam artificioſe, vt quaſi auribus percipiatur.

Similitudo quoque literarum, vel ſyllabarum non ſemper vitanda eſt: nam interdum apta literarum vel ſyllabarum alluſio, aures afficit voluptate, vt in hoc verſu Virgiliano:

Auia tunc reſonant auibus.

Neq; eſt adeo ridiculus, vt Grammaticis quidem videtur, ille verſus Ciceronis:

O fortunatam natam me conſule Romam.

Habet enim alluſionem iucundam auribus non ineruditis: qua Eraſmus Roterodamus delectatus compoſuit dialogum, qui inſcribitur Echo, ad cuius imitationem olim luſi carmen, quod exempli cauſſa, qualecunq; eſt, huc aſcribendum duxi.

Dic mihi, Nympha cauis habitas quæ vallibus Echo,
Semicaper Faunus cur ita clamat? Echo, amat.
Quæ tamen illa, ſurit cuius male ſanus amore:
Diuitis an Codri filia Nais? Echo, ais.
Eſt opulenta quidem, ſed turpibus obſita rugis,
Debuit hanc bifrons ducere Ianus. Echo, anus.
Candida me vero Thaumantias vrit amantem,
Cuius forma decens & generoſa: Echo, roſa.
Huius amore flagro: ſed hic reſonabilis Echo,

Quæ

Quæ res ergo graues ſunt in amore? Echo, moræ.

Ver eſt conueniens blandis & amoribus aptum,
Vere nouo ſponſum me fore reris? Echo, eris.
Interea gelidis in vallibus ipſa valeto:
Vox tua ſæpe mea voce ſonabit. Echo, abit.

Eſt autem hæc reſonantia non modo elegans, ſed Latinæ etiam linguæ propria, id quod frequens vſurpatio indicat, vbique enim ſunt obuia exempla.

DE EPITHETIS.

VErſus abſque epitheto nudus eſt, & velut incomtus. Crebra igitur epitheta intexi debent, non tamen ocioſa, ſed ex intima ratione ac natura rei depromta. Quæ duriora aut prolixiora ſunt, compoſitionem reddunt inſuauem: vt hæc, tonantiſonus, ſtellimicans, & ſimilia.

Venuſte autem collocantur epitheta, ante ipſa (vt vocant) ſubiecta: præſertim ita, vt quadam viciſsitudine cum illis iungantur hoc modo:

Vecta eſt frenato cærula piſce Thetis.

Nec minus habent gratiæ, cum per interiectas orationis partes à ſubiectis ſeparantur, permanente tamen eadem viciſsitudine, vt in his verſiculis Ouidianis:

Claudæ quod alterno ſubſidunt carmine verſu.

Illud quoque non caret venuſtate, cum epitheton collocatur in principio carminis, & nomen cui epitheton attribuitur in fine, vt:

Pulueruleuta coquit maturis ſolibus æſtas.
Præcipitem Oceani rubro lauit æquore currum.

Quæ collocationis forma & in binis verſibus eſt longe venuſtiſsima, vt apud Virgilium:

Nigra velut magnas domini cum diuitis ædes.
Peruolat, & pennis alta atria luſtrat hirundo.

Item apud Ouidium:

Fertilis aſsiduo ſi non renouetur aratro,
Nil niſi cum ſpinis gramen habebit ager.

DE CONCINNITATE pedum, membrorum & numerorum.

IN compoſitione metri, nihil eſt elegantius, nihil concinnius, quam ſi pedes inter ſe quaſi cathena quadam colligentur, vt in his pentametris:

Plena verecundi culpa pudoris erat.
Alta puellares tardat arena pedes.
Longa laboranti furca tuliſſet opem.
Iſta Clytemneſtra digna querela fuit.
Sæpe ſimultates ira morata facit.

Aegra ſuperpoſita membra fouere manu.
Noſtra verecundo vota pudore carent.

Item in Hexametris :

Troia iacet certe Danais inuiſa puellis.
Arte cita veloq; rates remoq; reguntur.

Sed non oportet omnes verſus eſſe vniformes, ne ſimilitudo, quæ (vt inquit Cicero) eſt mater ſatietatis, afferat faſtidium. Quapropter non ſemper retinenda, ſed ſæpe immutanda eſt hæc forma : tametſi ſit elegantiſsima. Interdum ergo laxanda ſunt vincula, quibus pedes conſtringuntur.

Laxari autem commodiſsimè poſſunt ante ſecundum & ſextum pedem, vt :

Mintius & tenera prætexit arundine ripas.

Nam ſolutio his duobus locis vix animaduertitur.

Laxantur item vincula non rarò ante quintum pedem, vt :

Fingit iter Lemnon, veniunt ad fœdus amantes.

Nimia tamen ſolutio viciosa eſt, qualis hæc :

Romæ mœnia terruit impiger Hannibal armis.

Nam hic verſus, etſi conſtat verbis ſonantibus, tamen nimia ſolutione tanquam deficiente halitu amittit, quicquid habet ſonorum : ac maximè in priore parte : nam

in poſteriore minus id ſentitur, vbi continua ſolutio interdum accidit ipſis auribus non ingrata, propter varietatem, vt:

Horreſcit ſtrictis ſeges enſibus, æraq́ fulgent.

Ipſæ autem voces, ſiue multarum, ſiue paucarum ſyllabarum fuerint, quo maiore cum gratia continuentur, accommodari rebus, & ſatisfacere affectibus debent. Idcirco natura pedum & vocum conſideranda eſt diligenter. Spondei, ſunt natura graues ac tardi. Horum continuatio, apta eſt querelis & lamentationibus: nimia enim grauitate reddūtur numeri ſubtriſtes, maxime vero gaudent ſpondei vocibus monoſyllabis aut binis aut ternis. Nam & harum continuatio tarditatem auget: & in lamentatione ſingultus quaſi quoſdam refert, vt apud Virgilium:

Tum demum admiſſi ſtagna exoptata reuiſunt.
Me me aſſum, qui feci, in me conuertite ferrum,
Non hæc ô Palla, &c.

Spondei itidem rebus arduis & grauibus exprimendis idonei ſunt, præſertim ſi foueantur vnius ſyllabæ vocibus, aut continuis, aut permiſtis, vt apud eundem Virgilium:

Illi inter ſeſe multa vi bracchia tollunt.
Vix illud lecti bis ſex ceruice ſubirent.

Hic enim continui ſpondei mira tarditate & grauitate exprimunt, in altero verſu magnitudinem ſaxi à Turno ſublati: in altero magnitudinem laboris, quo Cyclopes in fabrica Vulcani exercentur ad incudem: eamq́ tarditatem augent monoſyllabæ voces, quarum compoſitio per ſe tarda eſt: eo quod tranſitus à dictione ad dictionem, affert moram.

Contra dactyli, properationem atque hilaritatem quaſi quandam præ ſe ferunt, pluriumq́; ſyllabarum dictionibus fiunt volubiliores. Hi continuandi ſunt, cum aliquid explicandum eſt, aut iucunde, vt apud Virgilium:

Pone metum Cytherea manent immota tuorum
Fata tibi.

Aut feſtinanter, vt:

Turbati fugiunt Rutuli, fugit acer Athinas:
Quadrupedante putrem ſonitu quatit vngula campum.

Item:

Conuellimus altis
Sedibus, impulimusq́;: ea lapſa repente ruinam
Cum ſonitu trahit, & Danaûm ſuper agmina late
Incidit.

Hic

Hic omnes fere pedes conſtant vocibus polyſyllabis, ſuntque Dactylici: quorum tanta eſt volubilitas, vt ipſam & fugæ celeritatem & ruinam impulſæ turris, anteuertere videantur.

Ergo vtrumq; præſtandum eſt, vt mutetur forma verſuum, & rebus accommodetur. Ea vero mutari poteſt, non tantum varietate pedum ac dictionum: ſed etiam orationis periodo: eiuſq; partibus, quæ inciſa & membra nominantur. Nam interdum integer verſus periodo incluſus, perfectam & abſolutam ſententiam vno membro comprehendit, vt:

Sicelides Muſæ paulo maiora canamus.

Aut ſeſquialter, vt:

Inde lupæ fuluo genitricis tegmine lætus
Romulus excipiet gentem.

Item:

Nec circumfuſo pendebat in aëre tellus
Ponderibus librata ſuis.

Aut bini verſus integri, vt:

Tytire tu patulæ recubans ſub tegmine fagi,
Silueſtrem tenui Muſam meditaris auena.

Item:

Hoſpita Demophoon tua te Rhodopeia Phyllis
Vltra promiſſum tempus abeſſe queror.

Aut bini cum dimidio, vt apud Catullum.

Scilicet in vario ne ſolum limite cœli,
Ex Ariadneis aurea temporibus
Fixa corona foret.

Apud Virgilium & Ouidium, cum periodus vnius membri vltra binos verſus excurrit, ne longior continuatio obtundat aures, plerunq; Dialyſis ſeu parentheſis intexitur, vt:

Non iaculum (neq; enim iaculo vitam ille dediſſet)
Sed magnum ſtridens contorta phalarica venit
Fulminis acta modo.

Item:

Pace tua (ſi pax vlla eſt tua Pontica tellus
Finitimus rapido quam terit hoſtis equo)
Pace tua dixiſſe velim.

Aut terni verſus, vt apud eundem Ouidium:

Languor & immodici nullo ſub iudice ſomni,
Aleaq; & multo tempora quaſſa mero,
Eripiunt omnes animo ſine vulnere vires.

Item:

Pone metum valeo: corpuſq; quod ante laborum
Impatiens nobis inualidumq; fuit,
Sufficit atq; ipſo vexatum induruit vſu.

Qui quidem terni verſus, etſi periodo includuntur, tamen non planè vnius membri

bri continuatione conſtant, neq; enim vnicum membrum tam longe produci poteſt ſine offenſione aurium: niſi apte interponantur circuitionum particulæ, quibus interpoſitis longiſsime extendi periodus poteſt, vt apud Virgilium in Georg.

Quid faciat lætas ſegetes: quo ſidere terram
Vertere Mecœnas, vlmiſq; adiungere vites
Conueniat: quæ cura boum, quis cultus habendo
Sit pecori, atq; apibus quanta experientia parcis,
Hinc canere incipiam.

Item:

Vos ô clariſsima mundi
Lumina, labentem cœlo quæ ducitis annum:
Liber & alma Ceres, veſtro ſi munere tellus
Chaoniam pingui glandem mutauit ariſta,
Poculaq; inuentis Acheloia miſcuit vuis:
Et vos agreſtum præſentia numina Fauni:
Ferte ſimul, Fauniq; pedem, Dryadeſq; puellæ,
Munera veſtra cano.

Interdum etiam nulla periodo circumſcribuntur verſus, ſed carpuntur membris minutioribus, vt apud Ouidium:

Poma dat autumnus, formoſa eſt meſsibus æſtas,
Ver præbet flores, igne leuatur hiems.

Apud Ioannem Campanum:

Pauper erat, fieri vult diues, cogitat vnde,
Vendidit vxorem Nentius, emit agrum.

Apud

Apud Virgilium:

Marſa manus, Peligna cohors, feſtina virûm vis.

At vero periodica verborum continuatio maxime probatur in verſibus, præſertim tunc, vbi aures aliquid fuſius deſiderant quo expleantur, vt in exordijs, in amplificationibus, & in concluſionibus. In hac continuatione inprimis includendi ſunt verſus ſedati, molles & blandi, qui enim placide ac leniter quaſi fluunt, longiore orationis ductu ſuſtinendi ſunt. Acres vero & ardentes verſus, magna ex parte debent eſſe conciſi, & in membra diſtracti, quales ſunt in contentione inter Turnum & Drancem, apud Virgilium:

Pone animos, & pulſus abi, ſat funera fuſi
Vidimus, ingentes & deſolauimus agros.

Item:

Poßit quid viuida virtus
Experiare licet, non longe ſcilicet hoſtes
Quærendi nobis, circunſtant vndiq; muros.
Imus in aduerſos, quid ceſſas? an tibi mauors
Ventoſa in lingua.

His itaq; & ſimilibus, vocum, pedum, circuitionum, membrorumq; commutationibus, facile effici poteſt, ne verſus ſint vniformes: ſed vt induant diuerſum quaſi habitum, rebus accommodatum, vtq; affectibus exprimendis ſatisfaciant.

DE FIGVRIS quibuſdam.

ADhibendæ ſunt etiam figuræ, nam & hæ faciunt varietatem, & ſine his, verſus caret geſtu. Nulla autem figura plus varietatis affert, quam iteratio, eaq́ habet locum, vbi feruet oratio, vel aſſeueratione, vel obteſtatione, vel dolore, vel ſimili affectu. Ac inprimis iucunda eſt iteratio initij, qualis hæc apud Angelum Politianum:

Semper erit magni decus immortale Maronis:
Semper inexhauſtis ibunt hæc flumina venis:
Semper ab his docti ducentur fontibus hauſtus:
Semper odoratos fundent hæc gramina flores.

Et apud Ouidium:

Hoc tenuat dentem terram findentis aratri:
Hoc rigidos ſilices, hoc adamanta terit.
Hoc etiam ſæuas paulatim mitigat iras,
Hoc minuit luctus mœſtaq́ corda leuat.

Et apud Tibullum:

Quàm cito purpureos amittit terra colores:
Quàm cito formoſas populus alta comas.

Sed hæc iteratio initij apud elegiographos etiam pulcrè variatur alternis verſibus, vt apud Ouidium:

Omnia naturæ præpoſtera legibus ibunt,
Parsq́ ſuum mundi nulla tenebit iter,

Omnia iam fient, fieri quæ poſſe negabam:
Et nihil eſt de quo non ſit habenda fides.

Item:

Tempore ruricolæ patiens fit taurus aratri,
Præbet & inuito colla premenda iugo.
Tempore paret equus lentis animoſus habenis,
Et placido duros accipit ore lupos.
Tempore Pœnorum compeſcitur ira leonum,
Nec feritas animo quæ fuit ante manet.

Item:

Ecce ſuper feſſas volitat victoria naues,
Tandem ad Troianos diua ſuperba redit.
Ecce mihi lucent Rutulis incendia caſtris,
Iam tibi prædico barbare Turne necem.

Item:

Ah quoties illo vitulum geſtante per agros,
Dicitur occurrens erubuiſſe ſoror.
Ah quoties auſæ, caneret dum valle ſub alta,
Rumpere mugitu carmina docta boues.
Sæpe duces trepidis petiere oracula rebus,
Venit & è templis irrita turba domum.
Sæpe horrere ſacros doluit Latona capillos,
Quos admirata eſt ipſa nouerca prius.

Eſt & alia iteratio ſeu repetitio initij, cum Pentameter verſus deſinit in eaſdem voces, vel duas vel plures, à quibus Hexameter incipit, vt apud Ouidium:

Phœbus adeſt, ſonuere lyræ, ſonuere pharetræ,
Signa Deum noſco per ſua, Phœbus adeſt.

Item:

Militat omnis amans, & habet ſua caſtra Cupido,
Attice crede mihi, militat omnis amans.

Item:

Ilia pone metus, tibi regia noſtra patebit,
Teq́ colent omnes, Ilia pone metus.

Item:

Graia iuuenca venit, quæ te patriamq́ domumq́
Perdat, Io prohibe, Graia iuuenca venit.

Item:

Nullus erat, referoq́ manus, iterumq́ retendo,
Perq́ torum moueo brachia. nullus erat.

Et apud Ianum Pannonium:

Frigus & humor agunt, vt vexent corpora morbi,
Vt nata intereant, frigus & humor agunt.

Item:

Culpa tua eſt, quicquid fecit Tithonia coniunx,
Quicquid & Aeetæ filia, culpa tua eſt.

In hoc genere verſificatores ſæpe ineptiunt. Nam id bellum quidem eſſe vident, ſed ſcite vſurpare nequeunt.

Huic iterationi cognata eſt quam epanalepſin vocant, nempe cum eiuſdem carminis

minis vel Heroici vel Pentametri initium ac finis, idem eſt, vt:

Multa ſuper Priamo rogitans, ſuper Hectore multa.
Ambo florentes ætatibus, Arcades ambo.
Ante etiam ſceptrum Dictei regis & ante.
Victus amore tui cognato ſanguine victus.

Hunc κύκλον vocant Grammatici.

Item:

Culpa tua eſt, quamuis hæc quoq; culpa tua eſt.

Baptiſta Mantuanus Epanalepſin non inuenuſte locupletauit iterato quoque initio ſequentis verſus Heroici, vt:

Arma ſacerdotes animis flagrantibus arma,
Arma fremunt.

Præterea eſt quædam initij & finis iteratio acrimoniæ & venuſtatis plena, quam Rhetores complexionem vocant, ea fit in hunc modum, vt apud Ianum Pannonium in querela Italiæ ad Fridericum III. Imperatorem.

Quod ceſſat Phœbea chelys, quod carmine rupto
Aoniæ ſiluere deæ: Mars impius egit.
Quod ſpretis audax Muſis petit arma iuuentus,
Et volucres premere audet equos: Mars impius egit.
Quod cernis nullum deſerta per oppida ciuem,
Nec campis errare greges: Mars impius egit.

Quod ligo, quod vomer, quod ſarcula: raſtra, bidentes,
In gladios abiere truces: Mars impius egit.

Venuſta eſt quoque iteratio vbi poſterior pars Pentametri eſt initium ſequentis Hexametri, vt apud Ouidium:

Vt mihi ſint toties maxima vota mori,
Vota mori mea ſunt.

Aut vbi dictio, quæ claudit præcedentem verſum Hexametrum, inchoat ſequentem, vt:

Atque omnibus vni
Vni odijsq; viro telisq; frequentibus inſtant.
Iuuenum pulcerrimus Aſtur,
Aſtur equo fidens.
Pierides vos hæc facietis maxima Gallo,
Gallo cuius amor.

Simplex iteratio eſt, ſed plena venuſtatis, cum idem verbum ſæpius repetitur, vno atq; altero verbo interiecto, vt apud Virgilium:

Reſtant bella aſpera reſtant.
Quibus ille viros quibus excitat vrbes.

Et apud Ouidium:

Fuit ah fuit vtile tecum
Ire mihi.
Hoc ſi crimen erit, crimen amoris erit.
Ipſe tuos cuſtos, ipſe vir, ipſe comes.

Vna fides, vnus lectus, & vnus amor.
Conuenit illa mihi, conuenit illa tibi.
Altera tela arcus, altera tela faces.

Ad iterationem pertinet & Epanodos, ſeu regreſsio, quæ fit hoc modo:
Compulerantq́; greges Corydon & Thyrſis in vnum:
Thyrſis oues, Corydon diſtentas lacte capellas.
Iphitus & Pelias mecum, quorum Iphitus æuo,
Iam grauior, Pelias & vulnere tardus Vlyſsis.

Eſt & traductio iterationi affinis, quæ repetit idem vel nomen mutato caſu, vt apud Virgilium:
Littora littoribus contraria, fluctibus vndas
Imprecor, arma armis.

Et apud Lucan.

Pila minantia pilis.

Et apud Ouid.

Aemonijs Aemonio Laodamia viro.

Vel verbum mutatis modis ac perſonis, vt apud Virgilium:
Eſt bene non potuit dicere, dixit, erit.

Et apud Ouid.

Et tibi ſi non vis parcere, parce mihi.
Qui poterit ſanum fingere, ſanus erit.
Certa fui, certi ſi quid haberet amor.
Cauſſa fuit multis noſter amoris amor.
Quam ſine te cogis viuere, coge mori.

Elegantiſsima eſt in hoc genere quaſi πλοκὴ, nam & artificioſa hæc forma eſt, & ſententioſa, vt:

Si, niſi quæ facie poterit te digna videri,
Nulla futura tua eſt, nulla futura tua eſt.

Scribunt Sappho Poëtriam, hac figura traductionis fuiſſe conſecutam, quicquid laudis in carmine habuit. Porro inter inſignia ſchemata quibus carminis forma exornatur ac veluti coloribus diſtinguitur, articulus quoque & Polyſyndeton numerantur. Articulum vocant, cum ſingulæ voces interuallis diſtinguuntur, cæſa oratione hoc modo:

Paſtor, arator, eques, paui, colui, ſuperaui,
Capras, rus, hoſtes, fronde, ligone, manu.

Polyſyndeton figura eſt articulo contraria, cum in verſu multæ coniunctiones ponuntur, vt:

Terraſq́ʒ, tractuſq́ʒ maris, cœlumq́ʒ profundum.

Vitanda ſunt tamen in articulo ſimiliter deſinentia, vt:

Paui, colui, ſuperaui.

Aut ſimiliter cadentia, vt apud Ennium:

Mœrentes, flentes, lacrimantes & miſerantes.

Quæ enim ſimilibus aut verbis aut caſibus efferuntur, minus habent venuſtatis in carmine.

Sed

Sed hæc de figuris hactenus : neq; enim viſum eſt perſequi exornationes omnes,ſed indicare tantum illuſtriores.

DE QVIBVSDAM VITIJS Pentametri.

IN Pentametro verſu tempeſtiuæ cæſuræ eſſe debent, vitanda eſt igitur in medio, continuatio carminis dura & hiulca, qualis hæc apud Catullum:

Munera quæ & Muſarum hinc petis & Veneris.

Item :

Troia virum & virtutum omnium acerba cinis.

Nec imitanda ſunt omnia quæ à Catullo vſurpantur. Nam vt apud Ennium, ita & apud Catullum multa ſunt horrida, & imitatione indigna. Extat apud Martialem elegans epigramma, quo irridentur hi, quibus verſus iſtorum ſimiles probantur. Eſt autem epigramma ſcriptum in quendam Creſtillum:

Carmina nulla probas, molli quæ limite currunt,
Sed quæ per ſalebras altaq; ſaxa cadunt.
Et tibi Mæonio quod carmine maius habetur
Lucilij, Columella, hic ſitus Metrophanes.
Attonitusq; legis terrai frugiferai,
Actius & quicquid Pacuuiusq; vomunt.

Ridiculi igitur iudicandi ſunt qui tales verſus admirantur, cumq́ propter ingenij imbecillitatem nequeunt aſſequi concinnitatem Ouidianam, ſeſe conferunt ad imitationem Catulli.

In fine Pentametri vitanda ſunt Participia, vt:

Ore nitens, corde tremens.

Eodem in loco rariſsime vſurpandæ ſunt voces, duabus ſyllabis longiores. Nam diſſyllabæ ſemper venuſtius claudunt Pentametrum quam vel trium vel plurium ſyllabarum voces. Ouidius in omnibus ſuis ſcriptis vix decies (vt puto) vtitur tetraſyllabis & triſyllabis, nec niſi in rebus triſtibus: quibus numeros etiam triſtiores & languidiores conuenire duxit, vt libro 1. Triſt.

Iam prope lux aderat qua me diſcedere Cæſar
Finibus extremæ iuſſerat Auſoniæ.

Item lib. 3. de Ponto ad coniugem.

Sint vtinam mites ſolito tibi more, tuasq́;
Non duris lacrymas vultibus aſpiciant.

Item:

Interdicta mihi cernitur Italia.
Vnde ſimul miſerum vitaq́; deſeruit.
Vt caream culpa mors quoq́; non faciet.
Tranſeat inſtabiles ſtrenua Cyaneas.
In quibus ipſe ſuum faſſus adulterium eſt.

Qui

Qui fuit, & delitas cætera perlegere.
Spectarem qualis purpura te tegeret.

Hæc igitur apud hunc rariora.

Monoſyllabæ quoq; voces eodem in loco vicioſæ ſunt, niſi aut duæ ſimul ponantur, vt apud Ouidium:

Præmia ſi ſtudio conſequor iſta ſat eſt.

Aut eliſio ſeu hiatus præcedat, vt apud eundem:

Heu quanto melior ſors tua ſorte mea eſt.

Nam alias horride & duriter ſonant, vt apud Catullum:

Hæc à te dictaq; factaq; ſunt.

Ouidianum hoc melius eſt:

Omnis an in magnos culpa Deos ſcelus eſt?

Cætera quæ ad artificium Poëtæ requiruntur, lectione, vſu & exercitatione, diſcenda ſunt, non poſſunt enim omnia præceptis tradi: requiruntur autem præter hæc, multa, nempe exquiſitæ & illuſtres ſententiæ quibus carmina tanquam floribus aſpergantur, item commemorationes & expolitiones earundem ſententiarum. Decet enim Poëtam vbi opus eſt in eadem & vna re commorari, eamq; multis modis verſare. Ac inprimis requiruntur hypotypoſes, digreſsiones, deſcriptiones, pathopœiæ, & ſermocinationes ad res præſertim animi expertes, cuiuſmodi ſunt

apud Virgilium, quibus Mezentius ſuos equos, & Turnus ſuam haſtam alloquitur. Similitudines item elegantes, quales ſunt, cum Heroës aſsimilantur vel proceris arboribus, vel Orioni, vt apud Virgilium:

At vero ingentem quatiens Mezentius haſtam
Turbidus ingreditur campo, quam magnus Orion
Cum pedes incedit medij per cærula Nerei
Stagna, viam ſcindens, humero ſuper eminet vndas:
Aut ſummis referens annoſam montibus Ornum,
Ingrediturq́; ſolo & caput inter nubila condit.

Sed hæc quæ reliqua ſunt, obſeruatio & vſus docebit. Reſtat igitur ſtudium & diligentia & cura, ſine qua nihil vnquam bene & laudabiliter factum eſt, neq; fieri poſſe ſperandum.

TYPO-

TYPOGRAPHVS LECTORI.

Alias quaſdam Epiſtolas à Sabino ſcriptas, quæ & recte edi poſſe, neq; eſſe lectu indignæ viderentur, poſterius nacti hoc loco adiungendas putauimus.

MAGNIFICO VIRO, DOmino Ioachimo Camerario, Academiæ Lipſenſis Rectori, amico ſuo colendo, S. D.

QVanquam intellexi, hunc adoleſcentem nactum eſſe alium Præceptorem, quam te: tamen eum tibi quoq; commendandum eſſe duxi. Eſt enim mihi cariſſimus cum propter parentes, à quibus multis beneficijs ſum affectus: tum etiam propter ſingularem modeſtiam ac probitatem, quam in eo cognoui. Quare peto à te, vt ipſum & in familiaritatem tuam recipias, & admoneas ſedulò, vt bonis litteris eam, quam debet, operam nauet. Id propter meam commendationem te facturum, ſane confido. Alter vero puer, Polonici Palatini filius, de quo tecum coram locutus ſum, non eſt illuc venturus. Iam enim præceſsit in Pruſsiam, ac Turonij meum aduentum expectat. Nam parentes nolunt eum à me diſiungi. Alias ad te miſſus eſſet. Cæterum, ſatis

ſatis mirari nequeo, cur nihil ad me literarum iam dederis, ſocerum tuis literis conſolaberis. Vxor enim iam facta firmior: ac ſpero deinceps futura eſſe omnia quemadmodum volumus. Vale. Datæ die Petri & Pauli, Poſnaniæ, Anno M. D. XLIIII.

Tuus Sabinus.

CLARISSIMO VIRO
Ioachimo Camerario amico
ſuo colendo,
S. D.

Calendis Ianuarijs fui apud Dantiſcum, Epiſcopum Varmienſem, ad quem proficiſci interdum ſoleo, cum propter vicinitatem loci: nam oppidum in quo habitat, non longe hinc diſtat: tum etiam propter illius ſermones, quibus mirifice delector. Eſt enim (vt noſti) homo feſtiuitatis ac ſuauitatis plenus. Is vero in collocutionibus noſtris, cum de ſocero meo ac de te, multa honorifice locutus eſſet ſumma cum teſtificatione amoris: ſuis verbis vtrique veſtrum ſalutem plurimam dicere me iuſſit, ac omnia deferre officia, quibuſcunque beneuolentiam veſtram ipſe promereri poſſit. Cum igitur occaſionem ſcribendi haberem, officij mei eſſe duxi, hæc tibi ſignificare. Nam arbitrabar hanc de illius beneuolentia ſignificationem tibi non ingratam fore. Oro autem ne graueris, ad illum dare puſillam epiſtolam, vel litteris ad me tuis inſere ſchedulam, vnde optimus ſenex

mutuam

mutuam erga ſe beneuolentiam tuam cognoſcat. Menſe Septembri cum eſſem Vuiteberga, libenter te de rebus neceſſarijs meis conſuluiſſem. Quare permoleſtum mihi accidit, quod eo tempore non aderas. Scripſi autem illis de ipſis rebus ad ſocerum meum: qui ſi te in conſilium (vt ſpero) adhibuerit: quæſo, me conſilio tuo adiuues. De Iohanne filio tuo ne ſis ſolicitus. Ipſe Dei beneficio adhuc recte valet, ac ſeſe gerit honeſte. Vale. Die 18. Februarij, Anno M. D. XLVIII. ex Regiomonte.

Tuus Sabinus.

Luſi epigramma in munitiones Vrbium Germanicarum: id in fine huius Epiſtolæ aſſcribendum duxi, vt pagina impleretur.

IN MVNITIONES VRbium Germanicarum.

Quando ruinoſis ſtabant circundata muris
Oppida, nec præceps foſſa nec agger erat:
Inclita tum belli Germania laude vigebas,
Hoſte tibi nullos incutiente metus.
At poſtquam foſsis nunc es munita profundis,
Aggeribusq́; vrbes vallat arena tuas:
Nunc virtute cares, nunc ſupplex porrigis vltro
Omnibus imbelles hoſtibus ipſa manus.
Grandia nimirum timidos quod cornua ceruos,
Hoc tua te foſsis mœnia cincta iuuant.

IN

IN QVENDAM PHIloſtratum.

Quam ſit Marte ferox belloq́ Philoſtratus acer
Picta Cupidinibus, quæ gerit, arma docent.

CLARISSIMO VIRO Ioachimo Camerario amico ſuo colendo, S. D.

Litteris tuis quas Comerſtadius attulit perturbatus ſum. Quod enim in ijs ſignificas, te integro anno nihil à me litterarum accepiſſe, profectò ſatis mirari nequeo: ac vereor ne parum tibi reſpondere in amore videar. Me vero nullam ad te ſcribendi occaſionem neglexiſſe Sciurus nouit, cui ſæpe queſtus ſum de ſilentio tuo, quod præſertim ad litteras, quibus de renouanda re domeſtica mea, te & ſocerum meũ conſului, nihil mihi reſponderes. Quare ſi quam de me ſuſpicionem recepiſti, eam deponas velim, tibiq́ perſuadeas me officium ſcribendi non intermiſiſſe: ſed literas interceptas eſſe. Noui quod ſcribam nihil habeo, quod ſit ἀξιόλογον, niſi Principem noſtrũ inſtaurare arces multis in locis, ac magno equitum numero profectum eſſe Cracouiam ad ſepulturam Regis cum Alberto Marchione Caſimiri filio. Me detinet officium Rectoris quo iterum fungor. Abſq́ hoc eſſet, ſub finem æſtatis ad vos excurrerem. Filius tuus Dei beneficio adhuc rectè valet, ac officium ſuum facit.

facit. Vale. Feſtinanter 28. die Iulij, Anno M. D. XLVIII. ex Regiomonte.

Tuus Sabinus.

CLARISSIMO VIRO Ioachimo Camerario amico ſuo colendo, S. D.

EX Samuele Sitzingero cognoui, te dediſſe ad me litteras Menſe (ni fallor) Auguſto: Nam ſub initium autumni, ipſe mihi ſignificauit, de iis per tabellarium, neſcio quem, huc miſſis. Ego vero amplius ſex menſibus, nihil à te literarum accepi. Quare nec mirari debes, cur nihil tibi reſpondeam. Status mearum rerum adhuc tolerabilis eſt: Nam Dei beneficio omnes mei ſunt incolumes. Filius quoq; tuus adhuc recte habet, & officium ſuum facit. Eramus quidem aliquandiu in magno periculo: nam peſtilens contagio vſq; huc propagata erat, totamq; viciniam ſic infeſtabat vt fuga nobis intercluderetur. Sed ſperamus nos periculo eſſe defunctos: iam enim incipiunt eſſe Alcedonia. Agamus igitur gratias Deo æterno, cuius diuina clementia hactenus conſeruati ſumus: & ab eo precamur, vt nos diutius velit eſſe incolumes. De noſtro reditu ad Regium montem, incertus ſum. Audio enim morbum adhuc ſerpere, tametſi graſſari deſierit. Aiunt 14. millia illic extincta eſſe, Doctor Baſilius & Aurifaber (vt audio)

audio) vxores ſuas in hac calamitate amiſerunt. Libellos meos arbitror iam editos eſſe, quos iſtuc miſi typis excudendos: Horum aliquot exemplaria mihi mittas oro. Melchior Faſoldus, qui Vuiteberga in ædibus D. Crucigeri agit, huc profectus eſt ferijs natalitijs: Ei trades, quicquid ad me perferri voles. Negocium Domini Doctoris Zigleri nondum expediui: nullum enim tabellarium habere potui hoc tempore, per quem Cancellario Marchionis Vuilhelmi ſcripſiſſem: ſed expediam bona fide, quam primum Deo volente domum rediero. Interea ipſum meo nomine amanter ſalutabis. Legi amarulentum ſcriptum Illyrici, quod videtur eſſe claſsicum acerrimæ dimicationis. Doleo rem eo deductam eſſe: ac magnopere vereor, ne hæc ipſa diſſenſio ſit fatalis ad ruinam & interitum Academiarum. Vxori tuæ & Genero tuo, item D. Ioachimo Rhetico, cæteriſq; domeſticis tuis ſalutem D. Dat. die Nicolai ex Geſſchendorfio Gaſparis Faſoldi pago. Anno M. D. XLIX.

Tuus Sabinus.

CLARISSIMO ET DOCTISſimo viro Ioachimo Camerario amico ſuo ſummo, S. D.

MItto tibi meas nugas, de quibus ſcripſi proxime. Has velim illic excudi typis Papæ, ac edi ad nundinas autumnales: ſi fieri poſſit. Sunt autem

multa

multa in ijs tuenda. Itaq; in corrigendo ſis diligens oro. Si qui etiam verſus fortè diſplicuerint, eos tuo arbitrio, vel emendes vel reijcias velim. Hac ſcripſi feſtinanter, cum incidiſſem caſu in tabellarium itineri iam accinctum. Scribam plura per Melchiorem Faſoldum, qui intra dies octo ſubſecuturus, ac Vuitebergam rediturus eſt. Si Typographus fortè grauabitur has nugas imprimere, ſumas aliquot aureos à Smitmero, quos ei dabis. Reddam pecuniam fratri ipſius Smitmeri in Regiomonte. Filius tuus facit officium ſuum & rectè adhuc valet. Data 4. Septemb.

Tuus Sabinus.

CLARISSIMO ET DOctiſsimo viro Ioachimo Camerario, amico ſuo ſummo, S. D.

QVod fauſtum felixq; ſit; die 19. Iulij natus eſt mihi filius nomine Chriſtophorus, quem Deus mirabiliter conſeruauit. Nam cum exanimis eſſet editus, & vltra mediam horam iacuiſſet quaſi mortuus, tandem ineffabili Dei miſericordia in vitam reuocatus eſt. De libello noſtro, quem edendum curaſti, ago tibi gratias, quas debeo maximas. Ac inprimis delector illa teſtificatione voluntatis erga me tuæ, quem præfixa literæ declarant. Mihi enim nihil amabilius tua beneuolentia, quam vt ego retineam, quoad vixero, omni ſtudio & opera enitor. Ipſum verò

libellum exhibere Principi, cui dedicatus eſt, non audeo, eam ob cauſſam, quam prius ſignificaui. Malo enim deperire id quicquid eſt laboris, quàm obtrectatoribus præbere anſam calumniandi, hoc præſertim tempore, cum nobis difficile ſit tueri gratiam. Dogma Oſiandrinum indies magis atq; magis arridet vulgo. Sed iſta non ſic abibunt. Neq; omnia ſcribere debeo, quæ his rumoribus diſſipantur. Miſi tibi libellum per filium tuum Iohannem de componendis verſibus, de quo iudicium tuum expecto. Bene vale. Data 22. Iulij. Anno M. D. L I. ex Regiomonte.

Tuus Sabinus.

CLARISSIMO VIRO Domino Philippo Melanchthoni ſocero ac Præceptori ſuo colendo,

S. D.

M*Agnum atq; incredibilem dolorem accepi, ex obitu D. Staniſlai Repagelani, quem Deus optimus maximus nuper rebus humanis exemit. Amiſi enim præcipuum in Academia conſiliorum meorum adiutorem, ac dignitatis fautorem. Extinctus eſt autem ad I I I. Id. Maij, cum quidem paucos dies ægrotaſſet: nec ſolùm mihi, ſed etiam Illuſtriſſ. Principi magnum ſui deſiderium reliquit. Nam & præ ceteris lectoribus eum diligebat Princeps, & audito eius interitu, quanquam erat extra vrbem, tamen pro ea,*

quæ

qua excellit humanitate, venit ad cohoneſtandum funus, locumq́ſepulturæ dedit iuxta ſuum monimentum: imitatus exemplum Scipionis Africani, qui Ennium ſimili honore affecit. Porro, omnes magnopere ſolliciti ſumus, de idoneo Theologo in locum defuncti ſurrogando. Itaq; Illuſtriſſ. Princeps iuſſit me ſcribere ad te diligenter, teq́ rogare, vt primo quoq; tempore hominem idoneum nobis mittas, re cum Ioachimo Camerario deliberata. Nam Theologica lectio, quæ in ſcholis præcipua & maximè neceſſaria eſt, non poteſt diu vacare. Cupit autem Princeps talem habere, primùm qui ſit ingenio placido, non moroſo. Nam à moroſis & contentioſis ingenijs ipſe abhorret ὁμῶς ἀίδαο πύλῃσιν. *Deinde qui & doctrina & facultate dicendi eam tueri autoritatem queat, quam Staniſlaus habuit. Is enim erat adeò promtus & exercitatus in dicendo, vt quando prælegebat continua oratione quaſi declamaret: magnusq; ciuium concurſus fieret ad eum audiendum. Poſtremò, qui & linguæ Polonicæ (ſi fortè talis inueniri queat) non ſit ignarus. Nam Princeps eſt curaturus biblia in linguam Polonicam transferenda. Cogitaui equidem de Staphylo, cuius eruditionem ac mores ſæpe commendari à Staniſlao audiui: ſed neſcio quæ facultas illius ſit in dicendo: quia mihi non eſt bene notus. Tuo igitur iudicio rem committo: tantum admoneo, ne quem huc mittas indiſertum & moroſum. Stipendium (ſi eſt doctus) habebit ſatis amplum, nempe CC. aureorum Prutenicorum, quæ quidem*

m 2 *pecunia*

pecunia conficit aureos Marchiticos circiter CCL. *Præter hæc, Illuſtriſſimus Princeps à te conſilium petit, in re ſanè difficili, quæ nobis omnibus magnas & curas & moleſtias affert. Hanc ex meis alteris litteris, quas iuſſu Principis ſcripſi, cognoſces. Quare & optimum Principem conſilio iuues, & nos moleſtia leues, oro. Nulla te in re exiſtimes æquè gratum Principi facere poſſe, quam ſi non meis abs te verbis petit, explices: id quod te facturum non diffido. Vale, & filiam meam ama. Data Prid. Calend. Iulij, Anno M. D. X L V. ex Regiomonte.*

Inter ſtudioſos, quos Dux Pruſsiæ Vuiteberga nunc reuocat, eſt quidam ex oppido (ni fallor) Elbingenſi Mathematicus, huic Princeps permittit, vt diutius illic maneat, donec noſtra Academia vſui eſſe poſsit. Hoc ei indicabis. Iterum vale.

M. Marcellum & Laurentium Croconem eius diſcipulum, item Paulum Eberum, meis verbis amanter ſaluta.

Tuus G. Sabinus.

CLARISSIMO VIRO
Domino Philippo Melanthoni, ſocero
ac Præceptori ſuo obſer-
uandiſsimo,
S. D.

Regia viſurum longinquæ mœnia Vilnæ,
Sic eo, retrogradus cancer vt ire ſolet.

Nam

Nam differtur ex die in diem profectio, quæ mihi ſuſcipienda eſt. Quo autem conſilio id fiat, neſcio. De meo igitur abitu, nihil adhuc certi ſignificare poſſum. Ea verò mora mihi permoleſta eſt, non ſolùm propter hiemem, in quam incidet profectio: ſed etiam propter pecuniam, quæ mihi in Pruſſia debetur, niſi enim perſuaſum habuiſſem, me primo quoque tempore iſtuc venturum, iamdudum literis debitores denuò appellaſſem. Sed deuoranda eſt hæc moleſtia. Aduentus tuus hic in expectatione eſt: aiunt enim te affuturum eo tempore quo Thomæ Ribij nuptiæ celebrabuntur. Quod ſi huc venire volueris, oro vt Catharinam filiam meam tecum adducas, non vt hic maneat (nolo enim eam retinere) ſed vt fruatur conſpectu ſororum, & vrbem, in qua eſt nata, videat. Anna filia mea his diebus ægrotauit ſatis periculoſe, ſed Dei beneficio, conualuit. Bene vale. Datæ 8. Septemb. Anno M. D. L V. Francofordiæ.

T. G. Sabinus.

CLARISSIMO VIRO Domino Philippo Melanthoni, ſocero ac Præceptori ſuo reuerenter colendo, S. D.

Cum eſſem Berlini, Dominus Achatius à Zema, Palatinus Mariæburgenſis eſt multa mecum locutus de filio ſuo, qui hoc tempore agit Vuitebergæ:

meq́ʒ ſummopere rogauit , vt eum litteris meis tibi commendarem. Cupit autem hac potiſsimum de cauſſa eum tibi à me commendari, vt interdum ſi opus fuerit, is admonitione tua ad virtutem et honeſtatem exuſcitetur. Sperat enim fore, vt magis reuereatur autoritatem tuam, quàm Praeceptoris. Ego itaqʒ, vt & illius petitioni, & promiſsis meis ſatisfaciam (pollicitus ſum enim meam in hac re commendationem illi non defuturam) etiam atqʒ etiam te rogo, ne graueris admonere adoleſcentem, quo officium ſuum faciat ſedulò, & ita ſe gerat erga omnes, quemadmodum filium tali parente natum decet. Erit id & ipſi Domino Palatino, cui ego gratificari cupio, vehementer gratum: & mihi, qui magnopere opto, vt is intelligat, meam apud te commendationem filio ſuo profuiſſe, honeſtum. Comitia, ad quæ proficiſcimur nomine Electoris miſsi, nondum inchoata ſunt, propter incommodam Regis valetudinem. De Regina Hungariæ trucidata, famam inanem eſſe conſtat, tametſi ea per totam Poloniam ſparſa ſit. Vale. Filiabus & generis meis ſalutem D. Datæ feſtinanter ſub diſceſſum noſtrum, die Ioannis Euangeliſtæ. Anno M. D. L I X. Poſnaniæ.

Tuus G. Sabinus.

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

IDYL-

IDYLLION.

Conflixêre duæ volucres Iouis: Vtraq; roſtro,
Vtraq; vulnificis vnguibus acris erat:
Altera Miſnacæ cuſtos Mauortia gentis,
Altera Marchiacæ fortis alumna domus:
Ambæ animis, pennisq; pares rutilantibus ambæ:
Hæc minij fulgens, illa colore croci.
Corpore læſſa ſuo tandem defeſſaq; pennis
Succubuit, qua ſe Marchia iactat, auis,
Ac tamen euaſit: Terræ Miſneidos ales
Occubuit, plagis exanimata ſuis.
Altera, ſic pennas, ſic perdidit altera vitam:
Quæ facta eſt, neutri pugna ſecunda fuit.

FINIS.

LIPSIAE,

IMPRIMEBAT IOANNES STEINMAN.

ANNO

M. D. LXXXI.